han ej går ifrån at tilstyrcka afslag uppå denne projecterade förklaringen öfver 1756 års förordning om skuldsedlar utan votering.

Hr Schönberg, Anders, trodde, at om allmänna lagen i detta fallet bibehålles, så giorde den projecterade förklaringen öfver 1756 års förordning ingen skada på crediten; och biföll altså densamma.

Hr Gr. och Landtm. hade ej trodt, at saken skulle giöra så mycken svårighet, derföre hade han föredragit densamma; men då meningarne äro delte, föreslog han, om icke saken kunde hvila, at man nogare kunde täncka therpå och emedlertid afgiöra andra mål at vinna tiden.

Men härtill svarades af flere, at sedan ventilation är börjad om en sak, så får man ej lägga densamma på bordet.

Frih. Pechlin, Carl Fredric: Den förtydning af 1756 års förordning, at en förskrifven pant i fastighet, när den af långifvaren en gång är antagen för tillräckelig, ej skall förslå till hans förnöjande är obillig, ty panten är då det första, som häftar för gälden och ej min person. Denne condition har äfven långifvaren antagit. Det blifver för mycket och kan missbrukas till förstöring af all loflig rörelse, om en afvog borgenär, nog hårdsint at nyttja detta, vill giöra sig mästare af gäldenären och hans handtering. Naturligt är, at man förskrifver sin egendom för at frälsa sin person och icke upoffrar begge delarne. Frih. Pechlin biföll derföre betänckandet och geck ej derifrån utan votering.

Hr [von] Nackreji, Olof, fant sig nog hågad at conformera sig med Frih. Pechlin; men skuldebref äro ej detsamma som contract. Lagstiftarens mening är, at en långifvare må äga fullkommelig säkerhet för sine utlånte penningar och vid förfallotiden promt kunna få dem. Derigenom souteneras crediten. Innan betalning kan erhållas för en pant, går det ofta långt ut, ända till 4 à 5 år. Huru skall en creditor, som på förfallodagen behöfver penningarne, stå ut med et sådant upskof utan at lida. Tillstyrckte derföre att ej bifalla någon ändring i den redan giorde lagen, annars begärte han votering.

Hr de Frese, Otto Henrik[1]: Detta vore ej annat än at förklara en giord lag och roullerade endast uppå om creditoren har mera säkerhet i person än i hans egendom.

[1] Rättat från förlagans: *Friedr.*

Efter 1756 års öfverläggning är åberopad, kunde protocollen uphämtas at deraf må finnas, det aldrig personen kunnat vara ansedd för säkrare betalning än hans egendom. Den, som är nögd med pant, lärer altså aldrig hålla sig till personen, och det tror jag de fläste creditorer vara. Den projecterade förklaringen giör dem då ingen orätt, ty volenti non fit injuria. Samma förklaring är endast projecterad för att få likhet hos domare om rätta förståndet af lagen, så at uti ett och samma slags skuldsfordringsmål Svea Hofrätt ej måtte döma olika med Giötha Hofrätt, hvilket hos invånare i allmenhet skulle giöra oreda och osäkerhet uti den allmänna crediten.

Frih. Kagg, Lars, instämde med Hr de Frese. Man bör ej allena uti lagen söka säkerhet för creditoren, hvarigenom den obillige åkraren äfven kan draga förmån, utan ock täncka uppå den stackars gäldenären, som ofta nöden tvingar at sätta sig i gäld, och hvilken, om hans egendom ej skall blifva giltig pant, kan genom dryge procenter för at frälsa sin person blifva upäten.

Frih. Ridderstolpe, Carl: Förklaringen giör en total förändring uti 1756 års förordning. All sedel innebär en hypotheque till gälldenärens egendom, derföre at befästa crediten har lagstiftaren i förordningen tillagt äfven hypotheque uppå person. Uppå en sådan säkerhet hvilar crediten. Annars skulle icke växlar, der ingen pant är förskrifven, förlora sin credit. At vända sig till en pantsatt egendom medförer mycken svårighet; man skall söka genom protocoller och domar, vid domstolen söka inteckning, uthärda värderingar, dragas genom instantierne med processuele frågor och söka hvar daler, man kan återfå, med förlust af halfva penningarne i kostnad. Han begaf sig altså ej ifrån 1756 års förordning utan votering. Att Svea och Giötha Hofrätter kunna applicera denne förordning olika, förordsakar ingen villervalla; sådant händer i flere casus, ända till at tvenne divisioner uti en och samma hofrätt kunna på särskilt sätt afgiöra saker olika, som synas till sine omständigheter vara ganska lika hvaran.

Hr Uggla, Leonh. Magnus: Här talas mycket om credit, den menar jag består uti at den ene anförtror den andre sine penningar eller egendom utan annan säkerhet än hans ärliga namn. Så snart någon har i underpant fult vär-

de för sine lånte penningar, så är det icke mera credit; skall ännu dertill personen äfven häfta, så finnes ej mera öfrigt för en menniskia än själen, kanske den äfven skall sättas i sticket för at fästa den så kallade crediten.

Hr Jerlström: Justitiedeputations betänckande tilstyrcker endast en förklaring öfver 1756 års förordning. Och denne förklaring är så mycket billigare, som man bör vara öfvertygad, at hvar förnuftig långifvare lämnar sitt lån mera i afseende på den säkerhet, han kan hafva uppå låntagarens egendom än uppå hans person. Hr Jerlström visste ej, om det kan befordra håg för rörelse, at man jämte egendomen skall risquera sin person, då man behöfver låna penningar; begärte sluteligen proposition till bifall uppå betänckandet; densamma giordes ock häruppå af Hr Grefven och Landtm. men blef med Ja och Nej besvarad.

Hvarföre Hr Gr. och Landtm. författade voteringsproposition, som följer:

Den, som bifaller Justitiedeputationens betänckande ef den 30 November 1769 angående förklaring öfver 1756 års förordning om bysättning för utgifne löpande sedlar, skrifver *Ja*.

Den, det ej vill, skrifver *Neij*.

Vinner Neij, afslås Justitiedeputations betänckande.

Denne gillades och anslogs.

Bordsherrarne voro:

Grefve Cronhielm, Salomon,
Frih. Rehbinder, Bernt Otto,
Hr Boije, Bengt,
Hr Klingenstierna, Eric,
Hr Möller, Carl Adolf,
Hr Kåse, Anders,
Hr Gyldenstolpe, [C. E.][1],

hvilke intogo sine ställen. R. o. A. ingåfvo voteringssedlarne efter uprop, de frånvarande upropades andra gången. Sedlarne öpnades, uplästes och räknades, då sig befunno

Ja trehundradeåttatioen,
Neij etthundradesextioen,

hvaröfver bilagde voteringsinstrument[2] författades, som af bordsherrarne underskrefs och genast uplästes.

R. o. A. åtskildes klockan emot fyra eftermiddagen.

---

[1] Voteringsinstrumentet.
[2] Uteslutet här.

År 1770 den 3 Januarij.

Klockan 9 förmiddagen.

Sammanträdde Höglåflige R. o. A. in pleno.

Närvarande Hr Grefven och Landtm. Axel Fersen.

Och justerades pleniprotocollet för den 13 sistledne October samt sedermera uplästes voteringspropositionen jämte protocollet öfver samma votering för den 22 December sistledit år.

Sedan detta var till slut läst, anmälte Frih. Friedric Ridderstolpe ett af honom författadt memorial om pensioner för de vid innevarande riksdag licentierade Hrr Riksens Råd, anhollandes att dermed få vända sig till de öfrige respective stånden.

Som bifölls.

1. Uplästes Secrete Utskottets extraxtum protocolli af den 19 sistledne December ang:de ärsättning för Håfjägmästaren Baron Friedric Gripenstierna,

som bifölls.

2:do. Dito Secrete Utskottets extractum protocolli af den 2 December sistledne ang:de tillökning af en statscommissarius i Kongl. Statscontoiret och en bokhollare i Kongl. Räntecammaren.

Frih. Ridderstolpe: Eftersom detta mål redan af trenne de respective medstånden blifvit bifallit, ville han väl ej hindra detsamma, men eljest vore efter hans tancka åtskilligt att invända emot en sådan tillökning af ämbeten.

Uppå giord proposition af Hr Grefven och Landtm. blef Secrete Utskottets extractum protocolli bifallit.

3:o. Uplästes Justitiædeputationens betänkande af den 14 December sistledne ang:de Nyköpings stads Östra och Västra församlingars ledamöters besvär öfver Kongl. Maij:ts nådiga utslag af den 14 Januarij 1767, hvarigenom Strängnäs Consistorii resolution af den 26 Martij 1766 i nåder blifvit fastställd och förordnat, att capellanerne uti förenämde stads församlingar borde tädanefter året igenom, undantagandes de fyra stora bönedagar samt de stora högtidsdagarne och Långfredagen, tå ingen förändring blifver, skiftevis förätta otte- och aftonsångsgudstiensterne på det sätt, att enär ottesångspredikan holles i den Östra, blifver aftonsångspredikan samma dag i den Västra kyrckan och tvärtom, hvaremot

capellanerne ålågo att hvar tredie eller fierde sön- eller heligdag predika högmässa, då pastores skulle besörja aftonsångarne.

Deputationen finner, att Consistorium efter 14 § af 1687 års reglemente ang:de rättegången vid domcapitlen varit obehörigt detta mål att afgiöra, hvilket hos Kongl. Maij:tt bordt anmälas, och pröfvar derföre rättvist ogilla Kongl. Maij:ts derå gifne nådiga stadsfästelse och förklara Nyköpings stads församling berättigade att utan inskränkning så hädanefter som hittils niuta, hvad kyrckoordningens 2 capit., 3 §, om otte- och aftonsångs- jämte hög[mässo]predikan inneholler och om vanlige veckopredikningar samt afton- och morgonböner förordnat är.

För öfrigit som Strängnäs Consistorii utslag i anseende till rättegångssättet och äfven uti sielfva hufvudsaken är befunnit vara stridande emot stadgade lagar, utan afseende hvarå Consistorium icke hollit betänkeligit den nu ogillade författning vidtaga; så hade väl deputationen anledning tillstyrcka, att Consistorium för detta sitt förfarande, hvarmedelst Consistorium trädt Kongl. Maij:tts höghet för nära, under Justitiæcantzlerens åtal komma måtte; men håller före att Consistorium för denne gången derifrån må förskonas och att Kongl. M:t täckes föreholla Biskoppen och consistoriales deras dristiga och olaglige upförande i denne sak med nådig varning att hädanefter ställa sig kyrkoordningen och andre kongl. förordningar till noga och underdånig efterrättelse, så framt Consistorium vill undvika alfvarsammare tilltal och den derpå följande laga näpst.

Betänckandet bifölls.

4:o. Uplästes Cammaroeconomiedeputationens betänckande af den 1 December sistledne i anledning af 28 § af Borgerskapets allmänna besvär och hvaruti deputationen tillstyrcker i anseende till flere betydande skäl, att alla så kallade apostle- eller smärre helgedagar, hvilka enligt 1686 års kyrkolag ingen helgd med sig föra, måtte äfvensom fierdedagarne i de tre stora helgder om året aldeles afskaffas, så att på desse sednare hädanefter och ingen predikan hollas må utan i det stället komma på tredjedagarne att förrättas.

Hvad de 4 store bönedagarne angår föreslår deputationen, att regleras må om deras firande på det sätt, att Kongl. Maij:tt efter sitt egit nådiga välbehag och efter den anled-

ning, som till deras första insticktelse varit, sielf må låta påbiuda desse böne- och tacksejelsedagar, uti hvilckas firande till ett viss antal eller på en och samma dag i veckan eller fredagen, som hittils vanligit varit, deputationen ej finner någon nödvändighet, äfvensom deputationen förmodar, att Kongl. Maij:tt till sådane bönedagars firande lärer täckas utse en sådan årstid, då ej allenast rikets invånare äfven i de aflägsnare orter kunna sig församla, som säkrast tyckes låta sig giöra vintertiden, utan äfven för den jordbrukande delen af undersåtarne blefvo minst angelägen.

Härvid uplästes ledamöternes af Bondeståndet i deputation särskildte mening, som finna, att ingen ändring uti alt detta borde ske i anseende till de skäl, som derutinnan närmare utföras.

Men betänckandet bifölls.

5:o. Föredrogs Kammaroeconomiedeputationens betänckande af den 6 December sistledne ang:de skadelig barckning på de omkring städerne belägne skogar, hvaruti tillstyrckes i anseende till den skogsöda, som detta förordsakar, att den, som med större eller mindre quantum barck kommer till städerne, bör i tullen hafva att uptee samt där ifrån sig lemna ojäfacktigt bevis derpå, att barcken på dess egen skog är tagen, eller och jordägarnes intygande, att densamma icke olåfligen blifvit hämtad; börandes den, som i bevis brister eller med underslef beträdes, utom förlust af varan ansees lika med den, som öfvat olofligit hygge, hvarjämte alt barckande på allmänningarne eller frälseskog på lika sätt kunde ansees som annan åvärckan och böter utgå lika som för träds fällande.

Dito uplästes Riksdagsmannens för Stockholm Ambiörn Ambiörnssons memorial, hvaruti han påminner, att denne sak icke bordt i deputation uptagas på en enda ledamots proposition utan att densamma lagligen till Riksens Ständer inkommit och derföre såsom outredd hänvisas till lagskipande magten och sitt laga forum. Vidare föreställer han, 1:o att härigenom upkommande brist på barck skulle ödelägga garfverierne, 2:do att jordägare derigenom skulle sättas i tvång emot 1734 och 1739 års skogsordning, 3:tio att dermed drogos Bondeståndet under en svår redogiörelse för en deras saluvara, 4:o de kommo att uppehollas i tullen och sättas under tullbetjeningens dom, 5:o att det icke synes, det

barck och skog mera af Riksens Ständer böra vårdas än all annan en ärlig mans egendom, 6:to att åkerbruket icke hindras, efter barkningen sker den tid, då intet åkerbruk är med mera. Och tillstyrcktes altså afslag uppå deputationens betänckande.

Men proposition begärtes uppå betänckandet, blef giord och med

Ja besvarad.

6:o. Föredrogs och uplästes Cammaroeconomiedeputationens betänckande af den 23 November ang:de Öfverhåfintendenten Baron Clodts ansökning att efter kongl. förordningen om stenhusbyggnad niuta för sig och underliggande hemmansåboer samt torpare befrielse för personelle utskylder.

Frih. Ridderstolpe: Den målning, deputationen i detta sitt betänckande giort om Frih. Clodts berömmeliga flit med byggnader och upodlingar skulle visserligen icke förlora något af sitt inneholl, om vi nu vore istånd att densamma på stället med egna ögon undersöka; ty han kunde intyga, att Frih. Clodt giordt, hvad föga en annan med 10 gångor mera folck och penningar på hela sin lifstid sees uträtta. Genom stenbackars upodling och kiärr samt mossars updikande och rödning har han ökt Svea land, och drager således icke på något sätt i betänckande att bifalla, hvad deputationen för honom yttradt. Men som han äfven önskade att genom något varacktigt vedermäle för Frih. Clodt kunna upmuntra flere af R. o. A. att på lika sätt lägga sig vinning om sine ägendomars upodling och byggande, hemstälte han, om icke Riddarehusdeputationen derjämte måtte anmodas inkomma med project, huru och på hvad sätt R. o. A:s agtning för en så värdig medborgare lämpeligast må kunna ådagaläggas.

Betänckandet bifölls samt remitterades till Riddarehusdeputationen att projectera, huru Frih. Clodt för sine giöromål måtte på det tienligaste sätt varda hedrad och ihogkommen.

7:o. Uti betänckande af den 23 sistledne November tillstyrcker Kammar-, oeconomie- och commerciedeputationen, då icke i allmenhet liks begrafvande i kyrckor och på kyrckogårdar kan förbiudas, efter grafvarne ofta äro private personers och familliers egendom, att grafvar i kyrckor, som ej äro med hvalf försedde, måtte enligt 1686 års kyrckoordning

emellan hvarje liks begrafning med jord fyllas och tätt tillmuras men att för framtiden inga sådane i kyrckor anläggas måtte; och på kyrckogårdarne den ordning med grafvars öpnande iackttagas, att grafvarne altid anläggas och öpnas efter visse hvarf och rader och icke de äldre grafvar öpnas, innan alla hvarfven i ordning blifvit upfylte; sådane ställen undantagne, hvarest vissa slägter eller hemman kunna hafva särskildt lägerställe, samt de utsedde rum för sådane lik, som böra läggas afsides, hvilcket Kongl. Maij:tt i nåder anbefaller consistoriales att å predikstohlarne låta publicera, utan och att hafva noga upsigt på Presterskapet, att en sådan författning må vidtagas med liks begrafvande och hädanefter vid ansvar icke ur agt låtas.

Betänckandet bifölls.

8:vo. Föredrogs Handels- och manufactur- samt Tulldeputationens under den 29 sistledne December afgifne gemensamma betänckande ang:de tulls ärläggande för det thé, som Ostindiska Compagniet årligen till riket ifrån Canton införa låta.

Betänckandet, som hemställer, om icke Riksens Ständer i anseende till anförde skäl skulle finna för godt och för riket nyttigt att med förtullandet af det thé, som härefter till inrikes behof nyttjas, måtte ifrån och med nästkommande år 1770 till och med 1774 förhollas sålunda, att emot det directionen vid Ostindiska Compagniet årligen utbetalar femtusende daler silfvermynt men inkommande afgifterne för hvarje ℔ thé icke högre fastställes än till ett öre samma mynt; blef uppå giord proposition af R. o. A. bifallit.

9:o. Uplästes Justitiædeputationens betänckande af den 13 November sistledit år angående Kongl. Maij:tts förklaringar öfver lagens stadgande om domares åberopande till vittne, i synnerhet det af den 23 November 1766. Deputationen jämförer 13 capitl., 1 §, om jäf emot domaren med 1 capitlet, 7 §, om domares skyldighet och den i fråga varande 17 capitl., 12 §, alt Rättegångsbalcken, samt tillstyrcker i stöd af desse lagens rum en sådan förklaring öfver lagen 17 cap., 12 §, Rättegångsbalcken, att då parten åberopar sig domarens vittnesmål, bör samme domare pröfva partens trångmål och enligit domareed och lag deröfver gifva sitt utslag; och bör domaren, enär parten dertill visar något skäl eller han vet jäf emot sig, då holla sig ifrån saken.

Men när parten ej gitter företee någon anledning och nöd, domaren ej eller af eed och lag finner sig förbunden att afträda, bör han partens begäran icke bevilja, i hvilken sednare händelse domaren, endå att någondera parten sitt missnöje förlorar, icke dess mindre genast med hufvudsaken bör fortfara.

I anledning af det, som uti Justitiæcantzlerens riksdagsrelation finnes infördt, att deputationen finner ock för en domare eller ledamot uti en rätt, som består af flere ledamöter, vara både otillständigt och lagstridigt rättegångssätt, att domaren sielf genom besvär må söka ändring uti det rättens utslag, som honom jäfvig ansedt, utan att det är enkannerligen partens rättighet, då han skäl dertill finner.

Sluteligen lästes äfven Frih. Posses i denne sak afgifne votum.

Betänckandet bifölls.

10:o. Föredrogs Secrete Utskottets extractum protocolli af den 29 sistledne December ang:de understöd för medicinalvärcket.

Begärtes på bordet.

11:o. Uplästes Capitainens i kongl. fransk tienst samt Lieutenantens i kongl. svensk tienst och Riddaren af Kongl. Sverdsorden Edvard Gyldenstolpes vid förre riksdagen anhängige och nu förnyade ansökning om confirmation å dess i utrikes krigstienst förvärfvade capitaines fullmagt.

Secrete Deputationen, som häröfver redan den 27 December afgifvit sitt betänkande, hvilcket nu uplästes, åberopar sig först i detta mål ett sitt redan upgifne betänckande, huru utrikes krigstienster måge enom beräknas och till godo komma. Men som derjämte de särskildte omständigheter sig företee för Capitainen Gyldenstolpe, att han i Franckriket redan blifvit capitaine år 1760 samt i den grad giordt värckelig tienst i krig, sedan han förut bivistadt som subalternofficerare 5 års campagner samt derunder åtskilliga battailler och belägringar, hvarvid han altid med mandom och tapperhet sig berömligen förhollit. Ty finner deputation sig äga anledning att tillstyrcka, det må Capitainen Gyldenstolpe som en förtient krigsärfaren officerare, hvilkom ännu efter en längre tienstetid i en mogen ålder saknar värdig befordran, varda hos Kongl. Maij:tt i underdånighet anmäld att så tidigt, som ske kan, låta honom nådigst få niuta frug-

ten af sin utrikes krigstienst efter de i förenämde måtto lagde allmänna grunder till godo.

Betänckandet bifölls.

12:o. Föredrogs Secrete Deputationens betänckande af den 30 Augusti sistledit år ang:de för detta Riddarehusfiscalen Pehr von Christiersson

samt ett af Frih. Kagg författadt memorial i samma ämne.

Detta mål begärtes af Hr von Böhnen att vila.

13:o. Uplästes det den 19 sistledne December på bordet lagde Secrete Deputationens betänckande af den 18 December 1769 öfver den i Kongl. Maij:ts särskildte nådige proposition giorde fråga, huruvida någon officerare, som redan niutit befordran utur ett regemente, må sedermera uti en högre grad få uti samma regemente komma tillbaka, och detta i synnerhet i afseende på Artillerieregementet i jämförelse med de öfrige infanterieregementer; hvaruti deputationen tillstyrcker, det en major af de värfvade eller indelte regementer icke nu eller framdeles må niuta befordran till öfverstelieutenant vid Artilleriet, utan så vore att han är äldre officerare, räknad ifrån första graden, än den äldste majoren vid Artilleriet, samt tvärtom icke eller någon major af Artilleriet befordras till major eller öfverstelieutenant vid något af de öfrige infanterieregementerne, utan så voro att han likaledes är äldre officerare än den äldste sökande majoren uti infanteriet.

Äfvenledes uplästes ett af Hr Johan Gabriel von Schantz ingifvit memorial i samma ämne.

Under läsningen af detta sednare anmältes en ifrån Hedervärda Bondeståndet ankommen deputation, som begärte företräde.

Deputationen, som på vederbörligit sätt blef emottagen och införd, var anförd af Riksdagsmanen Sven Håkansson och anmälte jämte aflägganden af den vanlige hälsningen, hurusom Bondeståndet funnit nödigt att hos R. o. A. vördsammeligen påminna ang:de ett snart slut i följande angelägne mål, nemligen:

1:o. Att vid nuvarande Landshöfdingens afgång Vesternorrlands lähn må förenas med Gefleborgs lähn, som det förr varit, uti hvilcket ämne han nu aflemnade Bondeståndets protocollsutdrag af den 5 sistledne December.

2:o. Att saken rörande de Smedstorps gård i Skåne un-

derlagde dagsvärckshemman, hvaröfver ståndet sitt protocollsutdrag redan aflemnadt, måtte i Kammaroeconomiedeputationen med det snaraste afgiöras och ledamöterne så begå, att denne sak med första åter kunde förekomma till plenorum afgiörande.

3:tio. Recommenderade han äfven till Höglåflige R. o. A:s snara afgiörande Protocollsdeputationens betänckande af den 11 December ang:de Kongl. Svea Håfrätts förfarande uti en emot Kronofogden Biörck angifven sak.

Deputationen besvarades af Hr Grefven och Landtm. och afträdde, beledsagad på lika sätt som vid ankomsten.

Hvarefter det förevarande Secrete Deputationens betänckande ang:de regementzofficerarne vid Artilleriet återtogs under ventilation.

Hr Linderstedt ansåg denne sak ej så mycket röra Artillerieregementet som icke mera hela den öfrige armeens herrar officerare och kunde icke finna, af hvad anledning Kongl. Maij:ts nådiga förfrågan härutinnan skedt eller hvad nytta en så beskaffad författning numera skulle kunda tillskynda Artilleriet eller armeen, enär det ej skedt altsedan år 1756, då de fleste författningar rörande tienster och avancementer blefvo stadgade. Han för sin deel ville helt och hollit förblifva vid det, som gamla lagar i en dylik casus inneholla, och som han icke annat kunde finna, än att detta Secrete Deputationens betänckande påsyftar en lag in casu, önskade han, att R. o. A. måtte förena sig i det beslut att icke rubba de gamla författningar, som angå sådane tiensters förgifvande, samt att Hr Grefven och Landtm. genom meddelande af dess proposition till afslag å betänckandet täcktes conservera och skydda oss vid förrige lagar.

Hr Carpelan conformerade sig till alla delar med Hr Linderstedt och ansåg den nu projecterade författningen vara så mycket mera onödig, som ingen gierna går ur armeen in i Artilleriet men väl tillbakars; anhölt derföre om proposition till afslag på betänckandet eller och i annat fall att genom ärhollande af proposition till votering närmare få utröna pluralitetens tanckar.

Hr Modée invände, att Secrete Deputationen så mycket mindre kunde påsyfta någon i detta ämne förefallande casus och vilja skaffa lag derutinnan, som betänkandet fullkomligen utvisar, att Rådkammarens förfrågan för längre tid till-

baka gifvit anledning till den nu projecterade författningen. Han kunde icke eller se, hvad fara derutinnan skulle vara, om man bifölle betänkandet, hälst enär det påsyftade intet annat än reciprocité armeens och Artilleriets officerare emellan vid skeende byten eller flyttningar; sådane som befordringslagarne nu voro, är denne reciprocité aldeles ingen, och man kunde nästan aldrig förmoda, att någon öfverstelieutenant ifrån Artilleriet skulle vilja gå in i armeen, enär dess avancement innom Artilleriet vanligtvis plägar gå dubbelt så långsamt som vid de andre regementerne och enär han altid är ställd i den belägenhet att sakna befordran, hvart som hälst han än ville vända sig.

Hr Schönström ärindrade, att Secrete Deputationen aldrig tagit detta såsom en ny lag utan såsom en oeconomisk författning eller en förklaring öfver hvad befordringslagarne i sådane ämnen förut inneholler. Deputationen hade dervid påsyftadt att kunna etablera den nogaste reciprocité emellan armeens och Artilleriets herrar officerare, och den trodde han meddelst detta upgifne project i det närmaste vara iackttagen. Det vore dessutom R. o. A:s samt Riksens Ständers skyldighet att bibeholla Artilleriet vid alla billiga förmåner i befordringsvägen i anseende till deras långsamma avancement innom regementet, deras vidsträckta metié, hvad theorien angår, såväl som deras angelägne och besvärlige tienstgiöring i fält; pommerske kriget vore, hvad detta sednare angår, ett ojäfacktigt bevis, ty Artilleriet hade där ensamt mist ungefärligen lika officerare som hela den öfrige arméen. Han anhölt derföre, att R. o. A. medelst bifall å betänckandet ville skydda Artilleriets officerare vid den projecterade förmånen, som vore så billig och så rättmätig.

Hr Durietz hade aldrig väntadt, att en dylik förfrågan som denne om klar lag skulle komma i ventilation, så framt icke den casus nu vore inne, att man vill hindra någon öfverstelieutenant, som gådt ur Artilleriet, att kunna gå dit tillbaka. Han för sin del vore af den tanckan, att ingen den minsta ändring i lagen nu borde tillåtas utan att R. o. A. böra gå med föreställning till de andre respective stånden emot denne projecterade ändring i lagen såsom både skadelig och öfverflödig, ty man borde aldrig så favorisera Artilleriet, att hela den öfrige arméen derigenom blefve lidande.

Hrr Schönström och Uggla sökte häremot hvar

för sig bevisa, att detta betänckande egenteligen påsyftar fullkomlig reciprocité emellan samtelige officerare, att alla regementer deraf draga nytta och att en dylik författnings vidtagande omöjligen kunde få namn af en lag in casu.

Frih. Bunge, Sven, yttrade äfvenledes, att ehuru han ej vore militaire och således torde hända mindre kännare af deras befordringslagar, kunde han dock ej efter omdöme se någon svårighet vid att bifalla betänckandet. Vore där frågan om att ändra lag, som en gång vore vidtagen, eller vore det bevisligt, att dermed påsyftades någon speciel nu snart infallande casus, så skulle han visserligen det afstyrcka. Men då intet annat genom betänckandet sökes än en förklaring öfver hvad befordringslagarne icke inneholla, nemligen att en officer ej må komma tillbaka till det regemente, han förr tient uti, förrän han är äldre officerare än den älste efter honom i regementet blifvande officeraren, och då detta iackttager en så noga och billig reciprocité samt är generelt icke allenast för Artilleriet utan jämväl för den öfrige arméen, så kunde han icke annat än tillstyrcka R. o. A. att med rättvisa och ädelmod bifalla, hvad deputationen i den delen tillstyrkt.

Detta understöddes af Hr Modée, hvaremot åter Hr Carpelan protesterade, att ingen proposition i så beskaffad sak måtte få giöras utan föreställning ske hos de öfrige respective stånden emot en sådan nyhet.

Hr Grefven och Landtm. ärindrade, att någon föreställning emot denne sakens uptagande så mycket mindre nu lärer kunna giöras hos de öfrige respective stånden, som Secrete Deputation haft anledning till sitt betänckande af Rådcammarens förfrågan, hvilcken i 3 stånd ordenteligen blifvit anmäld och således ordinaria via kommit till Riksens Ständers pröfning. Alt hvad som R. o. A. således nu ägde att säga vore att antingen bifalla eller afslå betänkandet.

Hr Lilliehorn fandt väl icke böra följa, att R. o. A. skulle bifalla på det skäl, att 3 stånd ansedt saken böra uptagas; men hade sitt förnämsta afseende derpå, att hela dagen frugtlöst spilles genom votering. Tillstyrckte derföre bifall å betänckandet, efter det innehöllo en generell författning, till hvilckens ofelbara nytta han med största skäl kunde gratulera samtelige herrar officerare.

Häremot hördes många utrop af Nej.

Hr Grefven och Landtm. giorde proposition till afslag å betänckandet,

hvartill svarades Ja.

Frih. Ridderstolpe ville väl för denne gång låta så ske men utbad sig för framdeles R. o. A:s granlagenhet att ej tillåta, det proposition i någon lagsak måtte få giöras.

14:o. Föredrogs Cammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 12 December sistledne ang:de det af Falkenbergs stad arrenderade kronolaxfisket.

Denne sak begärtes af Hr Gyllenhammar på bordet.

Härvid anmältes och på vanligt sätt infördes en deputation af 12 personer. Ordföranden, Hr Rådmannen Georgii, aflade den brukelige hälsningen och berättade, att Borgareståndet förehaft och afgiordt Secrete Utskottets extractum protocolli af den 18 December ang:de Beursebyggnaden, hvilcken sak han, jämte Hr Carl Gottfried Küsells memorial, som nu öfverlemnades, angående coupvardiesiömäns befrielse ifrån kronoutskylder och Borgareståndets extractum protocolli angående den så kallade Rådsmansengen vid Strängnäs och tvisten emellan Kammarrevisionsrådet Bilbergs sterbhus och staden om samma eng, som nu äfven öfverlemnades, han(!) å ståndets vägnar anhölt, att R. o. A. med det första täcktes taga sitt beslut.

Deputationen besvarades af Hr Grefven och Landtm. samt afträdde, beledsagad på lika sätt som vid ankomsten.

15:o. Uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 7 December sistledne, hvaruti Secrete Utskottet uppå Borgmästarens och Riksdagsmannens för Norrtelge stad Otto Engellaus ansökning att få värckställighet af kongl. resolution den 29 Januarij 1736 om lön [af] 9 tunnor sådan spannemål, som kan vara förlänt clericiet och sedan kronan hemfallen, eller och af någon annan fond för skolemästaren i bemälte stad, förklaradt, att som ingen sådan spannemål fins och den öfrige är antingen disponerad eller för statsvärcket oumbärlig, så kunde Secrete Utskottet ej annat finna, än att bemälte skolemästare ännu får afbida något framdeles sig yppande tillfälle att komma till åtniutande af berörde honom uti lönen tillagde förbättring.

Detta bifölls.

Hr Wachschlager anmärckte, at om vederlagssaken kunde bringas till expedition, skulle Riksens Ständer få ut-

vägar nog såväl till denne som flere dylike nyttige ändamål.

16:o. Föredrogs Secrete Utskottets extractum protocolli af den 2 October ang:de Häradshöfdingen von Otters ansökning om 12 à 15 000 plåtars förskott af publique medel till inrättande af ett valtzvärck eller kopparhammare i Kronobergs lähn. Secrete Utskottet yttrar sig, att vid statsvärcket hvarken för detta varit vanligit eller nu möjeligit är att meddela något sådant förskott af dess medel. Att Bergscollegium, som häröfver blifvit hördt, förklarat sig icke finna, att till sådane värcks inrättande några publique medel nu mera än förr kunna anordnas och att för öfrigt Baron von Otter borde med denne ansökning vända sig till Kongl. Bergscollegium att komma till de förmåner, som blifvit sådane inrättningar förundte.

Detta bifölls.

17:o. Uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 19 Augusti sistledne ang:de Vice Auditeuren Pehr Yckenbergs besvär deröfver, att Kongl. Maij:tt den 14 Junij 1768 afslagit hans ansökning om arfvode och ärsättning 1427 d:r 1/3 öre s:mt för det han i 13 månader förrättadt under vacancen auditeurssysslan vid Östgötha Cavallerie. Och uti hvilcken nådiga resolution Secrete Utskottet förklarar sig icke kunna emot kongl. brefven af den 9 Martij 1732 och 11 Januarij 1750 tillstyrka någon ändring.

Bifölls.

18:o. Föredrogs Bergsdeputationens betänckande af den 25 October sistledne öfver 5 § af Nora bergslags enskildte besvär rörande en vid Skrikarhyttan utdömd kniphammares nyttjande till husbehof. Och som deputationen finner, att denne utdömde kniphammares återuprättande strider emot 2, 3 och 4 §§ uti kongl. förordningen af den 3 Julij 1753, kan deputationen derföre ej annat för sin del än tillstyrcka afslag på denne Nora bergslags och Dalkarlsbergs grufvodelägares ansökning

Hvilcket bifölls.

19:o. Föredrogs Hr Carl Friedric Lostiernas memorial, hvaruti han anmäler, huruledes hans broder, för detta Underlieutenanten vid Artilleriet Johan Leonhard Lostierna, under siste pomerske kriget, för det han låtit uptaga på landsvägen tvenne uptröttnade ammunitionshästar, värdera-

de till 30 pommerska riksd:r, utan att dem uplysa, blifvit af Generalkrigsrätten dömd att mista tiensten, hvilken dom Kongl. Maij:tt stadfästadt. Så att bemälte hans Broder nödgats vända sig suplicando till Riksens Höglåfl. Ständer om någon mildring uti detta honom åkomne svåra olycksfall. Att han på denne sin ansökning väl fådt trenne de respective ståndens remisse till Justitiædeputation, men som R. o. A. ännu icke behagadt sig utlåta, så hade hans sak icke kunnat komma till bemälte deputations utarbetande; emedlertid vore den till riksdagens slut utsatte termin så nära för handen, att om och saken nu blefve remitterad, så kunde Justitiædeputationens betänckande svårligen hinna till Riksens Ständers plena inkomma, och än omöjeligare synes, att Riksens Ständer skulle hinna sig deröfver utlåta; emedlertid gingo denne hans olycklige Broder ännu med samma uselhet och tiggarestafvan, som hittils i 7 år nödgats tillbringa sin tid. De mildrande omständigheter, som kunde giöra hans Broder mindre brottslig i det, hvarföre han blifvit straffad, anförer Hr Carl Friedric Lostierna och anropar R. o. A:s ädelmod om hielp, hvilcken han föreslår på det sätt kunna hans Broder till godo komma, att honom må förunnas underlieutenants accord och pension. Hvarigenom han förmodar, att hans Broder blifver ingen officerare i vägen, samt hoppas att R. o. A:s bifall härtill lätteligen lärer beveka de öfrige respective stånden att ingå uti samma ädelmodige beslut.

Utaf de ifrån Urskillningsdeputationen till Riksens Ständers plena remitterade handlingar i denne sak fandts, att de 3 respective stånden genom påskrifter remitteradt målet till Justitiædeputationen, men som en sådan remisse numera icke lärer kunna vid denne riksdag komma de sökande till godo, blefvo R. o. A. häraf föranlåtne, på det bemälte Johan Leonhard Lostierna måtte niuta någon frugt af den välvilja, Riksens Ständer velat honom bevisa, att uppå skedd proposition bifalla Hr Carl Friedric Lostiernas åfvanberörde memorial.

R. o. A. åtskildes kl. 1/4 öfver 1.

Detta tillika med alla följande pleniprotocoller för denne månad äro af undertecknad enligt framledne Riddarehussecreterarens Psilanderhielms memorialprotocoller författade

och i ordning stälde samt med acta och riksdagsdiario noga jämförde, som intygas

C. v. Schönfeldt.

År 1770 den 4 Januarij.

Torsdag.

Plenum kl. 9 förmiddagen.

Närvarande Hr Generalen, Grefven och Landtm. Axel v. Fersen.

R. o. A. intogo sine ställen. Protocollet för den 18 October sistledne justerades till slut och började något att justeras af det för den 24 October.

1:o. Föredrogs första delen af resolutioner, projecterade uppå åtskillige §§ af Allmogens allmänna besvär, inkomne från Allmänna Besvärsdeputation i följande ordning, nemligen uppå

32 §, som bifaller, att Bergsallmogen, då den med behörig utförszedel bevisar sig i staden hafva kiöpt en vara och derföre betalt tull samt 1/4-partsförhögning, må sedermera i bergstullen förskonas för någon sådan 1/4-parts tullafgift på samma vara. Härunder icke de varor begrepne, som äro på landet upköpte och passera in åt Bergslagen genom bergstullarne.

Denne resolution bifölls.

41 §, som bifaller, att justerade och med lod försedde hästemål af jern eller messing utan leder måga till hvarje compagnie vid cavallerieregementerne på rust- och dragonehållares egen bekostnad anskaffas.

Detta bifölls.

5 §, som bifaller, att lagmanstingen uti Upsala och Stockholms läner måge hollas emellan medium Maij och Junij månads slut årligen.

Bifölls.

7 §, som afslår rotehållarne vid Calmare Regimente, hvilcka bo innom Jönköpings lähn, deras ansökning att slippa afsända sine soldater till regimentsmötet.

Afslaget gillades.

15 §, som förklarar betänckeligit, att i den utfärdade masmästareordning och deruti utsatte aflöningar för masmästare och hyttearbetare giöra någon ändring eller inskränckning tillåta.

Bifölls.

21 §, som förklarar, att uppå de ifrån domstolarne utfärdade documenter och fastebref m. m., hvilcka på pergament skrifvas, domhafvanden bör skrifva och anteckna, hvad pergamentet kostar, då Allmogen icke sielf det kan eller vill anskaffa, äfven att på alle domar, utslag och protocoll må antecknas kostnaden såväl till stämplat papper som lösen af vederbörande på främsta arcket.

Bifölls.

121 §, som befaller(!), att vid alle cronospannemålslefverantser landtränte- eller proviantmästaren eller den, som spannemålen emottager, skall vid ansvar åligga att dervid stadens edssvurne mätare till hands hafva, som spannemålen upmäter emot betalning af Allmogen efter fastställdte taxor.

Bifölls.

113 § tillåter Allmogen i Fryxdals härad i Wermeland att utan vidare omgång eller åtal på egne ägor få bygga och nyttja husbehofsqvarnar och på dem förmala sin egen säd. För öfrigit att hvad qvarnars anläggande i allmenhet eller andre provincier angår, lagens stadgande och de förut härom utgångne förordningar måge lända till efterrättelse.

Härvid uplästes en anmärckning, innehollande att uti Fryxdals härad enligit jordeboken vore icke mindre än 74 skattlagde qvarnar, likväl till störste delen sqvaltor, som kunde præjudiceras, om en hvar fingo fritt bygga sig qvarn till husbehof. Till förekommande hvaraf på 1690-talet en Qvarncommission blifvit förordnad.

Frih. Ridderstolpe, Carl, fandt denne anmärkning icke höra till det, som nu är i fråga; ty det voro ingen betagit att bygga sin egen qvarn och derpå mala till husbehof för sig sielf.

Efter någon ytterligare kort ventilation bifölls § med den tilläggning: *Dock att härvidlag iackttages, hvad lagen 20 capitlet Byggningsbalcken stadgar.*

57 § bifaller, att landshöfdingarne af de under händer haf-

vande medel besörja utgifter till de dagböckers hollande, som vid gästgifvaregårdarne äro inrättade.

Detta bifölls.

108 § bifaller skånska Allmogens ansökning, att de domkyrkobönder, hvilcka sine hemman till skatte inlösa fådt, äfven uti dess mån böra aflöna den riksdagsman, Allmogen utväljer och befullmägtigar.

§ bifölls.

2. Föredrogs det af Bevillningsdeputation utarbetade project till en allmän bevillning för innevarande och följande åren till och med slutet af nästkommande riksdag. Och uplästes

1 deputationens betänckande,

2 projectet till bevillningen,

3 särskildt votum af en deputationens ledamot, Hr Bergsrådet Söderhielm, som i synnerhet har till föremål någon närmare granskning uti bevillningen för bruksidkare.

Sedan alt detta blifvit upläst, lades hela acten på bordet till närmare öfverseende och öfvervägande.

3:o. Härunder anmältes, emottogs och infördes en deputation ifrån Bondeståndet, 12 personer, anförd af Sven Håkansson, hvilken öfverlemnade och recommenderade ståndets extractum protocolli angående att de indelte infanterieregimenterne måtte förskonas för commenderingar till fästningsbyggnad och i det ställe värfvade regimenter nyttjas, så långt det kan låta sig giöra.

Deputationen afträdde, ledsagad efter vanligheten.

4. Uplästes Hr Meldercreutz memorial ang:de ett ifrån Secrete Utskottet upkommit betänckande, som tillstyrcker, att Hagby och Ramsta församlingar måtte blifva præbende för den theologiske kalsenianske professionen i Upsala. Men Hr Meldercreutz påminner, att församlingen, hvars rätt härunder beror, måtte varda i detta mål förut hörd. Med detta geck han till de andre respective stånden.

5:o. Föredrogs Frih. Anders Cederströms memorial, hvaruti han korteligen såsom bancofullmägtig förklarar sig uppå det af Secrete Utskottet den 29 November sistledne till Ricksens Ständer upgifne betänckande ang:de herrar bancofullmägtiges förhollande, då de tillstyrckt Kongl. Maij:ts nådige förordning om vexelcoursens fixerande till 42 m. per riksd:r hamburger banco, med tacksamhet omrörer det biträ-

de, Hr Generalmajoren och Commendeuren Rudbeck samt Hr Håfrättsrådet och Borgmästaren Sebaldt behagadt enligit Secrete Utskottets författning sistledne riksdag giöra herrar bancofullmägtige under deras förvaltningstid; betygar sin oskrymtade vördnad och ärkänsla för R. o. A:s honom ärtedde förtroende, öfverlemnar den honom updragne förvaltning och anholler om R. o. A:s decharge.

Hr Rudbeck, Thure Gust., ärindrade, att som R. o. A. förmodeligen numera icke lära hafva något att påminna vid Secrete Utskottets extractum protocolli rörande bancovärkets förvaltning, så hemstälte han, om icke detsamma måtte vinna bifall samt blifva befordradt till trycket, dock att sådant likväl derifrån undantages, som hemligt vara bör och icke till allmänhetens kundskap kan upgifvas.

Uppå giord proposition af Hr Grefven och Landtm. blef förberörde Secrete Utskottets extractum protocolli af den 29 Nov. rörande bancoförvaltningen bifallit och beslöts jämväl, att det skulle till trycket befordras.

Frih. von Essen påminte, att R. o. A. äfven nu böra sig yttra ang:de den af Frih. Cederström sökte dechargen.

Frih. Horn, Christer, anhölt om en dylik decharge, eftersom han jämte Frih. Cederström hittils haft R. o. A:s förtroende vid styrelsen af bancovärcket, och önskade af alt hierta, att Banquen under de nya fullmägtiges förvaltningstid måtte vinna all möjelig tillväxt och förkofran.

Frih. Sparre, Carl, ärindrade, att det väl vore contradictoirt bifalla Secrete Utskottets berättelse om Banquens förvaltning och tillika bevilja decharge för bancofullmägtige. Men ville dock begifva sig dertill, emedan han vore öfvertygad, att herrar fullmägtige efter bästa vett och samvete sökt upfylla sine pligter och giöra R. o. A. samt Riksens Ständer till viljes.

Hr Grefven och Landtm.: Bifaller R. o. A., att dess bancofullmägtige, Cantzlierådet Frih. Christer Horn och Capitainen Frih. Anders Cederström, undfå R. o. A:s decharge för sin förvaltningstid genom utdrag af protocollet?

Denne proposition besvarades med Ja.

Och blef i anledning häraf följande utdrag af protocollet upsatt och utfärdadt.

S. d. Sedan R. o. A. beslutit att endtlediga sine hitintils va-

rande herrar fullmägtige uti Riksens Ständers Banco, Cantzlierådet Frih. Christer Horn och Capitainen Frih. Anders Cederström, ifrån berörde fullmägtigskap, så beslöts derjämte, det skulle bemälte herrar undfå vederbörlig decharge för den tid, som denne granlaga och angelägne förvaltningen dem varit anförtrodd, och att sådant genom utdrag af R. o. A:s protocoll Cantzlierådet Frih. Christer Horn och Capitainen Frih. Anders Cederström meddelas skulle.

6:o. Uplästes Riksens Ständers Justitiædeputations betänckande af den 8 December sistledne uti then af Kongl. Maij:t den 21 September 1768 i nåder afdömde och hos Riksens Ständer af Handelsmannen i Carlscrona Jonas Krook genom anförde besvär fullfölgde siörättssak emellan bemälte Krook å ena och Kongl. Maij:tt samt Riksens Amiralitetscollegium å Kongl. Maij:ts och cronans vägnar å andra sidan angående åtskillige emellan collegium såsom redare och Krook såsom befragtare af värnbare lastdragaren Freden upkomne tvistigheter såväl den ränta angående, hvilcken Krook i Kongl. M:ts dom blifvit dömd at betala för det lastdragaren åsatte värde, som och beträffande den ärsättning af hyror och underholl för besättningen, som Krook ådömd blifvit men nu söker att få ändrat; uti hvilcket mål deputationen uppå andragne skäl tillstyrcker, att Riksens Höglåflige Ständer hos Kongl. Maij:t i underdånighet måge anholla, det Krook i afseende på dess myckna lidande måtte få eftergift af den honom ådömde fragten för det förolyckade fartyget, hvars värde han bör ärsätta, samt äfven undfå ärsättning för folckets hyror och underholl sig till godo beräknad från den 7 Martij 1764, då Krook ärböd sig att betala värdiesumman men kongl. collegium det vägrade; samt att rättegångskostnaden i så beskaffad sak måtte å ömse sidor försvinna.

Detta betänckande blef uppå gifven proposition af R. o. A. till alla delar gilladt.

7:o. Uplästes Cristinæhamns stads riksdagsfullmägtigs Hr Conrad Widmarcks ingifne memorial af den 13 December sistledne om en interimsdurchfarts öpnande genom Trollhättan till hielp för vermländske städerne och Bergslagen, förmodandes han, att private personer skulle vara hogade emot afgifts upbärande för de denne vägen transporterade varor att sätta samma durchfart medelst träslussar i gång, intill

dess det stora Trollhätte arbetet kan en gång hinna att blifva fulländadt.

Memorialet remitterades till Riksens Höglåfl. Ständers Secrete Utskott.

8:vo. Föredrogs det sistledne gårdag å borde lagde Cammaroeconomiedeputationens betänckande af den 12 December sistledne ang:de det af Falkenbergs stad arrenderade kronolaxfisket och anmältes efter dess upläsande, att Hr Gyllenhammar, hvilcken begärt samma mål att vila, nu hade begifvit sig derifrån samt ej ville vara emot att betänckandet må bifallas.

Betänckandet bifölls.

9:o. Uplästes Cammaroeconomiedeputationens betänckande af den 29 sistledne December angående skiutzlegans förhöjande här i Stockholm.

Detta betänckande blef äfven bifallit.

10:o. Föredrogs Riksens Ständers Secrete Utskotts extractum protocolli af den 12 sistledne December ang:de det för Varbergs afbrände stad sökte understöd,

åtföljdt af Hr Borgmästaren Ungers i samma ämne afgifne särskildte votum jämte Borgareståndets protocollsutdrag af den 16 December sistledne.

Frih. Ridderstolpe, Carl, kunde för sin deel icke bifalla den projecterade afgiften af matlagen på landet men ville för öfrigt gierna accordera de öfrige förmånerne.

Hr Hasenkampf ärindrade, att om R. o. A. ensamt skulle bevilja frihetsåren, voro staden Varberg likafult utan all hielp till de brände husens återuppbyggande. Begärte altså proposition till bifall på Secrete Utskottets extractum protocolli.

Hr von Nackreij conformerade sig till alla delar med Frih. Ridderstolpe och fandt sig dertill äga så mycket mera skäl, som R. o. A. redan tagit ett generelt beslut att aldrig från landet gifva något till städernes förmån. Han påstod således, att matlagsafgiften, som Secrete Utskottet föreslagit, måtte afslås, och ville icke begifva sig ifrån denne tancka utan genom votering.

Hr Silfverschiöld, Arved, anmärckte, att Varberg vore en liten god stad och kunde komma i sitt förra, kanske äfven bättre tillstånd, så framt Riksens Ständer skulle nu täckas bifalla den af Secrete Utskottet föreslagne afgif-

ten af matlagen, hvilcken i det högsta räknadt kunde gå till 50 000 d:r silfvermynt. Men staden vore eljest i den svåra belägenhet, att den omöjeligen kunde hielpa sig sielf; torde hända 2 à 3 invånare skulle äga förmåga att bygga upp sina hus, men de öfrige vore säkerligen oförmögne och nödgas följackteligen söka sig andre hemvister och flytta derifrån. I anseende till desse bevekande skäl anhölt han om proposition till bifall eller och votering.

Hr de Frese instämde med Hr Silfverschöld, fandt så många talade omständigheter för Varberg och Secrete Utskottets tillstyrkande så moderat tilltagit, att han icke tviflade, det ju icke R. o. A. skulle villa bifalla, hvad föreslagit vore, ty många kunna hielpa en utan särdeles känning.

Frih. Cederström, Claes, instämde till alla delar med Frih. Ridderstolpes och Hr von Nackreijs yttrande.

Hr Wadenstierna, Thomas, androg, det han ganska gierna skulle för sin deel bifalla Secrete Utskottets extractum protocolli, om allenast den projecterade utvägen till Varbergs hielp icke vore så ganska tryckande för landet och dess inbyggare. Vi tycka väl i allmenhet, att 6 öre åt en, 4 öre åt en annan och så vidare icke kan giöra stor summa. Men vara huru liten summan vill, betyder han dock mycket för den fattige; särdeles när många sådane utgifter bringas å bane; han vore således aldeles emot att någon afgift skulle beviljas af matlagen, och trodde, att stadsboen och köpmannen hade utvägar nog endå att taga sig resource at landtmannen.

Hr Grefven och Landtm. berättade, att just för denne afgiften skull hade R. o. A:s ledamöter i Secrete Utskottet haft nog svårighet att gå in uti den projecterade hielpen för Varberg, ty då sådant beviljas för den ena, entrainerar det sedermera till en lika bevillning för de öfrige brände städerne. Han trodde således vara bäst, om R. o. A. skulle täckas bifalla Secrete Utskottets extractum protocolli med undantag i den delen, som angår afgiften af matlagen i riket, hvilcket altid faller de fattigaste och mäst behöfvande statens invånare till last och tunga.

Hr Jennings jämte flere R. o. A:s herrar ledamöter biföllo denne Hr Landtm:s proposition.

Hr Silfverschöld, Arvid, sökte väl förmå R. o.

A. att åtminstone bevilja collect och stambok, ifall afgiften af matlagen skall gå ut.

Men efter någon vidare öfverläggning blef Hr Grefven och Landtm:s redan gifne proposition bifallen och Secrete Utskottets extractum protocolli gilladt, undantagandes afgiften af matlagen, som R. o. A. fandt böra gå ut.

R. o. A. åtskildes kl. öfver 2.

In fidem protoc.

C. v. Schönfeldt

År 1770 den 5 Januarij.

Fredag.

Plenum klockan 9 förmiddagen.

Närvarande Generalen och Landtm. Hr Grefve Axel Fersen.

Sedan R. o. A. hunnit att samlas och intagit sine vanlige ställen,

1:o uplästes Handels- och manufacturdeputations betänckande af den 30 December sistledne angående Handelsmannens och Fabriqueurens i Landscrona Johan Jürgen Mildahns skuld till manufacturfonden.

Detta mål begärtes af Frih. C. Ridderstolpe att ligga på bordet.

2:do. Föredrogs Cammaroeconomiedeputations betänckande af den 20 December sistledne öfver Riksdagsfullmägtigens för en del af Öfre och Nedre Torneå socknar å interessenternes i Torneå elfs laxfiske vägnar anförde besvär öfver den af Kongl. Maij:tt Nedre Raumo byamän förundte frihet att idka och deltaga i laxfisket i Torneå elf; såsom ock öfver åtskilliga byamäns ansökningar att i detta fisket äfvenledes få deltaga, uti hvilcket mål deputationen finner, att Nedre Raumo byamän från delacktigheten uti Torneå elfs laxfiske böra uteslutas och delägarna uti Torneå elfs gamla och af Riksens Ständer flere gångor gillade laxtaxa, på sätt Kongl. Maij:ts resolutioner af den 12 Januar. 1733 och 12 Nov. 1766 inneholla, blifva dervid oförryckt bibehållne samt inga nya byamän tillåtas att i samma laxfiske deltaga, enär de deruti förut icke ägt någon den minsta rättighet.

Betänckandet bifölls.

3:o. Frih. Ridderstolpe, Carl, anmälte, hurusom han förledne plenidag jämte flere R. o. A:s ledamöter hade varit af den tanckan, att det af Secrete Utskottet för Varbergs stad projecterade understöd af matlagen i riket icke borde bifallas såsom onereust för de fattigare invånare i landet och ett præjudicat för alla afbrände städer att söka vinna en lika förmån, hvilket äfven för den gången syntes af R. o. A. blifva gilladt. Men som han sedermera af flere både kände och okände blifvit öfverhopad med så mycket böner för denne afbrände stadens skull, ville han nu gierna begifva sig dertill, att afgiften af matlagen må bifallas, likasom det öfrige af Secrete Utskottets extractum protocolli redan vunnit R. o. A:s bifall.

Frih. von Essen instämde härmed till alla delar, beskref stadens lidande och de tryckande omständigheter, hvilcka träffadt invånarena, samt sökte recommendera dem att hos R. o. A. med en sådan billig ömhet varda omfattade; men

Hr Boije jämte flere R. o. A:s herrar ledamöter protesterade, att ingen ändring nu måtte ske i R. o. A:s redan vidtagne beslut; så att discourserne härom genast derefter afstadnade.

4:o. Uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 18 December sistledne angående Beursebyggnaden i Stockholm och den afgift, som vid förrige riksdagar blifvit beviljad till viss procent af varor, som med skepp bringas till och ifrån Stockholm; berättandes Secrete Utskottet, hurusom Riksens Ständer redan år 1756 beviljadt 1/8 procent af varor med svenska skepp och 1/4 procent af de utländska att räkna på 20 år, för hvilcken afgift äfven Borgerskapets bemedlingscommission vid hvarje riksdag för Riksens Ständer visat redo samt att Kongl. Maij:tt genom resolution af den 20 Januarij 1767 förhögt samma afgift till 1/4 procent af svenska och 1/2 procent af utländske skepps laddningar, hemställandes Secrete Utskottet, om icke denne Kongl. Maij:tt[s] resolution må vinna bifall och tiden till denne afgiftens upbärande i så måtto förlängas, att till de siu åren, som ännu återstå, lägges tio hela år.

Frih. Ridderstolpe, Carl, anmärckte, att då de återstående sju åren läggas till de nya tio, blifver deraf siut-

ton hela år, som beurseafgiften ännu kommer att continuera; denne långvarige afgift kommer altid på varan tillbaka och giör densamma i lika mån dyrare för köparen men betungar icke säljaren eller köpmannen, som likväl af en beurseinrättning drager den förnämsta nyttan.

Hr Grefven och Landtm. förestälte, att om Secrete Utskottets project ej skulle bifallas, stadnar byggnaden, kan omöjeligen blifva färdigt utan står halfgiordt som ett spectacle för hvar mans ögon, ty hvilcken skulle vilja entreprenera arbetet, om ingen fond är att tillgå för betalningen. Han tillstyrkte således R. o. A. att bifalla Secrete Utskottets hemställande såsom det enda och bästa expedient, man möjeligen kunde påfinna till vinnande af ändamålet.

Secrete Utskottets prot.utdrag bifölls.

5:o. Föredrogs Cammar-, oeconomie- och commerciedeputationens samt Fiskeriedeputationens gemensamma betänckande af den 29 sistledne December angående de upmuntringar, deputationerne tror kunna och böra beviljas för dem, hvilcka anlägga finbladige sågvärck.

Detta mål begärtes af Hr von Böhnen att vila.

6:o. Uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 7 sistledne December ang:de Ädelfors guldvärck, hvarutinnan Secrete Utskottet hemställer, om icke till samma värcks uphielpande, som hittils årligen gifvit circa 28 m:k. blikkguld, kunde bestås 8 000 d:r s:rmt årligen jämte hela värckets afkastning och dessutom af Statscontoiret så mycket, som utgiör de personelle utskylderne; hvarjemte Secrete Utskottet äfvenledes föreslår, att 4 000 d:r s:rmt dessutom måtte bestås, ifall Kongl. Bergscollegium skulle framdeles finna någon betydande ny anvisning yppas, dock med det uttryckeliga förbeholl att samma medel måga användas på Kongl. Bergscollegii ansvar men aldeles icke till byggnader eller reparationer vid värcket.

Detta bifölls.

7:o. Föredrogs Cammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 23 sistledne December angående en af Lagmannen Välborne Hr Johan Olivecreutz giord inrättning af ett spannemålsmagazin till fattige barns understöd i Sagu sockn och Åbo lähn, som bemälte Lagman nu till Riksens Ständers vidare stadgande och till Kongl.

Maij:ts stadfästelse för framtiden velat öfverlemna. Deputationen berättar härutinnan, att afkastningen af det år 1761 inrättade socknemagazinet, som på 500 giordt 70 tunnor, hade blifvit första fonden till denne inrättning. Trenne fattige barn niuta nu 3 tunnor årligen i underholl hvardera, och vore detta ett prof af en sällsynt menniskiokärlek, som icke mindre hedrade honom såsom ledamot i medborgerlige samhellet än den vore upmuntrande för andre att följa samma goda exempel. Deputationen berättar derjämte, att socknen på 1767 års socknestämma önskadt, att denne inrättning måtte uptagas ibland barnhusen i riket under tittel af Sagu sockns barnhus och att följande reglor vid dess styrelse måtte stadgas:

1. Att 5 föreståndare väljas af sockenmännerne.
2. Att när någon afgår, kundgiöres och väljes en annan vid allmän sockenstämma.
3. Utlåning af magazinsspanmålen såväl som återbetalning sker alt i strukit mål.
4. Lånas till de i socknen bofaste män emot 2 bofaste mäns borgen som för propriæ skuld.
5. Utlåningarne ske en gång hvart år i Martii månad men i missväxtår äfven i Junij eller Julij månad.
6. Fem kappar på tunnan tages i interresse.
7:o. Incasseringen skeer om hösten innan September månads slut.
8:vo. Sexmän äga rätt utmäta hos den tredskande både lån och ränta utan att afbida landshöfdingens ordres.
9. Räkenskaperne upläsas i Januarij i socknestämman för hvarje år att då underskrifvas.
10. Barnen ifrån 4 till 12 års ålder inclusive insokne först men utsokne sedan hållas hos någon bofast sockneman och böra tiena hos den, som dem upfostrar, tills de fylt 20 år. Böra blifva innom socknen och upfödas till hemmansbruk, så framt de icke skulle finnas bättre fallne till något annat näringsfång. Flickor likaledes, och få giftas ut.
11. Lånen äga prioritet som barnaarf. Se 17 cap., 8 §, Handelsbalcken.
12. Byggnaden vidmagtholles af socknen.

Och sluteligen står inrättningen under landshöfdingens samt biskoppens och consistorii upsigt, hvadan och berät-

telse derom uti landshöfdingens riksdagsrelation till hvarje riksdag aflemnas.

Om stadfästelse på alt detta tillstyrker deputationen, att Kongl. Maij:tt i underdånighet måtte anlitas. Och som endast ädelmod och en prisvärd ömhet om menniskjoslägtet föranlåtit Lagmannen Olivecreutz till en för honom så kostsam men för allmenheten nu så gagnande inrättning, utan att han derföre begärt någon den minsta belöning. Likväl och aldenstund han varit den förste i Finland, som i detta ämne giordt sig förtient af allmänhetens ärkänsla, altså hemställer deputationen, om icke Riksens Högl. Ständer skulle finna sig tillständigt och värdigt att hos Kongl. Maij:tt anmäla Lagman Olivecreutz till åtniutande af Dess höga åtancka och kongl. nåd till ett bevis, att så sällsynte medborgerlige dygder ej allenast af ett helt samhälle ärkännas utan och af en stor konung påtänckas och värderas.

Härvid uplästes äfvenledes ett af Lagmannen Olivecreutz ingifvit memorial ang:de samma sak.

Frih. von Essen tillstyrckte väl bifall till hvad deputationens betänckande inneholler och ansåg väl Lagmannen Olivecreutz värdig alt det beröm och all den upmuntran, som deputationen för honom yttradt, ehuru flere än han kunde finnas, som på lika sätt giordt sig värdige det allmännas högacktning. Men förundrade sig egenteligen deröfver, att detta mål kommit så directe til Ständers afgiörande och intet blifvit skildt från de allmänne riksdagsmålen eller förvist till det ställe, dit det enligt sin beskaffenhet egenteligen borde höra.

Hr Wadenstierna, Carl, förklarade, det han altid vore ensee med att tilldela beröm åt hederlige medborgare, som giordt sig förtiente det allmännas bevågenhet; ännu mycket mera i denne saken, hvilcken ordenteligen genom Urskillningsdeputationen kommit under Riksens Ständers pröfning och afgiörande. Han funno äfven, att det vore Riksens Ständer värdigt att lägga hand vid en så patriotisk inrättning, och när Riksens Ständer i underdånighet tillskrifva Kongl. Maij:t härom, vinner sielfva inrättningen icke allenast mera bestånd och mera anseende utan sådant kan äfven bidraga till en upmuntran för inrättande af flere sådane nyttige saker. Anhölt således om bifall till deputationens betänckande samt att till hugnad för Lagman Olivecreutz mät-

te inflyta, att Riksens Ständer gierna önska, det Kongl. Maij:tt i nåder seer honom till godo för den omsorg, han så berömmeligen ådagalagt om Svea jord och Svea barn.

Frih. Ridderstolpe, Carl, ärindrade, att Lagman Olivecreutz heder, den han sig förvärft genom denne nyttige inrättning, icke kan ökas genom låford, ännu mindre genom recommendationer; ty saken talade nogsamt för sig sielf. Han vore ochså öfvertygad, att denne värdige medborgaren vore nögd med allmenhetens fullkommeliga acktning utan att begära någon personelle grace, befordran eller belöning, och styrcktes så mycket mera i denne tanckan, sedan han förmärckt, att deputationen icke för honom projecteradt någon sådan i sitt betänckande.

Men hvad han egenteligen i denne sak hade att påminna vore att beklaga, det Riksens Ständer nu såväl som ofta tillförene skola bekajas med saker, som på intet sätt hörer dem till. Det är väl onekeligit, att ändamålet med denne saken är ganska godt, men sådant förändrar icke sakens natur och bör icke blifva en orsak att draga densamma under Ständers afgiörande. Man söker ju att ärholla confirmation på inrättningen till dess bestånd för framtiden. Sådant rörer ju socknen och dess samtelige invånare, och hvem af oss kan veta, om alle private äro hörde häröfver eller icke. Det är ju Kongl. Maij:ts rättighet att confirmera eller icke confirmera efter omständigheterne. Men eftersom detta alt oagtadt saken endå nu kommit till Riksens Ständer, böra Riksens Ständer äfven nöija sig med att hos Kongl. Maij:t anmäla och berömma denne inrättning utan att på något sätt vidröra, huruvida uphofsmannen bör hugnas och belönas, hvilcket aldeles ankommer på Kongl. Maij:ts pröfning men ingalunda tillhörer Riksens Ständer.

Härvid anmältes, emottogs och infördes en deputation ifrån det Hedervärda Bondeståndet af 16 personer.

Riksdagsmannen Sven Håkansson, som förde ordet, anmälte Bondeståndets vördsamma hälsning och meddelte ett ståndets extractum protocolli ang:de riksdagsmansvalet i Södermanland, hvilcket han recommenderade till R. o. A:s benägna afgiörande. Berättandes sluteligen, att Bondeståndet förehaft Cammar-, oeconomie- och com.dep. betänckande att [ɔ: ang.] rättigheten till lösen af visse Bör-

ringe kloster underlagde hemman och att ståndet i denne sak bifallit de betänckandet åtföljande särskildte vota.

Deputationen besvarades af Hr Grefven och Landtm. samt afträdde, sedan den blifvit i samma ordning ledsagad som vid ankomsten.

Genast härefter anmältes, emottogs och infördes åter en deputation från det Välloflige Borgareståndet af 18 personer.

Borgmästaren Hr Pehr Wallentein, som förde ordet, androg jämte förmälande af Borgareståndets vördsamma hälsning, hurusom ståndet förehaft Justitiædeputations extractum protocolli med project till instruction för justitiæcantzleren, hvarvid ståndet för sin del icke nödigt pröfvat att till någon remiss bifalla utan funnit skäligt att med det första denne sak definitive afgiöra, utbedjandes sig derföre å ståndets vägnar, det måtte R. o. A. benägit upskiuta att målet företaga och afgiöra, intill dess Borgareståndet hunnit att deröfver meddela sina tanckar.

Deputationen besvarades af Hr Grefven och Landtm. och afträdde samt ledsagades på lika sätt som vid ankomsten.

Härefter continuerades med ventilationen öfver saken om Sagu sockns barnhus.

Hr von Post, Friedric, ärindrade korteligen, att detta mål visserligen vore på ordenteligt sätt inkommit till Riksens Ständer, när samma begäran förut blifvit giord hos Kongl. Maij:t men där ej afhulpen och sedermera passerad Urschillingen samt nu inkommen till plena från den deputation, dit den varit remitterad; saken vore ej eller på något sätt betänckelig att bifalla, ty alt, hvad som nu sökes, består deruti, att socknen hädanefter må åläggas att underholla denne inrättning och att förvaltningen deraf måtte blifva stadgade för framtiden; hvad åter recommendation för Lagmannen Olivecreutz angeck, gifver det säkerligen icke någon anledning till befordran, till bestyrckande hvaraf han nu äfven upläste samma strophe i betänckandet. Tilläggandes, att Kongl. Maij:tt väl kunde genom andre distinctioner och äreteckn hugna en förtient medborgare än just genom befordran, och han trodde dessutom icke, att Lagman Olivecreutz begärte eller åstundade en sådan upmuntran.

Hr de Frese anmärckte, att enär intet något utslag hos konungen blifvit lemnadt öfver denne sak, vore det intet underligt, om sökanden vändt sig med målet till Riksens Ständer, dit detsamma egenteligen synes böra höra, eftersom det angår en ny inrättning. Han conformerade sig för öfrigit med Hr von Post och anhölt om bifall på betänckandet, hvilcket efter dess tancka icke hade sitt afseende på någon befordran.

Frih. Sparre instämde gierna i den tancka, att Riksens Ständer icke böra besväras med sådane mål, som på andre ställen kunna och böra uptagas. Men när man vid en inrättning sådan som denne så märckeligen afviker från de allmänne och vanlige grunder till ett socknemagazins inrättande, tyckes det ej vara obilligt, att man äfven till bestånd för en sådan inrättning söker högsta magtens authorisation. Hvad elogen för Lagman Olivecreutz beträffar, kunde han ej finna, med hvad skäl den borde af oss påtalas, när vi mästa delen alla äro ensee derom, att han densamma förtient och att densamma mera står anförd honom till en välförtient heder än att tillskynda honom någon befordran, den han sielf aldrig påtänckt och ännu mindre någonsin begärt.

Frih. von Essen, Friedric, medgaf väl att Urschillningsdeputation bordt remittera detta mål, men derföre hade Kammaroeconomiedeputationen kunnat pröfva målet, dess beskaffenhet, och tillsee, huruvida det icke vore både lagligt och ordenteligt att lemna och uppdraga åt häradshöfdingen och nämnden att utfärda den begärta confirmationen. Derigenom hade Riksens Ständer äfven sluppit att befatta sig med en sådan sak, som dem aldeles icke tillkommit.

Hr Grefven och Landtm. hemstälte för att betaga all frugtan, som skulle vårt bifall medföra någon olaglig och oordentelig befordran, att R. o. A. förbeholla sig i propositionen, det befordringslagarne på intet sätt måtte komma att kränckas igenom den af R. o. A. för Lagman Olivecreutz tillstyrckte recommendation hos Kongl. Maij:tt.

Hr Wachschlager, Gustaf, conformerade sig till alla delar med hvad Frihrr von Essen och Ridderstolpe förut yttradt och begärte dessutom, att någon ändring måtte ske vid barnhusreglorne i den delen, som utsätter, att barnen böra tiena tills 20 års ålder hos den, som dem uppfostradt,

hvilcket han trodde vara stridande emot 1739 års tienstehionsstadga.

Hr Grefven och Landtm. ärindrade, att detta tvert om vore aldeles conformt med 1739 års tienstehjonsförordning.

Hr von Nackreij, Olof, trodde, att R. o. A. utan vidare utdrägt lärer bifalla betänckandet, så snart det förbeholl vid propositionen fogas, att Kongl. Maij:ts nådigaste åtancka för Lagmannen Olivecreutz ej måtte medföra någon befordran.

I anledning häraf giorde Hr Grefven och Landtm. följande proposition:

Bifaller R. o. A. Cammaroeconomiedeputationens betänckande med förbeholl, att Lagman Olivecreutz igenom den för honom tillstyrckte recommendation ej måtte vinna någon annan eller större befordringsrätt, än hvartill han efter rikets lagar är berättigad.

Härtill svarades Ja.

Och blef i anledning häraf följande utdrag af protocollet utfärdadt:

S. d. Föredrogs Kammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 23 sistledne December angående en af Lagmannen Välborne Hr Johan Olivecreutz giord inrättning af ett spanmålsmagazin till fattige barns understöd i Sagu sockn; hvilcket blef till alla delar bifallit endast med then förändringen, att uti Riksens Ständers till Kongl. Maij:stt afgående underdåniga skrifvelse, hvarigenom Lagmannen Olivecreutz anmäles till åtniutande af Kongl. Maij:sts nådiga åtancka, den tilläggning sker, att Lagman Olivecreutz därigenom likväl icke vinner någon annan eller större befordringsrättighet, än hvartill han efter rikets lagar är berättigad. Ut supra.

Till följe af R. o. A:s förledne gårdag lemnade bifall till Secrete Utskottets tillstyrckande ang:de bancofullmäktige af den 29 November sistledne expedierades äfven följande protocollsutdrag till Riddarehusdeputation:

Utdrag af protocollet, hållit hos R. o. A. den 4 Januarij 1770.

S. d. Som R. o. A. bifallit Secrete Utskottets tillstyrkande af den 29 November sistledit år, att ombyte med bancofull-

mägtige må ske samt att hädanefter som förr och till 1760 års riksdag trenne af hvart stånd måtte till bancofullmäktige utsees, altså skulle genom utdrag af protocollet Riddarehusdeputationen updragas att hos R. o. A. föreslå de tre herrar och män, åt hvilcka å R. o. A:s vägnar detta fullmägtigskap må varda anförtrodt. Ut supra.

8:vo. Föredrogs Kammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den [20] Januarij 1770 ang:de kungsgårdarne i riket och deras förarrenderande.

Hvarvid äfven åtfölgde Hr Paul de Freses votum ang:de det af Öfverjägmästaren Gyllensvärd innehafvande arrende af kungsgården Ollestad.

Hela denne saken begärtes på bordet.

Härvid anmälte Hr Öfversten och Riddaren Durietz ett af honom författadt memorial uti saken emellan Frih. Carl de Geer och Westberg [ɔ: Westbeck][1] samt

Hr Ehrenmalm ett dess memorial ang:de Secrete Deputationens betänckande om Ignatius och von Törne, med hvilcka åfvannämde herrar anhöllo att få vända sig till de öfrige respective stånden.

9:o. Uplästes Secrete Deputationens betänkande af den 15 sistledne December öfver Capitainens i armeens Carl Ulric von Echstedt förnyade ansökning, att han, som alt sedan 1742 endast innehaft underofficers lön, måtte hugnas med underdånig föreskrift till Kongl. Maij:stt om något ledigt compagnie samt emedlertid ärholla capitaines lön på extra stat ifrån dess svenska capitainesfullmagts datum, uti hvilcket betänckande deputationen på anförde grunder tillstyrcker, det må Capitainen Echstedt genast varda placerad på något infanterieregemente med tour från dess capitainesfullmagts datum, till dess ett compagnie med eller utan accord i samma regemente blifver ledigt, då han i förra händelsen må äga rättighet att uti första rena vacance innom regementet få sin utlagde accordssumma ärsatt. Hemställandes deputationen derjämte, huruvida Riksens Höglåfl. Ständer på lika sätt, som för Capitainen Tallberg redan skedt, skulle täckas förhielpa Capitainen Echstedt till capitains lön på extra stat, hälst samma utgift genom Capitaine Tallbergs dödsfall nu hade helt och hollit förfallit.

[1] Memorialet.

Jämväl uplästes Capitainen Carl Ulric von Echstedts memorial i samma ämne.

Hr Durietz, Anders Rudolph, anhölt om bifall på Secrete Deputations betänckande med tilläggning, att Capitainen Echstedt måtte få lön på värfvad stat och placeras i det regimente, där han redan står.

Uppå giord proposition af Hr Grefven och Landtm. blef betänckandet till alla delar bifallit utan ändring eller tilläggning.

10:o. Föredrogs och uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 19 September sistledne angående pensioner för Hrr Riksens Råd Grefvar Tessin, von Höpken, Stromberg, Gyllenborg och Scheffer.

Äfvenledes Secrete Utskottets protocollsutdrag af den 16 Augusti om Hans Excellence Riksrådet Grefve Rudenschöld, hvilcka begge mål den 7 sistledne October förevarit men då blifvit lagde på bordet.

Härvid uplästes:

1. Hr Nethervoods memorial, som tillstyrker, att eftersees måtte, huruvida statens tillgångar kunna vara tillräckelige till sådane extraordinarie utgifter, innan man ingår uti att bevilja sådane pensioner.

2. Frih. Friedric Ridderstolpes memorial, som bifaller Secrete Utskottets tillstyrkande men derjämte föreslår för de nu utur Rådet afgångne Hrr Riksens Råd vanlig rådspension, hvilcket han tror kunna befordra enighet innom oss och tillika kunna soulagera de afgångne Hrr Riksens Råd, hvilcka i anseende till den consideration att hafva oförviteligen tient i sine förre ämbeten och nu senast i ett lysande rike varit de närmaste tronens stöder, icke böra lemnas i den bedröfvelige ställning att kunna lida nöd på sine gamla dagar; samt sluteligen

3:o Hr Anders Schönbergs memorial, som äfven tillstyrcker en lika pension för Hans Excellence Riksrådet Baron Friesendorff.

Grefve Lewenhaupt, Charles Emil, upläste ett ifrån Kongl. Maij:stt på Riksens Ständers tillstyrckande till Hans Excellence Riksrådet Scheffer afgånget nådigt bref in extenso och fandt i anseende till det nådiga vittzord och det ömma tillstyrckande, de honom derutinnan gifvit, att billigheten nu fordrade bifall på hvad Secrete Utskottet tillstyrckt;

de Kongl. Printzarne bära ett ojäfacktigt vittnesbörd, att alla gouverneurerne fullkomligen giordt sig förtiente af sine medborgares tacksamhet; de hafva bögdt deras späda hiertan och sinnen till en osk[r]ymtad kärlek för fäderneslandet och till nåd och mildhet emot hvar man och ingenting vore mera att beklaga, än att rikets tillgångar skola vara så knappa i jämförelse emot den åhåga och böjelse, Riksens Ständer kunna hafva att hielpa sådane högt förtiente män. Han tviflade dock icke, att ju desse i Secrete Utskottets protocollsutdrag nämde Hrr Riksens Råd utan statens särdeles känning må kunna röna den föreslagne frugten af Riksens Ständers välvilja och Secrete Utskottets protocollsutdrag bifallas.

Hr von Böhnen, Ludvig[1], trodde, att Secrete Utskottet nogsamt hade betänckt rikets tillstånd och knappa penningetillgångar, då de indrogo alla af förrige Riksens Råd innehafde pensioner; trodde äfven, att de nu sedt möjeligheten att återgifva, hvad de förut indrogo, eftersom de lemnadt oss ett så beskaffadt tillstyrckande som det nu upläste. Han för sin deel hade aldrig varit någon menniskohatare; tvertom han ansågo visserligen denne dagen för en glad dag, på hvilcken han ägde tillfälle utöfva välgiärningar och följa sitt medborgerlige hiertas drift, hälst han visste och trodde, att de behöfva en sådan välvilja och att staten kan tåla en sådan årlig utgift utan särdeles och märkelig känning. Ville således af sitt innersta hierta gärna bifalla Secrete Utskottets nu afgifne tillstyrkande. Men å den andre sidan kunde han ej eller undgå att på lika sätt ömma för de senast afsatte Hrr Riksens Råd, hvilcka både i anseende till sine trängande behof och till deras i flere innehafde betydelige rikets tienster ådagalagde goda förhollande synes äfven så väl som de af Secrete Utskottet upräknade Hrr Riksens Råd hafva giort sig förtiente [af] allmän acktning och medborgerlig kärlek. Det vore aldeles icke i någon enskyldt afsigt, som han vågade väcka R. o. A:s ädelmod i detta ämne, det vore endast en frugt af hans medfödde böjelse att giöra godt, som nu förmådde honom hemställa, om icke Riksens R. o. A. skulle täckas innesluta de senast afsatte Riksens Råd uti åtniutande af lika gunst, så att de antingen kunde ärholla fulla rådspensioner eller återfå de löner, hvilcka de innan sitt inträde i Rådcammaren innehaft. Och han vågade påstå, att sådant vore både rättvist och billigt, hälst de

[1] Tilas Dagbok har här: *Capitaine von Böhnen.*

fleste af dem blefvo om icke tvungne, likväl lockade och öfvertalde att löpa en så slipprig och vanskelig bane; till bevis hvaraf han endast nu ville nämna Hans Excellence Hermelin och påminna R. o. A., huru litet han genom sin ständige afsäjelse och ifrige böner var i stånd att undslippa det honom då tillfallne smickrande förtroendet, hvarigenom dess nuvarande öde hufvudsakeligen bereddes.

Hr Wachschlager, Gustaf, hade trodt, att Secrete Utskottet giort bäst, om de i en så öm sak som denne hade kommit ihog samtelige de afgångne Riksråden med ett lika tillstyrkande, emedan deras tienster hade varit lika deras nu varande omständigheter ungefärligen lika och medborgare lika pligtige att hugna den ena som den andre. Men som detta goda medel att förena allas söndrade sinnen icke ännu blifvit påtänckt och billigheten fordrade, att enär ett folck öfver alt draga en lika och proportionerad tyngd af sådane gracers beviljande, den ena delen äfven så väl måtte blifva ihogkommen som den andra. Så vågade han nu föreslå, om icke R. o. A. skulle täckas bifalla Secrete Utskottets extracta protocolli jämte tilläggning, att lika pensioner äfven böra tilldelas Hrr Riksråden Grefvar Seth och Flemming samt de senast afgångne Riksens Råd. Skulle R. o. A. härutinnan täckas ingå samt genom sin föreställning medelst extractum protocolli vilja understödja detta hos sine respective medstånd, vore han nögd att bifalla Secrete Utskottets hemställande, men eljest kunde han icke på minsta sätt derutinnan ingå.

Hr Jerlström conformerade sig till alla delar med det tillstyrkande, Hr Wachschlager och Hr von Böhnen redan afgifvit, och recommenderade Riksrådet Lagerbielcke att äfven som de andre med pension varda ihogkommen, hälst han tient så ganska väl och aldrig kunnat blifva afsatt, om han ej låtit förmå sig att emottaga en rådssyssla, uti hvilcken han ej var nog lyckelig att kunna vinna allas approbation. Hans vilckor vore nu så ganska knappa, att han säkerligen innan kort skulle blifva aldeles ruinerad, om icke Riksens Ständers välvilja och ädelmod beredde honom en snar hielp.

Hr Hasenkampf ärindrade, att det visserligen vore ömande för något hvar att veta, det sådane herrar och män äro i behof och i nöd. Han behöfde således ej lägga något till hvad Secrete Utskottet redan för de namngifne Hrr Rik-

sens Råd yttradt, ej eller ville han vara emot om R. o. A. vill på lika sätt hugna alla de afgångne Hrr Riksens Råd, ty han visste, att behofven vore ganska tryckande för somlige och att Riksråden Grefve Horns samt Frihrr Reuterholms och Friesendorffs villckor vore ganska knappa. Han hemstälte således helt och hollit till R. o. A:s egit välbehag, antingen de skulle villja remittera denne påtänckte tilläggning för de öfrige Riksråden till Secrete Utskottets vidare skärskådande eller genom formelig proposition densamma nu genast afgiöra; med begge af desse utvägar vore han fullkommeligen nögd.

Hr Lagersvärd: Då rådsstolarne nu uti trettio år varit slipprige, då andre ämbeten icke annorlunda än genom ransakning och dom kunna mistas men desse endast i anseende till bristande förtroende ändas och uphöra, vore det glädjesamt att finna, hurusom R. o. A. nu äro i begrepp att lemna sådane förtiente men olycklige medborgare nya vedermälen af sin välvilja. Han instämde gierna i den tanckan att låta desse gracer blifva generelle för samtelige de afgångne Riksråden och vågade sig i synnerhet nämna Riksråderne Seth och Fleming med begäran, det måtte de specielt blifva anförde i R. o. A:s extractum protocolli till de öfrige stånden, och hoppads, att ingen af Ridderskapet skulle dervid hafva att invända, enär de besinna, att vi tala för våre egne ledamöter.

Frih. Kagg, Lars, fandt det vara en betydelig skillnad uti att återgifva pensioner, som af Ständer en gång blifvit gifne men sedan återtagne, och att gifva pensioner åt sådane, som ej niutit en sådan förmån. Det förra borde efter hans tancka ske om ej för annat dock blott för det att bevara och återställa fides publica, det sednare kunde ske, om statens tillgångar sådant tillåta. Men enär paritas rationis i desse begge ämnen vore så ganska olika för dem, som redan fådt men mistat, och för dem, som vänta sig att få, hemstälte han, om icke det blifver svårt att kunna tillägga de senast afsatte och ännu såsom brottzslige ansedde Riksråden enahanda gracer som de andre, dem Secrete Utskottet i sine protocollsutdrag namngifvit.

Härtill svarades både Nej och Ja.

Frih. Ridderstolpe: Egen böjelse att bevisa godt, medfödd hog att kunna bereda enighet och förtroende med-

borgare emellan vore de förnämste skälen, som förmådde honom att samtycka till den hos R. o. A. väckte proposition om pensioner för samtelige utom Rådet nu lefvande Hrr Riksens Råd. Han sågo också för sin del ej annat, än att en sådan proposition icke allenast vore ståndet värdig utan äfven billig i det afseende, att då alla i en lika måhn draga tyngden af den utgift, sådant staten årligen tillskyndar, borde äfven alla desse utan undantag ärholla desse förmåner.

Hr Wadenstierna, Carl: Det hos R. o. A. nu förevarande ämnet delar sig naturligen i tvenne särskildte delar.

Den första ang:de de borttagne pensioners återgifvande. Vid densamma hoppades han, att R. o. A. så mycket mindre lärer hafva något att påminna, som Secrete Utskottets tillstyrckande stemmer öfverens med R. o. A:s generelle önskan att på något sätt kunna soulagera de Riksens Råd i sine behof, hvilcka genom förloradt förtroende i detta sitt ämbete äfven förloradt hopp om nödtorftig bergning på sine gamla dagar.

Den andre angår åter nya pensioner för de senast afsatte Hrr Riksens Råd och andre, hvilcka med desse delat ett lika öde.

Så billigt det i och för sig sielft är att på ömse sidor täncka ädelt samt att veta straffa men äfven i rättan tid veta att förlåta, så gierna ville han för sin del tillstyrcka bifall till denne proposition, hvilcken oförnekeligen länder till söndrade sinnens förening. Ordhollighet kan ej annat än stadga regeringssättet och fides publica böre äfven i detta ämne som i alla andra noga handhafvas; han begärte altså, att denne sednare delen måtte till Secrete Utskottet[s] vidare skärskådande remitteras och giorde sig nästan säker, att Secrete Utskottet enl. Frih. Ridderstolpes och de öfrige ledamöternes här upläste memorialer lärer snart nog med nöje tillstyrcka bifall på en proposition, som så märckeligen bidrager till enighet, lugn och stillhet innom oss.

Hr Grefven och Landtm. giorde i anledning af föregående discourser följande propositioner:

Bifaller R. o. A. Secrete Utskottets nu upläste tvenne protocollsutdrag af den 19 Sept. och 16 Augusti ang:de pensioner för Riksens Råd Grefvar Tessin, von Höpken, Stromberg, Gyllenborg, Scheffer och Rudenschöld?

Härtill svarades Ja.

Bifaller R. o. A., att Frih. Friedric Ridderstolpes samt Hr Schönbergs memorialer remitteras till Secrete Utskottet jämte tilläggning, att Hrr Riksens Råd Grefve von Seth och Frih. Fleming äfven böra vid detta tillfälle ihogkommas.

Härtill svarades äfven Ja.

Hr Jennings hemstälte, om icke saken kunde anmälas att varda utarbetad i Secrete Utskottet, innan remissen hinner ankomma, och om icke till den ändan en deputation nu genast kunde afgå till de öfrige respective stånden.

Detta bifölls.

I anseende hvartill en deputation genast upropades och framträdde samt sedan efter någon stund afgeck till de öfrige stånden med berättelse härom.

11:o. Föredrogs Cammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 25 sistledne October ang:de Borgmästarens och Riksdagsmannens för Lovisa stad Alexander Keppleri ansökning, att de staden underlagde hemman måga slippa betala lagmans- och häradshöfdingeräntan, hvilcket betänckande den 2 sistledne December blifvit lagdt på bordet.

Sedan betänckandet ånyo blifvit upläst, blef detsamma uppå skedde proposition till alla delar bifallit.

Frih. von Essen, Friedric, begärte endast till protocollet för sin räkning, att han protesterade emot bifall häruppå.

12. Uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 28 October sistledne ang:de Öfverkrigscommissarien i Pommern Olof Barchmans deröfver anförde besvär, att honom blifvit afslagit att i sin tour åter träda till den tienst, han i Riksens Ständer[s] Banque innehaft, innan han som extra contoirsskrifvare därstädes sökte och ärhölt permission att gå i öfverkrigscommissariatets tienst i Pommern. Uti hvilcket mål Secrete Utskottet anförer, att emedan Bachmans ansökning om permission endast varit på några månader att för egne angelägenheter få resa till Småland; men som Backman på tredje året uteblifvit utan att hafva gifvit tillkänna, hvarest han vistades, så att han derföre den 24 October 1764 enl. 1761 års bancoreglemente blifvit utesluten ur Banquens extraordinariers antal, så kan Secrete Utskottet ej ansee Backman berättigad till någon uprättelse för en olägenhet, som han sig sielf ådragit.

Hvilcket bifölls.

13. Uppå Kammarskrifvarens vid revisionen uti Krigscollegii Artilleriecontoir Mårten G. Wikmans besvär deröfver, att Kongl. Maij:stt på välbemälte kongl. collegii underdånige hemställande, om icke Wikman kunde hugnas med ett emot hans sysslas i staten åtföljande lön svarande årligit arfvode, sedan hans företrädare fådt taga lönen med sig, genom nådig skrifvelse af den 2 Augusti 1768 förklaradt sig icke kunna härtill nådigt bifall lemna, yttrar sig Secrete Utskottet i protocollsutdrag af den 9 October sistledne sig icke kunna på Wikmans besvär giöra något afseende.

Som äfvenledes bifölls.

14. Föredrogs Tulldeputationens betänckande af den 27 October 1769, hvarutinnan på Kongl. Commerciecollegii och Generaltulldirectionens yttrande tillstyrkes den ändring med kongl. reglementet af den 30 Mars 1748 ang:de fri förning för coupvardiesiömanskapet, att i stället för skepparen hittils ålegadt att angifva det gods, som han och besättningen ägt rättighet att tullfritt införa, bör hädanefter till förekommande af all oreda, missbruk, omgång och uppeholl vederbörande siötullscammare efter föregången afmönstring på fragtkammaren lefverera till skepparen emot quittence beloppet af förningen uti contante penningar, på sätt reglementet föreskrifver och enligt hvad hvar och en deruti bestås.

Betänckandet bifölls.

15:o. Föredrogs Secrete Utskottets extractum prot. af den 9 sistledne October ang:de den till hälften indragne pension för afledne Lagmannen Ollonbergs Enckefru, Friherrinnan Maria Christina Silfverschöld.

Detta mål begärtes af Hr Gustaf Wachschlager på bordet.

16. Uplästes Landt- och siömilitiæoeconomiedeputationens betänckande af den 7 December rörande förvaltningen af reservemedlen samt förklaringen öfver 1752 års boställsordning.

Betänckandet bifölls.

R. o. A. åtskildes klockan 3/4 till 2.

In fidem protocolli

C. v. Schönfeldt.

År 1770 den 9 Januarij.

Tisdag.

Plenum klockan 9 förmiddagen.

Närvarande Hr Generalen, Grefven och Landtm. Axel Fersen.

R. o. A. intogo sine ställen och föredrogos af Allmogens allmänna besvär följande §§ och de ifrån Allmänna Besvärsdeputationen insände projecterade resolutioner. Andra delen, neml.

16 §.

Hvaruti bifalles, att hädanefter uti Bohus lähn inga rusthåll måge klyfvas uti mindre än 1/4:dedelar af ett helt, dock att uti de redan värkstälte och laga kraft vundne klyfningar ej någon rubbning gjöres.

§ bifölls.

3 §.

Att de vid regementernes sammandragningar brukelige så kallade marches forcès måga under varande fredstider inställas och ej nyttjas vid andre än sådane tillfällen, då högsta nödvändigheten det fordrar.

Bifölls.

92 §.

Att befrielse för grentzetullsafgiften i speciemynt för Allmogen i Jemteland och Herjeådalen samt de öfrige till Norrige angräntzande orter ej kan beviljas.

Detta bifölls.

56 §.

Att icke någon vidare minskning på tullafgiften för de ifrån Norrige inkommande hästar kan beviljas än den, som redan vid 1762 års riksdag i 3 § af resolutionerne på Allmogens besvär blifvit samtyckt till 1 d:r s:mt

Bifölls.

154 §.

Hvaruti begäres, att de utsyningar, som böra föregå, enär nya laxnotvarp uti Indals och Tuna älfvar och äfven nybyggen på kronans och andre allmänningar skola anläggas, icke

efter 1765 års resolution måge förrättas af någon kronobetient och tvenne nämdemän utan af domaren i orten med behörig nämd.

Hr Örnschöld, Pehr Abraham, påminte, att i desse vidsträckte orter, där domaren omöjeligen medhinner att infinna sig och förrätta syner på alla ställen, som kunde ärfordras, sådant mera skulle hindra än befordra nybyggens anläggande. Att desse syner mindre voro domarens än de oeconomiske embetsmännens giöromål, som stå under landshöfdingens styrsel, hvarföre han afstyrckte bifall på § och i det stället tillstyrckte, att R. o. A. ville låta förblifva vid 1765 års författning; i synnerhet som vid sådane utsyningar sällan någon tvist kunde upkomma emellan private, utan vore det på kronans marck, som står under landshöfdingens inseende, och att § derföre måtte annorledes projecteras.

Hr von Nackreij, Olof, ville väl bifalla, att domaren måtte giöra utsyningen med nämd men med förbeholl, att någon kronobetient dervid borde vara närvarande, efter det angeck kronans ägendom.

Efter någon ytterligare ventilation bifölls omsider Hr Örnschölds tancka, som uti följande project till § förändring innefattades och genom extractum protocolli med de öfrige respective stånden communicerades.

S. d. Föredrogs ifrån Allmänna Besvärsdeputationen project till resolution på 154 § af Allmogens allmänna besvär vid innevarande riksdag angående undersökningar till anläggande af nya laxnotevarp uti Indals och Tuna elfvar samt nybyggen i orten. Och som desse undersökningar mindre kunna sägas tillhöra domareembetet, hvilcket dessutom med nog månge giöromål är öfverhopat, än landshöfdingen och de cronans embetsmän, som under hennes inseende böra bestyra om oeconomien i landet, altså fandt R. o. A. för godt att bifalla följande ändring i berörde

§ 154.

Den ändring, Allmogen i Medelpad i underdånighet begär uti 1765 års kongl. resolution, att utsyningar till nya laxnotevarp i Indals och Tuna elfvar och nybyggen på kronans odisponerade allmänningar icke af en kronobetient och tvenne nämndemän, som hittils skedt, utan af domaren i orten

med behörig nämd måge förrättas, finner Kongl. Maij:t i nåder så mycket mindre skäl att bifalla, som en betydande kostnad skulle såmedelst förordsakas dem, hvilcka nya fisken vilja uptaga eller nybyggen inrätta, då kronan likväl att befrämja så nyttiga giöromål nödgas bestå dem frihetsår och annat understöd; och detta desutom rörer allmänna hushollningen i riket och den vård om kronans enskildte egendom, hvilcken landshöfdingarne under Cammarcollegii öfverinseende tillkommer och hvarmed domstolarne icke hafva att skaffa. Skulle någon gång tvistighet sig dervid yppa med angränsande skatteägare, som dock sällan händer, så förvisar landshövdingen det till domstolen i orten, då först dess åtgiärd dervid enligt lag existerar. Hvarefter landshöfdingen, enär sådan stridighet blifvit afgiord, tillkommer att öfver fiske och nybygges ansökning sig utlåta. Hvilcket genom utdrag af protocollet med de öfrige respective stånden skulle communiceras. Ut supra.

65 §.

Att grafvarne i kyrckiorne i Medelpad och Tavastehus län böra vara murade och hvälfde, om annars några döde uti dem skola få begrafvas.

R. o. A. påminte sig härvid, att den 3 sistledne Januarij ett Kammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande om liks begrafvande i kyrckior och på kyrckogårdar blifvit föredragit och bifallit, hvarföre och enligt R. o. A:s då tagne resolution detta äfven bifölls.

159 §.

Hvaruti förklaras, att som kongl. förordningen af den 14 December 1766 ang:de hafs-, skjär-, ström- och insiöfisket och dess 3 och 4 §§ äro tillräckelige uti det, som angår fiskekiärillens mätande och krönande, så finnes något ytterligare stadgande icke vara af nöden häruti.

Bifölls.

178 §.

Som förklarar, att ingen ändring kan tillåtas uti den öfverenskommelse emellan officerarne vid regimentet och Allmogen i Vesterbottn, som blifvit slutad och uti 20 § af resolution på Krigsbefälets besvär samt tredje momentet vid 1765 års riksdag stadfästad om biträde af Allmogen vid hus-

byggnad på regimentsofficerareboställen emot skälig betalning efter öfverenskommelse.

Bifölls.

182 §.

Att ingen ändring kan tillåtas uti förr utgifne stadgar om utgiörande af den Vastena krigsmanshus till understöd anslagne 40 spanmålen.

Bifölls.

77 §.

Hvaruti afslås Allmogens begäran att hos kronofogden utan ordres ifrån landshöfdingen kunna få biträde till utmätning på laga kraft vundne domar.

Bifölls.

127 §.

Hvaruti samtyckes för Allmogen och invånarne i Vesterbottn och Lappmarcken att få innom 90 dagen uti lagvadde och hälften af samma tid uti besvärsmål inkomma till Kongl. Svea Håfrätt.

Hr Durietz, Anders Rudolf, fandt mycket skäl häruti, efter vägen för desse provincier till Stockholm vore ganska lång; äfven vidlöftigt i sielfva orten för de rättsökande att skaffa sig alle de handlingar och den hielp, som till vadets eller besvärens fullföljande i Håfrätten ärfordras.

Hr Wachschlager, Gustaf, deremot ansåg detta som en ändring i stadgad lag, hvilcket Riksens Ständer beslutit att denne riksdag icke tillåta och att derföre § borde afslås.

Hr von Nackreij ville gierna i alla saker tillstyrcka att blifva må vid lag. Men när ögonskenlig och dagelig förfarenhet visade, huru månge fattige rättsökande genom desse provinciers aflägsenhet och vidsträckte beskaffenhet förlorade sine fatalier, så kunde han ej annat än finna skäl uti hvad som blifvit projecteradt och derpå tillstyrcka bifall.

Uppå skedd proposition bifölls denne paragraphen.

133 §.

Hvaruti utlåfvas, att vid bevillningens reglerande iackttagas skall, det kalckbruken på Gottland ej måge få orsak att klaga öfver för dryg afgift till cronan.

Bifölls.

147 §.

Som tillåter, att kongl. förbudet af den 18 November må uphäfvas och Skärgårdsallmogen tillåtas vid alla Stockholms stads hamnar och bryggor lägga till med sine sumpar och sin fisk försälja samt att denne Allmoge må få föryttra densamma till 5 marcker eller 1/4 lispund.

Hr Wachschlager, Gustaf, begärte, att denne frihet måtte sträcka sig till alle invånare i skärgården och vid Mälaren samt äfven de, som föra in fisk på torget, få sälja i minut till och med 5 marcker.

Hr de Frese, Otto, anmärckte, att försälgningen på torgen vore icke uti § införd.

Frih. Ridderstolpe, Carl, deremot begärte, att alla landtboer måtte niuta lika rätt, såväl de som sälja fisk vid hamnarne som de på torgen, hvilcket han derföre styrckte, att det måtte tilläggas.

Hr Grefven och Landtm.: Bifaller R. o. A. den upläste § med tilläggning, att alla invånare i skärgården och vid Mälaren samt de, som försälja fisk på stadens torg, måge niuta enahanda frihet?

Detta besvarades med Ja.

6 §

af Allmogens allmänna besvär, hvaruti anholles, att för kronoskiutz måtte betalas 12 öre s:mt milen likasom för all annan skiutz, men hvilcket Allmänna Besvärsdeputationen håller betänckeligt att bifalla, uplästes

tillika med Bondeståndets extractum protocolli af den 9 December 1769, som på flere anförde skäl tillstyrcker bifall uti denne Allmogens ansökning.

Hr Wachschlager, Gust., fandt för sin del väl vara, om R. o. A. skulle täckas giöra ett med Bondeståndet och bifalla Allmogen i hvad de begärt. Ty de behöfde nog denne lilla soulagement för de många besvärligheter, de eljest få vidkännas.

Frih. von Essen medgaf väl, att man ej borde försumma att lisa Allmogen, enär sådant utan särdeles svårighet kunde ske; men hvad denne saken angående kronoskiutzen angingo, vore det efter hans tancka icke möjeligt att giöra någon ändring, eftersom det ifrån långlige och äldre tider varit ett onus, som tillhördt Allmogen att svara före.

Uppå gifven proposition af Hr Grefven och Landtm. blef den af Allmänna Besvärsdeputationen projecterade resolution bifallen.

2. Uplästes det förledne plenidag på bordet lagde Secrete Utskottets extractum protocolli af den 9 October ang:de den af Trollhättemedlen beviljade pensionen 600 d:r silfverm:t för afledne Lagmannen Ollonberg[s] Enckefru, Friherrinnan Maria Christina Silfverschöld, af hvilcken pension hälften sistledne riksdag blef indragen men sedermera ingen ersättning blifvit beviljad.

Detta Secrete Utskottets protocollsutdrag blef bifallit.

3:o. Föredrogs Hr Johan von Echstedts memorial af den 4 Januarij sistledne ang:de tillökning i lönerne för Kongl. Maij:ts Lifdrabanter.

Detta remitterades till Riksens Ständers Secrete Utskott.

4:o. Äfvenledes uplästes Hr Jean Blomstedts memorial af den 9 Januarij ang:de förhögning i sold och lön för penningelöntagare af militairen.

Detta begärtes på bordet.

5:o. Föredrogs Bergsdeputationens betänckande af den 4 sistledne December ang:de kiöpetackjärn för Meldersteins bruk.

Betänckandet bifölls.

6:o. Uplästes Secrete Deputationens betänckande af den 15 sistledne December ang:de Capitains Daniel Georgs Silfversparres besvär öfver förnekad tour framför Lieutenanterne von Carl och Gisler.

Bifölls.

7:o. Föredrogs Handels- och manufacturdeputationens betänckande af den 15 December sistledne angående 12 000 daler silfvermynts inrättningshielp för Krigsrådet Otto Boije till en linnefabrique i Tavastehus samt om decharge för dem.

Detta betänckande begärtes att vila.

Härvid anmälte Hr Arendt v. Post ett af honom författadt memorial ang:de det ifrån Secrete Utskottet inkomne extractum protocolli af den 4 sistledne Januarij om lönerne för Riksens Ständers Contoirs betiening, med hvilcket han utbad sig att få gå till de öfrige respective stånden.

Frih. Ridderstolpe, Carl, retraherade och påminte R. o. A. det för en stund sedan upläste Hr Blomstedts memorial och önskade, att detsamma kunde blifva remitteradt

samt att de ledamöter, som begärte memorialet att vila, ville desistera derifrån.

Men flere herrar och deribland Hr Tersmeden påstod, att det skulle vila.

8:vo. Uplästes Secrete Deputationens betänckande af den 15 sistledne December ang:de Secondmajoren C. M. Palmstruchs uprättelse framför åtskillige yngre officerare, som blifvit befordrade.

Jämte Hr Reinholdt Johan Jägerhorns ingifne memorial i samma sak.

Betänckandet bifölls.

9:o. Äfvenledes föredrogs Handels- och manufacturdeputationens afgifne betänckande af den [29][1] Januarij [ɔ: December][1] sistledne ang:de de af Hr Landshöfdingen Boije i Finland anlagde spinnerieinrättningar och scholor.

Men detta betänckandet begärtes af Hr Gustaf Wachschlager på bordet.

10. Uplästes Secrete Deputationens betänckande af den 26 sistledne September angående Håfrättsrådernes i Kongl. Åbo Håfrätt Johan Ignatii och Petter von Törnes ansökning om förklaring öfver Riksens Ständers dem meddelte uprättelse för Håfrättsrådet Ehrenmalm.

Under läsningen häraf anmälte Hr Leijonmarck ett dess memorial rörande Bergsdeputationens betänckande af den 5 sistledne Januarij om utvägar till Garphytte alunvärcks uphielpande, med hvilcket han anhölt att få vända sig till de andre respective stånden, hvartill samtycktes.

Sedan förenämde Secrete Deputations betänckande blifvit till slut läst, yttrade sig

Frih. Ridderstolpe, att han ansågo denne sak för ganska öm och delicat, på hvilckendera sidan man henne considererade; det vore icke allenast angelägit att söka rätta det misstag, som genom Riksens Ständers vid förledne riksdagar lemnade föreskrifter åstadkommits, utan det vore äfven billigt att giöra de klagande rätt på ett sätt, som icke altför mycket länder den tappande till förfång och afsaknad. I detta afseende funno han för sin del säkrast och bäst vara att följa de grunder, som i betänckandet finnas utstakade, och bifalla det där gifne tillstyrckandet, undantagandes i den delen som angår lönens återbärande till Håfrättsråder-

[1] Betänkandet.

ne Lilius [ɔ: Ignatius] och von Törne, hvilcket han trodde skulle vara altför känbart för Håfrättsrådet Ehrenmalm.

Hr de Frese förklarade sig vara nögd med hvad Frih. Ridderstolpe nu hemstält och begärte deröfver proposition.

Men härvid hördes flere ropa, att saken blifvit begärt på bordet.

Hr Ehrenmalm utbad sig R. o. A:s gunstiga tillstädjelse att i detta ämne, som så nära rörde honom, få säja sine tankar; han ville icke falla R. o. A. besvärlig med uprepande af de skäl, han ansedt mäst gällande till dess rätts försvar. Desamma vore förmodeligen en och hvar af R. o. A. till fullo bekante, särdeles vid åhörandet af det nu upläste betänckandet, som tydeligen utvisar, huru han dem oacktadt tappadt battaillen och förmodeligen måste lemna fältet åt sine motståndare; alt hvad han nu ville hos R. o. A. utbedja sig vore i synnerhet att slippa återbetalning af lönen till Håfrättsråderne Ingnatius och von Törne, som betänkandet honom ålägger; och därnäst eftersom det ställe, han nu i Kongl. Åbo Håfrätt innehafver, är hans motståndare till så stor tunga och besvär, att honom må tillåtas ärholla afskjed med bibehollandet af lönen i sin öfrige lifstid. Han recommenderade detta alt till R. o. A:s ömma behjertande och ville nu taga afträde till ett bevis, med hvad trygghet han öfverlemnade sin välfärd i R. o. A:s händer.

Frih. von Essen ärindrade, att aldenstund denne långvarige strid emellan Hrr Håfrättsråder Ignatius, von Törne och Ehrenmalm blifvit hos R. o. A. ventilerad på militarisk facon, kunde han icke eller uragtlåta att nyttja en och annan militarisk term för att tydeligen förklara sin tanka; han kunde icke se något hinder för R. o. A. att bifalla betänckandet, sedan den ena krigande parten begifvit sig ifrån all vidare strid; han funno äfven billigt, att Håfrättsrådet Ehrenmalm må slippa betala krigsomkostningar såsom för mycket känbart, och trodde dess vederparter blifva nogsamt tillfredsställdte, enär han undfår afsked med behollande af lön.

Hr von Post instämde härmed till alla delar och ville för sin del gierna bifalla betänckandet med undantag af den Håfrättsråderne Ignatius och von Törne tilldömde återbetalning af lönen. Men hvad dett af Håfrättsrådet Ehrenmalm sökte afsked med lönens bibehollande angingo, hölt

han före, att det ej tillhörde Riksens Ständer att uptaga eller bifalla, utan vore detta en sak, som berodde på Kongl. Maij:ts nådigste skärskådande och afgiörande.

Hr Grefven och Landtm.: Bifaller R. o. A. Secrete Deputationens betänckande med den förändring, att Håfrättsrådet Ehrenmalm befrias från lönens återbäring?

Härtill svarades både Ja och Nej.

Frih. Ridderstolpe påminte, att Håfrättsrådet Ehrenmalms begäran om afsked äfven måtte i propositionen intagas med bibehollande af halfva lönen, hvilcket vore enligt med författningarne.

Hr von Nackreij förmente, att frågan om afsked så mycket mera hörde Riksens Ständer till att decidera, som den ägde gemenskap med den förre, och det vore en betydande skillnad deruti, då Ständer befatta sig med tiensters besättjande och då de gifva afsked efter förordningarne.

Hr de Frese hemstälte, om icke frågan om afsked med bibehollande af lönen kunde vila nu så länge på bordet och betänckande[t] bifallas på sätt, som blifvit proponerat.

Men flere herrar ledamöter, och deribland Hrr Linderstedt, Durietz och von Törne, funno Hr Ehrenmalms begäran billig och ingalunda stridande mot lag.

Hr Grefven och Landtm. giorde altså följande proposition:

Bifaller R. o. A. det förevarande Secrete Deputationens betänkande med den förändring, att Håfrättsrådet Ehrenmalm befrias från återbäring af lönen samt att honom förunnas afsked med bibehållande af halfva lönen.

Detta besvarades med Ja.

Och skulle extractum protocolli härom upsättas och genom deputation med de öfrige respective stånden communiceras, hvilcket sedermera expedierades i följande form.

S. d. Föredrogs Secrete Deputationens betänckande uti tvisten emellan Håfrättsråderne Ignatius och von Törne samt Håfrättsrådet Ehrenmalm om theras rum och befordringsrätt i Kongl. Åbo Håfrätt. Och fandt R. o. A. för godt att bifalla betänckandet med den förändring, det Håfrättsrådet Ehrenmalm befrias ifrån then af deputationen tillstyrckte lönens återbärande till Håfrättsråderne Ignatius och von Törne, äfvensom R. o. A. i så måtto biföll thet af Håfrättsrådet Ehren-

malm ingifne särskildte memorial, att honom må tillåtas ärholla afsked med bibehollande af halfva lönen; hvilcket R. o. A:s beslut med de öfrige respective stånden skulle communiceras och till theras benägna bifall recommenderas. Ut supra.

11:o. Uplästes Kammar-, oeconomie- och commercie- samt Fiskeriedeputationernes gemensamma betänckande af den 29 December sistledne ang:de hvarjehanda upmuntringars vidtagande för sådane, hvilcka anlägga finbladiga sågvärck, som sistledne plenidag lades på bordet.

Detta betänckande blef nu bifallit.

12:o. Föredrogs Kammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 23 December ang:de förklaring uti 8 § af instruction för Urschillningsdeputation om besvärs anförande hos Riksens Ständer uti politie- och oeconomiemål, som af Kongl. Maij:stt blifvit afgiorde.

Efter upläsandet häraf ärindrade

Hr Wachschlager, Gustaf, hurusom R. o. A. genom votering fastställdt att icke tillåta någon ändring i lag, i anseende hvartill han påstod, att denne sak, som dit åt ledande, måtte vila på bordet.

13:o. Uplästes Cammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 20 December sistledne år ang:de examinerade landtmätarelärlingars förordnande till storskiftsdelningars och jordrefningars förrättande,

tillika med Johan Olofssons [ɔ: Ottossons][1] i detta ämne ingifne memorial. Betänckandet bifölls.

14:o. Uplästes Cammar-, oeconomie- och commerciedeputationens betänckande af den 23 Nov:br sistledne år ang:de revisionen öfver räkenskaperne för Pommern, Landt Rygen och Wissmar.

Som äfven bifölls.

Härvid anmältes, emottogs och infördes en deputation ifrån det Hedervärda Bondeståndet af 8 personer.

Ordföranden[2] anmälte jämte framförande af den vanliga hälsningen, att Bondeståndet förehaft och afslagit Cammaroeconomiedeput. betänckande ang:de examinerade landtmätarelärlingars nyttjande samt äfven stadgadt sitt be-

[1] Bondeståndets protokoll 9 januari 1770.

[2] Enligt bondeståndets protokoll riksdagsmannen Jan Andersson ifrån Uppland.

slut ang:de den projecterade resolution på 24 § af allmänna besvären ang:de besigtnings- och cassationsmönstringar, öfver hvilcket sednare han låfvade ett ståndets extractum protocolli med det första.

Deputationen besvarades af Hr Grefven och Landtm. och afträdde, beledsagad på lika sätt som vid ankomsten.

Genast härpå anmältes, emottogs och infördes en deputation ifrån det Vällofl. Borgareståndet af lika antal.

Hr Rådmannen Georgii, som förde ordet, berättade jämte den vanlige hälsningens framförande, att Borgareståndet förehaft och afslagit Kammaroeconomiedeputations betänckande ang:de vissa föreslagna upmuntringar för dem, som inrätta finbladige sågvärck.

Blef derefter på vanligt sätt af Hr Grefven och Landtm. besvarad och afträdde, ledsagad af samma ledamöter som vid ankomsten.

15:o. Uplästes Secrete Deputationens betänckande af den 7 December sistledne ang:de Öfverstelieutenanten och Riddaren af Kongl. S[värds]orden Otto Wilhelm von Rosens lidande genom yngre officerares befordran till öfverstar.

Betänckandet bifölls.

16:o. Föredrogs Secrete Utskottets extractum protocolli af den 24 sistledne November ang:de åtskillige utur Lovisa stads cassa utlånte medels infriande och disposition.

Detta Secrete Utskottets protocollsutdrag blef bifallit.

17:o. Uplästes ett af Hr Otto Henrik[1] de Frese ingifvit memorial rörande Handels- och manufacturdeputations under den 1 December afgifne och 21 December sistledne hos R. o. A. föredragne men då på bordet lagde betänckande angående schäfferierne.

Jämväl föredrogs och uplästes förenämde deputations betänckande.

Hr Wachschlager, Gustaf, tillstyrckte bifall på memorialet.

Hr Alströmer, Patrick, gaf vid handen, att provincialschäffernes och hallrättens relationer hade gifvit deputationen anledning till detta deras tillstyrckande. Men som det vore betänckeligit att betaga Allmogen all upmuntran, ville han för sin deel föreslå, om icke de hittils vanlige ullpræmierne kunde minskas blott till hälften.

[1] Enligt memorialet rättat från förlagans: *Friedrich.*

Flere af R. o. A:s ledamöter anhöllo om proposition till bifall å Hr de Freses memorial, som sluteligen bifölls.

18:o. Uplästes Handels- och manufacturdeputations betänckande af den 15 December ang:de någon väggfast meubles förfärdigande af svenskt silcke för Deras Kongl. Maijest:ters behof på Drottningholms slott.

Betänckandet bifölls.

19:o. Uplästes Handels- och manufacturdeputations betänckande af den 8 December sistledne ang:de Fabriqueurens i Carlscrona Olof Petter Carlborgs af manufacturfonden ännu innestående understöd, hvaraf deputationen tillstyrcker, att han nu må varda delacktig, hälst bemälte Carlborg berömmeligen fortfarit i sin ylletröje- samt strumpfabriques behörige drift och förökande samt dymedelst giordt sig förtient de 4 000 d:r s:mt, som af den honom tillagde ärsättning och understöd ännu återstår.

Hr Wachschlager, Gustaf, jämte Hr Carl Rappe ärindrade vid detta betänckande, att derutinnan saknades, hvad 1765 års Ständer om hans fabrique och innestående ärsättningsfordran yttradt.

Hr Liljehorn refererade, med hvad nöje deputationen af hallrättens årlige berättelser fådt ärfara denne fabriquens tillväxt, och huru billigt det vore att hugna en man med upfyllande af ett Ständers honom gifne löfte, enär han aldrig ärhollit något publiqt understöd till sin fabriques iståndsättande men detta oagtadt så värdigt upfyldt, hvad man af en flitig och driftig man kunnat vänta. Han kunde för sin del ej finna annat, än att Carlborg vore värdig publici ädelmod, och han vore glad i hoppet, att ej många här lära finnas, som missunna honom en så billig upmuntran.

Frih. Ridderstolpe förklarade, att han icke vore emot Carlborg, hvilcken sielf inrättadt och med sine många barn drifvit en nyttig fabrique och i sin mån tient riket och det allmänna. Tvertom han funno, att han förtient den upmuntran, som blifvit föreslagen; men då Carlborg icke genast utbekommit mera än hälften och således något förbeholl måste blifvit giordt, om hvars upfyllande man nu borde vara underrättad, innan resten utbekommes, vore väl all anledning att derom infordra närmare kundskap, äfvensom man äfven borde veta, huru manufacturfonden sig nu befinner.

Efter någon stunds vidare deliberation i detta ämne blef sluteligen proposition giord och betänckande[t] bifallit.

20:o. Föredrogs och uplästes Secrete Utskottets extractum protocolli af den 16 November sistledne ang:de åtskillige för Lovisa stad sökte förmåner.

Hr Wachschlager, Gustaf, ärindrade, att han funno desse förmåner af den egenskap, det de falla andre rikets inbyggare till last, och utbad sig derföre, att detta mål finge vila på bordet.

R. o. A. åtskildes klockan vid pass 1/2 2.

In fidem protocolli antecess

C. v. Schönfeldt.

Utdrag ur Daniel Tilas Dagbok under riksdagen 1769—1770.

Den 10 Januarii.

Odensdag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Cammaroecon.comm.deputation ang:de skattelösen af några hemman under säteriet Böringe kloster, R. R. Beckfries tilhörigt. Betänkandet bifölls.[2]

Protocollsdeputationen ang:de Controlleuren Sundblads tryckte memorial, hvaruti deputationen beskylles hafva valdt en ovärdig secreterare i Rådmannen Bacherus. R. o. A. kan sig härmed icke befatta.

Borgareståndets extr. prot. om afslag på betänckandet ang:de finbladige sågar. R. o. A. förblifver vid sitt redan tagne beslut.

Lieutenant Blomstedts memorial, som i går lades på bordet, om embetsmännens löners förbättrande remitterades til Secreta Utskottet.

Secreta Utskottets extr. prot. om tilökning af 200 d:r s:mt på pensionen för Capitaine Utters Encka och dotter. Bifölls.

Camm.oecon.comm.deputation ang:de några hemman i Södermanland, dem Flemingske familjen bortmist derigenom, at de för en Ribbingsk cronogravation seqvestrerade blifvit. Betänkandet bifölls.

---

[1] Se förordet.

[2] Extraktprotokoll tryckt som Bil. 23.

Secreta Utskottets extractum protocolli ang:de Amiralitetscapit.lieut. von Schantzes lön. Bifölls.

Handels- och manufacturdeputation om understöd och förskott för Spetsväfvaren Sernes. Bifölls.

Utdrag af rådsprotokollet tillika med et för Jerncontoiret af Brukssocieteten projecteradt reglemente. Bifölls.

Justitiædeput. med project til en förordning om straff för timmerbåtsmän för tröghet och försummelse. Bifölls.

Just.deput. ang:de tvisten emellan Hofmarschalcken De Geer och Probsten Westbecks arfvingar samt sterbhusinteressenter rörande Ellinge frelsehemman. Härvid uplästes et memorial af Durietz, som naturligtvis var i faveur för svärfadren De Geer och begiärte bifall på betänckandet. Bättre om han hade tegat. Assessor Freses memorial var ställdt emot betänckandet, och efter någon ventilation bifölls Freses memorial.

Memorial, tryckt, af Gen.major Rudbeck angående bevillningen, statsvercket, riksgiälden m. m. tilstyrcker, at ej utrikes lån må giöras. På proposition af L a n d t m. bifölls, at detta memorial remitterades til Secreta Utskottet at ifrån Statsdeputation inhämta uplysningar härom. Och straxt afsändes en deputation til de andre stånden at kundgiöra dem detsamma.

Äfven afgick en deputation til de öfriga stånden med extr. prot. angående Ehrenmalm. Densamma skulle ock notificera, at R. o. A. ej uptagit Protocollsdeputationens betänckande ang:de Sundblads memorial.

Memorial af Johan Fredrich von Matern om återstående vinterdouceurer och differencelöner för officerarne i armeen. L a n d t m. proponerade, at detta remitteras til Secreta Utskottet. Öfverste P e c k l i n bifaller utan remiss och i annat fall begiär votering. O l d e n s c h ö l d lika så, likaledes Capitain C a r p e l a n och L i n d e r s t e d t. S c h ö n s t r ö m föreslog, at officerarne få Statscontoirets obligationer på 2 år. R i d d e r s t o l p e likaleds. Efter en lång och oredig ventilation bifölls memorialet och at Secr. Utskottet har at genast utse och anslå medel til officerarnes förnöjande.

Handels- och manufacturdeputation om understöd för Manufacturisten Wegener medelst inventionspræmium för väfde stubbar för fruentimren. De jag sedt äro väfde på en gång med både foder och öfvertyg, stoppade och igenomstickade med mönster, så at man knapt skulle kunna tro, at de på en gång sålunda voro väfde. Inventionen är rätt vacker och förtiente sitt bifall.

Memorial af Sabelhierta emot Bryggaren Vogel, som sökt inskräncka friheten at bränna brennevin för boställsinnehafvare på Diurgården. Lades på bordet.

Secreta Utskottets extr. prot. om lön för en camererare i Statscontoiret. Bifölls personelt för Camereraren Ruther.

Memorial af Axel Joh. Kurck at de, som hafva jus patronatus, äfven måge få tilsättia capellaner. Remitterades til Riddarehusdeputationen.

Borgareståndets deputerade med extr. prot. om de giorde anmärkningar öfver justitiæcancellers instruction. Kundgiorde äfven, at de remitterat Rudbecks memorial til Secr. Utskottet.

Bondeståndets deputerade angående et Secr. Utskottets extr. protocolli om Tuna s:ns dagsverken til Hushagen. Om Camm.-oecon.comm.deputationens betänckande om capellanernes rättighet. Begära, att begge må hvila, tils ståndet sig utlåtit. De hafva bifallit bevillningen, så vida de öfrige stånden sig derom förena.

R. o. A. åtskildes kl:n 1/2 2.

Den 11 Januarii.

Torsdag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Secreta Utskottets extr. prot. angående en projecterad författning med köpeskillings erläggande för de på bancoauctioner inropade egendomar. Bifölls.

D:o om Löwingska bancolånet. Bifölls.

D:o ang:de Ryttmästaren Coyetts præjudice med tilstyrkande, at han må få undfå majors fullmagt af samma dato som Ridderstam. Bifölls.

Urskillingsdeputation ang:de et cronoliqvidationsmål med Krusiske arfvingarne.[1] På bordet.

Secr. Utsk. extr. protocolli ang:de belöning för de medici, som ympat kopporne på den Kongl. Famillen, at Rosén von Rosenstein får 100/m. dal. k:pmt samt de öfrige til delnings 12/m. dal. s:mt, Dahlberg 1 000 dal. smts lön och 1 000 dal. s:mts resep:gr. På bordet.

Handels- och manuf.deputation ang:de Fabriqveuren Mörks fordringar af manufacturfonden, såsom resepgr. för arbetare, ersättning för Schultziska fabriqven m. m.

Frih. von Essen: Manufacturfonden lider altför mycket igenom deputationens frikostighet.

Efter någon ventilation biföllos resep:grne men det öfrige afslogs.

Bondeståndets extr. prot. om afslag på Camm.oecon.-comm.deputationens betänkande om landtmätarelärlingar. R. o. A. förblifver vid dess beslut.

Secr. Utskottets extr. prot. ang:de några förbättringar vid fortificationsstaten i anseende til informationsvercket. Bifölls.

Justitiædeputation ang:de rättegången i armeen samt en generalkrigsrätts inrättande i Finland. På bordet.

[1] Detta ärende har icke påträffats i deputationens handlingar.

D:o angående Sven Svenssons sökte lösningsrätt til hemmanet Konungsund, hvilket af Landträntemästaren Fabritius varit nyttiadt til boställe, afstyrcker Bondens ansökning. Memorial af Capitain Per Pfeiff emot betänckandet. Memorial af Presidenten Baron Strömfelt, som bifaller betänckandet. Bondeståndets extr. prot. afslår betänkandet. Härom äro tryckte skrifter utkomne. På bordet.

Frih. Grönhagens memorial angående Bibelversionen emot Prästeståndets project. Baron Christer Horns memorial, at versionen må upskiutas, tils man får se den i Engeland under arbete varande versionen. Talare voro: Jerlström emot versionen. Ceremoniemästaren Wachslaguer äfven emot; men om version skal skie, må ej arfvode bestås. Evangelisterne och apostlarne fingo intet för det de predikade. Ja, så går det, när man kastar perlor för svin och det, som heligt är, för hundar. Christer Horn yttrade sig: En version är nödig; man kunde begynna med Nya Testamentet och dröja med Gamla Testamentet, til dess den i Engeland påbörjade versionen blir färdig. von Essen och Reuterholm voro begge emot. På propositionen resolverades, at härvid förblifver vid hvad förra författningar innehålla. Ömkeligt, at partieandan skal inmänga sig i det, som angår christendom och salighetsläran och at inge andre härutinnan kunnat röra sig än sådane, som visserligen icke äro kände för religions älskare.

Handels- och manufacturdeputationens betänckande om manufacturfondens rätta användande samt huru lån och förskotter böra utdelas. Bifölls och afgick deputation derom til' de öfrige stånden.

Cammaroecon.comm.deputation om förmåner för de handtverckare, som gådt ur riket, ifall de vilja återkomma. Dervid följde Ambiörnssons serskilta votum emot betänckandet. Betänckandet bifölls.

Secr. Utskottets extractum protocolli, at som statsverckets tilgång är mycket knapp, måge plena ej anordna några p:gr utom Secreta Utskottets vetskap. Bifölls.

Bergsdeputation om en af von Torcken upfunnen förbättring i bergssprängning samt om inrättande af en direction deröfver. Bifölls.

Dito om Västanå manufacturvercks uphielpande genom tilgång til bättre tackjernsfång. På bordet.

Secreta Deputation angående Lieutenant Bar. Strömfelts ansökning at få niuta til godo dess under kriget erhåldne constitutorial m. m. På bordet.

Borgareståndets deputerade: 1:o. Med extr. prot. innehållande anmärckningar vid instructionen för Tulldirectionen. 2:o. At ståndet afslagit Handels- och manufacturdeputations samt Cammar-, oecon.- och comm.deputations betänckande ang:de Bergmästar Burmans sökte tilstånd at föra bräder til

Norrige. 3:o. At ståndet afslagit Camm.-, oecon.- och commercedeputations betänckande om frihet för svenske utomlands vistande handtverckare at inkomma och sättia sig ned på Kongsholmen samt i städerne. Likaledes betänckandet om frihet för Norrköpings stads brandvackter at idka handtverck.

R. o. A. åtskildes kl:n 2.

Den 12 Januarii.

Fredag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. En eller annan punct af allmänna besvären afgiordes.

Handels- och manufacturdeputationens betänckande ang:de Lifmedici Hallmans plantage af mullbärsträd, at den af manufacturfonden må inlösas. På bordet.

Secrete Deputation om tour för Öfversten Gref Creutz til et militairiskt lähn. Bifölls.

Bergsdeputation om rättighet för Kihlafors jernbruk til tackjerns uphandling. Bifölls.

Secr. Deputation om rättighet för auditeuren vid Lifguardet at som justitiarius föredraga i Generalkrigsrätten. Bifölls.

Secr. Utsk. om medicorum belöning för koppympningen hos K. Famillen. Frih. von Essen bifaller, allenast ej någon rättighet til introduction tillägges de af dem, som blifvit adlade. Gyllensvan: Landets nöd och trångmål tillåter ej at bevilja något. Lenart M. Uggla bifaller. Ridderstolpe bifaller, emedan nationens heder det fordrar. Betänkandet bifölls med Baron von Essens förbehåld.

Borgareståndets extr. protocolli ang:de anmärkningar vid Tulldirections instruction. Bifölls samt at 4 af Tulldirectionens ledamöter skola vara frelse och 3 ofrelse.

Sereta Utskottets extr. prot. om distribution af de til bancolån anslagne 40 tunnor guld. Talare. Sparrschöld: Terminen är för kort til den 2 Maij. Gyllensvan af samma mening. Ridderstolpe: At termin blir den 2 Julij. Nackreij äfvenså. Frih. Carl Sparre och von Post bifaller betänkandet. Capit. Bilberg begiär längre anteckningstermin. Capitaine Rothkirck: At 10 tunnor guld deponeras til lån för Finland. Baron Duwall äfvenså men ändrade sig sedan, at det vore nog, om bancofullmächtige anbefallas så hushålla, at de i Finland icke blifva i mistning. Efter lång och grälig ventilation bifölls betänckandet med tilläggning, at ingen anmälning til bancolån gäller förr än efter publicationen och til den 2 Maij; men för de, som bo i Finland, blifver termin til d. 2 Julii, då hvar och en efter sin numer efter repartition får lån. Terminen til documenters an-

skaffande blir den sidsta Januarii nästkommande år för Finland.

Justitiædeputation ang:de Stadssecreteraren Lindskogs i Christianstad besvär öfver tilfogadt lidande genom en process, som vållat des afsättande från sysslan. På bordet.

Handels- och manufacturdeputation om hvad som bör iackttagas vid privilegiers utdelande til nya manufacturer, neml. at dervid någon inskränkning bör äga rum. Särskilt votum af Öfverste Rappe, at privilegiering ej bör inskränckas. Betänckandet afslogs och Rappes votum bifölls.

Dito deputations berättelse om manufacturernes tilstånd sedan sidsta riksdag. Uplästes icke utan befalltes allena at tryckas.

Justitiædeputation om Amiralitetscapitainelieutenanten von Schantz besvär öfver hård medfart af Amiral.rätten i Carlscrona derigenom at han blifvit hemkallad, ej fådt niuta resepenningarne m. m. Tilstyrckes, at öfverrätten får skarp föreställning från Hans K. Maj:t och gälldar 2 000 dal. s:mt til v. Schantz. Bifölls.

Secr. Utskottet om understöd af 20 000 dal. s:mt årligen i 4 år til Norrköpings kyrckiobyggnad. Bifölls.

Dito om 2 000 dal. s:mt til hvardera af Borgmästarne derstädes. På bordet.

Deputation afgick til de andre stånden om Böringe closter och Tulldirections instruction.

Borgarestånds dep., at Hand.- och manuf.dep. betänkande om tiärutunnors krönande förevarit samt resolv., at dermed ej giöres början förrän nästa år.

Den 13 Januarii.

Lögerdag

Plenum i alle stånden kl:n 9.

Sundblads memorial om expeditionssättet vid sidsta riksdag angående vederlagssaken. Lades på bordet.

Handels- och manuf.deputation om decharge för Landshöfdingen Boijes upburne medel af manufacturfonden til en spinnescholas inrättande. Bifölls.

Actuarien Holmströms ansökning genom memorial angående dess lön och befordran, emedan han ännu står qvar på Manufacturcontoirets stat. Kunde ej uptagas, emedan ej från någon deputation inkommit betänkande härom.

Hand.- och manufacturdeputat. om lån och förskott af 4 000 dal. s:mt för Sidenmanufacturisten Bartolon. Afslogs.

Secr. Deputation om lön och uprättelse för Extra Fiscalen Träne. Bifölls.

Hand.- och manuf.deputation om tiärutunnors crönande. Bifölls.

Camm.-, oecon.- och comm.deput. om prästeenckornes i Strengnäs stift bibehållande vid den delen af cronospannemålen, som ifrån Drottning Christinæ tid varit dem anslagen men sedermera blifvit använd til scholæstatens aflönande. Bifölls.

D:o om oxars nyttiande vid åkerbruket. Bifölls.

D:o om upmuntringar i allmänhet för landtbruket genom storskiften, nybyggen, giftermål m. m. Bifölls.

Memorialet af Gr. Carl R. v. Fersen, at boställsinnehafvare på Kongl. Diurgården, såsom jägeribetieningen til exempel, må bibehållas vid dess frihet at bränna brenvin och ej derifrån enligt Ålderman Vogels memorial utestängas. Bifölls och afgår extractum protocolli til de andre stånden.

Handels- och manuf.deput. om Manufacturisten Lauriers ansökning at här i Stockholm få anlägga en fabriqve til förtent jernbleck samt 4 000 dal. s:mts understöd för honom. Bifölls.

Bergsdeputation om en konststigarelöns återställande vid Nya Kopparberget. Bifölls.

Cammaroecon.comm.deputation om ändring i sidsta riksdagsförfattningarne ang:de de förarrenderade eller til skatte försålde kongsgårdar och cronolägenheter. Härjämte följde et serskilt votum af Paul Joachim de Frese ang:de Ollestad, som Öfverjägmästaren Gyllensverd innehafver. Såsom äfven härmed gemenskap ägande uplästes Cammaroecon.commerce- samt Handels- och manufacturdeputationernes betänckande om Höijentorps kongsgård. Talare emot saken voro: Gyllensvan, Grönhagen, Nackreij och Ceremoniem. Wachslaguer. Til bifall åter: Gref Creutz, Ridderstolpe, Hasenkampf, Lilliehorn och Qvartermästaren Lagerberg, som egenteligen gaf sitt bifall om Ollestad, at Gyllensvärd dervid orubbad må bibehållas. Omsider blefvo desse betänckanden och serskilte votum bifaldne. Vid Ollestad är en anecdote, hvarom sanningen lärer snart visa sig, neml:n at mössepartiet capitulerat med Gyllensverd at bibehålla honom dervid, hvarpå de äfven igenom sin bittra medhängare Lagerberg vist prof, med det vilkor, at Gyllensverd skal ånyo väcka vederlagssaken emot Prästeståndet, som åstadkommit vid sidsta riksdag så mycket ondt. Mössepartiet vil sedermera giöra saken behagelig med at anslå den inkomsten til penningelöntagarens hielp.

Justitiædeputation om en arfstvist emellan Hofjägmästaren Tigerhielm och Rosenschiöldske arfvingarne i anledning af et testamente. På bordet.

Secret. Deputation om confirmation för Lieutenant Bilang på des i fransk tienst erhåldne lieutenantsfullmagt. Bifölls.

Några och 20 st. fingo plikta för det de i dag varit innom skrancket.

Prästeståndets deputerade anmälte, at det bifallit Cron-

printzens och de öfrige Kongl. Printzarnes resor, serdeles Printz Carls til varma baden.

Bondeståndets deputerade, at äfven dess stånd bifallit til samma resor. Begge deputationerne voro ganska starcke och Bondeståndet 24 personer.

Den 15 Januarii.

Måndag

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Memorial af Commerceråd Finlaij ang:de Männais masugn i Finland och en upkommen tvist om en undersökning derstädes emellan bruket och staden Nystad, hvarom et tryckt papper äfven utkommit. Frih. von Essen detaillerade saken, at hela oredan upkommit af et renskrifningsfel i expeditionen härom vid sidsta riksdag, i det at i stället för *bergmästare* blifvit satt borgmästare, som skulle förrätta undersökningen. Finlaij förklarade sig äfven nögd, om denna rättelsen observeras, hvilket altså bifölls.

Handels- och manuf.deputation om understöd för Orgelbygg. Wåhlström. Afslogs.

D:o om understöd för Christer Berch til en öfversättning af Description des arts et des métiers. Bifölls.

D:o om understöd för Orgelbyggaren Söderström. Afslogs.

Hand- och manuf.- samt Tulldeputationerne med project til en förnyad siötullstaxa. Bifölls.

Secreta Utsk. extr. prot. om lön för Medailleuren Liungberger. Cerem.m. Wachslaguer lade på bordet.

Cammaroec.deput. om hushåldningen på Gottland samt en jägmästares tilsättiande derstädes. Bifölls men utan den projecterade förhögningen på lönen.

Landtm. anmälte, at Öfverste Pecklin treffat förlikning med Cronofogden Crælius och at processen således försvinner. Anhöll allenast om confirmation derå. Bifölls.

Secreta Utskott. extr. om Cronprinsen och de öfrige Prinsarnes resa. Gyllensvan var aldeles deremot. Riket är i sådant trångmål, at det ej kan tåla sådane utgifter, och om Cronprintzen kommer til de hofven, der souverainiteten utgiör regeringssättet, så kan han få smak för detsamma. Med honom conformerade sig Frietzsky. Major von Böhnen biföll betänckandet. Propositionen om bifall blef dock straxt bejakad.

Secr. Utsk. extr. prot. om de Kongl. Arfprintsarnes stat. Bifölls.

Secreta Utskottets svar och uplysningar ang:de Generalmajor Rudbecks tryckta memorial om bevillningen med calcula-

tioner. Rudbecks avertissement ad protocollum[1] om en missräkning, som han giordt vid caffeconsumtionen. Lewenhaupts memorial ang:de Rudbecks tryckte memorial. Befalltes, at altsammans skulle tryckas.

Justitiædeputationens betänckande at Doctor Ruthström får fatalierne öpne til nästa riksdag at försvara sig och in til des förklaras renlärig. Lades på bordet.

Handels- och manufacturdeputation om 1 000 dal. s:mts återlemnande til Frimurarebarnhuset af spinnhusmedlen. Bifölls.

Deputation afgick til de andre stånden om bifall til Printsarnes resa.

Borgareståndets deputerade anmälte, at ståndet bifallit Printsarnes resor och stat.

Den 16 Januarii.

Tisdag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Memorial af Grefve Baltzar Horn (af Rantzin) rörande dess tour vid Amiralitetet. Men som det immediate inkommit och ej någorstädes blifvit examinerat, så kunde R. o. A. sig dermed icke befatta.

Handels- och manufacturdeputation om upmuntran för segelduksfabriqven här i Stockholm genom 25 proc:ts exportationspræmier. Bifölls.

Cammar-, oecon.- och comm.deput. om pomerske fälträkningarnes reviderande. Bifölls.

L a n d t m. anmälte, at sedan R. o. A. förehaft och afgiordt Secreta Utskottets extr. protocolli om et statslotteries inrättande på genuesiska sättet, har Borgareståndet genom extr. prot. gifvit dess utlåtande häröfver, at sedan planen blifvit utgifven, skal detta lotterie genom auction den mästbiudande uplåtas. Resol., at R. o. A. förblifver vid sitt redan tagne beslut.

Secr. Utsk. extr. protocolli om förbättring på Cancellierådet Baron Christer Horns lön. Memorial i samma ämne af Johan Gustav von Carlsson. Bifölls.

Camm.oecon.comm.deputation ang:de Krigsbefälets besvär, at officerarne vid Vesterbotn Regemente må få låta lösa sin löningsspannemål efter markegången. Bifölls.

Dito angående fatalier vid besvärs anförande hos Riksens Ständer öfver K. M:ts resolutioner i oeconomiemål. Bifölls.

Secreta Deputation om Capitaine Mannerhiertas præjudicemål. På bordet.

Secreta Utskottets extr. protocolli ang:de bytesgravation på Jockis gods. Bifölls.

---

[1] Tryckt som Bil. 24.

D:o ang:de Presid. Cronhiorts ansökning om Vedevågs manufacturvercks förvaltning efter 1747 års arrendecontract. Bifölls.

Justitiædeputation ang:de Stadscamereraren Peterssons besvär öfver förnekad vahlrättighet vid et rådmansvahl i Götheborg. På bordet.

Secr. Deputation ang:de Vice Landssecreteraren von Christierssons tour. Baron Kaggs memorial i samma ämne. Betänckandet bifölls och var ej i den gunstige Herrens behag. Så komma gode gierningar efter. Han var vid 1756 års riksdag i Riddarehusets betiening såsom riddarehusfiscal, giorde en hop vinglerier, försatte en stor del Riddarehusets medel och rymde så bort med altsammans. Nu kryper han fram och tror ingen komma ihug gamle bedrifter.

Handels- och manufactur- samt Bergs- och Tulldeputationerne om tullfrihet för jern-, stål- och messingsmanufacturer. Bifölls.

Cammaroecon.comm.deputation angående Borgmästar Lagervalls ansökning om källarefrihet för Östhammars stad. På bordet.

Secreta Utskottets extr. prot. om Deras Kongl. Högheters inrikes resor. Bifölls.

Secreta Deputation om utrikes krigstiensters beräknande. På bordet.

Krigsrådet Wadenstierna anmälte den olycka, Majoren vid Lifregementet Axel Diedrich von Rosen i desse dagar öfvergådt igenom eldsvåda, och proponerade frivilligt sammanskott. Bifölls.

Camm.oecon.comm.dep. angående Handelsmannen Kocks cronofordran.[1] Bifölls.

D:o om Öfverstelieutenant Langeletts löningsfordran. Bifölls.

D:o angående Capitaine Teutschers löningsfordran. Bifölls.

D:o angående Ryttm:e Baron Rhebinders ansökning om återfående af bortmiste hemmansräntor. På bordet.

D:o om understöd genom stambok för Gefle hospital. Bifölls.

D:o om Liusdahls sokns befrielse från hållskiuts utgiörande til Ferilla gästgifvaregård. Bifölls.

D:o om Major Silfversparres frihet at från sitt säterie utskeppa ved til utrikes orter, som tilstyrckes enligit 19 § Ad. Privilegierne. Borgareståndet har igenom extractum protocolli afslagit saken. Talare emot saken: Frih. von Essen. Til bifall: Major de Frese, Generalmajor Ramsaij, Linderstedt och Capitain Lagercrantz. Landtm. förestälte, at detta är en res privilegii, som ej får kränckas, samt at han låtit härom upsättia extr. protocolli, som uplästes, at förmå stånden til at bifalla betänckandet.[2]

[1] Kock rättsinnehavare för Langelot och Teutscher. Ej särskilt betänkande för Kock.

[2] Extraktprotokoll tryckt som Bil. 25.

Lista på de, som fådt böta, och de, som treskas, skola återlemna polletterne, till de betalt böterne.

Medicinalvercket föredrogs och afgiordes med bifall.

Borgareståndets deputerade anhöllo, at R. o. A. ej ville företaga betänckandet om tulltaxan samt Secreta Utskottets utlåtande om dykerierne, förrän ståndet sig yttrat. Svarades, at det förra är redan afgiordt.

Den 17 Januarii.

Odensdag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Secreta Utsk. extr. prot. om disposition af några cronans tomter i Kongelfs stad. Bifölls.

D:o om understöd för Borgo stad medelst eftergift af cronoutskylderne. Bifölls.

Landtm. anmälte, at han tillika med Talemännen i går varit uppe hos Hans Maj:tt, som förklarat, at han för opasslighets skuld ej kan emottaga Ständerne på Rikssahlen den 19 nästkommande utan utsatt den 26 til utblåsningen och dagen derpå til predikan. Förestälte altså, at deputationerne måtte uphöra med slutet af denna vecka, som bifölls, och afgick en deputation med de buden til de andre stånden.

Secreta Utskottet extr. prot. om 1 öre s:mt matlagsafgift til S:t Olofs k:a i Stockholm. Afslogs.

D:o om afslag på Calmare stads sökte bancolåhn. Bifölls.

Ceremoniellet til riksdagens slut upläste och afsändes til de öfrige stånden.

Bergsdeputation om upsigten öfver de ädlare vercken. Baron Hermelin föreslogs til denna syssla. Bifölls.

Secreta Utskottet om lön för Secreteraren vid Lagcommissionen. Bifölls.

Handels- och manufacturdeputation angående det år 1756 beviljade understöd för Öfverdirecteuren Anders Schenbom. På bordet.

Justitiædeputation angående kyrckioherdelägenheten vid Danvikshospitalet i anledning af tvistigheten angående den sidst af K. M:t derå utfärdade fullmagt samt klagomål öfver olagligheter dervid. I deputation har det stadnat stånd mot stånd. Deras mening blef nu bifallen, som påstådt, at den, som fådt fullmagten, bör den behålla.

Protocollsdeputation om processen emellan Rådman Bacherus och Controlleuren Sundblad från Gottland. På bordet.

Secreta Utskottets extr. prot. om utrikes krigsförtiensters beräknande vid Amiralitetet. Dervid följde Frih. Pecklins serskilte votum. Memorial af Capitainelieutenanten von Schantz. Dito af Capitaine Bilberg. Lades på bordet.

Nu väcktes ånyo den förtreteliga frågan, som åstadkommit så mycken oreda, mycken skiljaktighet och mycken skriftvexling alt sedan sidsta riksdag, neml:n vederlagssaken. Öfverjägmästaren Gyllensverd väckte den då aldraförst och den nyttiades då af hattepartiet bland Adeln såsom en buse emot Prästeståndet, der mössepartiet då regerade, och contradicerades då af mössepartiet i allmänhet med mycken häftighet. Nu har bladet vändt sig, så att mössepartiet vil nu på samma sätt nyttia saken emot nuvarande Prästeånd såsom en buse, efter hattepartiet på 10 à 12 röster nära nu dominerar derstädes. De, som förra riksdagen så häftigt drefvo på saken, vilja nu gierna förqväfva den och måste bruka all sin styrcka dertil. De andre, som då ville släcka elden, biuda nu til at med tusende slags stickbloss tända elden i alla knutar. Jag spådde härom något den 13 hujus i n:o 71, pag. 2:o,[1] at Gyllensverd capitulerat om sakens väckande för det han skulle få behålla Ollestad, men så hade jag dock hemligt hopp, at han ej skulle hålla ord, ty det är ej första gången at han med löften och tusende eder bedragit dem, han lofvat något. Tvärtom han har giordt sin flit at bedraga dem och förebär, at han ej fådt Ollestad med den agremens, han begiärdt. Borgmästar Sundblad blef nu hufvudman för denna commission medelst et ingifvit memorial i alle stånden, som gick derpå ut at undersöka, huru saken, som vid sidste riksdag blifvit afgiord, kunnat i Expeditionsdeputationen nederläggas. Deremot gaf Major Haij in et memorial af innehåld, at saken och frågan bör läggas neder. Häröfver blef en lång och ganska vidlyftig ventilation och 3:ne meningar upkommo i denna frågan. De, som biföllo Sundblads memorial, voro: Qvartermästar Lagerberg, Linderstedt, Rothkirck, Frih. von Essen, Lagersvärd, Gyllensvan, Frietsky, Cap. von Böhnen, Frih. Grönhagen, Olof Malmerfelt. De åter, som biföllo Haijs memorial, voro: Assessor de Frese, Lenart Magnus Uggla, Schönström, Frih. Bunge, Hofrättsråd von Post, Hasenkampf, Wadenstierna, Grefve von Rosen, Frih. Carl Sparre, Frih. Rhebinder, Frih. Hamilthon, Jennings och Grefve Creutz. Tredje meningen var den at på några dagar upskiuta saken, men til hvad ända kan man ej veta, om icke at förvärfva mera styrcka, efter de ändå alle voro af mössepartiet, neml:n Durietz, som biföll Sundblads memorial eller ock at saken måtte upskiutas par dagar, Ceremonie[m] Wachslaguer, Reuterholm, Frih. Ridderstolpe och Öfverste Pecklin. Man kan väl föreställa sig, hvad lång tidsutdrägt det fordrades til så många välliudande stämmors afhörande. Änteligen kl:n $^1/_2$ 4 skred det til votering öfver denna proposition:

[1] Se s. 353.

Den, som bifaller Hr Sundblads memorial, i anledning hvaraf vederlagssaken förblifver vid det beslut, som R. o. A. vid sidsta riksdag fattat, skrifver Ja. Den, det ej vil, skrifver Neij. Vinner Neij, bifalles Hr Haijs memorial.

Resultatet blef, at

Ja voro	345 röster	Difference och pluralitet för vederlagssakens nerläggande 57 röster.
Neij	402 röster	
Summa votanter	747 röster.	

Man har undrat, hvad mössorne haft i sinnet, efter oförmodeligen så månge af partiet hitkommit, så at hattarne ej haft råderum at skrifva efter sitt folck annars än några få igenom expresser. Men nu kan man finna, at denna saken varit deras stora cheval de bataille, som de velat rida til rings med, fast kampen stupade i första dusten.

Man får nu se, hvad de andre stånden giöra. På Borgareståndet tviflar mycket. Imedlertid märckes grant, huru Prästeståndet allarmerat sig deröfver.

Bondeståndets deputerade anmälte, at ståndet bifallit riksdagsterminens förlängande. Äfven at deputationerne, undantagande Allmänna Besvärs- samt Cammar-, oeconomie- och commercedeputationerne, uphöra med veckans slut.

R. o. A. åtskildes kl. $^1/_2$ 9.

Den 18 Januarii.

Torsdag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Deputation afgick til de andre stånden om gårdagsvoteringen.

Handels- och manufacturdeputation om pension för Secreteraren Johan Cederfelt. Bifölls.

Bergsdeputation om lönernes fördelning emellan ledamöterne i K. Bergscollegio. Bifölls.

Camm.oecon.comm.deput. om Elmeshults giästgifveri i Småland flyttande til Loshults by i Skåne. Bifölls.

Samma deputation om taxorne för bryggare, bagare och slacktare. Bifölls.

D:o om fond för et lazarett i Jönköping. Bifölls.

Dito om tullfrihet vid Stockholms stora siötull för apotekaren i Piteå. Bifölls.

Riddarehusdeputation upgaf förslag til nya bancofullmäcktige, neml:n Presidenten Grefve Carl Johan Cronstedt, Hofintendenten Frih. Fredric Sparre och Hofrättsrådet von Post. Lades på bordet.

Cammaroecon.comm.deputation om fattighions underhåld

i Jönsköpings(!) lähn samt straff för dem, som stryka kring landet och tigga. Bifölls.

Dito om en ny vägs anläggande emellan Mustasari och Nerpis soknar i Österbotn. Bifölls.

L a n d t m. anmälte, at Bancocommiss. Ehrenström rymt och skulle i dag eftertrumlas samt at Camereraren Berg blifvit arresterad.

Cammaroecon.commercedeputationen ang:de barnhusbarnens upfostran. Bifölls.

Justitiædeputation ang:de ständig gudstienst uti Ökna capell. Bifölls.

Dito angående Öfverste Rammels innehafvande jus patronatus vid Hvitsköfle. Bifölls.

Protocollsdeputation angående processen emellan Controll. Sundblad och Rådman Bacherus samt Magistraten i Visby, hvarom en tryckt skrift utkommit. Afslogs och ansågs Protocollsdeputationen härutinnan hafva uraktlåtit sin instruction samt blandat sig i domstolens giöromål; hvarom deputation til de öfrige stånden afgick.

Tulldeputation at handelsballancernes uprättande hädanefter må updragas Commerceråderne Plomgren och Westerman. Bifölls.

Justitiædeputation om en generalkrigsrätts förordnande i Finland. Memorialer af Leijonmarck och Hastfehr biföllo men af Major von Essen nekades. Betänckandet blef dock bifallit.[1]

Cammar-, oecon.- och comm.- samt Justitiædeputation ang:de 17 § af Krigs[be]fälets besvär til ändrings vinnande i den förmån, som Härjedals Allmoge vid sidsta riksdag fådt at få lösa Jemtelands officerares löningsspannemål med 9 d:r kp:mt tunnan, hvilken författning deputationerne tilstyrckt nu må uphäfvas. Bifölls.

Camm.oec.commercedeputationen ang:de jägeriebetieningens bibehållande i riket. På bordet.

Secr. Utskottets extr. pr. om lätta trouppers, såsom fotjägares, inrättande i Finland. På bordet.

Dito om dagsverckens utgiörande til cronolägenheten Hushagen, som på lön är anslagen til landshöfdingen i Fahlun. Bondeståndet har afslagit det. Men betänckandet bifölls.

Justitiædeput. om uphäfvande af förordningen emot tadel på allmänna författningar. Bifölls.

Prästeståndets deputerade aflade ståndets tacksäjelse för slutet i vederlagssaken.

Borgareståndets deputerade, at stånde bifallit Justitiædeputations betänckande om Alingsås stads frihet at välja borgmästare och rådmän. Likaledes samma deputations betänckande om Stadssecreter. Lindskougs anförde besvär öfver et rådsmansvahl i Christianstad.

---

[1] Extraktprotokoll tryckt som Bil. 26.

Bondeståndets deputerade om afslag på Cammaroecon.-com.deputat:s betänckande om capellaners sökte förbättring på deras inkomster.

Den 19 Januarii.

Fredag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Secret. Utskottets extr. protocolli angående en förlikning emellan Torssebo krutbruksägare och Feltmarschalkinnan Stael von Holstein.

D:o om landshöfdingarnes relationers tryckande, som Boktryckaren Lange sig åtagit emot 2 öre s:mt arket fint tryck. Hvaremot han förbehållit sig få trycka alt, hvad som ifrån Riksens Ständer emanerar utan lösen.

Protocollsdeputation ang:de Götha Hofrätts förfarande i tvisten emellan Capitain mechanices Knutberg och Directeuren Bremer rörande en af den förre upsatt krutqvarn. Detta är tryckt. Afslogs.

Handels- och manufacturdeputat. ang:de Lifmedici Hallmans plantages inlösande af manufacturfonden. Afslogs.

Secr. Deput. ang:de Lieutenanten von Schantzes tour. På bordet.

Camm.oec.comm.deput. ang:de grunderne til storskiftsdelning i Gefleborgs län. Bifölls.

Krigsråd Wadenstierna anmälte, at en fattig skånsk bondegumma, hvars man ej längesedan dog af et fall här vid Slottet, icke kan få sin ansökning om restitutione fatalium uptagen, och hemställer, om icke Kongl. Maj:t kunde tilstyrckas at ge henne 100 dal. s:mts nådegofva af statsmedlen. Ridderstolpe: Det lönar ej mödan at skrifva til H. Maj:t om så liten summa. Hofintend. Tham offererade sig at gifva hälften, om någon annan vil gifva det öfrige. På proposition af Landtm. bifölls detta förslaget.

Camm.oecon.comm.deputation om understöd för Drottningehushospitalet. Bifölls.

Hand.- och manuf.deput. om tilstånd för Mariæbergs porcell.fabriqve at få deltaga i disconteringsfonden samt at både denna och Rörstrandsfabriqven må beviljas 20 proc:ts exportats:præmier. Bifölls.

Cammar-, oecon.- och comm.deput. samt Bergsdeputation ang:de förmånsrätt til et hemman, kalladt Prästtomta. Landtm., som sielf härutinnan var part, tog afträde och Gref Charl. Emil Lewenhaupt emottog klubban under dess frånvaro, som hemstälte, at aldenstund detta hemman är augment til et rusthåld och ej, som påstås, bergsmanshemman och Gref Fersen är rusthållare, borde han niuta förmånsrätt

till augmentshemmanets lösande. Tilstyrcker derföre bifall på Bondeståndets härvid afgifne serskilte votum. Bifölls.

Hand.- och manuf.deput. om belöning för statscontoirscamererarens besvär med manufacturfonden. Bifölls.

D:o angående några förmåner för Capitaine Muncktells i Dalarne anlagde bomullsspinnerie. Bifölls.

Justitiædeputation ang:de Hofmarschalcken De Geers process rörande kohlhandel. Bifölls.

Secreta Deputation om placerade officerare. Bifölls.

Memorial af General Stierneld om utbetalande af accordsummor. Bifölls.

Urskillingsdeputat:s afslag på tvisten emellan Eschilstuna stad och Carl Gustafs manufacturverck. Bifölls.

Secreta Utskottets extr. prot. om förmåner för Löfås silfververck. Bifölls.

Riddarehusdeputationens förslag til bancofullmächtige, neml:n Gref Cronstedt, Baron Sparre och von Post. Ehrenmalm utlät sig, at som landet är delat i partier, borde en af contrapartiet blifva bancofullmächtig. Sparre borde derföre gå af och Capitain Linderstedt sättias dit. Capit. Pfeiff bifaller detsamma. Leijonanckar bifaller Ehrenmalms project på den grund, at som der äro 2 af civilestaten, bör der ock vara en militair. Wadenstierna bifaller förslaget utan ändring. Efter en lång och häftig ventilation, som liknade sig till votering, föll saken plötsligen i backen och Adelen förenade sig at låta bero vid deputationens förslag. Rätt så godt det, när de ej hade större genie at præsentera.

Bondeståndets deputerade beklagade sig, at inga präster infunno sig i Allmänna Besvärsdeputation, hvaraf uppehåld existerade, och begiärte föreställning härom från Adelen.

R. o. A. skildes kl:n 2.

Den 22 Januarii.

Måndag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Några §§ af Allmogens allmänna besvär afgiordes, hvaribland § om uphäfvande af yppighetsförordningen i den delen, som rörer Bondeståndet. Afslogs.

Handels- och manuf.deputation om en jern-, stål- och manufacturstads inrättande vid Eschilstuna, hvartil föreslås, at Carl Gustafs stads manufacturverk inlöses af Jerncontoirets licentfond med tilläggning, at sådant vidare lemnades Kongl. Maj:tt at pröfva och verckställa låta. Bifölls.

Landt- och siömilitiæoecon.dep. om militiæboställens skattläggande i Skåne. Bifölls.

Cammar-, oecon.- och comm.deputation om jägeriestatens bibehållande. Bifölls.

Secr. Utskott. extr. prot. om dykeriecompagniernes privilegiers prolongation. På bordet.

Hand.manuf.deput:s samt Tulldeputations bet. om inkommande siötullstaxan bifölls.

D:o deputat:s bet. om exportpræmier för von Cahmans i reverbererugnar tilverckade giutegods. På bordet.

D:o med Tulldeputationens tilstyrckande at gräntzetulltaxan må förblifwa in til nästa riksdag sådan, som den sedan sidstledne riksdag varit. Bifölls.

Camm.-, oecon.- och comm.deput. om lagar uti Cammarvercket, at Ingenieuren Modéer sig en sådan cammarlags författande åtager mot det arfvode, hvarom han med Lagcommissionen kan öfverenskomma. Bifölls, men at personen just icke utsättes.

Secret. Utsk. extractum protocolli om en landsgevaldigerssysslas indragande på Åland och lönens anslående til en provincialmedicus. Bifölls.

Secr. Utskottets extr. prot. om Stora Kopparbergslagets tilstånd, nödvändigheten i des utskylders lindrande med tull- och slagskatt samt 4:de skeppundets förmedlande til hälften eller 8:de skeppundet. Bifölls.

Bevillningen kom nu före til afgiörande, och var då ej underligit, at månge talte, när det giälde hvars och ens skinn. Memorialer voro: af Frietzsky,[1] som försvarade Rudbecks memorial. Lagersverd upläste et honom af Gen.m. Rudbeck under des opasslighet tilställdt dictamen ad protocollum.[2] Ehrenmalms dictamen ad protocollum[3] bifaller bevillningen med de vilkor, at embetsmäns löner undantagas samt äfvenså rustningsmarkerne. Klagade dock öfver at svafvelbruket blifvit för högt taxeradt. Talare voro, och de hade något hvar sine egne meningar: Ceremoniem. Wachslaguer, at R. o. A. bör ej åtaga sig annan bevillning än cafféafgiften, och begiär få veta 1756 års stats behof, hvarefter han vil lämpa bevillningen. Capit. Carpelan upläste sitt memorial om vinterdouceurernes samt differencelönernes utbekommande med tilläggning, at innan de blifvit utbetalte eller åtminstone med visshet bifallne, kunde han ej ingå i någon slags bevillning. De, som simplement biföllo bevillningsprojectet voro Lenart Magnus Uggla, Öfversten Grefve Creutz, Friherre Sven Bunge, Wadenstierna, von Post, von Nackreij. De öfrige vilkorlige bifallen voro: Capitain Linderstedt bifaller, allenast penningelöntagarne få lön efter cours. Lindelöf conformerade sig med Ehrenmalm, äfvenså Frih. von Essen. Ridderstolpe bi-

[1] Tryckt som Bil. 27.
[2] Tryckt som Bil. 28.
[3] Tryckt som Bil. 29.

faller bevillningen men begiärte upskof angående rustningsmarkerne. Gyllensvan bifaller bevillningen endast för at få slut på saken men beklagade sig öfver de öfverflödige penningeutgifterne. Gethe, Sten Ulric, kan ej begifva sig, förrän han får försäkring om vinterdouceurerne. Landtm. svarade, at det redan är bifallit af alla 4 stånden och at i eftermiddag kommer saken til Secr. Utskottet samt i morgon til plena. Wachslaguer kan ej begifva sig, förr än riksrådernes pensioner blifvit bifallne. Landtm. svarade, at Secr. Utskottet förehaft saken och skulle med första derom afgifva et förmodeligen nöijaktigt svar. Wachslaguer: At betänckandet påskrifves, at det hvilar til des Riksens Råds pensioner blifvit afgiorde. Landtm. förstälte, at det ej går an at med sådan påskrift expediera saken til de öfrige stånden, utan proponerade, at om bevillningen bifalles, skal den ej expedieras, förrän såväl vinterdouceurerne som pensionerne blifvit bifallne. Härmed förenade sig änteligen R. o. A.

Prästeståndets deputerade anmälte, at ståndet bifallit bevillningen.

Borgareståndets deput. berättade om sitt bifall på et serskilt votum vid Bergsdeputationens betänkande om bergsstädernes rättigheter.

Bondeståndets deputerade anmälte, at vid tullrådernes tilsättiande hafva de deribland för sin del utsedt Lagmannen Palén såsom ståndets secreterare. Äfven at ståndet beslutit, det Hamrén och Cygnell, som varit i ståndets betiening, få discetion af manufacturfonden.

R. o. A. skildes kl:n $^1/_2$ 3.

Den 23 Januarii.

Tisdag.

Plenum i alle stånden kl:n 9.

På Riddarehuset. Handels- och manufacturdeputation ang:de Directeur Schenboms understöd af manufacturfonden. Bifölls.

Memorial af Lagman Bar. Reuterholm at få behålla bancocommissarielön. På bordet.

Secreta Utskottets extr. prot. om eftergift på cronans fordringar hos åtskilliga officerare, som i sidsta kriget varit fångne och til sine skulders betalande i fångenskap fådt förskotter. Bifölls.

Upkom ventilation ang:de gårdagsbeslutet om Modéers cammarlag och resolverades, at den då giorde tilläggningen går ut, samt betänckandet bifallit.

Ang:de Westerbotns Regementes officerares ansökning at

få betala skiutsen i cronans ärender med 8 öre s:mt milen. Bifölls.

D:o angående släpekläder för regementerne. Bifölls.

Memorial af von Törne om Åbo Hofrätts ledamöters löners förbättrande genom lika proc:t af boupteckningar som i de andre hofrätterne. Bifölls.

Memorial af Munsterhielm ang:de Secreta Utskottets betänckande om lätta troupper i Finland förbehåller, att indelningsvercket icke rubbas. Betänckandet bifölls med denna tilläggning och förbehåld.

Betänkande om säteriefriheters återvinnande, sedan de genom liqvidation med cronan blifvit förlorade, afgifvit i anledning af en Præsidenten Lilljenbergs ansökning i detta ämne. Memorial af Presidenten Baron von Höpken tilstyrcker, at säteriefriheten går tilbaka til Adeln utan lösen. Betänckandet bifölls.

Handels- och manufacturdeputation om discontfondens förvaltning. Bifölls.

Allmänna Besvärsdeputation angående Öfversten Fredrich Sparres förfarande vid mönstringen med Smålands Cavallerieregemente, at han tagit pengar til nya monderingar, innan de gamla blifvit casserade. Tilstyrcker undersökning och fiscaliskt tiltal. Bifölls.

Secr. Utskottet om oafslutne liqvidationer med Riksgiäldscontoiret.[1] Cammaroecon.comm.deput. om samma. Efter någon ventilation bifölls med den tilläggning, Secreta Utskottet giordt, at Ständerne ej befatta sig med liqvidationerne.

Handels- och manuf.deputation om en manuf.divisions inrättande i Comm.collegio. Memorial härutinnan af Baron Grönhagen[2] emot betänkandet och et annat memorial af Capitain Beckfries, som biföll detsamma.[3] Altsammans på bordet.

Capitaine L i n d e r s t e d t beklagade sig öfver en utlåtelse af Cammarh. Jennings, då ventilation om bancofullmäcktige var före, neml:n at i fall en bancofullmäcktig tilsattes, som icke bifallit principierne, vore det detsamma som om man giorde bocken til trädgårdsmästare. Hvarmed han trodde sig vara chicanerad och begiärte, at det måtte gå ut ur protocollet. J e n n i n g s förklarade sig icke hafva ment detta relative til någon viss och förklarade sig nögd, at det borttages.

Secreta Utskottet om Riksrådens pensioner. Serskilt votum från Statsdeputationen, at statsbristen ej tillåter desse pensioner. På bordet.

Tulldeputationens förslag til tullråder, neml:n Landshöfdingen Gref Renstierna, Cammarråd Stierngranat, Lagman Jo-

---

[1] Ett memorial härom av J. C. Hasenkampff i Borgareståndets arkiv 1769—1770, vol. 17, fol. 529.

[2] Tryckt som Bil. 30.

[3] Tryckt som Bil. 31.

han Benzelstierna, Assessoren Baron Kurck från Götha Hofrätt, Advocatfiscal Printzell och Borgmästarne Schultén och Sundbladh. Baron Kaggs memorial härvid anmältes men uplästes ej utan lades tillika med acten på bordet.

Secreta Utskottets extr. protocolli om utrikes krigsförtiensters beräknande vid Amiralitetet. Detta satte hela amiralitetsstaten i gäsning och allarm. Memorial af Leijonanckar, at frågan upskiutes til nästa riksdag. Memorialer af von Gerdten och Gr. Baltzar Horn emot betänckandet. Memorial af Lilljehorn, som åter bifaller detsamma. Häröfver upkom en både lång och häftig ventilation, hvaraf förnämste talare voro: 1:o. Emot saken Jerlström, Billberg, Pecklin, Leijonanckar, som än vidare yrckade målets upskiutande til nästa riksdag, Durietz, Ridderstolpe och Gyllensvan. 2:o. I faveur för saken Frih. von Bunge, Wadenstierna 2 gångor, Schönström och Strömfelt. Sedan nu af dem, som talat emot betänckandet, egenteligen 2:ne ämnen blifvit påyrckade, 1:o at saken upskiutes til nästa riksdag och 2:o at det icke varit Secreta Utskottets utan Secreta Deputations affair at yttra sig, giordes proposition til bifall på betänckandet; men efter ny ventilation giordes vid propositionen den förändring, at inrikes krigsförtienster äfven skulle derunder begripas, och voterades häröfver på följande proposition.

Den, som bifaller Secreta Utskottets betänckande angående amiralitetsofficerarnes utrikes krigsförtienster med den tilläggning, at inrikes krigsförtienster derunder äfven begripas, skrifver Ja,

den, det ej vill, skrifver Nej.

Vinner Nej, hvilar detta mål til nästa riksdag.

Och voro Ja 286 röster
Nej 370 röster
Summa 656 röster

Difference och pluralitet för Nej 84 röster.

Bondeståndets deputerade beklagade sig deröfver, at Allmänna Besvärsdeputation i går ej haft session, med anhållan om rättelse härutinnan.

R. o. A. åtskildes kl:n $^1/_2$ 8.

Den 24 Januarii.

Odensdag.

Plenum i alle stånden kl:n 8 à 9.

På Riddarehuset. Secreta Utskottets extr. prot. om cancelliebetieningens förbättring på sine löner. På bordet.

Camm.oecon.comm.deputat. om Ryttm:e Printzenschölds rätt til skattelösen af Ånga hemman. Bifölls.

Handels- och manufacturdeputations betänckande om upmuntran för Fabriqveuren Norbergs appreteringskonst. Bifölls.

Hand.manufactur- och Tulldeputationerne om förmåner för Handelsman Cahmans exportation af des effecter från des inrättning och giuterie med reverbererugn. Bifölls.

Hand.manuf.dep. om en rit- och teckningsscholas inrättande på Stora Barnhuset. Bifölls.

D:o om Flodings gravureschola bifölls.

Hand.manufactur-, Bergs- och Tulldeputationerne om befrielse för personelle afgifter för manuf.verck. På bordet.

Handels- och manuf.dep. om en nederlagsplatz inrättande vid Hällö gräntzetull. Bifölls.

D:o angående Gottlands trädhandel och vedutskieppning. Bifölls.

Justitiædeputation angående förbättring af förordningen om concurser och cessiones bonorum. Bifölls.

Secr. Utsk. extr. protoc. om Notarien Cronlands besvär öfver Palms förordnande til andra controlleurssysslan vid Controllverket, med tilstyrckan at Cronland, som blifvit upammad af v. Svab, måtte få fullmackt, tour och befordran framför Palm, som igenom R. R. Reuterholms bedrifvande, utan erfarenhet och kundskap fådt sysslan och som ej allenast åtskillige gångor redan måst gifva ersättningar för oricktige profver utan ock ligger i process med guldsmeder om oricktige controlleringar. På bordet.

Bilangs memorial, at han uppå dess ansökning om uprättelse och understöd icke fådt i anseende til riksdagens slut niuta til godo remissen til Secreta Deputation och derföre anhåller om medlidande i des torftighet. Remitteras til Secreta Utskottet.

Hand.- och manufacturdeputation om pension för afledne Fabriqveuren Dalmanssons Enka. Bifölls.

Secr. Utsk. extr. prot. ang:de några felacktigheters rättande vid marckegångstaxorne i allmänhet. Bifölls.

Memorial af Grefve Piper om skatterättighet til et hemman vid Andrarums alunebruk. Bifölls.[1]

Handels- och manuf.deput. berättelse om manufakturfondens tilstånd och förvaltning. På bordet.

D:o deputations bet. angående Stockholms stads spinhusförvaltning. Bifölls.

Secr. Utsk. ang:de Öfverdirecteur Ehrenpreus besvär rörande en äng, som tilhörer Husqvarna gevärsfactorie. Bifölls.

Secret. Deput. angående Cammarh. Bergenstråles besvär rörande dess tour. Bifölls.

D:o om Hofsecr. Qvidings besvär mot Stadsfiscalerne Ziervogel och Ström. På bordet.

---

[1] Extraktprotokoll tryckt som Bil. 32.

D:o angående et lectorsförslag i Hernösand, hvarå D:r Eberhard varit upförd, men tilstyrckes nu, at han går af och Consistorium uprättar et nytt förslag. Bifölls.

Secr. Utskottets berättelse om Helledaij, Ehrenströms och Bergs otroheter, hvaröfver discourerades, och som Baron Grönhagen anmälte, at i en utländsk gazette några förklenlige utlåtelser skola finnas införde emot sidsta riksdags Bancodeputation, som skulle deras förtroende för Helledaij gifvit anledning til desse oredor, ty beslöts, at genom Landtm. föreställning skier hos R. R. Gr. Ekeblad, at någon dementie häremot införes i gazetterne. Hela saken remitteras til vederbörlig domstol, som är Svea Hofrätt, och alla handlingar blifva tryckte.

Riksdagsbeslutet uplästes och lades på bordet.

Secreta Utskottets extr. protocolli angående pensioner för de afsatte Riksens Råd. Memorialer af Baron Kagg[1] och Capitain von Gerdtten voro emot pensioner och begge ganska skarpt skrefne. Ibland talare voro Lenart M. Uggla emot men Ceremon.m:e Wachslaguer för betänckandet. Sedan häröfver något blifvit ventileradt och Landtm. plaiderat för saken, förenade R. o. A. sig til at bifalla betänckandet.

Borgareståndets deputerade: At ståndet bifallit S. Utsk. extr. pr. om prolongation för dykerierne. Recommenderade äfven til bifall på åtskillige städers och i synnerhet Luleå stads ansökning om understöd i anseende til öfvergångne eldsvådor.

R. o. A. skildes åt kl:n 2.

Den 25 Januarii.

Påhlsmässodagen. Torsdag.

Plenum i alle stånden kl:n 8.

På Riddarehuset. Justitiædeputation ang:de Ryttm:e Cronackers sökte jus patronatus til Hörs pastorat, hvilcket afstyrckes samt at församlingen bibehålles vid sin rätt. Det är i denna saken, som R. R. Reuterholm tagit något mycket för sig och angripit K. Cammarcollegium, hvarom tryckte handlingar utkommit innan riksdagen. Lades på bordet.

Secr. Utsk. om boställen för Vesterbotns Regemente. Bifölls.

Secr. Utskottets extr. prot. för Medailleuren Liungberger at få lön. Bifölls. Men som 2 stånd afslagit det, så recommenderade Landtm., at de andre stånden måtte igenom en deputation förmås til ändring. Samma deputation afgick.

---

[1] Tryckt som Bil. 33.

Secr. Utsk. extr. prot. om belöning för dem, som varit sysslosatte med Printzarnes education. Lades på bordet.

D:o om discretion för Cancellierådet Ferner. På bordet.

D:o om guarnizonskyrckas upbyggande för K. Lifguardiet. Bifölls.

Secr. Deput. om Slottscasseuren Stiernhofs ledna præjudice samt at han må förordnas til assessor i Cammarrevisionen. Häremot inkom et memorial af den lilla kutryggige Commissarien Hederhielm. Lades på bordet.

Handels- och manufact.deputation om manufacturfondens disponerande. Bifölls.

Secr. Utsk. om et förnyat reglemente för Armeens Pensionscassa. På bordet.

Fiskeriedeputation om fiskeriernas tilstånd och uphielpande samt project til en förordning derom. Memorial härjemte af Lenart Magn. Uggla. På bordet.

Secreta Deputation om Ryttmästarne Svedenheims och Örnschölds tour. Memorial af Major Tranefelt. På bordet.

Riksdagsbeslutet uplästes, och sedan några expressioner deruti blifvit jämkade samt ventilation derom häftigt påstådt,[1] serdeles om constitutionssakens afslag vid denna riksdag borde införas, hvilcket afslogs, så bifölls detsamma, dock med uteslutande af den del i § om nästa riksdags sammankallande, som angår utländskt angripande. Således såg man tydeligen, hvad hopp mössorne lita uppå. Men de se ändå intet et annat hål, man täncker krypa igenom. Härom afgick deputation til de andre stånden.

Handels- och manuf.deput. om en ny division i K. Comm.-collegio under namn af Manufacturdivision. Bifölls efter någon ventilation, at den må inrättas men at Ständerne må derom vid nästa riksdag yttra sig.

Justitiædeput. om justitiæcancellerns instruction, hvarvid uplästes Borgareståndets jämkningar. Bifölls med någon förändring.

Secr. Utsk. extr. protocolli om Bancocommiss. Söderlings belöning med titul af commerceråd.

L a n d t m. erindrade vid riksdagsbeslutet[2], at bland de af K. Famillen, som blifvit koppympade, är af förseende Cronprincessan uteglömd, hvilket altså skulle rättas och derom de andre stånden igenom deputationen averteras. Densamma återkom och berättade, at Bondeståndet redan observerat och rättat detsamma.

Borgareströnds deputerade anmälte, at sidsta meningen i riksdagsbeslutet, som angår utländskt angripande, bör gå ut.

R. o. A. åtskildes kl:n 2.

---

[1] Ett diktamen av F. U. von Essen tryckt som Bil. 34.

[2] Adliga underskrifter vid riksdagsbeslutet tryckt som Bil. 35.

Den 26 Januarii.

Fredag.

Plenum i alle stånden kl:n 8.

På Riddarehuset. Secr. Utsk. extr. prot. om presidentssecreterarens lön, heder och tour. Bifölls. Så plockar något hvar åt sig. Hade Presidentssecreteraren von Engeström icke kommit at föra protocollet i Secr. Utskottet, så hade hans successorer ej fådt detta at hugna sig utaf.

Handels- och manufactur- samt Tulldeputationerne om 4 000 dal. s:mts arvode för Camereraren Stålborg i anseende til extraarbete, serdeles tulltaxan. Men bifölls allenast 2 000 dal. s:mt.

Justitiædeputation ang:de landshöfdingerelationerne. På bordet.

Secr. Utskottets extr. prot. om cancelliesportlars utbekommande af innestående postmedel. Bifölls.

Justitiædeputation om et pastorat, som til præbende blifvit anslagit och hvaröfver församlingen klagat. På bordet.

Handels- och manuf.deputation om Jerncontoirets betienings arfvode för besvär med licentfonden. Bifölls.

Prästeståndets extr. prot. om Vaxholms kyrkiobyggnad. Bifölls.

Justitiædeputations betänckande om capellanernes rättigheter. På bordet.

Allmogens allmänna besvärs 5 § angående bergsmanshemman. På bordet.

Secr. Utsk. extr. prot. om Adler-Salviske cronofordran. På bordet.

Justitiædeputation om alla de förordningar, som sedan 1766 blifvit utfärdade. Bifölls.

D:o om Brukspatron Uhrs ansökning rörande besittningsrätt af några bergsmanshemman. På bordet.

Handels- och manuf.deputations ytterligare betänkande om afskrivningar för skulder til manufacturfonden. Bifölls, at Commercecollegium undersöker dessa skulder och at afskrifningen derefter regleras, så at hvarest ingen tilgång finnes, der må afskrifning äga rum, men ej igenom præmier.

Secr. Dep. bet. om gamle Rådcammarens förhållande i anseende til en Amanuensis vid Antiqvitetsarchivum vid namn Hellman. På bordet. Dermed hängde så tilsammans, at Cancellieråd Berch föreslagit i Cancelliecollegio 1:o en Mag:r Hellman, stadig karl, som länge studerat utomlands, och 2:o en unger Stechau, extraordinarius, broder til Assessoren i Antiqv.archivo Broocman och af mycken skickelighet i diplomatiqveväsendet. Berch berömde dem begge men begiärte dock heldre Hellman såsom tienligare til denna sysslan. Can-

celliecollegium attenderade Berchs skiäl och enhälligt utom R. R. Friesendorff och Hofcancelleren Gr. Duben confererade syslan åt Hellman och han fick fullmackt. Brocman var ej nögd dermed men tisslade så länge med R. R. Reuterholm, at Rådcammaren några månader efteråt befallte Cancelliecollegium at återfordra fullmakten af Hellman och gifva sysslan åt Stechau. Den annars fromme Hellman svarade sig hafva lagligen fådt sysslan, och han borde först dömas, om han förverckat sin syssla igenom något brott. De ursinnige Rådsherrarne hade väl ändå verckstält sitt beslut, men riksdagen kom emellan.

Handels- och manuf.deputation om förbud på införsel af folierade spegelglas bifölls.

Secr. Utsk. extr. protoc. om belöning för dem, som varit hos Printzarne vid educationen. Bifölls med tilläggning, at R. R. Ribbing flyttas in på riksrådspensionsstaten. Det ropades på Rehns och Wachslaguers meriter, men det remitterades til Secreta Utskottet. Den senare bör åtminstone få det, som kattan lade i maltet.

Secr. Utskottet om Doctor Schröders pensions återställande. Bifölls.

General Stiernelds memorial om Armeens Pensionscassa. På bordet.[1]

Secr. Utsk. extractum protocolli om Deras Kongl. Maj:ters giäld. På bordet.

Cammarherrarne Baron Oxenstierna och Grefve Piper annoncerade ifrån Konungen, at riksdagsutblåsningen upskiutes til måndagen och Ständernes sammanträde på Rikssahlen tils om tisdag i anseende dertil, at Printzarnes furstelige drägt ej blifver förr färdig.

Borgerståndets deputerade, at de bifallit riksdagsbeslutet.

R. o. A. åtskildes kl:n 2.

Den 27 Januarii.

Lögerdag.

Plenum i alle stånden kl:n 8.

På Riddarehuset. Justitiædeputationen om tienstefrihet för Hofrättsrådet Bergenschöld. Bifölls.

Secr. Deputation om Capitain Sprengtportens placering. Bifölls.

D:o om tourtvisten emellan Capitain Pfeiff och Pontelius. På bordet.

Secr. Utskottet om Cancellierådet Ferners belöning. Bifölls.

---

[1] I marginalen med blyerts: *N. b. Stjernelds memorial var för det nya reglementet.*

Justitiædeputation om förfarandet med Mildahns skuld til manufacturfonden. Hvilar.

Secr. Utskottet om en pensionscassas inrättande vid civilstaten. Bifalles.

D:o angående timmerhandelen ifrån Vermland på Norrige. Betänckandet bifölls.

Frih. von Essen begiärte, at K. M:ts remiss om de utnämde nye adelsmän skulle företagas, det Landtm. lofvade skola skie, så snart tilfälle medgifver.

Handels- och manuf.deput. om understöd för Modelleuren Årre. Bifölls.

Tulldeputations berättelse om cronans inkomster af Tullverket de sidst förflutne åren samt om decharge för Tulldirectionen. Bifölls.

Secr. Utsk. extr. prot. om finska armeens complettering och i stånd sättiande. På bordet.

Landtm. anmälte, at Borgareståndet från bevillningen af caffeéafgift undantagit fattige borgare. Bifölls.

Kongl. Maj:ts remiss om de nya adelsmän, som tilsammans giorde 51 stycken. Sedan alt var upläst, tog Frih. von Essen först til orda, och man väntade dunder och blixt, men han talte mycket posée i början, hvarmed den uprörde mängden klarligen sågs sagta sig, dock kunde han ej berga sin bittra galla til slut. Det gick derpå ut, at Landtm. skulle lemna hela acten tilbaka och Landtm. skulle derjemte bedia Konungen, at han ville förskona R. o. A. ifrån sådane medlemmar, som vanhedrade Konungen, riket och Adeln. Landtm. tog straxt uti, utan at låta det komma til någon vidlyftig ventilation, och proponerade, at som redan för detta det vore begiärdt, at inge remisser vidare nedsändas skulle och för riksdagens nu annalkande slut ingen tid vore öfrig at communicera detta ärende med de öfrige stånden, så skulle han i convenable termer återställa acten och förklara, at för sådane ordsaker man ej kunnat utlåta sig deröfver, samt tillika i underdånighet anhålla, det Konungen ville considerera Adelens redan starka antal i riket. Bifölls.

Secr. Utskottets extr. prot. om det nya reglementet för Armeens Pensionscassa. Gyllensvan förklarade sig emot detsamma och ville, at det punctvis skulle företagas. På Landtm:s föreställning beslöts, at skriftelige påminnelser skulle til måndagen deröfver författas och då upläsas.

Secreta Utskottets expedition om Söderling uplästes och justerades.

Tulldeputations förslag til Tulldirectionens besättiande med nye tullråder. Borgareståndets extr. prot. recommenderar ståndets Secreterare, Assessor Hagtorn. Memorialer af Cancellierådet H. Appelbom (tryckt) och Assessoren Lars Svedenstierna, som begge prætenderade rättighet at dervid blifvit ihogkomne. Dervid ingafs och uplästes memorial af Baron Kagg,

som förkastade förslaget. Likaså af Hofjunckaren Ekenstierna. Talare och stödiande på Kaggs memorial voro Sparrschiöld, Cammarherren Wachslaguer, Fred. Horn, Ulfsax och Generalmajor Ramsaij, som sluteligen begiärte votering. Desse alle hade alle Lagmannen Hasenkampf, som de ville insättia. Talare, som biföllo förslaget i hela sin vidd, voro Hofintendenten Tham, Lenart Magnus Uggla, Ceremoniemäst. Wachslager, Lagersvärd, von Essen och von Rosen. De åter, som varierade, voro Grefve Hamilthon, som påstod, at Baron Kurck ej kunde saknas ifrån Götha Hofrätt; Modée recommenderade Lagman Paleen och Generalauditeuren Arnell. Sedan en lång och häftig discours påstådt om votering och Landtm. genom flere föreställningar sökt afböja densamma och alla så när som Generalmajor Ramsaij begifvit sig, bifölls förslaget.

Camm.oecon.comm.deput. angående 18 § af Allmogens allm. besvär om en tvist emellan Åhmåls stad och Allmogen deromkring om några öar. Bifölls.

Generalmajor Ramsaij väckte åter frågan om votering i tullrådssaken och var så häftig, at Landtm. ej hade annan utväg än proponera, det R. o. A. måtte skiljas åt, då klockan var redan 3. Men Ramsaij följde med Landtm. utföre och hela vägen talte om huru undersåtare lida våld och varda förtryckte.

Prästeståndets deputerade, at de bifalla Deras Maj:ters giälds betalande. Äfven at de bifallit tullrådsförslaget.

Bondeståndets deputerade med iteratum om Hamrén och Cygnell.

Den 29 Januarii.

Måndag.

Plenum i alle stånden kl:n 8.

På Riddarehuset. Prästeståndets extr. prot. ang:de kongl. förordningar, som årligen upläsas på predikstolarne, at de tidigt kringsändas m. m. Bifölls.

Secr. Utskottets extr. prot. om landsstatens löners förbättrande på Gottland. Bifölls.

D:o om Åthvidabergs kopparvercks uphielpande. På bordet.

Cammar.oec.comm.deputat. angående räntan af Kongsmölla qvarn i Christianstads lähn. Bifölls.

Secr. Utskott. extr. prot. angående Capitaine Löfvings arfvingars ersättning för et hemman i Finland, hvarest schäfferie varit anlagdt. Bifölls.

Hand.- och manuf.dep. ang:de Mönsterritaren Rehns lön och underhåld. Bifölls.

Samma deput. samt Bergs- och Tulldeputationerne ang:de Garphytte alunevercks uphielpande. Bifölls.

Camm.-, oecon.- och comm.dep. om de återstående Gripenstierniske arfvingarnes cronofordran. Lades på bordet.

Anmältes af Landtm., at förlikning blifvit ingången emellan Öfverste Duwall och Vice Häradshöfdingen Annerstedt ang:de hemmanet Håkantorp i Nerike, i anledning hvaraf Justitiædeputations betänckande i denna sak förfaller.

Hofrättsrådet Linderstedt, som lagdt Brukspatron Uhrs sak på bordet, desisterade nu med sin talan och begiärte bifall derå, som beviljades.

Secreta Deputation ang:de Cammarherren von Christiers-sons besvär öfver liden præjudice igenom Lagman Gyllenadlers befordran. På bordet.

Secr. Utskottet extr. prot. at skillnaden emellan amiralitetsofficerare och officerare vid armeens flotta vid tilfällen af befordringar må uphöra. Bifölls.

Dito at Major Lövings Enka må utbekomma accordssumman efter hennes man. Bifölls.

Borgareståndets extr. prot. om Borgmästaren Renhorns Enkas ansökning at återfå den summa, som henne vid sidsta riksdag blifvit ålagdt at betala. Afslogs.

Tulldeputation ang:de landttull- och accisordningens öfverseende samt 1 000 dal. s:mts belöning för Öfverdirecteuren Kellman. Bifölls.

Hand.- och manuf.deput. angående ylleappreteringen samt Hovings och Norbergs upmuntrande. Bifölls.

Camm.-, oecon.- och comm.deput. ang:de 5 § af Krigsbefälets besvär rörande utbrytning af et lieutenantsboställe i Österbotn. På bordet.

Landtm. anmälte, at han hos Hans Maj:t förestält R. o. A:s beslut om de nya adelsmännen samt at Hans Maj:t dervid äfven vil låta bero.

Företogs Secreta Utskottets extr. prot. ang:de Deras Maj:-ters giäld. Härvid bör jag förut mäla, at i förra pleno hade redan Prästeståndet och i dag, innan saken företogs på Riddarehuset, hade Borgare- och Bondeständen gifvit sitt samtycke til samma giälds betalande af riksgiäldsfonden. Memorialer uplästes af Secreteraren Lejonmarck och Lenardt Magnus Uggla, som begge biföllo saken. Denna qvestion undergick en lång och envis ventilation i flere timar, och man förestälte sig ej annat än en oundvikelig votering, hälst mössepartiet i desse dagar starckt hotat dermed. Talare i faveur för saken voro: Frih. Bunge, Capitaine Lilljehorn, Öfverdir. Ehrenpreus, Cammarh. Bergenstråle, Assess. Frese, Feltmarsch. Gref Hamilton, Carl Lenart Stålhammar, Capitainelieutenant Lejonanckar, Capitain vid Lifguardet Baron Fleming, Lieut:t Bilang, Comm.capitain Carl Tersmeden, Lenart Magnus

Uggla, än ytterligare, Häradshöfdingen von Engeström, Öfversten Baron Fred. Horn, Gener. Frih. Stierneld, Generalmajoren Frih. Carl Sparre och Cammarh. Jennings. Talare, och som både med ifver och ovett bestridde saken, voro: Directeuren Frietzky[1], Grefve Düker, fendrik eller cornett samt son til Öfverstelieut:t Gref Carl Düker vid Skåningarne, hade skrifvit för sig sitt dictamen[2], elendigt sammanhängiande och än sämre renskrifvit så at han med möda kunde läsa det sielf. Capitaine Billberg, Capitaine von Böhnen, Öfverstelieutenant Gyllensvan anförde exempel af en hustru, som i hungersnöd skurit halsen af sitt barn, hvarföre och som landets elende är allmänt kunnigt, kunde han ej bifalla, at landet pålägges flere contributioner. Vice Häradshöfdingen Lindelöf ifrån Finland. Hofjunckaren Frih. Grönhagen var både bitter och häftig. Capitaine Lagersvärd började med en helig försäkran om sin nit för vår Konung och at för hans skuld gierna upoffra både sitt och sina barns lif och blod, men just dervid upsteg öfver hela Riddarehuset et starkt gny och murmel, som åter stillade sig. Han slöt dock ej så fagert, som han började. Generalauditeuren Nackreij. Öfverste Pecklin med grofve insimulationer och talte i synnerhet om hofsmickrare samt dem, som med smicker omgår omkring Öfverheten. Frih. von Essen. Frih. Carl Ridderstolpe. Sedan nu något hvar, men ingen så groft och plumpt som Pecklin, brukat ordet hofsmickrare, syntes grant, at Landtm. blef både sticken och rörder. Han giorde då en lång och vacker föreställning samt i synnerhet vände talet på smickrare; men giorde dervid distinction emellan hof- och landtsmickrare samt beskref dem begge två; definierade landtsmickrare och huru de med falske principier smickra landet, samt så mycket farligare, som de i sig sielft ej annat äro än hofsmickrare hos utländske hof. Med et ord, han blottade så Öfverste Pecklins caractere, at ingen var, som ju kiände honom igen. Någon liten ventilation föreföll, men modet slaknade hos gensägarne, så at Secreta Utskottets betänckande blef bifallit.[3]

Sedan detta svettbadet var förbi, upläste Major Gripenberg sine påminnelser mot betänckandet om armeens pensionsreglemente, hvarefter det punctevis afgiordes.[4]

Cammarherrarne Grefve Piper och Baron Oxenstierna ankommo ifrån Hans Maj:t och inviterade R. o. A:s deputerade at i morgon spisa på Slottet efter slutadt sammanträde på Rikssahlen.

Ifrån Bondeståndet deputerade med bifall på betänckandet om Hofvets giäld samt tilläggning, at ibland de poster, som

---

[1] Ett diktamen av de Frietzcky tryckt som Bil. 36.

[2] Detta diktamen har icke påträffats.

[3] Här uteslutes Tilas synpunkter på de kungligas handpenningar, tryckt i HSkH, d. 16, s. 416 ff.

[4] Extraktprotokoll tryckt som Bil. 37.

komma at af Riksgiäldscontoiret betalas, skal detta först och främst utgå.

Borgareståndets deputerade med lika bifall och enahanda tilläggning. Borgareståndets deputerade recommenderade och sin Secreterare Hagtorn til 6000 dal. s:mts belöning, men Prästeståndet recommenderade sin Secreterare allenast til 3 000 dal. s:mt.

R. o. A. skildes åt kl:n half 4.

Middagstiden i dag blef riksdagen igenom en k. härold på vanligit sätt afblåst.

Den 30 Januarii.

Tisdag.

Plenum i alle stånden kl:n 8 om morgonen.

På Riddarehuset. Justitiædeputation angående resningsmål i allmänhet, med tilstyrckande at i utslaget ingenting, som rörer hufvudsaken, får införas. Bifölls.

Secr. Utskottets extr. protocolli om Archiatern Schützers belöning för Printzarnes koppympning, som afstyrcktes. Men Krigsrådet Wadenstiernas serskilte votum följde med, som tilstyrckte lika belöning som de andre medici fådt, hvilket bifölls. Man kan ju icke tycka illa derom, efter Schützer haft en cousine til Wadenstiernas Fru, och för öfrigit kan det vara lika mycket, om Schützer haft del i koppympningen eller ej.

Gref Charles Emil Lewenhaupt anmälte, huruledes då ventilation i Secr. Utskottet förevarit om Olthoffs och Gieses fordran hos cronan för pomerska räkningarne, har Adelens ledamöters enhälliga tanka varit at afslå den begiärta ersättningen (det var osant, at Adelen voro enhällige i den delen), emedan Olthof och Giese altsammans redan qvitterat. Detta gafs äfven genom extr. prot. tilkiänna och bifölls detta beslut.

Secr. Dep. angående siöartillerieofficerarnes tienstgiörning. Bifölls.

D:o om Qvidings tour bifölls.

Justitiædeputation om Ruthströms tilstånd at få komma in i riket och at fatalierne må til nästa riksdag stå honom öpne. Talare: Pecklin påstod, at både konungens och Hofrättens domar emot Ruthström må aldeles uphäfvas såsom olaglige. Häremot talades af åtskillige, som endast biföllo betänckandet. Ventilationen i detta ämne blef ganska häftig, påstod 1 $^1/_2$ tima och liknade sig til votering. Jennings: Baron Pechlin plaiderade i Norrköping at få in Ruthström i riket, nu arbetar han at få honom til präst, och dröjer det längre, vil han säkert hafva honom til erkebiskop. Sluteligen bifölls betänckandet.

Under det denna sak förehades, afgick deputation til de andre stånden om Olthoffs sak. Och resolverades sedan öfver ståndens recommendationer för sin betiening, hvilke dels afslogos, dels biföllos, och skulle deputerade äfven härom lemna stånden underrättelse.

Fiskeriedeputations betänckande om fiskeriernes upmuntran. Hemställes til Kongl. Maij:tt.

Handels- och manufactur- samt Tulldeputationerne med project til förordning mot lurendrägerierne hemställes til Kongl. Maij:tt.

Secr. Utskott. om Bergsdeputationens påyrckan til någon hielp för Åthvidabergs kopparverck bifölls.

Justitiædeputations betänkande om Auditeuren Klinths lidande vid Pechlins process. På bordet. Det vil så mycket säga på detta stället, at den icke skulle afgiöras.

Camm.oecon.comm.deput. om Gripenstierniske arfvingarnes cronofordran. Bifölls.

D:o om Adler-Salviske cronofordran anmältes och bifölls.

Secr. Utsk. extr. protocolli om belöning för Cammarrådet Botin. Bifölls.

Nu var tiden inne til at träda up i kyrckan. De andre stånden voro redan upgångne och R. o. A. trädde äfven up i Storkyrckan.[1]

Sedan Konungen var upgången i sine rum, affärdades ståndens serskilte deputationer under Landtm:s och Talemännens anförande at hos Deras Kongl. Maj:ter och Kongl. Familien taga underdånigt afskied, hvarefter och när de återkommit, marcherade stånden tilbaka til sine ställen, Grefve Fersen lefvererade ifrån sig landtmarschalksstafven men blef ombuden at i de återstående oeconomiske plena föra klubban. Dessa ceremonier blefvo ej slutne förrän emellan 4 och 5, hvarefter spisades på K. Slottet, Landtm. och Biskop Filenius vid kongl. taffeln, de andre med ståndens deputerade vid andre tafflar.

År 1770 den 1 Februarii.

Torsdag.

Sammanträdde Höglofl. R. o. A. in pleno kl. 10 förmiddagen för att afgiöra åtskillige oeconomiske ärender, sedan förut derom vederbörligit anslag skiedt.

Hr Grefven, Fältmarskalken, Riddaren och Commendeurn af Kongl. Maij:ts Orden Axel Fersen intog ordförandes ställe efter R. o. A:s begäran uti sidste pleno.

[1] Här uteslutes skildringen av ceremonierna i Storkyrkan och på Rikssalen, tryckti HSkH, d. 16, s. 425 f.

Ang:de utgångne adelige ätters dipplomers infordrande till Riddarhuset.

1. Uplästes Riddarehusdeputationens memorial af den 23 November sidstl. år, som föreställer, huruledes ofta händer, at ofrälse personer genom arf eller på annat sätt kunna komma att blifva ägare af adelige men utgågne ätters diplomer och, då de hafva lika namn, derigenom i framtiden förvärfva sig en prætention til säte och stämma på Riddarehuset såsom förmente ätteläggar af den annars utgångne adelige familjen.

Riddarehusdeputationen föreslår altså til förekommande af detta och flere missbruk, som med sådane adelige diplomer sig tildraga kunna, att efter hvarje på Riddarehuset introducerad ätt, så snart den å sverdssidan är utslocknad, de efterlefvande närmaste arftagare böra vara förbundne att til Riddarehuset inlemna familjens originalskiöldebref att för framtiden uti Riddarehusarchivo förvaras. Hvarom hos Kongl. Maij:tt i underdånighet måtte anhollas att sådant genom en allmän förordning i nåder befalla.

Hr Linderstedt, Johan, tilstyrckte bifall häruppå samt at skiöldebrefven för de redan utgågne slägter äfven måtte af Riddarehusdirection infordras, så mycket som af dem ännu kunde igenfinnas.

Frih. Tilas, Daniel, deremot påminte, att sådant svårligen låto sig giöra, dels efter de fläste äldre utgågne familjers skiöldebref torde länge sedan vara förkomne, dels efter de, som kunde ännu existera, torde vara uti bibliothequer eller andre private mäns curieuse samlingar förvarade, som dem kanske med redbare penningar inlöst och ej kunde påläggas att lemna dem ifrån sig utan att få sine utbetalte penningar igen. För öfrigit borde ingen förordning hafva någon retroactive värckan.

Hr Wachschlager, Gustaf, förenade sig med Frih. Tilas och begärte derföre, at det ordet hädanefter skulle uti expeditionen införas.

Men då af flere häremot invändes, att hvad R. o. A. nu af Kongl. Maij:tt i underdånighet begärte, icke kunde hafva sitt afseende på framfarne tider, då det ej med uttryckelige ord stodo utmärckt,

så giordes af Hr Grefven och Fältmarskalken proposition til bifall på Riddarehusdeputations tilstyrckande.

Hvilket med Ja besvarades.

Ang:de förteckningar ifrån Prester-

2. Föredrogs Riddarehusdeputations memorial af den 18 December 1769, hvaruti, sedan deputationen föreställt ange-

lägenheten deraf, att de completterade genealogier måtte vidare och alt framdeles kunna fortsättias men de årlige förteckningar, hvilke enligit kongl. förordningen af den 31 Augusti 1762 ifrån hrr landshöfdingar och chefs insändas, på alle födde och döde af adel oftast äro otilräckelige så i anseende til felande dag och åratal, som att de allenast innehålla förändringarne på sverdssidan; så hemställer deputation, om icke til att häruti vinna fulkomlighet hos Kongl. Maij:t å R. o. A:s vägnar måtte i underdånighet anhollas, det ville Kongl. Maij:t låta afgå nådig befallning til samtelige kyrckoherderne och pastores så i städerne som på landet, att hvar ock en af dem til de consistorier, hvarunder de lyda, årligen ingifva förteckningar uppå de uti deras församlingar gifte, födde eller döde adelige personer, så på mans- som qvinnosidan, jemte dag och åratal, som lätteligen utur kyrkoböckren kan extraheras, och att sedan consistorierne desse förteckningar til Riddarehusdirectionen insända; hvilke förteckningar borde vara författade enligit ett af deputationen bifogat formulair, som äfvenledes nu för R. o. A. uplästes. Häröfver giorde

skapet i alle församlingar öfver adelig födde, gifte och dödee personer årligen.

Hr Gref. och Fältmarsk. proposition til bifall, som med Ja besvarades.

3:o. Som Riddarehusdeputationen funnit, att böter, hvilke blifvit pålagde R. o. A:s herrar ledamöter för det de under deliberationerne stådt på gången eller under voteringar uti skrancket, sällan och nästan aldrig kunna erhållas, om de på sättt som 5 articlen, 5 och 6 §§, Riddarehusordningen utsätter skola utsökas; så föreslår deputationen, att den af R. o. A., som uppå listan för någon dylik förbrytelse står upförd men, sedan samma lista hos R. o. A. blifvit upläst och gillad, icke böterne betalar, skal, inan sådant sker, icke få votera. Hvaröfver vid voteringarne Riddarehusfiscalen äger att hålla hand med tilhielp af någon af riddarehusbetieningen. Och på det han må vara så mycket mera härvid upmärcksam, hafva att niuta tertialen af de således utfallande bötespenningar.

Ang:de sättet at få de böter betalte, hvartill den giordt sig förfallen, som brutit emot 5 art., 5, 6 §§, Riddarhusordningen.

Hr Wachschlager, Gustaf, fant detta tilstyrckande billigt, allenast hvad den Riddarhusfiscalen tillslagne tertialen angår, ty som desse penningar böra hemfalla fattige adelige änckor och barn, så trodde han det ej vara billigt, att deras ändå nog ringa lott på något sätt förminskas. Dessutom påminte han, att desse böter nog ofta blifva så oförmodeligen

en pålagde, att han ej får tilfälle förklara sig, innan han på listan upföres, hvilken lista sedan utan nogare examen efter slutad votering af bordsherrarne underskrifves. Hvaruti Hr Waschschlager önskade att få någon förbättring.

Frih. von Essen understödde Hr Wachschlager deruti, att tertialen af böterne icke måtte tilfalla Riddarehusfiscalen; ty som mången torde vara nog sensibel deröfver, att han ser sig antecknad ibland dem, som för förseelse skola pligta; så kunde i sådant lynne ofta obehagelige tanckar emot Riddarehusfiscalen vinna insteg mera än de borde, om han skulle kunna af bötespenningarne draga någon, ehuru ringa båtnad.

Hr Gref. och Fälmarsk. berättade, att Riddarehusfiscalen undanbad sig den honom tilämnade tertialen[1] och önskade, att alle desse böter nu som förr måtte hemfalla de fattige. Och giorde häruppå proposition:

Bifaller R. o. A. Riddarehusdeputations betänckande undantagande i den delen, som angår Riddarehusfiscalens andel uti böterne, utan hemfalla desse böter nu som tilförene helt och hållit de fattige.

Hvilket med Ja besvarades.

Riddarhusdirecteur efter Hr Ricksrådet von Stockenström.

4:o Föredrogz Riddarehusdeputationens memorial af d. 31 Janua. sidstl., hvaruti tilkiennagifves, att Hr Riksrådet Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden Eric von Stockenström anmält, det han i anseende till de mångfaldige vicktige giöromål, som rådsembetet åtfölje, icke sågo sig i stånd att af Riddarehusdirectionen numera kunna vara ledamot. Och föreslår deputationen uti bemälte Hr Riksråds ställe Öfverhofintendenten samt Commendeuren af Kongl. Nordstierneorden Hr Baron Carl Friedrich Adlercrantz til ridderhusdirecteur.

Hvarvid uplästes jämväl Hr Riksrådets afsägelseskrift, som in originali var bilagd.

Hr Linderstedt, Eric, förklarade sig icke hafva något att påminna vid den utnämde riddarhusdirecteuren; men väl vid ingressen af Riddarehusdeputationens memorial, som talar om att Hr Riksrådet afsagt sig directeurskapet; ty den författning lärer redan ifrån längre tid tilbakars vara tagen och synes analoque med sielfva grundlagen, att en Riksens Råd icke kan vara riddarehusdirecteur. Således när Hr Riksrådet von Stockenström trädde in uti Kongl. Maij:ts Rådcam-

[1] Rättat från förlagans: *tritialen.*

mare, så trädde han med detsamma utur Riddarehusdirection.

Frih. Bunge, Sven, erkiende väl icke den principen, att en Riksens Råd ej skulle kunna med Högl. R. o. A:s förtroende vara riddarehusdirecteur, så vida han uti framledne Hr Riksrådet Grefve Arvid Horn, Riksrådet Grefve Ehrenpreus med flere herrar hade exempel deremot, men fant likväl bäst vara i sin ordning, att Hr Riksrådet von Stockenström lemnade sitt ställe uti Riddarehusdirectionen; ty naturligtvis bör derstädes en grefve föra ordet, men sådant kunde ej gierna låta sig giöra, så länge en riksråd, som ej är grefve, skulle såsom ledamot vara uti direction, efter den höga riksrådsvärdigheten går öfver alle andre värdigheter i Sverige. Och derföre biföll Frih. Bunge deputationens förslag.

Frih. Grönhagen begärte detta ärende på bordet.

Hr Wachschlager, Gust., instämde med Hr Linderstedt men vore för öfrigit ganska nöijd med deputationens vahl, ty han erkiende och högtskattade alle de förtienster och egenskaper, som han hos Baron Adlercrants altid funnit; det enda ville han utbedia sig, att som Baron Adlercrants vore af en superieur merite uti alt, hvad som til byggnadskonsten hörde, men riddarehuscassan fattig, att inge entreprenader om byggnad för Riddarehusets räkning måtte slutas utan hela directionens öfvervaro.

Som Frih. Grönhagen med flere itererade, att detta måtte få hvila, så afstadnade härmed ventilation för denne gången.

Gripenstierniska ättens introduction ibland friherrarne.

5. Riddarehusdeputationens memorial af den 25 sidstl. Januarii, hvaruti deputationen yttrar sine tanckar angående den af Hofjägmästaren Frih. Gripenstierna å egne och dess äldre Broders Sons vägnar giorde ansökning, att familjen ifrån sin nu ägande adelige nummer måtte få nummer och blifva flyttad ibland friherrarne och det gratis i anseende til förfädernes förtienster, deras till riket giorde ansenlige penningeförskotter samt hufvudmannens omyndige år och medellösa tilstånd med flere bevekande omständigheter. Hvilken ansökning Riddarehusdeputation jemte tilstyrckande af bifall til R. o. A. öfverlemnar såväl i anseende dertil, att familjernes antal på Riddarehuset genom en sådan flyttning icke ökas utan den adelige nummern Gripenstierna då aldeles går ut, som flere bevekande skäl.

Åtskillige af R. o. A:s herrar ledamöter yttrade sig icke vara emot den begärte introductionen, men att det skulle ske gratis kunde de icke samtycka; ty det skulle gifva anledning til flere dylike för riddarehuscassan ganska skadelige ansökningar, som, enär et præjudicat vore gifvit, svårligen sedan kunde afslås.

Dessutom påmintes, att familjen ej vore så torftig, efter Riksens Ständer vid nu slutne riksdag tillagt densamme betalning uti Riksgäldscontoiret för familjens kronofordringar.

Men af andre påmintes häremot, att det endast vore Frih. Gripenstiernas syster, som desse penningar til godo komme för hennes systerdel uti Gripenstiernske kronofordran, och att begge bröderne för längre tid sedan til Kongl. Maij:t och kronan cederat sine andelar i samma fordringar.

Hr Wachschlager, Gustaf: Frih. Gripenstierna må gierna blifva introducerad ibland friherrarne på Riddarehuset, allenast han

1:o löser ut och præsenterar sitt friherrediplome, på det kronan ej må lida i sine inkomster, ty dem äga vi nu ej magt att skäncka bort;

2:o betalar för friherrelige introductionen. Famillen har redan ibland oss ett så värdigt ställe inne, att väl må betalas något, om den vill flytta längre fram, och i annat fall väl kunde utan vanheder behålla sitt förre. Hvaremot det icke giorde R. o. A. någon båtnad att få fattige baroner introducerade. Att famillens hufvudman nu för tiden voro omyndig och fattig, giorde ingenting; hans närvarande Farbroder och förmyndare kunde betala för familjen, efter han nu drogo deraf första nyttan och utom dess vid denne riksdag fådt af kronan ettuseende dahl. s:rmts årlig lön. Att bevilja introductionen utan afgift, dertil kunde Hr Wachschlager altså ej samtycka utan votering.

Frih. Gripenstierna, Friedr.: Det är icke utan bekymmer, som iag förmärcker hos Högl. R. o. A. olika tanckar om min insinuerade ödmiuka ansökning. Jag har icke begärt denne introduction för min skuld, den fördel, jag deraf kan draga, blifver ingen, utan för min afledne äldre Broders omyndige Son, hvars rätt mig åligger att bevaka men hvars vilkor icke äro sådane, att han förmår betala någon introductionssumma; hinner han öfverlefva ännu tvenne riksda-

gar, så intager han sedan familjens ställe såsom caput på Riddarehuset.

Våre förfäders förtienster och deras anseenlige fordringar hos Kongl. Maij:t och kronan, hvilke min afledne Broder och iag eftergifvit för våre andelar, hafva förvärfvadt oss att af Kongl. Maij:t uppå Riksens Ständers underdåniga tillstyrckande blifva uphögde til friherrevärdighet. Jag vågar tro, att mången kanske för mindre vunnit denne hedern. Hvad nu säges att Gripenstiernske huset denne riksdag fådt af kronan, är vår Systers del, den hvarcken iag eller min afledne Broder kunnat bortgifva och hvaraf hvarcken jag eller min Broderson få något. Alt hvad iag vunnit är ettusende dahl. s:rmts lön, som blifver svarande emot vid pass en ottondedel af min andel uti den eftergifne kronofordringen, hvilken allena besteg sig til mer än femtiotusende plåtar. Min Broderson deremot har fådt platt intet, om den förmån, iag nu för honom söker, att blifva gratis introducerad afslås; men hielper icke denne öma consideration, så måste väl iag betala för honom, ty han äger platt intet. Och då har iag nog giordt skäl för den förmån att i tvenne riksdagar, om iag lefver, få sitta på Riddarehuset som baron.

Någon egen förtienst vågar inför Högl. R. o. A. jag likväl härvid åberopa mig, som synes kunna förvärfva mig den förmån att utan afgift få på familjens vägnar intaga säte ibland friherrarne, nemligen at hafva varit kanske den enda, som 1765 års riksdag uti Kammaroeconomiedeputationen bevakade R. o. A:s Privilegier och med mine memorialer värckade, att R. o. A. ännu har kanske två tredjedelar af sitt frälse fritt, hvilket annars gådt förlorat, om den tilämnade reduction fådt hafva framgång. Detta kostade mig då, att min egen angelägenhet den riksdagen blef nedlagd och oafhulpen. Skall iag nu ytterligare sätta til af mitt egna lilla förråd, derföre att iag sökt giöra kronan först genom eftergift af min fordran och sedan Högl. R. o. A. uti Privilegiernes bevarande en så essentielle tienst? Det kan ej öfverensstämma med den rättvisa, billighet och det ädelmod, som altid prydt Högl. R. o. A:s beslut. Jag fördristar altså att på det ömaste recommendera denne ansökning så mycket mera, som min Broderson, hvilken är caput familiæ, deraf drager nyttan och iag icke kan gå in uti att han med någon afgift derföre må graveras.

Hr Billberg yttrade, att han icke haft sig bekant, att

Frih. Gripenstierna varit en förmur för R. o. A:s Privilegier; om han varit den enda, ansågo han värckeligen en sådan tienst för stor och Frih. Gripenstierna förtient af all R. o. A:s erkientsla. Men då blir det för liten belöning att få introduction gratis. Derföre ville han ej eller, att R. o. A. på det sättet skulle i sådant fall visa sin erkientsla utan skilja introductionsfrågan ifrån hvad Frih. Gripenstierna kan hos R. o. A. annars hafva giordt sig förtient af, och påstod derföre, att om Gripenstiernske familllen utan afgift ibland friherrerne introduceras, så bör alla hädanefter vederfaras samma rätt.

Frih. von Essen unnade gierna familllen och Frih. Gripenstierna ett rum ibland friherrarne men bekende uprigtigt, att han icke kom ihåg hans förtienster i Kammaroeconomiedeputation sidstl. riksdag, hvarföre han derom önskade sig närmare uplysning, innan han deröfver kunde yttra sig. Han vore för öfrigit så mycket mindre emot at familllen utan afgift måtte blifva introducerad, som, då de herrarne kunnat för att erholla friherrenamn gifva bort store och reele fordringar hos kronan, det ägnade R. o. A. att vara genereuse och eftergifva den lilla fordran, som för introduction skulle riddarehuscassan tilfalla.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde väl häruppå proposition til bifall uppå Riddarehusdeputationens memorial. Men den besvarades med Ja och Neij.

Hr Billberg påminte, att det vore afgiordt hos R. o. A., när familllen blef baroniserad, att den likväl skulle behålla på Riddarehuset sin förre nummer och sitt rum. Och yrckade än vidare sitt förre påstående, att om denne familllen utan afgift introduceras, så borde sådant hädanefter ske med alle.

Frih. Bunge, Sven: Uti Riddarehusordningen finnes väl en sådan författning, att introduction må icke beviljas, när någon adelsman blifvit försatt uti friherreligt eller friherre uti grefveligt stånd, men den har endast sitt afseende uppå när utur en famille någon gren blifvit uphögd men de öfrige grenar skulle förblifva vid den förr innehafde nummern, ty derigenom kunde hända, att familllernes antal ökades inom sielfva Riddarehuset. Deremot när familllens flyttning icke gifver anledning til någon sådan förökelse, så hade introduction merendels altid varit tillåten, hvaruppå exempel finnes uti grefvelige ätten Lövenhielm, som flyttades ifrån fri-

herrenummern, friherrelige ätterne Ridderstolpe, Lantingshaussen, Gerdeschiöld med flere, och samma beskaffenhet är med denne ätten, om den flyttas ibland friherrarne, efter ingen Gripenstierna mer existerar, som kan bibehålla den förre nummern ibland Adeln.

Hr von Nackreij tilstyrckte, att Riddarehusdeputationens memorial måtte bifallas, ty som denne famille cederat til Kongl. Maij:t och kronan så anseenlige fordringar och derföre utan någon afgift blifvit af Kongl. Maij:tt uphögd til friherrestånd, den omyndige, som är caput familiæ, ej eller bör betungas med någon sådan utgift i sitt nuvarande oförmögne tilstånd, så vore billigt, att R. o. A. genereusement eftergåfvo, hvad som för introduction kunde ridderhuscassan tilflyta.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde häruppå än en gång proposition til bifall, hvilken med Ja besvarades, undantagandes af Hr Billberg, som förklarade, att han ville, det alle hädanefter på samma sätt måtte gratis få blifva introducerade, hvaröfver han begärte proposition eller votering, hvilket han ej cederade, så framt han ej blefvo ensam.

Hvärvid upkom nu någon rörelse, som likväl genast afstadnade, utan att någon mera förklarade sig vara af samma tancka som Hr Billberg.

Hr Linderstedt, Eric: Som nu casus är inne, att Hr Billberg synes vara den enda, så lärer han foga sig til det beslut, alle öfrige af R. o. A. samtyckt.

Häremot giordes ingen påminelse.

Blef altså Riddarehusdeputationens betänkande ang:de friherreintroduction för ätten Gripenstierna utan någon afgift til riddarehuscassan antecknadt uti protocollet såsom bifallit.

Lagerfeltske ättens introduction ibland friherrarne.

6. Riddarehusdeputation anmälte uti memorial af den 31 Januarii sidstl., att Kammarherren Carl Gustaf Lagerfeldt upvist ifrån Kongl. Cancellicollegio bevis deröfver, att Hans Kongl. Maij:t nådigst förunt hans framlidne fader, Præsidenten, Landshöfdingen och Riddaren af Kongl. Nordstierneorden Hr Gustaf Adolph Lagerfeldt friherrediplome, daterat den 7 November 1766, i följe hvaraf Kammarherren anhollit, såväl å egne som dess äldre Broderssons vägnar att undfå introduction såsom friherre och til den ändan uti riddarehuscassan insatt den vanlige introductionssumman sexhundrade daler s:rmtt jemte tvåhundrade dahl. s:rmts äreskänck.

Och som af adelige ätten Lagerfeldt n:o 344 ej flere finnas

än framledne Hr Præsidentens barn, sonesonen Frih. Israel Lagerfeldt, ännu omyndig, och redan bemälte Kammarherre Frih. Carl Gustaf Lagerfeldt, så att genom denne flyttning famillernes antal på Riddarehuset icke ökas, så tilstyrcker deputationen bifall upå denne ansökning.

Proposition begärtes, blef giord och med Ja besvarad.

Hr Wachschlager, Gust., begärte väl, att i anseende till Hr Præsidentens långlige och trogne tienster hans barn måtte utan afgift erholla denne introduction, i synnerhet sedan sådant för Friherrar Gripenstierna blifvit beviljadt.

Men härtil svarades Neij.

Capitistvisten uti adelige ätten Uggla.

7. Uplästes Riddarehusdeputationens memorial af den 19 Julii sidstl. år, hvaruti deputationen 1:o utreder den tvist om capitisrättigheten, som ifrån längre tider varit emellan grenarne af adelige ätten Uggla n:o 100 på Riddarehuset, och i anseende til flere anförde skäl antager, att ordningen emellan de tvistande hufvudgrenarne bör vara 1:mo Jöran Ugglas gren såsom ägare til slägtens stamgods Påarp, 2:o Jacobs gren, 3:o Claes gren 4:o Johan Claessons gren och 5:o Hilldebrand Claessons Uggla eller den värmeländske grenen, följackteligen att Jöran Ugglas gren tilhörer capitisrättigheten uti famillen.

2:o. Yttrar sig deputation öfver Hofjägmästaren Hr Knut Ugglas hos R. o. A. anförde och till deputationens förklaring remitterade besvär deröfver, 1:o att han blifvit dömd ifrån capitisrättigheten utan at få tilfälle förut upte alle sine skäl, och 2:o att oacktadt han efter föregången lottning vid 1765 års riksdag fådt intaga på Riddarehuset säte för famillen och äfven denne riksdag af Riddarehusdirectionen dertil blifvit antecknad, så hade likväl Riddarehusdeputationen i anseende till sitt tagne beslut uti capitistvisten, oansedt första månaden efter riksdagens början var förfluten, som til anteckningar är öppen lämnad, uteslutit Hofjägmästaren Uggla och beviljat Lieutenanten Hr Georg Uggla såsom härstammande af den förste eller Jöran Ugglas gren anteckning, fastän icke bemälte Lieutenant utan Capitainen Hr Isaac Uggla vore den äldste af grenen och altså som caput att anse.

Deputationen förklarar öfver det första, att Hofjägmästaren Uggla haft tre år och sedermera under nu sidst påstående riksdag flere veckor öppne lemnade att inkomma med sine bevis, innan deputationen tagit detta sitt beslut, utan att

hvarcken han eller de öfrige tvistande grenar kunnat upgifva flere skäl och documenter än de redan ingifne.

Och öfver det andra åberopar sig deputationen ett R. o. A:s beslut af den 4 Maii 1765 uti enahanda casus som denne, då R. o. A. resolverat angående Stålhanskeätten, att enligit 3 § uti Riddarehusordningen Commendeurcapitain Carl Stålhanske för sin gren skulle få intaga famillens säte på Riddarehuset, ehuru han ej vore den äldste af grenen, och underställer deputationen alt detta R. o. A:s ompröfvande.

Frih. Grönhagen förklarade sig så mycket mera ense med deputationens yttrande uti detta mål, som det värckeligen varit hans tancka, då han vid 1765 års riksdag var ledamot uti Riddarehusdeputationen.

Men Hr Gyllensvahn, Hr Boije och Lieutenanten Hr Carl Gustaf Uggla begärte detta på bordet.

8. Föredrogs Riddarehusdeputationens memorial af d. 29 Julii 1769 ang:de capitisrättigheten för adelige ätten Pistolkors n:o 321.

Capitisrättigheten uti adelige ätten Pistolkors n. 321.

Deputationen förmäler, att tvisten i synnerhet hvälfver emellan Johan Pistolkors gren, af hvilken Lieutenanten vid Artilleriet Hr Adam Pistolkors härstammar, och Jörans gren, ifrån hvilken Fändricken Hr Adam Johan med sin broder Hr Otto Vilhelm Pistolkors leda sitt ursprung; att uppå de af Jörans gren framtedde bevis Riddarhusdeputationen sidstl. riksdag tilerkiendt samma gren capitisrättigheten, men sedan Hr Adam Pistolkors såsom ättelägg af Johans gren sig deröfver hos R. o. A. besvärat med begäran att få upte de skäl, som hans grens rättighet bestyrcka, och R. o. A. i slutet af riksdagen öfverlemnat til Riddarehusdirectionen att denne jemte flere dylike tvister afgiöra; så har bemälte direction uppå flere skäl förklarat Johans descendenter berättigade till primogenituren i famillen. Desse skäl voro i synnerhet, att af Riksarchivi handlingar befinnes, det Johan Pistolkors allaredan år 1651 den 29 Augusti varit capitain och gift man, då Abraham Pistolkors, hvilken efter den å andre sidan åberopade Regementshofslagaren Malebergs vittnesmål jemte Jöran skulle hafva varit de äldste bröderne, fådt recommendation 1651 den 13 och 14 Augusti till arméen såsom Drottning Christinas page, att af archivi handlingarne äfven en märckelig skillnad befunnits vara emellan de omtvistade bröderne Johan och Jörans avancementsår; att Johan allare-

dan 1669 blifvit commendant i Halmstad, hvilke sysslor den tiden icke gierna gåfvos utan till gamle och förfarne officerare; att han år 1671 redan såsom gammal och åldrig man trädt utur tiensten samt att han således år 1697, vid hvilken tid Maleberg varit uti Abraham Pistolkors tienst, redan efter all liknelse kunnat hafva varit död, så att Malebergs vittnesmål, som endast kiendt Jöran och Abraham Pistolkors, hvilke bodt i Finland, på intet sätt minskar vissheten af de skäl, som bestyrcka, att en honom obekant och äldre broder Pistolkors kunnat gifvits, hälst Johan med sin gren synes altid hafva uppehållit sig på svenske sidan.

Deputationen öfverlämnar detta til R. o. A:s decision med den förklaring derjemte, att deputationen för sin del antager Riddarehusdirectionens yttrade tancka såsom den, der med sanningen och följackteligen rättvisan närmast synes öfverensstämma.

Uppå skedd proposition bifölls, hvad Riddarehusdeputation i så måtto tilstyrckt.

Hvaröfver följande extractum protocolli upsattes och utfärdades.

S. d. Sedan noga blifvit öfvervägade alle å ömse sidor anförde skäl uti tvisten om capitisrättigheten i adelige familjen Pistolkors n:o 321, huruvida densamme borde tilhöra Hr Johan eller Hr Jöran Pistolkors desendenter, beslöt R. o. A. att tilerkienna Hr Johan Pistolkors ätteläggar primogenituren framför Hr Jörans gren, så att Lieutenanten vid Artilleriet Hr Adam Pistolkors bibehålles vid säte och stämma för familjen, til dess hans afledne Broders ännu omyndige Son hinner til den ålder, att han såsom caput familiæ sielf kan detsamma intaga.

Bergquist vill trycka voteringssedlarne.

9. Hr Billberg: Mig har blifvit berättat, att Graveuren Bergquist, som stuckit kopparplåtarne til de tryckta Ja- och Neijsedlar, som hos R. o. A. vid voteringar brukas, ehuru han erbjudit sig, likväl i början af denne riksdagen icke fådt trycka desse sedlar. Denne lilla rättigheten tyckes honom likväl tilkomma framför en kortmakare, som dertil skall blifvit denne gången brukad, att när han stuckit plåtarne, så bör han ock få giöra aftrycket; anholler derföre, att Bergquist hädanefter præferablement framför andre må bibehållas vid att få trycka voteringssedlarne.

Häröfver förklarades väl, att när Bergquist en gång fådt sin betalning för de graverade plåtarne, så hade han ingen mera prætention utan direction borde äga rättighet att med desse Riddarehusets plåtar låta trycka voteringssedlarne, der man kunde få det giordt för bästa kiöp, hvilket vore ett oeconomicum, som R. o. A. icke borde blanda sig uti.

Men Hr Billberg insisterade och utbad sig att derom få ingifva ett memorial.

Ang:de ätten von Vickens säte och stämma på Riddarehuset.

10. Riddarehusdeputationens memorial af den 2 Augusti 1769 angående den adelige ätten von Vicken n:o 830 uplästes häruppå.

Deputationen förmäler sig hafva funnit, att för detta Landshöfdingen uti Elfsborgs län Hinric von Vicken af Konung Carl XI blifvit ansedd som svensk adelsman och ensam efter högstbemälte Konungs bref af d. 1 September 1675 til introduction på Riddarehuset anmäld, utan att något i samma bref eller uti räkenskaperne för den tiden, då Hr Hinric von Vicken betalt introductionspenningarne, om hans broder Otto Wolfgang von Vicken, ifrån hvilken de nu varande Herrar von Vicken härstamma, nämnes; att bevisligit vore, det bemälte Landshöfdinge Hinric von Vicken icke lemnat vid sin dödstima någon manlig posteritet, hvarföre ville slutas, at de nu existerande Herrar von Vicken voro af en ännu ointroducerad gren och följackteligen icke kunde äga säte och stämma ibland R. o. A. Deputationen går väl in uti de considerationer, som Hr Öfverstelieutenanten Johan Evert von Vicken på familjens vägnar andragit och i anseende til hvilke han begärer att med introductionssummans erläggande få stadfästa den rättighet til säte och stämma på Riddarehuset, som han och hans förfäder alt ifrån Landshöfdingen von Vickens död uti mer än några och sextio år oqvalt innehaft och redan för längre sedan kunnat erhålla, om det varit dem kounnogt, att denne omständighet felats, hvarvid såsom præjudicat åberopas det, som beviljades uti samma casu framledne Landshöfdingen Abraham Piper vid 1746 års riksdag; men deputationen vågar icke, sedan förordningen af d. 21 December 1762 emot ytterligare introduction numera utkommit, att häruti något tilstyrcka.

Härvid uplästes äfven ett af Hr Öfverstelieutenant von Vicken ingifvit memorial, hvaruti han med flere skäl söker bevisa sin anhållan, att adelige ätten von Vicken måtte oqvalt

bibehållas vid den nummer och säte på Riddarehuset, som ätten uti mer än 70 år innehaft.

Hr de Frese, Otto Henrik[1], begärte detta på bordet.

Afledne Cancellierådets Pehr Carlschiölds utgifne vapenbok och dess inlösande till Riddarhuset angående.

11. Föredrogs Riddarehusdeputationens memorial af den 29 sidstl. Januarii, hvaruti anmäles afledne Cancellierådets Pehr Carlschiölds arfvingars ansökning, att det värck, innehållande samtelige familleernes vapn i koppar stuckne, som bemälte Cancellieråd i lifstiden skal efter R. [o.] A:s åstundan hafva utgifvit och för hvilket han ej allenast tilsatt störste delen af sin egendom utan ock nödga[t]s i riddarhuscassan låna trettiotuseende dahl. kopp:rmt, så att alt det arf, han lemnadt sine ännu små och omyndige barn, bestodo uti denne bokens förlag, måtte af Riddarehuset inlösas, hvarigenom Riddarhuset äfven kunde komma til sin betalning af sin ofvan berörde fordran och de omyndige barnen erholla någon hielp till nödig upfostran med mera.

Riddarhusdeputationen yttrar sig häröfver och hemställer, om icke det i riddarehuscassan giorde trettiotusende dahl. kopp:rmts lån måtte blifva derigenom betalt, att de graverade kopparplåtarne emottages af Riddarehuset för samma summa i betalning, hvilke utom kopparens värde efter ett medelmåttigt pris synas svara i värde deremot, hälst de skola vara så väl conserverade, att de för framtiden utan att behöfva retoucheras kunna tiena til ny uplaga.

Men hvad inlösen af de af detta värck i sterbhuset ännu befintelige exemplar til et antal af 900 stycken angår och hvilket skulle fordra en summa af 108 000 dahl. k:rmtt, om hvart exemplar skulle efter det derå af sterbhuset hittils satte värde räknas til etthundradetiugu dahl. kopp:rmt, så kunde deputationens vid riddarehuscassans nu varande svaga tilstånd dertil icke styrcka, så framt R. o. A. ej skulle vilja åtaga sig att ännu i fyra år continuera med den årlige afgift af frälseegendomar af capita och extra capita, som annars med innevarande 1770 års slut kommer att uphöra, hvarigenom då ändamålet kunde vinnas och derjämte, att hvar famille kunde sedermera få inlösa ett exemplar af detta värck för trettiosex daler kopp:rmtt samt den fond til en adelig cadettskolas inrättning, som länge varit tilämnad och til hvars början Hr Generalmajoren och Commendeuren Rudbeck

[1] Rättat från förlagans: *Friedr.*

skänckt sextusende daler kopp:rmt, med öfverskottet af desse inflytande medel ökas, så att denne inrättning innom få år kunde komma att taga sin början. Hvilket likväl deputationen til R. o. A:s godtfinnande öfverlemnar.

Jemte detta uplästes ett af Hr Otto Ernst Boje ingifvit memorial, hvaruti han tilstyrcker, att kopparplåtarne til detta värck, hvilke icke böra vara uti private händer, af riddarhuscassan måtte emottagas såsom full betalning för det lån, som til värckets understöd utur samma cassa skedt; att exemplaren af Vapenboken nu genast bland Riddarhusets ledamöter utdelas och Carlschiöldske arfvingarne genom extractum protocolli försäkras om betalning à 120 d:r kopp:rmtt exemplaret af de medel, som genom riddarhusafgiften af frälsehemmanen inflyta, hvilken afgift til den ändan ännu må continuera.

Äfvenväl uplästes memorial af Hr von Christiersson, Eric Vilhelm, som tilstyrckte bifall uppå åfvanberörde Hr Bojes memorial.

Men Hr von Frese, Otto Henrik[1], begärte detta altsammans på bordet.

12. Sluteligen började jades väl med att upläsa Riddarehusdeputationens utlåtande angående den af Riddarehusdirectionen ingifne riksdagsrelationen och de omständigheter, deputationen funnit nödige vid hushållningen med det mera innom Riddarehuset böra iackttagas. Men som redan förmiddagen merendels var förleden och klockan emot ett, så upskiöts härmed til nästa plenum, så att R. o. A. åtskildes för denne gången, innan detta hant til slut läsas.

År 1770 den 3 Februarii.

Lördag.

Efter skedt anslag til oeconomiskt plenum sammanträdde R. o. A. kl. 9 förmiddagen.

Enligit R. o. A:s önskan intog Hr Grefven, Fältmarskalken, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden Axel Fersen ordförandestället.

1. Företogs nu och uplästes Riddarehusdeputationens memorial af d. 31 Januarii innevarande år angående såväl den **Betänckande om riddarhusärender.**

[1] Rättat från förlagans: *Friedrich.*

til deputationen remitterade Riddarhusdirectionens riksdagsberättelse som de flere mål och ärender rörande ordningen och hushållningen vid Riddarehuset, med hvad som til dess förbättrande lända kunde, samt deputationens tanckar deröfver, hvilket alt var uti särskilte §§ författat, som följer.

1 §.

Om genealogiernes renskrifning.

Angående Riddarehusdirectionens använde möda och omsorg att enligit R. o. A:s vid sidstl. 1765 och 1766 års riksdag tagne beslut besörja, att alle geneologier, som för hvar famille til Riddarehuset inkommit, måtte blifva uti vist och lika format renskrifne och inbundne, hvilket deputationen funnit til största delen vara värckstält. Deputationen anmärcker dervid den möda och nit, som en Riddarehusdirectionens ledamot, Hr Landshöfdingen och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Nordstierneorden Frih. Daniel Tilas, härvid behagat hafva ospard, samt huru mycket han med sin outtrötteliga arbetsamhet och sine mångfalldige insigter lättat directionens och äfven under nu påstående riksdag deputationens möda att utreda åtskillige uti ätterne upkomne genealogiske tvister, som han och genom sin omsorg bidragit, at Riddarhusets genealogiske samlingar blifvit ökade med en samling efter afledne Secreteraren uti Riksarchivo Åkerstein och det för långt lindrigare penningar, än Riddarhusdeputation vid sidstl. 1766 års riksdag utsatt til denne genealogiske samlingens inlösande och således ej kunnat förmoda, nemligen för 900 dahl. kopp:rmtt. Öfver de beslut, Riddarhusdirectionen tagit vid utredandet af åtskillige tvister emellan grenarne uti famillerne om rättigheten til säte och stämma för famillen, yttrar sig deputationen för sin del vara beredd att dem bifalla, men som deras fastställande uppå R. o. A. sielf ankommer, så har deputationen dem alle uti ett särskilt betänckande sammanfattat, hvilket deputationen altså sig åberopar. Äfvenväl de betänckanden, som deputationen redan ingifvit, öfver sådane ifrån R. o. A. remitterade eller af förre riddarehusdirectioner outredde lämnade tvister. Och tilstyrcker deputation, att Riddarehusdirectionen måtte anmodas fullfölja med detta arbete til nästa riksdag, så at alt sådant i det närmaste då kan hinna vara til slut bragt. Att lätta directionens möda uti detta arbete har väl R. o. A. tillåtit directionen att vid förelagt vite kunna ifrån famillerne infordra de nödige

uplysningar, som saknas; men när de begärte underrättelser ändå icke inkommit och vitet varit nog svårt, om icke omöijeligt, att kunna få ut, så föreslår deputation, att Riddarhusfiscalen må hålla ricktig annotation öfver de förelagde viten och, ifall någon skulle försummat att förklara sig, så mycket hos honom stådt, och ej eller skulle kunna förmås att erlägga det vite, hvartil han sig förfallen giordt, så bör pligten af honom infordras näst instundande riksdag och familen dessförinnan icke njuta anteckning ibland R. o. A. Af hvilke böter då hemfalla riddarhuscassan tvåtredjedelar samt entredjedel Riddarhusfiscalen.

Ammanuensis von Schönfelt ang:de hans matrikel. Dito blifver andre riddarhuscantzlist.

Vidare omförmäler deputationen, huruledes Hofjunckaren och Ammanuensis vid Riddarhuset Hr Carl von Schönfeldt att giöra til nöijes den åstundan, R. o. A. låtit förmärcka redan 1760 års riksdag, vid ledige stunder utarbetat och på trycket utgifvit en ny handmatrikel, efter ingen sådan altsedan 1731 utkommit, innehållande denne matrikel såväl alle uppå Riddarhuset introducerade ätters namn och korteligen deras ursprung som ock de förändringar alt in til närvarande tid, som sig med dem tildragit; finnandes deputationen, att bemälte Hofjunckare fulleligen giordt sig förtient af det beröm och det lilla understöd til tryckningen af 600 dahl. kopp:rmt, som Ridderhusdirectionen honom lämnat, och tilstyrcker, att som det hans syssla hittils åtföljande namn af ammanuensis voro aldeles ovanligt, om ej vid bibliothequen, der giöromålen likväl voro helt andre än de, som denne tiensten vid Riddarhuset åtfölja, at Riddarhusdirectionen altså må för honom utfärda riddarhuscantzlistfullmagt.

Vid detta tilfälle upviste Hr Grefven och Fältmarskalken ett exemplar af Hr von Schönfelts utgifne handmatrikel, hvaraf han giordt en skänck til Riddarhuset, tilläggandes att den skickelighet, Hr von Schönfeldt vid ännu unge år visat uti alle honom anförtrodde giöromål förtiente att hos R. o. A. förvärfva honom ynnest och att varda recommenderad.

Häruppå giorde väl Hr Jerlström påminnelse, att R. o. A. ville bevilja Hr von Schönfelt försäkran att komma til den cancellistsysslan, som Hofsecreteraren Otto Friedrich Engelcrantz vid Riddarhuset nu innehafver, när den blifver ledig.

Men Hr Grefven och Fältmarskalken förklarade,

huru det ej gierna låto sig giöra at bevilja survivancer; dock voro han försäkrad, att om Hr von Schönfeldt fortforo på det sätt, som han hittils giordt uti flit och skickelighet, så kunde ej annat hända, än att han derigenom förvärfvade sig den oryggeligaste visshet att af Höglofl. R. o. A. til befordran varda ihågkommen.

Häruppå giorde Hr Grefven och Fältmarskalken proposition til bifall uppå den nu upläste 1 §, som med Ja besvarades.

2 §.

Riddarhusbyggnaden.

Gillar de af Riddarhusdirectionen fogade anstalter til byggnadens fulföljande och fullbordande vid Riddarhuset och föreslår, att den norre porten på huset uti en emot den öfrige byggnaden svarande architecture äfven må giöras färdig, hvartil Kongl. Maij:ts Byggningsembete lärer behaga att gifva dessein; at til förekommande af eldsvåda, som genom det skorstenarne på västra sidan öfver Riddarhussalen ligga up i vinden emellan och uppå trävärcke, lätteligen kan existera, föreslår deputation uti Secrete Utskåttsförmaket en kakelugn med fyra rör, i förmodan att ingen eldgnista då kan tränga sig så upp i högden, att den skulle hinna til vinden.

K[onung] Gustaf den 1 statue.

Angående giutningen af Konung Gustafs den 1:stes statue pedestre, som första gången den 1 Maii 1768 misslyckades, berättar deputationen sådan anstalt vara giord, at den nästinstundande Martii ofelbart kommer at giutas ånyo och sedan uppå sin redan färdige marmorpiedestal i sommar varda upsatt samt derefter af Konstnären Hr Archveque blifva sisslerad, så att vid nästa riksdag förmodeligen denne statue med alle sine prydnader kan vara färdig.

Hr Pehr Ribbings och Hr Gyllencreutz bröstbilder.

Vid detta tilfället påminner deputation om ett R. o. A:s för flere riksdagar tilbakars tagit beslut att låta giuta bröstbilderne af framledne Landshöfdingen och Landtmarskalcken Baron Pehr Ribbing samt afl:e Lagmannen Gyllencreutz at på tienlige piedestaller uppå Riddarhussalen å ömse sidor om landtmarskalcksbordet upsättas. Och hemställer deputation, om icke den förre, som redan i modell af Konstnären Hr Archeveque skall vara färdig, må genast varda giuten utan att afbida den senare, som i brist af något tillförlåteligit originalportrait ännu icke kunnat modelleras.

Öfver denne § giorde Hr Grefven och Fältmarskalken proposition till bifall, som med Ja besvarades.

3 §.

Angående värckställigheten af R. o. A:s beslut att få på Riddarhuset alle Herrar Landtmarskalkernes portraits hemställer deputationen, sedan de ännu lefvande herrar, som varit landtmarskalkar, samt flere af de aflednes descendenter låfvat at vilja skiäncka sine egne och förfäders portraits til Riddarhuset, om icke de återstående, som föga kunna blifva flere än högst 10 til 12 stycken, måtte genom Riddarhusdirectionens försorg och på Riddarhusets kostnad varda efter gode originaler afcopierade. Landtmarskars portraits.

Hvilket uppå skedd proposition bifölls.

4 §.

Den tilämnade inrättning af en adelig cadetteschole förmäler sig deputationen i brist af fond icke hafva kunnat värckställa hittills; utom de af Hr Generalmajoren och Commendeuren af Kongl. Svärdsorden Hr Thure Gustaf Rudbeck 1766 såsom då varande landtmarskalck skänckte 6 000 dahl. k:rmt finner väl deputationen, att framledne Riksrådet Baron Carl Carlsson Gyllenhielm dertil donerat hemman, belägne i Småland och Calmare lähn, men som de år 1756 blifvit försålde til Hr Öfversten och Riddaren Carl Rappe och detta kiöp af R. o. A. vid 1766 års riksdag ytterligare blifvit fastställt, så hemställer deputation, om icke denne kiöpeskilling eller åtminstone en del deraf, hvilken deputationen omförmäler stiga til 30 000 dahl. kopp:rmt men R. o. A. påminte sig utgiöra 36 000 dahl. k:rmt, som befaltes skulle uti protocollet antecknas och i documentet ändras, kunde ifrån riddarhusmedlen afskiljas och på särskilt räkning emot interesse uti Banquen insättas och sammanslagne med de af Hr Generalmajoren Rudbeck skänckte användas til en frucktbar fond för denne skola. Adel. cadettescholan.

Uppå skedd proposition bifölls detta.

5 §.

Til följe af kongl. Tryckfrihetsförordningen tilstyrcker äfven deputation, att det förbehåll, R. o. A. vid sidstl. 1766 års riksdag giordt emot tryckning af R. o. A:s protocoll och handlingar, måtte undanrödjas, så att desse pleniprotocoller och handlingar, hvilke icke kunna innehålla något, som hemligit R. o. A:s protocoller få tryckas.

vara bör, måge, då derom ansökning giöres, få extraderas til tryckning.

Proposition giordes och § bifölls.

6 §.

Riddarhusdirecteurernes honorarium.

Berättar deputation, at enligit 1693 års beslut, hvilket aldrig blifvit af R. o. A. förändrat eller uphäfvit, herrar riddarhusdirecteurernes honorarium tilförene varit långt mera tilräckeligit än uti desse senare åren, ehuru directionens möda och omsorg på mångfaldigt sätt sig ökat. Och hemställer derföre, at 1693 års resolution angående herrar directeurernes årlige honorarium må dem til hela sin vidd til godo komma.

Hvilket uppå giord proposition bifölls. Och utfärdades häröfver til Riddarhuscontoiret följande extractum protocolli:

I anseende til de månge och tilökte ärender, som i desse senare åren förökat Riddarehusdirectionens möda och omsorg, hvarunder herrar riddarhusdirecteurerne likväl icke fådt til godo njuta mer än en del af det årlige honorarium, som R. o. A. vid 1693 års riksdag dem tillagt, bifölls, att 1693 års R. o. A:s resolution ang:de herrar riddarhusdirecteurernes honorarium borde bemälte herrar i hela sin vidd til godo komma. Ut supra.

7 §.

Riddarhusmedlen ang:de.

Om riddarhusmedlen och deras förvaltning intygar deputationen, at dermed ordenteligit tilgådt, ehuru det varit nästan omöijeligit at hitintil kunna få interesserne och än mindre capitalen indrefne af de penningar, som til private blifvit utlånte.

8 §.

Riddarhusdirectionens och Riddarhuscammererarens möda med riddarhusafgiften.

Vid upbörden af den bevillning, som R. o. A. sig åtagit at af säterier och frälsehemman samt för hvar adelig mans person, som fyldt 20 år, betala årligen i 4 år, finner deputationen, att Riddarhusdirectionen öfver vanligheten blifvit sysslosatt med att reglera methoden til räkenskaperne i alle lähn, vid alle stater och regementer, som det ock anseenligen ökat riddarhusbetieningens arbete. Men i synnerhet Riddarhuskammarerarens vid de vidlyftige räkenskapers reviderande ifrån

22 län, utom några och 50 särskilte ifrån alle kongl. collegier, stater och regementer årligen, hälst denne revision ej aflupit utan mångfaldige anmärckningar vid snart hvarje räkning, hvaröfver correspondance upkommit och förklaringar uppå förklaringar ofta måst infordras, utom det att riddarhushufvudboken derigenom blifvit mångdubbelt ökat. Deputation tilstyrcker, att som detta arbete, utom hvad Riddarhuscammereraren annars åligger uti sin vanlige syssla att bestrida, är mer än en man kan medhinna, det måtte derföre Riddarhuskammereraren, Kammarrevisionsrådet Kirstein, bestås för de fyra åren, beräknade ifrån och med 1768, då upbörden och redogiörelsen tog sin början, til och med 1771, då med denne afgifts incassering lärer afstadna, i skrifvarehielp årligen 900 dahl. k:rmt samt för honom sielf i discretion 900 dahl. k:rmt på det sätt, att skrifvarehielpen quartaliter för Kammarrevisionsrådet Kirstein utassigneras men discretion honom årligen tildelas vid den tid, då han med riddarhushufvudbokens afslutande för samma år til ända hunnit.

Hr Gref. och Fältmarskalken giorde proposition til bifall, som med Ja besvarades.

Och utfärdades häröfver följande extractum protocolli till Riddarehuscontoiret:

I anseende til den möda och det arbete, som för Riddarhuskammereraren, Kammarrevisionsrådet Kirstein, så anseenligen blifvit förökadt genom den afgift, som R. o. A. sig åtagit att årligen i 4 år til Riddarhuset betala och om hvilken, så hvad incasseringen som redogiörelsen vidkommer, honom i synnerhet åligger att draga försorg, beslöt R. o. A. att bestå bemälte Kammarrevisionsråd 900 dahl:r k:rmt årligen i skrifvarehielp för desse 4 åren, beräknade ifrån och med 1768, då denne upbörd tog sin början, til ock med 1771 års slut, då förmodeligen med incasseringen af denne afgift lärer afstadna, samt dessutom i discretion för honom sielf 900 dahl:r k:rmt årligen. Kommandes skrifvarehielpen at quartaliter för bemälte Kammarrevisionsråd utassigneras men discretion at årligen honom tildelas vid den tid, då han med riddarhushufvudbokens afslutande för hvarje år kan hinna vara färdig. Ut supra.

9 §.

Riddarhusmedlens förvaltning.

Med förvaltningen af Riddarhusets medel finner deputationen, att det förhållits enligit 1731 års förordning, så att alle influtne penningar blifvit för Riddarhusets räkning i Banquen insatte och derifrån genom assignationer underskrefne af en directeur, Riddarhussecreteraren och Kammereraren uttagne; att den beviljade riddarhusutgiften, sedan densamma för alla fyra åren fådt inflyta, skall giöra en vacker fond, förmodar deputation, och ehuru ganska mycket til kostnaden uppå Riddarhusets nybyggnad derifrån afgådt, likväl kunna giöra en behållning af 300 000 dahl. kopp:rmt, inberäknade de äldre capitaler, som hos private ännu innestå. Men deputationen finner tillika, att denne fond bör giöras fruktbar genom utlåningar, dock på det sätt att R. o. A. för nu och framdeles må stadga, det inga lån i Riddarhusets cassa hädanefter måge erhållas utan på underpant, som är säker, samt ograverad fastighet i städer eller på landet.

Uppå skedd proposition bifölls äfven denne §, hvaröfver följande extractum protocolli utfärdades.

Riddarhuscapitaler få eij utlånas utan emot underpant af ograverad fastighet.

På det riddarhuscassan framdeles må kunna bibehållas uti sin fulla styrcka och ej genom gäldenärers oförmögenhet eller vidlyftige tvister och rättegångar förtäras, beslöt R. o. A. för nu och framtiden, det inge lån utur riddarhuscassan hädanefter måge kunna erhollas utan emot säker underpant samt ograverad fastighet i städer eller på landet; hvilket hrr riddarhusdirecteurerne til efterrättelse vid alle sådane ansökningars bevilgande, som nu och framdeles kunna giöras om låns erhollande, genom utdrag af protocollet lämnas skulle. Ut supra.

10 §.

Säterier, som af ofrälse ägas.

Ehuru Kongl. Maij:t i nåder försäkrat R. o. A. uppå den underdånige anhållan, som vid riksdagen 1766 blifvit giord, att vilja hålla hand öfver R. o. A:s Privilegier, så att den delen, som angår säteriers och frälseägendommars besittning af ofrälse män, icke måtte förbytas eller vidare sträckas, än densamme i bokstafven lyder, så har likväl deputationen icke funnit, det någon kongl. förordning derom utkommit. Deputationen tilstyrcker derföre, att hos Kongl. Maij:t i under-

dånighet må anhollas om en förordnings utfärdande häröfver.

Proposition giordes och besvarades med Ja.

11 §.

Som deputationen funnit, at åtskillige så äldre som nyare familler underlåtit at til Riddarhuset ingifva afskrefter af sine skjöldebref, äfven för åtskillige familler saknas deras vapneplåtar, hvilke uti Riddarhussalen böra vara upsatte, så har deputationen låtit giöra en förteckning öfver sådane felande skjöldebref och vapneplåtar, hvilken til hvars och ens underrättelse är uti Riddarhuscancelliet framlagd, och hemställer, om icke hvar på Riddarhuset introducerad ätt, som ännu icke ingifvit sin vapneplåt eller afskrift af sitt skiöldebref, bör detsamma innan nästinstundande riksdag til Riddarhuset inlefverera samt vid anteckningen bevis deröfver upte, om säte och stämma för famillen skall kunna beviljas.

Afskrifter af skiöldebrefven, dito vapneplåtar ingifvas till Riddarhuset.

Hr Leijonanckar påminte, att månge familler gåfvos, som icke ägde mer sine skjöldebref och altså icke vore i stånd at upfylla denne skyldighet; voro likväl nog hårdt, om de derföre skulle blifva excluderade ifrån säte och stämma på Riddarhuset.

Frih. Kagg anförde jämväl, at skiöldebrefven genom krig, eldsvådor och flere sådane oförmodade händelser kunnat förekomma.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Til de, som således förekommit, torde uti Riksarchivo finnas tilgång att utur registraturet få afskrifter, men kunna de där ej erhollas, så är alt nog, om hufvudman inlemnar skrifteligen, det skiöldebrefvet är förlorat, och derjemte bevis, att icke något uti Riksarchivo kan erhollas; men hvad vapneplåten vidkommer, bör en hvar kunna skaffa densamma, såvida han äger signete med sitt vapen uti.

Frih. Tilas: § är otvifvelagtigt af högsta nytta för redighets skull i en framtid och bör derföre bifallas. Afseendet kan härmed icke så mycket vara på de äldre tiderne, ty för dem finnas både sköldebrefven och vapneplåtarne i det närmaste, utan syftar detta mäst på de nyare familler, som sedan detta regeringssättets början 1719 blifvit introducerade men ännu icke ingifvit til Riddarhuset hvarcken det ena el-

ler det andra, och för dem kan ej felas utvägar att skaffa sig diplomen och äfven vapnet, målat på plåten.

Frih. Rehbinder: Så mycket nyttigare är denne författning och lättare att värckställa, som det altid tilhör ättens hufvudman att hafva skjöldebrefvet i sin vård och åtskillige dermed, at de äro deraf innehafvare, velat bevisa deras hufvudmannarätt i famillen.

Hr Modée kunde icke gå in uti at den, som innan nästa riksdag ej till Riddarhusarchivum inlemnade afskrift af sitt skiöldebref eller sin vapneplåt, skulle vara ifrån säte och stämma på Riddarhuset excluderad. Straffet voro ej proportionerat emot förseelsen, ty mången hade uti krig, andre på resor utomlands, där de ofta pläga föra med sig skiöldebrefven för att legitimera sig, andre genom eldsvåda förlorat det, och Riksarchivum torde jämväl genom flyttningar och andra händelser vara derangerat för visse år, så att originalet ej mer kan där igenfinnas.

Hr Gref. och Fältmarsk.: När sådant bevisas, så kan väl icke straffet äga rum. Men om exclusion ifrån säte och stämma skulle synas för hårdt, så kan ju någon annan slags pligt sättas i stället, hvarigenom familleme förbindas att uttaga hos Kongl. Maij:t sine diplomer. Det har i senare tiden i synnerhet så blifvit negligerat, att månge[n] sedan 1719 nobiliterad och introducerad ätt icke äger mer än konungens resolution. När famille sedan går ut, hvem skaffar då dipplomen? Detta har händt med familleme Frih. Gerdeschiöld; den är nu utdöd. Emedlertid har kronan förlorat derigenom chartæ sigillatæafgiften, Vadstena krigsmanshus och äfven Adelige Jungfrustiftet sin inkomst.

Frih. Sparre, Carl, gillade betänckandet, det medför icke att ju den, som kan upte laglige förfall, hvarföre han ej kan skaffa sin diplome, må befrias för pligt, emedlertid är det et godt klemm för alla andra, som kunna men hittils hafva negligerat att uttaga sine skiöldebref, så att de härigenom giöra sig mera måne derom. Hade intet R. o. A. satt ett sådant klemm för den, som ej inskaffar innom viss tid sin genealogie, så hade väl aldrig med det arbetet hunnits så långt, som det nu är. Det gifves visserligen familler, för hvilke skiöldebrefven genom händelser, som ej kunnat undvikas, äro förkomne; men när de sådant uti directionen anmäla, så blifva de ju härifrån efter all rättvisa undantagne

och Riddarhusdirectionen lärer ej undandraga sig att häruti giöra justice.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Afseendet är väl i synnerhet på de yngre slägter, som ännu ej kunnat vara utsatte för så månge tidernes skiften och händelser men ibland hvilke månge aldrig tagit ut diplomet. Jag kunde nämna utom Gederschiöld(!) familjen Söderhielm, Cronhielm med många flere, som torde vara af sådan beskaffenhet men för hvilke det icke blifver svårt att skaffa sig sine skiöldebref och hvilke genom detta kunde härtill förmås.

Hr Silfverhielm ville väl medgifva, att vapneplåtarne kunde inskaffas, men aldrig äro nu alle familler i stånd at anskaffa sine skiöldebref, utan voro detta ett medel at stänga alle de gamle famillerne ifrån Riddarhuset; hvarken visste han, om Silfverhielmske famillens adelsbref mera existerade, eller påtogo han sig at anskaffa det; protesterade altså emot denne § och begåfvo sig icke från samma protest utan votering.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Kanske R. o. A. skulle behaga giöra det undantag, at när familjen visar skiöldebrefvet vara uti krig, genom eldsvåda eller dylik oundvikelig händelse förkommit, så unda[n]tages den ifrån hvad § tilstyrcker?

Hr Silfverhielm: Uti min familje är det förkommit, uti archivi handlingar fins det så mycket mindre, som på den tiden för snart 200 år sedan uti Cancelliet förmodeligen icke varit samma ordning at förvara handlingar som nu för tiden, huru skall iag då skaffa det eller bevis deröfver, att det är bortkommit.

Hr Schildt förklarade äfven, att hans familje förlorat sitt, och trodde icke, at direction borde få den magten att derföre utesluta honom ifrån Riddarhuset, att han eij kunde anskaffa sitt skiöldebref.

Hr Linderstedt, Eric: Att häruti förekomma hos Riddarhusdirectionen all arbitrage kunde icke directionen påläggas at utur Riksarchivo utlösa afskrifter af alle de skiöldebref, som saknades, samt begära bevis öfver dem, som icke funnos; kostnaden för hvar copia bör sedan familjen ersätta riddarhuscassan, innan den till säte och stämma får blifva antecknad. De diplomer, som Archivum intygade hälst af de äldre ej finnas där, kunde då familjen ej påläggas at anskaffa, utan vore et sådant betyg tilräckeligit att befria familjen

ifrån alt vite. Men de yngre och efter 1719 introducerade familler, som ej utlöst sine diplomer, borde ifrån Riddarhuset excluderas, til dess de sådant fullgiordt, ty kronans inkomst deraf skulle annars gå förlorad. Vapneplåtarne, som felas, kan Riddarhusdirection låta giöra färdige och familleme sedan betala kostnaden, innan de få anteckning nästa riksdag.

Hr Lagersvärd instämde deruti, att det ej borde lämnas til Riddarhusdirectionens ompröfning, huruvida en famille kunde anskaffa sitt förlorade skiöldebref eller ej utan att et skrifteligit intygande ifrån Riksarchivum, att deplomen ej finnes, är det enda, som bör antagas såsom lagligt bevis til förfall. Vapneplåtarne voro billigt att hvar famille borde anskaffa, ty det kan låta sig giöra, såvida ingen famille finnes utan at äga sitt vapn i sigille, men vitet borde icke vara exclusion utan penningeböter.

Hr Tersmeden, Carl: Om R. o. A. förena sig dermed, att alle sedan 1719 introducerade familler böra i Kongl. Maij:ts Cancellie utlösa sine skiöldebref, så tror iag, det är både billigt och kan låta värckställa sig. De äldre familleme, när de ifrån Riksarchivo inskaffa til Riddarhusdirectionen bevis, att deras diplomer ej finnas i handlingarne, så böra de vara frie ifrån vidare tiltal. Men plåtarne kan hvar famille præstera, och altså synes Riddarhusdeputations tilstyrkande derom vara billigt.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Hvad vapneplåtarne angår synes, som ingen dissensus voro; kanske R. o. A. derföre bifaller Riddarhusdeputationens tilstyrkande i den delen?

Hr Lagersvärd: Allenast med den förändring, att i stället för uteslutande ifrån säte och stämma blifver satt penningeböter, trettio daler silfvermynt eller mera, och att ändå vapneplåten bör lefvereras.

Hr Jerlström förenade sig härmed, han kunde ej gifva bort familleme lagligen förvärfvade rättighet til säte och stämma, dertill trodde han sig icke äga magt.

Hr Hægerflycht, N., deremot biföll betänckandet såsom nyttigt och nödvändigt att erholla ordning. Han sågo icke, att ju det vite af säte och stämmas förlust äfvensåväl nu kunde påläggas, som då R. o. A. beslöte, at genealogierne skulle vid samma vite innom en viss föreskrefven tid ifrån hvarje famille införskaffas, hvilket genom en kongl. förord-

ning utfärdades och hvaröfver noga blifvit hand hållit, ehuru det ofelbart kostat mera möda och besvär att skaffa desse genealogier, än det kan kosta att skaffa vapneplåtarne och skiöldebrefven.

Frih. Grönhagen kunde eij gå in uti att bifalla betänckandet, ty det medförde flere inconveniencer. De äldste familler, som 1625 formerade Riddarhuset och låttade om sine säten, lära näppeligen vara försedde med några skiöldebref, och knapt finnes i Riksarchivo tilgång til dem, som för den tiden varit utfärdade men sedermera förkommit.

Uti flere familler, der tvist om capitisrättigheten existerat, har ofta händt, att skiöldebrefvet blifvit undangiömt eller kanskie förstört af den, emot hvilken det hade kanskie tienat til bevis, om det framkommit; i sådan händelse är det förlorat och ovisst blifver, om uti Riksarchivo något original dertil finnes. Det skulle vara hårdt, om familien och den aldeles oskyldige hufvudmannen derföre skulle mista säte och stämma; § bör altså häruti ändras, sådane omständigheter giella såsom laga förfall, att familens skiöldebref ej kan inkomma, men den, som utan ett sådant förfall icke innom nästa riksdag ingifver afskrift af sitt skiöldebref, pligta tiugu daler silfvermynt för försummelsen och ändå vara skyldig vid dubbelt vite att innom förelagd viss tid detsamma ingifva.

Hr Hasenkampff fant äfven, att uteslutande ifrån Riddarhuset voro för stort vite. Ty säte och stämma ibland R. o. A. på riksdagar voro en svänsk riddersmans yppersta rättighet, hvilken aldrig borde kunna honom ifråntagas, då han en gång blifvit introducerad, utan med sielfve adelskapet och således endast genom ransakning och dom enligit Adelige Privilegierne. Men då han togo detta undan, ville han derföre icke, att ett för litet vite skulle påläggas dem, som försummade att ingifva sine skiöldebref och vapneplåtar, ty då slumrades det bort. Projecterade derföre trettio daler silfvermynts vite för den, som dermed inan nästa riksdag icke inkommer, och derjemte att han ej blifver til säte och stämma antecknad, innan han detta fullgiordt.

Hr von Böhn[en], Ludvig, bad, at man icke skulle blanda bort frågorne; här vore nu endast proposition giord om vapneplåtarnes inskaffande, och det kunde altid vid förlust af säte och stämma föreläggas. En hvar har sitt

vapen, och vil han eij låta måla det, så må han väl vara ifrån Riddarhuset utstängd.

Hr Leijona[n]ckar ville icke bifalla exclusion, ty vapenplåten kan af riddarhuscassan inlösas och sedan kostnaden jemte vitet, så stort i penningar som R. o. A. behagar utsätta, af den försumlige utsökas.

Hr Linderstedt, Eric, biföll detta, Ridderhusdirection kan kundgiöra en tilräckelig tid, innom hvilken de böra vara inlämnade, sedan låta måla de öfrige och ingen anteckning beviljas, förrän Riddarhuset fådt sine utlagde penningar igen.

Hr Lagersverd antog äfven denna tanckan; tiden, innom hvilken de böra ingifvas, kunde vara till nästa riksdag vid 30 dahl. s:rmts vite; försummas det, uttages pligten och förelägges vid 100 dahl. s:rmts vite den försumlige att inom en månad inskaffa vapneplåten, och så kan pligten ökas efter omständigheterne men ingen exclusion. Att ingen måtte skylla på okunnoghet, kunde Riddarhusdirection nu genast låta sätta uti Inrikestidningen kundgiörelse derom med förteckning öfver alle de vapneplåtar, som felas.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde häruppå proposition: Bifaller R. o. A., at hvar på Riddarhuset introducerad och ännu lefvande familje, som icke ännu ingifvit sitt vapen med färgor målat uppå en kopparplåt uti den storlek och format som de, hvilke redan finnas på Riddarhussalen upsatte, bör sådant hafva fullgiordt inom nästkommande riksdag vid trettio dahl:r s:rmts vite samt vara förbunden att vid etthundrade dahl. s:rmts vite inom en månad derefter hafva sin vapneplåt til Riddarhuset inlefvererat.

Proposition besvarades med Ja.

Häruppå frågade Hr Gref. och Fältmarsk.: Bifaller R. o. A. att härom kundgiöres uti allmänne tidningarne och att förteckning derjemte införes uppå alle de introducerade familler, för hvilke vapneplåtarne uti Riddarhuset saknas.

Detta besvarades äfven med Ja.

Hr Gref. och Fältmarsk. fortfor häruppå: Nu lärer R. o. A. behaga utlåta sig öfver den andra omständigheten angående skiöldebrefvens inlämnande til Riddarhuset. Frågan torde lättast uplösas, om R. o. A. lämnar alle de äldre familler och endast utlåter sig, om icke de familler, som sedan 1719 blifvit nobiliterade och introducerade, böra vara

förbundne at ingifva authoriserade afskrifter af sine skiöldebref; ifrån den tiden synes väl icke vara den minsta svårighet att få copian uti Riksarchivo, om originalet skulle vara förkommit; skulle deremot de gifvas, som ej löst ut sine skiöldebref, så är det en deras skyldighet at sådant giöra. Och må man väl säga, att den, som eij vill utlösa sitt skiöldebref, synes sätta så litet värde på Kongl. Maij:ts nåd och den förmån att vara ledamot af Svea Rikes Ridderskap och Adel, så att man utan samvete kan gifva honom exclusion ifrån Riddarhuset.

Hr Linderstedt, Eric: Enär frågan endast är om de sedan 1719 nobiliterade och introducerade famillers skiöldebref, så kunna de, som ännu ej blifvit utlöste, utan svårighet erhållas uti Kongl. Maij:ts Cancellie; altså må en förteckning giöras öfver alle de, som ifrån den tiden saknas, samt efter denne förteckning Riddarhusdirectionen lösa ut copierne i Cancelliet samt sedan få sin betalning vid nästa anteckning, hvarefter ingen af dem, som icke uttagit sin diplome, må blifva till säte och stämma antecknad, innan han skaffar sig det.

Hr Lagerbielke fant detta ganska billigt, då det ej sträckte sig til äldre introducerade familler än sedan 1719. För alle introducerade, som hade skiöldebref, voro ingen svårighet att ifrån 1719 få uti Riksarchivum sådane copier; och de, som aldrig uttagit skiöldebref, kunde derigenom förbindas att med sådane sig förse.

Frih. Sparre, Carl, fant väl billigt, att för alle sedan 1719 nobiliterade och introducerade familler borde afskrifter af deras skiöldebref finnas uti Riddarhusarchivo; men att belasta riddarhuscassan med förskott dertill och direction med omsorgen at lösa ut desse copier uti Riksarchivo, deruti kunde han ej finna sig. En särskilt betient skulle behöfvas att besörja detta och en större penningesumma torde af riddarhuscassan få förskiutas at utlösa desse skiöldebref, som sedan efter hand först kunde blifva indrifven men på hvilken emedlertid Riddarhuset förlorade sin ränta. Voro altså ordenteligast och lättast, om hvar famille drogo försorg att anskaffa denne afskrift af sitt skiöldebref.

Hr Hasenkampff påminte, att hans förfäder, innan de satte sig ned uti Sverige, varit nobiliterade och ej fådt något skiöldebref i Sverige utan endast Kongl. Maij:ts resolu-

tion att blifva naturaliserade. Således kunde han ej eller utur Riksarchivo anskaffa någon svensk konungs skiöldebref.

Hr Gref. och Fältmarsk. trodde ej, att denne författning kunde hafva sitt afseende på äldre utländske adelige familler, som af Svea konungar endast blifvit naturaliserade, utan uppå dem, som sedan 1719 af konungen i Sverige blifvit nobiliterade och sedan här fådt introduction på Riddarhuset.

Hr Lagersverd frågade, huru det skulle förhållas, om någon sådan svensk famille bevisar sig hafva begärdt sin diplome men icke kunnat uti Cancelliet få ut densamme.

Hr Gref. och Fältmarsk.: En sådan har ju sökt at fullgiöra alt, som uti dess förmåga varit, och lärer altså ej kunna ansees efter denne författning.

Frih. Grönhagen begärte at få veta, om härunder äfven förstods friherrebref. Han trodde ej, at hans förfäder uttagit något friherrediplome.

Härtill svarades Ja och att författningen skulle sträcka sig til alla sedan 1719 af svenske konungar, vare sig til grefligt, friherreligit eller adeligt stånd uphögde familler, hvilke såsom sådane på Riddarhuset blifvit introducerade.

Ytterligare frågade Frih. Grönhagen, om någon af familllen, då vapneplåt och skiöldebref ej voro til Riddarhuset ingifvit utan familllen i anseende härtil ifrån Riddarhuset utestängd, skulle få låf att sitta för en annan famille såsom fullmägtig?

Hr Gref. och Fältmarsk. ansåg icke det vara möijeligt att, när familllen ej får sitta, någon af samma famille skulle få sitta för fullmagt och således äga mera rättighet, än familllen ägde.

Frih. Pechlin fant betänckeligt att bifalla, hvad Riddarhusdeputation föreslagit, och att ifrån säte och stämma utestänga en hel slägt, för det att ättemannen antingen voro utur stånd eller ock försummat utlösa och ingifva sitt skiöldebref. För en fattig och kanske omyndig voro det en dryg och kienbar kostnad att nu utlösa ett sådant skiöldebref i Kongl. Maij:ts Cancellie; en förmyndare torde kanskie hvarcken hafva hug eller råd dertil; mången kan hafva gifvit sig sitt diplome vid något tillfälle, en annan hafva tagit det med sig utrikes för att legitimera sig, hvarigenom det sedermera förkommit, utan flere omständigheter, som härvid concur-

rera; var altså af den tanckan, att dermed varliga borde förfaras och saken nogare påtänckas, innan något beslutas, på dett en hvar måtte hafva tid och rådrum att taga sine meseurer.

Hr Hasenkampff yrckade, att som han[s] famille blifvit i Sverige naturaliserad och derföre ej hade undfådt annat än Kongl. Maij:ts resolution deröfver, så ansågo han sin famille såväl i rådsprotocollen som uti R. o. A:s handlingar, då familien introducerades, vara tilräckeligen legitimerad och ville ej blifva besvärad med att nu utlösa något adelsbref.

Frih. Tilas: Den förevarande fråga kan icke angå sådane familler, som blifvit naturaliserade; deras diplomer måste nödvändigt vara äldre än sedan 1719, och då de i Sverige blifvit naturaliserade, har ej den methoden varit, att de fådt nya adelsbref. Derföre är här endast afseendet uppå de familler, som böra vara försedde med kongl. svenske diplomer, efter de af svenske konungar blifvit nobiliterade.

Härmed instämde de öfrige herrarne enhälligt.

Frih. Ridderstolpe, Carl: Den oreda, at flere, i synnerhet de yngre familler diplomer saknas, lärer deraf härröra, at mången, sedan han fådt Kongl. Maij:ts nådige resolution på adeligt stånd, låtit sig dermed åtnöija, aldrig uttagit något diplome och på den upviste Kongl. Maij:ts nådige resolution erhållit sin introduction här; för en sådan eller hans efterkommande lärer vara svårt at nu præstera något diplome, hälst om resolution är utfallen uti Högsalig Drottning Ulricas eller Konung Fredrichs regementstid. Innan desse diplomer utur Kongl. Maij:ts Cancellie utlämnas, bör utom cancelliegebuhr och chartæ sigillatæ äfven andra afgifter, såsom til Krigsmanshuset, Adelige Jungfrustiftet, chartæ sigillatærecognitionen vara betald; alt detta hafva de undvikit, som icke utlöst sine diplomer; men som hvarcken kronan eller andre värck böra på sådant sätt förlora uti sine inkomster, så må den författning tagas, at ingen hädanefter kan beviljas introduction, innan han utlöst sitt diplome och med behörige quittencer bevisar sig hafva betalt alle afgifter; hvaröfver Riddarhusfiscalen bör åligga att vid tienstens förlust hålla noga hand.

Att utesluta ifrån Riddarhuset den famille, som innan nästa riksdag ej skaffar in sitt skiöldebref, är väl nog hårdare,

än at straffet kan sägas svara emot förbrytelsen. Penningeböter för en sådan försummelse synes giöra tilfyllest, och kunna desse böter giöras dryga, til exempel 200 daler s:rmt för den famille af de sedan 1719 nobiliterade och introducerade, hvars skiöldebref innan nästkommande riksdag icke finnes vara til Riddarhusarchivum inlämnade.

Frih. von Essen: Att skaffa ordning på Riddarhuset samt hos R. o. A. deruppå tyckes det, som Riddarhusdeputationen nu föreslagit, syfta; att sådant är både nödigt och nyttigt, derom synes icke vara någon dissensus hos R. o. A. utan endast om sättet att vinna ändamålet. När nu alle äldre och för 1719 nobiliterade familler undantagas, äfvenväl de utländske ätter, som i Sverige blifvit naturaliserade, så tyckes ingen fara existera, att ju det öfrige kan bifallas; men likväl i stället för exclusion at i stället hvar famille ålägges vid et drygt penningevite at inskaffa sitt diplome til Riddarhusarchivum; vårdslöshet hos förfäder eller den, som blifvit nobiliterad, at ej taga ut diplomet bör och kan ej kasta tvifvelsmål på famillens rättighet at sitta på Riddarhuset. Derföre utsätt pligten til 300 dahl:r s:rmt eller mera, mine Herrar, för den, som ej ingifver sitt skiöldebref innan nästa riksdag, öka den til dubbelt, om han längre dröijer, och lägg til, att han ej må få antecknas til säte och stämma, om han tredskas, inan han skaffat skiöldebrefvet el:r erlagdt pligten, men excludera icke någon famille ifrån sin laglige och yppersta rättighet, för det han försummat en omständighet, som ej kanske stådt uti hans magt at fullgiöra. Ty beviser han sedermera sine förfall, så bör han få böterna igen men kan aldrig återfå den tid, som han af sitt säte och stämma på Riddarhuset varit i mistning.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde häruppå proposition:

Bifaller R. o. A., att de sedan 1719 af Svea konungar nobiliterade samt på Riddarhuset introducerade familler, hvilkas skiöldebref innan nästinstundande riksdag icke äro i copia til Ridderhusarchivum ingifne, böra pligta trehundrade daler s:rmt och, ifall de eij betalas, eij få låf at komma på Riddarhuset, inan de pligten erlagdt.

Detta besvarades väl med Ja, men Frih. Grönhagen, sedan han yttrat sig nögd med den föreslagne penningepligten i stället för exclusion, utbad sig närmare förklaring, om icke de familler, hvilke endast fådt sine resolutioner af Drott-

ning Ulrica eller Konung Fredrich underskrefne, vare sig til adeligt stånd och värdighet, friherre eller grefve och på sådane resolutioner blifvit introducerade utan at någonsin behöfva uttaga diplomerne, nu voro tilräckeligen legitimerade och hade fullgiordt detta R. o. A:s beslut, enär de gåfvo in afskrifter af desse resolutioner.

Men härtil svarades Neij.

Frih. Grönhagen insisterade vidare: Min stamfader blef baroniserad af Kongl. Maij:t, då han var i fält och intet cantzlie fants, som kunde utfärda något diplome, altså har familjen icke annat än resolution och den bör gälla.

Hr Lagersvärd: Den bör så mycket mindre gälla, som en hvar sedan 1719 nobiliterad, til friherre- eller grefvestånd befordrad familje har haft tilfälle att få ut sin diplome, och om han det ej begärt, bör få hos Kongl. Maij:t renovation derpå, enär han sig derom i underdånighet anmäler. Kronan bör jemte flere publique inrättningar av sådane diplomer hafva sin inkomst, altså är det en skyldighet at lösa ut skiöldebrefvet och står ej i R. o. A:s magt at dispensera ifrån denne skyldighet eller nu gifva bort någon kronans inkomst.

Hr Gref. och Fältmarsk. understödde detta. At gifva bort någon kronans inkomst lärer icke ett stånd ensamt kunna giöra, R. o. A. aldra minst nu, sedan riksdagen är slutad. Altså lärer ingen af de sedan 1719 nobiliterade kunna här få dispence ifrån att taga ut sine skiöldebref, när efter lag och författningar det är ifrån äldste tider ålagt såsom en skyldighet; när kronans och flere inrättningars inkomster derpå äro funderade, när ingen utaf de öfrige familjer, som på Riddarhuset äga säte och stämma, derifrån blifvit frikallade, så bör en sådan familje bära et lika onus med dem för att njuta en lika förmån.

Frih. Sparre, Carl, styrckte detta äfven med sitt bifall och ansåg diplomen såsom det enda och reelaste document, hvarigenom familjen blifvit stadfästad uti den förmån, som Kongl. Maij:t genom resolution behagat en sådan familje tillägga; hvarföre ock et sådant document bör utur Cancelliet utlösas och de afgifter derföre betalas, som uti förordningarne pålagde äro. De månge familjer, som redan giordt en sådan kostnad och varit laglydige, skulle annars genom sin laglydnad icke hafva förvärfvat sig mera förmån än den, som åsidosatt sin skyldighet.

Hr Bilberg förklarade sig nögd med hvad Riddarhusdeputation tilstyrckt, då det sker med den förändring, att skyldigheten ej sträcker sig längre tilbakars än til de sedan 1719 nobiliterade och introducerade familler samt att i stället för exclusion penningevite förelägges. Den enda svårighet, han dervid fant, voro, huru de familler, som på 1720- och 1730-talet fådt resolutioner men nu först komma at taga ut sine skiöldebref, skulle blifva i stånd at anskaffa stamfädernes meritelistor, som likväl uti skiöldebrefven böra stå införde.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde nu ånyo proposition:

Bifaller R. o. A., att alle familler, hvilke sedan 1719 blifvit benådade med svenskt adelskap, friherre- eller grefvevärdighet samt i anseende dertil vunnit på Riddarhuset introduction men ännu icke til Riddarhusarchivum inlämnat bevittnade afskrifter af sine skiöldebref, böra innom nästkommande riksdags början dem til Riddarhuset ingifva vid trehundrade daler silfvermynts vite för den, som sådant försummar; och sedan ny tid vid fördubblat vite blifvit förelagd, den, som ytterligare dermed fördröijer eller undandrager sig at erlägga de böter, til hvilke han redan giordt sig förfallen, ej må tillåtas säte och stämma på Riddarhuset, innan skiöldbrefvet inkommit och böterne blifvit betalte.

Detta besvarades med Ja.

Frih. Grönhagen begärde at få veta, om af den ätt, som således ej kan blifva antecknad, någon kunde få såsom fullmägtig sitta för en annan famille.

Hr Gref. och Fältmarsk. ansåg som en naturlig följd, att så länge hela ätten icke för egen nummer kan blifva antecknad til säte och stämma, så ägde väl ingen ättelägg mera rättighet för en annan famille, än han kunde hafva för sin egen.

Ytterligare proponerade Hr Gref. och Fältmarsk.:

Bifaller R. o. A., att hädanefter ingen på Riddarhuset kan blifva introducerad, förrän uti Kongl. Maij:ts Cantzlie skiöldebrefvet är utlöst och deraf til Riddarhusarchivum en bevittnad afskrift ingifven med bevis, att alle erforderlige afgifter äro betalte?

Detta besvarades med Ja.

Adelige familllers namn få ej

Häruppå fortfors med upläsandet af den återstående 12 § uti Riddarhusdeputationens betänckande, hvaruti deputatio-

nen tilstyrcker, at til undvikande af flere oredor i framtiden den författning, som redan är giord, må blifva förnyad, att de hädanefter adlade icke utan Kongl. Maij:ts specielle tilstånd måge få behålla sine förre namn, vare sig med eller utan den brukelige tillsatsen af von, utan vare förbundne at välja sådane, som äro skiljacktige ifrån andre adelige familler, ej eller hädanefter tillåtas någon at i anseende til nära slägtskap med andre utgångne adelige släckter uptaga eller adoptera någon sådan ätts namn och bruka detsamma för eller efter sitt egit famillenamn.

uptagas af andre, som blifva adlade.

Detta bifölls.

2. Företogs ånyo det i sidste pleno upläste Riddarhusdeputationens memorial med förslag til riddarhusdirecteur i stället för Hr Riksrådet, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden von Stockenström och hvartill deputationen föreslår Öfverintendenten samt Commendeuren af Kongl. Maij:ts Nordstierneorden Baron Adelcrantz.

Frih. Adelcrantz riddarhusdirecteur i stället för Hr Riksrådet v. Stockenström.

Hr Linderstedt, Eric, förklarade sig icke hafva något at påminna vid deputationens förslag; men ingressen til memorialet, hvaruti förmäles, att Hr Riksrådet Stockenström föranlåtit deputation till detta förslag genom det bemälte Herre förklarat sig i anseende til de mångfaldige vigtige giöromål, hvilke honom såsom rådsherre åligga, icke kunna uti directionen längre qvarblifva, ville Hr Linderstedt icke gilla, ty en Riksens Råd trodde han aldrig kunna vara med detsamma riddarhusdirecteur.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Utan at behöfva gå in uti en fråga, som kan leda til vidlyftigare ventilation, tordde R. o. A. genast kunna komma ifrån detta, om iag får giöra proposition öfver det, som nu egenteligen är ämnet, nemligen, bifaller R. o. A. Riddarhusdeputations memorial i anseende til den utnämde riddarhusdirecteuren.

Denne proposition blef giord och med Ja besvarad. Och utfärdades häröfver följande utdrag af protocollet.

Sedan Riksrådet, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden Högvälborne Hr Eric von Stockenström i anseende til det höga och vicktige rådsembete, han bekläder, numera icke kunde äga tilfälle at såsom ledamot uti Höglofl. Ridderhusdirectionen längre biträda, så beslöt R. o. A. att updraga det efter välbemälte Herre ledige rum ibland si-

ne herrar riddarhusdirecteurer åt Öfverhåfintendenten och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Nordstierneorden Hr Baron Carl Friedrich Adelcrantz, hvarvid han kommer at åtnjuta det honorarium, som för en ridderhusdirecteur af ridderhusmedlen anslagit är. Ut supra.

Ex protocollo.

Carlschiöldske vapneboken ang:de.

3. Det uti sidste pleno upläste Riddarhusdeputationens memorial företogs nu ånyo angående

1:mo ett af Cancellierådet Pehr Carlschiöld i lifstiden utgifvit värck, innehållande samtelige svenske på Riddarhuset introducerade famillers vapen i koppar stuckne;

2:o ett lån stort 30 000 dahl. k:rmt, som han dertil af riddarhuscassan erhållit, och

3:tio et förslag, om R. o. A. til en hielp för bemälte Cancellierråds uti nog knappa vilkår efterlämnade Enka och barn ville inlösa exemlaren af detta vapnevärck, som ännu skola finnas til et antal af 900 stycken uti sterbhuset, at då den beviljade riddarhusafgiften ännu i 4 år kunde continuera, hvarigenom tillika då et annat nyttigt ändamål skulle vinnas, nemligen at den tilämnade adelige cadettskolan fingo af öfverskottet begynnelsen til en så stor fond, at den således kunde komma at taga sin början.

R. o. A. åhörde detta memorial jemte de af Hr Otto Boije och Hr Eric Vilhelm von Christiersson ingifne, hvaröfver sig yttrade

Hr Lagercrantz, att et så beskaffat betänckande som det nu upläste föreföllo honom obegripeligit; det begynte med project, at Riddarhuset ägde en fordran af 30 000 dahl:r k:rmt uti Cantzlierådet Carlschiölds sterbhus, och slutade med att R. o. A. ännu i 4 år skulle betala en dryg afgift til Riddarhuset för at sätta i stånd inrättningen af en adelig cadettskola. Hvilketdera skall man nu yttra sig öfver, antingen afl. Cantzlierådet Carlschiölds skuld eller förslaget at hielpa och understödja en fattig adelig ätt eller inrättningen af en cadettskola.

Han voro beredd för sin del att villigt bidraga til alt, hvad R. o. A. ädelmodigt ville giöra godt, men att lägga ytterligare tunga på frälset, som redan är nog graverat, deruti kunde han ej finna sig. Om de til vapnevärcket hörande kopparplåtar äro värde 30 000 dahl:r k:rmt, måge de gierna tagas af

Riddarhuset i afbetalning på Carlschiöldske skulden; men icke trodde han, at et sådant värde lågo uti graveuren, hvilken voro mindre accurate och oredig. I öfrigit voro han icke emot att R. o. A. måtte hielpa afl. Cantzlierådet Carlschiölds omyndige och fattige barn, om det ock vore med et sammanskott af 50 plåtar för hvar pollet vid inskrifningen nästa riksdag, hvaraf då cadettscholan äfven kunde få en fond; men han påtogo sig icke 2 styfvers bevillning af frälsehemmanet, mindre någon så stor, som nu utgiöres, hvilken han ansåg disproportionerad, ty en adelsman med en liten frälseegendom på landet betalar men den, som sitter med stora stenhus i staden, hvaraf han drager mångfaldig revenue årligen, går fri.

Hr Hasenkampff: Ehuru iag ej haft tillfälle at höra handlingarne i denne sak, ty herrarne hafva under deras läsning varit nog muntre, är iag dock fullkommeligen præparerad om deras innehåll, så att iag deröfver kan mig yttra. Det lärer i synnerhet gå ut uppå att R. o. A. må soulagera framledne Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn såsom et vedermäle af R. o. A:s välbehag öfver den tienst, bemälte Cancellieråd giordt R. o. A., då han utgaf vapneboken. Jag finner mycken billighet deruti; Cantzlierådet Carlschiöld i lifstiden, som fant, at den af Riddarhusfiscalen sedermera Assessoren Cedercrona utgifne vapneboken endast var i trä stucken och derjemte at åtskillige famillers, i synnerhet de senare tilkomnas vapen saknades, så att R. o. A:s åstundan at få et fullständigt vapnevärck ej var derigenom vunnen, åtog sig at fullkomna och förbättra, hvad som felades. Han feck och dertil ett lån af riddarhuscassan 30 000 dahl. k:rmt, men kostnaden besteg sig långt öfver och inemot 45 000 dahl:r, när värcket handt blifva färdigt, så at exemplaren ej kunde säljas för lindrigare pris än 120 dahl. k:rmt stycket. Denna dyrhet hindrade afsättningen och värcket blef liggande, utgifvaren til last, hvilken emedlertid hade dervid tilsatt en del af sin egendom och derjämte fördiupat sig i giäld. Uti sådane omständigheter blef Cancellierådet Carlschiöld död, lämnandes åt sin Enka och små omyndige barn intet annat arf än plåtarne och exemplaren af detta värcket samt derhos den för vapnevärcket åsamkade gälden.

R. o. A:s ädelmod lärer icke tillåta, at de förblifva uti ett sådant tilstånd, hvaruti de endast råkat genom den åhåga,

deras afledne man och fader i lifstiden haft att giöra R. o. A:s åstundan ett nöije. Jag föreslår derföre, at Carlschiölds kostnad betalas fult ut med 45 000 dahl. kopp:rmt. Jag anser dem berättigade dertil, efter Carlschiöld giordt kostnaden i lifstiden icke för egen vinning eller af egit bevåg.

Derjemte förtienar en sådan hans möda R. o. A:s erkientsla, men sedan Cantzelierådet Carlschiöld nu är död, bör samma erkientsla tilhöra hans arfvingar och barn. De 30 000 dahl. k:rmt, som Carlschiöld lånt, kunde sterbhuset eftergifvas under den titul samt hela summan, som med de förr nämde penningar utgiör tilsammans 75 000 dahl:r k:rmt, blifva at anse som deras förvärfvade egendom. Plåtarne böra hemfalla Riddarhuset at i framtiden nyttias til en ytterligare uplaga, men de redan uplagde exemplaren må sterbhuset behålla och försälja efter behag.

Penningarne, som R. o. A. på detta sätt skulle behaga anslå för Enkefruen och barnen, böra genast utbetalas, annars få de deraf ej den nyttan, som R. o. A. dem unnar, och kunna sedan genom riddarhusafgiften åter inflyta. Hvad således kommer än vidare att betalas til Riddarhuset, kan eij blifva så kienbart, när det hitintils utan mycken tunga utgådt och penningerörelsen hädanefter blifver lättare.

Jag önskar derföre och anhåller, det ville Högl. R. o. A. af ädelmod och ömhet för de omyndige och nödlidande små barnen, för R. o. A:s egen heder och äfven nytta så i anseende til vapnevärcket, hvilket bör tilhöra Riddarhuset, som til understöd för R. o. A:s egen cassa, bifalla, hvad iag vågat i ödmiukhet föreslå.

Frih. Hamilton, Joh. Abrah.: Om det står fast, att Cancellierådet Carlschiöld efter R. o. A:s åstundan utgifvit vapneboken, så kan det ej vägras hans barn at få ersättning för den kostnad, han derpå giordt. R. o. A:s ädelmod lärer ej tillåta, att desse oskyldige skola lida och vara försatte uti torftighet, för det deras Fader varit villig att tiena och giöra R. o. A. nöije.

Den contribution, som härtill skulle beviljas, är så omärckelig för hvar ock en, at R. o. A. utan kienning kunna gå in deruti. Den rike contribuerar dertil utan afsaknad och den, som inte äger någon frälsejord, betalar så litet, att han derigenom icke kan säga sig förlora något.

Hr Leijonanckar förklarade sig beredvillig att bi-

falla betänckandet på det sätt, att Riddarhuset får plåtarne til värcket emot det at afl. Cancellierådet Carlschiölds skuld til riddarhuscassan eftergifves men Enkefruen och barnen behålla exemplaren at giöra sig deraf all möijelig profit; då har R. o. A. utan för mycken kienning för sin cassa visat ädelmod; arfvingarne behålla en egendom, som, då den vändes i penningar, kan för de omyndige blifva et hederligit capital, och Riddarhuset får en samling af alle adelige vapen, som kan och bör endast ifrån R. o. A:s archivum i en framtid til efterverldens nytta och uplysning utgifvas.

Hr Linderstedt, Eric: Att Cantzlierådet Carlschiöld i lifstiden efter R. o. A:s åstundan och att förbättra det af Assessoren Cedercrona i lifstiden utgifne men i trä skurne vapnevärck låtit i koppar sticka och trycka det nu i fråga varande; att han dertil af riddarhuscassan fådt et lån af 30 000 dahl. k:rmt men at det varit otillräckeligit utan at kostnaden stigit långt öfver och till 44 700 dahl:r, som de i sterbhuset ännu befintelige räkningar utvisa, dem jag haft tillfälle att se, det är aldeles visst. En sådan kostnad har bemälte Cantzlieråd giordt sig för att pryda et värk, som var til R. o. A:s heder och nytta; derigenom har han tilsatt mycket af sin egendom och lämnat den öfriga delen deraf med gäld graverad til sine arfvingar. Skola nu desse omyndige för sin Faders beredvillighet stadna uti mistning af arf och alt, hvad de til education och uppehälle behöfva? Det lärer icke vara R. o. A. värdigt att tillåta, det en adelig ätt för R. o. A:s skull skall vara ruinerad. Derföre är i min tancka Riddarhusdeputationens project både billigt och rättvist.

För de 30 000 dahl., som afskrifvas, får Riddarhuset alle plåtarne, så at i en framtid Riddarhusarchivum altid kan vara i stånd at hafva exemplar i beredskap, när de behöfvas. De nu redan färdige exemplaren, om riddarhuscassan går i förskått för att inlösa dem och sedan hvar famille åtager sig att kiöpa sitt exemplar för det pris, hvartil sterbhuset dem hittils försåldt, nemligen 120 dahl. k:rmt stycket, så blifver snart cassan åter rembourserad utan den minsta gravation för famillerne och de oskyldige barnen hulpne; de hafva ej annat arf än detta vapnevärcket. Det kan äfven undgås at belasta frälseegendommarne med någon afgift härtill, efter den tycks vara R. o. A. mindre behagelig, utan i det ställe vid anteckningen nästa riksdag hvar famille vara obligerad

at inlösa sitt exemplar, eller ock någon annan utväg tagas til remboursement, som faller lättast, så at ridderhusfonden ej graveras, ty det blifver altid rättvist och ostridigt, at Enkefruen och de omyndige barnen böra soulageras.

Hr Gripenberg: Voro det til något nyttigt och för R. o. A. godt ändamål, som den föreslagne contribution af hemanen skulle ännu i fyra år continuera, skulle jag visseligen icke vara deremot. Men at använda desse penningar til så onyttigt, som detta är, då kan jag aldrig åtaga mig någon enda fyrcks afgift.

Jag säger med flit onyttigt, på alt sätt, ty först var aldrig afledne Cantzlierådet Carlschiöld committerad af R. o. A. att uplägga någon vapnebok, utan Ridderhusfiscalen Cedercrona begärte och erhölt R. o. A:s samtycke dertil för sig; han utgaf den, som sagt är, i trä stucken och R. o. A. betygade emot honom deröfver sitt välbehag, beviljade honom äfven et lån utur riddarhuscassan til detta värck samt biföll uppå bemälte Cedercronas anhållan, at Cantzlierådet Carlschiöld, som förut kallades Schyllberg men nyligen af Kongl. Maij:t blifvit nobiliterad, måtte på Carlschiöldske nummern blifva intagen, hvilket Cedercrona förklarade sig vilja emottaga såsom den enda belöning, han begärte, för sin med vapnevärckets upläggande hafde möda. Att Cantzlierådet Carlschiöld sedermera företog sig at villja utgifva denne vapnebok uti kopparstick samt åtog sig den gäld, för hvilken Cedercrona uti riddarhuscassan häftade emot det, at alle trädformarne blefvo honom lämnade, det var en afhandling emellan Cedercrona och bemälte Carlschiöld, som på intet sätt angick R. o. A. Men om jag ock ville antaga, att Carlschiöld efter R. o. A:s åstundan uplagdt detta värck, så måste mig medgifvas, att han blifvit derföre belönt genom sin erhollne introduction och att i den delen R. o. A. fullkomligen visat sin benägenhet emot honom.

För det andra hvad vill väl R. o. A. hafva för nytta af et värck, som med så dryg kostnad kiöpes. Plåtarne kunna ej annat än vara förnötte, sedan inemot 2 000 exemplar blifvit med dem aftryckte, så at antingen måste de med ny depense renoveras eller ock blifva som ett gammalt odugeligit inventarium liggande och af erg förtäras. Sjelfve aftrycket uti exemplaren duger ej stort, vapnen äro orediga stuckne, små och otydelige; med et ord uplagan är så slät, at ingen vill

kiöpa deraf; hvad vill man då giöra med densamme; plåtarne, som icke duga, ergas bort och exemplaren blifva som andre onyttige pappersbuntar liggande osålda och murckna bort, så at R. o. A. förlora sine penningar. Til en sådan utgift skall man likväl contribuera och betala en dryg bevillning af hvart säterie och frälsehemman i fyra år. Det är för mycket begärt och hvarcken bifaller jag detta project för egen person eller skulle jag kunna försvara det för hemmavarande medbröder, om iag gingo in i detta project.

Grefve Hammilton: Det voro icke öfverensstämmande hvarcken med christendom eller mensklighet, om R. o. A. skulle vilja förneka en adelig famille hielp och understöd, när den för R. o. A:s skull blifvit utblottad; jag tilstyrcker derföre, att Hr Linderstedts project må vinna bifall på det sätt, at plåtarne til värcket genast af Ridderhuset emottages i betalning för de 30 000 dahl. k:rmt, som Cantzlierådet Carlschiöld var skyldig. Exemplaren af ridderhuscassan äfven nu inlösas och att nästa riksdag hvar famille vid anteckningen betalar 6 eller 8 plåtar och undfår derföre et exemplar. Derigenom vinnes, at en hederlig famille hielpes, ett för R. o. A. vackert och nyttigt värck stadnar, där det bör vara, nemligen uti famillernes vård, och det alt utan någon kienning för R. o. A. eller någon betydande mistning för dess cassa.

Frih. Bunge, Sven: Flere skäl äro redan anförde, som bevisa, at vi böra dedomagera afl. Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn för den stora och dem så kienbara kostnad, som han giordt uppå detta värck. R. o. A:s ädelmod lärer ej kunna tillåta, at de derföre skola lefva i torftighet och sucka efter nödig utkomst. Det är ett värck, som är utgifvit at hedra Svea rikes R. o. A., det bör altså finnas et exemplar deraf i hvar famille och plåtarne tilhöra Riddarhuset at deraf, när så behöfves, kunna anskaffa flere. Om R. o. A. altså bifaller Riddarhusdeputations betänckande och at riddarhusafgiften ännu i fyra år får continuera, så vinnas flere både hedrande och nyttige ändamål. För afl. Cantzlierådet Carlschiölds omyndige barn lämnas medel at få en anständig education och derigenom blifva nyttige medlemmar i riket; Riddarhusets cassa ökas och får den styrcka, at sedan något ytterligare sammanskott ej lärer behöfvas til de utgifter, som deraf skola bestridas, och grunden kan blif-

va lagd til den cadettschola, som R. o. A. beslutit at inrätta men hvartil ännu ingen fond gifves.

Hr Wadenstierna, Carl: Höglofl. R. o. A. synes merendels vara bögde att vilja bevisa afl. Cantzlierådet Carlschiölds omyndige barn benägenhet och hielpa dem, så at skiljacktigheten i meningarne angå endast sättet, huru sådant skall skie. När en del af herrarne då icke vilja antaga, at den beviljade riddarhusafgiften må continuera ännu i fyra år, så blifver det lättast, att Riddarhuset tager plåtarne och exemplaren såsom sin egendom, hvaremot Riddarhusets hos sterbhuset ägande fordran afskrifves samt de omyndige barnen få såsom en gåfva af riddarhuscassan så mycket, som svarar emot exemplarens värde, hvilket nästa riksdag på det sättet kan blifva cassan ersatt, at hvar famille får vid anteckningen et exemplar af denne vapnebok och betalar derföre 8 eller 10 plåtar.

Hr Pechlin: Har Cantzlierådet Carlschiöld i lifstiden efter R. o. A:s åstundan uplagt denne vapneboken och i förmodan om ersättning af R. o. A. derföre satt sig i skuld, så fordrar ädelmod och rättvisa, at hans sterbhus derföre bör hållas skadeslöst. Än mera är det billigt, att hans Enkefru och omyndige barn icke skola blifva lidande och lämnas uti et torftigt tilstånd; ingen lärer derföre vara emot at hielpa dem til den utkomst, de förmodeligen haft, om icke hela deras arf åtgådt til denne uplagan; frågan är altså endast om sättet, huru det lämpeligast kan skie.

Det tyckes vara nog hårdt at pålägga contribution uppå frälsehemmanen, ehuru deruti kunde vara något skähl, såvida öfverskåttet af hvad derigenom kunde inflyta skulle användas at bringa den adelige cadettskolan i gång; men som R. o. A. icke synes hågade för en sådan contribution, så blifver väl lättaste utvägen härtil, at vid nästa riksdag en hvar, som låter anteckna sig, betalar 8 eller 10 plåtar, hvilke penningar hemfalla Enkefruen och de omyndige barnen, därjämte at Riddarhusets fordran qvittas; då tilhöra vapneplåtarne och exemplaren Riddarhuset och hvar famille får sitt exemplar af boken.

Frih. Sparre: Om det kan vara R. o. A. nyttigt och värdigt att äga uti sitt archivo plåtar och exemplaren af ett sådant värck, som detta är, behöfver eij bevisas; R. o. A:s förklarade åstundan, då Cedercrona och sedermera Carlschiöld

åtogo sig at sörja för dess upläggande, tillåter numera uti den delen ingen contradiction. Det behöfver i en framtid att continueras och kan aldrig skie mera authentiqut än under R. o. A:s egen samt Riddarhusdirectionens tilsyn af dess betiening. Värcket tilhör altså R. o. A. och den fordran af 30 000 dahl. k:rmt, som Riddarhuset hos afl. Cantzlierådet Carlschiöld äger, bör såsom et til dess upläggande gifvit förskott försvinna; hans Enkefru och barn äro derjemte berättigade til vedergällning för hans härvid hafde kostnad och möda. R. o. A:s ädelmod och deras tillstånd fordrar det. Värst blifver att dertil få penningar, när riddarhuscassan ej tål någon utgift. Lättaste utvägen hade väl varit att continuera ridderhusafgiften ännu i fyra år, så hade deraf en viss summa kunnat anordnas til den adelige cadettscholans iståndsättiande och öfverskåttet anslås såsom en hedersgåfva för Enkefruen och de omyndige barnen; men som det ej lärer vinna R. o. A:s bifall at continuera denne afgift, så är väl det bästa, om R. o. A. utsätta denne gåfva til så mycket den bör blifwa, hvilken genast af riddarhuscassan utbetalas, dock at cassan sedan får sin ersättning vid anteckningen nästa riksdag, då en hvar betalar så mycket, som efter repartition uppå hvar famille sig belöpa kan. Härigenom blifver Enkefruen och barnen hulpne utan at riddarhuscassan dervid något förlorar.

Hr von Böhnen, Joh. Lud.[1], förklarade sig ense med Hr Linderstedt och Hr Hasenkampff deruti, att afl. Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn förtiente R. o. A:s ihugkomst och hielp; at hennes och barnens hela egendom lågo i detta vapnevärck. Hvarföre, som det tilhörde R. o. A., de borde ihugkommas med en hedersgåfva, sine gifvare värdig och så tillräckelig, at den svarade emot deras behof och det arf, de annars ofelbart kunnat vänta sig. Han biföll derföre Riddarhusdeputationens betänckande så mycket häldre, som derjämte vunnos ännu den förmån, att R. o. A:s beslut om en adelig cadettskolas inrättande kunde komma til värckställighet.

Hr Uggla, Leonh. Mag., yttrade sig benägen och villig att bifalla alt, hvad som kunde proponeras til soulagement för afl. Cancellierådet Carlschiölds Enkefru och barn, endast utvägen dertil ej blefvo at continuera riddarhusafgiften; ty som fullmägtig för en adelig ätt tiltrodde han sig icke

[1] Härmed åsyftas troligen *Casper Ludvig* eller *Carl Ludvig*.

äga rättighet att efter riksdagens slut beskatta hemmavarande medbröders personer och egendomar.

Hr Wachschlager, Hinr., åberopade sig, hvad Hr Wadenstierna och Frih. Sparre redan anfördt, hvarmed han instämde. Det gifne förslag at nästa riksdag vid anteckningen betala för riddarhuspolletten biföll han så mycket häldre, som det icke voro något nytt, utan hade R. o. A. redan tilförene på sådant sätt contribuerat til ersättning åt personer för lidande. Han hölle det vara bättre at gifva sådane gåfvor åt dem, som tilhörde R. o. A., än til personer utom oss. Skulle det updragas directionen att jämka värdet uppå exemplaren samt försälja dem sedan, så torde polletteafgiften denne gången blifva lindrig nog.

Hr Lagerberg förklarade sig nögd at på hederligt sätt ihugkomma Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn för den möda, bemälte Cantzlierråd med vapnevärcket haft, och fant, att de eij borde förlora genom den kostnad, som han dervid nedlagt, hvarföre han gierna biföllo att dertil betala för polletten vid nästa anteckning; men at taga någon bevillning af frälsehemanen, dertil begåfvo han sig aldrig utan votering.

Hr von Post, Fredrich: Ädelmod och rättvisa fordrar så mycket mer, att R. o. A. bör hålla Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn skadelöse, som vapnevärket aldeles tilhör R. o. A. men ej någon privat, efter det på R. o. A:s åstundan blifvit uplagt och aldrig utan hos R. o. A. kan debiteras; som likväl sådant oagtadt interesse i flere år blifvit betalte för det i riddarhuscassan länte capital, hvarigenom Carlschiöld och hans arfvingar värckeligen varit lidande, utom den mistning de haft af de uti denne bok instuckne penningar, som nu ligga i plåtar och exemplar frucktlöse. Enär utväg til ersättning för dem ej kan erhållas genom det at riddarhusafgiften continuerar, så blifver väl den bästa utvägen därtil, att R. o. A. vid nästa anteckning betala för hvar pollette så mycket, det derigenom kan samlas til en gåfva för Enkefruen och de omyndige barnen, så mycket, som svarar emot deras behof och kan vara R. o. A. värdigt, hvilken summa nu kunde utsättas och af riddarhuscassan förskiutas.

Frih. Reuterholm instämde äfven deruti, att det voro R. o. A. värdigt hielpa nödlidande, i synnerhet af egit

stånd; genom tillskott af månge kan sådant lätt skie; altså voro han väl nögd, at dertil beviljes någon afgift, dock at den ej må läggas på landtegendomarne, ty den, som har penningar eller hus i städerne och ofta kan vara rikare än en på landet besutten adelsman, slipper lindrigt; bör derföre denne gåfva för afledne Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn samlas genom capitation eller ock, som föreslagit är, genom afgift uppå polletterne vid nästa anteckning.

Hr Lindelöf: Af ventilationen synes, att R. o. A. villja vara gracieuse emot afl. Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn. Jag har ingenting deremot; men at derföre lägga tunga på vår jord och egendom, dertil samtycker jag aldrig; vi hafva nog pålagor at dragas med; blifva de flere, så stå vij ej ut längre. Altså skall något härtil gifvas, bör det skie frivilligt, och at hvar ock en, som vill gifva, tecknar sitt namn, hvilket kan ske här på Riddarhuset uti en bok, som ligger öppen til den ändan alla dagar, innan vi skilljas åt.

Frih. Flemming, Magnus, fant sig icke uti at vid anteckningen nästa riksdag betala något; han trodde sig icke behöfva kiöpa en pollett, den han voro berättigad at utan betalning få såsom caput familiæ.

Frih. Horn, Friedrich: Med mycken fägnad deröfver, att R. o. A., rörde öfver en enkas och faderlöse omyndige barns tårar, ville visa emot dem ädelmod och låta dem til godo njuta fadrens förtienster, antog han likväl det vara betänckeligit at belasta frälsejorden med någon afgift härtill. Ehuru han för egen del voro beredd at til så gådt ändamål betala för 50 heman, fast han sielf ej ägde något, torde det icke vara à propos att nu bevilja för de frånvarande.

Ett frivilligt sammanskått kommo lindrigare och billigare, månge kunna hielpa en, om de gifva litet hvar. Det kunde altså låta sig giöra på det sättet, att lånet eftergifves och vid anteckningen nästa riksdag en hvar betalar 5 à 6 plåtar. Den välgierning och rättvisa, R. o. A. häruti giör, lönas ofelbart med mångdubbel välsignelse.

Hr Billberg: Jag har omsider genom mycken rättvisa mist all den fasta egendom, som iag haft, äger altså ingen jord at contribuera före, altså skulle den afgift, som betalas af frälseheman, ej kunna gravera mig; men iag tror mig ej berättigad at pålägga andre denne contribution. Sterbhusets skuld til Riddarhuset må väl genom kopparplåtarne blifva

betalad, ehuru de äro till ingenting nyttiga. Längre kan jag för min del ej gå; aldraminst kan jag samtycka att gravera efterkommande R. o. A:s ledamöter med en afgift af 8 til 10 plåtar för polletten, den de äro berättigade at utan betalning undfå. Vill R. o. A. giöra grace åt desse omyndige barn, så lätt derföre vid nästa riksdag hvar famille kiöpa sitt exemplar, så blifva exemplaren sålde och de omyndige komma til penningar.

Frih. Cederström, Claes: Efter de 30 000 dahl. k:rmt äro lånte Cantzlierådet Carlschiöld til vapnebokens uppläggande, så låter jag gierna hans barn och Enkefru få afskrifning på samma summa, äfven är iag nögd, at till deras hielp hvar famille vid nästa riksdag tager et exemplar af boken och betalar derföre 10 plåtar, men uti någon ytterligare bevillning af heman, personer eller polletter kan iag icke ingå.

Hr Tandefeldt begärte den fråga först afgiord, inan han begåfvo sig längre i saken, om de, som på Riddarhuset sitta för fullmagter, kunna äga rättighet at nu gå in uti någon sådan slags bevillning, som denne voro.

Han trodde deras skyldighet vara att bevaka den famillens bästa, hvars stämma de förde, men icke at gifva bort något af samma familles egendom, ehuru litet det ock kunde vara utan principalns samtycke.

Hr Gyllensverd: Om vi icke gå in uti att contribuera af egendomarne til detta och til våre öfrige tilämnade inrättningar, så får de på riksdagarne närvarande R. o. A:s ledamöter ensamme bestå kostnaden til alt det, som likväl länder til samfält nytta och heder för hela ståndet, och deruti är ingen billighet.

På det sättet contribuera icke Preste- och Bondeständen, de gifva til sådane saker, som skola giöras för ståndets enskilte gagn, af hvart prestegäld och hvart hemman i proportion men betalar icke någon polletteafgift vid anteckningen.

Är derföre bäst at härtill continuera den nu varande riddarhusafgiften, hvilken likväl bör modereras til trefierdedelar eller hälften emot förr, efter den varit nog dryg och våre öfrige ständige contributioner temmeligen utmattat oss.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Efter discourserne tyckes ingen contradiction vara, att ju R. o. A. äro benägne visa afl. Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn grace och hiel-

pa dem; ehuru olika tanckar visat som om sättet, huru någon fond dertil må samlas. Det skulle och synas billigt [ɔ: obilligt], om denne Enkefru och hennes omyndige barn skulle med sin egendom betala et värck, som til R. o. A:s nytta och heder är utgifvit. Att continuera riddarhusafgiften ännu i 4 år, sedan densamme med innevarande års slut kommer at upphöra, dertil tyckes mig R. o. A. vara minst hugade utan mera bögde för at betala nästa riksdag vid anteckningen för polletten.

Jag torde altså nu få låf att giöra proposition och inrätta den derefter:

Bifaller R. o. A., att Carlschiöldske sterbhuset får afskrifning på dess 30 000 daler kopparmynts gäld uti riddarhuscassan emot vapnevärkets med tilhörige plåtars aflämnande til Riddarhuset och at vid nästa riksdag[s] inskrifning hvarje nummer erlägger 10 plåtar, hvaremot et exemplar af vapneboken tilställes, samt at riddarhuscassan nu går i förskått?

Denne proposition besvarades med Ja och Neij.

Hr Uggla, Leonh. Mag., ansåg sig icke berättigad att taxera sin principal til någon afgift af riddarhuspolletten nästkommande riksdag, ehuru han i öfrigit fant billigt och rättvist at begåfva och hålle Carlschiöldske sterbhuset skadelöse, och derföre hade han icke kunnat besvara proposition med Ja.

Frih. Ridderstolpe, Fred., förklarade sig likaledes som Hr Uggla. Väl samtyckte han til soulagement för Fru Carlschiöld ock hennes omyndiga barn, äfven at Riddarhusets fordran måtte afskrifvas och dem eftergifvas; men at utan sin principals samtycke gifva bort 10 plåtar vid nästa anteckning, dertil trodde han sig icke äga magt. Vilja de närvarande nu betala, om det än voro mera, så gåfvo han villigt med.

Hr Pechlin: Svårigheten synes endast ligga deruti, at herrarne nu icke vilja bevilja någon afgift på de tilkommande R. o. A:s ledamöters depense; kan derföre icke en hvar af de närvarande nu betala 15 à 20 plåtar och få genast sitt exemplar, sedan uträkning är giord, huru mycket som kommer par tete för at få summan full, som detta värck kostat afl. Cantzlierådet Carlschiöld, då är sterbhuset skadelöst och ingen taxerad för framtiden. Annar är i sig sielf icke utur vägen, att R. o. A. gemensamt betalar det, som länder til ge-

mensam nytta, och huru skal sådan betalning kunna beviljas utan genom oss, som præpresentera hela Ridderskapet och Adeln.

Mera kunde icke höras till protocollet för sorl.

Sedan Hr Gref. och Fäldtmarsk. omsider erhållit liud, yttrade sig

Hr Wachschlager, Gustaf, at han aldeles gillade, hvad som voro proponerat för at giöra gådt för afl. Cantzlierådet Carlschiölds Fru och barn, äfven at han bifölle den projecterade afgiften dertil af polletterne vid anteckningen nästa riksdag, men någon slags bevillning at pålägga frånvarande medbröder af R. o. A., dertil kunde han ej samtycka. Han torde ej mistaga sig, om han avancerade, at mer än 200 af de närvarande voro emot at bifalla den projecterade bevilningen, mäst alle nögde at giöra Fruen och barnen någon agrement. Om derföre någon utväg til förening om sättet kunde föreslås och något mindre än 10 plåtar af hvar famille kommo at betalas, så förmodade han, att saken nog skulle blifva lätteligen bifallen. Alla synas vara ense att bifalla de lånte 30 000 dahl:r k:rmts eftergift, så at öfver proposition derom icke lärer blifva någon votering. Men at R. o. A. för sig och hemmavarande skulle härtil åtaga sig någon bevillning, derom tyckes, som icke alle äro ense; at votera öfver proposition uti den delen trodde Hr Wachschlager ej vara tillåteligit, ty ingen kunde emot sin vilja af pluraliteten påtvingas någon bevillning.

Hr Linderstedt, Eric: Huru skole vi då komma ifrån denne saken. Votering är det enda i vår grundlag vedertagne sätt at utröna pluraliteten, och alle beslut äro bygde uppå pluralité. Uti detta som alt annat, hvad genom pluralité afgiöres, böra våre hemmavarande lyda. Uti bevillningsfrågor äro väl sant, at tre stånds pluralité ej kan påtvinga det fierde ståndet någon bevillning, men innom hvart stånd måste altid pluraliteten utgiöra ståndets beslut och den genom votering utrönas.

Hr Jerlström påminte härvid, at uti bevillningsfrågor aldrig något stånds mening blifvit genom votering stadgad utan altid enhällit afgiorde, hvaremot han icke visste, at något exempel kunde anföras. Och utbad sig, att aldrig någon bevillning måtte sättas under votering; pluraliteten voro altid den, som ägde minst at contribuera af; men kunde der-

före snarast ledas på den tanckan at bifalla, hvad som lände til drygaste utgift för de få mera förmögne medborgare.

Hr Gref. och Fältmarsk. bad, att R. o. A. ej ville vid detta tilfälle uppehålla sig vid en så delicat fråga, om uti bevillning votering kan äga rum; hvarcken hörde den til förevarande ämne eller kunde den nu afgiöras. Hela vår regering är bygd på pluralite emellan Ständer, innom hvart stånd, uti Kongl. Maij:ts Rådcammare, i alle collegier och värck, som bestå af flere ledamöter, deciderar pluraliteten. Det är väl sant, att intet stånd kan af sine medstånd påtrugas någon bevillning, men innom hvart stånd utgiör likväl pluraliteten ståndets beslut, ty annars skulle en eller två Neij kunna hindra de för riket angelägnaste och nyttigaste saker och sätta regeringen uti inactivitet; hvad värckan det giorde, derpå se vi et bedröfveligit exempel uti Polen, hvarest med alt skäl kan sägas, att numera icke är någon regering. Til undvikande af en sådan olägenhet är visligen af rikesfäderne vårt regeringssätt grundat uppå pluraliteten, den gäller uti alle mål, icke religionsmål undantagne. Ej eller kan något tvifvelsmål upkomma, huruvida R. o. A. må äga rätt att bevilja för sine hemmavarande medbröder, riksdagsfullmagten är i den delen tydelig, och fullmägtige representera i alle delar sine principaler.

Frih. Ridderstolpe, Carl: Alle synas förena sig deruti, at afl. Cantzlierådet Carlschiölds Enkefru och barn böra af R. o. A. soulageras och med en hederlig gåfva ihugkommas för den kostnad och möda, han i lifstiden haft med detta värckets upläggande til R. o. A:s nytta och heder, men den frågan, om pluraliteten skall gälla i bevillningar, har giordt skiljacktige tanckar vid öfverläggningen om sättet at anskaffa denne gratification.

Frågan är i sig sielf så delicat som en jungfrudom; en gång rörd, förloras värket; vij hafva altid hittintils med mycken granlagenhet bevaradt ofvanberörde fråga aldeles orörd, den behöfver nu ej eller at upväckas. Det är onekeligit, at vår grundlag explicite icke omrörer pluralitetet vid bevillningar. Åtminstone bör en fri man efter all esprit uti fria regeringar få beskatta sig sielf och sin egendom; uti sådane ämnen, hvarom nu fråga är, och det lärer svårligen låta giöra sig at genom någon pluralitet pålägga at ej få träda på det

stället, der han sine lagstiftande rättigheter utöfva skall, innan han betalar någon afgift; sådan skulle utom andra följder nu giöra missnöije, och vi böra söka att med så nögda sinnen, som giörligit är, få åtskiljas; dertil kan ej annat än mycket bidraga, om vi lindra uti våre pålagor och ej öka dem med nya, det blifver omsider för drygt på en gång att betala för något hvar.

Höglofl. R. o. A. kunde derföre att komma ifrån saken förena sig derom at bevilja, det Riddarhusets fordran stor 30 000 dahl:r k:rmt eftergifves emot det att vapneplåtarne lämnas til Riddarhuset; att hvar famille får et af de t[r]yckte exemplaren emot 10 plåtar, som betales hälften eller 5 plåtar vid anteckningen nästa riksdag och den andre helften näst derpå följande riksdag; men att riddarhuscassan emedlertid går i förskott för halfva summan emot det at exemplaren hit lefvereras.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde häruppå i anledning af discourserne följande proposition:

Bifaller R. o. A., at emot det R. o. A. eftergifver Carlschiöldske sterbhuset dess skuld til riddarhuscassan, det af Cantzlierådet Carlschiöld i lifstiden utgifne vapnevärcket så til sielfve plåtarne som de enligit Riddarhusdeputationens upgift i behåll varande exemplaren, hvilke skola stiga til 900:de, hemfalla Riddarhuset såsom dess egendom. Och at i behiertande af de trånga omständigheter, hvaruti hans efterlämnade Fru och barn sig befinna, R. o. A. ihugkomma dem med en nådegåfva, sextio dahl. k:rmt af hvar famille, som på det sätt betalas, at vid de tvenne nu näst efter hvarannan infallande riksdagar hvar och en vid anteckningen til säte och stämma på Riddarhuset betalar trettio daler koppermynt, hvaremot famillen undfår et exemplar af berörde vapnevärck, vid början af näst instundande riksdag, samt at ongefärlige beloppet af denne afgift af riddarhuscassan förskiutes och til hälften nu genast till Cantzlierådet Carlschiölds efterlämnade Fru och barn utbetalas samt den andra hälften nästkommande riksdag.

Denne proposition besvarades med Ja.

Hr Carp[e]lan, Carl Ephraim, och Hr Ladau begärte få antecknadt uti protocollet, att de för sine egne personer bifallit propositionen, så att de voro benägne sielfve betala den beviljade afgiften, men trodde sig icke äga rättig-

het att bifalla denne pålaga för någon af de tilkommande R. o. A:s ledamöter.

R. o. A. åtskildes kl. 2 eftermiddagen.

År 1770 den 5 Februarii.

Måndag.

Kl. 9 förmiddagen sammanträdde åter Högl. R. o. A. uti oeconomiskt plenum.

Hr Grefven, Fältmarskalken m. m. Axel Fersen förde ordet efter R. o. A:s den 30 sidstl. Januarii förklarade åstundan.

Ang:de plenorum upphörande

Hr Lagersverd anförde, huruledes han nu funno ganska få vara af R. o. A:s ledamöter närvarande; en del torde kanske redan hafva begifvit sig på hemvägen och de öfrige lära snart vilja giöra detsamma; hvad de ännu närvarande kunna besluta, när de fläste således nu efter slutad riksdag äro bortreste, blifver ovisst, om de frånvarande antaga; han hade redan förmärckt utom Riddarhuset hos många missnöije öfver den afgift til vapnevärckets inlösande, som uti R. o. A:s sidsta oeconomiske pleno blifvit beviljad. Frågade altså, huru länge R. o. A. ville hålla plena efter riksdagen? De andre stånden voro redan åtskilde, och hemstälte, om icke R. o. A. äfven nu borde åtskiljas?

Hr Gref. och Fältmarsk.: Detta voro af Hr Lagersverd väl påmint; två stånd hade redan slutat och det tredje slutar i dag sine sammankomster. Några få oeconomiske mål, som ännu återstodo och hvilke R. o. A. förmodeligen ej ville lämna oafgiorde, hade föranlåtit R. o. A:s sammankallande til i dag, hvaribland i synnerhet Hr Grefven och Fältmarskalken trodde vara det, som angingo Adelige Jungfrustiftet.

Hr Wachschlager, Gustaf, antog, at R. o. A. väl måtte låta sig föredragas de oeconomiske mål, som blifvit upskutne, och äfven afgiöra dem, om hvilke R. o. A. i beslutet kunde sig förena, men aldeles icke skrida til någon votering; ty så många af R. o. A:s herrar ledamöter voro nu redan bortreste, at de närvarandes pluralitet icke borde kunna decidera något.

Hr Billberg instämde med Hr Wachschlager så mycket heldre, som han i sidste pleno, då frågan var om 10 plå-

tars afgift til Carlschiöldske sterbhuset af hvar famille och det påstådt blef, at R. o. A. deröfver kunde votera, redan var beredd at yttra sin mening emot votering, om tilfälle blifvit honom dertil lämnadt och discourserne til undvikande af mera vidlyftighet ej blifvit afbrutne; under varande riksdag må väl R. o. A:s in pleno närvarande ledamöter utan afseende på större eller mindre antal yttra sig öfver mål, som angå riket i allmänhet, och de tagne beslut gälla, ty de, som då voro frånvarande, hade at skylla sig sielfve; äfven kunde uti oeconomiske plena R. o. A. afgiöra Ridderhusets angelägenheter med mera dylikt, men icke böra vid et sådant tilfälle uti oeconomiskt pleno efter riksdagens slut några få närvarande kunna bevilja afgifter för de frånvarande eller fullmägtig pålägga sin principal någon contribution, deruti äger ingen votering eller pluralitet rum. I sådane mål ville åtminstone han aldrig emot 10 § i Adelige Privilegierne imponera med sin röst.

Han hade för[n]ummit, at Riddarhusdeputation i dag förmiddagen varit tilsammans, han visste ej, hvad de kunde hafva at giöra efter riksdagens slut, utan begärte, at alt måtte nu vara slutat och R. o. A. genast få åtskiljas.

Hr Jerlström påstod äfvenledes, at votering eij kunde äga rum, sedan så månge af R. o. A. numera voro bortreste på god tro, at ej något vidare skulle företagas.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Detta voro af de plena, som R. o. A. vanligen haft för at sluta och afgiöra angående hushållningen inom R. o. A. samt vid Riddarhuset, hvilke mål R. o. A. upskutit under varande riksdag för at ej afbryta riksdagsärenderne. Här kunde föredragas Riddarhusets angelägenheter, at tilsätta directeurer och betiening vid Riddarhuset samt at förordna om de R. o. A. enskilt tilhörige inrättningar; men icke voro det nu tilfälle at afgiöra upkastade frågor, om voteringar kunde äga rum med mera dylikt; han anhöll derföre, at sådane ventilationer måtte uphöra och honom tilfälle lämnas at låta föredraga det angelägnaste, som ännu återstodo af R. o. A:s oeconomica, så skulle äfven blifva anmält, hvad Riddarhusdeputation i dag i morgonstunden förehaft, sedan Adelige Jungfrustiftsdirectionens riksdagsberättelse och Riddarhusdeputationens betänkande deröfver blifvit upläst, hvilket han utbad sig at nu få föredraga utan interruption.

Frih. Ridderstolpe, Carl: Det vore angelägit at hielpa våre fruentimmer och derföre begåfvo han sig at afhöra om Adelige Jungfrustiftet med förbehåll at sedan få yttra sine tanckar, om något vidare skulle förekomma.

Hr Pheiff begärte, at det i sidste pleno hållne protocoll måtte blifva justerat, efter det utom annat innehöllo angående en beviljad afgift, som af tilkommande R. o. A:s ledamöter skulle betalas.

Hr Gref. och Fältmarsk., sedan han derom giordt sig underrättad, anmälte hvad protocollet angingo, at det i anseende til sin vidlyftighet väl ännu icke hunnit blifva munderat, hvad alle discoursserne innehöllo, men om R. o. A. befalte, skulle det uphämtas och R. o. A:s beslut blifva derutur justerat, men anhölt at emedlertid få låta giöra en början med at föredraga andre mål, som fordrade, at R. o. A. sig deröfver yttrade.

Adelige Jungfrustiftet angående.

N:o 2. Häruppå företogs och uplästes Adelige Jungfrustiftsdirectionens berättelse, ingifven til R. o. A. vid sidst slutade riksdag och daterad den 22 December 1769.

Stiftsdirectionen förmäler deruti 1:o angående stiftscassans tilstånd, som nu består uti flere poster, nemligen

Frivillige gåfvor	43 831	8
Inskrifningspengar	20 560	—
Utlånte capitaler	196 488	22
Giödings ballance	76 810	28
Ofruktbare fordringar	8 164	6
Obetalte interessen för frivillige gåfvor	33 618	2
Interessen för obetalte inskrifningspengar	4 862	19
Dito på utlånte capitaler	32 770	5
tilsammans	417 105 dhl.	26 öre

alt kopparmynt, hvaröfver närmare räkningar och ballanceextracter voro bilagde, men at af stiftscassans utestående fordringar mycket litet kunnat indrifvas, ehuru Kongl. Maij:t uppå R. o. A:s underdåniga anhållan behagat förordna den 30 Junii 1767, att herrar landshöfdingarne genom vederbörande kronobetiening skulle i landet låta infordra sådane utestående medel och i synnerhet de obetalte interessen för frivillige gåfvor, hvartil orsaken torde vara dels den snarare infallne sidste riksdag, så at til lagsökningar mindre tilräckelig tid gifvits, dels en i senare tider hos något hvar yppad knappare tilgång på penningar; at Stiftsdirectionen

väl sökt ersätta denne saknad genom tilökning af stiftsfröknarnes antal, så at sedan 1767 detsamma blifvit med 15 förmerade, hvaribland dock en Fröken Stiernsparre gratis blifvit antagen i anseende til en af hennes moderbroder, Generalmajoren[1] Baron Faltsburg, i lifstiden giord testamentarisk disposition; men at sådant oacktadt tilgången ej varit så tilräkelig, at pensionairernes antal kunnat ökas med mera än en sedan år 1767, så at deras antal bestego sig nu til 14, och at dessutom årlig lön 600 daler för secreteraren enligit R. o. A:s förordnande vid 1766 års riksdag ibland cassans utgifter tilkommit samt at vacktmästarens ringa lön fådt en årlig tilökning av 60 dahl. k:rmt, hvarjämte 2:ne afskrifningar år 1768 sig yppat, den ena uppå 1216 dahl. 19 öre k:rmt, en frivillig gåfva af Öfversten för Kongl. Smålands Cavallerieregemente och Riddarn Hr Friedrich Ulric Sparre, den han år 1747 förbundit sig att til stiftscassan betala men nu förklarat sig återtaga, emot det han afsäger sig all rättighet för sine efterkommande samt den pension för sin dotter, som framdeles i ordningen kunde henne tilfalla. Den andre afskrifningen härrörer af en förlust, som cassan lidit uppå et lån til sedermera afledne Fabriqueuren Selgström, hvars pantförskrefne stenhus blifvit uppå bancoauctionen försåldt til 1470 dahl. k:rmt mindre, än stiftscassans fordran var, men hvaruppå likväl cassan genom et med kiöparen träffat accord ej förlorat mer än 800 dhl. k:rmt.

2:o. Föreslår Stiftsdirectionen uti denne sin riksdagsberättelsee til upmuntran för flere at gå in uti Jungfrustiftet samt til någon besparing för cassan, om icke de stiftsfröknar, som träda utur stiftet i äcktenskap och böra vid et sådant tilfälle återställa korset, emot det de af cassan återfå, hvad det kostat, kunde få behålla och bära detta tecknet till åminnelse uti et svart band på bröstet.

Sluteligen 3:o anmäler Stiftsdirectionen, at Hrr Riksens Råd Frih. Flemming, Frih. Frisendorff och Frih. Funck, hvilke hitintils varit stiftsdirecteurer, genom deras vistande på landet synas vara hindrade ifrån at deltaga uti omsorgen för stiftets angelägenheter och at directionen en lång tid nödgats sakna desse herrars biträde; hvarföre directionen hemställer, om icke R. o. A. skulle anse för nödigt at i deras ställe kalla tvenne andre af Hrr Riksens Råd.

[1] Skall enligt stiftsdirektionens memorial vara: Generaladjutanten.

Jemte denne Adelige Jungfrustiftsdirectionens berättelse lätt R. o. A. sig äfven föredragas Riddarhusdeputationens yttrande öfver denne relation och hvaruti deputationen förklarar sig ingenting finna at tillägga vid det, som angår förvaltningen af stiftscassan, utan allenast at R. o. A. ville försäkra Stiftsdirectionen om herrar landshöfdingarnes handräkning och biträde til at indrifva cassans fordringar, så at gäldenärerne årligen måge afbörda sig alt det, hvartil de sig förbundit, enligit R. o. A:s vid 1766 års riksdag vidtagne författning.

Hvad angår den föreslagne tillåtelse för de fröknar, som utur stiftet träda i gifte, at få sedermera bära stiftskorset i svart band på bröstet, så förklarar sig deputation icke kunna styrcka dertil och det i anseende til anförde skähl.

Af de vid relationen bifogade extracter utur räkenskaperne förmäler deputationen sig hafva funnit, at den til stiftscassan beviljade afgift för grefve-, friherre- och adelsbref desse senare åren anseenligen voro minskad. Detta torde väl deraf härröra, at sådane diplomer mera sparsamt än tilförene blifvit utgifne; likväl och på det cassans inkomst i denna delen må blifva vederbörligen bevakad, hvilket för stiftscammereraren svårligen låter sig giöra, såvida han icke kan förr än senare få kundskap om då Kongl. Maij:tt täckes benåda någon med et sådant diplome. Derföre tilstyrcker deputation R. o. A. at hos Hans Kongl. Maij:tt i underdånighet anhålla om nådig befallning til Dess och Riksens Cantzliecollegium, at då några sådane diplomer hädanefter utfärdas vid cantzelieexpeditionerne, denne afgift på samma sätt som flere andre må varda iackttagen, at den är betald, innan expeditionen utfärdas.

Uti de Hrr Riksens Råds ställe, som enligit Stiftsdirectionens berättelse afgå, föreslår deputationen Hr Riksrådet och Commendeuren af Kongl. Nordstierneorden Johan von Wallwik samt Hr Riksrådet och Commendeuren af Kongl. Svärdsorden Baron Friedrich Carl Sincklair.

Hr Gref. och F ä l t m a r s k. yttrade sig finna de upläste handlingar innehålla hufvudsakeligen tvenne omständigheter, öfver hvilke R. o. A. behagade sig yttra; uti alt det öfrige torde R. o. A. bifalla Riddarhusdeputationens betänckande, nemligen

1:o om stiftsfröknar, som träda i gifte, måge sedermera

få bära stiftskorset på sätt som Stiftsdirectionen föreslagit, hvarom deputationen och directionen stadnad uti olika tanckar;

2:o om R. o. A. behagar bifalla de af Riddarhusdeputationen föreslagne herrar stiftsdirecteurer.

Hr Gref. och Fältmarsk. trodde sig altså böra öfver hvarje af desse omständigheter giöra särskilt proposition.

Hr Hasenkam[p]ff gillade Riddarhusdeputationens tanckar, at gifte fruentimmer ej borde få bära stiftkorset, efter inrättningen endast voro giord för de ogifte; det dessutom endast skulle bidraga til at underhålla och öka den hos kiönet nog rådande böijelse at vilja lysa och synas samt hos dem sätta en slags ordensideé. Likväl och på det ändamålet med besparing för stiftscassan likafult måtte vinnas, kunde i det stället de stiftsfröknar, som gifta sig, förbindas at återlämna korset utan betalning; derigenom skulle väl ändå intet giftermål hindras. Med de af deputationen föreslagne herrar directeurer voro han aldeles nögd. Vid räkenskaperne anmärckte han, at de utestående interesserne uplupit till et nog betydande capital; at derföre Stiftsdirectionen framför alt borde låta sig vara angelägit at flitigt med herrar landshöfdingarne correspondera om deras indrifvande; äfven om capitalerne när de stodo på osäker hand. I öfrigit kunde han icke nu yttra sig öfver stiftscassans tilstånd, inan han närmare fådt granska de bilagde extracträkningar, och dertil voro nu icke tiden nog tilräckelig.

Hr Lagersverd förklarade sig äfven nögd med de föreslagne herrar stifftsdirecteurer, men innan de kunde träda til, förmente han, at de förre Hrr Riksens Råd borde afsäga sig, och det hade han icke funnit af de nu upläste handlingar vara skedt.

Som stiftskorset bör beteckna, at de, som bära det, äro jungfruer, så passade det icke, at någon, som trädt uti ecktenskap, borde få bära det. Derföre tilstyrckte han bifall uppå deputationens tancka i den delen, som han ock angående stifte[t]s räkenskaper tryggade sig vid deputationens yttrande, efter han, under det extracterne nu en gång blifvit upläste, icke kunnat i sådan hast fatta sammanhanget af dem med den fullkomlighet, som behöfdes för at deröfver kunna giöra anmärckningar.

Hr von Nackreij instämde äfven med Riddarhusdepu-

tationen deruti, at de fruentimmer, som blifvit gifte, icke borde få bära stiftskorset.

Om det är et hede[r]stecken för ogifte, så kan det ej bäras i samma bemärckelse af den, som gift sig, utan måste den då antingen för det ena eller andra af desse stånd försvinna eller i bägge förlora värdet af sin bemärckelse.

At utnämna andre directeurer, innan de förre afsagt sig, hölt han för betänckeligit och icke öfverensstämmande med den varsamhet och delicatesse, som R. o. A. gierna altid observerat. Riksrådet Flemming hade nu i 4 à 5 år varit ständigt boende på landet, utan at hans ställe uti directionen blifvit ansedt för ledigt; hvarföre skall det nu efter de andre begge Hrr Riksråden, som varit frånvarande allenast några månader, på det sättet ansees. R. o. A:s delicatesse fordrar, at stiftsdirection bör först skrifva desse herrar til och inhämta deras tanckar, om de då afsäga sig, så kunna andre dertil kallas, annars synes det vara nog stötande och ömt.

Hr Bergenstråle förenade sig uti samma tanka, hvad stiftskorsets bärande angeck; det bör lämnas för stiftsfröknarne til et hederstecken; mången flicka, som af sin friare blifvit desappointerad, har i sin framtid detta enda til någon ersättning för det hopp, hon förlorat at blifva gift.

Men at Stiftsdirection skall sakna directeurer endast för den formaliteten, at de, som blifvit föreslagne, icke skulle kunna kallas, innan de förre sig afsagt, deruti kunde han ej finna sig; han trodde tvärt om, at de herrar, som flyttat från staden, voro mera tiente med at få blifva i det lugn, de sig på landsbygden valdt, än om R. o. A. par un exces de delicatesse ville obligera dem at med den lilla pension, de af kronan njuta, för Stiftsdirectionens skull utan någon belöning flytta hit eller giöra täta resor til staden hvarje gång, deras närvaro fordrades.

Hr Rudbeck, Joh. Olof: Om R. o. A. icke skulle behaga bifalla, hvad direction föreslagit, angående stiftskorset för gifte fruentimmer, så ville han gierna gå ifrån den idéen, hvilken Stiftsdirection endast antagit uti förmodan at animera fruentimren til at mera söka at komma in uti Adelige Jungfrustiftet.

Att directionen ansedt efter Hrr Riksråden Frihrr Flemming, Friesendorff och Funck deras ställen uti Stiftsdirectionen ledige, dertil hade directionen haft så mycket mera

skähl, som desse herrar flere gånger blifvit kallade, då de varit här i staden, men icke behagat biträda directionen utan ansedt sig icke behöfva vidare deltaga uti directionens giöromål, sedan de fådt nedlägga sine öfrige vicktigare embeten. Jungfrustiftet behöfde uti Kongl. Maij:tts Rådcammare stöd och hielp, som det säkrast kunde få af sådane herrar directeurer, hvilke sielfve voro der tilstädes vid påkommande tilfällen. I öfrigit försäkrade Hr Rudbeck å Stiftsdirectionens vägnar, att directionen skulle använda all möijelig omsorg och möda för at indrifva stiftscassans utestående fordringar, så at i den delen på directionens sida intet skulle fela.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Uppå Stiftsdirectionens anmälan har Riddarhusdeputationen giordt förslag til directeurer, at Stiftsdirection haft full anledning at anmäla desse ställen såsom ledige lärer icke böra sättas i tvifvelsmål, sedan R. o. A. hördt, hvad en af directeurerne Hr Rudbeck nu sagt, och det vore mindre benägit emot direction att tvifla i den delen. Ombyte med directeurer voro icke eller ovanligit; utan vidare formalitet af förfrågningar och afsägelser hade R. o. A. kallat dertil efter Hr Riksrådet Grefve Tessin Hr Riksrådet Frih. Palmstierna.

Hr Gref. och Fältmarskalcken hemstälte altså, om icke honom nu måtte tillåtas giöra proposition och det efter de omständigheter, som discourserne gifvit anledning til, och giorde häruppå följande propositioner:

1. Bifaller R. o. A. Riddarhusdeputationens betänckande, dock at de stiftsfröknar, som träda i gifte, icke sedermera måge äga tilstånd att bära stiftskorset?

Hvilken med Ja besvarades.

2. Bifaller R. o. A., att de stiftsfröknar, som gå utur stiftet och i ecktenskap, böra återställa stiftskorset utan at, som förr vanligit varit, af stiftscassan få derföre någon ersättning?

Detta besvarades äfven med Ja.

3. Bifaller R. o. A. Riddarhusdeputationens förslag til ledamöter uti Adelige Jungfrustiftsdirectionen?

Denne proposition besvarades likaledes med Ja.

Frih. Grönhagen påminte väl, at bref först måtte afgå til Hrr Riksens Råd Flemming, Friesendorff och Funck med förfrågan, om de än vidare ville behålla den mödan at med directionen deltaga uti omsorgen för Jungfrustiftet.

Hr Wachschlager, Gust. önskade äfven, at et sådant bref måtte afgå, innan de nu utnämde herrar träda in i directionen, samt derjämte at honom måtte lämnas tilfälle närmare genomse stiftets räkningar, innan han gillade den dervid hittintil förde förvaltningen; men då

Hr Gref. och Fältmarsk. förestälte, at Riddarhusdeputationen redan granskat räkningarne och at man vid bemälte deputations yttrande väl kunde trygga sig, när svårligen sådane handlingar in pleno sidsta dagen, då R. o. A. för denne gången är tilsammans, kunde nagelfaras; och hvad brefvet til de afgående herrar directeurer vidkommo, sådant förr ej varit vanligit och att derföre R. o. A. genom et sådant steg nu skulle gifva anledning at inskräncka i framtiden den rättigheten, som R. o. A. altid varit förbehållen at efter omständigheterne ombyta directeurer för Jungfrustiftet och hvilken R. o. A. utan formalitet utöfvat, såväl då Hr Riksrådet Grefve Tessin och Riksrådet Frih. Palmstierna trädde utur Stiftsdirectionen som vid flere dylike tilfällen, hälst Jungfrustiftsdirectionen denne gången anmält, at de afgående herrar sielfve trodde sig vid nu varande omständigheter icke kunna giöra stiftet någon nytta; så afstadnade all vidare ventilation häröfver.

3. Föredrogs Riddarhusdeputationens memorial, daterat som i dag, hvaruti deputationen förmäler, huruledes Fältmarskalken, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden Grefve Axel Fersen anmält, det han hädanefter ej hade tilfälle at såsom ledamot uti Riddarhusdirectionen fortfara uti den omsorg, välbemälte Herre såsom riddarhusdirecteur på et så utmärckt sätt behagat nu i 10 år hafva för R. o. A:s och Riddarhusets angelägenheter, utan åstundade at ifrån directionen blifva endtledigad. Riddarhusdirecteur i stället för Fältmarsk. Gr. Fersen.

Så ömande det varit för deputationen at genom denne afsägelse sakna vid riddarhusärendernes förvaltning det stöd, den mogne insigt och den drift, som välbemälte Herre så fullkommeligen äger och hvaraf Riddarhuset i de framflutne 10 åren rönt så märckelig nytta; så angelägit har deputationen och låtit sig vara at förmå Hr Fältmarskalken vid Riddarhusdeputationen at qvarblifva och derigenom förebygga den förlust, Riddarhuset genom Hr Grefvens och Fältmarskalkens bortgång utur directionen skulle lida; men som välbemälte Herre icke kunnat dertil öfvertalas, så föreslår

deputation i hans ställe til riddarhusdirecteur Öfverståthållaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Svärdsorden Grefve Axel Wrede Sparre, hvars mogne biträde, ömhet och nit deputationen förmodar skola upfylla, hvad R. o. A. genom Hr Grefvens och Fältmarskalkens bortgång annars skulle för mycket sakna.

Hr Lagersverd anhölt på det enständigaste, at Hr Grefven och Fältmarskalken ville låta förmå sig at blifva qvar vid directionen, annars begärte han saken på bordet.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Det är redan af Högl. R. o. A. en lag stiftad, at med ledamöter uti Riddarhusdirectionen bör ombyte ske; Hr Grefven och Fältmarskalken voro nu den äldste af Herrar Riddarhusdirecteurerne, altså hade han ansedt för en skyldighet at lämna sitt rum, då för öfrigit hans flere mångfaldige giöromål ej lämnade honom tid at så upfylla det, som han gierna önskade och som han borde, för at svara emot R. o. A:s oskattbara förtroende. För öfrigit anhölt Hr Grefven och Fältmarskalken, det ville R. o. A. altid bibehålla hos sig den principe at följa lagen stricte efter bokstafven utan at tillåta någon förtydning deruti och derföre nu ej lägga denne saken på bordet, då R. o. A. är i begrepp at sluta sine plena.

Hr v. Böhnen, Joh. Ludvig[1], önskade at få vid Riddarhusdirectionen behålla Hr Grefven och Fältmarskalken och, om det ej kunde på annat sätt ske, at R. o. A. ville yttra sig öfver om icke saken måtte läggas på bordet, hvilket han trodde ej kunna förvägras, om en eller flere ledamöter det begära.

Hr Hasenkam[p]ff, Hr Lagersverd med flere instämde uti at anhålla hos Hr Grefven och Fältmarskalken, det han ville vid directionen qvarblifva.

Hr Linderstedt, Eric, förenade sig äfven med de öfrige herrarne uti at söka öfvertala Hr Grefven och Fältmarskalken; men om det ej låto sig giöra, förklarade han sig nögd med Riddarhusdeputationens förslag.

Hr Tersmeden, Carl, önskade, at R. o. A. uti sin direction måtte än vidare få fägna sig af Hr Grefvens och Fältmarskalkens så mycket gagnande biträde, men kunde ej medgifva at tvinga välbemälte Herre emot sin vilja utan tilstyrckte bifall uppå Riddarhusdeputationens förslag.

Hr Billberg såg aldra hälst, at Hr Grefven och Fält-

[1] Härmed åsyftas troligen *Casper Ludvig* eller *Carl Ludvig*.

marskalken icke ville tröttna utan efter R. o. A:s enhälligt förklarade åstundan förblifva vid Riddarhusdirectionen; men om han icke låto beveka sig dertil, ville Hr Billberg yttra sine tanckar om förslaget.

Hr Lagersverd: Öfvertygad at det är R. o. A:s enhällige önskan at få behålla Hr Grefven och Fältmarskalken, kan iag icke gå ifrån at lägga saken på bordet, häldst om iag än skulle desistera, flere herrar ledamöter äro, som med mig begärt detsamma.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Det kan för mig icke vara behageligt, mindre öfverensstämmande med den uprigtighet, iag altid giordt mig en heder och skyldighet af at inför Högl. R. o. A. visa, at emottaga så månge mig hedrande föreställningar och icke genast åtlyda Högl. R. o. A:s åstundan. Det voro för mycket, om iag begärt at lämna det rum, mig uti Riddarhusdirectionen varit anförtrodt, för at blifva ombuden at detsamma åter intaga.

Men Högl. R. o. A. lärer vara öfvertygade om att detta icke kan vara mitt tänkesätt likmätigt. Jag har noga öfvervägat, innan iag tagit mitt beslut, och sedan det är tagit, förblifver iag dervid utan at kunna rygga det.

R. o. A:s egen giorde lag, som bör lydas, mine egne omständigheter och flere skäl, dem iag må förbigå at nu uprepa, förbinda mig at ej ändra min föresats. Det förtroende, Höglofl. R. o. A. nu i 10 år behagat hedra mig med och hvaraf iag i denne stunden röna fådt et dyrbart vedermäle, förbinder mig til den fullkomligaste erkientsla, hvilken och aldrig, så länge iag lefver, skal uphöra.

Hr Gref. och Fältmarsk. giorde häruppå proposition:

Bifaller R. o. A. Riddarhusdeputationens betänckande?

Den besvarades med Ja.

Hvaröfver extractum protocolli til Hr Grefven och Öfverståthållaren Wrede Sparre utfärdades i följande form:

Som Fältmarskalken, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden Högvälborne Grefve Hr Axel Fersen begärt at få öfverlämna det rum, som han med R. o. A:s fullkomligaste förtroende och så värdigt nu snart i tio år innehaft uti Högl. Riddarhusdirectionen, och ehuru enständigt R. o. A. sökt förmå bemälte Hr Grefve och Fältmarskalk at dervid längre förblifva, R. o. A. likväl deruti icke kunnat er-

nå sin önskan; så blef til riddarhusdirecteur uti välbemälte Hr Grefve och Fältmarskalks ställe utvald och förordnad Öfverståthållaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Svärdsorden Högvälborne Grefve Hr Axel Wrede Sparre och bemälte Hr Grefve och Öfverståthållare tillagt det årlige honorarium med de öfrige rättigheter, som samma rum åtföljja. Hvaröfver detta till bevis utur protocollet meddelas skulle. Ut supra.

Gåfva för fattige adelige enkor och barn.

4. Hr Gref. och Fältmarsk.: Innan R. o. A. åtskiljas, har altid varit vanligit at med någon nådegåfva ihugkomma adelige enckor och barn, som äro fattige. I förhoppning at det äfven denne gången lärer ske, hafva åtskillige sådane ingifvit böneskrifter om nådegåfvor. Jag har låtit giöra en förteckning öfver dem, om R. o. A. skulle behaga åhöra densamma.

Denne förteckning uplästes häruppå, innehållande 42 stycken sökande.

Hr Lagersverd anmälte sin Stiufmoder Fru de la Vall.[1]

Hr Liliehorn anmälte Fru Örnflycht.

Hr Landshöfdingen Baron Tilas Fröken Carlstein.

Och på samma sätt anmältes af flere

Fru Skog, född Knorring,

Cornetten Hökeflychts Enka,

Fru von Bercker,

Fru Grundell,

Fru Travenfeldt,

Fröken Langman,

Fru Adlerstolpe,

Fru Kiellberg, född von Segerberg,

Fru Gerta,

Fröken Gyllenflycht.

Och inkom äfven en skriftelig ansökning af en Fru Anna Christina Rosentvist, enka efter afl. Ryttmästaren Rosentvist.

Hvilke alle på listan upfördes.

Häruppå examinerades den upläste listan närmare och beslöts, at derifrån kommo at gå ut afledne Ryttmästaren Brandtbergs Enka, efter hon icke voro frälsemans enka eller barn.

[1] Härmed torde åsyftas hans svärmoder Charlotta Sofia Widemeijer.

Äfven af samma skäl Enkan Brita Biörkman.

Äfven afledne Majoren Brandkulas dotter.

Vid afledne Capitain Nordenheims Enka påminte Frih. Grönhagen, at hon voro af nog tvetydig frägd och varit uti arrest en tid såsom misstänckt för delagtighet uti någon stöld.

Hon blef altså utstruken.

Vid Fröknarne Juliana Sophia och Ulrica C. Leijonanckar påminte Hr Tersmeden, at de vid Ammiralitetet njuta hederlig pension ända till 1000 dahl. årligen och altså ej borde stå uppå denne förteckning, hvarföre de ock derifrån uttogos.

Vid afledne Lieutenanten Dahlbergs Enka påmintes, at hvarken hon eller hennes man voro af adel utan at hon voro dotter af afledne Häradshöfdingen Schaij, ofrälse.

Men Frih. Grönhagen påstod, at hon voro född Gyllengahm.

Emedlertid ströks öfver hennes namn och lämnades til at närmare derom undersökas, innan hon på listan fingo blifva stående.

Vid afledne Contoirsskrifvarens Silents Enka förbehölts äfven at undersökas skulle, om hennes man varit af den adelige ätten de Silentz, innan någon nådegåfva kunde henne tildelas.

Vid Capitain Buttlers Enka, född Pahl, påmintes, at hon icke voro af adel och altså borde gå ut.

Frih. Grönhagen påstod väl, att hon voro född af adelige familjen Pahl, men flere deremot försäkrade, att hon icke voro af denne familje.

Hon blef altså utstruken.

Hr Wachschlager, Gustaf, biföll väl, at de influtne bötespenningar samt några medel af riddarhuscassan måtte anslås efter vanligheten till nådegåfvor för desse sökande, men förbehölt sig, at icke andre än välfrägdade måtte blifva häraf delacktige. Härmed instämde de öfrige herrar af R. o. A.

Hr Hasenkam[p]ff tillade, att Riddarhusdirectionen måtte underrätta sig om de sökandes vilkår och icke gifva något åt sådane, som hafva pensioner eller förmögen slägt, som kan understödja; på det derigenom ej måtte minskas de värckeligen torftigas del.

Detta blef ej eller contradicerat.

Hr Gref. och Fältmarsk. gaf vid handen, at R. o. A. sidstl. riksdag anslagit härtil 1 200 dahl. s:rmt, och hemstälte, om icke Riddarhusdirectionen kunde updragas, ifall R. o. A. nu skulle vilja anslå lika så stor summa, at giöra utdelningen på sätt, som nu blifvit discourerat.

Frih. Grönhagen intygade, at R. o. A. sidstl. riksdag anslagit härtil 1 200 dahl. s:rmt, de influtne bötespenningar dock inberäknade häruti. At R. o. A. utsedt några af sine ledamöter, som sedan giordt denne utdelning, och att hvar ock en af de sökande fådt lika stor del, sedan genom anslag på taflan en viss dag för dem blifvit utsatt at komma och emottaga sine penningar.

Hr Wachschlager, Gustaf, önskade härvid, att riddarhuscassan måtte tåla en så stor utgift som 1 200 dahl. s:rmt, ty af bötespengarne förmodade han icke, att mycket uti denne summan skulle kunna fyllas.

Ordförande Hr Grefven och Fältmarskalken giorde häruppå proposition:

Bifaller R. o. A., at lika som sidstl. riksdag en summa af ettusendetuhundrade daler silfvermynt, de influtne bötespenningarne deruti inbegrepne, anslås til utdelningen åt desse nu på förteckningen upförde sökande, om hvilke penningars utdelning Riddarhusdirectionen, enligit hvad nu blifvit discurerat, har at besörja.

Hvilken med Ja besvarades.

Riddarhussecreteraren lämnade häruppå och Hr Generalauditeuren von Nackreij trädde till protocollet för följande.

Riddarhusbetieningens discretion.

5. Hr von Böhnen, Carl Ludvig: Innan R. o. A. åtskiljas, har altid varit vanligit at ihugkomma riddarhusbetieningen med någon hedersgåfva til hugnad för deras vid riksdagen hafde mera möda och trägnare upvacktning; begärte altså, at R. o. A. denna riksdag ville låta dem vederfaras en lika ynnest och at de måtte få lika så mycket som sidstl. riksdag.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Jag hade nu ämnat at anmäla detta ärende, kanske Högl. R. o. A. skulle behaga ihugkomma och hugna sin betiening?

Hr Billberg: Jag är icke emot at de måtte få belöning; men iag tror mig böra vara sparsam och täncka på cassans tilstånd, som ej lär tåla en så stor utgift nu som förre gång-

en; sidstl. riksdag varade i tvenne år och denne allenast ett år, synes altså vara nog, om de få helften emot då.

Hr von Böhnen, Carl Ludvig, insisterade, at hans proposition måtte vinna bifall; hvarmed sig äfven flere herrar förenade.

Hr Hasenkam[p] ff: Icke är det R. o. A. värdigt vid en riksdag, som varit genereux, at vilja afkorta på sin betienings arfvode; det kläder ej at spara för R. o. A:s Secreterare, när våre medstånd ofelbart hederligen ihugkomma sine; har riksdagen ej varit så lång som den förre, så torde plena denna gången hafva varit så mycket tätare och protocollen ej mindre dryge; man bör altså, då frågan är om hedersgåfva, ej räkna månader och tid utan R. o. A. hugna sin betiening med at få nu lika stort arfvode som förre gången, hvaröfver iag begär proposition.

Hr Gref. och Fältmarsk.: Bifaller R. o. A., at dess betiening, nemligen Secreteraren, Kammereraren, Fischalen, Förste och Andre Cantzlisten samt Riddarhusvacktmästaren måge hugnas för deras vid innevarande riksdag hafde möda med en belöning af Riddarhusets cassa för hvar och en af dem lika så stor som den, hvilken de vid sidstl. riksdag erhöllo?

Detta besvarades med Ja.

Hvaröfver följande extractum protocolli utfärdades.

Resolverades, att R. o. A:s betiening, nemligen Secreteraren, Kammereraren, Riddarhusfischalen, Första Cantzlisten Hofsecreteraren Engelcrantz och Andra Cantzlisten Hofjunckaren Schönfeldt samt Vacktmästaren måge hugnas för deras vid innevarande riksdag hafvde möda med en belöning utaf Riddarhusets cassa för hvar ock en af dem lika stor som den, hvilken de vid sidstl. riksdag erhöllo. Ut supra.

Ex protocollo

Olof von Nackreii.

Hvarefter Riddarhussecreteraren åter trädde til protocollet.

6. Häruppå företogs ånyo Riddarhusdeputationens memorial, daterat den 2 Augusti 1769, angående den adelige ätten von Vicken n:o 830 i matrikelen, hvilken tillika med Öfverstelieutenantens och Riddarens Hr Johan Evert von Vickens

Adelige ätten von Vicken ang:de.

memorial, daterat d. 31 Januarii innevarande år, blifvit den förste sidstl. Februarii upläst och på bordet lagt.

R. o. A. åhörde nu ånyo såväl berörde Riddarhusdeputationens memorial och det af Hr Öfverstelieutenanten von Vicken ingifne som och et i dag inkommit memorial af Hr G. A. Leijonmark, innehållande skäl emot de nu lefvande Hrr von Vickens introduction, samt et af Hr Öfverstelieutenanten von Vicken ytterligare ingifvit memorial, hvaruti han anhåller om anstånd med denne sak til nästa riksdag.

Hvilke handlingar finnes vid detta protocoll bilagde.

Hr Linderstedt, Eric: Här voro mycket at anföra, som skulle kunna bevisa Hrr von Vickens rättighet att sitta på vårt Riddarhus. Redan år 1650 är stadgat, at alle lifländske adelige ätter skulle hos oss få introduction. 1720 års fredsfördrag uphäfver på intet sätt utan snarare confirmerar, hvad i förre pacta derom blifvit förordnat. Det är bevisligit, at den erkiende Hr Hinric von Vickens broder vid 1693 års riksdag suttit för famillen; men som frågan äfven är giord, om von Vickens ätt värckeligen varit lifländsk adel och Hr Öfverstelieutenanten von Vicken utbedt sig tid til nästa riksdag at få bevisa det, hvaruppå efter min tancka hans rättighet til introduction hufvudsakeligen beror, så bör detta honom icke förvägras utan med sakens afgiörande til dess anstånd lämnas.

Frih. Grönhagen, Carl Gustaf [ɔ: Claes Wilhelm], fant icke, at frågan nu voro, som Hr Leijonmark den i sitt memorial upptagit, om någon ny introduction; frågan är, om en bonæ fidei possessor utan föregången pröfning och utan at iackttages alt, hvad en laglig ordning biuder, kan depossideras utur den rättighet, han innehafver? Om de, som enligit 1650 års beslut äro erkiende och introducerade svenske adelsmän, icke böra få vara det? Följakteligen om Hrr von Vicken nu skola bibehållas uti rättigheter, som de och deras förfäder alt sedan 1650 ägt och 1675 tilträdt? Och då voro han af den tanckan, at famillen bör njuta desse sina rättigheter, til dess bevist blifvit, at den inge äger.

Hr Silfverschiöld påminte, at förste frågan nu voro, om Hr Öfverstelieutenanten von Vicken skall få det begärte anstånd at legitimera sin ätts adelskap, och at den borde först afgiöras, innan öfverläggningen kunde gå vidare.

Hr Schönström: Då blifver det ock en fråga, om

R. o. A. kan giöra svenske adelsmän? Ingen lifländsk adelig ätt har kunnat komma in på vårt Riddarhus, innan den fådt Svea konungs resolution at vara naturaliserad. R. o. A. skulle annars kunna lämna Hrr von Vicken säte här ibland sig, utan at de voro svenske adelsmän, ifall de ej hafva en sådan resolution at upvisa, och, fastän de sitta här, landshöfdingen i orten, der de bo, lika fult taga av dem mantalspenningar som af ofrälse. Det lifländske adelskapet bevisar på deras sida altså ingenting här efter min tancka, utan skall det gagna, bör det bevisas hos Kongl. Maij:t. Altså är det begärte anståndet äfven onödigt här.

Frih. von Essen: Det voro obilligt at förneka en svensk man det beneficium at få bevisa sin rätt. Äro Hrr von Vicken af den adelige lifländske ätten, hvaraf Hr Hinric von Vicken härstammar, som på Riddarhuset blifvit introducerad, så lärer emot fredsfördrag och pacta den nu lefvande grenen svårligen kunna förvägras att njuta ättens genom desse pacta vundne svenske adelige rättighet; om R. o. A. utan at afbida de erbudne bevis härom nu skulle företaga saken och kanske frånkienna Hrr von Vicken säte och stämma på Riddarhuset men Kongl. Maij:tt, sedan bevisen blifvit producerade, uppå desse bevis antogo dem för svenske adelsmän af den introducerade adelige ätten von Vicken, kommo då icke R. o. A. i den förlägenhet at åter företaga saken. Derföre är bättre att densamma upskiuta til nästa riksdag.

Frih. Ridderstolpe, Carl, fant, at det skulle mera utmärcka ovänlighet än rättvisa, om R. o. A. ej skulle vilja unna sig alt det lius i saken, som erbiudes och som han för sin del funno behöfvas. Riddarhusdeputationens betänckande häruti uplyser ej tilräckeligen åtskillige omständigheter. Deruti nämnes ej et ord om skiöldebrefvet, kanske det aldrig blifvit utfärdat, utan at då på samma sätt, som ofta sedermera händt, et kort extractum protocolli eller en kort på suppliquen skrefven resolution giordt introduction. Hurudant och detta document voro, bör R. o. A. se dess innehåll. Frågan är så mycket ömare, som den angår icke en enda person utan en hel familles rättighet, såväl de däraf nu lefvande som de tilkommande. Det voro hårdt at neka Hr Öfverstelieutenanten von Vicken til at få visa famillens adelskap och existance. Frih. Ridderstolpe tillstyrckte derföre, at det begärte anstånd måtte honom beviljas.

Hr Leijonmark, Gustaf Adolf: Frågan bör icke förvändas; aldrig kan R. o. A. gå in uti någon pröfning, om Hr Öfverstelieutenanten von Vicken är berättigad at vara eller at blifva adelsman i Sverige, det är Kongl. Maij:tts höga rättighet. Frågan är blott, om hans stamfader såsom svensk adelsman fådt på Riddarhuset introduction. När Hr Öfverstelieutenanten, emot hvad Riddarhusdeputationen förklarat, icke har något skäl til bevis för sig i den delen att anföra utan endast begär upskof för at bevisa, det familjen, hvaraf han härstammar, är lifländsk adel, hvilket ingen vill honom bestrida, så är det begärte upskofvet onödigt.

Ingen kan efter mitt begrep blifva svensk adelsman utan genom Svea konung. Om pacta förbehålla den lifländske adelen at blifva svenske adelsmän, så præsupponeras dock, at sådant hos Svea konung bör af hvar lifländsk familje sökas, som det åstundar, och få konungens resolution. Ingen lärer utan en sådan resolution här kunna introduceras. Hr Öfverstelieutenanten von Vicken har aldrig kunnat påstå, at han ägt någon sådan resolution för sin gren, mindre at denne gren fådt introduction. Jag finner altså intet skäl at uppehålla saken utan begär, att den må afgiöras. Skall den, som icke ens påstår sig vara svensk adelsman, kunna få introduction, så blifver R. o. A. ej utan grund hemstält, om icke de af vår allernådigste Konung med adeligit stånd benådade böra först vinna denne förmån. Men då ligger R. o. A:s resolution om nye introductioner i vägen, til dess de introducerade familjernes antal förminskat sig under åttahundrade.

Hr Sparrschiöld: Ehuru noga Riddarhusdeputationen genomsökt alle handlingar, som kunna tiena til uplysning i detta ämne, är dock aldrig befunnit, at någon mer än Hr Hinric von Vicken år 1675 blifvit i Sverige nobiliterad. Att han härstammat af familjen von Vicken, som långt förut af Konungen i Polen Stephan Bathori blifvit adlad, medgifver iag gierna; hade flere af den familjen önskat at blifva svenske adelsmän, så hade de kunnat söka och få det lika med Hr Hinric von Vicken, men som de det ej giordt, så lärer det åligga Hr Öfverstelieutenanten von Vicken at för sig och sin gren hos Kongl. Maij:tt nu söka det; ty vi kunna eij giöra svenske adelsmän.

Vinner han Kongl. Maij:tts nådiga bifall deruti och kommer dermed til oss framdeles, då kan R. o. A. hafva tilfälle

at yttra sig, om icke i anseende dertill, at de nu lefvande Hrr von Vicken och deras förfäder, hvilke af okunnoghet och utan att det varit utredt angående von Vickenska famillens utgång på Riddarhuset genom den introducerade grenens utslocknande, alt ifrån regeringssättets början suttit på Riddarhuset, måge emot introductionssummans erläggande få blifva introducerade och hvad nummer de kunna erhålla ibland R. o. A., hvilket då kan blifva en exception ifrån hvad R. o. A. om introductioner stadgat, och det i anseende til de besynnerliga omständigheter, som sig i denne casu speciale förete; annars finner iag för min del, at i detta mål handlas emot tydelig beskrefven lag.

Hr Billberg: Här talas om at den nu lefvande grenen af von Vickenska famillen skall hos Kongl. Maij:tt först behöfva söka naturalisation. Jag tror icke det ännu vara bevist, at sådant behöfves. Riddarhusdeputationen yttrar sig allenast, at denna gren aldrig blifvit introducerad, men Hr von Vicken, som nu först fådt kundskap om ett sådant yttrande, begär tid och råderum at få bevisa med documenter, at hans famille är lifländsk adel, som sådan hel och hållen i Sverige naturaliserad samt i följe deraf ej oberättigad at på vårt Riddarhus för alle sine i Sverige varande grenar innehafva famillens nummer och säte. Desse documenter vill han anskaffa och begär dertil tid. Han behöfver den, och det voro at förneka honom sin rätt, om han ej finge upskof med saken til nästa riksdag.

Hr Wachschlager, Gustaf, förenade sig med Frih. von Essen och Frih. Ridderstolpe. Hr von Vickens Fader och Faderfader hafva suttit här på Riddarhuset för famillen i mer än et halft seculum, skola deras barn nu utstängas utan at få bevisa sin rätt. Hr Öfverstelieutenanten von Vicken begär tid at få bevisa, det han härstammar af en värckelig svensk adlad gren. Det bör honom beviljas, kan han nästa riksdag ej bevisa det, så äger ju R. o. A. öppet at utesluta honom och hans gren. Innan R. o. A. yttrat sig, kommer han ej in, altså förändras ej sakens ställning genom det beviljade upskofvet. Detta är mitt yttrande. De olika tanckar häruti, som iag hos R. o. A. förmärckt, torde kanskie uppå propositionen om upskof värcka, at den besvaras med Ja och Neij. Uti en sådan händelse hemställer iag, om vi nu efter slutad riksdag, sedan större delen af R. o. A. äro bortreste, kunna votera i en så beskaffad sak som denne, hvilken angår nu lefvande och til-

kommande medborgares rätt, och hvad värckan vårt voteringsbeslut kan äga framdeles, när R. o. A. vid en riksdag mera talrikt en corps sammankommer.

Hr von Post, Friedrich: I den nu förevarande fråga, om Hr Öfverstelieutenanten von Vicken må beviljas det begärte upskof at bevisa sig härstamma af den lifländske adelige ätten von Vicken, finner iag så mycket mera, at det bör honom beviljas, som hela sakens afgiörande hufvudsakeligen beror uppå om han kan det bevisa eller ej. Adelige ätter ifrån de conquetterade provincier hafva ofta under denne titul och i stöd af pacta fådt introduction; så skedde med adelige ätten Tott ifrån Skåne och Dannemarck, n:o 26 i vår matrikel, vid 1756 års riksdag. Flere ätter, som nu värckeligen sitta på Riddarhuset, hafva blivit uppå denne grund introducerade, ibland hvilke iag kan nämna ätterne von Knorring, Freitagk, Paijkull och Brakell; jag vet icke, om de förut haft naturalisationsbref, utan tror, att det skedt i följe af pacta, som förmå, at då lifländsk adelsman kommer in och sätter sig här neder i riket, skall han njuta alla rättigheter som svensk adelsman. Den omständigheten, huruvida de nu ifrågavarande Hrr von Vicken härstamma af den adelige lifländske ätten och huruvida deras förfäder kommit in i riket och satt sig här neder, har Riddarhusdeputationen icke uplyst. Utan uplysning derom tiltror iag mig ej at afgiöra saken. Hr von Vicken har åtagit sig at bevisa så det ena som det andra, och dertil bör honom meo voto lämnas den begärte tid till nästa riksdag. Ehvad han då må äga eller brista i bevis, så vill iag sluteligen yttra mig.

Hr Lagersverd instämde häruti; mera voro redan talt i detta, än det behöfdes för at få proposition om upskof, han begärte den altså nu; saken ansåg han lika som en rättegång emellan Riddarhusfischalen å embetes vägnar och Hrr von Vicken; när i början af en sådan action endera parten begär anstånd att innom viss tid anskaffa sine bevis, bör det efter Sveriges lag af domaren icke förvägras.

Hr Wadenstierna, Carl: Jag vil gå förbij at säga mine tanckar uti hufvudfrågan utan allenast tala om det begärte anstånd. Det vill iag dock vid förbijgåendet nämna, at de anförde exempel icke uplysa i förevarande fråga; ty familen Tott beviste sig redan vara introducerad och de lifländske nämde ätterne hafva icke kunnat komma in utan naturalisa-

tion. De åberopade pacta fordra tydeligen, at naturalisation bör föregå, och den skall sökas hos Kongl. Maij:tt.

Det begärte upskåf vill iag icke lägga något hinder emot; men när det beviljas, blifver angelägnast, at Hr von Vicken erhåller Kongl. Maij:ts nådige naturalisationsbref. När detta nästa riksdag här upvises, så skal iag med nöije och full öfvertygelse samtycka at emottaga denne gren af familjen von Vicken utan att begära andra bevis. Derigenom hoppas iag at hafva förenat den ömhet och acktning, Hr Öfverstelieutenanten von Vicken värckeligen förtienar, med den laglydnad at ej gripa in uti Kongl. Maij:ts höga rättighet och äfven hafva haft afseende uppå R. o. A:s värdighet, som icke lärer tåla, at andre än de, som Sveriges konung antagit för svenske adelsmän, blifva på svenske Riddarhuset intagne.

Hr Modée: Ifall Kongl. Maij:t beviljar den begärte naturalisation, skulle iag väl af den vänskap, iag hyser för Hr Öfverstelieutenanten von Vicken, vara bögd at bifalla hans introduction, likväl med förbehåll at han får sidste nummern. Men när iag har de præjudicater för mig, att Hrr Krabbe och Bratt tilförene på lika grunder som nu Hr von Vicken blifvit uteslutne ifrån Riddarhuset; när iag besinnar, at här beviset om det lifländske adelskapet icke kan värka något til Hr von Vickens fördel, efter R. o. A. ej kunna giöra svenske adelsmän; at 1762 års beslut hindrar alle nye introductioner tills vidare; att Hr von Vicken ägt nog tid ifrån riksdagens början i April, då han uti denne sak blef hörd, til Augusti månad och alt derifrån til nu, snart et helt år, at skaffa sine omtalte bevis, om han några haft, så ser iag ej, at det begärte anstånd bör eller kan honom beviljas, utan begär iag proposition på Riddarhusdeputationens memorial och bifaller det.

Mine gunstige Herrar! Om det gifver en rättighet til säte på vårt Riddarhus, at man är född af lifländsk adelig stam, så få herrarne låf at giöra sin sal mycket större, ty månge hundrade böra då med lika rättighet som Hr von Vicken komma hit in.

Hr Durietz: Det första, man bör utlåta sig öfver, är ofelbart Hr Öfverstelieutenanten von Vickens begärte anstånd. Att det är nödigt både för honom och oss, innan hufvudsaken afgiöres, synes mig otvifvelagtigt. Man måste gå tilbakars och framleta äldre tiders handlingar at af dem få de saknade uplysningar, til acter i lifländske archiver; för-

ordningar, fredsfördrag, pacta, Rådcammarens protocoller får man kanske recurrera; dertil fordras visserligen den begärte tiden.

Denne sak bör icke handteras såsom rörande något personelt utan som den där angår en ätts rättighet. Jag förbigår altså alt, hvad som personellement kunde talas om Hr Öfverstelieutenanten von Vickens förtienster, iag vill ej eller gå i detaille af de skäl, som kunde anföras i sielfva hufvudfrågan, utan håller mig endast vid at det är billigt bevilja det begärte upskåf och lämna Hr von Vicken råderum at anskaffa de bevis, som han förmenar tiena til bestyrckande af sin rättighet; ty uplysningar böra sökas, innan man kan döma i en sak. Och sedan iag blifvit kiennare af alla hit hörande omständigheter, blifver iag mera tranquilliserad, hvilket ofelbart äfven händer flere än mig, för at sedan med godt samvete och utan passion kunna döma.

Hr Ehrensverd, Friedr.: Det bedröfvar mig värckeligen, at iag vid detta tilfälle ej kan giöra Hr von Vicken någon compliment utan nödgas hålla mig vid saken, sådan som Riddarhusdeputationens betänckande densamma upgifvit; där säges, at Hrr von Vickens Fadersfaders Broder blivit ensam nobiliterad, och så förhåller det sig; der talas ej i diplomer om at han fådt denne nåd af Sveriges konung såsom lifländsk adelsman utan för egne meriter. De åberopade af familleme Tott, Freitagk, Brakel med flere sitta här på Riddarhuset som svenske introducerade adelsmän men ej deras slägtingar, de danske eller lifländske adelsmännen; altså uplysa de exempel ingenting häruti.

Närvarande Hrr von Vickens förfäder hafva aldrig blifvit nobiliterade i Sverige, aldrig introducerade. Öfverstelieutenanten von Vicken har ej eller påstådt sådant utan endast, at han är lifländsk adelsman, hvilket han ej behöfver bevisa här.

När altså det begärte upskåf ej tienar til något, är ju rättvist at afslå det och ej draga saken onödigtvis på långbäncken. Detta skall ej hindra mig at en annan gång åter uptaga saken, ifall Hr von Vicken då kan framte bättre skäl än de, han nu har och tilbudit sig at anskaffa.

Hr Uggla, Leonh. Magn.: Voro icke 1762 års R. o. A:s beslut i vägen, skulle iag gierna gå in uti alle möijelige förslag at kunna behålla hos oss en så värdig ledamot som Hr von Vicken; men som han först af Kongl. Maij:tt bör blif-

va benådad med svenskt adelskap och, sedan det skedt, introductionen likväl icke kan emot detta beslut ännu beviljas, så lärer det begärte anstånd, om det beviljas, icke kunna värcka något til förändring uti Riddarhusdeputations utlåtande.

Hr Möllerstierna förestälte, at familjen suttit på Riddarhuset redan långt över 70 år, at de varit okunnoge uti de omständigheter, som nu yppat sig, annars hade redan för lång tid sedan desse omständigheter kunnat förekommas. Han bad R. o. A. ömsint öfverväga denne häfd och i anseende dertil åtminstone lämna familjen tid at bevisa sin rättighet, om den gitter.

Hr [von] Nackreij: Hr von Vicken begär få bevisa, at han efter pacta conventa såsom lifländsk adelsman är naturaliserad svensk och at den gren, hvarifrån han härstammar, ägt lika rättighet som hans Fadersfaders broder, Hr Hinric von Vicken, til introduction.

Praxis har aldrig varit, at lifländske adelen behöft begära naturalisation, ty fordna konungars diplomer hafva varit för dem tilräckelige. Om Hr von Vickens familje bibehålles vid sitt säte på Riddarhuset, leder det icke til något inbrott emot 1762 års författning, ty familjen var då redan inne på Riddarhuset.

Dessutom fordrar flere considerationer, at en sak af sådan beskaffenhet som denne med mycken varsamhet handteras; at börja undersöka om gamla familjers ursprung och introductioner och vilja utesluta alle dem, som icke genast kunde documentera sig, skulle uti en ställning af partier, som uti fria regeringar snart kunna upkomma, förordsaka mycken villervalla.

Jag hemställer derföre, om icke proposition måtte giöras, at denne sak upskiutes til nästa riksdag.

Då lämnas Hr Öfverstelieutenanten von Vicken tilräckelig tid at anskaffa sine bevis,[1] och derefter kan R. o. A. med mera insigt och visshet taga sit beslut.

Hr Gref. och Fältmarsk. önskade, at discourserne nu måtte uphöra, och giorde deruppå proposition:

Bifaller R. o. A. Riddarhusdeputationens betänckande?

---

[1] Härefter ursprungligen: *Kan han då ej bevisa sin rätt til säte och stämma, så kommer hans familje meo voto aldrig dertil, uppå sådan grund som den hittils ägt hos oss säte och stämma.*

Hvilken besvarades med Ja och Neij.

Frih. Ridderstolpe, Carl, förestälte, at om proposition giordes uppå Hr Öfverstelieutenanten von Vickens anhållan om upskåf med saken til nästa riksdag, så förmodade han, at densamme skulle almänt bifallas.

Hr Schönström deremot trodde, at då en del af R. o. A. i discourserne förklarat sig bifalla betänckandet, en del deremot tilstyrckt at bevilja Hr von Vicken det begärte anstånd, så måste väl proposition giöras uppå betänckandet, men när den besvaras med Ja och Neij och saken följackteligen genom votering kommer at decideras, så intages uti contrapropositionen de dissentierandes mening, hvilken nu blifver att bevilja Hr von Vicken det begärte upskåf.

Frih. Ridderstolpe, Carl, reclamerade de frånvarandes rättighet och påstod, att R. o. A. ej kunde beqvämligen votera, sedan de hos Konungen tagit afsked och han hemförlåfvat Riksens Ständer.[1]

Hr Schönström deremot påminte at p[r]axis i alle tider varit den, at sedan Ständerne på Rikssalen tagit underdånigt afsked af Kongl. Maij:tt, så hade hvart stånd för sig afgiordt sine oeconomiske angelägenheter och derföre en eller flere gånger sammankommit efter anslag. Aldrig hade någon satt i fråga deras decisionsrätt i sådane mål. Flere oeconomiske frågor hade R. o. A. i dylike mål och uti oeconomiske plena genom votering afgiordt; han behöfde ej nämna mer än det ena siste vid 1766 års riksdag, då Håfjunkaren Estenberg genom votering från Riddarhuset blef utesluten, för att uplysa, hvad han sagt.

I dag voro R. o. A. genom ordenteligit anslag sammankallade til oeconomiskt plenum och ingenting kunde vara mera oeconomiskt för ståndet än at afgiöra, om en famille erhållit introduction på Riddarhuset eller ej.

Hr Linderstedt, Eric, fant, at det voro redan nog länge talat i denne saken, bad derföre Hr Grefven och Fältmarsk. at skilja R. o. A. ifrån densamme och giöra proposition öfver det af Hr von Vicken begärte anstånd, hvilket han trodde skulle utan votering kunna bifallas, ty derigenom afgår R. o. A. ingenting af sin decisionsrätt och Hr von Vicken

---

[1] Härefter ursprungligen: *Efter slutad riksdag ägde R. o. A. ej mer någon decisive rätt som stånd.*

kommer ändå icke in på Riddarhuset, innan frågan blifver deciderad.

Men vill R. o. A. ännu vidare gå uti ventilation om hufvudfrågan och afslå det begärte anstånd, så förbehölt sig Hr Linderstedt at omständeligare få decidera de skäl, som talte för von Vickenska famillens rätt. Han hade och då et document att producera, som skulle gifva denne hans mening mycken styrcka.

Hr Liljehorn hade emot det begärte upskof så mycket mindre at påminna, som Hr von Vicken hufvudsakeligen begärt det i afseende på at få bevisa, det han voro adelsman och af lifländsk adel, men decisionen deröfver ej kunde tilhöra R. o. A. utan Kongl. Maij:tt.

Här voro endast frågan om den grenen, ifrån hvilken Hr von Vicken härstammar, om Hr Wolfgang von Vicken lika så väl som Hr Hinric von Vicken blifvit introducerade på svenske Riddarhuset. Dertil säger Riddarhusdeputationen Neij, och Hr Öfverstelieutenanten von Vicken har aldrig begärt eller kunnat bevisa en sådan introduction.

At denne fråga skall upskiutas til nästa riksdag fant Hr Liliehorn ej enligit med Riksdagsordningen, den har hos R. o. A. varit föredragen, har legat på bordet i fem dagar och bör nu, då den kommer före, afgiöras.

Emedlertid och i den frågan, om Hr von Vicken är svensk adelsman, kan hos oss icke nekas honom tid at få legitimera sig. När han dermed gådt den laglige vägen och sedan kommer til R. o. A. med begäran om introduction såsom legitimerad svensk adelsman, då förklarade Hr Liliehorn, at sådant icke borde honom vägras utan præferablement framför andra ointroducerade familler admitteras i anseende til den förmån, famillen redan innehaft at i en så lång tid äga säte och stämma på Riddarhuset.

Hr Lagersverd: Här är ännu icke frågan hvarcken om adelskap eller introduction utan endast om Hr von Vicken må beviljas upskof, den bör först afgiöras; han bad derföre, at alle discourser måtte få afstadna och at Hr Grefven och Fältmarsk. ville använda de stora gåfvor, han ägde och hvarmed han så kraftigt värckade på allas hiertan, at förena R. o. A. til bifall uppå proposition om upskåf, på det man må undvika en ny fråga, som om votering kunde upkomma. Hr Fältmarsk. hade i förra pleno, då frågan var om gåfva til Fru

Carlschiöld och hennes barn och han afbögde votering, visat, huru mycket han hos R. o. A förmådde.

Hr Wadenstierna, Carl: Utan at röra vid ordföranderättigheten, hvilken det tilkommer at giöra och reglera proposition, utbad han sig, innan den giordes, at få anföra något.

Under förbigående ville han som kortast anmärcka vid det, som blifvit sagt angående at R. o. A. ej skulle uti sitt oeconomiske pleno kunna afgiöra något genom votering, at om så voro, skulle aldrig R. o. A. kunna uti sine oeconomiske plena taga något beslut. Regeringssättet grundar sig uppå at pluraliteten giör besluten, men uti grundlagen finnes ingen skilnad utsatt i beslutens kraft, om de äro tagne af en större eller mindre pluralitet; en sådan skillnad skulle och giöra vår constitution ofullkomlig och våre beslut vacklande, när man sällan eller nästan aldrig kunde vinna unanimitet.

Hvad det begärte upskåf angingo, trodde han, at det kunde beviljas. Det skulle vara honom kärt i anseende til den vänskap och estime, han hyste för Hr Öfverstelieutenanten von Vicken, om bemälte Hr Öfverstelieutenant kunde bevisa sig vara af lifländsk adel, men det yrckade Hr Wadenstierna, at bevisen böra inför Kongl. Maij:t andragas, som äger magt at dem pröfva och at decidera, om Hr von Vicken äfven skal vara svensk adelsman. Då går saken uti sin rätta ordning.

Vid den omständigheten at lifländske adelen efter pacta voro berättigade at äfven vara svensk adel, borde ej förbigås, det i pacta är vidhäftade villkår, nemligen at den, som ville vinna en sådan förmån, borde efter samma pacta inom en viss utsatt tid sig derom hos Kongl. Maij:tt i underdånighet anmäla.

Om Hr Wolfgang von Vickens descendenter den tid, då fatalierne voro öpne, försummat en sådan ansökning, efter de trodt sig ej behöfva den, så borde väl sådant värcka för dem så mycket, at fatalierne ännu måge vara öppne, efter casus nu först yppat sig; men kan aldrig frikalla dem ifrån den skyldighet, som alle adelige i Sverige naturaliserade familler til följe af de åberopade pacta varit skyldige at iackttaga, nemligen at hos Kongl. Maij:tt söka deras naturalisation.

Hr Wachschlager, Gustaf, förenade sig med Hr Wadenstierna at bevilja det begärte upskåf och ville altså, efter saken kommo at hvila, icke gå in uti någon slags dis-

curse om sielfva hufvudfrågan. Han trodde den ej eller vid detta tilfälle behöfvas, ty han visste ej, om han kunde anse sammankomsten i dag såsom en sammankomst af R. o. A. en corps.

Följackteligen om de närvarande hade magt at decidera öfver tredie mans rätt, aldra minst trodde han, at sådant genom votering kunde ske. Om R. o. A. med sådane plena fortfara, äger Kongl. Maij:tt all rättighet, nu sedan riksdagen är slutad, at skicka sin Justitiecantzler och anmoda hvar och en at resa hem til sitt. Denne påminnelse giordes redan i morgos i början af sammankomsten och för at undvika frågan om votering i sidste pleno uti Carlschiöldske saken, så jämkade sig R. o. A. hvar med annan utan votering til beslutet.

H. Gref. och Fältmarsk.: Min skyldighet fordrade väl, innan iag skrider til proposition, at nu förut uptaga och i korthet deducera alt, hvad under en långvarig ventilation gifvit ämne til discourser; men tror mig giöra bäst, om iag går förbi det mästa, ibland annat den fråga, om någon votering nu kan blifva gällande, ty den är af sådan beskaffenhet, at efter slutad riksdag R. o. A. icke lära vilja deröfver decidera; härvid förefaller mig likväl den reflexion, om unanimité skall gälla men icke en genom votering utrönt pluralitet, så önskade iag at få veta, huru den sak skulle se ut, som unanimiter vunno bifall och eij kunde få någon slags contradiction; äfven huru R. o. A. skulle kunna reglera sina oeconomica, hvilke efter vanligheten och hvad R. o. A. ofta under påstående riksdagar sielfve yttrat, icke böra företagas förr än efter slutad riksdag, på det tiden för andre riksvårdande mål ej måtte af dem borttagas. Jag vil ock gierna se, huru månge interessante saker skulle hos R. o. A. blifva afgiorde.

Men detta alt går iag förbij och förfogar mig til proposition; den kan iag så mycket mindre undgå at giöra uppå Riddarhusdeputationens betänckande, som flere af R. o. A:s herrar ledamöter i sine discurser concluderat til bifall uppå samma betänckande, hvaremot contraproposition då skulle blifva, at Hr von Vicken lämnas det begärte anstånd, ifall R. o. A. ej förena sig om at bifalla betänckandet, efter i discurserne äfven blifvit concluderat til at bevilja anstånd. Men inan iag skrider til proposition, torde mig likväl tillåtas at få föreställa: Ifall Riddarhusdeputationens betänckande bifalles, kan det aldrig vara Hr von Vicken betagit framdeles at få framte

bättre skäl til sin rättighet, om han sådane kan sig anskaffa, ej eller någon hindra R. o. A. att uppå sådane skäl uptaga saken ånyo, och om iag ej misstager mig altför mycket, torde herrarne väl vara i stånd at uti et så beskaffat mål som detta giöra om igen, hvad de nu skulle besluta.

Med bifall uppå betänckandet vinnes altså ingenting til sakens sluteliga afgiörande; hvaremot om det begärte upskåf beviljas, ingen derigenom lider utom Hr von Vicken, som emedlertid oviss om sitt öde måste vänta uppå R. o. A:s utslag men uti det i dag upläste memorial sielf begifvit sig härtil.

Den proposition tyckes mig altså bäst kunna förena begge meningarne, som sker på det begärte anstånd, om den bifalles; hvarföre iag och nu torde få låf at fråga,

om R. o. A. bifaller, at denne sak hvilar til nästa riksdag?

Detta besvarades enhälligt med Ja.

7. Hr de Frietzkij begärte at få veta, om det skulle vara honom tillåtit at få uttaga några R. o. A:s protocoller, ifall han ville låta trycka dem.

Härtil svarades, att R. o. A:s resol. öfver Riddarhusdeputationens betänckande i detta ämne vore tydeligt.

8. Hr Goes anhölt väl, at som R. o. A. beviljat Hr von Vicken anstånd med sin sak, efter han ville bevisa sin famille vara af lifländsk adel, det måtte äfven lämnas familien von Feilitz tilstånd at få bevisa sig vara lifländsk adel och, om så förunnos, vinna samma förmån af introduction här på Riddarhuset, som Hr von Vicken sig förväntade.

Men häröfver blef ej någon ordentelig proposition giord utan svarades allenast af flere:

Ja, han kan få låf at bevisa, det han är af lifländsk adelig famille.

9. Hr Wadenstierna, Carl, sökte genom en rörande föreställning at upväcka R. o. A:s medlidande til något sammanskot för en, som förr varit deras ledamot, nemligen Johan Adolph Olivecrona, men genom sin anstälte rättegång emot Hr Présidenten och Landshöfdingen Baron Lagerfeldt, hvilken han för embetes fel anklagat men, såsom den der uti bevis brustigt, blifvit efter lag dömd och nu råkat uti den uselhet, at han hvarcken ägde kläder, lifsuppehälle eller något af sine nödvändigaste behof.

Härtil svarades väl af ganska många Neij. Men uppå

Hr Lagersverds föreställning samtycktes omsider, at Riddarhusfiscalen skulle få insamla af de nu närvarande, hvad de frivilligt ville sammanskiuta.

10. Ett af Hr Kruse[1] ingifvit memorial uplästes, hvaruti han anmäler Hr Reuter, som genom en olyckelig honom öfvergången vådeld på landet, där han voro boende, förlorat all sin egendom, til R. o. A:s medlidande.

Hr Grefven och Fältmarsk. förestälte, om icke R. o. A. tillåta, at en lista måtte framläggas, hvaruppå en hvar af R. o. A., som ville bidraga til Hr Reuters soulagement, kunde anteckna sine namn samt hvad de behagat gifva.

Detta bifölls och värckstältes genast samt emottogs penningarne af Riddarhusfiscalen.

11. Hr Lagersverd frågade, om icke detta voro det sidste plenum.

Hr Gref. och Fältmarsk. hoppades, at R. o. A. härom skulle vara enige, efter han trodde, at de hufvudsakeligaste oeconomiske mål nu vore afgiorde. Och frågade häruppå, om R. o. A. behagade åtskiljas?

Hvilket med Ja besvarades.

Och slöts altså detta sidste plenum kl. ett.

---

[1] I Allegater IV finnes ett, icke föredraget, memorial av Lars Hierta, som däri skildrar den olycka, som drabbat löjtnanten vid Västgöta kavalleriregemente Sven Reuter. Enligt regementets rullor var emellertid dennes förnamn Svante. En regementskamrat till honom var ryttmästaren friherre Carl Magnus Kruuse af Verschou. Med största sannolikhet åsyftas denne ovan.

BILAGOR

TILL

RIDDERSKAPETS OCH ADELNS

PROTOKOLL

VID RIKSDAGEN I STOCKHOLM

1769—1770.

II.

1

Assessor Carl Gustaf Ehrenhoffs memorial om finansverket.
(Allegater I, fol. 759.)

Protokollet sid. 44.

Ödmiukt memorial.

Jag har önskat det tilfället, som nu är inne, at för Riksens Höglofl. Ständer i ödmiukhet få yttra min oförgripel. mening öfver vårt allmenna finance-, banco- och myntväsende, hvilket i flere åhr varit så vaklande, at man väl kunnat sagt, som det står hos Cicero: jactatur nummus sic, ut nemo possit scire quid habeat.

Det är ej mitt nöije at med hiskelige målningar framlägga andras misstag; ett sådant lynne är ock sällan oväldigt. Icke heller är det min höfva at uptäcka alla bristfälligheter; dertil fordras många rön och mycken erfarenhet, men skyldigheten å min sida är endast at achta mig för afvägar och mannamohn, då jag uprichtigast tänker råda til allmänt väl.

Man må ledsna at höra nämnas växelcours; en sådan afsky har des värkningar orsakat nästan hos det minsta barn. Denne underlige växelcours har i grunden oskiärat finance-, banco- och myntväsendet, at oachtadt alle gode lagar om detta veta vi ej i dag, hvarthän coursen vill kasta vår egendom och välfärd.

At i hela sin vidd förklara denna tankan är för min afsigt mindre nödigt; men långt nyttigare at med ett pennedrag visa beskaffenheten af en ren finance, bancovärk och myntväsende, på det hvar och en vid jemnförandet med nuvarande tilstånd må kunna något när inse och pröfva siukdomens säte, art och olyckelige följder.

En riksfinance förbättrar inkomsten öfver utgiften; den växer til genom fri handel, populations och all idoghets upmuntran och aftager medelst tvång i näringar, misscredit och illa tilstäldt myntväsende.

Ett banco- eller creditvärk är en guldgrufva, som utan förlag, skatt eller tunga bringar i hop otrolig rikedom; men det kan ej bestå utan på stadgad credit och bancorätt, det är at

en banque bör med redbart infria sine obligationer och äga parata executio vid alle utlåningar; creditväsendet lider icke någon undflygt, någon Machiavellus, något vädjande eller några hemligheter, hvilka i ett fritt samhälle uprör misstanka och underhåller tvedrägt.

Mynt åter är alla varors lösen; detsamma bör vara i en stadigvarande æquivalent proportion, ärligit och godt, då befrämjar det handel och vandel; men ett obeständigt mynt fördrifver landets rikedom och qväfver både credit och nyttig vinningslystna.

För en allmenhet är myntväsendet dock mäst i mörker. En Axel Oxenstierna gaf derpå vitnesbörd, då han bekiände, at man lättast deri kan fara vilse. Hans sägen sannades icke långt derefter; ty genom en egennyttig disposition med Banquen, som i Konung Carl Gustafs tid inrättades, bragtes til väga de så kallade creditifsedlar och dymedelst en valvation til 8 à 10 proc:t, ehuru samma Banque blef understödd af silfver och koppar til myntning; och när Konungen märkte, at folket præsumerade Banquens förmögenhet icke svarande emot en så stor mängd sedlar, efter hvarken placater eller annat kunde skaffa dem credit, blef han nödsakad at sielf emottaga dem och utsätta en viss dag til deras fulla inlösen.

Ett kraftigt bevis at det ej är något nytt el. felachtigt expedient at innom utlimat termin skaffa ur vägen sådant mynt, som ej kan hållas i värde.

Sedermera påtogo sig Ständerne 1668 at uprätta ett nytt bancovärck och at sielfva ställa sig derföre i garantie, hvilket nu jemt i 100 åhr stått uprätt. Uti berörde åhrs riksdagsbeslut försäkras, at den, som insatte i banco eller bekom af medel deri någon avance, skulle utan all invändning kunna råda deröfver efter egit behag och at den, som deremot sökte lägga hinder, skulle afstraffas som den, hvilken emot det allmenna bästa sig förgripit, hvaruppå flere kongl. confirmationer in til våra tider kunna uptes.

Till detta bancovärk upkom väl 1709 något misstroende, emedan Länebanquens creditorer icke fingo sina medel promt disponera, men misscrediten blef genast minskad, då Banquens debitorer fingo frihet at betala sine skulder med Banquens obligationer.

Det märkeligaste vid denne epoche är, at under varande misstroende nekade folket taga emot Banquens obligationer

som reda pengar och at Konungen sådant aldeles gillade; ty då Slottscancelliet sig förfrågade, om folket kunde påbördas dem emottaga, gaf Konungen det svar, at det ej låto sig giöra, utan hvar borde söka sin man.

Af denna korta digression ser man likväl, at våre kloke förfäder achtat nödvändigt:

1:mo. At det mynt, som ej kunde hållas i värde, borde inom viss tid afskaffas eller til credit redresseras.

2:do. At en banques creditorer med bibehållande af banquens credit icke kunna förlora sin rätt.

3:tio. At banquens debitorers skyldighet skulle bindas tilsamman med banquens credit och dess creditorers interesse samt

4:to at förbindelsen at emottaga obligationer uphör med förtroendet.

Vele vi nu komma tilbaka til oss och våre bancosedlar samt den af dem orsakade valvation i räknevärdet, så är väl icke utan, at ju någon förändring sig visar tiderne emellan i anseende til såväl den allmenna som enskylta financen. Banquens gräntslösa utlåningar under en vanmächtig bancorätt, cronans förlust på växelcontoir och circulations samt pommerske växlarne jemte kostsamma krig har försatt folk och rike i ett utblottadt och gäldbundit tilstånd. En gäld, som ej hufvudstupa påkommit utan härflyter just från en och samma tid, när manufacturer och andre i sig sielf goda inrättningar upvuxit til temmelig högd och mognad.

Jag medger äfven ock, at vi nu als intet hafva courserande guld- och silfvermynt. I andre delar än nu nämnde lär ingen betydelig skillnad gifvas; åtminstone vore klagomålen i forna dagar af lika innehåll, nämnl. öfver myntets ostadighet, så at ingen visste, hvad han ägde, öfver valvationer och växelcours, öfver olaglig handel med sielfva myntet, öfver placaters vanvyrdande och ändtel. öfver en svag execution. Mån tro vi icke kiänna igen desse siukdomar? Men hvarföre har man ej af skadan blifvit klokare? Jo, den allmenna och den enskylta financen äro så ihopblandade, at de mäste förslager genom private interessen blifvit lame och kraftlöse.

På det sättet föreslår man sparsamhet och fördelachtigare handelsställning, som, ehuru richtig grundval, dock fordrar en hel menniskioålder.

Man vill til rörelsers uphielpande hafva mer creditmynt

tilskapadt, lika som en större quantitet af ond blod skulle förbättra den redan bortskiämde.

Man yrkar ömhet och hielp för näringsidkare, då sielfva näringen förtienar största medlidandet.

Man råder til en försichtig proportion emellan penningar och varu- samt folkmängd, icke eftersinnande, huru svårt det är at med creditsedlar utfinna den proportion, så länge de icke fått ett fixt och emot mynt svarande värde.

Alle sådane förslager lämpa sig efter mitt tycke så litet til vår chimerique växelcours, som coursens fastställande til 50 eller högre marktal instemmer med 1668 åhrs bancoinrättning och Riksens Ständers garantie. Här tarfvas en hielp, som efter Höglofl. Secrete Utskottets välgrundade utlåtande ger näringar en varachtig trefnad, rikets undersåtare fullkomlig säkerhet om sin egendom samt riket nödig styrka och anseende. Denne hielp säges bestå i Banquens kopparmyntssedlars inlösen med värkeligit mynt. Alt detta är richtigt, ty kraftigare medel fins icke at fördrifva misstroende än redbar betalning. Men när realisation för sine skiäl är utställd på tid, oviss och underkastad speculation, på hvad sätt skal då misscredit botas eller bancosedlarne komma i värde? Förmodel. återstår ingen annan utväg än at på ett okonstladt vis giöra realisation pålitelig och för den enfaldigaste begripelig; derigenom blifva följderne lyckelige och sådane, at en mindre penningestock blir tilräckelig utan visse penningars fördelning för hvart hufvud i riket, näringar få lif utan statens eller enskyltes depense och crediten kommer både commerce och manufacturer til hielp.

En sådan reel och ächta credit stödjer sig helt och hållit på realisations viss- och möijelighet och dödas absolut af alt det, som ej dertil bidrager.

Kunde Banquen skaffa sig en fond til realisation med sine sedlar, så vore ingen nöd åfärde, men at låna en skatt ökar ingens rikedom. Banquen måste ju en annan tid betala de sedlar, för hvilka silfver kan inkiöpas, och innan det kan skie, torde en slik operation värka stegring på silfver och följachtel. sedlarnes försämrade värde. Ville Banquen åter för at balancera sedelmassan infria sine sedlar med rd. åt dem, som skola clarera stora siötullen, hvad vinnes dermed annat än osäkerhet för Banquen at nånsin kunna samla redbart och en besvärlig controll emot handlande?

Hade vi guld- och silfvermynt, så voro äfven alle deliberationer i detta ämne så godt som onyttige. Ett sådant mynt låter ej så lätt annihilera sig som ett pappersmynt utan credit, men förfarenheten har vist, at detta sednare förbättras i den mohn som det indrages. Icke kunde en trassent efter behag upjaga växlars värde, om redbart mynt circulerade; åcker med penningehandel skulle då vara sällsynt och en juste proportion myntsorterne emellan til skrott och korn betogo för vinglare alt tilfälle at åstadkomma en förderfvelig valvation. Deremot kan alt detta och mera hända oss, om intet realisationsprincipen blir den, at coursen styres, sedelmyntet redresseras i värde och stadighet samt crediten härställes, hvilka tre ting äro ett och detsamma.

Inga förslager uphielpa ett förfallit creditvärk, räkningen giör sig sielf, men det hufvudsakeligaste, som dervid kan vara at anmärka, är det at afpassa utvägarne efter ofvannämnde omständigheter, nämnl. at inga redbarheter gifvas, som kunna substitueras i stället för sedlarne, och dernäst at ett gäldbundit tilstånd merendels på alla sidor möter til hinder och uppehåll för en efterlängtad liquidation.

Fördenskull och i betrachtande af allt detta finner jag mig för min ringa del föranlåten at i ödmiukhet tilstyrka följande:

1:mo. At alle utländske öfverflödsvaror förbiudas til bruk och mindre yppighetskram med consumtionsafgifter beläggas. Så osäker jag är om handelsvågens beskaffenhet och så litet jag vet af en reel växelcours, så mycket recommenderar jag denna generelle cur, emedan alle andre anstalters varachtighet derpå beror.

2:do. Til förebyggande af alt underslef härvid och på det rikets producter ej måge förtäras i förbudne och öfverflödige importer, kunna exporteurer tilbindas för en tid sådane vilkor, som leda til syftemålet. Nöden har ingen lag. Det sågs åhr 1717, då hvar och en måste ställa säkerhet hos Uphandlingsdeputation för hvad han tänkte importera.

3:tio. Som en brunn torkar ut, om dess ådror tilstoppas, så går det ock til med en banque, som destitueras på tilgånger. Deraf bevises nödvändigheten af en promt återbetalning vid alle utlåningar, hvarförutan Banquen icke kan giöra i allmenhet gagn utan blir snarare skadelig.

Jag vill supponera, at vår Banque har dubbelt at fordra

emot sin skuld. Men debitorerne kunna ej betala. Hvarföre icke? Jo, säger man, eftersom coursen fallit så hastigt, at gäldskyldige förlora hälften af sin egendom för intet.

Jag för min del skal aldrig afundas deröfver, om dem tillåtes afbörda sine skulder med hälften i redbart mynt; Banquen blefvo ej derigenom särdeles lidande och än mindre dess creditorer, hvilka i den händelsen fingo en säker regress.

Men härmed må hända hvad som kan, så är åtminstone ingenting billigare än på en allmenhets vägnar påstå, at ultimate terminer utstakas, inom hvilka de nu existerande Banquens fordringar så hos cronan som hos enskylta måge kunna vara afbördade.

Til vinnande häraf kunna desse särskilte författningar vidtagas, nämnl.:

1:mo. Cronan bör först och främst forceras til afbetalning på det sättet, at ett lån i rd. opnegotieras på 10 tunnor guld, som genast inkommer i Banquen jemte den hittils åhrl. inflytande stora siötullen, kopparräntan med mera, så at til nästa riksdag eller efter 3 åhrs förlopp cronan kan hafva afbördat på sin skuld 50 tunnor guld ongefärligen. Statsvärket såväl som interesset för berörde 10 tunnor gulds lån måste nödvändigt genom bevillning underhållas och ersättas, ty at lindra contributioner, då statsbrist sig yppar eller riket är i gäld eller då Banquen är oförmögen at giöra skiänker och förskotter, det är blott at skiuta op med betalningen eller ock genom nya palliativer giöra bördan omsider odrägelig och oredan större.

2:do. Bör cronan likaledes söka få ett lån i bancosedlar hemma i landet på 10 tunnor guld emot Ständers försäkran och 6 proc:t interesse, hvaraf förmodas den nyttan, at undangiömda penningar lockas fram men kunna åter komma rörelserne til fromma genom nya lån ur Banquen. Interesset för desse medel kan ej gravera kronan.

3:tio. Med de private Banquens debitorer förfares ömare, så at ultimate terminerne utsättas, eftersom lånen äro äldre eller senare, dock så at til nästa riksdag in alles må vara derpå influtit 30 tunnor guld. At än mer facilitera denna operation kunna alle gamle debitorer undslippa allt interesse ifrån nästa åhrs början.

När således inom 3:ne åhr blifvit clarerat 90 tunnor guld

i contanter och sedlar och den ultimate terminen af Riksens Ständer fastställd, så är crediten ånyo uplifvad och en trygg fond samlad til realisation, hvilket aldra kraftigast skal sätta näringar och rörelser i skick, som vidare härefter förklaras.

4:to. Banquen må til nästa riksdag i kop:mtssedlar utlåna så stor summa, som i contant eller sedlar influtit emot säker underpant och 4 proc:t interesse, dock at med alle desse nya lån förfares efter växel- och bancorätt ehvad undflygter ock må förebäras. All utlåning måste skie ur den principe, at manufacturer och handel i synnerhet dymedelst befordras. Då säger det sig sielf, at intet lån får utgifvas til egendomars inkiöp, intet til prydsamme eller stadsbyggnader och aldraminst til befrämjande af yppighet och slöseri. Til upmuntran för population kunde intet skada, om Riksens Höglofl. Ständer täcktes giöra lånvilkoren något svårare för ogifte personer och för dem, som äro barnlöse.

5:to. Genom en kongl. förordning böra sedlarne maintineras, hvilken förordning ger allmenheten tilkiänna, huruledes kronan först söker afbörda sin skuld samt huru alle enskylte Banquens debitorer fått sine ultimate betalningsterminer.

6:to. Under all denna tid må ej något contant lånas ur Banquen, ty inga redbarheter kunna stanna i circulation utan fara för egennyttige förändringar, så länge någon valvation existerar emellan sedlar och redbart mynt.

7:mo. Coursen vidröres på intet sätt. Men om någon författning skulle samtyckas, som förbinder exporteurer til visse skyldigheter med importerne, kunna de, som dermed få at beställa, noga i achttaga, hvad coursen är och at den ej får variera, hvilket icke kan blifva svårt med den macht dem tilbör öfver vexelhandelen.

8:vo. Bör en så alfvarsam executionsstadga utgifvas, at credit man och man emellan må bli en säker bom emot all yppig lefnad i det enskylta lefvernet. Härpå hvilar den allmenna välmågan och alt arbete är fruchtlöst i den delen, om intet lagens kraft tvingar en slösare til tro och löfte. Och

9:no kan nu af Riksens Ständer såsom en fundamentallag fastställas och antagas, at cronan aldrig må låna af Banquen på annat sätt än andre private personer.

Af föregående täckas Riksens Höglofl. Ständer höggunstigast inhemta, at jag förnemligast pekat på nu varande cre-

ditmyntets afskaffande eller til credit bringande på ett sätt, at penningestocken för rörelserne icke minskas utan tiltager i den mon, som cronan och enskylte giöra til Banquen afbetalningar.

Jag anser såsom ett osvikeligit fundament, at en promt execution vid förfallodag är den bästa gränts, som afhåller misstroende, äfvensom sedlarnes inlösen på Banquens sida har enahanda värkan; men emedan vår Banque efter varande omständigheter icke i en hast kan blifva solvendo och nya lån icke des mindre ej kunna umbäras, ty är i stället projecterat cronans afbetalning och ultimate terminer för alle gamle enskylte debitorer för at derigenom minska misstroendet och bringa de nu gängse sedlar til lika credit och värde med dem, som härefter under strängare bancorätt utkomma kunna.

Så noga kiänner jag intet bancovärket, at jag precice kan säga, hvad billigheten vill dictera i anseende til terminus ad quem, men jag vågar avancera, at den, som efter flere åhrs lemnad dilation icke kan arbeta sig ur sin gäld, bör ej eller jemt och samt vara som en motvigt til hinder i en så betydande sak, som denna är. Utom des är billig reflexion värdt, at en i ett fritt land älskad reciprocité kränkes, om ej flere medborgare än blott de gamle låntagare få gagna sig af den undsättning, som Banquen medelst sine utlåningar kan meddela.

Credit och sträng justice nedsätter vanligen interesse på pengar och i sådant fall blifva de handelens yppersta upkomst, en desto större nytta för riket, som commercen har företrädet framför all annor handtering.

Jag begriper derföre intet den esprit, som tildelar fastighets- och penningeägare olika prærogativer. Hvem kan truga sig til perpetuelt arrende på en annans fasta egendom? Bör icke således samma skiäl gälla vid penningecontracter, och kan någonting vara laglikmätigare, än at en säljare niuter i sin lösen lika rätt och säkerhet med andre undersåtare?

Jag tycks höra någon ytterligare tala för näringar, at de stodo lättast at hielpa, om coursen får småningom stiga igen. Den saken är så utredd, at ingen lär biuda til yrka slik utväg, med mindre tillika kan försvaras, at prisens stigande på alla varor är nyttigt och godt.

Den svåraste knut at uplösa torde blifva, hvar man skall

taga penningar? Så framt den gissningen ej slår in, at pengar en tid bortåt blifvit giömde på kistbotn, så är den frågan värst för Banquen och andre creditorer. Men jag menar, at all giäld en gång på ett eller annat sätt skal afliquideras, om ock dervid skulle sannas ordspråket, at guldet är aldrig så rödt, det går ju ut för bröd.

När ändtel. så vida hunnits, at alle Banquens debitorer fått lika ställning, en ebb och flod i Banquen kommit i ordning och Banquen emedlertid samlat krafter, då är tid nog at tänka på silfvermyntets införande i stället för kopparmynt och på en värkelig realisation af sedlar; men i den vidriga händelse sådant skulle ansees på längre tid borta, så vore rådeligast at nu straxt sörja för cronan, at hon får sine räntor och sakören efter cours och löntagaren sin lön i proportion efter 1696 åhrs stat, hvilket jag saknar i Höglofl. Secrete Utskottets betänkande med största fägnad och såsom ett godt omen til gyllende tider.

Slutel. beder jag ödmiukel., at detta mitt memorial får communiceras de öfrige respective stånden. Stockholm d. Novemb. 1769.

Carl G. Ehrenhoff.

2.

President Niklas von Oelreichs memorial om lagarnas verkställighet.

(Allegater I, fol. 777.)

Protokollet sid. 44.

Ödmiukt memorial.

Efter Herr Generalen och Commendeuren August Ehrensverd uti sitt memorial i synnerhet rörer embetens och tjensters natur och deras disponerande och behagar icke nu mera anse befordringsrättigheten för en egendom, så är det nödigt att först utreda och förklara, hvad ägendom i allmenhet är. Härvid yppas 2:ne ideér; den ena angår en egendom, som man värkel. och med rätta besitter; den andra idéen en egendom, som man i sin ordning har ägande rättighet till, hvilket juristerna kalla en eventuel eller tillfallande egendom.

Desse egendomar böra i en väl reglerad stat med lag befästas och kringgärdas. Den, som härvid är lagstiftande man ock tror sig äga uti lagstiftningen en så diup och vidsträckt insickt, att han uti sine till Riksens Ständer ingifne skrifter åtager sig att projectera eller föreskrifva en hel nation oryggelige lagar, måste ostridigt innehafva en tillräckelig kundskap uti den sublime, diupa och konstrika vettenskapen jurisprudentia legislatoria kallad. Till denna vettenskap lägger naturliga lagen rätta grunden, huru en societet eller ett samfund bör visligen inrättas och förnuftigt styras.

Utur denna vettenskaps rena och klara källa måste man hämta de rätta principier, hvarefter all lag och rättighet bör stiftas och förklaras, så framt den skall äga ett varacktigt och orygeligit bestånd. I stöd häraf ock efter mina nog svaga krafter vill jag giöra ett utkast till detta vigtiga emnets vidare utarbetande af en annan, som har bättre naturs gåfvor och större insickt uti bemälte högvicktige vettenskap.

Ägendom kallas det, hvad man med rätta äger, innehafver och besitter. Det bör ock hafva namn af ägendom, nembligen den rättighet man har att något i sin ordning lagl. tilträda, och får deraf namn af äganderätt, fast man nu icke har nyttjanderätten deraf.

Bägge desse slags ägendommar böra vara med lika kraftiga lagar befästade och kringskantsade, och det så mycket mer som uti en väl reglerad societet alla värf, arbeten och sysslor böra vara visligen till alla medlemmarna efter deras snillegåfvor och naturliga förmögenheter indelte, och derefter bör den högst nödiga upfostran för den tillväxande ungdommen vara vederbörligen inrättadt.

Salighetsläran eller religionen, med alt hvad till siälen nödvändigt hörer, bör framför alt af vissa medlemmar trogit skiötas och vårdas. Andra tildelas åkerbrukets, skogars, fiskeriers, bergvärkens, boskaps och andra diurs, handtvärkeries, fabriqvers, slögders och handelens med mera skiötsel och vård. All detta kan icke rätteligen värkställas utan ordning och försvarsvärk. Ordning kan icke hållas utan styrande och lydande, hvilken är grunden till all societets vidmackthållande. Styrande äro hos oss konung, Råd, Riksens församlade Ständer och under dem alla kronans embetsmän, ty konung tarfvar Råd, embetsmän och höfdingar, 11 § Reg.form. De högst styrande eller maktägande stifta lagar

och inrättningar, hvilka de andra styresmännen äro plicktige att värkställa och handhafva. Häraf upkommer skillnaden emellan den lagstiftande och lagskipande mackten.

En gamal osed har varit att kalla desse styresmän tärande men alla de öfrige närande lemmar. Detta öknamn har haft för embetsmännen och deras rättigheter svåra påfölgder.

En landtman äger och besitter med rätta en ägendom, den må vara frälse, bruk, skatte eller ock lösören. Han har derjemte arfs- och bördsrättighet till någon ägendom; bägge äro med lag till dess säkerhet lika befästade. Samma säkerhet har en stadsbo till fastighet i staden och på landet, ja, äfven till dess lösören. Ecclesiastique staten, som väl består af embetsmän, har lika säkerhet till sine innehafvande embeten som till all annor deras ägendom, så i staden som på landet. Men med rättigheten att efter skickelighet, lärdom och förtienster få i sin ordning tillträda visse embeten är det helt annorlunda beskaffadt.

Att lagligen bestyra om ecclesiastiqve lägenheter finner jag nog brydsamt. Det vidlyftiga Ecclesiastiqve värk, som år 1760 igenom trycket utkom, bestyrker det nogsamt. Nog finner jag mig uti menigheters rättigheter att vällja för sig en rättskaffens kyrkjoherde och prästman, men jag finner en stor skillnad emellan pastorater, det ena kallas regalt, det andra consistorielt. Uti detta sednare har församlingen fritt vahl med en gällande värkställighet, när alt lagligen tillgår. Uti det förra har väl församlingen lika fritt vahl, men det beror af Kongl. Maj:ts nådige behag och godtycko att förordna någon af them, som äro föreslagne, eller någon annan. Här är en stor skillnad emellan den ena och andra församlingens eller menighetens rättighet, hvilket har sin grund uti en mycket gamal konungarättighet, som i synnerhet befästes uti 1686 års kyrkjolags 19 capit., 10 §; 40 § i Reger.form., 16, 18, 21 ock 26 §§ uti Prästeståndets Privilegier och 19 § uti 1756 års Tjenstebetänkande bekräfta detsamma. Annorlunda har det sig med ärkjebiskops, biskopars och superintendenters utnämnande, annan rättighet tillägges professorerne uti academiske privilegierne, åter en annan rättighet innehafva de, som äga juris patronatus, såsom ock vissa församlingar. Hufvudordsaken till denna ganska stora olikhet med ecclesiastique embetens utdelande kan Högvördige Prästeståndet säkrast utreda och uptäcka.

Med civil- och militairtiensterne har det sig helt annorlunda.

Militairen har en stadgad tour till befordran ifrån den förste till den sidste, som har kongl. fullmagt, undantagande öfverstars och militairiska landshöfdingars utnämnande, men detta sednare synes vara emot hufvudprincipien, som stadgar tour till befordran och bör således på intet sätt vara arbitrairt.

Civilstaten har undergått åtskillige skiften af principier till befordran, då likväl grundlagarne äro så tydelige, att de icke tåla någon rubbning. Man läser med fägnad och med största förtroende till Riksens Ständers kraftiga utlåtande, »att deras föremål vid tiensternes bortgifvande är att ej träda en hårdsmån ifrån fundamentallagarnes innehåll och att tiensternes bortgifvande är ett ganska angelägit ock riksvårdande ärende, som med friheten har en nära förknippad gemenskap, och att tiensterne i riket böra utdelas på sätt, som leder til frihetens säkrare bibehållande». Så tala Riksens Ständer, så läses uti 9 § i Svea Konungaförsäkran. Riksens Ständer fortfara än vidare uti detta ämne sålunda: »När en embetsman, i och igenom det han tient, förvärfvat sig den egenskapen, som Reger.form. kallar ärfarenhet, så har han ock med detsamma förvärfvat sig den rättighet, som samma Regeringsform en sådan embetsman tillägger», n.b. är det en förvärfvad rättighet, som lagen honom tillagt, så är det en egande rättighet och fölljacktel. en laglig ägendom, hvilken han i sin ordning såsom all annor ägendom tillträder.

»Att döma», säga Riksens Ständer, »öfver en sådan rättighet, som utgör en del af tienstsökandes välfärd, är uti en fri regering en af de alldra vigtigaste saker, och fölljaktel. kan den ej vara n.b. arbitrair. Häruti måste gifvas klara och n.b. oombytel. reglor, som vid alla tillfällen kunna fölljas, och desse mål böra med samma varsamhet skötas som andra n.b. riksvårdande ärender. Bevis och skäl böra endast gälla och godtycko, som ej på skäl grundas, vara bannlyst; och äfven som igen utan skäl kan dömmas saker till någon missgierning eller förlustig någon sin n.b. rättighet, så bör ock ingen kunna dömmas oskickelig till den befordran, han annars äger rättighet att begära, som ej igenom försummelse, embetsfehl och sin skyldighets eftersättande emot sig sielf gifvit bevis i händerne. Prejudice skier icke allenast

då», säga Riksens Ständer, »när någon ifrån förslag blifver orätt utesluten, utan äfven i annat fall, då någon yngre och mindre förtient går en äldre och bättre förtient förbij och framför honom blifver befordrad, det må då skie på hvad sätt som hälst, ty den äldre lider, då han ej får nyttja det framsteg, hvartill han är berättigad, och ett sådant lidande kallas blifva prejudicerad. Dessutom sker konungens högsta nöje, dess villja efterkommes bäst och dess höga rättigheter utöfvas säkrast, då n.b. ordning noga iackttagas, n.b. rättvisan jemt utdelas och lagen n.b. till pricka efterlefves. Hvad tjenster i ett land i synnerhet beträffar, så äro de icke alla för konungens enskilte höge person inrättade, hvarför icke utnämnande af embetsmän är lemnat åt öfverheten blott till dess enskilte nöjes befrämjande. Enligit grundlagarne äro tjenster för samhällets nytta härstädes inrättade, att rättvisan måtte oväldugt skipas, landet väl försvaras ock hushåldningen på bästa sätt uphielpas. Samhällets väl, försvar och upprätthållande är således ändamålet ej allenast af tiensternes inrättande utan ock af konungamyndigheten vid embetsmäns utnämnande. Detta utnämnande är i lagen ingalunda arbitrairt, utan tvärt om är konungen bunden vid den höga skyldigheten att nämna den skickeligaste, enligit 40 § i Rege.form. Examinerar man grunden till lagen, intensionen och skiälen, så ser man i hvart ord tydeligen meningen vara den, att den mäst förtjente n.b. bör befordras, utan att yngre må honom derifrån utestänga. Sådan är hufvudställningen af grundlagarne, och derpå syfta de tydeligen.» Alt, hvad nu är anfört, är Riksens Ständers egit yttrande, byggdt på rikets oryggelige grundlagar, och tål således ingen rubbning.

Men när grundlagen utsätter så ostridiga och oryggeliga principier till embetsmäns befordran, huru kan man då tillika medgifva någon vahlrättighet emellan de trenne på civile förslagen upförde personer? Riksens Ständer förklara, att utnämnandet till tjenster är i lagen ingalunda arbitrairt. Huru kan då vahlrättighet hafva rum? Utan tvärt om är konungen, säga de, bunden vid den höga skyldighet at utnämna den skickeligaste enl:t 40 § i Reg.form. Konungen har icke tillfälle att noga känna alla sine ämbetsmän i riket till deras skickelighet, ärfarenhet och förtjenst. Hvarifrån skall då en för konungen så nödig kundskap hämtas? De, som upprätta förslaget, äro plicktige att upgifva all underrättelse ock kund-

skap om de föreslagnas skickelighet, ärfarenhet och förtjenst och det med ansvar. Till controll häruppå skola alla ansökningar med meritelistorne til Kongl. Maj:ts upskickas att af Rådet med noga eftersyn granskas, om de trenne föreslagne äro framför alla sökande de skickeligaste, tienligaste, mäst ärfarne och förtiente, hvilket säkrast skier igenom en granlaga jämförelse emellan de sökande. Finnes förslaget vara lagligit, så ser Rådet efter, om de trenne föreslagne äro på förslaget rätteligen rengerade, så at den skickeligaste, mäst ärfarne och förtiente innehafver första rummet, den mindre förtiente dernäst och så vidare. Finnes någon olaglighet därutinnan, så rättas förslaget på sätt, som föreskrifvit är.

Trenne personer upföras på förslaget, på det Rådet igenom jämförelsen på sätt, som med de sökande skier, desto nogare måtte ärfara hvars och ens bättre rätt till befordran. När Rådet approberat förslaget, så hafva de för Kongl. Maj:tt i underdånighet förklarat, att den, som står i första rumet, är den skickeligaste, mäst ärfarne och förtiente, och har således rättighet att blifva befordrad framför de andre tvenne. Kongl. Maj:t är således bunden, såsom Riksens Ständers ord lyda, vid den höga skyldighet att nämna den skickeligaste enl:t 40 § i Reg.formen, emedan ämbetsmäns utnämnande är i lagen ingalunda abitrairt.

När den, som står i första rumet, har en laglig rättighet framför de andre tvenne föreslagne till befordran, så bör deremot svara en skyldighet, nembl. att han blifver utnämd och befordrad. Då utdelas rättvisan jämt och lagen till pricka efterlefves. Denne konungens höga skyldighet bestyrkes än vidare uti 15 § Reg.formen, så att, när Rådet efter en noga granskning approberat förslaget och förklarat, att den, som är upförd i första rumet, är den n.b. skickeligaste, mäst ärfarne och förtiente, »så antager Kongl. Maj:t nådigt altid Rådets beslut för sitt beslut»; annars vore Rådets granskning utan värkan och således fåfäng. Man bör icke tro, att Riksens Ständers författningar, som äro byggde på oryggelige grundlagar, till redelige embetsmäns säkra befordran böra vara fåfänge och utan all värckan. Den lagstiftande mackten har vidare härutinnan förklarat grundlagens rätta förstånd uti dess underdåniga skrifvelse af d. 26 Maij 1756, således uti den casu, »då Kongl. Maj:t icke utnämner någon

annan, emot hvilken Riksens Råd icke hafva någon påminnelse at giöra, så är ingen annan utväg öfrig, än att fullmackt med stämpel utfärdad varder för den af de trenne, som har den äldsta sidsta fullmagten, likaledes för den föreslagne vid de tillfällen, då en allena är upförd.» Här förklarar den lagstiftande magten rätta principien, hvarefter utnämnandet af den person, som är i första rumet på förslaget lagligen upförd, bör skie. Denne principien skulle ock Rådet föllja och utfärda fullmagt för den, som står i första rumet, när trenne äro föreslagne. Detta förklaras än vidare af Riksens Ständer uti fölljande ord: »Utnämnandet är och blifver en konungens höga rättighet, n.b. men på förenämnde sätt och då konungen ej sielf densamma öfva vill, så är det n.b. lagen och ej Hrr Riksens Råd, som den öfva, i det en sådan regel dem föreskrifves att föllja, som icke är ombytelig eller ankommer uppå ett olika omdöme och tillämpning.»

Sådane mått äro högst nödige att, då man med mycken sorgfällighet söker at undvika enväldet eller större magt och myndighet för konungen vid tiensternes bortgifvande, hvilken magt, ehuru liten den i början anses, altid leder så småningom till enväldet, man icke faller uti aristocratiske händer. En sådan regel, som icke är ombytlig eller ankommer på ett olika omdöme och tillämpning, hafva Riksens Ständer år 1756 utfunnit och fastställt, hvilken har till grund äldsta sidsta fullmagten eller ancieneté; denna åter grundar sig på skickelighet, ärfarenhet, förtienst och tour, hvilka böra vara oskilljacktige, såsom Riksens Ständer sielfve sig derom utlåtit.

När man härmed jämförer circulairbrefvet till vederbörande, som äga rättighet att gifva förslag till ledige tienster, af år 1741 den 25 Aug., hvarpå 1766 åhrs Ständer grunda deras författning om förslagers uprättande, så finner man dem i principier aldeles lika.

Tienstebetänkandet förmår, »at ärfarenhet, förtienst och värdighet äro synonyma och lika betydande, ja, de blifva detsamma, som man med andra ord kallar tiensteåhr och meriter, då när desse tiensteåhr rätteligen äro till kronans tienst använde.»

Vidare uti Tienstebetänkandet: »När nu förtienster emellan embetsmän efter desse principier skola mätas, som utan fehl och oförviteligen tient, så fölljer häraf, att tiensteåhr

blir den säkraste måttståcken, och den, som deraf äger de mäste, måste ock äga den mästa förtiensten.»

1741 åhrs circulairbref lyder sålunda: »Som Kongl. Maj:tt utaf inkomne förslager ärfarit, att vederbörande icke altid haft afseende på skickelighet samt beprövfvad ärfarenhet och flit utan merendels bundit sig för strängt vid ålder i tienst, så aldenstund 10 § af Kongl. Maj:ts Försäkring samt Reger.-form 40 § jämte flere stadgar tydeligen innehålla, att vid alla ämbetens besättningar förnämligast bör anses personernes beprövfvade ärfarenhet och förtienst; fördenskull varda vederbörande anbefalte att vid förslagers inrättande till Kongl. Maj:t sådant noga och till alla delar efterlefva, så att, när tiensteåhrens myckenhet har skickelighet och erfarenhet till sysslan med sig i föllje, den då altid bör gälla men annars icke, på hvilket n.b. sätt Kongl. Maj:t til dess och rikets förmon och bästa n.b. säkrast lära kunna utdela rikets tienster och ämbeten.» N.b. desse sidsta orden uti kongl. förordningen äro ett starkt bevis emot vahlrättigheten.

Bägge desse Riksens Ständers författningar äro till alla delar lika och gå aldeles ut på ett. »Den äldsta sidsta fullmagten bör innehålla eller vara grundad på skickelighet, erfarenhet och mästa tiensteåhren eller, efter 1741 åhrs förordnande, när tiensteåhrens myckenhet har skickelighet och ärfarenhet med sig i föllje, den då altid bör gälla.»

När alt ifrån första befordringens början går lagligen till, så kan ingen oskickelig, lättiefull, oerfaren och mindre förtient vinna ancieneté framför den äldre, hvars tiensteåhrs myckenhet har skickelighet och erfarenhet i föllje.

Vid slutet af Tienstebetänkandet utlåta sig Riksens Ständer på följjande sätt: »Thienligaste utvägen hålla Riksens Ständer före vara den, att då en ämbetsman å ena sidan äger den upmuntran och n.b. säkerhet att i sin tour blifva befordrad, bör han å andra sidan, då detta ej kan förmå honom till sin skyldighets fullgiörande, med lag och straff dertill hållas.» Ämbetsfehl böra derföre ej med åtvarningar kunna försonas utan efter lagens stränghet dermed förfaras. Om detta noga iackttages, så att den ena lagen assisterar den andra, nembl. en noga eftersyn öfver hvars och ens giöromål i rättan tid och i synnerhet ifrån den punct, hvarifrån tiensteåhr rätteligen böra räknas, så att en alfvarsam eftersyn af dem, som det åligger, först begynnes med underbetieningen, emedan

den bör efter samma principer befordras som all annor ämbetsman.

Den har med dem som friboren man lika befordringslagar och bör således hafva lika säker- och trygghet samt lika beskydd och hägn, när han å sin sida fullgör, hvad honom åligger. Om vederbörande upsyningsmän, så högre som lägre, en hvar å sin ort, rätteligen och i tide alfvarsamt exeqvera eftersynslagarne och efter lagarnes stränghet dermed förfara, så kan icke en oskickelig, oerfaren och oförtient vinna tiensteåhrens myckenhet och ancieneté och således icke lagligen kunna hindra en bättre befordran. Om den ena lagen icke skall med lika färdighet och stränghet exeqveras som den andra, så är det ju fåfängt att stifta lagar, som ej kunna ställas i värkställighet. Befordrings- och upsyningslagarne skulle lättare och promtare exeqveras, om civilstaten hade sin lagliga ordning och tour till befordran, som militairstaten innehafver.

Här gifves ingen civil ämbetsman, som icke lyder under de högste hufvudinrättningarne, såsom hofrätter, collegier med mera, och at en hvar blefve efter sin ordning och tour befordrad inom det värk, han står under, såsom uti Kongl. Bergscollegium tillgår. Hvart och ett af desse publique värken fordra en särskilt skickelighet, kundskap och erfarenhet, så vidsträckt, att man uti hela sin lifstid behöfver derutinnan arbeta sig up. Vandringen ifrån det ena publique värcket till det andra giör icke en ämbetsman rätt habile uti någotdera utan förorsakar dermed oordning, upväcker jalousie och betager en annan ämbetsman, hvad lag och tour honom tillagt. Om en väl utarbetadt tour uti civilstaten blefve fastställd, så skulle en hvar välbetänkt med tålamod afbida sin ordning och tour till befordran, när han är säker, att han icke går miste om hvad lagen honom tillerkiändt. Det skulle mycket understödja dess sinnes lugn, om kronans tillstånd medgaf, att en hvar i sin sphere hade i proportion efter sysslan nödtorftigt underhåll, hvilket dock Rege:sformen fastställt.

Sedan man tydeligen bevist och med lag bestyrkt, att vahlrättighet emellan de trenne föreslagne aldeles icke har rum, sedan Rådet vederbörligen granskat förslaget och approberat, att den, som står i första rumet, är den skickeligaste, mäst erfarne och förtiente och har således rättighet framför

de andre tvenne att blifva utnämd eller befordrad. Och sedan Riksens Ständer så uttryckeligen förklarat, att när en yngre och mindre förtient blir den äldre och bättre förtient föredragen och befordrad, så blir den äldre lidande och prejudicerad, emedan den mäst förtiente n.b. bör befordras utan att yngre må honom derifrån utestänga; sådan är hufvudställningen af grundlagarne, säga Riksens Ständer, och derpå syfta de tydeligen, med mera som ofvanföre är anfördt. Så kan jag icke finna mig deruti, att någon rättighet kan gifvas att trenne gånger giöra den mäst förtiente lidande. Eij eller finner jag, hvarföre den lidande skall vara sielfskrifven, just då han fierde gången bordt stå på förslag, hvarföre icke sjette eller siunde gången? Ty det kunde hända, att alla de tre gånger, han varit på förslag, äldre och bättre förtiente blifvit lagligen befordrade och han således icke någon gång varit lidande och bör derföre icke uprättas.

Det kan hända flere än tre gånger, at nya sökande, som äro äldre och bättre förtiente, vid hvarje nytt förslag anmäla sig, hvilka böra framför en yngre befordras, hvarigenom den yngre icke blifver lidande eller prejudicerad.

Jag kan icke finna mig, säger jag, deruti, att laglig rättighet kan gifvas någon, eho han vara må, att en enda gång giöra en fri undersåte eller medborgare orätt eller göra honom förlustig af en betydande del af dess välfärd eller förneka honom den rättvisa, lagen honom tillerkiänt. Men det finner jag, att uti 2 § Rege.form stadgas, »det Kongl. Maj:t tillhörer lag, rätt och sanning at styrka, älska och gömma men v[r]ångvisa och orätt förbiuda, afskaffa och nedertrycka.»

Den lagstiftande eller högsta magten äger icke såsom lagbunden rättighet att sielf giöra någon undersåte eller medborgare orätt, skada dess välfärd eller utöfva olaglighet och orättvisa. Huru kan då lagstiftande magten lagligen updraga åt någon annan rättighet at öfva orättvisa, hvilken rättighet den sielf icke äger? Detta bestyrker Hr Landshöfd. Christ. Rappe grundeligen uti sitt memorial af den 10 Octobr., pag. 2, angående personliga säkerheten med denna sin utlåtelse: »Hvilket samhälle, som derföre vill vara fritt och tänker i längden behålla sin frihet, måste således förskantsa n.b. personliga säkerheten, så att deruti af ingen dödelig magt kan giöras intrång.» Jag vågar säga, att Gud sielf icke äger magt

och rättighet att giöra orätt, än mindre kan han lemna åt någon annan en sådan rättighet.

Huru fördristar sig då en dödelig menniskia att tillägna sig, begära eller utöfva större magt och rättighet, än den högsta Guden härutinnan sielf äger?

Principen uti en fri nations constitution tillåter icke, att någon magt eller rättighet updrages till någon, eho den vara må, som icke är för utöfningen deraf ansvarig. I föllje häraf har högsta lagstiftande magten uti 13 § Rege.formen fastställt, att »konungen äger styra riket sino med n.b. och således icke utom (eller utan, som 7 § Svea Konungaförsäkran förmår), mindre emot Riksens Råds råde. Och som Sveriges fundamentallag icke annorledes n.b. härutinnan kan eller n.b. bör förstås, så blifver alt, hvad häremot på et eller annat sätt kan vara förklarat, gillat och stadgat, härmed alldeles n.b. uphäfvit, ändrat och rättat.» Uti denne § ligger grunden till hela Svea rikets constitution, utaf hvilken alle förekommande qvæstioner om rikets styrelse, och hvad derunder hörer, böra uplysas och förklaras. Utaf denne § bestyrkes alt, hvad åfvanföre är anfördt. De, som påstå, att alla Riksens Ständers förklaringar öfver Rege.form. böra reduceras till deras primitiva eller deras simplicité, det är 1720 år[s] Rege.form, lära icke hafva eftersinnat styrkan af bemälte § och de deraf ostridigt flytande följder, än mindre funnit, att åtskillige §§ uti sielfva Rege.formen och så vidare torde efter denna 13 § behöfva något jämkande eller uttydning och förklaring, hvilket lätteligen låter sig giöra.

Svea rikets regeringssätt tillåter icke, att det minsta af styrelserättigheten eller lagskipningen får lämnas åt en ende person. Constitutionen fordrar uti lagskipningen till hela sin vidd en pluralitet, som är lagbunden och ansvar underkastad, och således förkastas all unité, det är, at en enda person icke kan tilläggas någon rättighet att ensam bestyra om det aldra minsta rikets värf och ärende, som hörer till riksstyrelsen, ock än mindre att ensam styra utan ansvar, det är att i vissa mål styra enväldigt, efter välbehag och godtyko och således utan lag. Rikets constitution erkiänner icke någon dictator.

Utaf de anförde oryggelige styrelseprinciper vederlägges de invändningar, som några mindre erfarne uti svenska jure publico andraga, såsom

1:o om konungen icke ägde vahlrättighet emellan de trenne föreslagne, så vore det utan ändamål, att trenne upföras på förslag. Detta är ofvanföre besvarat och att förnuftsläran underrättar oss, det icke ett förnuftigt slut kan tagas uti någon sak utan jämförelse emellan flere subjecta eller objecta, hvarigenom rätta likheten eller olikheten dem emellan uptäckes. Denna jämförelse emellan de sökande utöfva först de, som hafva rättighet att uprätta förslag, sedermera Rådet, som skall granska förslagets oväldughet dels i anseende till de tre på förslaget upförde framför de öfrige sökande, dels om de föreslagne äro i sin lagliga ordning och i sitt tillhöriga rum upförde, så att den skickeligaste, mäst ärfarne och förtiente ibland desse trenne innehafva det första rumet och således efter lag till befordran sielfskrifven, och det för första gången, och kan icke förbigås utan att blifva till sin välfärd lidande, hvilken orättvisa ingen efter rikets constitution har rättighet emot honom att utöfva, hvilket ofvanföre af grundlagen är bestyrkt.

2:do. Invändes, att de trenne, som konungen föreslås, böra vara lika skickelige, lika ärfarne och lika förtiente, på det konungen måtte kunna utöfva sin vahlrättighet. Här kommer man åter fram med en oricktig idée, nembl. om vahlrättigheten, hvilken icke äger något stöd uti constitutionsprincipen. Til bestyrkande häraf påstår man i hela den skapade naturen en omöjelighet, nembl. att de tre föreslagne måste äga till alla delar lika skickelighet, lika erfarenhet och lika förtienst. Uppå ett enda träd skall icke finnas tvenne blad, som äro till alla delar hvarandra lika, än mindre finnes det ibland menniskior. Emot denne invändning om likhet emellan de föreslagne hafva Riksens Ständer åhr 1756 tagit säkra mått och steg, nembl. att en noga tour och ancienneté bör fölljas, så att den, hvars sidsta fullmagt ibland dem, som äro competente sökande, är äldst, framför den yngre äger rättighet til förslag, och der det skulle hända, att flere sökande hafva sidsta fullmagten af ett dato, så böra deras näst förut innehafde fullmagters ålder och dato iackttagas och till grund tjena. Ehuru 1766 åhrs tiensteförordning härmed aldeles instämmer efter den förklaring, som förut är upgifven, så synes mig dock, att äldsta sidsta fullmagten är en redigare och tydeligare norme, i synnerhet när första fullmagten bygges på den föreskrefne grund, att den skickeligas-

te, mäst erfarne och förtiente uti de stycken, som den sökte sysslan nödvändigt fordrar, bör befullmägtigas, emedan denne norme, enär de förrut omtalte upsyningslagar hela vägen rätteligen och i tide strängeligen exeqveras, på en gång betager alt arbitrerande, all mannamohn hos dem, som föreslå, och hos Rådet, som granskar förslaget och besörjer, att det lagligen blifver inrättadt, samt tillika betager all vahlrättighet.

3:o. Giöres det inkast, att, enär vahlrättigheten att fritt vällja en af de trenne föreslagne betages konungen, hvartil tiena då konungens biträde eller åtgiärd dervid? Jo, aldeles och på samma sätt såsom uti alt annat, som afgiöres med Råds råde. »Konungens höghet gifver besluten drift och styrka. Konungens höga namn gifver befallningar och expeditioner mera eftertryck samt undersåtare den påminnelse, att de med sin laglydnad visa konungen den rätta och uprichtigaste trohet.»

Hvad oreda fölljer icke vidare af denne förmente vahlrättighet? Jo, en yngre och mindre förtient får derigenom en bättre fullmagt än den äldre och mera förtiente, och medelst detta steg vinner den yngre en ny competence och tour till högre sysslor och bättre utkomst ock åter i stöd af vahlrättigheten kunde han befordras till en ny competence och tour och så vidare, hvarigenom han hela vägen prejudicerar en stor hop hederlige och välförtiente ämbetsmän och betager dem icke allenast deras högre hedersgrad utan ock, som värre är, deras välförtiente och nödtorftige underhåll, hvaröfver de lidande hafva nog skäl att beklaga sig, de blifva härigenom icke upmuntrade att med nöje sköta deras ombetrodde sysslor utan med suckan och osäkerhet om befordran förrätta deras ämbete. Denna olaglighet hafva Riksens Ständer sökt at hämma, som kan intagas af deras utlåtande, som så lyder: »Enligit grundlagarne äro tienster för samhällets nytta härstädes inrättade, att rättvisan måtte oväldugt skipas, landet väl försvaras och hushåldningen på bästa sätt uphielpas. Till ernående häraf är det stadgat, att de ämbetsmän, som hvar i sitt ämne sin skyldighet härutinnan redeligen fullgiort, böra efter en laglig föreskrifven ordning till bättre utkomst ock högre sysslor befordras, på det andre derigenom måtte upmuntras att med samma egenskaper och samma goda villja träda i deras ställe och en sådan täflan

aldrig utslockna.» Hvarföre skola medborgare, som äga lika lag, lika fri- och säkerhet icke vederfaras lika rättvisa? När qvæstion upkommer allenast om äganderätt till ett litet torp eller till en liten del af åker, äng, skog och fiskevatn m. m., så har denne qvæstion sin öppna väg alla instantierna igenom alt in till Kongl. Maj:t. Ja, om syn fordras, så gifver lagen rättighet att omsider begära och undfå riddaresyn. Och enär målet skall af Kongl. Maj:t afgiöras, så afdömes det med Rådet uti Öfre Revisionen. Denna äganderätten har en torpare; men äganderätten för alle civile ämbetsmän ifrån det första till det högsta ämbetet att i sin lagliga ordning och tour tillträda ett embete, hvartill han har äganderättighet, sedan Rådet ansedt honom för den skickeligaste, mäst erfarne och förtiente och således lämnat honom första rumet på förslaget, på det han framför de andre tvenne såsom mindre förtiente måtte efter 40 § Rege.formen såsom den skickeligaste blifva utnämd. Men denna rättighet, som så kraftigt i lagen är befäst och sedermera af Riksens Ständer åhr 1756 uti de anförde principer så tydeligen är förklarad, behagar Hr Generalen med flere förneka honom och det utan tvifvel i anledning af en upkommen idée om en allmän konungens vahlrättighet vid civile ämbeten, til äfventyrs derutaf att trenne uppföras på förslaget. En conclusion eller följd, som deraf härledes, är till sin grund aldeles oricktig, som ofvanför är bevist, och rikets grundlagar icke på något ställe ärkiänna en så olaglig conclusion eller följd. En för civile embetsmän så origtig sak hade säkert blifvit i bokstafven tydeligen i grundlagen upptagit, om lagstiftande magten hade varit af den tanka, att en allmän vahlrättighet vid civile ämbeten skulle gälla, så att konungen ägde rättighet att fritt efter eget nådigt välbehag utnämna en af de trenne föreslagne, ehuru han var framför de andre tvenne yngre och mindre förtient. Till hvad ända står då uti 40 § Rege.form., att den skickeligaste skulle utvälljas och befullmägtigas? Rådets granskning och eftersyn, om den mäst förtiente står efter lag i första rumet, på det konungen må veta, hvem rätteligen den skickeligaste är, vore ju då aldeles fåfäng och utan värckan. Hr Generalen har ägt och äger än vidare sin lagliga tour till befordran, hvilken ingen kan disputera honom. Hvarföre vill han icke unna sine medborgare, de civile ämbetsmännen, samma lagliga ordning och tour till beford-

ran utan att under vahlrättighet lägga dem hinder i vägen? Hvarföre skola icke friborne medborgare, så i civil- som militairstaten, hafva lika trygg- och säkerhet, lika tour och ordning till befordran. Militairen har ifrån det första till det sidsta avancementet en laglig ordning och tour till befordran, undantagande befordran efter tour till öfverste och militairiske landshöfdingeembeten. Men när desse ämbeten blifva efter Reger.formen vederbörligen rättade, så är alt i militairen hulpit. Härvid kommer det så besynnerligit före, att en öfverste efter tour avancerar till generalmajor men icke så till militarisk landshöfdinge, som äger lika rang; ehuru denne blifver skild ifrån armeen, så får han först generalmajors caracter och sedan efter tour befordras till generallieutenant, general och fältmarskalck. Härvid kan det inkast giöras, att intet alla öfverstar äro lika skickelige att förestå ett landshöfdingeembete. Härtill svaras, att så framt en oskickelig blir till bemälte syssla befordrad, så kan han icke längre blifva der qvar, om upsyningsmän alfvarsamt och strängeligen efter lagarne fullgiöra sin skyldighet. Dock hvad de fyra förtroendestienster vidkommer, att ordning och tour der icke hafva rum, är en sak, som jag icke kan finna mig uti. Det vet jag, att denna författning kan upväcka misstanka och jalousie af orsak, att de, som äga tour till bemälte sysslor, hafva skäl at tro, det de icke af Kongl. Maj:t och Rådet äro ansedde lika så redelige och trogne ämbetsmän såsom de utnämde ock att de icke med lika trohet, lika ifver och nit skulle uti dessa ämbeten försvara rikets grundlagar, rikets fri-, trygg- och säkerhet emot alla sig yppande attaqver, när de se sig till desse ämbetens befordran vara förbigångne. Olika har det sig med de så kallade tienstebref, emedan till general en chef fordras så stora egenskaper, som icke äro fallne på många menniskiors lott och således icke altid på ordning och tour till avancement, men desse tienstebref äro så inskränckte, att de icke med skäl kunna upväcka jalousie.

Men det har sig helt annorlunda med civilstaten, til dess Riksens Ständer i stöd af grundlagarne giöra den författning, att en hvar embetsman i civilstaten ifrån det första til det sidsta avancementet erhåller den ordning och tour till befordran, som lag och författningar honom tillägga.

Utaf alla medborgare i riket har ingen svårare öde än kronans ämbetsmän, så att man har skäl att förundra sig öfver

det någon vil begifva sig till det ståndet. Men det beror i första ungdomsåhren icke af dem sielfve utan af deras education, emedan föräldrar, anhörige eller förmyndare låta uppfostra dem till kronans ämbeten. Jag vill ej tala om deras svaga löner, hvilka de borde hafva efter 1696 års stat och myntefoth, hvilken först blef reducerad till 50 procents förminskning, och resten blef under växelcoursens stegring förminskad emot två trediedelar, ehuru Rege.form. försäkrar dem at niuta deras löner efter 1696 åhrs stat, utom de flere omskiften med befordringslagarne.

När man förer sig till sinnes de stora omkostningar, som användas på ungdomens upfostran så hemma som vid lärosäten och sidst utom riket för att genom studier och flere vettenskaper blifva beredde till skickelige ämbetsmän. Och när de först genom en förutgången academisk och sedermera en hofrätts- eller collegiiexamen blifva antagne, så måste de straxt utan arfvode afskrifva 60 sexterner. Sedan måste de såsom auscultanter eller extraordinarier flitigt i collegio utan all lön arbeta, till dess de förvärfvat sig ärfarenhet och förtienst till den första fullmagtens ernående, hvars lön är så svag, att de dervid icke hafva sitt nödtorftigaste underhåll. Det anses dock för en lycka, att de få den sysslan anslagne lönen straxt tillträda, hvilken elljest torde innehafvas af dess företrädare, och sedan nödgas vänta i flera åhr, innan den till sysslan återfaller. Sedan måste de efter ordning och tour, dock flere gånger, avancera, innan han af lönen kan för sig allena få sitt nödigaste underhåll. Huru många åhr måste icke föräldrar, anhörige eller andra vänner underhålla sina i kronans tienst stående söner eller slägtingar, innan de hinna så vida, att lönen gifver dem nödvändigt underhåll? Med hvad flit och arbetsamhet blir då kronans tienst i allmänhet skött? Och om ämbetsmannen den icke vederbörligen sköter, så blir han efter upsyningslagarne ifrån befordran utestängd. Uti hvad bekymmersamt tillstånd är icke en ämbetsman ifrån första början satt? Tillkommer nu den tryckande ställning, att fast ämbetsmannen med sin skickelighet, flit, erfarenhet och kostnad giort sig förtient till befordran, han likväl kan genom arbitrerande och vahlrättighet flera gånger blifva förbigången och yngre samt mindre förtiente varda framför honom befordrade ifrån det ena steget till det andra.

Men hvarifrån kommer ett så ifrigt förfäcktande för vahlrättighet och större utrymme vid tiensters bortgifvande eller hvarföre skola civilstatens betienter vara en så besynnerlig ställning underkastad? Det ser ut, som här låge någon hemlig afsickt inunder.

En enda casus uti fundamentallagen, utom ett fritt utnämnande af vissa ecclesiastique ståndets betienter, upgifwer 12 § i Reg.form., hvarest konungen updrages rättighet att efter dess egit nådiga välbehag uti sittjande Råd, dock utan omröstande, utvällja en af de trenne af Riksens Ständer föreslagna personer. Nog finner jag skäl af constitutionsprincipen, att omröstande i Rådet här icke har rum, ty då skulle Rådet efter pluraliteten sielf utvällja rådspersoner och då kunde med tiden upkomma en sort af aristocratisk magt och myndighet; men det finner jag mig icke uti, hvarför icke Riksens Ständer kunna på samma grund, som de utnämna presidenten i Cancelliecollegio, äfven sielfve utnämna sine fullmägtige i Rådet utan hafva lemnat denna rättighet åt en annan, nembl. konungen; men jag måste dock emedlertid erkiänna, hvad grundlagen härutinnan förmår.

Hvad justitiæcancellerens utnämnande vidkommer, så är med det embetet en särdeles beskaffenhet.

Justitiæcancelleren åligger det att på Riksens Ständers vägnar bevaka rikets lagar, i synnerhet grundlagarne, samt folkets rätt och det så i cabinettet, Rådet, som hos Riksens Ständer i stöd af 23 § Rege.formen. Detta är det högsta förtroende, som Riksens Ständer åt någon habile och uti lagfarenheten erfaren medborgare updraga kan, och som det är Riksens Ständers egit förtroende till den, som skall bevaka deras fastställte grundlagar och folckets rätt, som de representera, så hafva de ock laglig rättighet at utnämna den, de kunna hafva ett så stort förtroende till. Och som till denne syssla fordras så stora egenskaper, så vidsträckt kundskap uti lagfarenheten, särdeles uti grundlagarne och deras esprit och principer men i synnerhet uti jurisprudentia legislatoria, och tillika vara en oväldug, nitisk ock oförskräckt man, som med all försicktighet och moderation uträttar sine lagliga värf och ärender och med tillbörlig autorité tillhåller sine underhafvande, advocatfiscaler, fiscaler och öfrige upsyningsmän, att till pricka fullgiöra sina skyldigheter. Sådane stora och nödvändiga egenskaper falla icke på mångas lott och icke just på dem,

som äga competence och tour till denna syssla. Hvarför ock detta ämbete är af Riksens Ständer satt på samma fot som en general en chef med tienstebref. De hafva lemnat honom vid pass 3 à 4 åhr till profvetid, då han antingen behålles qvar eller ock återtager sin förra syssla. Riksens Ständer hafva bästa tillfälle, i synnerhet R. o. A., att genom umgänge och närmare ärfarenhet säkrast kiänna nog habile och till sysslan värdige män.

Hr Generalen tillika med Hr Presidenten Baron v. Höpken giöra sidstledne riksdags Ständer en svår tillvitelse, pag. 3 uti Hr Generalens memorial, nembl. att Riksens Ständer då giort en författning om justitiæcancellersämbetets besättjande, som strider emot regeringslagarne, »och att de nya vilkoren, som äro connecterade med denna sysslans emottagande, äro så beskaffade, at ingen n.b. värdig man kan i dem ingå. Och at således denna nya inrättning, som ingen den minsta nytta med sig förande, bör undanrödjas ock n.b. förkastas».

Desse expressioner om Riksens Ständer äro så hårde, att jag icke vill dem vidare vidröra. Men det måste jag upplysa, att 1766 års Riksens Ständer icke giort en författning om justitiæcancellersämbetets besättjande af Riksens Ständer, som strider emot regeringslagarne. Om Hr Generalen noga eftersinnar, hvad ingressen till 1720 åhrs Regeringsform förmår, derest hvad Kongl. Maj:t uti 8 § af sin besvurna arffurstel. Försäkran heligt utlåfvar, men i synnerhet i 5 § Svea Konungaförsäkran, derest Kongl. Maj:t utfäster sig »att städse vara benägen att n.b. altid instämma med sametel. Riksens Ständer såsom n.b. magtägande nu ock n.b. framdeles, att giöra sådane beslut, stadgar och förordningar om sig och riket, som n.b. pröfva tienlige till det allmänna bästa samt n.b. deras frihet, säll- och trygghet.»

Jag vill icke förmoda, att detta lagens rum bör apliceras till den lagskipande magten, så att den har rättighet att på något sätt blanda sig in uti Ständers så högvigtige giöromål. Denne 5 § bestyrkes af 24 § i bemälte Försäkran, äfven af 20 § i Riksdagsordningen; så lärer Hr Generalen häraf kunna finna, att sidstledne riksdags Ständer, då de giorde författningen om justitiæcancellersämbetets besättjande, icke fastställte något, som strider emot regeringslagarne, utan på samma grund som Riksens Ständer åhr 1752 stadgade, att Riksens Ständer skulle utnämna presidenten i Cancelliecollegio, ej eller innehöll

författningen sådane villkor, att ingen n.b. värdig man kan i dem ingå.

Pag. 4 förekommer en annan hård tilvitelse, »att bemälte författning synes vara uträknad att fästa en partiesystime och stadga ett rådande folcks välde öfver sina medbröder och att sådane slags uträkningar intet haft bestånd.» Man gräfver en grop åt en annan och man faller sielf deri. Om Hr Generalen noga öfverväger de ofvan anförde skäl til bemälte författning, så lärer han kunna blifva öfvertygad, att den icke innehåller någon slags orimlighet, än mindre en sådan, som Hr General[en] Riksens Ständer påbördar.

Jag har ofvanföre anfördt mina tankar, byggde på grundlagarne, ock deras oförnekliga följder angående ämbetsmännens lagliga rättighet till förslag och befordran, nembl. att den skickeligaste, mäst erfarne och förtiente äger framför alla sökande rättighet icke allenast att blifva på förslag upförd utan ock på samma lagliga grund varda till befordran utnämd, det är att vara sielfskrefven till den sökte sysslan. I föllje häraf försvinner vid utnämnandet all vahlrättighet. Detta bestyrker Hr Generalen till alla delar, pag. 6 och 7. Dess egna ord uti memorialet lyda så: »Sielfskrifven supponerar tour, ty utom det blifver man sielfskrifven utan skäl och anledning.

Denne tour hade Tienstebetänkandet lagdt till grund, så att åhr och dagatal deciderade om de sökandes rätt och företräde för hvarannan. Förtienst, som Rege:sform. omtalar, var lagd i tiensteåhr.

Och som sidsta fullmagts datum deciderade om rättigheten till förslag, så var ock af samma principe billigt, att äfven detta datum skulle decidera om rättigheten till sielfva tiensten, så snart denne tiensten var ansedd såsom en n.b. ägendom, hvartill åldren giorde en sökande berättigad.

Detta hängde tillsammans och dependerade det ena af det andra.»

Uti anförde principer, som i grundlagarne hafva sitt fäste, äro vid bägge aldeles ense, men hvarföre har man så hastigt afvikit ifrån desse grundlagars principer och fastställt en vahlrättighet, som icke har den minsta styrka uti grundlagarne, hvilket Hr Generalen så visligen med grundlag och dess följder öppenhiertad som en redelig riksdagsman bestyrkt och äfven uptäkt, af hvad orsak vahlrättigheten 1756 af Riksens Ständer icke blev borttagen. Hr Generalens ord i denna vickti-

ga sak äro desse: »I stället för att taga bort alt vahl n.b. på en gång (Hr Generalen berättar oss här Riksens Ständers afsigt med vahlrättigheten att den väl med tiden skulle borttagas men icke på en gång) och i stället för att säga (efter grundlagarnes rena och tydeliga lydelse), att den äldste skulle utan vahl få fullmagt, så var sielfskrifvenheten fierde gången häruti en n.b. liten limitation», nembl. i grundlagen, som till alla delar är af Riksens Ständer heligt besvuren. Hr Generalen behagade derföre än vidare upricktigt säga oss rätta orsaken, huru det kom till, att riksdagsmännen vågat att i Riksens Ständers namn, som sielfve kalla sig lagbundne och hafva bandlyst all godtycko samt försäkrat, att »då de omständeligare utstake meningen och sammanhanget af befordringslagarne, icke villja träda en hårsmån ifrån fundamentallagarnes innehåll», tillägga dock konungen en slags vahlrättighet att trenne gånger giöra en välförtient undersåte lidande och således trenne gånger betaga honom dess i lagen grundade rättighet til befordran.

Hr Generalen behagar kalla detta afvikande ifrån grundlagen en liten limitation. Här antages ett mildare ord eller term, att detta afvikande icke måtte slå för starkt i ögonen. Men månne icke denna lilla limitation beror af godtycko, då den strider emot grundlagen? Månne denna lilla limitation icke giordt eller kan giöra många lidande, då dem är betagit deras dageliga och nödtorftigaste underhåll uti desse hårde och för ämbetsmän tryckande åhren? Månne icke ett svårt ansvar en gång blir inför högste Domaren för dem, som med sitt tillstyrkande kanhända till att behaga en enda hög person förordsakat så många tusende tårar och suckningar öfver ett olagligit lidande.

Hr Generalen behagar nu för tiden först förkasta 1756 åhrs Tienstebetänckande på den grund, »att då detsamma ansåg tienster som ägendom och delade dem åt de äldste barnen, så lemnades riket såsom moder tämeligen vanskött. Genom en sådan tour har all täflan och håg att vinna skickelighet nästan med allone förfallit. Ungdomen trifs intet mera vid lärosäten att uti vettenskaperne lägga grund till en sådan skickelighet. Och det är ej eller underligit, ty deras lycka i framtiden bygges ej derigenom, att de äro lärde och förståndige, utan derpå att de bittida blifvit, som man talar, engagerade uti kronans tienst m. m.»

Liknelsen om riket såsom moder passar sig intet till 1756 åhrs Tienstebetänkande, ty detta betänkande i och för sig sielft lägger aldeles icke någon grund till rikets vahnskötsel, men det behöfver en styrka af en annan lag, hvarom Riksens Ständer vid slutet af bemälte betänkande sig så utlåtit: »Tienligaste utvägen hålla Riksens Ständer före vara den, att då en embetsman å ena sidan äger den upmuntran och n.b. säkerhet att i sin tour blifva befordrad, bör han å andra sidan, då detta ej kan förmå honom till sin skyldighets fullgiörande, med lag och straff dertill hållas. Ämbetsfehl böra derföre ej med åtvarningar kunna försonas utan efter lagens stränghet dermed förfaras. Men detta är ett ämne, som fordrar sin egen afhandling, hvarföre och Riksens Ständer skola särskilt i underdånighet sig deröfver utlåta.» Men denna utlofvande afhandling saknas ännu.

Det hade varit önskeligit, om detta af Riksens Höglofl. Ständer beslutne sammanträde rörande våra lagars värkställighet hade denna utlofvade afhandling utarbetadt och tillika styrkt till uphäfvandet af den slags vahlrättighet, hvarom Hr Generalen anmärkt, att den icke på en gång måtte tagas bortt.

Den har länge nog varat och bör derföre grundlagen ifrån denne emot honom antagne, fast liten, limitation nu befrias. Ehuru denna utlofvade afhandling än icke är utkommen, så gifvas dock andre förordningar, som äro kraftige nog för vederbörande att tillhålla ämbetsmännen att fullgiöra sin skyldighet, enär obrottsligen efterlefves, hvad Riksens Ständer derom fastställdt, nembl. att ämbetsfehl ej böra med åtvarningar kunna försonas utan med lagens stränghet dermed förfaras. Om detta ämne är vidlyftigt in præmissis afhandladt. Lägger man dertill, att sedan auscultanter eller extraordinarier undergått collegii examen, för dem sedan en viss profvetid utsättes för att erfara, om de uti collegio kunna blifva nyttige medarbetare, men att de i synnerhet tillhållas at förut aflägga säkra prof uti den första syssla, de söka, och så framgent uti alla betieningens sysslor.

Sedan förkaster Hr Generalen äfven 1766 åhrs författning om förslager och tiensters bortgifvande, efter dem, som föreslå, lemnas för mycket arbitrerande, och »att ingen mathematique är tillräkelig att mäta de sökandes skickelighet samt att, när någon 4:de gången blir sielfskrifven, så lägges derigenom uti en och samma hand den rättigheten att föreslå och gifva

bort sysslor och att genom denna sednare författning all täflan och upmuntran försvinner».

Jag frucktar att Hr Generalen icke noga undersökt denna författningens grunder, jag har dem uti præmissis vidlöftigt anfördt och med 1756 års Tienstebetänkande jämfördt.

Såframt Hr Generalen, som värkel. vill rikets väl, icke har lust i redelige embetsmäns lidande och icke för att behaga androm betager dem deras i grundlagen befäste rättighet, gifver sig tålamod at öfverväga, hvad här och uti præmissis om tienstebefordringar är upgifvit, så lärer Hr Generalen säkert finna, att alla de af honom giorde påminnelser och anmärkte förmente fehl uti bägge Tienstebetänkanden kunna lätteligen blifva afhulpne, i synnerhet om en viss slags tour tillägges den vid academien studerande ungdomen, sedan den aflagdt försvarlige academiska prof och examen, såsom då de skilljas ifrån academien och begifva sig till något collegium eller annat publict värck. Om desse studerande villja blifva längre qvar vid academien och med utmärkt flit och arbetsamhet förvärfva sig god insickt och solide kundskap uti nödige vettenskaper, särdeles uti det publique värk, dit de ärna sig, hvarigenom de vinna förstånd och lärdom.

Denne föreslagne tour skulle då upmuntra ungdomen till ett stilla och hederligit upförande, till täflan i flit och arbetsamhet.

Härmed betages Hr Generalens frucktan, att man snart nog icke hade tillgång till embetsmän, som hade förstånd och lärdom, efter ungdomen för hastigt begifver sig ifrån academien till att blifva uti något collegio antagne. Skulle åter den föreslagne academiska tour bifallas, då kan man rätteligen säga, att ungdomens lycka i framtiden bygges derpå, att de äro lärde och förståndige. Men detta fordrar en särskild afhandling. Ty nu kan man blifva öfvertygad, att en promotus magister, som blifver uti collegio antagen, ofta icke finnes rätt dugelig till någon betydande syssla uti collegio. Men upfostringen vid academien bör då annorlunda inrättas. Jag påminner mig härvid de härlige inrättningar vid academien Oxford och Cambridge, hvilka contribuera dertill, att England är så rik på habile, förståndige och lärde män. Att upgifva rätta ordsaken till de flere författningar angående tienstebefordringar så synes den består däruti, att man altjemt begynt på halfva befordringsvägen och icke ifrån första början tagit nödige och

säkre mått till att bereda nyttige tiensteämnen och därvid hvart och ett befordringssteg eller grad fortfarit och således hållit hela vägen ut och ej på något sätt brutit upsynings och befordringslagarne utan dem vid alla tillfällen vårdat, men i synnerhet vid första början eller första fullmagten; sedan går det nästan såsom af sig sielft, när en granlaga och alfvarsam eftersyn strängeligen handhafves. Detta hänger rätteligen tillsammans och dependerar det ena af det andra, enär hvad in præmissis och härnäst ofvanför anmärkt är noga iackttagas. Här behöfves nödig hielp för civile betienters befordran. Denne befordran är på flere sätt inskrängt, dels genom vahlrättigheten, dels dermed att de förlorat avancement till flere landshöfdingeämbeten, än förut varit, dels att militairiske ämbetsmän avancerat till civile presidentskaper, såsom uti hofrätter och Statscontoiret m. fl., ehuru de hafva en militairisk president uti Krigs- och Amiralitetscollegier.

Beträffande den hufvudpuncten att uphäfva alla de förklaringar och så kallade förbättringar öfver regeringslagarne, som tid efter annan sedermera tillkommit, och att nu på en gång fastställa, att riket skall styras efter 1720 åhrs Regeringsform och Svea Konungaförsäkran, hvarunder äfven måtte förstås Arffurstel. Försäkran, såsom våre besvurne grundlagar jemte 1723 åhrs Riksdagsordning; så kommer det mig besynnerligit före, att man nu ånyo skall fastställa de grundlagar, hvilkas helgd än icke någon bestridt, men efter här talas om en reduction af vissa förklaringar ock så kallade förbättringar, så är jag ense dermed, att en nödig reduction till grundlagarnes simplicité anställes men på det sättet, att 13 § uti Rege:sform. och 4 § uti Arffurstel. Försäkran aldra först sättas uti deras fulla kraft och vigueur, så att alt, hvad uti de öfrige §§ åtminstone vid första påseende kunde synas icke vara ense med denna simplicité eller elljest mörkt eller ock genom gamal häfd aldeles afvika ifrån denna simplicité och vara emot densamma aldeles stridande, derefter uplyses och förklaras; då först åter kommer rikets styrelse i alla sina delar till sin rätta och hufvudsimplicité. Grundlagarne böra icke innehålla någon contradiction sins emellan, icke en gång en apparentlig, och om den finnes, så måste den straxt afhielpas. Dernäst är jag af den tanka, att alle de förklaringar och förbättringar, som oförnekeligen directe härledes af grundlagarne och deras hufvudprincipe, böra med grundlagarne vara li-

ka oryggelige och hafva lika kraftigt bestånd; då undvikes lagarnes förändring, hastiga ombyte eller uphäfvande. Då vinnes det, att ju längre en välgrundadt lag blir beståndande utan ombyte och tilläggningar, ju fullkomligare bör den anses, och att ändamålet med alla lagar bäst igenom densamme är vunnit. Då ökas folckets respect för densamme och dermed styrkes den första öfvertygelse, de fattadt, att deras lycksalighet består deri till att lefva efter en och samma gamla lag. Då känner folcket igen de orden, som står i 4 § Regeringsformen, »att ingen någon gammal lag, den med goda villja thera fängnan är, förvandlas, ändras eller afskaffas».

Detta alt strider emot goda och väl grundade lagars uphäfvande eller reduction till en förment simplicité, som de ej till deras grundprincipe erkänna. De hafva sin rätta och lagliga simplicité inom sig förvarat. Men deremot bör alla limitationer af grundlagarne, ehuru ringa och små de kallas, efter de äro emot dem stridande, ja, ehuru gamal häfd de vunnit, men framför alt de limitationer, som äro aldeles oense med 13 § i Rege:formen och 4 § uti Arffursteförsäkran, med allo kraft uphäfvas och annulleras, enär man bevist, att de skada riket och gifva styrka till att förtrycka redelige och välförtiente undersåtare och gode medborgare.

Hvad rätta och till alla delar ostridige och i grundlagarne och deras hufvudprincip befäste gräntsor emellan den lagstiftande och lagskipande magten vidkommer, så är den af så stor vigt, att den fordrar mera rådrum till ett särskildt öfverläggande, så framt de skola blifva så grundeligen utstakade, at de icke tåla någon rubbning.

Acten om personliga säkerheten är väl utarbetad, den grundar sig i synnerhet på 1727 åhrs förordning af den 4 Aug. och andre förbättringar, som hafva sitt fasta stöd i grundlagarne och är ett vackert arbete, allenast några små jämkningar och något, som kan hända för skyndsamhetens skuld blifvit bortglömt, varda iackttagne.

Men det bekymrar mig mäst, att när man i denna act om personliga säkerheten lägger för personliga säkerheten en så fast och oryggelig grund, så att deruti af ingen dödelig magt kan giöras intrång, hvarföre har man då ifrån en med lag och frihet så noga öfverensstämmande principe så hastigt afvikit och uti den projecterade förordningen om hvad som iackttagas bör vid förslag till tienster och deras förgifvande, ånyo

infördt den i så månge åhr i sig sielf tryckande vahlrättighet, som dock efter egen bekiännelse är en liten limitation, utan tvifvel af grundlagen. Den trycker väl krigsstaten något men långt mera civilstaten, som förut vidlyftigt är bevist. Ecclesiastiqve staten, när man tager alla deras embeten uti hela sin vidd, förlorar än mera och Borgerskapet förlorar äfven, hvad de hittills innehaft, nembl. att den 3:ne gånger föreslagne var fierde gången sielfskrifven.

Jag vill icke tro, att man föreställer sig, att det berodt på desse tvenne riksståndens egit begifvande, men dertill hafva de icke rättighet att bortgifva någon slags förmon eller betaga deras medborgares i grundlagen befäste rättigheter.

Här behöfves visst denne grundlagens limitation, som består uti vahlrättighet, reduceras till Regeringsformens simplicité.

Här vore åtskilligt att vid Höglofl. Secrete Utskottets, Justi[ti]æ- och Secrete Deputationernes betänkande anmärka, men en nog svag hälsa och knapp tid giöra derutinnan hinder, derföre förbehåller jag mig i ödmiukhet att framdeles upgifva mine oförgripelige tankar derom.

Jag förmodar, att ingen misstycker mig, det jag som riksdagsman uti så vigtiga mål yttradt mine oförgripelige tankar och dermed efter mina svaga krafter fullgiordt min skyldighet. Stockholm den 31 Octobr. 1769.

Niclas v. Oelreich.

3.

Kammarherren friherre Fredrik Ulrik von Essens diktamen om finansverket.

(Bil. till prot.)[1]

Protokollet sid 44.

Ad protocollum.

Utaf de infordrade 1761 och 1766 års financeplaner hade efter min tanka alla nödiga uplysningar angående anstalterne uti financevärket kunnat vinnas utan at Höglofl. Secrete Ut-

[1] Tryckt 1769.

skottet behöft öka sine mångfaldige giöromål med författandet af de vidlöftiga anmärkningar, hvilka samma financeplaner åtfölja.

Då Bancodeputationernes vid begge desse riksdagar till Secrete Utskottet ingifne betänkanden jemföras ej allenast med hvarannan utan ock med de nu föreslagne, så hade deras likhet eller olikhet af sig sielf lätteligen kunnat utrönas.

Att Bancodeputationen år 1761 ansedt den då varande öfverflödige sedelstocken för skadelig och förthenskuld tillstyrckt thess indragning, thet ligger för hvar mans ögon så mycket mera uppenbart, som at bemälte deputation sielf behagar säga, det redbart mynt icke kunde löpa tillsammans med sedlarne eller tid vore at besörja om thess inskaffande, förrän de öfverflödige sedlarne blifvit indragne samt i synnerhet en sparsam hushålldning inrättad, hvilken af sedlarnes förminskning då skjäligen förmodades.

Desse principer äro så billige, naturlige och med sakens beskaffenhet enlige, at de år 1766 icke annat kunde än följas. De äro således uti begge financeplanerne aldeles like; och deras utöfning blef jemväl det sistnämnde åhret så mycket oumgängeligare, som sedelstocken sedan 1761 blifvit så ansenligen påökt, at den efter Secrete Utskottets egen uppgift, oacktadt 4 1/2 års indragning och the flere tunnor guld, som på hvarjehanda sätt indrogos ifrån 1765 års riksdags början, lika fullt var 17 tunnor guld [större][1], då Bancodeputation år 1766 upgaf sitt betänkande, än den var 1761.

Emellan 1761 och 1765 var sedelstocken altså större, än den någonsin tillförene varit, men det är likväl märkeligit samt en bekant och ärkjänd sak, at näringarne derföre icke stodo på den bästa foten utan voro i et värkeligit aftagande; af sedelindragningen kunde sådant då icke härröra. Jag lemnar derhän, om icke coursens hastiga stegring år 1762 och de följande åhren varit dertill i betydelig del vållande.

Denna händelsen tillika med cronans och det allmännas derutaf härrörande ansenliga förluster är af så mycken vigt uti det af Secrete Utskottet upgifne andra tidehvarfvet, at jag undrar, huru dess ordsaker och värkningar kunnat uti en generel financehistoria förglömmas, då likväl Högl. Secrete Utskottet sedermera så noga behagat fästa sig vid æffecterne af

[1] Tryckt exemplar.

coursens fall. Och då andra händelser, som icke hafva med financevärket någon annan eller synnerlig gemenskap, likväl fådt deruti rum.

Så ovedersägeligit det är, at Riksens Ständer vid deras sammankomst år 1765 funno både myntväsendet, statsvärk och allmän hushållning uti den oreda och förlägenhet, som föranlät Kongl. Maj:t at dem till en urtima riksdag sammankalla, så ostridigt är det ock, at deras skyldighet var till at efter möijeligheten bota, rätta och hielpa alt, hvad bot och rättelse kräfde.

Sådant kunde åter icke skje, utan at Riksens Ständer skulle vara underrättade om thet ondas ursprung och beskaffenhet. Det var en målning, som borde Riksens Ständer föreläggas; då hielpen skulle [blifva][1] fullkomlig, giorde det ej tillfyllest at upgifva olyckan till hälften. Då eländet var för dörren, borde beskrifningen på tillståndet icke mildras. Ständers värdighet fordrade at höra saken sådan, som hon i sig sielf var, och visa den, som derå klandra vill, om någon enda oriktig berättelse framfördes.

Har dervid något fallit de förra administrationer till last, så ligger ordsaken mera uti sielfva giöromålen än uti målningen.

Deraf följer dock aldeles icke, at något misstroende skulle dymedelst hvälfvas på sielfva bancovärket. Det kunde falla på personer, men då de voro ombytte, ansågs altid värket för lika godt och säkert.

Alla sysslor och embeten voro ju eljest exponerade till misstroende för en enda embetsmans oskickelighet.

Det vida bättre värde, som bancosedeln nu äger emot förra tider, ej mindre än Banquens ansenligen tillökte specieförråd utvisa ock i jemnförelse med et förflutit tidehvarf, at målningar icke varit ogrundade och at den påsyftade hielpen icke varit förgäfves.

Förbättrad eller försämrad credit är såväl hos et rike som hos private en följd af mer eller mindre ordentelig hushållning; där denne sednare blifver förbättrad, där kan icke crediten fela.

När en privat man på förfallodagen löser in sin sedel med fullt gen fullo, så är hans credit bibehållen och lider icke det

[1] Tryckt exemplar.

minsta deraf, at samma sedel innan förfallotidens utgång blifvit af förste innehafvaren med någon afprutning utgifven.

På samma sätt förhölt det sig ock med cronans obligationer, som år 1765 på bancoauction försåldes. De voro för erhålldne lån i Banqven pantsatte och kunde följagteligen icke annorlunda än för lösörepanter anses. Icke förlorar guld och silfver i sitt värde derföre, at det på en auction säljes under den summa, hvarföre det är pantsatt; icke eller förlorar cronan sin credit, då den vid förfallotiden löst in de förskrifningar med full summa, som då ännu utelöpande voro.

Desse förskrifningar voro ju private mäns egendom, hvilka dem i Banqven för sin egen räkning pantsatt. Icke kan cronans credit lida, för det at en enskildt person icke inlöst sin pant, då den i Banqven var förfallen men den af cronan föreskrefne förfallotiden ännu icke var inne.

De fläste ägare till sådane i Banqven pantsatte förskrifningar hade dessutom på skjedde publicationer densamma infriat; och de få, som derutinnan tredskades, borde billigtvis icke njuta någon större förmån än sina medbröder, i synnerhet som desse förskrifningar i allmänhet således[1] med en åttondedels rabatte, icke af misstroende til cronan utan för at få penningar, innan den föreskrefne förfallotiden inföll.

Hvad förloppet med Generaltullarrendesocietetens arrendecontracts uphäfvande beträffar, så vittnar de tryckta handlingarna nogsamt om de oryggeliga grunder, uppå hvilka det beslutet var bygt.

Någon misscredit har derigenom så mycket mindre upkomma kunnat, som nyttan af den sednare tullinrättningen är ostridig; och at de derigenom öppnade tillgångar för både stat och Banqven lång ifrån at undergräfva den allmänna crediten fast mera till dess befästande bidraga.

Författningen angående växelcontoiren hade jag aldraminst trodt skulle blifva några sådane slags anmärkningar underkastad, som den nu ärhållit. Riksens Ständers giöromål i den delen var så rent, som interessenternes var konstigt och invekladt. Den som läser oväldugt handlingarne derom, ser nogsamt, at man icke gjordt annat än återskaffat riket den rätt, som förut icke blifvit nog sorgfälligt bevakad eller hvars bevakning åtminstone blifvit på hvarjehanda sätt afbögd.

---

[1] Tryckt exemplar: *såldes*.

Hade Secrete Utskottet år 1761 haft fullkomlig rättighet at till desse contoir utgifva dechargen utom Ständernes granskning och vettskap, så torde målet af aktning för Ständers beslut oaktadt all rikets ledna förlust vid sista riksdag blifvit lemnat orördt; men då ingen sådan laglig actus föregådt och då instructionen fants öfverskriden, så fordrade rikets rätt och sällhet, at den styrcko borde utöfvas, som slutet af Regeringsformens 2 § innehåller, nemligen at all olag bör med lag rättas samt en allmän skada i möijeligaste måtto undvikas.

Den uti en stat nödige säkerheten vinnes bäst, då egennytta och olaglighet altid äro osäkre. Säkerheten bör endast tillhöra den redliga och dygdiga medborgaren. Och som all säkerhet äger sin grund i lagen, så kan den aldrig sträcka sig till dem, som lagen på et eller annat sätt bryta.

På den grunden äro alla lagar etablerade, och derföre heter det jemväl i vår allmänna lag, at alt lagligt stånde och alt olagligt återgånge.

En annorlunda beskaffad säkerhet skulle endast vara tjenlig till at bereda en ny osäkerhet, så mycket farligare som den icke hade annan grund än hvars och ens egen vilja.

Detta är nog sagt om de ämnen, hvilka Höglofl. Secrete Utskottet behagat anse såsom bidragande till creditens förfall.

Vidare och hvad sielfva 1766 års plan beträffar, så drages thervid i tvifvelsmål, huruvida riket på det deruti föreskrefne sättet skulle befrias ifrån sin utrikes gäld och ärhålla speciemynt i rörelsen, som där kunde qvarblifva.

Ganska begripligit är det, at sådant skulle värkas dels genom handelsställningen och dels genom coursens fällande.

All apparance tyckes ock medgifva, det handelsvågen nu är för oss tämmeligen fördelagtig; och utan att vara spåman eller hafva tillgång till de handlandes böcker kan man trygt sluta, det den utrikes gälden i de sednare åhren ansenligen minskats, i synnerhet genom de åren 1767 och 1768 skjedde private operationer till coursens hastiga fall.

På lika och enahanda sätt förfaller äfven det tvifvelsmålet, huru Banqven skulle vara i stånd at realisera återstoden af sine sedlar, då det var stadgat, at växlar och speciemynt borde få utväxlas till coursens styrande och sedlarnes indragning.

Såsom skild ifrån bancovärket kan jag ej uplösa den gåtan,

som härutaf vill dragas till följd, neml:n att antingen skulle Banqven vid realisationstider vara lika rik som förr eller skulle i annat fall rubbning skje i den fastställte indragningsprogressionen.

Att oaktadt skjedde utväxlingar Banqvens redbara fond nu är mångdubbelt större än den var 1765, det är en ostridig sanning; huru kan det då sägas, at specieförrådet skulle blifvit aldeles medtagit? De sedlar åter, som nu blifvit inväxlade emot species, äro ju i och med detsamma realiserade och komma vid en tillstundande generelle realisation icke mera uti räkningen; och på den grunden har man icke eller så egenteligen kunnat förmoda, at det utväxlade speciemyntet skulle åter råka hemvägen till Banqven, ty som sedeln dymedelst var realiserad eller hemvist, så borde väl speciemyntet uti rörelsen dess ställen upfylla.

Sant är väl det, at man med goda skjähl förmodade, det författningen emot yppighet och öfverflöd skulle i sin mån bidraga till realisationens skyndesamma värkställande; men deraf följer dock icke, at den varit det enda medlet, som til slikt ändamåls vinnande vidtogs.

Många flere nyttige anstalter, som i synnerhet stora sjötullens och kopparskattens inbetalning med speciemynt och in natura med mera, äro de anstalter, som då giordes och nu kunna facilitera en länge önskad realisation.

I den besynnerliga ställning, som både finance- och bancovärk år 1766 sig befant, var icke möijeligit at då annat giöra än endast lägga grunden till hvad framdeles kunde skje. Man kunde således icke uti 1766 års financeplan tala om någon värkelig realisation, ty som medlen dertill då först begynte vidtagas och samlas, så borde man icke supponera, att de skulle fullkomligen kunna fullkoml.(!) ställas i värket förr än efter några års förlopp; hvarförinnan likväl en riksdag skulle infalla, då man kunnat rätta hvad behöft rättelse och jemväl förminska den på 1761 års plan grundade sedelindragningen, om man förmärkt dess continuation vara skadelig.

Någon riktig realisation kan icke värkställas, utan at sedelen först återställes till sitt rätta värde i jemförelse emot speciemyntet. Sådant har hos oss varit på god väg, men om man nu mera i händelse af bifall till den nya financeplanen efter 2 à 3 års förlopp får se silfver så framkomma, som man hit-

intils fått se plåtar och slantar, det är mera at önska än förmoda; lyckeligit vore det, om icke alla 3 i det stället blifva osynlige.

Beträffande vidare de till regementernes aflöning utur Banqven utgifne[1] och ommyntade caroliner, så är dermed för Banqven ingenting förloradt.

Åtskillige carolincapitaler hade på flere års tid icke blifvit från Banqven utfordrade; och caroliner äro dessutom numera icke något gångbart mynt; desse capitaler borde följagteligen icke annorlunda anses än såsom silfver, som ej får ligga dödt, och om efter några och 20 års fåfäng väntan det kunnat hända, at Banqven blifvit ifrån berörde carolincapitaler opsagt, så ägde Banqven dock altid tillgång till sådane crediters förnöijande.

Med Banqvens fordran hos Bancocasseuren Gottsman har man förfarit aldeles efter bancoordningarne och hvaremot något stridande anbud icke kunnat antagas.

De handlingar, som i denna sak redan äro men i synnerhet uti Banqvens giömmo förvaras, visa bäst, huru Hr Gottsman handlat med Banqven och huru oumgängelige de steg varit, som Secrete Utskottet vid sista riksdag dervid varit föranlåten att taga.

Om vid en tillstundande realisation Banqven skulle hafva af nöden at låta giöra någon uphandling af silfver, så är jag för min del therom förvissad, at äfven nuvarande Secrete Utskott icke lärer tillstyrka en sådan handelsmethode som then, hvilken tå emellan Banqven och Gottsman dels utöfvades och dels projecterades.

Skulle åter emot all min förmodan en dylik method blifva gillad och antagen, så torde åtminstone dervid den billighet böra iakttagas at låta flere Gottsmänner af en så förmonlig silfverhandel få sig begagna för at å Banqvens sida blifva desto vissare om et skyndesamt ändamåls vinnande och å den andra för at dela rörelsen emellan lika sinnade och idoge medborgare.

Om Kongl. Maj:t och cronan igenom ny uplåning af utrikes medel afbördat sig en till betalning förfallen giäld, så är ju derutinnan intet ondt utan tvertom en oumgängelighet, så vida cronans credit skulle kunna vidmagthållas.

Hvad af denna uplåning åtgådt till pommerska domainernes[1] inlösen är så väl användt, at den summan både till capital

[1] Enligt tryckt exemplar rättat från förlagans: *upgifne* resp. *domainerers*.

och interesse innom få år kan betala sig sielf; hvilket Secrete Utskottet vid närmare efterseende nogsamt lärer finna.

Läget af denna cronans egendom, hvarvid Secrete Utskottet tyckes studsa, samt de lagar och privilegier, som denna gräntsort äger, giöra häruti icke den ringaste rubbning eller osäkerhet i Kongl. Maj:ts och cronans ägande rättighet och fria disposition, aldraminst om en fredlig system continuerar, hvartill nu likväl tyckes vara all liknelse.

Om nödige anstalter till cronans inkomsters förökande skulle eftersättas blott af den grund, at sådant icke väl kunde passa sig til en gräntzort, så kunde ingen gräntseort äga den tillsyn och styrelse, som en försigtig och klock regering fordrar. Man kunde genom en sådan principe bereda den ena gräntseorten efter de andra, till dess sielfva [hjertat][1] af riket sluteligen råkade i samma belägenhet.

Desse mine välmente anmärkningar gå ingalunda derpå ut at tadla eller mästra Secrete Utskottets utan allenast för at i möijeligaste kårthet gifva de orsaker tillkjänna, uppå hvilka siste riksdags Ständer och deras Secrete Utskott sine vidtagne författningar och beslut grundat. Jag har med R. o. A:s förtroende varit vald till ledamot uti Secrete Utskottet vid sista riksdag och där handteradt de nu så illa uttydde giöromål samt tror mig derföre både skyldig och berättigad at visa, det de varit byggde på rikets rätt, thess och medborgares sanskyldiga välstånd. En oväldug framtid blifver Ständers skarpaste domare, och om än vid den nogaste granskning deraf några förseelser skulle kunna igenfinnas, så är jag ändå derom säker och trygg, at de aldrig kunna föras oss till last som härrörande af mindre godt upsåt och god vilja; för mänsklige ofullkomligheter äro vi ingen redo skyldige.

Lyckeligit det land, der framfarne misstag, dem tid och ärfarenhet uptäkt, bebåda lika oskyldige men visare, fullkomligare och klokare anstalter.

Detta vare nog om 1766 års financeplan samt den berättelse, hvarmed Secrete Utskottet den och 1761 års financeplan beledsagad[t]; jag går nu till sielfva ämnet eller den financeplan, som i dag egenteligen utgiör R. o. A:s öfverläggning.

Dervid åberopar jag mig till undvikande af vidlyftighet de skjäl och omständigheter, som Hr Generalmajoren och Com-

---

[1] Tryckt exemplar.

mendeuren Rudbeck samt Hr Directeuren Fritzkij uti deras memorialer anföra.

Jag instämmer till alla delar med de grunder, som till et sanskyldigt financesysteme deruti upgifvas. En sådan kan icke gifvas utan realisation på Banqvens kopp:rmtssedlar samt en billig lisa och understöd för dem, som egenteligen af penningeförvirringen blifvit lidande. Utom det förra kunna hvarken näringar i längden bestå eller mynt blifva tillräckeligit och vinna i riket trefnad; och utom det sednare förgås många våra medbröder oskyldigt.

I följe deraf och ehuru[1] Banqvens credit och säkerhet synes fordra, det en sådan realisation af dess sedlar borde skje fullt gen fullo, så är jag dock fullkomligen öfvertygad, at realisation snart, och åtminstone förr än nästa riksdag infaller, bör värkställas till hvad marktahl det ock hälst giörligast är, om annars riket på något sätt skall kunna hielpas. Lidandet och oredan ökes i samma mån, som härmed på tiden utdrages.

Det allmännas lindring måste gå framför alt. Af 2:ne onda utväljer man hälst det minsta; och jag vill ej vara med mitt stillatigande saker till alt det onda, som förestår landet genom realisationens längre upskjutande.

4.

Kapten Erik Linderstedts diktamen om finansverket.

(Bil. till prot.)[2]

Protokollet sid. 45.

Ad protocollum.

Då iag i slutmeningen af mitt sednaste memorial af d. 14 Septembr. sidstl. föreslog säkre utvägar *at snart sättia vårt myntvärck uti samma skick, som det var vid 1765 års början, emedan the då vidtagne förbättringz grunder nu så högeligen ogillas,* förestälte jag mig ingalunda, at samma förslag så när skulle inträffa med then financeplan, hvilcket Höglofl. Secrete Utskottet sedermera stadgat och nu upgifvit.

Det skulle derföre snart synas, som borde jag aldraminst

---

[1] Enligt tryckt exemplar rättat från förlagans: *huru.*
[2] Tryckt 1769.

hafva något at påminna vid detta financesysteme, men som mitt memorial ingenstädes theruti instämmer, at 1765 års förbättringz grunder voro olämpelige, än mindre at *riks-hushållningens skick,* sådan den var vid 1765 års början, är det man i någor måtto bör söka at återvinna, så torde det ej räknas mig till last, om jag efter min vanliga upriktighet uptäcker de hufvudsakelige brister, som then upgifne financeplanen vidlåda, och de mångfaldige betänckeligheter, som emot dess antagande sig förete.

Bunden innom ett så litet råderum, som knappa 2 dagar, sedan betänckandet utkom i tryck, kan medgifva, smickrar iag mig åtminstone med det hopp, at Höglofl. R. o. A. benägit lärer öfverse med den ofullkomlighet och till äfventyrs de misstag, mitt yttrande uti en så inveklad sak kan åtfölia.

Secrete Utskottet har både uti dess förra och sednare betänckande, pag. 3 och 11, ansedt *Banquens kopparmyntssedlars inlösen med värckeligit mynt för en fast och oryggelig grund til rikets penningevärcks och allmänna hushållningens förbättring; hvarförutan hvarcken näringar kunna äga någon varaktig trefnad, rikets undersåtare vara fullkomligen säkre om sin ägendom, icke eller riket vid dess nödiga styrcka och anseende bibehållas,* och jemväl, pag. 10, förmält *hufvudafsigten vara at under realisationsfondens förökande kunna emedlertid vinna ett bättre och närmare förhållande emellan Banquens redbara behållning och dess utelöpande sedlar, hvilcken bättre proportion, äfven innan realisationen kan företagas, måste bidraga at förbättra och stadga sedlarnes värde,* samt pag. 13, *at Banquen ej mera än en enskildt man kan utan äfventyr för dess bestånd sträcka sin credit längre än till en viss proportion; af Banquen allaredan förmedelst de til Kongl. Maij:t och kronan samt private giorde låhn gådt dermed i det längsta, som samma proportion kan tillåta, och at all vidare tillökning i Banquens sedlar upskiuter för längre tid realisationen, hvilcken likväl bör vara förnämsta ändamålet af financeförfattningarne.*

Vid tillämpningen af dessa sunda principier uppå närvarande financeplan kunna de så mycket mindre därmed förenas, som den förnämligast går ut på sedelstockens förökande till inemot 100 t:r guld, utan följer theraf ostridigt, at Banquen skulle sträcka sin credit för långt, som therigenom äfventyrades; at Banquens redbara behållning finge et säm-

re förhållande emot dess utelöpande sedlar; at thenne sämre proportion måste bidraga till sedlarnes förvärrande och ostadiga värde; at realisationen, rikets allmänna hushållningz och penningevärcks förnämsta hielp, therigenom för längre tid upskiutes och at emedlertid näringarne skulle sakna all varaktig trefnad, undersåtarne säkerheten om sin egendom och riket sin tillständiga styrcka och anseende.

Flere och större skiäl borde väl eij behöfvas at utan vidare betänckande förkasta thenna plan; emedlertid til at närmare utreda the olägenheter, som thermed äro förknippade, skall iag särskilt uptaga och undersöka the betydeligaste puncter i förevarande protocollsutdrag.

Secrete Utskottet håller *för nödvändigt, at sedan husbehofsbränningen blifvit tillåten, den tillärnade realisationen för närvarande tid bör hvila, så länge med någon visshet ej förmodas kan, at det speciemynt, som utgifves, blifver i riket qvarstadnande, men väntar denne visshet endast af en fördelaktigare handelsställning än den, hvaruti riket sig nu befinner, eller af underviktens häfvande.* Pag. 7. Skola vij nu så länge upskiuta med realisationen, intill dess vij hinna blifva öfvertygade therom, at handelsvågen en gång står till vår fördel, så lära vij aldrig behöfva någon realisation; åtminstone har man i hela detta seculo städse jämrat sig för undervikt, och de torde framdeles väl gifvas, som altid söka bibehålla oss i denna farhåga. Det är vist, at sedelmyntet har kiört speciemyntet utur rörelsen, ty hvem ville väl påstå, at om sedlarne aldrig tilkommit, vij vid detta laget intet skulle äga något mynt at röra oss med, och om vij öka sedelstocken, så öka vij underbalancen samt upmuntra en skadelig yppighet, och då vore det fåkunnogt at utgifva speciemynt, emedan det genom tusende vägar skulle stryka sin kos, utan om vij vilja draga til oss och behålla mera af de ädlare metaller, än vij äga, så bör man lämna rum åt dem medelst det representative myntets förminskande; annan väg gifves icke.

At man tils vidare bibehåller kopparmyntssedlarne är ganska väl, men ej längre än at man, såvidt möijeligit är, skyndar sig till realisation och följakteligen medelst theras förökande ej vidtager steg, som leda therifrån.

Med then sedelstock, nu utelöper, kan coursen icke hållas till sitt pari utan lärer i allmänhet gå in emot 60 m:k, och thet måtte ju öfvertyga oss, det den snarare är för stor än

för liten at realisera; hvad vill det då väl blifva af, när then ökes med ännu 100 t:r guld? Huru är det möijeligit at realisera en så ofantelig sedelstock, som tå i afseende uppå dess till 30, 40 à 50 procents förbättrade värde finge et onaturligit förhållande emot folck och varumängden? Och om thet på en kort tid låter sig giöra, huru kan man hoppas at qvarbehålla myntet i rörelsen? Antingen måste vahrorne då i godt mynt blifva oändeligen dyra, som sätter utländningen i en skadelig concurrence med oss och giör all idoghet handfallen, eller ock måste den öfverflödiga penningestocken genom 1 000 canaler aftappas, och då stå vi åter blotta och bare med vårt pappersmynt, som sedan får hvad värde växelvinglaren therpå vill sättia.

Att reglera Banquens silfverkiöp efter gångbar cours är i min tancka ganska vådeligit. Banquen skulle therigenom sielf tillskapa et allmännare interesse uti hög cours och högt silfverpris, hvilcket åter uppenbarligen leder ifrån dess rätta ändamål, som är realisationen.

På lika grund blifver det äfven orådeligit, at interessen och capitaler af låntagare få afbördas i silfver efter et så osäkert och odetermineradt beräckningzsätt.

Varandes det än betänckeligare at för hvarje efter detta fundament uträknad och ärlagd 4 procents afbetalning på capitalet i guld och silfver niuta en procents afskrifning, som, om hela capitalet betalas, utgiör 20 procents rabatt.

Sak samma är det med de öfverblifvande stora siötullsmedlen. Om ändteligen Banquen skall mista både hypotheque och interesse för utlånte redbare capitaler, bör hon åtminstone slippa at med flere procents förhögning, thet är efter cours, lösa til sig bemälte öfverskott. Det vore at äfven interessera sielfva kronan uti hög cours; hvilcket och gieller om kopparräntan, hammarskatts- och tiondejernet samt aluntionden.

Siötullens clarering med länebancoattester på speciemynt skulle väl tillskynda handelen någon mera lättning. Men Banquens redbara capital finge therigenom en trögare tillväxt och hufvudändamålet, som är realisationen, komme tå i samma mohn at stå tillbaka. Man torde invända, at thet kommer på et ut, om Banquen upbär en viss quantitet speciemynt eller infriar lika så mycket af sine obligationer derå, men det är ej så, ty om en riksbanque har 350 t:r guld ute-

löpande sedlar, så kan then i anseende till sin vidsträckta circulation och credit säkert realisera med hälften capital i redbart. Samlar man ej en sådan fond utan efter handen thermed inlöser thess förskrifningar, behöfves längre tid eller mera inkomster at hinna til förenembde proportion, icke eller torde det vara försigtigt nog at utväxla något speciemynt, ty utom anförde ordsaker är man ej viss på at det efter afsigten blifver användt. Thet missbruk, egennyttigt folck förledit åhr af en sådan förmåhn giordt medelst the i mitt förra memorial omförmälte 40 000 ducaters utväxling, kan förnyas, när tilfälle sig yppar.

Öfverflödsvahrors förbud kunde möijeligen bidraga till en fördelacktigare handelsställning, men utom den granlaga urskillning, thervid fordras, så at thet ej för mycket stöter nationens lynne eller et större öfverflöd ej i stället upkommer och at tillsynen theröfver må vara giörlig, hafva vij redan i thenna delen giordt så många misslyckade försök, at vij rätt så gierna må afstå ifrån ytterligare förslager i detta ämne utan häldre genom goda efterdömmen söka leda folckets smak in uppå det, som i landet produceras eller tillvärckas.

Hvad låhn uppå exporter angår, så utom det de i en oviss och varierande men betydelig mohn öka sedelstocken och således åstadkomma en både hög och ostadig cours, hafva vij af förfarenheten lärdt, at just theri ligger styrckan för the exporteurer, som finna sitt interesse uti växelens uppsättiande, ty när de få låna öfver 2/3-delar af vahrans värde, äro de icke mer förlägne om penningar utan kunna då längre upskiuta sin trassering och dymedelst tvinga remittenten at betala växelen så högt de åstunda. Är åter afsigten at underhielpa bruksrörelsen, så hade afseende bordt giöras uppå i hvars händer effecterne finnas, ty eljest kan then theraf snarare lida än vinna. Jag åberopar mig härvid Secrete Utskåttets betänckande af d. 20 Sept. 1765, hvarest ibland annat förmäles, at låhnen på exporter ifrån 1744 men förnämligast 1748 till 1762, då all vidare utlåning uphörde, utgiorde 66 millioner daler k:rmt, hvaraf endast 14 exporteurer i Stockholm och Giötheborg disponeradt 40 millioner.

Om Järncontoirets fond blifvit rätteligen nyttiad till sitt ändamåhl, så torde then nu ägt flere tunnor gulds rörligit capital och altså icke behöft något låhn. Låhnar nu Banquen till thetta contoir 10 t:r guld, hvad hindrar, at de blifva in-

stuckne i låhn på fastigheter likasom förut med fonden skiedt? Och om man nu för personer skuld icke näns utkräfia capitaler, som äro destinerade till en talrik societets[1] upräthållande, så lärer man framdeles förmodeligen vara lika ömsint emot the nya giäldenärer, som till en slik menniskiokiärlek ej kunde vara mindre berättigade än de gamle.

Enligit 1668 åhrs reglemente kunna Ständerne endast disponera om Banquens *gevinst,* men så länge hon ännu icke mägtar inlösa sine sedlar, så lärer then till Trollhette slussvärck föreslagne skiänck af en tunna guld ej såsom en dess vinst kunna rubriceras. Det ser särdeles ut at skiäncka, när man sielf ej förmår betala, och hvad har Banquen at skaffa med bemälte slussbyggnad?

Kopparmyntslåhn uppå silfver och guld kunna väl admitteras, men the bör ej högre beräknas än efter det marketal, hvarefter realisationen skall skie. I annat fall skadar Banquen sig sielf.

At styra coursen samt hålla Banquens sedlar i credit och värde föreslår Secrete Utskottet et utrikes låhn af 500 000 til 3 millioner riksdahler, men det vore ju fast bättre at låta bli multiplicera sedlarne än at upsöka och vidtaga onereuse och i framtiden farlige botemedel emot et ondt, som man sielf bereder och förutser men som står i vår magt at undvika.

Vida förmånligare och mera ledande till hufvudändamålet måtte det vara, om man medelst utrikes låhn anticiperade tiden till realisation, hvilcket säkerligen med mindre än 3 millioner rd. eller 90 tunnor guld speciemynts låhn skulle kunna värckställas, enär thet besinnas, att Banquen thessutom måtte nu redan hafva samlat en ansenlig fond i redbarheter.

Det är icke någon hemlighet, at den private utrikes giälden är enorm och torde öfverstiga 2 millioner rd. Vore det försigtigt at i en sådan ställning medelst et så stort utrikes låhn gifva tillfälle at flytta samma giäld på kronan? Man säger sig villja förebygga det, men huru är det möijeligit, så länge man ogiörligen kan äga någon controll uppå remittenterne, hvartil de ärna bruka de kiöpte växlarne, antingen till giälds betalning eller til importers inkiöpande?

Huru skall det gå, när hela låhnsumman är medtagen?

---

[1] Enligt tryckt exemplar rättat från förlagans: *societetens.*

Hvad har man då för motvigt emot coursen? Är den då icke sig sielf lämnad? Agerar icke då den nya sedelstocken med en obehindrad kraft? Hvar skola emedlertid de årlige interessen, 160 à 170 000 rd., tagas ifrån? Ställningen blir än äfventyrligare, när capitalet är förfallit och måste återgiäldas.

Det säges väl, at man skall påtäncka utvägar, det låhncapitalet vid förfallotiden må vara til hands, men jag önskade dock giärna at förut se dager theri, ty ingen lärer skiäncka oss något och aldraminst tror jag, at Banquen genom växelridande skulle få lucrera på medborgare.

Om kronan vore viss uppå at inom riket få låna 40 t:r guld och således kunde betala dem på sin giäld i Banquen, så finge sedelstocken genom the nya bancolånen å en dylik summa als ingen tilökning; men thet vis[s]aste blifver, at bancolånen gå genast för sig, men kronan torde länge nog få vänta på långifvare, som förtro sitt capital i dess händer emot 5 procents ränta, så at kundgiörelsen therom 3 månader förut till hvarje *lika rättägande undersåtes* efterrättelse vore helt öfverflödig.

Hvad i så måtto anfördt är innefattar de skiäl, hvarföre jag icke kan lämna min röst till en financeplan, som har så äfventyrligit utseende och hvars första värkan helt säkert blifver en omåttelig dyrhet, hvarigenom brödkorgen för den fattiga än högre uphänges.

Jag skulle ock sluteligen väl yttra mig om den upgifne edifiante *berättelsen* men måste nu åter bekienna, at tiden varit mig thertil för knapp, hälst alla handlingarne i thetta ämne ännu ej ens hunnit af trycket utgå.

Eric Linderstedt.

5.

Projekt till säkerhetsakt.

(Prästeståndets arkiv. F. 87. Nr 44, bilaga.)

Protokollet sid. 62.

Act om personlig säkerhet och säkerhet om äganderätten, gjord och förafskedad af Riksens Ständer vid riksdagen i Stockholm den October 1769.

Då Riksens Ständer ibland de viktige saker, som vid denna riksdagen förekommit, med sin omtancka fallit på den, som är den viktigaste ibland alla, nämligen deras frihets och säkerhets bevarande i eviga tider, så har vid detta stora ämnets handterande dem ej varit en ringa hugnad att se och ärfara, det rikets regeringslagar i des väsendtelige delar hvarken behöft förklaring eller förbättrande.

Det är väl i sig sjelf en Riksens Ständer tilständig rätt att sådant gjöra, men desto lyckligare är det, då denna rätten intet behöfs utöfvas.

Då lagen får vara oförändrad, så vinner den genom sjelfva tiden en ytterligare kraft och styrcka, och då uti sjelfva lagens utöfning några misstag skjedt, så är det et långt lättare företagande att utan någon förändring af des bokstafveliga innehåll bringa den tillbakars till sin primitiva kraft och värkan än att genom nya förklaringar och förbättringar söka detta ändamålet.

Riksens Ständer hafva utaf förfarenheten uplyste tillräckeligen funnit, att ehuru magtägande de äro, deras rätta frihet och säkerhet dock ej ligger deri till att utom gräntsor öka sin egen makt; utan at den tvertom beror och hvilar derpå, at ingen makt innom riket gjes, som icke är bunden innom lag och skyldig till dess efterlefnad.

Sådan är meningen af den Regeringsform, hvarefter Svea rike styres, och sådant är äfven dess bokstafveliga innehåll.

Då den å ena sidan tillagt Riksens Ständer alla de rättigheter, som ett fritt folk höfves, så har den å andra tillika utstakat den makt, konung och Råd tilkommer att regera och styra ett sådant lyckligt folk, som gjort sin egen lag.

Uti desse råmärken ligger grunden till en rätt och laglig frihet; så länge de ej röras, så löper friheten ingen fara, men så snart de rubbas, blir den vaklande och hvälfver antingen åt den ena sidan eller åt den andra.

Ordsaken dertil ligger deri, att säkerheten förfaller i den mon, som lagens välde aftager; där lag ej fins eller lagen ej efterlefves, där fins ingen säkerhet; och där säkerheten förfaller, där går ock friheten snart samma väg, ty desse bägge äro oskiljaktige.

Som nu således både frihet och säkerhet därpå bero, att våre besvurne regeringslagar återställas till sin fulla kraft och värckan, så hafva ock Riksens Ständer uti särskilt förordnande redan stadgat, att Regeringsformen af år 1720 och Svea Konungaförsäkran äro de grundlagar, hvarefter riket styras skall, jämte Riksdagsordningen af år 1723, hvilken egenteligen innehåller den ordning, hvarefter riksdagarne föras och riksdagssyslorne skiötas böra. I följe hvaraf Riksens Ständer yttrat sig, att alla de förklaringar, som öfver de besvurne grundlagarne utkommit, efter denna dagen ej skola gälla såsom lag eller till efterlefnad uti riksstyrelsen tjena.

Men att desto säkrare vinna detta stora ändamålet, nemligen fundamentallagarnes återställande i sin fulla kraft, så hafva Riksens Ständer ansett nödigt at nogare utstaka, hvaruti personliga säkerheten enligt dem består, så vida detta är första ändamålet til all borgerlig regering och följakteligen äfven til våre lycklige regeringslagar.

Riksens Ständer hafva fördenskull uti detta högst viktiga ämne på samma grund, som våre lagar utstaka, velat följande ytterligare stadga och förordna.

1:mo. Lif och ära bör hvar medborgare vara säker om, tills den laga domstol, hvarunder hvar ock en lyder, förklarat honom genom lagbrott, som döden förtienar, dem hafva förvärckat.

2:do. Frihet at vistas i samhället bör vara hvars mans rätt, tills domaren lagligen inskränkt denna friheten; och således skal ingen ifrån denna dag kunna för angifne missgärningar arresteras utan efter föregången laga ransakning, så framt han ej å bar gärning eller flyende fot gripes.

3:tio. Tjenst och embete bör ingen mista, förrän han detsamma missbrukat och så felat, at allmänna lagen dervid häftar tjenstens förlust.

Och som suspension är första graden til embetets afhändande, så bör den ej heller skje utan efter föregången ransakning och en ordentelig rättegång.

4:o. Uti brottmål skall domare vid strängaste ansvar åligga at uti processen ej antaga någon bevisning, som den allmänna lagen ej gillar.

Således böra vitnen ej höras, som äro delatoriske, och all omsorg användas at skilja et ojäfvigt vitne och en angifvare åt. Och i följe deraf böra aldrig de berättelser som vitnesmål anses, hvilka tala om hvad som emellan fyra ögon händt, eller sådane berättelser äga någon bevisande kraft.

Uti enahanda afseende böra ej eller enskylte bref kunna uti brottmål uptes som bevis eller någonsin derföre gälla.

5:to. Papper, documenter och handelsböcker, som hvar ock en tilhöra, böra vara så säkre som sjelfva personen, så at de utur ingens hus eller vård genom någon publique handläggning måge få uttagas samt actioner och tiltal sedan derefter inrättas.

6:to. Alla torturer böra ibland et fritt folk vara okiände, ty personliga säkerheten är fjerran ifrån det land, der ransakningar regleras genom torturer.

Således skall i alla brottmål i gemen med ömaste granlagenhet värckställas, hvad allmänna lagen talar om svårare fängelse; men i alla statsbrott skola de helt och hållit vara förbudne och afskaffade.

Och på det at detta alt ej må vara en död bokstaf i lagen, så skola ock

7:mo nu på en gång och för eviga tider vara afskaffade alla extra domstolar, extra hofrätter, commissioner och deputationer med domsrätt, under hvad namn de vara måge, eller under hvad titul de framställas kunna. Och bör detta förstås och gälla såväl under som emellan riksdagarne; härifrån likväl undantagit, hvad Riksdagsordningen stadgar om Rådets ansvar för sine brott i embetet, såvida ingen annan domstol gies, som slike brottmål pröfva kan, än den som af Ständerne sjelve förordnas.

Men oaktat alt, hvad i så måtto stadgat blifvit eller i sådane fall möijeligen stadgas kan, så är ock blir det en onekelig sanning, att säkerhet om lif och egendom i alla samhällen, af hvad beskaffenhet de vara må, beror förnämligast derpå, att lagstiftning och lagskipning ej blandas; samt att alle

stadgar och förordningar äro onödige och fruktlöse, hvarest och enär denna blandningen ej undvikes.

Denna blandningen är just det, som utgjör despotisme och souverainitet; uti den och ingenting annat ligger densamma förvarad; ty eho som både kan stifta och skipa lag tillika, den är i ock med detsamma öfver lag och genom ingen slags lag bunden och inskränkt, såvida alla skranckor efter dess vilja och godtycko förfalla och brytas.

Då en sådan lagstiftare skipar lag, så öfvar han begge desse embeten på en gång.

Sjelfva lagskipningen blir lagstiftning och de kunna ej kiännas åtskilda. Uti domen ligger lagen, hvarefter blifvit dömt, ty lagstiftarens vilja och godtycke utgör både lagen och lagens tillämpning.

Utaf denna blandning af lagstiftnings- och lagskipningsmakterne härrörde alla de oredor, som Svea rikes invånare skäligen kunna klaga öfver. Dess Regeringsform skiljer dem ganska tydeligen åt, men utöfningen af denna lagen har åter blandat dem tillsammans.

Derifrån leder sig den öfverklagade osäkerheten och derigenom äro äfven sjelfva regeringslagarne blefne osäkre och ombytelige.

Emot detta hafva Riksens Ständer nu funnit den endaste boten vara at leda utöfningen af Regeringsformen tillbakars til des simplicitet och bokstafveliga innehåll, så att värckställigheten må svara emot sjelfva lagen; och Riksens Ständer sjelfva utöfva den magten, som de uti sin besvurne lag sig förbehållit, hvaremot konung, Råd och embetsmän böra ostörde skiöta de syslor och riksvårdande ärender, som regeringslagen dem ålägger.

Uppå en sådan grund bör enligt Regeringsformens 4 § lagstiftningen läggas tillbakars uti Riksens Ständers egen hand.

Samma § stadgar sådant tydeligen med det enda undantag, at då *rikets oumgängeliga välfärd* sådant krafde, skulle konung och Råd få göra förordningar, hvilka likväl endast såsom en interimslag skulle gälla till Ständernes nästa sammankomst.

Genom tidens längd har utöfningen af denna hufvudpuncten i grundlagen blifvit helt annorlunda.

Utan att fråga varit, om *rikets oumgängeliga välfärd* kraf-

de en förordnings utfärdande, har lagstiftningen i Rådets hand blifvit en vana och rättigheten att utöfva den aldrig satt i tvifvelsmål.

Denna rättigheten har ock blifvit authoriserad derigenom, att Riksens Ständer sjelfve sällan gådt in uti granskning af de emellan riksdagarne utkomne lagar, hvaraf händt, att de ifrån den ena riksdagen till den andra gullit utan att af Ständerne vara såsom lag antagne.

Och som detta är en af hufvudpuncterne, på hvilka en laglig och ordentelig frihet hvilar, så hafva Riksens Ständer ansedt af största vikt att nu förklara och stadga, det enär emellan riksdagarne uti Rådkammaren någon förordnings utfärdande proponeras eller någon förklaring öfver en redan gjord och antagen lag gjöras vill, så böra Riksens Råd hvar för sig i protocollet först anföra skälen til dess nödvändigheten och visa, att *rikets oumgängeliga välfärd* densamma kräfver samt att Ständernes sammankomst ej dervid afbidas kan.

Äro de deremot ense eller blir denna meningen Rådcammarens pluralitet, så må förordningen eller förklaringen utfärdas.

Så snart riksdagen derefter infaller, så böra vid dess första början desse således utfärdade förordningar tillika med protocollerne deröfver, särskilt utskrefne, till Riksens Ständer afgifvas, på det deras öfverseende må blifva ett af Ständernes första gjöromål och de då få tilfälle att antingen antaga och gilla dem såsom lag eller tvertom ogilla och förkasta dem samt då tillika yttra sig, huru Rådet bör anses, som utan trängande nöd dem utfärdat.

När således lagstiftande makten på sätt, som Regeringsformen bjuder, blifvit lagd tilbakars uti Riksens Ständers hand, så ligger ej mindre vikt därå, att lagskipningen kommer äfven i sin rätta hand, som är regeringens.

Ingen mening uti hela Regeringzformen fins, som antingen directe stadgar, att Riksens Ständer böra äga den, eller af hvilken man indirecte kan draga denna slutsats.

Icke desto mindre har utöfningen af Regeringsformen blifvit sådan, att Riksens Ständer förrätta lagskipningen sjelfve i hela sin vidd, och ingen del deraf fins, som de icke tid efter annan gådt in uti.

Svårigheterne deraf hafva de sjelfve insedt och derföre uti

reglementet om riksdagars förkortande af år 1727 och riksdagsbeslutet af år 1734 sökt sådant förekomma.

Icke desto mindre hafva oredorne sedan den tiden i stället för att minskas dageligen tiltagit, så att numera ingen gränts gjes emellan lagstiftning och lagskipning.

Detta gjör, att riksdagarne blifva långa til landets och invånarnes stora tunga, och det oaktat så måste ändå rätta riksdagsärender blifva liggande eller åtminstone ej med tillbörlig omsorg kunna skjötas, när Ständernes tid åtgår till enskylte måls afgörande.

Och som detta, ifall det ej förekommes, skulle omsider på ett alt för betydande sätt värcka på frihet och säkerhet, så hafva Riksens nu församlade Ständer en gång för alla tydeligen velat förklara, med hvad mål och saker de vid riksdagarne enligt grundlagarne ej vela sig befatta.

Då Riksens Ständer således efter Regeringsformen och Riksdagsordningens 13 § vid riksdagarne böra undersöka, huru vid Justitiærevisionen lag och rätt i gemen blifvit skipad, hvilken eftersyn aldrig kan bli sträng och granlaga nog. Då afsigten och ändamålet med denna eftersyn bör vara den, att vrångvise och orättrådige dommare blifva till förtjent straff befordrade, så böra de emot regeringssättets första inrättning och fundamentallagarnes lika tydeliga innehåll sjelfve ej döma uti justitiæsaker.

Sådant strider emot den säkerhet, lagsökande böra äga att intet ha öfver sig en domare, som ej är något jordiskt ansvar underkastad.

Sådant gjör äfven Ständers tillsyn öfver domare omöjelig, ty då deras tid användes till at sjelfve döma, så förfaller hela tillsynen.

Men på det att denna tilsynen må uplifvas och bli sådan, som allmänna säkerheten fordrar, så finna Riksens Ständer nödigt, att hädanefter bör uti Justitiærevisionen till hvar riksdag utarbetas och ingifvas en rotulus öfver alla de justitiæmål, som såväl i brott- som civile mål blifvit sedan sista riksdag afgjorde.

Denna rotulus bör innehålla en kort rubrique öfver hvar sak och sjelfva domslutet samt anvisa till rådsprotocollerne, hvarest hvar sak uti dem igenfinnes.

Och jämte det Justitiæcantzleren till Ständerne ingifver sin relation om justitiens administrerande, så bör han jäm-

väl denna rotulus genomgå och in margine annotera, vid hvilka mål han funnit sig föranlåten några påminnelser gjöra och vid hvilka ej.

2:do. Då Riksens Ständer i anledning af Regeringsformens 45 § böra sörja för rikets hushållning, handel, bergvärk, näringar och försvarsvärk i gemen samt i allmenhet stadga och förordna, huru landet må uphjelpas, förkofras och försvaras, så böra de deremot sjelfve ej gå in uti värkställigheten häraf eller utstaka och förordna, huru hvar sak för sig skall skiötas och handteras.

De böra härutinnan efter 14 och 37 §§ Regeringsformen efterse, huru Riksens Råd och collegier i alla desse mål sin embetes pligt upfylt, men ej sjelfve gjöra detsamma, som Rådet och collegier efter Regeringsform och instructioner åligger att skiöta.

3:tio. Skola de ej sjelfve gje bort tjenster under titul af reparationer, förtjensters belönande, ny[a] tjensters förgifvande eller hvad skien det vara må. Icke eller decidera om tour tjenstemän emellan, hvilket i sjelfva värket är en gren af tjensters förgifvande och leder dertill.

Utan efter Regeringsformens 40 § inskräncka sig innom efterfrågan och tilsyn, om någon genom Riksens Råd och andre vederbörande i sådane saker lidit men, samt detsamma vederbörligen beifra låta.

4:to. Sjelfve böra ej heller Riksens Ständer gifva bort pensioner, gratificationer, belöningar eller något, som deraf kan få namn, utan endast efter Regeringsformen anslå en viss summa, som til sådane behof användas får, och sedan ej gå in uti närmare detaille.

5:to. Sjelfve ej sluta contracter och afhandlingar med private personer eller ändra dem, sedan de vederbörligen blifvit slutade.

Icke eller meddela privilegier på några värck och inrättningar eller uphäfva dem, som utfärdade blifvit, utan i sådant fall såväl som alle andre endast göra allmänne lagar, på hvad grunder slike privilegier utfärdas böra, hvad principer dervid böra följas och huru de til näringarnes upkomst böra ställas och inrättas.

Cronones jord skola ej heller Riksens Ständer sjelfve skiöta eller sluta kiöp och arrender derom.

Och ändteligen på intet sätt 6:to gå in uti några sådane saker, som röra enskylte personer eller deras angelägenhe-

ter. Och på det att detta ej hädanefter som hittils under pretext af allmänna besvär må hända, så antaga och förnya nu Riksens Ständer till en oryggelig efterlefnad 3 § av reglementet til riksdagarnes förkortande af d. 4 Augusti 1727, hvilken så ord från ord lyder:

»De allmänna besvären böra allenast innehålla sådane mål, som röra ett helt stånds, landskaps eller menighets interesse och hvaröfver fordras antingen ny lag och förordning eller förklaring öfver de förre.

Uti ståndens allmänna besvär böra inga specielle mål indragas eller deribland inblandas particulaire personers interessen och deraf formeras något stånds besvär, fast mindre däruti införas, hvad som af landshöfdingarne i orterne kan rättas och afhjelpas. Skulle ock något vid riksdagarne vara at söka, som rörer landshöfdingen sjelf, bör sådant ibland enskylte besvären el. eljest hos Kgl. Maj:t i underdånighet andragas.»

Och som det 7:mo till allmän säkerhet i riket och hvars mans trygghet länder, att ståndens privilegier i det nogaste handhafvas, så skall ock ingen understå sig att uti de utfärdade privilegier för stånden gjöra förtydningar eller inbrott, utan böra desamma efter bokstafen på det aldra nogaste handhafvas.

Hvarföre och som Borgare- och Bondeståndens privilegier ej blifvit uti något sammandrag ihopa fattade utan ligga förvarade uti hvar stads för sig undfångne privilegium; såväl som flere särskilte stadgar och förordningar, som desse ståndens rättighet röra och innehålla, så böra ock desse hvarjom och enom til lika obrotslig efterlefnad tiena.

Och som Riksens Ständer sluteligen finna, att någon rikets ordenteliga styrelse blir i längden rent af omöijelig, om detta alt ej i nogaste måtto efterlefves och handhafves, så förklara de nu härigenom, att uti denna act ej skall kunna gjöras den ringaste förtydning eller förklaring, så framt ej alla 4 riksens stånd derutinnan instämma.

Riksens Ständer hafva all skälig ordsak at vänta, det uppå säkerhet skall följa välstånd samt att denna act således såsom till det allmänna bästa bidragande ej i framtiden må kunna undergå någon förändring.

Och hoppas derföre Riksens Ständer, att rikets ordenteliga styrelse såväl som allmän och enskylt säkerhet skall genom Guds välsignelse blifva en frukt deraf.

6.

Kapten Edvard Gyldenstolpes memorial om konstitutionen.

(Allegater I, fol. 816.)

Protokollet sid. 63.

Ödmjukt memorial.

De sammanträdde höglofl. deputationernes till Riksens Höglofl. Ständer afgifna betänkande rörande justitiæcancellersembetets återbesättjande och et stadgat skilljemäre emillan lagstiftningen och lagskipningen, som i synnerhet den projecterade säkerhetsacten innehåller, är efter mitt omdöme så väl författadt, at jag ingenting härtill kan lägga utom några få considerationer i den senare delen.

Höglofl. deputationernes betänkande jemte några värda ledamöters memorialer, i synnerhet Hr Landshöfdingen Rappes, ådagalägga såväl deras insigt som ömhet at förekomma, det Sverige aldrig må råka under en despotisk mackt, hos hvilken lagstiftning och lagskipning skulle hvila i en och samma hand; i et så vådeligit fall äro alla lagar onödiga, ty lagstiftarens godtycko är den enda lag, som gäller. Om till öfverflöd af olycka uti ett sådant land, där lagstiftning och lagskipning äro förenade hos en och samma mackt, partieifver råder, så afgiöres tvister om borgerliga rättigheter efter partiesystemer, och då lära utslagen icke ofta vara grundade på rätt och rättvisa; här ligger roten till osäkerhet och missnöije öfver regeringssättet, och här är det senare i våda.

Det kan aldrig med fog och sannolikhet sägas, at friheten vanskjötes af dem, som vela stärka lagstiftningen, som intet annat directe eller indirecte yrka, än att de fyra respective stånden äro nations represententer, hvilka evigt och altid tilhörer at stifta lag om sig och riket (ty detta är Sveriges grundconstitution). Men at undanrödja de oredor och förhinder, som enskylte interessen i lagstiftningen medfördt, är för en svänsk man et värdigt ämne och bereder hvar och en, som härtill bidrager, et äfven så utmärkt ställe i vår historia, som Skrif- och Tryckfrihetsförordningen beredt dem, som vid 1765 års riksdag härtill bidrogo. I denna förordning finner frihet hos et uplyst folck ett evigt försvar, i synnerhet

när dess lagstiftning vunnit den styrka, som henne ägnar och tilhör.

Jag vill i korthet förklara min mening öfver styrka i lagstiftningen, som annars torde förefalla paradoxe; ty denna styrka är icke physisk, hon består icke i många hufvuden och armar utan är helt och hållen moralisk. Den är en fullkomlig enighet i lagstiftarens vilja, både vid medlen och ändamålet, at stifta lag till allmänt väl; men der många private interessen äro mängda i lagstiftningen, där kan ofta icke med största bemödande en sådan enighet i villjan ernås ock där är lagstiftningen svag. Där kunna främmande mackter lättast genom mångfaldiga privata interessens upäggande öpna sig en väg at draga hela lagstiftningen under sin disposition; och då slits en nation af främmande magters afsigter på en tid, då hon endast borde bevaka sitt egit väl.

Uti lagstiftningens svaghet ligger orsaken till beslutens mindre säkerhet, hvilket Sverige och dess inbyggare i detta tidehvarf med deras märkeliga känning ofta rönt.

Vår högsta lagskipning hvilar med så långt mera trygghet under vår nådiga Konungs vård, som hela Europa har det hos regenter sällsynta steg sig bekant, han giordt för sitt folcks trefnad; men skulle Dess och Rikets Råd emot all förmodan ej nogsamt öma medborgares rättigheter, så kan ju ingen dödlig mackt förtaga Riksens Ständer den rätt, då de granska sina committenters förvaltning, at beifra sina medborgares oförrätter.

Så angelägit det är at skillja lagskipningen ifrån lagstiftningen, så riksvårdande blifver det derjemte at skillja lagstiftningen ifrån lagskipningen. Uppå detta beror nations frihets framtida bestånd, ty det har varit mer regenters och deras råds dygdiga lynne än författningarnes försigtighet, som i denna delen befriat nations frihet och rättigheter från vådeliga försök.

Den uti höglofliga deputationernes betänkande projecterade säkerhetsacten är i mitt tycke högst angelägen och så långt mer laglig, som uti ett vid betänkandet bifogat memorial alla de allmänna lagens ställen uprepas, som tiena denna act til stöd; det är dessutan ingen ovanlighet at genom en ny lag uplifva de äldre.

För öfrigit bifaller jag höglofliga sammanträdde deputationernes betänkande i all sin vidd med den hiertans önskan,

at den Högsta täcktes så uplysa svenska mäns förstånd och så styra deras vilja till enighet i detta vigtiga ämne, som flera resor förut vunnit de framledna Ständers åtanka, at fri- och säkerhet finna ett evigt stammhåll i Svea land samt svenska namnet et oförändradt anseende hos utlänningar och at den ohyggeliga farhoga både in- och utom lagstiftaren måtte i närvarande tid i allas hiertan försvinna, nemligen at i svenska bröst den tanka kunde uprinna at uppå et heligt besvurit regeringssätts bekostnad giöra någon författning; igenom så afvoga tankesätt blir alt bemödande till det allmännas bästa om icke omöijeligit dock ganska tungt.

Jag beder at med detta mitt memorial få vända mig till de öfrige respective stånden.

Stockholm den 27 Oktober 1769.

Edvard Gyldenstolpe.

7.

Kammarherre Erik Vilhelm von Christierssons memorial om konstitutionen.

(Allegater I, fol. 906.)

Protokollet sid. 63.

Ödmiukt memorial.

Sedan hos Riksens Höglofl. Ständer i anledning af justitiæcancellersembetets besättjande frågan upkommit om förordningen af d. 12 Novemb. 1766 angående lagarnes värckställighet ock Riksens Höglofl. Ständer samma fråga hänskutit till Höglofl. Secrete Utskottet at i sammanträde med Höglofl. Justitiæ- och Secrete Deputationerne utarbeta, så hafva desse deputationer d. 20 sidstl:ne October sitt betänkande derom upgifvit, som till allmänhetens nytta redan genom trycket är för hvars mans ögon lagd.

Samma betänckande innefattar väl ingenting mindre än ändring uti våre grundlagar, som en hop folck kanske mindre af eftertanckar men mera drifne af arghet söka utsprida, utan fast mera styrker det till at vi så böra befästa grundlagarne,

så at de hvarken nu eller efterkommande riksdagar kunna ändras.

Den svårighet, som deputationerne funnit i lagarnes rätta värkställighet igenom de tid efter annan deröfver utkomne förtydningar och förklaringar, har brakt dem at projectera alt uphäfvande af desse förklaringar ock at den lagen, som Ständer sielfve vid regeringssättets ombyte uti 1720 års Regeringsform stadgat, bör blifva i hela sin vidd efter dess bokstafveliga innehåld exeqverad ock i verket ställd med tillhielp af Svea Konungaförsäkran ock 1723 års Riksdagsordning.

Bifalles det af Riksens Höglofl. Ständer nu, så vet jag intet, om menniskior ibland eller utom oss kunna gifvas, som ens skulle kunna täncka så afvogt, at regeringzsättet är ändrat eller någon vår så dyrt förvärfvade frihet skulle stå i någon den minsta fara.

Riksens Ständer äro efter ingressen af Regeringsformen berättigade att vid allmän riksdag uttyda ock förklara denne lag, om så behöfves, men när det ock intet behöfves, så hafva intet de förbundit sig at uttyda det, som de finna förut vara klart och tydeligt stadgadt.

Och som de å ena sidan äro mästare af at tillägga ock förklara sin egen lag, när behof göres, så tillkommer dem ock å andra at med lika rättvisa uphäfva förklaringar, som de derå giordt, hälst när de finna, at utöfningen af sådane tillsatser mera skada än gagna ock hvilka till slut kunde leda dertill, att af rätta grundlagarne icke mera blefvo qvar än allenast toma tittulen och lagens kraft icke mera där utan i förtydningar och förklaringar lågo förvarad; hvarföre ock Riksens Ständer uti 4 § af 1766 års förordning fastställdt, at det år 1756 af Ständer fastställdte Tienstebetänckande borde till sin värkan hvila ock uphöra.

Förklaringars utgifvande öfver grundlagen är således den rätt, Ständer sig behållit, doch intet förr än det behöfves. Men det finner jag på intet ställe stadgadt, at Ständer ega rättighet under namn hvarken af förklaringar eller förordningar om lagars värkställighet häfva ock förändra Regeringsformens grunder, utan tvertom stadgar Regeringsformen, at den, som sådant hemligen eller uppenbarligen förehafva ock stämpla skulle, bör, som orden der lyda, achtas för den allmänne säkerhetens fiende ock afstraffas såsom riksens förrädare.

At nu komma tillbakars till 1766 års förordning om lagarnes värkställighet så finnes alla §§ igenom, huru Riksens Ständer då afgiordt åtskillige högst betydande ärender och derå satt sådane förklaringar, som de trodt kunna leda till ändamålet; men uti 11 § af samma förordning hafva hos Kongl. Maj:t Riksens Ständer anhållit, at alt, hvad de uti föregående §§ i underdånighet anmält, må i alla delar till fullbordan komma; doch tillika berättadt sig derom hafva förenat såsom ett oryggeligit beslut, at alt, hvad Riksens Ständer dädanefter uti grundlagarne kunna finna nödigt förklara, tillägga, lämpa och förbättra, borde först vid den riksdag, sådant kommit under öfvervägande, utarbetas i project men icke tå genast såsom en stadgad lag till fullbordan gå utan vid näst följande riksdag under sluteligit beprövande komma. Hvarvid ock det straff bifogat blifvit, at den, som påstår, det sådant upgifvit project då straxt skulle till afgörande företagas, borde som den allmänne fredens förstörare varda ansedd.

Ett så hårdt straff torde väl afhålla många at derom säja sin tanka; men emedan Riksens Höglofl. Ständer nu sielfva företagit sig at ventilera, huruvida hela denne förordning må i anseende till de der föreslagne botemedel mera existera eller intet, så lärer mig, som har den äran at äfven vara en ledamot af Riksens Ständer, icke eller förmenas at derom yttra mine välmente tanckar.

Ständers beslut, som grunda sig på mogen öfverläggning och enig öfverenskommelse, respecterar jag så högt som någon dödelig menniskia; men nödgas vid detta tillfälle gifva vid handen, at jag hvarken vid förre eller denne riksdagen kan förena mig i alla delar med det beslut, som förordningen utstakar; ty om öfverläggningen varit den, huru förekommas kunde, at Riksens Ständer med ombyte af riksdagar eij äfven böra kunna ombyta sine egne beslut utan at det, som af Ständer göres, måtte altid ega bestånd, så hade alt, hvad förordningen nu innehåller ock derigenom deciderat blifvit, icke bordt på annat sätt än som ett föreslagit project upgifvas ock vid denne riksdag under öfvervägande komma; hälst då samma förordning uti 7 § så tydeligen uphäfvit ock ändrat, hvad Regeringsformens 40 § om högre tiensters besättjande stadgar, ock hvilken till alla väsäntelige delar så till förslagsrättigheten som konungens utnämnande blifvit försvagad.

At justitiæcancellersembetet är ett ibland rikets ypperlige

ämbeten, derom är ingen disput, men at det derföre skall göras till ett förtrolighetsembete mer än andre konungens ock rikets tienster, deruti finner jag så mycket mindre skäl, som Regeringzformen dertill ingen anledning gifver.

Alt hvad nationen vid detta regeringssättets början vid embetens besättjande sig ensamt förbehållit, är endast förslag till rådsembeten, ock hvaraf de ansedt sig skyldige enligt den lag, de sielfva giordt, at upföra 3 på hvarje förslag, deraf Kongl. Maj:t en hade at utvälja.

Skälet till en sådan lag lärer så mycket mindre behöfva tilläggas, som folckets rätt deruti består at lämna dem sitt förtroende, hvilka de anse skickeligast at bevara sine lagar ock med dem den frihet, som de sig så dyrt förvärfvadt. Andre förtrolighetstienster gier Regeringsformen ingen anledning till. Det voro ock obegripeligit at tillskapa flere, som till slut kunde komma så långt, at hvart och ett rikets embete skulle blifva en förtrolighetstienst.

Uti 10 § af 1766 års förordning stadgas ett helt annat domfördt antal i hofrätterne än allmänna lagen utsätter, hvarigenom den blifvit ändrad.

12 § gier tillstånd at draga justitiæ- ock civile mål under Ständers skiärskodande, när besvär deröfver anföras, ock det utan skillnad om öfver konungens dom klagas i sielfva hufvudsaken eller i sådane delar, som riksdagsbeslutet af år 1734, 9 §, och kongl. förordningen af d. 22 Novemb. 1738 tillåter parter at hos Riksens Ständer få söka ändring uti.

Af ingen del uti regeringslagarne finner jag något spår dertill, men väl det, at Ständer sig förbehållit uti 1723 års Riksdagsordning och dess 13 § at undersöka, huru vid Justitiærevisionen lag och rätt i gemen blifvit skipad.

Igenom sådan ock ingen annan anledning hafva parter tagit sig den rättighet at med hela hufvudmålen gå till Riksens Ständer ock der såsom vid en ny instance sökt at få sine saker ånyo föredragne, hvilket bruk äfven Ständerne, fast efter min tancka så mycket obilligare auctoriserat, som Ständer sielfve sig all lagskipning afsagt på annat sätt än at rätta, om någon part skulle kunna visa, at i konungens dom fel i processen blifvit begångit eller at honom emot klara lagen i hufvudmålet förnär skiedt eller ock at han klagar öfver vrångvisa, i hvilka fall efter 1738 års förordnings 1 § honom tillåtit är söka Ständers rättelse på sitt egit äfventyr.

Det är märkeligit, hvad Riksens Ständer sielfve härom sig utlåtit uti riksdagzbeslutet af år 1734 och dess 9 §, hvarest Ständerne aldeles ogilla, at parter må draga konungens domar under Ständers skärskodande på annan grund än de här ofvan nemde 3:ne sätt, ock säja tillika, at hvarken Regeringzform eller Riksdagzordningen dertill anledning gifva; hvarföre ock Ständerne sig derom förent, at ingen, som icke så klagar, må Riksens Ständer dermed besvära, hvartill Ständerne lagt det skälet, at deraf komma kan, at mången parts ostridige rätt kan ty medelst råka i osäkerhet. När en part har 4 instancier at genomgå ock ifrån den förste till den sidste äger rättighet at visa sin rätt ock söka rättelse, om vid den ena eller andra han tror sig vara förnär skiedt, så tyckes, att parter derigenom hafva alle de förmoner, som någonsin dem förunnas kan, besynnerligen som hvar ock en både högre och lägre domare bör stå i ansvar för sin dom; och det är Ständers värdighet at deröfver hålla hand, men at sielfve stifta lag och densamme sielfve skipa emellan undersåtare, det är utom en lagstiftande magts värdighet. Ty dertill äro embetsmän i riket förordnade med ansvar för sine gierningar, hvartill Ständer hos ingen jordisk magt äro förbundne, så at väl skulle kunna hända, som det ofvan åberopade 1734 års riksdagzbeslutet tydeligen säger, at mången parts ostridige rätt kan tymedelst råka i osäkerhet; ock för hvilket, om sådant hända skulle, parter ingen regress hade at på något ställe vänta.

Det blefvo derföre efter min tancka högst nödvändigt at besättja Rikets Råd med flere uti lagfarenheten kunnige män, än at decision vid högste instancen skulle ankomma på en eller två rådsherrar allena, hvilka ock just icke altid kunna vara tillstädes utan dels genom siukdom, dels ock genom död kunna ifrån Rådet skilljas.

I 13 § föreskrifves en hel ny arbetsmethode vid justitiæmålens beredande uti Nedre Revision, så at derefter en enda revisionssecreterare skulle öfverse ock gifva sluteligt betänkande uti saker, som 3 domstolar igenom af moget folck förut granskats.

Den gamla canon står fast, at flere ögon se altid mera än ett öga, ock det hälst uti så gransynte saker som justitiæmål, der icke mindre ageras om än folckets ära, lif och välfärd.

Uti desse betydelige hufvudomständigheter har 1766 års

förordning giordt ändring såväl i sielfva grund- och regeringzlagarne som allmänna lagen.

Det är mig bekant, at flere förklaringar öfver lagarne tillfälligtvis utkommit, ock hvad ej förklaringar tillhunnit, hafva Riksens Höglofl. Ständers egit handläggande vid speciele mål giordt andre uttydningar derpå, som de nu sielfva funnit vara ock blifva hinderlige så för den lagstiftande som lagskipande magten i utöfningen och derföre önskadt, at den kunde återställas till all den kraft, som grundlagen bör äga, ock vidare förtydningar deröfver såsom till oreda ländande icke kunna mer upkomma. Hvilket alt de sammanträdde deputationerne haft till föremål ock derföre igenom sitt upgifne betänkande styrkt dertill, at den besvurne Regeringzformen, Konungaförsäkran och 1723 års Riksdagzordning skulle återställas i sin förra kraft ock värkan och det med uphäfvande af alla de förklaringar ock uttydningar, som derpå hittils utkommit.

Jag giör mig en heder af at vara af samma tancka som Höglofl. Secrete Utskottet och de sammanträdde deputationerne, med hvilkas betänckande jag i alla delar öfverensstämmer.

Men som derigenom den förste lag, som efter enväldets afskaffande blifvit författad, kommer i all sin simplicitet at härefter följas, så tycker jag för min del, at all annan säkerhetsact än den, som Regeringzformen utstakar, torde pröfvas öfverflödig. Undersåtares säkerhet ock frihet kan aldrig säkrare och påliteligare förvaras, än just då den pressé följes, emedan deruti alt förut är så noga iackttagit, at derom icke mera kan säjas utan uprepande af det förra, ock hvilket med tiden torde kunna lända till nye skiäl at förklara densamma och derigenom råka i samma villervalla, hvari vi nu äro stadde.

Jag skulle äfven önskat, at den sielfskrefvenhet, som 2 § af den till tiensteförslager projecterade förordningen bibehåller, då en trenne gånger förut på förslag till en ock samma syssla stådt, kunde aldeles varit borta, eftersom en sådan rättighet uti Regeringsformen icke eger grund; men som en flere gånger sökande ock 3:ne gånger föreslagen derigenom kan vinna något hopp om befordran, så kan jag icke eller vara emot, med mindre icke lagen i den delen må ändras, undantagandes hvad riksrådsembeten angår, hvaruti jag

icke finner en sådan sielfskrifvenhet äga grund, ock det af de skiäl som uti deputationernes mogna betänckande finnes, dem jag här icke ytterligare bör uprepa.

Stockholm d. 14 November 1769.

Er. Wilh. von Christierson.

8.

Löjtnant Gustaf Modées memorial om konstitutionen.

(Allegater I, fol. 916.)

Protokollet sid. 63.

Ödmjukaste memorial.

At hafva säkerhet til ähra, lif och välfärd utgjör ostridigt den förnämligaste delen af et folks sällhet. Et fritt folck har i denna fördel et ganska stort företräde framför et, som lyder under envälde; ty de vaka sielfva öfver skipandet af den lag, de sig godvilligt underkastadt; de anförtro denna lagskipning till ovälduge domstohlar, hvilka icke allenast äro den högsta för deras domslut ansvarige utan ock äro derföre redo skyldige för hela samhället eller den högsta mackten.

I de stater, där denna motvigt icke är satt emot dommareembetet eller där en enda afsäger en dom, der kan ofta hända, at godtycko och partieanda rubricerar det minsta brott för det gröfsta och applicerar strängare rum af lagen til en sak, som icke dit hörer; och där detta skjer, är säkerheten till heder och lif borta.

Det kommer mig derföre ganska underligt före, at ett fritt folck, som har magt at sjelfva bereda sig denne säkerhet, understundom älskar det andra domsättet eller det, som är utan någon slags motvigt och redo och hos oss kallas commissioner, hvilka, ehuru de tyckas nyttja en och samma lagbok med de ordinaire domstolar, dock likväl ifrån dessas medförande nytta äro vida skilgde.

Ehuru hvar och en utaf oss, mine Herrar, erkänner detta för en sanning, lika som jag är öfvertygad, at hvar och en uti hjertat hyser en fullkomlig afsky för blotta namnet af

en commission, ännu mera för dess värkan; så utber jag ödmjukel:n at få nämna de orsaker, hvarföre jag för min del icke kan få förtroende til någon Riksens Ständers commission och hvarföre jag i alla mina dagar vill önska mitt fädernesland derifrån bevarat.

1:o. I anseende till dess förordnande och sammansättning. Sveriges lag stadgar, det ej någor sak utan i rättan domstohl uptagas må. Lagstiftarens afseende har dermed varit, at de förekommande mål måge pröfvas af ovälduga domare, hvilka ej mindre äro lagkunniga än kjände af parterne och äga eller efter öfverdomarens pröfning af anförde jäf böra äga deras förtroende. Men under riksdagar förordnas commissioner utaf den innom Ständer rådande pluralité med utsedda ledamöter af dess tankesätt öfver personer af olika mening.

På lika sätt förordnas de emellan riksdagar genom Rådets pluralité äfven efter förtroende och in casu af någon de rådande obehagelig händelse och person. Som ingen animosité är häftigare än den, som alstras af olika religions och politiska tankesätt, så har man all anledning at befara, at dessa dommares nit icke heller ränsas och rectifieras genom den heliga och dyra dommareeden. Förfarenheten gjör oss mer vissa om den menskliga svagheten och bristen änn säkra om dess afklädande och förbättring.

Under förra riksdagen utkom en märkvärdig skrift, jag vet ej i hvad afsickt, under namn af lika brott emot lag och folck, lika straffade i Sverige och Frankrike. Hvar som läser det deri införda franska Regentens constitutorial för den af honom uprättade justitiækammaren, hvari han redan för ransakningen påbördar dem, som skulle svara, allehanda grofva och med styggelse ansedda så kallade landssynder samt utsätter straffet, lärer nogsamt inse, at de svarande med fasa men icke med förtröstan till sina dommares oväldughet kunde träda för denna domstol och at deras defensionalier skulle bliva förgäfves, när de dem tilvitte gjöromål voro således förråt rubricerade och deciderade. Korrt, at den förordnade rättegången blott skulle gifva et skjen för den enfaldiga allmänheten af någon ordning ock rättvisa, at ej dömas oförvunnen. Bevare Gud, at et fritt folck skulle exponeras för et slikt våld, som med skjäl remuerar dem, hvilka olyckligtvis äro födda under envålds ook.

2:do. I anseende til rättegångssättet. Efter Sveriges laga stadgar bör ej någon fiscalisk action börjas, innan den, som det angår, igjenom vederbörande rätt eller embetzmän fåt deraf del til sin förklaring och, sedan den är afgifven och pröfvad otilräckelig, blifvit stämd och fått njuta alla beneficia juris et processus. Men inför en commission är man citerad antingen uppå högsta macktens befallning eller remiss, och då är gjemenligen, som sagt är, rubriquen sådan, at i och med detsamma är dommen redan fäld. Ännu farligare är det sättet at på delatorers berättelser framdragas. I thy at thessa ibland medborgare högst skadeliga kreatur för at sjelfva ställa sig in och at vinna förtroende nödvändigt måste hielpa sig fort antingen med uptäckande af hvad de under förtroliga samtal fått veta eller ock medelst tilläggning af sqvaller och osanningar i den grad, som deras capacité, egen eller understödd, medgifver. Hans vitnesmål blir sedan et halft skjäl, som tillika binder svaranden till onus probandi.

Efter Sveriges lag bör ej någon arresteras, med mindre han å färsk gjerning gripes, som går å lif. Annars bör han lagligen bindas til gjerningen, innan han i häckte inmanas. Men vid commissioner händer, at man blir arresterad, innan man får veta saken och njuta beneficen af den förklaring, som bör föregå; den svarandes egna skrifter och handlingar äro från honom tagne och emot honom til skiäl brukade samt defensionalierne minskade och betagne medelst brist af frij tilgång at nyttja dem.

Änteligen saknar och en svarande vid commissioner och dylika extra domstolar den betydeliga förmon at få sin sak tilräckeligen granskad och pröfvad.

Efter den vanliga rättegångsordningen komma brottmål at skiärskådas vid under- och öfverdomstolen, i Rådkammaren och hos Ständer, om den svarande tror sig at yrka sin oskuld. Det äro således 4 ställen, hvarest hans sak kommer under pröfning.

Men förordna konung eller Ständer commissioner el:r extra rätter, så njuter den svarande ett för den medborgerlige säkerheten så angeläget beneficium endast på 2:ne ställen, neml:n hos commissionen och hos konung eller Ständer, och med den märkeliga skilgnad i grunden til förtroende om en oväldug dom, at konung eller Ständer, som då

skola gjöra sluteligit slag i saken, sielfve förråt ansedt den svarande brotslig.

3:tio. I anseende till dess bedröfveliga och skadeliga följder och värkningar. Dessa kunna uti et ögnableck beredas men uti många mansåldrar icke remedieras. Vore kännandet af et öfvergånget lidande och hämd skilgaktigt ifrån det menskeliga väsendet, så vore en sak glömd, då hon vore dömd. Men som sällan eller aldrig sådant händer, så lät oss i tid afmåla en commissions följder, sådane som de äro at supponera ibland menniskjor, på det vi icke för sent eller, då söndringen innom oss ropar efter hämd än på den ena än på den andra sidan, måge då först upväckas til bevarande af vår säkerhet til ähra och lif.

Betracktom en släckt eller flere, til deras hela eller någon del skadade eller förolämpade igenom en commissions åtgärd, den i anseende til dess natur och orsaker icke enligt allmänna lagens förstånd är domgild. Lät oss också tro, at denna commission efter lag, samvete och ed giordt alt rätt och väl; så blir dock aldrig utan at de lidande, deras slägtingar eller efterkommande tro annorlunda och hafva ganska lätt at vinna medhållare, då med så stort skjäl hela allmänheten misstror en Riksens Ständers commission och folckets röst höres emot densamma.

Följderna säga sig nu sielfva. Den ohyggeliga och gnistrande hämdestjärnan går aldrig neder, förr än hon ledsagat sina åskådare och tilbedjare ifrån den ena tiden til den andra, till dess hon omsider stadnar öfver de släckter, som skola blifva et föremål til de ropandes hämds utsläckande. Härmed blir det icke alt. Man hörer då snart nya rop, nya förbannelser, ovänner, som önska vårt inre söndrande, hvartill oenighet är det enda värktyg, blåsa flitigt på elden och påstå, at commissioner böra igjenom commissioner bestraffas och hämmas. Sjelfva ledamöterne, som skola utgjöra den högsta mackten, våga icke at med säkerhet begifva sig til sammankomsten, och sedan på detta sätt allting förfallit i oredor och villervalla, upkommer hos nationen ledsnad til ett regeringzsätt, hvilket, ehuru efter rätta förståndet af dess första insticktelse det aldra lycksaligaste ibland alla folkslags, likväl förlorar sit värde hos nationen; besynnerligen om det ena tankesättet ej med goda värk och riket nyttiga författningar utan endast genom underkufvande af det andra sö-

ker at befästa sitt förtroende hos landsmän och medborgare.

At fördenskull någonsin besluta en commissions sättjande är efter min tanka at utså et oenighetsfröö, som uti det til laster fatila menniskjohjertat snart skulle gro, växa til samt utbreda sina grenar och fälla af dess mognade skadeliga fruckt öfver alt innom rikets gräntzor och så mycket deraf öfver gräntzen, som kunde tjäna ovännen at till nytt utsående samla färska frön.

Extra hofrätter och domstolar, af samma natur med den år 1768 var tilämnad, har hos mig lika anseende med commissioner. Riksens Högl. Ständer hafva ganska visligen desaproberat densamma, hvarföre jag ock ärnar i ödmjukhet föreslå samma beslut om dessa slags domstolar som om commissioner. Men innan jag skrider til mitt sluteliga tilstyrkande, som är ett evigt bannlysande af alt, hvad commissioner vara må eller dermed någon gemenskap äger, så är jag beredd at besvara 3:ne påminnelser, hvarmed någon kunde bjuda til at försvaga de grunder, hvarpå jag bygt desse mina ödmjuka tankar.

1:o. At i Riksdagzordningens 13 § hafva Riksens Ständer förbehållit sig commissioners sättande. Det är sant. Men de äga ock såväl enligit dess 20 § som Regeringzformen at uttyda och förbättra vissa delar af denna grundlagen. Hvilken del kan väl vara angelägnare at förbättra än den, som rörer och, sedan den är förbättrad, än den som befäster i eviga tider hvars och ens svensk mans i lag grundade säkerhet til lif och välfärd? Och utom denna såsom själen til vår frihet är friheten en kropp utan själ.

2:do. At sådane nya mål skulle för mycket sysselsätta de ordinarie domstolarne. Icke är et sådant riksdagsmål vidlyftigare at utföra vid en hofrätt el:r annan domstol, fastän deraf mera väsende gjöres än andra civila eller criminela mål och för hvilkas afgjörande ingen extra domstol blir förordnad. Sveriges lag försäkrar dessutom hvar svensk undersåte at vid behörigt forum och laglig domstol utföra sin sak.

3:tio. Kunde väl sägas, at Riksens Högl. Ständer icke måtte lägga band på sig sielfva. Härtill svaras, at Riksens Högl. Ständer icke mindre äro lagbundne än lagstiftande. De hafva sjelfva gjordt och besvurit en lag. De hafva godvilligt bundit sig vid densamma och detta band gjör lagens helighet i hela nationen. Med den lagen, til exempel, at hvar och en

skal blifva orubbaad uti sin lagligen förvärfvade ägendom, kan på samma sätt sägas, at händerna äro bundna at taga något ifrån en förmögen och upfylla i en statsbrist eller annat nödvändigt rikets behof, hvartill ingen annan tilgång vore. Men som detta vore et ondt, så är det lyckligt, at et sådant band försäkrar hvar och en om rolig besittning af sin ägendom. En dygdig lagstiftare kallar det icke at pålägga sig et band el:r et tvång, när han är skyldig at gifva menigheten någon underpant, som skal svara emot laglydanden. Lyckeliga vi, om det vore möjeligt at igenom oss sielfva ålagde band kunna afhålla oss ifrån at gjöra det ondt är. Är en commission et ondt, hvilken rubrique densamma i alla mina dagar åtminstone hos mig och efter min fullaste öfvertygelse skal behålla, bör då detta inkastet hindra, at icke Riksens Högl. Ständer i denna omständighet äfven och utan at förlora något af dess värdighet gierna ålade sig et riket så nyttigt och för medborgerliga säkerheten så nödvändigt band.

Sedan jag således haft den ähran at yttra mina tankar om commissioner och extra domstolar samt tillika vederlagt alla de inkast, jag kunnat förutsee, leder mig mitt ändamål (hvilket i och för sig sielf är alla svenska medborgares säkerhet under lagens beskydd til ähra, lif och ägendom samt enighetens och sämjans återställande mina värda och kjära landsmän emellan) leder mig mitt ändamål, säger jag, til det ödmjuka tilstyrkande, det täcktes Riksens Högl. Ständer enhälligt förklara, det hädanefter inga Riksens Ständers commissioner hvarken under eller emellan riksdagarne skola sättjas eller förordnas. Icke heller några extra domstolar, af hvad namn de vara måge, hvarvid ledamöter el:r actor specifice utsättes, utan ifall någon extra domstol uti någon landsort vore nödvändig eller dermed sagt, at parterne til hofrätterne icke indragas kunna, så äger Kongl. Maij:t at anbefalla den hofrätten, under hvars jurisdiction målet hörer, at efter anställd undersökning af kämners- el:r rådstufvurätterne i städerne och häradsrätterne på landet eller, om den vanliga tingsterminen då ej voro för handen, vid et urtima häradsting af sina ledamöter förordna en extra domstol, hvilka til antal och uti tour ifrån den äldsta af hofrätten commenderas.

Riksens Högl. Ständer lära högt uplyst finna, hvad väl-

signade förmoner vårt kjära fädernesland igjenom någon vidtagen stadga och säkerhet uti alla saker, ej mindre uti rättegångar tilflyta. Lyckligt det folck, som dömmes af lagliga, lagkjännande, nitiska, opartiska, ovälduga men under ansvar för Gud, konung och Ständer stående dommare. Ingen rädes för orättfärdig dom; ty hvar och en kan i lagboken läsa sin egen dom. Ingen frucktar at bli oskyldigt för rätta framdragen; ty sådant tål icke lagen. Ingen rädes för tisslare och delatorer; ty lagen dömmer icke utan efter fulla skjäl. Och det, som utgiör kiärnan af vår sälla frihet, är, at svensk man kan oförskräckt bivista sammankomsterne, derstädes yttra sina tankar om sig och riket och vara fullkomligen försäkrad at för sådane tankar, hvilka instämma med religion och grundlagen, icke ställas til ansvar och tiltal.

Genom den härmed föreslagne hälsosamma författning vinnes än vidare återställandet af enighet inom oss sielfva, om den någonsin vinnas kan; ty då medlen at hämnas äro menniskian betagne, så måste ju åtrån till hämd efter hand af sig sielf förfalla. Bitterheten blifver väl til någon tid qvar, men när utvägen at utöfva densamma fattas, så finner förnuftet, som hittils icke fåt råda, at bitterheten numera intet uträttar annat än en ständig oro och försvagande af både kropps- och sinneskrafter, hvarutaf händer, at hon dämpas, öfvervinnes och sluteligen genom glömskan försvinner.

Min oförgripeliga tanka är fördenskull, at just på denna lyckeliga och välsignade tid, då, Gudi lof, ingen commission eller extra rätt är å bahne, Riksens Högl. Ständer måtte fatta det beslut, at et sådant rikets onda aldrig må sättjas i qvæstion, mindre i värkställighet.

Men som de aldra hälsosammaste författningar, änskjönt af högsta mackten vidtagne, likafult äro vansklighet underkastade, önskade jag högeligen, at ifall Riksens Högl. Ständer täckes gifva til detta ödmjuka tilstyrkande et höggunstigt och hela allmänheten glädjande bifall, samma beslut måtte som en grundlag beseglas och helig hållas. Och på det en annan tid denna grundpelare til allmän säkerhet och inbördes sämja ej må omkull stötas, anhåller jag ödmjukast, at den eller de, som i egit eller fleres namn våga proponera eller inlåta sig i någon förändring af det beslut, jag af alt hjerta önskar härutinnan måtte vidtagas, skola förr eller senare, änskönt flere riksdagar deremellan opåtalt passerat,

anses såsom förbrytare emot grundlagarne och såsom den allmänna säkerhetens och inbördes frids förstörare, ej allenast vara förlustig den rättigheten at bivista Riksens Högl. Ständers sammankomster, utan ock all deras ägendom vara förfallen til kronan.

Likaledes anhåller jag ödmjukeligen at vid samma ansvar måtte förekommas, det af de på landet eller i städerne förlagda troupper af indelte el:r värfvade regementer el:r corpser icke måtte till vackt eller patrouillering emellan eller under riksdagarne til Stockholm eller riksdagsstället indragas. Härigenom förekommes den billiga farhoga, som skulle högsta macktens pluralité lägga någon slags tygel el:r band på de öfriga utaf dess ledamöter, äfven som ock derigenom vinnas den säkerheten, hvar och en undersåte, och ännu mera riksdagsman, enligit lag och Kongl. Maij:ts nådiga Försäkran tilkommer. Men skulle emot all förmodan teckn til öfvervåld eller sammangaddningar efter nogaste undersökning och ej på blotta ryckten och föregifvande värkeligen visa sig, så äger Kongl. Maij:t på Riksens Ständers underdåniga anhållan, ifall de voro församlade, at til förekommande af detta ondas tiltagande och utbredande genast anbefalla de i Stockholm varande chefer at igenom vackternes förstärkning och flitigt patroullerande om nätterne fullgjöra, hvad som til säkerhetens bibehållande synes nödigt och oumgängeligit, hvarmed då fortfaras bör, til dess förra lugnet finnes vara återställt. Och som vid sådane förefallande och oförväntade händelser guarnizonens tjenstgjörning märkeligen ökas, så borde äfven anordnas tractamente efter fältstat utom den vanligen bestådde lönen för öfver- och underofficerare och gemena under den tiden, en sådan fördubblad tjenstgjörning pröfvas nödig; hvarigenom dessutom ej ringa besparing vinnes uti den kostnad för kronan och det besvär för landet, en durchtågsmarche med sig förer.

Detta alt har jag den ähran till Höglofl. R. o. A:s mogna öfverläggande och beslutande vördsammast underställa och utber mig ödmjukeligen at härutaf få lemna de öfrige respective stånden dehl. Stockholm den 21 Septemb. 1769.

G. Modée.

9.

Kapten Carl John von Essens memorial om konstitutionen.

(Allegater I, fol. 924.)

Protokollet sid. 64.

Ödmiukt memorial.

Vid genomläsandet af projectet till förordningen, hvarefter förslag till tienster hädanefter böra uprättas, och hvad vid deras förgifvande i akt tagas bör, har iag i synnerhet fäst min upmärksamhet vid 3 § af berörde förordnande, uti hvilken iag efter min tanka ännu saknar några ord, som iag hos Hr Generalen, Grefven och Landtmarskalken samt Höglofl. R. o. A. ödmiukeligen anhåller må uti förenämde projecterade 3:die § få tilläggas såsom med större delens af arméens önskan öfverensstämmande. Med Höglofvl. R. o. A:s höggunstige tillåtelse kunde förenämde 3:die § därföre bli sådan, som följer.

§ 3.

Hvad militair tienster angår, så kommer enligit Regeringsformen kongl. förordningen af d. 6 Novembr. 1716 vid förslag i anseende till tour och encienitet att iakttagas; och pröfva Riksens Ständer till förekommande af godtykko, missnöjen och klagomål skiäligt, att alla avancementer vid militairen ifrån och med första officersgraden till och med premiermajor förblifva innom hvart regemente för sig och ingalunda främmande utom, ej heller någon yngre innom regementet, framför den i tour varande kunna föreslås eller utnämnas.

Höglofl. R. o. A:s niit och ömhet för medbårgares i lag grundade fri- och rättigheters bevarande gier mig det säkra hopp, att denne min ödmiuke och med min öfvertygelse enliga begäran gunstbenägit bifalles. Stockholm d. 15 November 1769.

Carl Johan von Essen.

Capitaine.

10.

Hovrättsrådet Fredrik von Posts memorial om konstitutionen.

(Allegater I, fol. 1022.)

Protokollet sid. 65.

Ödmiukt memorial.

Ingenting kan vara en menniska mera ömt och angelägit än säkerhet til person och äganderätt.

At sådan säkerhet i vårt kära fädernesland ytterligare stärka och bevara har jag ansedt nödvändigt.

De af trycket nu en tid utkomne handlingar i detta ämne innefatta egenteligen grunderne och orsakerne dertil. Min vördnad för Höglofl. R. o. A. förbiuder mig vidare uprepande deraf, derom öfvertygad, at ingen ibland oss lärer finnas, som icke inom sig äger härom all uplysning.

At jag såsom ledamot i Höglofl. Secrete Utskottet med min röst jämväl samtyckt til det betänkande, som ifrån Secrete Utskottet, Justitiæ- och Secrete Deputationerne til Riksens Ständer d. 20 Octob. sistledne jämte den projecterade förordningen om förslag til ledige tienster och deras förgifvande samt acten om personliga säkerheten blifvit upgifvit, ärkänner jag gärna, glad öfver det hopp at åter få komma til våra grundlagars simplicite och långsamma riksdagars förkortande.

Jag vore ock nu färdig i hela sin vidd til denne act ytterligare mitt samtycke lämna, om jag icke såsom sielf domare önskade den skarpaste eftersyn af Riksens Ständer, huru lag och rätt i gemen emellan riksdagarne blifvit skipad för at derigenom skilja den rättrådige och ömsinte ifrån vrångvis och orättrådig domare, hvilken sednare til välförtient straff befordras bör.

I den upgifne säkerhetsacten är väl en sådan eftersyn om lagskipningen på intet sätt inskränkt; men då jag eftersinnat den närmare anledning, Riksens Ständer härtil kunde få, om Kongl. Maj:ts nådiga förordning d. 22 Novemb. 1738 angående besvär öfver de i Kongl. Maj:ts Justitiærevision utfalne domar och resolutioner blefve i sin kraft och wärkan bibehållne, hvaraf ej särdeles utdrägt vid riksdagarne kunde för-

ordsakas, så vida alla sådane mål, hvilka den vägen komma under Riksens Ständers pröfning, förut äro utarbetade, det jämväl torde kunna medföra en blidare allmänhetens tanka om lag och rätts ovälduga skipande, enär alle vägar för eftersynen och en klagandes rop öpnas, anser jag nödigt Högvälborne Hr Grefven och Landtm. samt Höglofl. R. o. A. underställa, om icke hela säkerhetsacten kunde allenast med den tillägning bifallas, at på sätt som ofvannämnde 1738 åhrs förordning, 1 och 2 §§, innehåller, äfven må tillåtas hos Riksens Ständer inkomma med besvär öfver Kongl. Maj:ts Justiærevisions domar och utslager.

Är jag härutinnan lyckelig nog hafva upgifvit en tanka, som vinner Höglofl. R. o. A:s bifall, kan den projecterade säkerhetsacten derefter på sitt ställe lätteligen ändras utan at vika ifrån de deruti utstakade grunder.

Med detta mitt memorial utbeder jag få vända mig til de öfrige respective stånden.

Stokholm d. 15 Nov:br. 1769.

Fried. von Post.

11.

Förteckning å elektorer för justitiekanslersvalet.
(Allegater I, fol. 1067.)

Protokollet sid. 137.

År 1769 den 22 November sammanträdde R. o. A:s bänkmän ock utnämde följande electorer, som komma att välja justitiæcencellair, nemligen:

Grefvar.

Levenhaupt, Charles Emile, Öfverstelieutenant,
Spens, Ceremoniemästare,
Renstierna, Friedrich, Landshöfdinge,
Barck, fullm. Ekstubbe, Cancellieråd.

Friherrar.

Kagg, Lieutenant,
Coyett, fullm. Klingsporre, Hofrättsråd,
Psilander, fulm. Frih. Bunge, Kongl. Secretaire,
Strokirck, fulm. Frih. Sparre, Carl, Landshöfdinge.

Adel.

Lake, fullm. Schiönberg, Kongl. Secreterare,
Buhre, fullm. v. Christierson, Ryttmästare,
Reuter, fullm. Frese, Assessor,
Zelow, fullm. Frih. Posse, Secreterare,
Appelbom, Harald, Cancellieråd,
v. Essen, Alexandre Mag., Major,
Plaan, Lagman,
Winblad von Walter, fullm. Söderhielm, Assessor,
Lagerflycht, Cancellieråd,
Tham, Håfintendent,
Ehrenlund, fullm. Hauswolff, Kongl. Räntemästare,
von Bahr, fullm. v. Schantz, Lagman,
Adlerbielke, fulm. Frih. Flemming, Håfmarskalk,
Sandelhielm, fullm. Frih. Cronstedt, Håfrättsråd,
Linderstedt, Håfrättsråd,
von Stael, fullm. Gref Creutz, Öfverste.

På samtelige bänckmännens vägnar

Jac. Joh. Gyllenborg. *H. G. Gyllengranat.* *Carl Rappe.*
A. J. Modée.

12.

Rikshistoriograf Anders Schönbergs diktamen om L. H. Gyllenhaals memorial.

(Bil. till prot.)

Protokollet sid. 161.

Jag måste bekänna, at det förefaller mig besynnerligt at på en tid, då man mycket talat om lagar, då man under lagarnes namn bestridt ända til det, som sjelfva lagarne innehålla, just då framkomma förslag at de facto bryta en af de hufvudsakeligaste delar af våra grundlagar. At in casu bryta lagen är af svårare följder än all jämnkning af lag, ty i förra fallet gagnar lagen til ingenting, den förfaller af sig sjelf, medan den i bokstafven är densamma, och man kan icke öfverväga lagens grunder, som likväl i den sednare händelsen behörigen pröfvas och granskas.

Sådan är den händelse, som oss nu förekommer, då et upläst memorial föreslår sådana omständigheter, som aldeles äro stridande emot våra regeringslagar. Desse föreskrifva tydeligen, at allianceverk och sådana ärender, som röra utrikes mackter, böra hållas tyste samt företagas och afslutas i Secreta Utskottet. Därmed instämmer också Secreta Utskottets instruction. Alt til denna dag har aldrig något försök varit gjordt til at bryta en sådan i sakernas natur grundad lag, hvarföre ock altid, äfven vid sista riksdag, då Hrr Riksens Råd varit anklagade för ministeriella mål, hafva aldrig sjelfva ministeriella målen varit upgifne til plena.

Sjelfva ministeriella gjöromålens natur fordrar ock detta. Huru skulle negociationer kunna föras imellan mackter, om de icke hållas tyste. Andra mackter, som hafva stridigt interesse, skulle ju eljest kunna fördärfva alt, som icke instämde med deras behag. Ministeriella ärender skrifvas imellan håfven och deras ministrer icke med bokstäfver utan med schiffer för at kunna hållas tysta. Huru skal sådant kunna upgifvas för en allmänhet? Det vore ju detsamma som at upgifva det för alla utrikes ministrer och med detsamma at sätta riket utur tillstånd at någonsin kunna gjöra någon underhandling med andra håf, ty hvilket håf kunde väl negociera något med ministrer ifrån det håf, som offenteligen upgifver deras conferencer. Det är med andra ord at lämna riket i vissa makters välbehag, sedan man förstört för sig möjeligheten til underhandlingar med andra mackter.

Hvad säkerhet har väl riket vid alt detta och hvad säkerhet har den patriotiska medborgaren, som ville fri från en slafvisk undergifvenhet tala för sitt fäderneslands välfärd och sjelfständighet, då utrikes ministrer och håf genast veta hvart ord, som en sådan medborgare i dessa ämnen talat. Man skulle då råka i den belägenhet som de stater i forntiden, som fingo den bedrägeliga hedern at kallas de rommares bundsförvanter. Hvar och en patriotisk medborgare, som icke kunde tåla et främmandes ok, blef upoffrad til den främmande öfverherrens fördel, och sjelfva Hannibal måste vika ur sitt fosterland, då dess fördärfvade medborgare klagade på honom, för det han ville fäderneslandet väl, hos statens naturliga fiender.

Man talar om frihet, just då man förgäter, at den borgeliga friheten innom samhället kan icke hafva bestånd utom

den politiska friheten i anseende til främmande mackter. Är man icke trygg för främmande influencer, för en främmande stats öfvermakt innom samhället, så har riket förlorat sin sjelfständighet, riket finnes då icke mera än til namnet. Det är i sjelfva värket en provins af en annan stat, som styres efter dess behag men icke råder om sig sjelf och riket. Och hvad är då den borgeliga friheten annat än en dickt och en dröm, en frihet at förstöra sig sjelf med factioner til den värkeliga öfverherrens så mycket större fördel.

Jag hatar all dependence af utrikes mackt, ifrån hvad sida den ock komma må, och som svensk skal jag aldrig tänka hvarken som fransos eller ängelsk eller hvad namn det hafva må utan som en svensk medborgare ägnar, endast för mitt fäderneslands egen sjelfständighet och fördel. Så tänka alla andra stater i anseende til oss och så böra vi tänka i anseende til dem. Det vore därvid det dåraktigaste af alt at tänka om främmande stater med prædilection eller hat. De söka oss endast för sitt interesse, och vi böra gjöra så emot dem igjen. Den stat, som i dag varit ovän med en annan, kan nästa dag blifva dess påliteligaste vän, hvilket alt beror af conjuncturer och politiska ställningar, som alla tiders förfarenhet visat. Det gifves ingen stat i världen, som icke gjort andra stater både godt och ondt. At därföre decriera någon viss stat är orimligt, och det är at stänga igen vägen för sig at kunna handla med någon stat i världen.

Men det vådeligaste af alt för riket är at offenteligen således decriera vissa utrikes mackter. De tåla aldrig sådant i stillhet, hvarföre ock tryckfrihetslagen förbudit at trycka sådant likasom ministeriella mål, och om det ej altid leder til blodiga krig, som också däraf kan blifva en påföljd, så uträttar sådant dock vist det, at om det sker af högsta mackten, gjör det utropade håfvet all förtret och skada åt riket, som står i dess mackt. Den ena medborgaren har prædilection eller hat för en mackt, en annan medborgare för någon annan. Får det afhandlas offenteligen, så är den ena så berättigad at förklara sin tanka som en annan at yttra sin. Men hjälp Evige Gud! Hvart tar det vägen. Man skal på det sättet i våra plena decriera alla främmande mackter, til dess vi hafva dem alla i håret på oss. Ämnen tryta sannerligen icke at tala illa om hvilken främmande mackt, man behagar, efter dessa politiska principer, at de någon gång ej gjort alt,

hvad vi velat, och värkeligen skadat oss. Det är i consideration för at icke blottställa fäderneslandet för så stora olägenheter, som jag icke vil vidare utbreda mig til detta ämnet ifrån den tid, som Sverige måste sluta de olyckeliga friderna i Norden 1720 och bägge följande åren. Endast det ämnet, at börja med, skulle eljest gifva ett ymnigt tilfälle til sådana målningar.

Det begrep, som man gjör sig om främmande stater och alt det onda, man kan säga om dem, beror af den synpunct, hvaruti man anser det ämnet. Det förehåller sig likasom vid partistridigheter innom et rike med enskilta medborgare. Föreställom oss en egennyttig medborgare, som ändrar och ombyter sitt tankesätt, ty den liknelsen passar här väl til stater, som altid äro egennyttiga sinsimellan. När en sådan medborgare varit emot ens egit tankesätt, så ser man alla dess fel, man decrierar dem då och man ville, at den aldrig blefve trodd af någon i verlden mera; men denne medborgaren ändrar tankesätt och gynnar den meningen, man sjelf hyser. Man ser då lätt öfver dess fel, man förgäter, hvad man förr lidit af honom, och man önskar honom då alt godt. Just på samma sätt är det med hela stater, då man utom prædilection och i et rätt politiskt afseende tänker om dem. Man älskar eller hatar dem, alt som man finner beqvämligast för sin ställning. Vid en förändrad conjunctur ändras ock kärleken eller hatet och omdömet tillika. Den, som älskade Ängeland år 1727, älskade då Frankrike tillika, ty de voro då förbundne och hatade Ryssland, som då utgjorde en hufvudmackt i det andra förbundet. Den som var Preussens vän under sista kriget, fröjdade sig icke åt Rysslands segrar, som då var förbundit med Frankrike. Och så ombytes den europeiska theatern otaligt ofta på et seculum. Den känner ej ministeriella mål, som tänker härom annorlunda.

Frågan om subsidierna anser jag för öfrigit som saduceernas frågor. Huru man gjör därvid, så har man nya inkast til hands at efter behofvet nyttja. Söker man dessa subsidier, så heter det, at man säljer riket för subsidier. Får man dem icke, ropas om deras nödvändighet för at minska contributioner. Vid alt detta kan man doch icke stämma andra makter til Slottscanceliet. Alt måste vinnas genom negociationer och inbördes välvilja. Eljest får man det i evighet aldrig, och minst om man decrierar främmande makter i

offenteliga öfverläggningar. Har icke vår regering imellan sistledne och denna riksdag vidlyftigt underhandlat med andra makter om at få subsidier och ändoch inga fått? Hade icke riket fleråriga subsidier at fordra af en annan magt, hvilkas betalning i spannemål först för tre år sedan afhandlades, och jag vet icke, om det är fullgjort än, och icke begär jag heller här at få veta det, men minst grundar jag allmänna begrepp om rikets alliancevärk därpå.

Skulle man säga, at ingen underhandling borde ske med någon makt, förrän vissa omständigheter vore fullgjorde, så kunde en säga, at man icke borde underhandla med Ängeland, förrän man fått ärsättning för det öfvervåld, som skedt på några skepp under sista kriget, en annan kunde säga, at man icke borde träda i någon underhandling med Preussen, förrän Schwinerfarten vore i det stånd satt, som i 1720 och 1762 års fridstractater blifvit afhandladt. Den ena kunde kasta up en fråga och en annan något annat; men äro vi väl mästare at befalla alt detta, och hvad blir väl slutet häraf, om icke at ingen annan kan eller vil underhandla med oss utan den, som tilltror sig befalla oss i stället för de slags underhandlingar, som ägna sjelfständiga stater sinsimellan; och vid alt står riket hjälplöst, vid alla de tillfälligheter, som i den politiska kretsen et borgerligt samhälle tillstöta kunna.

Jag vet således intet förslag och ingen begäran, som kan vara mera fördärfvelig för riket och mera stridande emot såväl naturen af ministeriella ärender som ock emot våra lagar som det, hvilket nu är i fråga. Vilja vi aldeles gifva riket till spillo och aldeles upoffra rikets värdighet, fördel och sjelfständighet, så kunna vi vidtaga detta och in casu förändra våra fundamentallagar, just då man beslutat, at de denna riksdag icke skola vidröras, och då komma vi til den lyckeliga och efterlängtade period, at det finnes ingen conjuncture mera, som jag vet icke af hvad slags händelse blifvit et ordspråk; men vilja vi förvara lag i utöfningen, då vi tala om lagar i bokstafven, vilja vi ännu någon tid vara et fritt och sjelfständigt folk, et i Europa hedradt och ej af alla makter föraktadt folk, äro vi öfvertygade därom, at en föraktad stat blifver alla makter til rof, vilje vi bibehålla det svenska folkets urgamla heder, fri för andra makters intrång, hot och öfvervåld, så sköta vi ministeriella ärender såsom de

böra skötas, såsom våra lagar stadga, i behörig tysthet, då företages och afhandlas alt sådant i Secreta Utskottet enligt lag, på den tysthetsed, som nästan endast för detta ämnet är nödig. Min röst skal åtminstone aldrig understödja det förra, så länge jag icke med samteliga mina medborgare ville begrafvas under ruinerna af et förstördt fädernesland.

13.

Kapten Carl Gustaf Grubbes memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 164.)

Protokollet sid. 240.

Ödmiukaste memorial.

Riksens Höglofl. Ständers Secrete Utskotts under d. 2 December till Riksens Ständers plena afgifne betänkande innehåller 2:ne momenta.

Det första angår finska skiärgårdens defenssion samt en viss delning af gallereflåttan att rätteligen til detta ändamåls vinnande kunna operera.

Uti den delen måste jag medgifva, det icke någon annan med behörig mogenhet kan sig utlåta än den, som känner hela ock stora detaillen af rikets försvarsvärk till siöss samt har tillfälle at granska de dertil hörande handlingar, hvarföre jag ock för min del nöjer mig med den öfvertygelse, at Riksens Höglofl. Ständers Secrete Utskott nu som altid tilförene enligit den omsorg, detsamma uti grundlagarne är ålagdt, ej vidtager andra utvägar än sådane, som säkrast befrämja ändamåhlet, hvilket är landets försvar ock den derigenom hvarje inbyggare tilflytande säkerhet.

Men hvad andra momentet angår rörande Marinecorpsens placerande på hufvudflåttan efter det uti förberörda betänkande projecterade sätt, så förete sig dervid sådana omständigheter, som tyckas lysa hvar ömsint medborgare i ögonen ock hvilkas förbigående med stillatigande borde af mig sielf räknas mig till last.

Vare långt ifrån mig at vilja förringa de förtjenster, jag vet herrar officerare af Marinecorpsen äga, med hvilka en

del jag haft den ähran både innom ock utom riket giöra tjenst ock hvilkas skickelighet Hr Generalen, Riddaren ock Commendeuren Ehrensverds uhrvahl autoricerar.

Jag måste likväl utbedja mig Höglofl. R. o. A:s tilstånd dels å egne vägnar, dels i afseende på den commission, mig som statens fullmägtig vid hufvudflottan updragen är, at följande få anföra.

Riksens Höglofl. Ständer hafva alla riksdagar med lika rättvishet belönt krigsförtjenster, som de ömt bibehållit hvarje undersåte vid dess i lag grundade rättighet til befordran.

De hafva nyligen noga granskat ett dylikt ämne, hvartil Höglofl. Secreta Deputations betänkande gifvit anledning.

De hafva 3:ne riksdagar å rad tillåtit byten i lika grader men förbudit at återbyta sig in i ett regemente, der man en gång bytt sig ut.

De hafva sagt, at utrikes förtjenster ej skulle värka befordran innom samma regemente eller corps, man tjenar uti.

Alla dessa stadgar syffta ju derhän at uti ock innom en ock samma corps prejudice, så mycket möjeligit är, må undvikas.

Huru undvikes detta här, när 25 åhrs gamla öfverofficerare skola lyda den, som för 10 åhr sedan uti samma corps var underofficerare.

Jag vågar icke missbruka R. o. A:s tolamod med calculen, huru många af den staten, vid hvilken jag har den förmohn at tjena, blifva prejudicerade, andra hafva detailleradt det; ingen af 200 officerare finnes, som icke deraf får i drygaste mohn känning.

Mina gunstiga Herrar! Ju större ock allmännare vårt lidande är, ju mera hoppas jag det värkar Edert mildrande beslut.

Hafver jag icke tjent konungen ock riket trogit eller har jag eftersatt min plikt, så bör den gracen icke ens lämnas mig at stå qvar i tjensten.

Men hafver jag med förlust af ärfd ägendom ock fäders förmögenhet, både gienom studier, värfsförtjenster ock utrikes tjenster hos flere siömagter sökt giöra mig skickelig til den capitainsbeställning, jag efter 23 åhrs öfverofficersfullmakt innehafver.

Hafver jag uti tjensten aldrig begått fehl.

Hafver jag uti 16 åhr å rad knappast tillbrakt så många månader i land.

Så är jag försäkrad, at Höglofl. R. o. A. såväl som de öfrige respective stånden, till hvilka jag utbeder mig med detta mitt ödmiuka memorial mig få vända, hvilka hysa ädelmod ock älska rättvisa, lärer vidtaga andra utvägar till dessa herrar officerares retablissement än den uti Höglofl. Secrete Utskottets betänkande projecterade placeringen.

Jag skal deremot som en trogen medborgare, så länge lif ock krafter tillåta, söka fullgiöra mina plikter ock undviker derigenom det hårda öde at utan tilräckelig utkomst för hustru ock 6 barn qvittera en tjenst, som jag från barndommen haft lust ock böjelse före men nu, då 5 a 6 officerare på en gång blifva mig föredragne, icke ser mig i stånd nånsin kunna giöra framsteg uti till mina vilkors förbättrande.

Stockholm d. 15 December 1769.

Carl Gust. Grubbe.

14.

Kommendörkapten Georg Vilhelm Leijonstens memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 105.)

Protokollet sid. 240.

Ödmiukaste memorial.

Af Höglofl. Secrete Utskottets extractum protocolli under den 2 hujus har jag inhämtadt, at Höglofl. Secrete Utskottet behagat åter uppvisa den vid sidsta riksdag så mycket ventulerade och ändteligen afgiorde tvisten, om gallerer böra commenderas af sjö- eller landtofficerare och deras operationer på sjön komma under namn af sjö- eller landtkrig. Jag hade väl önskat, at Höglofl. Secrete Utskottet i detta ämne följdt sin egen nu upgifne försigtighetsregel, at det ej är gagneligt låta gamla inrättningar undergå tideförändringar. Och kunde väl äfven mycket vara at påminna vid visse af Höglofl. Secrete Utskottet åberopade skiäl och data, af hvilka ibland annat hvarken jag vidkjännes eller efterverlden

i historien borde igenfinna then passagen, att Amiralitetet för 50 år sedan tilstått sig ej förstå sig på gallerekriget utan begärdt at få sända en amiral til Levanten at lära det och att flagmännen afsagt sig dess befähl. Men som Höglofl. Secrete Utskottet redan låtit dess expedition derom til Kongl. Maj:t omedelbarligen afgå, så återstår allenast för mig at önska, att när det en gång gäller på at röna, hvilkenthera af bägge gallereflåttorne, emellan hvilkas skilljacktige befähl man vil åstadkomma en ädel täflan, må giöra bästa gagn, skillnaden ej må blifva större, än at den enas företräde må kunna fylla och reparera then andras fel och brister. Men uti det ena ämne, som Höglofl. Secreta Utskottet tycks hafva lemnat til Riksens Höglofl. Ständers beprövfvande, nemligen de så kallade marineofficerares befordringsrätt till örlogsflottan, utbeder jag mig såväl för egen del som å den amiralitetsstats vägnar, som mig sitt fullmägtigskap uppdragit, i ödmiukhet mig närmare yttra.

Höglofl. Secrete Utskottet har behagat giöra en besynnerlig skillnad emellan them, som kommit til Marinecorpsen ifrån armeen, och them som kommit från Amiralitetet. Såsom thet nu i bokstafven tycks lyda, skola the förre med sine innehafvande sysslor, vilkor och värdighet förblifva vid Finska Escadren och ther efter tour avancera. Men the sednare skola genast försättas uti en grads högre värdighet, än the nu innehafva, och i följe theraf träda til samma högre värdighet i flottan på thet sätt, at thet icke anses såsom något avancement, så at the blefvo yngst i hvarje grad, som the tilträdde, utan som en flyttning, hvarigenom the i then tilträdande högre värdigheten skulle räkna sin tour ibland the öfrige af samma värdighet ifrån then dag, theras fullmagt vid then nu innehafvande lägre chargen är daterad, i så måtto att en fändrick vid Marinecorpsen skall blifva lika så gammal lieutenant vid flottan, som han nu är gammal fändrick, en lieutenant vid Marinecorpsen blifva lika så gammal capitainelieutenant, det är artilleriecapitainers vederlike, som han nu är gammal lieutenant ock så vidare. Så at i följe theraf nuvarande Majoren Schönström efter thess tygmästarefullmagts datum af den 9 Martii 1762 skulle blifva commendeurcapitaine af samma dato och således äldre öfverstelieutenants vederlike än thess företrädare, Öfverstelieutenanten Abrah. Schönström, hvars öfverstelieutenantsfullmagt är af den 8

December 1763 och hvars flyttning til lika beställning uti indelte armeen ansedts för thet högsta, han kunnat begära.

At ett så stort företräde blifvit lemnadt them, som kommit ifrån Amiralitetet, framför them som kommit från armeen, låter väl för Amiralitetet mycket flatteust och honorabelt. Men som en så stor skillnad emellan lika rätt egande men en ock samma corps svårligen synes kunna med billighet och laglig ordning förenas, så kan man ej annat föreställa sig, än at Secrete Utskottets afsigt äfven måtte vara at bana the öfrige marine officerarne lika förmon och armeen lika gravation genom en grads upphögande i theras värdighet med rättighet at til samma upphögde grad med tour ifrån sin lägre fullmagts datum gå in i armeen och således finska Gallerecorpsen bli thet yppersta rangregemente, ther fändricken är lika med amiralitets- eller artillerielieutenanter, lieutenanten lika med amiralitetscapitainelieutenant eller artilleriecapitainer, capitainer lika med major och major eller tygmästare lika med öfverstelieutenant i armeen, efter åldern i tjensten.

Jag medger väl, at thet varit något ömt för för marine officerarne at ej allenast theras befordran innom theras egen corps uphört utan ock tilfälle til befordran vid andre corpser varit stängd genom författningar, at en hvar skulle avancera innom sitt regemente och följackteligen ingen från annan corps thit ingå utom majorerne, hvilka dock i brist af tilfälle til accord med sin efterträdare skolat afbida the nog sällsynte rena vacancer, hvarföre jag ej missunnar them en bättre men laglig befordringsväg. Men som merendels alla marine officerare så nyligen avancerat til the än innehafvande charger, at the varken innom sin egen corps än mindre vid någon annan stat kunnat efter tour och avancemente hafva sedan sidsta riksdag giordt något steg, och än mindre någon yngre af theras vederlikar i armeen eller Amiralitetet imedlertid avancerat them förbi och således uti intet afseende lidit någon præjudice eller kunna tala om trög lycka, så ser jag icke ringaste anledning at gifva them någon upprättelse genom förbättring af theras förra tour eller theras värdighets grads upphögande, utan lärer både rättvisan och theras egen förväntan ske til fyllest, när the vid annan stat tå giöra samma steg och i samma tour, som ther Marinecorpsen blifvit på sin förra fot, eller niuta lika rätt, Jägarecorpsen eller Fribatail-

lons officerare vederfarits, af hvilka många ännu vänta på befordran men aldrig begärt högre värdighet än the förut innehaft.

Thenne marine officerarnes tour har aldrig varit sådan, at then skulle kunnat med Amiralitetet competeras efter antalet af graderne eller befordringsstegan, ty första officeraregraden vid Amiralitetet, som är lieutenant, har i alla tider äfven före rangens förbättring svarat emot 2:dra officersgraden i armeen, som utan rangregementerne börjar med fändrick, ock cornett af mindre tour än lieutenant.

När altså Marincorpsen upprättades, som efter Riksens Ständers föreskrift skulle ske med then inskränkning, att officerarne ej skulle föreslås til mer än nästa steg eller grad öfver then charge, the innehade, samt i följe theraf lieutenanter af amiralitets artilleriet och infanteriet utvaldes til capitainer och amiralitetscapitainlieutenanter til major och tygmästare; så är klart, at then, som vid första upsättningen blifvit capitain vid Marinecorpsen, ej kan annorlunda anses än såsom i nästa grad framför amiralitetslieutenanter och then, som då blifvit major eller tygmästare vid Marinecorpsen, ej annorlunda än i nästa grad framför capitainelieutenanter, och at om någon i continuation af uppsättningen avancerat til högre beställning innom corpsen, thess competence utom värket ej blifvit therigenom förbättradt, emedan thet stridde emot Riksens Ständers gifne föreskrift, at någon vid första uppsättningen af Marinecorpsen skulle giöra mer än et steg öfver thet, han förut innehade.

Således lärer Riksens Höglofl. Ständer finna thet både med billighet och vilkoret med Marinecorpsens upprättande enligt, at marine officerarne ej kunna eller böra til annan eller högre beställning vid Amiralitetet eller armeen kunna flyttas, än som svarar emot värdigheten af then tjenst, the vunnit, tå de trädde eller blefvo officerare i Marinecorpsen, och at således theras rättighet ej bör mätas efter antalet af graderne, som vid olika verck äro olika, och än mindre at the, som utan förbehåll af annan rang och tour, än vid armeen i gemen varit fastställt, i corpsen ingått, skola nu blott at bereda sig en fördelagtigare flyttning tilbaka til sine förre förmäns præjudice få en grads förbättring af then rang och tour, hvarmed the alt hittils åtnögdts och i tjenstgiöring städse varit iackttagne, hvarigenom hända skulle, at then fändrick af Marinecorpsen,

som i dag commenderas af en amiralitetslieutenant vid Stockholms Amiralitet, skulle i morgon kunna efter sin fändricksfullmagts datum för samma lieutenant taga företräde och framför honom til capitainelieutenant kunna befordras, hvilket uppenbarligen strider emot all esprit militaire och skulle innom få år hela Amiralitetscollegium til äfventyrs bestå af forna marine officerare, som med yttersta flit sökt bevisa, at gallereverket, thervid the tjent, ej med Amiralitetet någon gemenskap egde, eller sjöväsendet, vore theras metie. Så ostridigt i följe häraf synes vara, at en lieutenant vid Marinecorpsen ej kan äga rätt at flyttas til högre beställning än amiralitetslieutenant, en capitaine til amiralitetscapitainelieutenant och en major eller tygmästare til amiralitetscapitaine, så skäligt är ock, att thenne flyttningsrätt til sin förra corps ej må mätas efter datum af theras lika värdige fullmagter vid Marinecorpsen utan efter then tour, the förut vid Amiralitetet innehade, tå the gingo therifrån, lika som thet är fastställt för värfs- och sjöartillerieofficerarne, hvilka väl innom sine särskilte corpser avancera utan afseende på theras tour i flottan men til transportsökande til flottan igen få afbida eller underkasta sig sin förra tour; ty som the efter Riksens Ständers föreskrift vid Marinecorpsens upprättande ingått uti then corpsen med uttryckeligit förbehåll at ej äga någon rättighet til at gå til flottan igen, och således theras befordran vid Marinecorpsen skulle ske utan the öfrige och mera meriterade amiralitetsofficerares förfågn, så kunna the så mycket mindre nu till någons præjudice, som i flottan förut för them företräde ägt, begära eller niuta förflyttning eller placering i flottan tilbaka, som the på intet sätt genom theras tjenstgiöring vid Marinecorpsen kunna sägas hafva samlat sig mera förtjenst och skickelighet til amiralitetsofficerarebeställningars ernående, än om the i flottan qvarblifvit, utan fast mera hafva orsak at äntå prisa sin lycka, för thet the emedlertid vid Marinecorpsen fått niuta bättre lön och förmåner, än theras vederlikar vid Amiralitetet haft, hälst annars händt skulle, at ganska många gamla officerare vid Amiralitetet, som förr commenderadt them, hvilka i Marinecorpsen innom få år giordt 2:e steg, medan the förre stådt in statu qvo, nu skulle af sine förre subalterner blifva commenderade, ehuru the ej mindre berömmeligen och fast mera trägit än the senare tjent en konung och ett rike, som ej

annat kan än giöra missnöje och [decouregement][1] hos en hel stat oundvikeligt.

I anseende til alla desse omständigheter och betäncklighet er kan jag ej på annat sätt och med annat vilkor bifalla marine officerarnes flyttning eller befordran til flottan än at thet må ske till sådane sysslor, med hvilka the nu äro af lika rang och värdighet, samt efter then tour, the vid Amiralitetet innehade, tå the therifrån blifva til Marinecorpsen befordrade, tå the af theras förre vederlikar och förra förmän vid Amiralitetet ofelbart med samma nöije, förtroende, välvilja och acktning blifva emottagne, hvarmed the under theras förra tjenstetid vid flottan bemötte och hedrade blifvit. Och hvad them angår, som förut ej varit officerare vid Amiralitetet men nu innehafva fändricks- eller lieutenantsbeställningar vid Marinecorpsen, så håller jag före then lämpligaste medelväg vara, at the til lieutenanter vid Amiralitetet måge befordras framför alla them, som sednare undergått officersexamen än vid Marinecorpsen til fendrickar föreslagne blifvit, och således theras skickelighet ej mindre än the examinerades ifrån then tiden bör för ostridig anses, hvilket för them är [dispensation][1] nog.

Med detta mitt memorial anhåller jag ej allenast at få vända mig til de andre respective stånden samt at Högl. R. o. A., hvars rätt thetta ärende förnämligast kan röra, täcktes thetsamma med sin benägna föreställning the öfrige respective stånden til bifall understödja, utan förbehåller mig ock att låta thetsamma tryckas. Skulle Secrete Utskottets extractum protocolli i denna delen vinna bifall, blifva så många amiralitetsofficerare prejudicerade, som närlagde förteckning[2] utvisar.

Stockholm den 9 December 1769.

G. W. Leijonsteen.

---

[1] Prästeståndets arkiv, F 94, nr 137.
[2] Utesluten här.

15.

Översten greve Bengt Gustaf Frölichs memorial om galärflottan.
(Prästeståndet arkiv F. 94, nr 155.)

Protokollet sid. 240.

Ödmiukt memorial.

Då Höglofl. Secreta Utskåttet funnit nödigt att i underdånighet tillstyrcka en ny marinecorps upprättande i Finland, hade man med säkerhet förmodat, att berörde författning förut skulle blifvit Rijksens Höglofl. Ständers plenorum ompröfvande underställdt.

För min dehl har iag hvarcken af Secreta Utskåttets instruction eller Rijksdagsordningens 18 § kunnat leda ett så vidsträckt förstånd, att detta ährende icke annorlunda än ad notitiam skulle Rijksens Ständer meddehlas, i synnerhet som statsvärcket häraf torde komma att kiänna någon märckelig ny tyngd.

Och ehuru iag således under ofullkommelig kundskap om ordsakerne ser mig nödsakat att bijfalla Secreta Utskåttets beslut i hufvudsaken, så torde mig lijkväl tillåtas att uti frågan om sielfva sättet giöra några ährhindringar, nembl:n

1:mo synes det med lag och ordning enligit vara, att denne nya corps efter lagligt och ordenteligit förslag må försees med sin egen öfverste ell:r chef men eij i fredlig tijd sortera under någon annan, som förut har regemente eller syssla med lön.

Lagarne äro därutinnan tydelige, att ingen får bekläda tvänne syslor, hvilckas löhn öfverstiger 100 d:r silf:rmynt; och hvarje sysla är dessutom så betydelig och ansvarig, att den nogsamt behöfver sin egen mann.

2:do. På det alt skiähligit missnöije och lijdande såväl för Kongl. Ammiralitetet som för arméen måtte förekommas, tycker jag för min dehl bäst och lagligast vara, att alla de marine officerare, hvilcka blifvit antagne till Stockholmska och Finska Esquadrerne, som nu äro under Hr Vice Ammiralens Falckengréens befäl, måge flyttas till den nya finska Marinecorpsen och därstädes emploijeras till värckelig sysla och löhn enligit deras innehafvande tour och caractaire, så-

lunda att de äldsta majorerne först och sedan capitainerne efter dem i touren få compagnier vid berörde corps och så vidare de andra officerare efter samma principe samt, om eij alla officerare på det sättet nu genast komma på stat, de yngsta då afbijda sin befordran vid samma corps och emedlertijd åtniuta sin löhn på extra stat.

Skulle någon af dem, som ifrån öfverofficer vid Ammiralitetet till Marinecorpsen avanceradt, detta oacktadt finna sig vilja lemna desse förmåhner och häldre till Ammiralitetet återgå, så bör han därtill äga rättighet, på sätt som Rijksens Ständer vid sidsta rijksdag för dem utstakat.

B. G. Frölich.

16.

Löjtnant Carl Fromhold Gyllenbergs memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 155.)

Protokollet sid. 241.

Ödmjukt memorial.

Höglofl. Secrete Utskottet har under den 2 hujus afgifvit ett betänkande om Marinecorpsen och en skjärgårdsflottas uprättande, som skal vara närmare til hans vid ett påkommande krig än nuvarande gallereflottan, hvilket betänkande, när de följder eftersinnas, som däraf med rätta skjäl dragas, sätter åtminstone de fläste af nationen i största häpenhet och bestörtning.

Att nu, sedan riket gått i en kostnad af många tunnor guld til at få en gallereflotta, sådan som vår åtminstone var 1756, hvartil den ännu kan med drägelig kostnad förhjelpas, åter sättja den i lika belägenhet, som den nyligen varit, håller jag före vara ett tilbud af myckna vådeliga följder.

Att sätta rikets dyrbaraste clenod, som är flottan, på ett vågspel eller i sådane händer, som ovane vid dess skjötsel och maneuvres i en för riket högstnödig och oumgängelig sjöexpedition, kan aldrig förenas med Ständers ömhet och rätta vård om riket; det strider och emot rikets grundlag i 27 § af Regeringsformen.

Det kan icke falla mig eller andre, som icke äro sjömän, undersamt, at Höglofl. Secrete Utskottet fallit på så sällsamma tankar i des betänkande, då man eftersinnar, at denna riksdag de väljande utgallrat alla sjömän från Riksens Ständers angelägnaste arbetsställen, en enda undantagande, af hvilka Riksens Ständer dock haft både at befalla och förmoda mer uplysning i detta vigtiga ämne än af 99 st., som denna vetenskap hvarken lärdt eller utöfvadt.

Nu synes den stunden för hand, då de bundna tungor böra lösas, ty här gäller icke en persons utan hela rikets och alla medborgares välfärd och säkerhet. Således upkommer den frågan, hvarmed Secrete Utskottet vill skydda rikets vidsträckta gräntsor emot en fiende til sjös, då det likväl ser sig i stånd at leda Riksens Ständer på de tankar, som voro galereflottans operationer lika med armeens operationer til lands, änskjönt de utföras på vattnet, hvilket kan vederläggas af barn, så snart de lärdt handtera åror och segel; och ho kan föreställa sig, at den, som icke öfvat sjövetenskapen och theruti blifvit upammad, skulle kunna anförtros rikets dyraste ägendom och gräntsornes tryggaste försvar, som består i gallereflottan och dess rätta bruk. Om denne föreställning giordes af en främmande ministre, så voro synbart, at han giorde sin herre ett fult nöje at sätta oss i all den vanmagt, som han lättast kunde genombryta. Efter skapelsen feck hvart och ett kreatur namn efter sin art. Thenne naturens ordning står ännu fast och bör icke förbytas; således passar det sig icke väl at taga officerare utur armeen och gifva them sådane namn och sysslor, som med theras mities, natur och art ej instämmer, ty hvar man vet, at olika vetenskaper lägga grunden til olika utöfningar. Ej eller at taga officerare utur Marinecorpsen och åter flytta dem inpå armeen; bägge delarne äro lika skadelige.

Sedan Höglofl. Secrete Utskottet med goda skjäl och på fast grund sagt, at bägge ombyten voro både skadelige och äfventyrlige, efter som jag af det upläste betänkandet vill minnas; så tilstyrker likväl Höglofl. Secrete Utskottet ännu en ändring och rubbning i det beslut, som Riksens Höglofl. Ständer icke länge sedan funno sig nödsakade at göra, sedan de sedt rätta fruckten af goda lagars och författningars dragande ifrån deras rätta ändamål, hvarmed ytterligare skulle följa, at herrar officerare af Marinecorpsen, ifall detta be-

tänkande finge bifall, kunde efter behag draga sig tilbaka inuti Amiralitetet eller armén, skulle præjudicera välförtjente män, ja så långt, at många hundrade blefvo lidande, och derigenom försättas i en ledsnad at tjena sitt fädernesland och kanskje til slut mer hata än älska sin fosterbygd; ty de synbara följder blefvo desse, at den generalen af armeen, som commenderade denne skjärgårdsflotta, skulle nu, såsom förra gången skjedde, utsöka de af honom befintelige tjenl. ämnen utur arméen til Marinecorpsen, och då de således gjordt ett eller två framsteg genom detta avancement, skulle de snart kitsla sin hug at söka åter transport til armeen och vinna tour för många hundrade officerare i armeen; hvad ledsnad och olust i tjensten detta kunde upväcka, är nog tydelig.

Skulle ock sådane ämnen utur armeen kunna hämtas, som ägde både superficiel och speciel kundskap, hvilket öfverträffar naturens krafter hos dem, som ej igenom särskilte studier giordt sig dertil skickelige, hvarom tviflas, ock aldrig med säkerhet kan påbyggas, så lärer thet finnas endast hos dem, som äro oförliknelige och hvaraf knapt en i hvart seculum gifves, igenom hvilket alt rikets säkerhet, folkets lust och behag för regeringssättet och hvar tjenande medborgares rätta nöje försvinner.

Then så länge fåfängt önskade enigheten vinnes icke på sådane förslag och alt, hvad af nation icke finnes ett visst partie tilgifvit, måste förqväfvas, tils lägenhet gifves at vända ryggen til fäderneslandet och dermed blottställa det både på ämbetsmän och tjenare.

Jag anhåller fördenskull, att Riksens Höglofl. Ständer täktes afslå förenämnde betänkande och åtvarna en och hvar at icke göra sådane forsök, som leda til nations missnöje, rikets osäkerhet och hvar medborgares förderf.

Med desse oförgripelige tankar ärnar jag vända mig til de andre respective stånden. Stockholm den Decembris 1769.

Carl Fromhold Gyllenberg.

17.

Kaptenlöjtnant Carl Magnus Hederstiernas memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 97.)

Protokollet sid. 241.

Ödmiukt memorial.

Genom Höglåfl. Secrete Utskåttets protocollsutdrag d. 2 innevarande har iag erfarit, hurusom i anledning af däruti anförde skäl Secrete Utskåttet funnit med rikets fulkomligaste säkerhet öfverensstämmande och oumgängeligit att i underdånighet tilstyrka Hans Kongl. Maij:tt separerandet af stockholmska skärgårdsflåttarna på det sättet, att den förra förblifver vid den inrätning, den nu har, men att den senare sättes under armeens egit befähl.

Detta är ett ämne, hvaruppå iag nu eij fäst min upmärksamhet, i det fulla förtroendet till Höglåfl. Secrete Utskåttet att denna rikets försvarsgren eij mindre än alla andra till rikets bästa nytta och säkerhet blifvit reglerat, ehuru iag för min del aldrig kan öfvertygas derom, att rikets säkerhet kan blifva tilräckeligen bevarat genom den Marinecorps, som nu subsisterar, aldraminst om man ifrån dem utgalrar de officerare, hvilka kommit ifrån Amiralitetet och där ifrån början äro updragne i det, som den vidsträkte siömetiern tilhörer. Men hvad iag egenteligen finner mig föranlåten emot detta protocolsutdrag anföra och til R. o. A:s högt uplysta beprövvande ödmiukast underställa, är det oerhörda lidande, som öhrlougsflåttans officerare försättes uti genom den projecterade placeringen af de vid Marincorpsen från Amiralitetet komna öfver- och underofficerare samt cadetter, då orden lyda: At den delen af officerare, som kommit utur armeen, må gå til denna finska skärgårdsflåtta och at de, hvilka kommit ifrån öhrlogsflåttan och ej härvid blifwa emploierade, må gå tilbakars til öhrlogsflåttan efter det datum, deras fulmagter innehålla och hvar grad räknade i den ordning den är, nembl. den första graden i den ena corpsen räknadt emot den första graden i den andra. Härigenom skulle då henda, at den, som efter dess erhålne lieutenantsfulmagts datum uti

öhrlogsflåttan ännu har äldre lieutenanter för sig på rullan, icke allenast prejudicerar dem utan och alla capitainelieutenanter och capitainer, några 90 til antalet, hvilka med in- och utrikestienster sökt giöra sig förtienta af den charge och befordringstour, de äga, hvilken de härigenom förlora och måste nödvändigt förquäfva all lust och håg för en tienst, hvars befordringar dessutom äro nog långsamma. Detta skulle kunna få namn af våld och oförrätt.

Riksens Höglåfl. Ständer, som altid låter sig vårda om medborgares rätt, hvilket iag är försäkrad Höglåfl. Secrete Utskåttet eij mindre iaktagit, om det förmodat så betydande påfölgder af denna dess författning, lärer högrätvissligen i denna delen afslå merberörde betänkande eller extractum protocolli och utse andra utvägar til desse officerares bibehållande utom andras förfång. Efter min oförgripeliga tanka tyckes hela denna corps böra blifva vid magt hållen, til finska skärgårdsflåttan till sin fulla vidd blifvit reglerad; skulle då officerarnes antal stiga öfver behofvet, så vore billigast, at det genom afgång minskades inom sig sielf, men skulle någon af desse officerare hafva lust at åter komma til den corps, hvarifrån han kommit, så är sådant billigt, dock eij med annan tour än den, han förut i samma corps haft, på sätt som Riksens Ständer det förut rättvissligen stadgad.

Stockholm d. 9 Decembr 1769.

C. M. Hederstierna.
Am:tscapit.lieutenant.

18.

Fänrik Johan Pfeiffs memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 147.)

Protokollet sid. 241.

Ödmjukaste memorial.

Til följe af det memorial, Hr Capitainelieutenanten Lejonankar genom trycket låtit utfärda rörande Höglofl. Secrete Utskottets under den 2:dre innevarande månad til Riksens Höglofl:e Ständer inlämnade betänkande rörande Marine-

corpsen, anhåller jag ödmjukel. at få göra följande ärindringar.

Hr Capitainelieutenanten anser i första momentet billigt, at marine officerarne åter uprättas från det lidande, förra författningar satt dem uti, men vill på intet sätt tilstädja, det sådane officerare, hvilka från Amiralitetet ditkommit, må med bibehållande af deras innehafvande fullmagter åter inflyttas.

Mina gunstige Herrar! Jag försvarar nu min och mina cammeraters rätt.

Uti vårt stånd sågo vij förr och i synnerhet då ädelmod framlysa, när sidstl. riksdag hela armén, hvarje regimente försedde med 23 til 30 officerare på ordinair stat, likväl emottaga ifrån 6 til och med 14 reducerade och på dem placerade officerare på hvarje regimente; jag påminner mig helt väl, at ingen discours, mindre något memorial och aldraminst personaliseringar af någon enda person framalstrades emot dessa deras genom reduction mindre lyckel. cammerater, då likväl större delen af dem gick ut som underofficerare och kommo åter in på samma regimenter som capitainer.

Den blygd, Hr Capitainelieutenanten påtrugar flaggmän vid Amiralitetet för deras yttrande, at galereflottan borde vara under arméns befähl, är något, som både förr och til en del nu vunnit både Ständers och almänhetens approbation, blir således deras ensak at åter skaffa detta tilmäle på hvars skuldror de behaga.

Examina vid Amiralitetet, för formalitétens skull brukel:e, dem har Hr Capitainelieutenanten som skäl emot Marinecorpsen anfört, är något mig icke obekant, hälst jag sjelf tjent vid samma stat, anhållit om lieutenants examen genom flere ansökningar samt gjordt alla behörige anstalter til samma examens undergående efter det där vedertagne sättet och sedan engagerade mig vid Marinecorpsen samt 2:e år därefter fick Amiralitetscollegii bifall at få undergå examen.

Skulle detta nu ligga oss fast oexaminerade förtjente officerare i vägen at komma in til Amiralitetet el., som Hr Capitainelieutenanten det vill sluta, göra oss odugelige, så undrar jag, hvad slags examina de värda herrar flaggmän undergått, hvilka där nu finnas; icke dess mindre kunna de med utmärkt myndighet föra befälet öfver de examinerade subalterner, ej heller lärer Hr Capitainelieutenanten vilja bevisa

dem vara blottade på det ärforderl:a och i dess memorial omrörda hjerta och hufvud, åtminstone vet jag, at en sådan saknad icke rönes hos någon af de marine officerare, som til äfventyrs på Amiralitetet kunde blifva placerade.

Samma nit, som uti Hr Capitainelieutenantens memorial omröres, at vörda Ständers beslut, fast man sjelf skulle förtryckas, har marineofficerarne visat vid sidstl. riksdag, då vij, jag undrar genom hvars bearbetande, om icke Amiralitetets, blefvo satte utom alla våra rättigheter; vij ledsnade icke vid regeringszsättet, då en corps af 52 officerare blefvo lidande, och nu skulle Amiralitetet til en besynnerl. statens olycka ledsna däröfver, at de få 4 à 5 placerade officerare til sig åter, hvilkas lycka jag med skäl kan säga de underminerat, at bruka Hr Capitainelieutenantens egna ord, fast märkel. olika däruti, at de af honom blifvit rigtade emot Höglofl. Secrete Utskottet. Jag bör äfven anmärka, at jag med förundran funnit af det nämda memorial, det alla marineofficerare, hvilka förut tjent vid Amiralitetet, äro nämda men jag utesluten, som likväl från min bar[n]dom tjent därstädes; jag vet icke, om sådant skedt af godhet el. förgätenhet, dock stående vid Marinecorpsen vill jag af Hr Capitainelieuten. vänta böij[e]lse til det sednare, hälst han sjelf kallar sit memorial nödtvungit, men för min del försäkrar jag, att sedan jag kom til denna corps, jag stedse följt den därstädes tagne esprit d'honuer, följagtel. hållit den dagen för förlorad, då jag icke fått dela lika öde med mina cammerater.

Slutel. anhåller jag ödmjukast, det täcktes R. o. A. bifalla betänckandet til alla delar, hälst det i första afseende förskantsar oss för mägtiga grannars i så måtto öfverraskande och i det andra i följe af statens få tilgångar sauverar några förtjenta officerare, hvilka hittils på det svåraste varit lidande, och alt detta utan arméns förfång, hvilken det annars ånyo kunde drabba at få en placering, då Amiralitetet sådant hittils icke ärfarit och efter liknelse hädanefter aldrig kan ärfara.

Med detta mitt ödmjuka memorial anhåller jag få vända mig til de andre respective stånden.

Stockholm den 13 December 1769.

Johan Pfeiff.

Fendrich vid Marinerna.

19.

Löjtnanten friherre Adam Carl Duwalls memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 103.)

Protokollet sid. 241.

Ödmiukt memorial.

Uti alla fri och välinrättade regeringar bör altid alla författningar, som vidtagas rörande medborgare, vara grundade på rättvisa och billighet, ty regeringssättet älskas af undersåtare i den proportion, som de finna sig blifva rättvist handterade och till godo niuta de dem i lag förvarade rättigheter.

Huruvida Secrete Utskottets betänckande rörande de mariniere officerares ingående till Amiralitetet, som förut avancerat derutur, med billigheten är öfverensstämmande, rönes bäst, då man considererar, huru många amiralitetsofficerare, ifall betänckandet bifölles, skulle blifva præjudicerade af hvar och en af desse marinierofficerare, hvilket uti andre memorial rörande detta ämne torde vara detaljerat.

Att oskyldigt vara lidande är altid svårt men blifver odrägligt och kan hafva obehageliga påfölgder, då lidandet hänleder sig från den ort, hvarifrån medborgare ingenting mindre borde hafva at förvänta än orättvisa.

Försäkrad derom at svenska undersåtare och medborgare med R. o. A:s vilja aldrig kan blifva lidande, påstår jag, at detta Secrete Utskottets betänckande i den delen må afslås, som rörer de mariniere officerarnes insättjande vid Amiralitetet, som förut derur avancerat, samt at desse officerare måge placeras såsom värkelige eller expectanter på den finska marinierstaten men aldrig tillåtas, at någon af dem till Amiralitetet må sedan åter ingå. Stockholm den 9 December 1769.

Adam Carl Duwall.

20.

Kaptenlöjtnant Michael Otto Wrangels af Fall memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 82.)

Protokollet sid. 241.

Ödmiukt memorial.

Då Riksens Höglofliga Ständer så solennelt afgiort, at inga frågor stridande emot 1766 års betänckande om lagarnes värkställighet finge mera vid denna riksdag företagas, må man väl falla uti förundran at se Secrete Utskottet gjenom ett betänckande af den 2 denna månad bjuda till at kullkasta amiralitetsofficerarnes competence, som gjenom det nämde betänckande blifvit stadgad, fast rangordningen upphörd.

Då Marinecorpsen uppsattes, blef en ung Capitainelieutenant, sedermera Öfverstelieutenanten Michael Eric Ehrenbill directe major å den grund, at amiralitetscapitainelieutenant competerade med artillericapitaine; men nu föreslår Secreta Utskottet, at en major skall åter träda in i Amiralitetet såsom commendeurcapitain ifrån sin majorfullmagts datum, hvilket är stridande emot billighet, lag och praxis. På samma sätt behandlas och alla de andra grader vid Amiralitetet, där ymsom underofficerare och cadetter, till och med af de yngste classar, föredrages gamle, vittre, befarne och gjenom in- och utländske krigstienster förtjente officerare. Sådane äro följderne af detta förhastade Secreta Utskottets betänckande, emot hvilket jag lagligen protesterar. Men rörd af billighet och ömhet för Marinecorpsens lidande herrar officerare bifaller, at de efter Secrete Utskottets betänckande måga lika med de ur armeen kommande officerare placeras vid den nya corpsen uti Finland, lemnades dem tillika det alternativ at få gå in med sin nu innehafvande lön vid de corpser och regemente, där de för tjent, men tillika intaga den tour, de derstädes tillförrende innehaft.

Med detta mitt ödmiuka memorial utbeder mig få gå till de öfriga respective stånden. Stockholm den 9 December 1769.

Michael Otto Wrangel.

Capitainlieutenant.

21.

Löjtnant Fredrik Celsings memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 145.)

Protokollet sid. 241.

Ödmiukt memorial.

Höglåfl. Secrete Utskåttet har behagat uti gifvit protocollsutdrag den 2 uti denna månad utlåta sig öfver de förändringar, som den inrättade Marinecorpsen vid sistledne ricksdag undergått och nu kommer att förestå.

Den olickhet i kostnad, som samma förändring förorsakat kronan, tror dock Secrete Utskåttet icke böra ligga i vägen att ju med Stockholmske Eschadren bör bero vid hvad sista ricksdag tillgiordes. Hvaremot Secrete Utskåttet tillstyrker, att med den dehl af gallereflåttan, som kommer att i Finland förläggas, bör förblifva efter första inrättningen.

Secrete Utskottet täckes stödia deras härutinnan tagne författning på någon för 50 år sedan visad nöödvändighet af en amirals sändande till Levanten att inhämpta denna slags krigsvettenskap. Om någon sådan levantisk lärdom är af nu varande marine officerare inhämptad, är vårt rijke ganska lyckligt.

Det kan i min tancka aldrig dragas i tvifvelsmåhl, att ju gallereflåttans operationer böra af commenderande generalen determineras; men deraf följer icke, att ju en sjöofficerare är lijka, om icke mera skickelig att värkställa commenderande generalens ordres än en landtofficerare till sjöss.

Vare sig härmed huru det vill, så skall jag för min dehl dock aldrig söka hindra Secrete Utskottets tagne författning i anseende till inrättningen; jag är nögd att endast hemställa Höglåfl. R. o. A. desse mine reflexioner och har vunnit min yppersta önskan, om desse befinnes enliga med naturen af saken, med billighet och med rättvisan. Men att sådane officerare, som gått utur Amiralitetet och in uti Marinecorpsen samt hvilka efter projectet nu åter böra ingå uti Amiralitetet, skall igenom denna flyttning prejudicera äldre officerare, som redeligen och oförviteligen tjent och hvilkas enda fehl vore

att icke hafva varit nog lyckelige att förvärfva sig dens ynnest, som vid inrättningen ägde vahl och förslagsrättigheten; sådant tyckes revoltera alt, hvad billighet och rättvisa bjuder. Lagen stadgar, att ingen äger annors rätt förvärka, jag frågar, igenom hvilket brått de äldre amiralitetsofficerare, som igenom sådane marine officerares replacering kommer att lida, hafva sin tour förvärkat. Jag frågar å andra sidan, igenom hvad för slag af krigsförtjenster desse förvärfvat sig rättighet att förbigå officerare, som både äga flere år och tjensteår.

En blått förändring af stat bör ju eij förändra någon svensk mans lagliga rätt, konungens Försäkran brytes, då någons lagliga rätt utom dess förvållande kränckes.

Om nu de herrar marine officerare, som en gång gått ur Amiralitetet, åter skulle med Amiraltetet incorporeras och få den tour, som hade de ständigt qvarblifvit, tror jag, att dhe eij med skjähl kunde klaga. Mitt ödmiuka tillstyrkande blir altså, att hela denna corps flyttas till Finland och vederfares lijka rätt, då, ifall deras samfälte antahl skulle öfverstiga den styrka, Höglåfl. Secreta Utskottet i underdånighet tillstyrkt Kongl. Maij:t att där förordna, den yngste af hvarje classe kunde som exspectantsofficerare där placeras; och ifall någon af dem, som varit vid Amiralitetet som värkelig officerare, eij skulle finna sig dervid nögd utan hällre önska att komma in i Amiralitetet igen, då lembnas den rättigheten att åter dit gå, dock med samma och utan större befordrans rättighet än den, de där tillförene öfvergifvit och Ricksens Höglåfl. Ständer dem vid sista ricksdag tillagdt.

Med detta memorial förbehåller jag mig få vända mig till de öfrige respective stånden.

Stockholm den 9:de December 1769.

Fredrich Celsing.

22.

Löjtnant Gustaf Reinhold Sneckenbergs memorial om galärflottan.

(Allegater II, fol. 143.)

Protokollet sid. 241.

Ödmiukast memorial.

Bibehållande af vars mans frihet samt säkerhet för det man så lagligen som hederligen sig förvärfvat är den ädlaste förmån, trogna undersåtare kan skatta sig lyckelige att innehafva.

Om nu dylik tancka sig infunnit uti Höglåfl. Secrete Utskåttets herrar ledamöter, för än betänckande till expedition värkstältes, månne då ammiralitetzofficersstaten blifvit föranlåtne öfver prejudice sig hos Ricksens Ständer besvära eller skulle någon medborgare finnas, som under regierningssättet hafvit ordsak att sucka.

Då jag nu med missnöije anse måste Höglåffl:e Secreta Utskåttets betänckande, så tyckes det väl leda till bevis en medborgares mindre säkerhet, då mackten ligger hoss Ständer; men gånge huru det vill, jag vördar Ricksens Ständer, änskiönt iag redan såg min olycka medelst betänckandes bifall.

Att de herrar officerare vid Marinecorpsen, vilka medelst förra författningar blifvit lidande, böra upprättas, bestrider iag eij; det är rättvist, men orätt anser jag det att öka någons förmån genom den andras oskyldiga lidande. Genom theoritiska vettenskaper, genom oundvikeliga fatiguer medelst in- och utrikes siöfart att inhämta fullkomblig practiqve samt sedermera vederbörlig examen ärnår en till ammiralitetsstaten sökande första officersgraden! Den ansees sedan af de fläste som des största ägendom, ehuru svaga des vilkor är, man syftar efter målet, som skier, då lagarnas hälgd med tiden befordrar honom både till mera värdighet som ock tillräckeligare utkomst. Men vad säkerhet har man då, när en utan lagarnas misbruk kommit i tour till vidare befordring, en annan med långt mindre tienståhr och meriter befordringsrättigheten borttager, vilket alt närmare Hr Capitainlieutenanten Leijonanckar uti des ingifna memorial af samma

ämne och i stöd af Höglåffl:e Secreta Utskåttets betänckande utförligen bevisat, at am[iralitet]sofficersstaten genom herrar marine officerare uti den händelsen måst vidkiännas ett bland de hårdaste öden.

I anledning af vad jag ödmiukast anfört har, blifver mitt påstående detta, att bemälte herrar marine officerare, n. b. de, som ifrån ammiralitetsofficersstaten afgått, mågo efter deras för ägande tour och ancienite dit åter placeras; då skier ammiralitetsofficersstaten ingen prejudice och dem eij ringaste orätt.

Sluteligen är det enliget med Ricksens Höglåfl. Ständers högst upplysta vitterhet och rättvisa, att redeliga och förtiänta embetsmän böra rättvisligen belönas; då händer eij, att någon olagligt söker sin lycka genom den andras depance, då förökas harmonie inom en stat och lagarna uti sin fullkombliga hälgd.

Med detta mitt ödmiukaste memorial anhåller jag vördsammeligen få vända mig till de öfriga respective stånden. Stockholm d. 13 December 1769.

G. R. Sneckenberg.

23.

Ridderskapet och adelns extraktprotokoll om Börringe kloster.

(Prästeståndets arkiv. F. 89. Adelns extraktprotokoll nr 15.)

Protokollet sid. 347.

Utdrag af protocollet, hållit hos Ridderskapet och Adelen den 10 Januarii 1770.

S. d. Föredrogz Riksens Ständers Kammar-, oeconomie- och commercedeputations betänkande angående förmånsrätt till skattelösen på visse under skattesäterierusthållet Böringe kloster lagde arbetshemman och gatehus.

De besynnerliga omständigheter, som uti detta mål sig förete och hvilka deputations betänkande närmare omförmäler, hafva icke kunnat undfalla R. o. A:s upmärksamhet.

R. o. A. har eij utan bekymmer funnit, at en tvist emellan

ägaren af Börringe kloster och åboerne på några derunder lagde arbetshemman om företräde at få lösa desse hemman till skatte och således en tvist enskildte personer emellan, sedan densamme vid 1756 års riks[dag] blifvit af Riksens Ständer så afgiord, at enl:t 15 § uti 1747 års riksdagzbeslut borde vid Kongl. Maj:ts höga resolution förblifva, sedan fyra riksens stånd vid 1761 års riksdag samfält antagit och stadfästat såsom sitt beslut, hvad vid föregående riksdag blifvit afgiordt, så at saken icke vidare hos Ständer borde uptagas; sedan Urskillningzdeputation vid 1765 års riksdag förklarat icke kunna detta såsom riksdagzmål vidare antaga, efter det redan hos Ständer vore afgiordt; sedan denna resolution äfven till öfverflöd vunnit laga kraft, så har icke dess mindre saken omedelbart uti respective ståndens plenis blifvit företagen och utan föregången beredning, utan at Kongl. Maj:ts Rådkammare, vederbörande collegier och ämbestmän, som förut dervid lagt handen, mindre at ägaren af Börringe kloster, hvars rättighet det likväl rörde, fått sig förklara, på det sätt blifvit afgiord, at Riksens Ständers vid 2:e föregående riksdagar tagne beslut blifvit uphäfne och bemälte ägare satt utur sin genom samma beslut lagl. vundne och redan i värkställighet gångne förmånsrätt till omberörde skattelösen, så at han måst de erhållne skattebrefven återlämna.

Kammar-, oeconomie- och commercedeputationen har uti ofvannämde sitt betänkande så tillräckel. ådaga lagt alla de omständigheter, som behöfvas till uplysning för at dömma, huruvida det kan vara enl:t med 17 § Riksdagzordningen, at ett så beskaffat mål som detta, på sätt som skedt, kunnat sistl. riksdag komma under vidare pröfning hos Ständer, så at dervid ingenting kan tilläggas.

Det kan eij annat än förefalla R. o. A. högst ömmande at finna, huruledes en svensk man och medborgare blifvit satt utur den rättighet, som han förut genom ordentelige och laglige vägar med mycken möda och eij utan kostnad omsidor hunnit at hos högsta magten vinna; huruledes han knapt hunnit vinna denna rättighet, förrän densamma vid hvarje riksdag sedermera giort honom osäker, till dess han omsidor utan det ringaste sitt förvållande den åter förlorat, så at han efter 13 års förlopp nu är i samma belägenhet, som hade konung, Ständer och lagen honom en sådan rättighet aldrig tillerkjänt.

Huru angelägit för den allmänna säkerheten det är, at hvar enskildt ledamot i riket under lagen kan lefva trygg och säker om lif och ägendom och sina rättigheter samt äga den tillförsigt till Riksens Ständer at af dem såsom högsta magten dervid blifva skyddad, derom har R. o. A. genom utdrag af protocollet under den 19 December sistl. år redan meddelt sine respective medstånd sitt yttrande uti ett mål, som hade kunnat blifva af lika beskaffenhet som det nu i fråga varande, om eij Ständers försigtighet och rättvisa sådant eij(!) förekommit, hvarjämte R. o. A. anmärkt, hvad farliga påfölgder det skulle medföra, om dylike och flere tilltagzne försök at illudera lagen och oroa Riksens Ständer med redan afgiorde måls återuptagande skulle lämnas ett obehindradt lopp.

Utan oro lärer ingen kunna föreställa sig den ohyggeliga framtid, som derigenom kunde beredas, och at lättel. det genom sådane försök torde komma till den bedröfveliga ställning inom oss, at man börjar tro sig få öfvertygelse, det hvarken lagen, konungens el. Ständers ord blifva tillräckelige at försäkre den lydelige medborgaren om en ostörd och säker besittning af det, som honom efter lag tillhörer.

Att dämpa sådane tillbud uti deras första början och at sätta högsta magtens beslut uti den kraft och oryggeliga stadga, som de äga böra, hvarigenom den säkerhet stadgas, som för alla samhällens bestånd är så oumgängelig, har derföre R. o. A. icke allenast velat gifva sitt bifall till Kammar-, oeconomie- och commercedeputations ofvanberörde betänkande till alla delar, så at ägaren af berörde kloster må återställas uti den rättighet, som efter Kongl. Maj:ts nådiga resolution och Riksens Ständers beslut vid 1756 och 1761 års riksdagar honom tillkommer, utan ock härmedelst hafva anmodat sine respective medstånd at med R. o. A. sig förena uti det beslut, at eho, som fördristar sig Riksens Ständer hädanefter med detta mål besvära, under hvad namn och förevändning det vara må, skall böta tu tusende d:r s:rmt eller i brist af böter efter allmänna lagen med kroppspligt afstraffas. Ut supra.

Ex protocollo

Joh. Gust. Psilanderhielm.

24.

Generalmajoren Ture Gustaf Rudbecks diktamen om bevillningen.

(Prästeståndets arkiv. F. 94, vid nr 177.)

Protokollet sid. 355.

Avertissement ad protocollum.

Uti mitt om Riksens Ständers bevillning tryckte memorial af den 5 uti denne månaden är af förseende uti årlige summan på caffeafgiften, pag. 7, et noll för mycket upptagit, som gör samma summa för stor, hvilket härmedelst på det sättet rättas, at i stället för 800 000, som memorialet innehåller, blifver allena 80 000, hvilket förändrar totalsumman från 238 til ungefärl:en 209 t:or guld.

Äfven rättas denne caffeafgift, pag. 8, från 400 000 til 80 000 à 100 000 d. s:rmt.

Pag. 9 hvarest jag påstår, at all bevillning utom bränvins- och caffeafgifterne må upphöra, behöfver ej annan förändring än at caffeinkomsten förminskas från 4 t:or guld til 80 000 à 100 000 d. s:rmt; men den härigenom uppkommande brist i calculen kan fullkoml:n ersättas med 3 t:or guld från riksgäldsfonden, som ej blifver upptagen til mera än 4 men gör fulla 7 t:or guld årligen, och äfven med öfverskottet af bränvinsinkomsterne, hvilka ej äro upptagne til mera än 12 men sällan stiger under 13 t:or guld.

Alt detta bevisar, at denne omständighet ingalunda förändrar hufvudprincipen; ty det står ändå fast, att om statsverkets utgifter blifva vid lika som de hittills varit och utgifterne icke förökas med nya anslag, så kan detsamma med en tilskått på 4 år af 99 à 100 t:or guld reda sig från alla sina utgifter; ja, äfven betala de 11 t:or guld återstående låttsedlar, som i min calcul bland k:mtsskulden äro upptagne; ty utom dem är rättelige rikets gäld, som förfaller på 4 år att betala, icke mer än 13 t:or guld.

Stockholm d. 13 Januarii 1770.

T. G. Rudbeck.

25.

Ridderskapet och adelns extraktprotokoll om vedexport.

(Prästeståndets arkiv. F. 89. Adelns extraktprotokoll nr 16.)

Protokollet sid. 356.

Utdrag af protocollet, hållit hos Ridderskapet och Adelen d. 16 Januarii 1770.

S. d. Låt R. o. A. sig föreläsas Cammar-, oeconomie- och commercedeputations betänckande af den 24 Aug. förledit år tillika med Vällofl. Borgareståndets extractum protocolli af den 14 derpå följande September rörande Majoren och Riddaren Silfversparres ansökning att emot tull och umgälders ärläggande få utskeppa ved till utrikes orter från dess säterie Ryedahl, hvilcken ansökning deputationen för sin del bifallit men Vällofl. Borgareståndet tillika med de öfrige tvänne stånden, under åberopande af flere kongl. stadgar och i anseende till en befarad vedbrist der i orten afslagit.

R. o. A. har vid detta måls afgjörande granskat de stadgar och förordningar, som det Vällofl. Borgareståndet sig åberopat, och dervid funnit dem för ingen del innehålla någon ändring uti de R. o. A. förunte Privilegier, hvarest 19 § med klara och tydel. ord tillägger R. o. A. en slik exportationsrättighet, till följe hvaraf och då R. o. A. hit intill hvarcken frångått denna förmån eller förr än nu hördt denna rättighet hos Riksens Ständer ställas i fråga, så kunna de i allmänhet och orten till efterrättelse vidtagne författningar så mycket mindre tjena till skjäl emot Major Silfversparre, som hans rätt i detta fall är grundad i Privilegier och följagteligen uti en exeption från allmänna lagen.

R. o. A. kan altså emot egne och hemmavarande medbröders rätt icke vidare ingå uti en så beskaffad öfverläggning som denne, där fråga är om inskränkning af dess Privilegier, än att genom denne vänlige föreställning upmuntra sine Medständer till det hägn och beskydd, som Ständers inbördes garantie af privilegier till deras bestånd å ömse sidor oundgängeligen kräfver.

I öfrigit och ehuru R. o. A. i allmänhet är benägen att lika

med de öfrige stånden vidtaga sådane författningar, hvarigenom invånarena där nedre i orten eij måtte lida brist på nödig vedbrand, kan dock en slik omsorg eij sträcka sig så långt, att R. o. A. förty skulle afstå sine Privilegier eller, där så skedde, pålägga en frälseman att af sin säterieskog låta hugga och sälja ved till dess skoglöse grannar.

Om Major Silfversparre af sine landsmän njuter nöijagtig betalning för sin ved, lärer hans uträkning med vedens exporterande af sig sjelf förfalla, enär vinsten är lika stor men äfventyret mycket mindre.

R. o. A., som altid är beredd att till pricka bevara sine Medständers privilegier, bör eij tvifla att i så klar sak som denne hos sine Medständer igenfinna enahanda tanckesätt uti det benägna svar, R. o. A. sig häruppå förväntar. Ut supra.

Ex protocollo

Joh. Gust. Psilanderhielm.

26.

Ridderskapet och adelns extraktprotokoll om generalkrigsrätt i armén.

(Prästeståndets arkiv. F. 89. Adelns extraktprotokoll nr 17.)

Protokollet sid. 360.

Utdrag af protocollet, hållit hos Ridderskapet och Adelen vid riksdagen i Stockholm den 18 Januarii 1770.

S. d. Lät R. o. A. sig föredraga Justitiædeputationens betänkande angående Generalkrigzrätten i armeen m. m., hvilket af R. o. A. bifölls med den förändring:

1:o. At ingen generalkrigzrätt i Finland förordnas.

2:o. At Generalkrigzrätten i Stockholm, som förut haft 3:ne sessioner om året, hvartdera af 3:ne månader, hädanefter allena kommer at hållas uti 2:ne sessioner, den första uti Februarii, Martii och April, den andra uti October, November och December månader.

3:o. Kommer secreteraresysslan i Generalkrigzrätten ånyo

ordenteligen at besättas med lika stor lön som secreteraren innehade förut, innan ändringen vid sista riksdag med Generalkrigszrätten skjedde, hvilket R. o. A. anser så mycket mera oumgängeligt, som förmedelst öfverrätternes uphäfvande Generalkrigzrättens gjöromål blifva så mycket tilökte, at de omöjeligen af justitiarien, notarien och cancellisten medhinna bestridas.

4:o. Finner R. o. A. billigt at tillägga notarien och cancellisten uti Generalkrigzrätten 200 d:r s:rmt hvarthera årligen i tilökning på deras ringa löner, hälst de tjäna inom ett värk, hvarest inga sportler gifvas och hvarest de sakna all annan upmuntran, som betjeningen innom rikets collegier äga.

Och som de nu tilstyrkte förändringar och förbättringar i löner och vilkor å ena sidan bidraga dertil, at armeens justitiæmål och ärender med mera skyndsamhet och redighet kunna förrättas, och å andra sidan icke gravera staten, hälst medel dertil komma at tagas af hvad som årligen besparas med den ena sessionens indragning, hvaraf äntå någon årlig besparing Kongl. Maj:t och cronan tilskyndas, så skulle alt sådant til benägit bifall hos de öfrige respective stånden anmälas. Ut supra.

Ex protocollo
Joh. Gust. Psilanderhielm.

27.

Brukspatron Claes de Frietzckys diktamen om bevillningen.[1]

Protokollet sid. 363.

Ad protocollum.

Vid jemförelsen af Hr Generalmajoren och Commendeuren Rudbecks memorial af d. 5 Januarii och Höglofl. Secrete Utskottets deröfver gifne betänkande under d. 12 Jan. befinnes väl vid åtskillige upgifter någon difference, förmodeligen härrörande af misskrifningar, olika beräkningssätt i anseende til cours med mera, som igenom tilgång til acterne

[1] Originalet saknas. Återgivet efter år 1770 tryckt exemplar.

närmare torde kunna förklaras; men som denna difference ej ändrar den grundade principe, hvarpå Hr General Rudbeck byggt sit påstående, at rikets utgifter til nästa riksdag kunna besörjas utom flere extrabevilningar, än de han föreslagit, emedan efter dess tanka utgifterne borde inrättas efter inkomsterne, så är det uti samma esprit, som jag nu inför Högl. R. o. A. tänker ha den äran yttra mina tankar utan at uppehålla mig vid den omnämnde difference i upgifterne, vidare än som kan behöfvas, at oaktadt densamma bevisa möjeligheten at bringa denna principe i värkställighet.

Och som det i anledning häraf är tilgångarne, som skal lägga grunden, så får jag til en början fästa vid dem Höglofl. R. o. A:s upmärksamhet; Hr General Rudbeck har p. 8 upgifvit dem för 4 år til 172 t:r guld, 22 664 daler s:mt, hvarifrån nu i anseende til misskrifning på caffèafgiften kommer för alla 4 åren at afdragas 12 t:r guld, återstår således 160 t:r guld, 22 664 dlr s:mt. Deremot har Högl. Secrete Utskottet uptagit tilgångarne endast til 136 t:r 88 098 daler s:mt utom extra bevillningarne, som nu är fråga om och som torde utgöra 10 t:r guld om året.

Denne difference i tilgångarne af ungefär 23 t:r guld torde dock minskas alt som de af Hr General Rudbeck gjorde upgifter troligen kunna upfyllas, som af jämförelsen närmare lärer kunna ärfaras.

1:o. Upförer Hr General Rudbeck inkommande stora sjötullen til 162 000 riksdaler specie, hvartil den förmodeligen stigit något af de förflutne åren och hvartil den hädanefter med säkerhet lärer upgå, sedan penningebristens häfvande och en förbättrad financesysteme gifver nytt lif åt handel och rörelser. Men Högl. Secrete Utskottet upförer endast 139 000 r:daler, som torde vara den minsta summan, som förr utgådt.

2:o. På samma sätt förhåller det sig med utgående sjötullen, som Hr Generalen uptager til 178 000 riksdaler men Secrete Utskottet til 173 450 riksdaler, hvilken summa ansenligen nu måste ökas, sedan den exportable rörelsen, som skal förut legat aldeles i vanmagt, ärhållit så tilräckelige understöd.

3:o. Har Hr Generalen utfört hela kopparräntan 1 000 skepp:d til 900 000 daler s:mt; men Höglofl. Secrete Ut-

skottet, som tyckes anse för afgjordt, at Kopparbergslagen för dess iråkade trångmål bör få afskrifning för hälften, uptar allenast 450 000 daler. En sådan omständighet kunde ej annat än vara Hr General Rudbeck och flere obekant, och mig vetterligen har denne sak ej passerat Riksens Ständers plena. Jag är öfvertygad, at så denna som alla andra bergslager tarfva alla de understöd, rikets närvarande tilstånd kan tillåta, utan at den ena medborgaren betungas öfver höfva för at lisa den andra. Och som jag ej vet, på hvad vilkor denna afskrifning af halfva kopparräntan skal beviljas, antingen på behagelig tid eller för altid, så suspenderar jag mit omdöme. Det finner jag dock anmärkning värdt, at när en odal eller ordinarie ränta någon gång på behagelig tid afskaffas, så möta sen 100:de svårigheter at åter kunna påföra densamma.

4:o. Hammarskatt, 10:detackjärn och alun-10:den har Hr General Rudbeck utfördt til 1 200 000 daler s:mt, förmodeligen okunnog om de anledningar, som statsverkets handlingar gifva at med Högl. Secrete Utskottet minska denna inkomst til 1 024 000 daler s:mt. Om man af det pris, som 22 000 skeppund järn torde stiga til på auctionerne och som redan gådt til 34 a 36 dlr per skeppundet, och af det stångjernspris, som en efterlängtad upstegen cours til 54 à 56 dlr tyckes beboda bruksägare, hvilket ock sätter pris på 3 000 skeppund och däröfver hammarskattsjärn, får sluta til riktigheten af calculen, så synes, som kronans inkomst, 10:dealun inberäknadt, säkert i denna delen går til 1 200 000 daler s:mt.

5:o. Har Hr General Rudbeck uptagit bränvinsafgiften med krögerieaccisen inberäknadt til 12 tunnor guld, hvaröfver den gådt de förra åren, men som Secrete Utskottet påstår, at den ej årligen stiger til mera än 10 tunnor guld, sedan åboafgiften afdrages, så vore önskeligit få veta, om denna afgiften afdrages på bränvinsaccisen, så at ståndspersoner hädanefter i stället för 10 daler s:mt per hemmantal slippa med 8 daler och Allmogen i stället för 8 daler slippa med sex, ty om man nu skal betala lika mycket som förr, så torde denna inkomst i det närmaste upnå til Hr Generalens upgift.

6:o. Uptager Hr Generalen ifrån riksgjäldsfonden 16 tunnor guld, hvaraf Höglofl. Secrete Utskottet allenast vil är-

känna något öfver 5 tunnor guld. Anledning til denna difference igenfinnes i det olika begrepp, man lärer göra sig om promtare utbetalning af de liquiderade fordringar, som hos Ständer dock först lära böra anmälas. Det är icke utan, at ju det är ömt, när gamla creditorer skola länge vänta på sina fordringars clarerande, men så lärer man ock nödgas vid sådane tilfällen något se på statens tilstånd och hvad den utan undersåtares känning och lidande kan förmå, eller ock bör man i samma mån inskränka statens öfrige utgifter. Jag finner nog, at det upväcker mera tilgifvenhet af personer, när man hastigare förnöjer deras fordran, äfven som en större statens utgift medförer samma verkan, ehuru tilgångarne skola sökas med någon svårighet hos allmänheten.

7:o. Saknar jag uti de upgifne tilgångar såväl af Högl. Secrete Utskottet som Hr General Rudbeck den nya posttaxæförhögningen och de tilökte 50 procent i charta sigillatæafgiften. Desse summor förmodar jag årligen lära utgöra emot 2 tunnor guld, och som det är en extraordinarie afgift från sista riksdag, som nu är åter bifallen, så lärer den ej kunna vara inbegripen på ordinarie och extra staterne.

8:o. Finnes ej uti tilgångscalculen uptagen någon inkomst af vexelassocierade.

Jag vet, at en del af dem fådt icke allenast afskrifning utan ock ärsättning, som blir en ny afgift för staten. Men frågan blir om Königs & Witfoths Vexelcontoir. Jag har intet hördt, at desse associerade blifvit frikallade, åtminstone har det mig vetterligen ej skedt igenom Ständers åtgärd. Om så händer, bör kronan hafva sin ärsättning af Banquen för denna brist, som lärer utgöra circa 10 tunnor guld. Sammanhanget torde utaf acterna, så vida jag kan påminna mig, finnas vara sådant. År 1761, när kronan åtog sig igenom förskrifningar at betala til desse associerade flere t:r guld, blef til dess ärsättning anslagne visse summor utur Banquen hvart år. Vid sista riksdag, när desse associerade blefvo pålagde at återbära denna summa, så blef denna ärsättning inställd och ej af Banquen vidare utgifven. Om nu associerade blifva frikallade ifrån all återbetalning, så blir en naturlig påföljd, at Banquen enligt 1761 års förening bör i deras ställe godtgöra bristen, ty kronan bör få igen sin en gång fastställte ärsättning antingen af Banquen eller associerade,

hvilket ökar statens inkomst med 10 tunnor guld, som ännu ej blifvit upgifne.

9:o. Klagar Höglofl. Secrete Utskottet, at kronans inkomster blifvit minskade igenom laga markegångar, så at 90 000 daler silfvermynt brustit på öfverskottet af ordinarie räntan i Finland, som bordt komma detta års stat til hjälp. Men detta lärer nu, då en högre cours och större rörelsecapital synes bebåda högre varupriser, blifva mångdubbelt ärsatt igenom en högre markegång såsom en påfölgd af höga priser.

10. Sidst anmärkes, at ehuru det ej är ovanligit, at en stor del af så ordinarie som extraordinarie ingjälder innestå vid halfva årets slut, emedan större delen ej före årets slut plägar indrifvas, så kan dock deraf ej bevisas någon fara för statsverket. Det kan ej annat än ju ansenlige summor af kronans räntor måste innestå i Juli månad, hvaröfver ingen, som känner förhållandet med kronans upbörd, bör oroa sig.

Hvad således innestår från det ena året til det andra, sedan föregående årets stater blifvit förnögde, kan anses för et godt tecken och för en behåldning eller tilgång til nästa års stat, och om af desse 80 tunnor guld sedan Julii månad intet influtit til närvarande tid men statens behof til årets slut är så besörgd, at man endast då hade 9 och en half tunna gulds statsbrist, så blifver en gång, när desse 80 tunnor guld inflyta, en behållning af 70 och en half tunna guld, som kan afbörda större delen af den befarade statsbristen.

At desse i landet stående ingjälder värkeligen kunna utgöras, bör jag så mycket mindre tvifla på, som det ej vore mig tilständigt at tvifla på upfyllandet af Höglofl. Secrete Utskottets egit löfte, pag. 28, at igenom vidtagne författningar hafva för det närvarande räddat större delen af sine medborgare för en öfverhängande undergång och beredt vägen til deras fullkomliga hjälp för framtiden.

Hvad som sedan ännu brister i statsbehofvet, torde ock kunna hjelpas, om utgifterne bli lämpade efter tilgången, hvarföre jag ock nu vidare tar mig den friheten at yttra mig deröfver.

Hr General Rudbeck har ej kunnat förutse alla de extraordinarie utgifter, som Höglofl. Secrete Utskottet föreslagit, och derföre trodt, at då skuldfordringsstaten, som han endast utfördt til 34 tunnor guld, 72 031 dal. silf:mt, som gör

en difference mot Secrete Utskottets upgift af 40 tunnor, 77 047 daler silfv:mt, af circa 6 tunnor guld, som härrörer af olika uptagne poster, blir jämte räntan, som utgör 13 tunnor guld, afdragen, så skulle dock efter dess räkning blifva 113 tunnor guld, sedan missräkningen på caffeafgiften är beräknad, öfrigt til försvarsvärket och andra utgifter.

När jag nu tillika calculerar Höglofl. Secrete Utskottets upgifter och behållning, sedan skuldstaten är afdragen, samt lägger dertil den tilökning i tilgången, som frammanföre är vist möjeligen kan vinnas, så blifver denna behållning mäst lika stor och öfver 100 tunnor guld; om nu utgifterne lämpas derefter, så borde man kunna undvika de i fråga varande bevillningar, som efter Höglofl. Secrete Utskottets tanka utgöra 10 tunnor guld om året.

Vid de föreslagne utgifter torde mig tillåtas göra följande ödmjuka anmärkningar.

1:o. Påfördes statsvärket, pag. 15, 25 tunnor guld, 37 500 daler silf:mt, såsom interesse för det utrikes lånet, ehuru statsvärket enligit Riksens Ständers beslut ej har at förvänta någon resource af detta lån. Jag finner detta så mycket obilligare, som det bifallne Höglofl. Secrete Utskottets betänkande om financevärket tydeligen förmår, pag. 12, at kronan för detta interesse skall blifva skadelös hållen, äfven ock at detta lån skulle upnegotieras ifrån 500 000 riksdal. til 3 millioner, alt som det behöfdes, hvilket bevisar, at ej alt behöfves straxt och at man ej bör beräkna 3 och et halft års ränta på hela summan. Detta interesse tyckes derföre ej böra räknas bland statsvärkets utgifter, hvartil hela rikets menighet får contribuera, utan som lånet skal nyttjas til handel- och växelstyrelsen, så må dess idkare betala interesset, eljest blir saken just densamma som för detta är förkastad, nemligen et växelcontoir under annan rubrique, där de handlande få taga växlar, betala sine utrikes växelkostnader och föra dem in på kronan och omsider flytta sin privata utrikes gäld in på hela samhället. Hvaremot samhället ej synes finna annan värkan af desse 25 tunnor gulds utgift, än at den efterlängtade realisationen blifver för längre tid upskuten.

2:do. Vid de 6 utgiftsposter, som följa dernäst och utgöra circa 18 tunnor guld, får jag göra den anmärkning, at

jag ej känner den rättighet, som vederbörande Riksens Ständers deputationer äga, at upge och requirera tilökningar i de personele staterne, hvaraf en del ej ännu torde vara hos Riksens Ständer anmälte, åtminstone tyckes mig, at den förste af 100 000 daler silfv:mt årligen til nödvändige byggnader och meubler vid kungsgårdarne hade i rikets hittils varande vanmagt kunnat något minskas. Om Deras Kongl. Högheters reseomkostningar har jag redan haft den äran at yttra mina tankar til protocollet och om deras staters tilökning är mig ej vidare tillåtit at tala, sedan de blifvit beviljade.

3:tio. De til fästningsbyggnad och försvarsvärket anmälte 60 tunnor guld på fyra år synes vida öfverskrida landets förmögenhet och ej bidragande til ändamålet af denna urtima riksdag, som var bevillningarnes förminskande så mycket, at landet och näringarne deraf kunde hafva någon lisa.

Ingen lärer vara emot at rikets fästningar sättes i försvarsstånd, men at under fredslugnet göra större krigstilrustningar, än landet tål, större kostnader under vanmagtstiden, än då riket stod i flor, så förlora landets inbyggare frugten af freden, de digna därunder och gjes öfver och fästningarne försvaras illa af et utmärgladt folk, hvars sista förmögenhet igenom bevillningar och pålagor utprässas. Ehuru angelägne fästningar äro, så blifva de onyttige, när brödet skal tagas utur munnen på barnen och kastas i vallar, desse kunna ramla och falla omkull, och om intet den kiära, den dyra freden igenom den Högstas nåd och välsignelse bibehålles, så lärer det ej ske igenom en forcerad fästningsbyggnad, som betungar medborgare öfver förmågan.

När oxen spännes ifrån plogen och bondens egne kläder gå i mät för kronoutlagor, så tyckes ej rätta tiden vara at bygga fästningar. De 80 tunnor guld, som sistledit år återstodo af kronans ingälder, vittna om denna sanning. Det vore önskeligt, at den lyckeliga tid snart inträffade, som igenom en förändrad financesysteme beredas skall, ehuru en och annan af Höglofl. Secrete Utskottets ledamöter ansedt densamma endast som palliativ, så at de återstående bevillningar för tilkommande åren måtte med mera lätthet kunna utgöras än den 12 December 1768.

4:o. Vid de ärsättningar, som så ansenligen medtaga statsvärkets tilgånger men som nu varande Riksens Ständers rättvisa ej kunnat vägra åt medborgare, hvilka Riksens Ständer

funnit af misstag och orätta upgifter mistat deras ägendomar med mera, se pag. 26, upväckes hos mig den idée, at återbärnings- och ärsättningsprinciper äro som ebb och flod uti et statsvärk, lika som deras utöfning vid riksdagar ymsom får namn af rättvisa. På lika sätt förhåller det sig ock med indragningar i personele staten, och om vederbörande dervid altid skola höras, så lärer man altid få det intygande, at rikets syslor ej kunna skötas utan tilökning af tjenster och löner, ehuru bevillningar och pålagor derigenom ökes.

Det blir således utgifternes reglerande, som förekommer eller förorsakar statsbrist, alt som de rättas efter inkomsterne. Inrättas de efter den tilgång, Höglofl. Secrete Utskottet upgifvit, nemligen 137 tunnor guld, och de i landet innestående ingälder, så torde statens behof kunna besörjas utom ytterligare bevillningar. I anseende härtil håller jag i ödmjukhet före at vid statsvärkets reglerande det gamla ordspråket äger rum, man bör rätta munnen efter matsäcken och statens utgifter efter dess möjeliga tilgånger men ej påstå tilgångernes ökande igenom contributioner til sådane utgifter, som möjeligen kunna undvikas eller modereras.

Detta är likformigt med 7 § i 1756 års riksdagsbeslut, som nu är stadgad lag, där orden så lyda: »At landet måtte möjeligast lisas uti för detta beviljade extraordinarie utskylder såsom en naturlig påfölgd af den grundsats, som Riksens Ständer tagit til ögnamärke, at n. b. utgiften altid bör efter tilgången lämpas men denne sednare med rikets minsta känning åstadkommas.»

Så tänkte 1756 års Ständer, och ehuru en stor del af deras principer sedan den tiden varit någon förvandling underkastad, så förmodar jag dock, at denna, som så nära med det allmännas förmån är förknippad, står fast.

En sådan förbättring vid rikets statsvärk blir det rätta kännemärke af de vackra principer, Höglofl. Secrete Utskottet i dess betänkande etablerat vid rikshushållningen, och af deras efterfölgd få hemmavarande medbröder tilfälle at beprisa Höglofl. Secrete Utskottets omsorg och vård, då deras hopp upfylles at vid denna urtima riksdag få se sina extra bevillningar til Hans Kongl. Maj:ts nådigste nöje större delen förminskade.

En sådan förrättning lärer ock Hr General Rudbeck ha förväntat, då han trott, at statens behof utom de upnämde

bevillningar skulle upfyllas, grundadt på en för det allmänna nyttig fast för enskildte personer ej altid behagelig sparsamhets principe.

Angående kronans skulder så har Höglofl. Secrete Utskottet, pag. 6, 7, 8, 9, upfört alla de poster, som blifvit afbetalte, afskrefne eller omsatte til en summa af 144 tunnor guld, 17 630 daler silfv:mt, som dels af skulden aldeles försvunnit, dels ej öka statsafgifterne före nästa riksdag; och är at förmoda, det allmänheten af sättet til gäldens afbördande ej lärer taga sig anledning til missnöje, då det skedt med landets minsta känning.

Om circa 15 tunnor guld ännu på skulden återstå af den i sista riksdagsberättelsen utlofvade afbetalning af 159 tunnor, 57 011 daler silfvermynt, så lärer det härröra deraf, at en stor del af kronans ingälder för de förflutne åren i landet återstå, dels af det beräkningssätt, som vid liqviden i Banquen blifvit nyttjadt, och denna difference, som blifvit inflyttad på Banquen, graverar ej staten, sedan Riksens Ständer tagit det beslut at innom nästa riksdag ej göra någon afbetalning på deras skuld i Banquen.

I öfrigit finner jag, at Höglofl. Secrete Utskottet, som visat så mycken ömhet för visse medborgare, hvars ärsättning jag ej missunnar dem, så vidt det med rikets rätt kan förenas, ej behagat visa samma benägenhet för Riksens Ständers göromål sistledne riksdag.

Jag önskar som god medborgare, at de författningar, som nu äro vidtagne, måtte igenom den Aldrahögstas välsignelse vinna en lyckelig utgång och svara emot det hopp, Riksens Ständer göra sig derom.

Det försäkrar Höglofl. Secrete Utskottets ledamöter om deras medbröders vördsamma ärkänsla, och den lilla del, som jag för min individu haft i de förra författningar, som, ehuru öfverklagade, likväl torde lagt en god grund til nu förestående förbättring, skal intet hindra mig, då et lyckeligare tilstånd ger mig den öfvertygelsen at utan skrymtan upriktigt tilstå, det jag felat i brist af kundskap, ehuru jag ej brustit i välmening och ej grundat mina tankar, efter som det passade sig för mine egne omständigheter.

Det är mänsklighetens lott at misstaga sig. Men det är ock mänsklighetens lott at kalla det för misstag, som på en annan sida anses för rättvisa. Under detta namn kan ofta fri-

kostighet utöfvas och sådane misstag kan hända senare Ständer såväl som förra.

Rikets credit stärkes och regeringssättet bevaras bäst, då Ständer hafva aktning för Ständer. Då rättvisan följer dem i deras omdöme om hvarandra, då kan man vänta sig den tilbaka af tilkommande Ständer.

Stockholm den 22 Januarii 1770.

Clas Frietzcky.

28.

Generalmajoren Ture Gustaf Rudbecks diktamen om bevillningen.[1]

Protokollet sid. 363.

Ad protocollum.[2]

Sedan Riksens Höglofl. Ständers Secrete Utskott uti betänkande af den 12 Januarii behagat göra anmärkningar vid mitt til Riksens Höglofl. Ständer ingifne memorial angående bevillningen, täcktes Höglofl. R. o. A. tillåta mig deremot följande anföra, nämligen:

1:mo. At ehuru Höglofl. Secrete Utskottet uti berörde dess extractum protocolli uptager kronans bancogäld, har jag den uti mitt memorial icke kunnat uptaga, emedan Riksens Ständers bifallne financebetänkande stadgar, at til nästa riksdag därpå ingenting skall betalas, hvarken capital eller interesse.

2:do. Af samma extractum protocolli finner jag, at Höglofl. Secrete Utskottet calculerat tullmedlen per medium af de 3 förflutne åren, och i så måtto blifver deras calcul ganska rigtig. Men min calcul på samma medel är icke inrättad på de förflutne utan på tilkommande åren och det för följande 2:ne i min tanka oomkulstötelige grunder:

1:mo. Inkommande sjötullen i specie har jag uptagit til 162 000 riksdaler om året och således några tusende mindre, än 1768 års inkomst utvisar, men at samma inkomst måste

[1] Originalet saknas. Återgivet efter år 1770 tryckt exemplar.
[2] Med påteckning: *Upläst hos Ridd. och Adeln d. 22 Januarii 1770.*

blifva så stor, om icke större på de tilkommande åren, bevisar jag därmed, at när inkomsten steg 1768 til en sådan summa, då ingen afgift på caffe til tullen inflöt, så måste denna inkomst åtminstone utgöra den summan, jag derföre utsatt och uptagit, när man kan med visshet calculera, at caffetullafgiften stiger til några och 30 000 riksdaler årligen.

2:do. Hvad utgående sjötullen angår har jag äfven uptagit litet mindre, än 1768 års inkomst belöper, i den fullkomliga öfvertygelse, at på de tilkommande åren utskjeppningen af rikets effecter måste blifva lika stor med 1768, om icke större, enär jag lägger til grund de författningar, denna riksdag Riksens Höglofl. Ständer tagit til handelens lätthet och utvidgande, nämligen

1:mo förmedelst de 10 tunnor guld, Jerncontoiret fått i sina händer at befordra exporten, ock

2:do den tilgång, alla exporteurer fått at nyttja Banqven såsom sitt cassacontoir; och således hoppas jag, at Höglofl. Secreta Utskottet lärer anse min calcul fast och på goda grunder fotad, emedan om annorlunda hände, skulle Riksens Ständers tagne författning blifva ansedd såsom et grufveligit misstag, hvilket jag icke tror.

Desse tullmedel kunna eljest stiga til långt större inkomst för statsverket, än jag upfördt; ty om den casus inträffar, at specieriksdalern icke går under 18 daler kopparmynt och statsverket fordrar af Banquen at densamma betala efter gängse cours enligit financebetänkandet, så måste statsverket få för inkommande speciemyntstullen ungefärligen 10 tunnor guld om året och således i stället för de 31 tunnor guld på 4 år, min calcul innehåller, kan det på samma tid blifva mot 40 dito.

Secreta Utskottet behagar upgifva, at den riksgäld, som förfaller at betala på de tilkommande 4 åren, är 3 tunnor guld i daler silfvermynt och 20 813 riksdaler hamburger banco större, än hvad min calcul innehåller; sådant bör jag icke motsäga. Men efter hvad vid sista riksdag upgafs af statsverket och sednare Statscommissioner reglerat, har jag stält min calcul utan at känna, hvad förändringar sedermera inträffat, och jag dessutom måst lita på minnet och egne få annotationer, som lätteligen, då jag ej haft tilgång til documenter och handlingar, kunnat slagit felt. Men med alt detta finner jag dock, at Höglofl. Secreta Utskottet icke får högre

gäldcapital och interesse at betala på 4 år än ungefärligen 54 tunnor guld och således circa 6 tunnor mera, än mitt memorial innehåller.

Höglofl. Secreta Utskottet synes icke bestrida, hvad jag sagt uti mitt memorial, at Banqven har fått ifrån 1766 års början til 1769 års slut ungefärligen 45 tunnor guld af tullmedlen; är det sant, som jag tror, så kommer det an på liqviden, om uti interesse och capital 64 tunnor guld får anses som af kronan til Banqven betalte eller ej. Efter sista Ständers författning mins jag ej annat, än at dessa reela tullmedlen skulle efter cours afliqvideras på kronans skuld. Äfven tycker jag villa minnas af 1761 års Ständers Secreta Utskotts förordnande, at statsverket utom stora sjötullen skulle betala 11 tunnor guld årligen til Banqven i afräkning på dess skuld, men at ingenting blef betalt til 1766 torde jag med visshet kunna försäkra. Är det nu sant, at Banqven sedan sista riksdag fått 45 tunnor guld realiter, och det är lika sant, at emellan 1762 och 1766 Banquen fått intet af statsverket, så kan en oveldig efterverld bäst dömma, hvilka författningar varit mäst tjenlige at föra en rätt statshushållning.

3:tio. At riket emellan 1762 och til medio 1765 gjorde dageligen gäld och gaf ut obligationer, som utom bancogälden och lotteriesedlarne utgjorde med Banquens accept 116 tunnor guld i daler silf:mt, det vet jag, och hvad af desse obligationer ännu äro obetalte, kan lätt upgifvas, då man torde få se, huru mycket jag räknat felt; ty jag menar, at hvad af desse obligationer är inlöst, måste icke mera blifva statsverket til någon gravation.

Jag har med flit förbigått 208 000 daler silf:mt, som Witfoht & Compagnie betalt för bränvinspannekopparen, emedan jag har vetat, at samma sedlar til i år i Statscontoiret legat oannullerade i den tankan, at kanskje grunderne til samma liquidation, som sista riksdag gjordes, icke funnes nu vara de rätta, utan at de borde återställas; men om Höglofl. Secrete Utskottet har granskat denna liquidation och funnit lika som sidsta Ständer, at det var den minsta summan, detta compagnie bort återbetala, sedan de uti 6 år haft capitalet uti sina händer utan ränta, då kronan under samma tid likväl betalte 6 procents ränta för et större capital, hvarmed bränvinspannekopparen inlöstes och dem i händer

lemnades, så recommenderar jag nu, at desse obligationer må blifva annullerade, på det ingen liksinnad Helledaij må få tilfälle dem at nyttja. Deremot har jag äfven utslutit uti min calcul litet större summa, som kronan betalt på desse 4 åren til den förra Tullsocieten.

Til något interesses betalande å det tillgörande nya lånet har jag med någon visshet så mycket mindre kunnat calculera, som mit memorial utvisar min önskan, at et sådant lån icke må uptagas, utan at realisation dermed anställes. Och dessutom hafva Riksens Ständer uti deras financebetänkande fastställt, at statsverket med interessen för de nu til upnegotierande utrikes lånen icke skulle belastas.

At sista Ständer anslog til statsverket 4 tunnor guld af riksgäldsfonden, det vet jag; men at samma fonde gifver årligen 7 tunnor gulds inkomst, det vet jag också, samt at sista Riksens Ständer gjorde den författningen, at af de 3 tunnor guld, som årligen blefvo öfver, skulle alla sig præsenterade lagligen liquiderade fordringar blifva betalte, och efter 4 år måste således 12 tunnor guld vara nu at tilgå, hvarmed de lagligen liquiderade fordringar kunna betalas. Bestiga de sig nu til större summa, så bevisar det i min tanka mera benägenhet för gamla fordringars uplifvande, än med statsverkets nu varande trångmål och undersåtares däraf iråkade nöd lärer kunna förenas.

4:o. At 200 000 riksdaler danska parafanalmedel icke utgjort mer än 4 tunnor guld, fast de ej indrogos, förrän coursen var 42 mark, är hvad jag nu måste tro, sedan Höglofliga Secreta Utskottet sådant upgifvit, men förut har det icke varit bekant, at en dansk riksdaler efter 42 marks cours allenast utgjort 6 daler kopparmynt.

5:o. Som jag intet har några documenter at rätta mig efter och således icke pertinent kunnat säga, til huru stort quantum rysk spannemål på 3 år inkommit, så har jag utaf minnet trodt mig böra taga 50 000 tunnor, och då jag räknat hvar tunna till 5 plåtar, så har facit blifvit 5 tunnor guld.

6:o. Jag har svårt at föreställa mig, det kopparräntan ej kan tagas högre än til 500 skeppund om året, medan Kopparbergslagen blifvit af statsverket de förra åren både med pengar och spannmål rikeligen understödd och de författningar, Riksens Ständer nu tagit, måste så väl tjena denna

bergslag som Jernbergslagerne til förökning och export och således nu gifva kronan en så stor årlig inkomst, som den i lång tid förut haft, nemligen 1 000 skeppund per medium, och lärer tiden utvisa, om jag i denna delen sagt sant.

7:o. Hvad hammarskatten, tiondejernet och aluntionden angår, som efter min calcul utgör 16 000 daler silfvermynt mer, än hvad Högloflige Secreta Utskottet behagar anföra, så lär tiden bäst utvisa, om jag räknat felt, sedan statsverket fått et eller annat åhr upbära denna afgift efter cours.

8:o. Bränvinsafgiften calculerar jag til 13 tunnor guld på grund af Riksens Ständers fastställte financebetänkande, som med tydelige ord utsätter, at samma afgift skall hädanefter utgå såsom tillförene, utan at veta, hvad för förändring bevillningsbetänkandet innehöll.

9:o. Jag ser, at på 4 år 60 tunnor guld til fästningarne äro anslagne och 18 tunnor guld på samma tid tilökt för Kongl. Hofvet; under min lifstid har aldrig 15 tunnor guld årligen varit anslagne til fästningsbyggnad; ja, icke en gång de år, när riket hade 10 tunnor guld subsidier; det är i min tanka icke stor konst at med dryga förslag föröka statsverkets behofver, men största konsten lärer bestå deruti at afpassa alt, det ena med det andra, at landet i längden kan utan sorg och bekymmer bära, hvad dem ålägges.

Jag har haft den tanckan, at Riksens Ständer skulle villa både för rikets undersåtares väl och för at komma en gång til realitet i penningeverket, så ställa statsvärket, at dess utgifter borde svara emot de inkomster, som detsamma hade 1756. Men i Högloflige Secreta Utskottets extractum protocolli tycker jag mig kunna inhämta en hel annan principe vara lagd, och som densamma icke är öfverenskommande med mitt begrep, så kan jag den icke bifalla.

Mina principer äro följande:

Jag vil tilbaka med statsbehofven sådana som de voro 1756, och det för 2:ne orsaker, för allmänhetens väl och för realisations skul. Ty utom myckenheten af bancosedlars creerande kan statsvärket icke årligen få så stora behofver, och med deras förökning kan ingen realisation äga rum.

Riksens Ständers plena böra således få veta, huru stor den årliga statssumman var 1756, och det bör hädanefter blifva principen, at plena utsätter den totalsumman, hvarmed de villa och kunna densamma nu föröka, hvarefter de-

ras deputerade uti Statsdeputationen har at jämka samma summa til sina rätta behofver, så långt de förslå.

Det kan eljest lätt hända i tiden, at sådanne förslagsmakare kan upstiga, som med sitt förtroende kunna leda en godtrogen nation uti odrägeliga utgifter och under namn af högsta nödvändigheter så tilskapa statssumman, at den blifver icke allenast svår at ihopsamla utan äfven otilräckelig, hvaraf statsbrist ständigt upkommer och således nation ständigt i den förlägenhet at samma statsbrist upfylla.

T. G. Rudbeck.

29.

Hovrättsrådet Samuel Ehrenmalms diktamen om bevillningen.[1]

Protokollet sid. 363.

Ad protocollum.

Då klagorösten om allmän nöd trängt sig in til thronen och förmått Konungen at af nåd och mildhet för sina nödlidande undersåtare sammankalla Riksens Ständer såsom den enda utväg at rädda landets innevånare, tryckte af svåraste penningebrist och utskylder, ifrån totalt fördärf och undergång, så kan väl ingenting emot en sådan nådig afsigt och det hopp, en hvar gjordt sig, vara mera stridande än at nu af det upgifne Bevillningsdeputations betänkande och Höglofl. Secreta Utskottets yttrande finna rikets behof större än de förflutne åren och rikets innebyggare dels genom lån i Banquen, dels genom egne tilskotter kastade i flere utgifter, än de någonsin förut innehaft.

När jag endast fäster mig vid Höglofl. Secreta Utskottets egen calcul, så finner jag, at då 19 och en half tunna guld i Banquen årligen fås, 10 tunnor gulds bränvinsafgift, 11 tunnor guld uti bevillning och 80 000 daler silfvermynts consumtionsafgift för caffé, som tilsammans utgör 41 tunnor guld och 90 000 daler silfvermynt, hvilket efter Secreta Utskottets utsago ändå ej skal vara tilräckeligt at bestrida alla

[1] Originalet saknas. Återgivet efter år 1770 tryckt exemplar.

utgifter, så erhåller staten nu af riket innemot 11 tunnor guld årligen mera än sidsta riksdag.

Jag kan ej annat än anse hvad af Banquen fås för en rikets skuld, som skal betalas, om Banquen eljes skal hafva bestånd och rikets heder och credit bevaras; och när den puncten infaller, at en sådan gäld, som til nästa riksdag blifvit med 104 tunnor guld ökt, skal afbördas, huru är då den nu öfverklagade nöden hulpen och hvar finnes den fattigas hjelp och räddning, hälst dyrheten på alla lifsmedel omåtteligen tiltagit och rikets financeställning ej synes båda näringars lycka och välgång.

At uti en stat, hvars innebyggares vanmagt och svåra beskattningar kraft en tidig riksdag, ändå utan trängande nöd öka statens utgifter, hvaribland jag i synnerhet nämner de af Secreta Utskottet requirerade 60 tunnor guld på 4 år til försvarsverket, vida mer än de förflutne åren bestått blifvit, kan ej annat än båda för hela allmänheten, som slikt gälda bör, en allmän nöd och fattigdom, hvari jag för min del på intet sätt vil deltaga. Och som jag med flere, hvarom protocollerne äro ojäfaktige vittnen, hvarken tilstyrkt statsutgifternes förökande eller med min röst i någor måtto bidragit til den tyngd, som efter min tanka drabbar folket, och jag ej heller får eller kan hindra betalning af hvad som bifallit blifvit, så är för mig och mitt tilfredsställande ingenting annat öfrigt än härmed förklara, det jag finner den nu projecterade beskattning, som genom lån och contant utgift utgår, för staten och innebyggarne odrägelig; och ehuru jag med fog ägde rätt at påstå, det bevillningssumman ej borde blifva större än sidsta riksdag och därifrån afdragas lånet i Banquen, likväl och som slikt, sedan statsverket uppå de många redan bifallne utgifter är reglerat, torde leda til stora och betydeliga oredor samt riksdagens förlängande, hvars slut jag för min enskilta del af hjertat önskar, så måste jag låta bero vid den nu projecterade bevillning, sedan jag likväl därifrån undantagit afgiften af alla löner och rustningsmarksbevillningen, til hvilka afgifter jag så mycket mindre samtycker, som löntagarnes vilkor kräfva en slik lindring och R. o. A., som med hvar landtman i alla bevillningsutskylder deltager, genom cafféafgiften ändå fått drygaste låtten.

Hvarjemte jag anhåller och påstår, at Höglofl. Secreta Ut-

skottet må förbjudas tilstyrka några nya penningeutgifter, af hvad namn och egenskap de hälst vara må, som ej redan hos Riksens Ständer äro anmälte, eller i minsta måtto öka statsverkets utgifter öfver den summa, som nu blifvit requirerad.

Stockholm d. 22 Jan. 1770.

Sam. Ehrenmalm.

30.

Hovjunkaren friherre Claes Vilhelm Grönhagens memorial om kommerskollegium.

(Borgarståndets arkiv 1769—1770, vol. 17, fol. 787.)

Protokollet sid. 365.

Ödmiukt memorial.

Jag har med all möjelig upmerksamhet genomläst Höglofl. Handels- och manufacturdeputationens betänkande af d. 30 nästl. Decemb. angående inrättning af en särskilt manufacturdivision uti Kongl. Commercecollegio och förbättring uti den för välbem:te collegio utfärdade instructionen jemte project dertill och finner mig icke kunna undgå at dervid giöra mina vördsamma erindringar.

Simpliciteten af detta vidlöftiga och med flere granlaga ämnen upfylde betänkande är väl svår at fatta i kort begrep; men den består dock egenteligen deruti, at Commercecollegium i och för confiscationsgiöromålen skull begjärt förstärkning af ledamöter och betjening och at höglofl. deputationen deremot jemte en sådan tillökning äfven tillstyrker en särskilt manufacturdivision med dess särskilte betjening, stat och instruction, föreslår personerne dertill och afskiljer i öfrigit denna division så aldeles ifrån sielfva collegio, at ej mer än blotta namnet deraf är bibehållit.

En så beskaffad divisions inrättning kan jag icke bifalla, emedan derigenom

1:o indirecte tillskapas ett särskilt rikscollegium utöfver det antal, Regeringzformen utsätter.

2:o. De giöromål dragas undan collegio, som detsamma uti dess fastställte instruction af år 1723 äro anförtrodde.

3:o. En skadelig collision collegio och divisionen emellan upväckes till det allmännas lidande och förderf.

4:o. En vidlöftig och dryg stat inrättas, som onyttigt drager medlen från rätta ändamålet, och

5:o genom personers utnämnande annorlunda än efter Regeringsformen och författningarne både Hans Kongl. Maj:ts höga rättigheter betages och medborgare skiljas vid de dem i lagarne försäkrade förmoner at få åtniuta befordran efter förtjenst och värdighet.

Hvar finnes väl i lagar och instructioner ex. gr. för håfrätterne, som arbeta på divisioner, stadgat, at ehuru de böra dela sig i divisioner, Kongl. Maj:t el:r Riksens Ständer borde utnämna ledamöterna till hvar division? Har icke sådant varit ett håfrättens oeconomicum? Vid 1756 års riksdag vidtogs jämväl den författning, att Commercecollegium borde arbeta på 2:ne divisioner, men rättigheten at dela ledamöterne förblef vid collegium en corps, likaså vid sidsta riksdag, då manufacturärenderne blefvo collegio ostyckadt tillagde.

Grundlagarne erkänna collegier men inga divisioner af dem, och annorlunda än i collegiernes namn kunna inga expeditioner ifrån dem emanera. Om saker väl eller illa skiötas och afgjöras, så skrifves dock sådant såväl af regering som allmänheten på hela collegii räkning; det har ock höglofl. deputationen uti detta betänkande gjordt, ty ingen skilnad är anmäld emellan collegii divisioner, ehuru jag är viss derpå, at det varit manufacturdivision, som för 6 månader sedan aflemnat riksdagsrelationen om fabriquerne, och at det är handelsdivisionen, som ännu återstår med berättelsen om handelen.

Hvad billigare då än at samtel. collegii ledamöter, hvilkas säkerhet och goda namn tillika med hela collegii anseende och credit deruppå beror, at alla giöromål väl och tillbörligen skiötas, äfwen bibehållas vid den dem tillständiga rätt at sins emellan utse ledamöter till hvarje division efter hvars och ens böjelse och skickelighet.

Jag kan således hvarken samtycka till personers utnämnande annorlunda än efter lagl. beprövade och fastställte förslag eller bifalla minsta rubbning i den rättighet, som Com-

mercecollegium i stöd af dess ledamöters gemensamma ansvar inför konung och Ständer åligger at inom sig sielfva föranstalta om ledamöternes delning på divisioner.

Hvad dernäst collegii sökte förstärkning af ledamöter angår, så finner jag intet skiäl, at de böra blifva sju på hvar division, men väl at collegium på 3 divisioner må arbeta, till dess de åsamkade confiscationsgjöromålen blifva afgjorde.

Commercecollegium har hittills ej bestådt af det antalet och jag har ej hört någon klagan deröfver vara anförd, at någon sak för brist på domfört antal ledamöter hvilat. Lagen förklarar dessutom både 3 och 5 ledamöter för domföre i mindre och allmänne mål. Och at sluta af hvad hittils passerat lära så beskaffade mål, hvaröfver sju nödvändigt böra sitta, icke oftare förekomma, än at då en eller annan ledamot ifrån den andra divisionen kunde biträda. Som nu collegium är, i stöd af hvad ofvan anfördt är, redan fullsutit på 2:ne divisioner och confiscationsmålen icke blifva af betydelighet, sedan de nu åsamkade kunna afgjöras, så följer ock deraf, at det vore högst skadeligt gravera staten med ständig tillökning af löner för ett giöromål, som snart måste upphöra och emedlertid till större del gagnar Tullarrendesocieteten än kronan. Och derföre bör jag för min del styrka, at confiscationsdivisionen må bestå utaf adjungerade ledamöter af collegii egen betjening samt fyllnaden tagas utaf de expectanter, hvilka niuta lön och derföre äro till tjenstgiöring förbundne, tills de blifva befordrade. Äfvensom den nödige betjeningen kan tagas af samma expectanter. Derigenom vinnes ändamålet och kronan undslipper en gravation, som eljest skulle continuera, sedan orsaken uphört, varandes äfven detta project enligit med hvad collegium om behofvet af ledamöter i och för confiscationsmålen anfördt samt Kongl. Maj:t år 1768 i nåder bifallit.

Men hvad giöromålens fördelande divisionerne emellan angå kan, derom synes collegium härefter som hittills inom sig böra öfverenskomma såsom Kongl. Maj:t och Riksens Ständer derföre ansvarigt.

Med detta mitt memorial anhåller jag vördsamligen at få vända mig till de öfrige respective stånden.

Stockholm d. 13 Januarii 1770

Claes Wilhelm Grönhagen

31.

Kapten Johan Beck-Friis memorial om kommerskollegium.
(Borgarståndets arkiv 1769—1770, vol. 17, fol. 789.)

Protokollet sid. 363.

Ödmiukt memorial.

Oacktat all den upmärksamhet, som Hr Hofjunckaren Baron Grönhagen säger sig hafva användt på Höglofl. Handels- och manufacturdeputationens betänckande af d. 30 sistledne December angående inrättningen af en särskilt manufacturdivision i Kongl. Commercecollegio, har jag dock emot all förmodan funnit, att hans dervid giorde erhindringar blifvit fotade på mindre pålitelige upgifter och grundlösa gisningar.

Hr Baronen påstår, at välbemelte deputation genom sitt förslag

1:o indirecte tilskapat ett särskilt rikscollegium utöfver det antal, som Regeringsformen utsätter. Men detta är så mycket mera ogrundat, som uti hela betänckandet icke nämnes ett enda ord om något nytt collegium utan allenast en Kongl. Commercecollegii fördelning i tre divisioner; och skulle någonting därutinnan kallas nytt, så voro det ingalunda manufacturdivision, hvilken redan uti 1723 års instruction fådt sitt namn och afskilta giöromål, utan den division, som hädanefter kommer at skiöta confiscationsmålen, hvilkas myckenhet egenteligen förmåt vederbörande att begära förstärkning af flera ledamöter och betienter. Rikets hofrätter hafva ifrån början icke bestådt af så stort antal ledamöter, ej heller arbetat på så många divisioner som nu för tiden, då mängden af sysslor föranlåtit Riksens Höglofflige Ständer at öka både ledamöternes och divisionernes antal; men derföre kan man icke med skiäl påstå, at de directe el. indirecte tillskapat flere hofrätter än de, som ifrån regeringens början voro inrättade.

2:o. Beskyller Hr Hofjunckaren deputation för att hafva dragit de giöromål undan collegio, som detsamma uti dess fastställta instruction af år 1723 äro anförtrodde. När ett collegium består af flere divisioner, hvilka tillsammanlagde bestrida alla de giöromål, som blifvit collegio genom instruc-

tion anförtrodde eller ålagde, ser jag icke något enda giöromål öfrigit, som kan sägas vara dragit undan samma collegio; icke heller finner jag i denna upgiften någon tancka, så framt icke Hr Barons mening må vara den, at många mål, som nu i flera år legat oafgiorde i Kongl. Commercecollegio, blifva hädanefter mera skyndesamt expedierade och således småningom dragne utur Commercecollegii giömmor, hvilket är alt, hvad man åstundat och påsyftat.

3:o. Att deputation skall upväckt en skadelig collision collegio och division emellan till det allmännas lidande och fördärf. Denna påfölgden är för mig äfven så obegripelig som den förra, ty när hvar division i Kongl. Commercecollegio arbetar i sitt ämne efter ed och instruction, i sammanträde el. pleno afgiöra det, som fordrar hela collegii handläggning, och för öfrigit expedierar alla förekommande ärender uti kongl. collegii namn, ser jag ej den minsta collision kunna hafva rum eller någonsin existera. Kongl. Commercecollegium har redan länge arbetat på 2 divisioner utan någon split eller osämja, och jag vet ej, hvarföre den 3:die med collegio på lika sätt incorporerade divisionen skulle blifva något trätofrö; tvärtom föreställer jag mig, at den nu projecterade tilökningen af förfarne och arbetsamme embetsmän lärer gifva anledning till emulation i flit och idoghet divisionerne emellan, och den vore rätt nyttig för allmenheten. Men Hr Baron måste hafva föresatt sig att tvärt emot betänckandet anse den projecterade manufacturdivisionen såsom ett nytt och särskilt collegium, och då är ej underligit, att han af sådane aspecter drager obehageliga spådomar.

4:o. Inrättat en vidlöftigare och dryg stat, som onyttigt drager medlen ifrån rätta ändamålet. Detta strider aldeles emot facta och sakens rätta sammanhang, ty de personer, som blifvit föreslagne till ledamöter och betienter vid manufacturdivisionen, innehafva redan förut sina löner af manufacturfonden, och således blifver staten hvarken vidlöftigare eller drygare, än han tillförene varit; icke heller kan man skiäligen säja, at manufacturfondsmedlen, som egenteligen äro anslagne till fabriquernes uphielpande, dragas ifrån det rätta ändamålet, då någon liten del deraf användes till deras belöning, som skola skiöta och vårda dem.

Änteligen skall ock

5:o genom personernes utnämnande annorlunda än efter

Regeringsform och författningarne både Hans Kongl. Maj:tts höga rättighet betagas och medborgare skiljas vid de dem i lagarne försäkrade förmåner at få åtniuta befordran efter förtienst och värdighet. Det kan icke vara Hr Baron obekant, at Riksens Ständer vid nya sysslors inrättande äfven sielva utnämna de personer, som dem först skola bekläda; sådant hafva de sig förbehållit och så har det vid slike tillfällen altid skiedt utan att det blifvit ansedt såsom något inbrått i Hans Kongl. Maij:tts höga rättighet, som efter Regeringsformen utan all ex[c]eption sträcker sig till alla vanliga och redan inrättade ämbetens besättiande; men vid förefallande ledigheter el. vacancer och sådane hafva vid den projecterade division ännu icke existerat. Hr Barons delicatesse i denna omständigheten förekommer mig derföre ganska sällsam; hälst som jag i mitt sinne derom är öfvertygad, at han utan minsta scrupel funnit Riksens Höglofl. Ständers författning om justitiæcancellersämbetet vara aldeles compatible med Hans Kongl. Maj:tts höga rättighet, ehuru likväl den sysslan ifrån vår fria regerings början altid blifvit af konungen bortgifven efter ordenteligit förslag, intil närvarande riksdag. Hvad de sökandes rätt vidkommer, så emedan Höglofl. Handels- och manufacturdeputation vid sitt project till manufacturdivision i Kongl. Commercecollegio borde jemte personernes skickelighet jämväl hafva afseende på någon hushållning med cassan, kunde deputationen naturligtvis icke undgå at föreslå de personer, som förut niöto löner af manufacturfonden och tillika voro allmänt kiände för habile män uti det ämnet, som division kommer att skiöta; och således kan jag icke heller förena den critiquen med Hr Baronens vanliga besparingsprincipe.

At Riksens Ständer vid 1756 års riksdag fastställte, det Commercecollegium skulle arbeta på 2 divisioner, men ändå lämnade collegium den friheten at sielf giöra el. reglera fördelningen, kan icke tiena till efterrättelse vid detta tillfället, ty kongl. collegium hade då ett tillräckeligit antal af ledamöter till 2:ne divisioner; men nu fordras en hel ny upsättning till den tredie, som för ärendernas myckenhet pröfvas nödig, och at reglera densamma tyckes stiga något långt öfver kongl. collegii höfva.

Utan att gå inn med Hr Baron uti någon discussion om det så kallade domföra antalet af ledamöter vid ärender af

större el. mindre vigt och angelägenhet tager jag det för en gifven sanning, att många hundrade mål ligga oafgiorde uti Kongl. Commercecollegio och att man deröfver allmänt klagar; deraf giör jag den simpla slutsats, att kongl. collegium antingen måste hafva ett otilräckeligit antal af ledamöter och betienter, som icke hinna skiöta och expediera så många saker, eller at de äro försummelige i sina sysslor; och som jag icke ens vill misstäncka dem om det sednare, så måste jag vidgå det förra och följackteligen bifalla förslaget till kongl. collegii förstärkning. Häri styrkes jag märkeligen deraf, att Kongl. Commercecollegium under nu påstående riksdag icke varit i tillstånd att fullgiöra sitt förnämsta åliggande vid Riksens Ständers Handels- och manufacturdeputation, ty berättelsen om manufacturerne blef icke ingifven förän d. 25 Julii; redogiörelsen för manufacturfondsmedlen vart ej upvist förän i October månad och relation om handelsärenderne har ännu icke inkommit, hvilket alt likväl bordt vara färdigt till riksdagens början och så mycket mer behöfts till deputations nödiga underrättelser, som Commercecollegii protocoller sedan sista riksdag hvarken blifvit renskrifne, registrerade el. folierade.

En sådan stor bristfällighet kan omöjeligen blifva afhulpen genom en sådan adjunction af collegii betiening, såsom Hr Baron sig föreställt, ty Kongl. Commercecollegium har flere resor klagat både öfver felande ledamöter och betienter, och man må ingalunda tvifla derpå, at collegium länge sedan begärt få dela sig på tre divisioner, om arbetarnes antal innom collegio varit tillräckeligit.

Ehvad möda jag mig giordt att draga någon nytta utaf Hr Hofjunckarens Baron Grönhagens erhindringar, har jag dock likväl icke deri funnit någon enda strophe, som efter mitt begrep kan tiena till förbättring uti Höglofl. Handels- och manufacturdeputations mogna och välgrundade betänckande, hvilket jag fördenskull till alla delar bifaller och ödmiukeligen derom anhåller att med detta mitt memorial få vända mig till de öfrige respective stånden.

Stockholm d. 22 Januarii 1770.

Johan Beck Friis.

32.

Ridderskapet och adelns extraktprotokoll om Andrarums alunbruk.

(Prästeståndets arkiv. F. 89. Adelns extraktprotokoll nr 19.)

Protokollet sid. 367.

Utdrag af protocollet, hållit hos Ridderskapet och Adelen den 24 Januarii 1770.

S. d. Föredrogs Cammarherrens Grefve Carl Pipers memorial rörande den af åboerne Anders Jönsson, Per Ohlsson och Mårten Jonsson på n:o 1 3/8 och n:o 2 1/8 uti hemmanet Repetuaröd, i Skåne belägit, gjorde ansökning hos Riksens Ständer at vinna förmånsrätt till skattelösen af desse hemmansdelar framför Herr Presidenten Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maij:ts Orden Grefve Carl Friedric Piper såsom ägare af Andrarums alunbruk och uti hvilket memorial bemälte Cammarherre anhåller, att ifall Riksens Ständer skulle finna för godt tillärkjänna desse åboer den omtvistade skattelösningsrätten, at derigenom icke någon inskränkning eller den minsta rubbning måtte skje uti den genom flere och äldre resolutioner alunbruket tillagde rättigheten at till värkets upprätthållande få disponera och nyttja såväl desse som flere omkring berörde bruk belägne hemmans skogar och at et sådant förbehåll må med uttryckelige ord inflyta uti det beslut, som Riksens Ständer behaga uti denne sak vidtaga.

Ehuru R. o. A. ännu icke haft och i anseende till riksdagens nära förestående slut svårligen lärer få tillfälle at sig företaga hufvudfrågan angående rättigheten till skattelösen, utan torde densamma komma at blifva afgjord genom det beslut, hvaruti de tre stånden deröfver kunna stadna. Så har likväl R. o. A. icke trodt sig böra förvägra Cammarherren Grefve Piper bifall uppå detta af honom ingifne memorial, så at frågan om förmånsrätten till skattekjöpet, ifall den ock til ofvannemde åboers fördel skulle blifva afgjord såsom en särskilt sak, på intet sätt må minska eller rubba den rättighet, Andrarums alunbruks ägare redan ärhållit.

Hvilket med de öfrige respective stånden hörsamt tjänst- och vänligen communiceras skulle. Ut supra.

Ex protocollo

Joh. Gust. Psilanderhielm.

33.

Löjtnanten friherre Lars Kaggs diktamen om pensioner för de licentierade riksråden.[1]

Protokollet sid. 368.

Dictamen ad protocollum.[2]

Då jag förer mig til minnes de förflutna månader och hvad under deras framskridande händt, skulle jag stadna i häpenhet öfver ombytelighet i tankesätt hos enahanda corpser och samma ledamöter innom så kort tidehvarf, om jag intet kjände värkningarne af stridiga grundsatser och af thy följande, som utgjöra stridiga beslut i mon af större eller svagare antal af deltagare i besluten.

Totaliteten af inbyggare dependerar af fullmägtiges rådplägningar och fastställande, men ehuru helig denna lagen är och bör vara, blir och detta en oemotsäjelig sanning, at i den mon som allting jämkas och skrufvas altjämt, kan aldrig påsyftad sällhet och lugn ärnås varaktig.

Riksens Höglofl. Ständer blefvo til en urtima riksdag sammankallade i April förledit år; en nådig Konung ömmade sina undersåtares nöd i den högsta grad, som någon sedt eller hördt af huldhet och omvårdnad, oombytelig emot djärfvaste motsträfvoghet af sitt och Rikets Råd, som i stället för at gå Öfverhet med råd tilhanda (då det lände til rikets väl och undersåtarnes lisande) lade alla hinder i vägen och hade på ganska litet nära uphögt sig sielfve til aristocrater och, i fall sakerna fått framgång, brukat extra domstolar mot hela samfälta collegier, som enligit grundlagarne ärkjänna utom Ständerna sielfva slätt ingen.

Detta är styrkt och bifallit af Riksens Höglofl. Ständer i

---

[1] Originalet saknas. Återgivet efter år 1770 tryckt exemplar.
[2] Med påteckning: *Upläst hos R. o. A. d. 24 Jan. 1770.*

alla fyra stånden, som tillika funno desse herrar och män, Baron Friesendorff, Grefve Horn, Baron Lagerbielke, Baron Kalling, Baron Hermelin, Grefve Gyllenstierna, Baron Reuterholm, Baron Funck, Baron Ribbing och Baron Dyben, sitt förtroende förlustige och at de i följe deraf sina embeten mista skulle.

Nu begjäres pension åt desse herrar uti remiss til Höglofl. Secreta Utskottet, som i anledning deraf inkommer med project af 2 000 plåtar årligen.

Vore detta en naturlig följd på förlusten af ett slikt embete, som i mina tankar är vida skildt ifrån ett för *ministeriella* hemligheter lämnat *liciencerande,* så måtte jag tilstå, at de herrar, som finna sig i detta sednare prædicament, vederfares nog knapphet emot frikostigheten til de förra.

Skulle och desse 2 000:de plåtar vara en nådegåfva at intet för elände blottställa medborgare, de där som trotjenare och män gjordt riket och fäderneslandet väsentelig både heder och tjänst, fast de intet haft den lyckan at bekläda purpuren i samma mån, ville jag det allenast skjedde mot värkeligen torftiga, men at de en tout sens förmögna om icke stenrika undantogos åtminstone.

Kronan, som torde hända finner medborgare, de där för gjorda förskotter och förlager så til flottans som arméens behof, hafva ännu flera poster at fordra, torde med dessas förnöjande visa långt större rättvisa. Och om sådane ej skulle finnas, torde bemälte summor til nya näringar och slögders uphjelpande i riket alstra af sig ännu betydeligare välmåga i framtiden.

Men som jag ser tio betydeliga män i anseende til vänskap, skyldskap etc. hafva torde hända större influence på vårt lystra samfund såväl som i de öfriga respective stånden än som kan behöfvas, då en bevillning skall stadgas och en riksdag slutas uti gjörligaste sämja, undrar jag intet, at jag med dessa mina ödmjuka ärhindringar ingenting förmår uträtta. De skola dock för en oväldug eftervärld lämnas til protocollet förvarade, då sedan påföljden af vidtagandet i det ena blir det, som naturligast justifierar det andre.

Stockholm den 23 Januarii 1770.

L. Kagg.

34.

Kammarherren friherre Fredrik Ulrik von Essens diktamen om riksdagsbeslutet.

Protokollet sid. 369.

Ad protocollum.[1]

Med mycken upmärksamhet har jag åhördt det af Höglofl. Secrete Utskottet upgifne project til riksdagsbeslutet, som i Riksens Ständers namn skal til allmänhetens kundskap och efterlefnad utgifvas.

Som riksdagsbesluten äro at anse för grundlagar, så kan ingenting vara angelägnare än at de noga granskas, innan de antagas, ity deras innehåld bör vara öfverensstämmande med Regeringsformen såsom den äldsta grundlag, af hvilken alla Riksens Ständers beslut taga sin styrcka.

Riksens Ständer hafva vid denna riksdag med yttersta omsorg och nit vårdat sina grundlagar och efter de mognaste öfverläggningar tagit det fasta beslut at bibehålla dem uti sin renhet utan at på minsta sätt vika ifrån deras bokstafveliga innehåld och i synnerhet ansedt Regeringsformens helgd såsom den yppersta stöd för friheten och regeringssättet.

Då et så heligt beslut är tagit, så lära Riksens Höglofl. Ständer nogsamt finna, huru nödigt är at tilse, det ej vid samma riksdag i beslutet något må inflyta, som strider häremot eller kan leda til minsta förtydning eller förkränkning af sjelfva den besvurne Regeringsformen.

Innehållet af sista § i det projecterade riksdagsbeslutet har gifvit mig anledning til denna efter min tanka grundade anmärkning; denna § innehåller, at Riksens Ständer icke måtte före den nämnde utsatte tiden blifva sammankallade, som de ock til Kongl. Maj:t öfverlämnat at vid oförmodadt anfall af utländsk fiende vidtaga alla de mått, som til rikets värn nödige finnas, och ju vid sådan olyckshändelse aldraminst före den utsatte tiden någon riksdag utlysa låta.

Höglofl. R. o. A. lärer vid jämförelsen af 6 § i Regerings-

[1] Originalet saknas. Återgivet efter år 1770 tryckt exemplar med titeln: *Cammarherren friherre von Essens dictamen ad protocollum vid justeringen af riksdagsbeslutet den 25 Januarii 1770.*

formen uplyst finna, huru litet detta beslut med åberopade § öfverensstämmer.

Denne § innehåller, at om riket blir oroadt af någon ostyrig och vrångvis inländsk eller hätskefull utrikes fiende, så må Hans Kongl. Maj:t sådant genast n. b. med Riksens Råds råde utan at först afvänta Ständernas sammankomst bemöta, så at riket försvaras, fredas och frälsas, dock så länge til des Riksens Ständer n. b. kunna sammankomma eller, som orden lyda i 17 § Svea Konungaförsäkran, til dess Riksens Ständer n. b. hinna sammankomma, samt emedlertid nödvändig och oumgängelig gärd dertil utskrifva.

Af de orden til des Riksens Ständer kunna eller hinna sammankomma ses ju tydeligen, at den vård, som til Kongl. Maj:t med Råds råde i slika fall är updragen, ej får sträcka sig til längre tid, än til des Riksens Ständer hinna sammankomma, och at de derföre straxt böra sammankallas, emedan intet annat kan hindra dem at sammankomma än tiden, som fordras dertil.

Nödvändigheten, at Riksens Ständers sammankomst vid sådane tilfällen bör vara skyndesam, bevises ytterligare derigenom, at endast des förinnan nödvändig och oumgengelig gjärd får utskrifvas men ej några krigshjelper, gjärder, utskrifningar och andre afgifter påläggas utan Ständers vetskap, fria vilja och samtycke; och som et krig, ehuru defensivt, ej länge kan underhållas endast med någon oumgängelig gjärd, utan andra krigshjelper och utskrifningar, så följer deraf oemotsägeligen, at vid sådan förut anförd olykshändelse Riksens Ständer ju straxt böra sammankallas, så framt 5 och 6 §§ i Regeringsformen skola tjena til rättesnöre, ty passar det sig aldraminst at vid et sådant tilfälle det utur akt låta.

Man lärer ej behöfva vidlöftigt bevisa, hvad våda skulle förestå riket och regeringssättet, om denne föreslagne § i riksdagsbeslutet, som är så snörrätt stridande emot åberopade §§ i Regeringsformen och 17 § Svea Konungaförsäkran, skulle blifva antagen.

Fria män känna alt för väl, huru farligit det är at lämna beskattningsrätten ifrån sig; detta blir dock en nödvändig påföljd, så snart et krig skal utföras, utan at Riksens Ständer genast sammankallas. Den statsbrist, som Höglofl. Secrete Utskottet, ehuru under et fredligt lugn, förespådt, vittnar

nogsamt, at nya penningetilgångar til kriget skola sökas igenom pålagor, som Ständer ej sjelfve få bevilja.

Hvad missbruk detta bebådar i en framtid kan ej döljas för et fritt folk, som ej lärer tillåta, at dess frihet sättes i fara medelst de krigshjelper, som utom des egit beviljande utprässas, ej heller at de författningar, som det så nyligen tagit til befästande af sin säkerhet, så hastigt skola ändras.

Som Kongl. Maj:t med Råds råde enligt 7 § Regeringsformen äger frihet at emellan riksdagarne sluta afhandlingar med främmande magter, så kan det lätt hända, at et sådant förbud, fast i bästa välmening träffadt, kunde på en annan sida ådraga riket et defensivt krig. Inträffar en sådan händelse första året efter riksdagens slut och ej Riksens Ständer emedlertid sammankallas, så blir beskattningsrätten til at pålägga krigshjelper, gjärder, utskrifningar och andre afgifter liggande 2 à 3 år i regeringens händer, hvarigenom den vinner tilräckeligit rådrum och styrka at inför redofordrande Ständer förminska sitt ansvar.

Vi hafva nyligen sedt, huru betänckeligheter emot Riksens Ständers sammankallande kanskje under mindre farliga tider än et uppenbart krig gifvit anledning at misstäncka Rådkammaren för aristocratiske principier. Detsamma kunde ock på lika grunder hända, om den nu projecterade författning til riksdagars underlåtande vid krigstillfällen blir vidtagen, hälst den dermed följande beskattningsrätt gifver mera styrka til deras utförande.

Jag är försäkrad, at om et påskyndadt riksdagens slut tillåtit Höglofl. Secrete Utskottet närmare granska det projecterade riksdagsbeslutet, så hade det uplyst insedt, hvad farlige påfölgder denne § kan hafva och huru litet den är med våra grundlagar och det vid denna riksdag tagne beslut öfverensstämmande; men då tiden varit så knapp och då detta project tillika skulle underkastas Riksens Ständers eget skarpsynta ompröfvande, så kunde Höglofl. Secrete Utskottet med trygghet framlägga detsamma, väl vetande, at ingenting derutinnan skulle undfalla Riksens Ständers upmärksamhet.

Som jag af de här anförde skäl tror mig tilräckeligen hafva bevist, at denna sista § i riksdagsbeslutet ej är enlig med vår constitution, så tager jag mig den friheten i ödmjukhet tilstyrcka, at denna § måtte ogillas och at i det ställe med

anticipation af en urtima riksdag i anseende til uppenbart krig eller andre oförmodelige olyckshändelser må så förhållas, som grundlagen i 6 § Regeringsformen och 17 § Konungaförsäkran utstakar samt med Hrr Riksens Råds ansvar och redoskyldighet öfverensstämmer.

von Essen.

35.

Adliga underskrifter vid 1770 års riksdagsbeslut.

Protokollet sid. 369.

Clas Ekeblad.
C. Rudenschöld.
Jean von Wallwijk.
Nils Bielke.
M. v. Hermansson.
J. F. v. Schwerin.
Ulr. Bark.
Carl Otto Hamilton.
Gustaf Adolph Hiärne.
E. von Stockenström.
Ulr. Scheffer.
Jochim Beck Friis
Mauritz Posse.
Fred. Carl Sinklair.

Axel Fersen.
h. t. Landtmarschalk.

2. C. E. Lewenhaupt.
10. Fried. Ehrenpreus fullm. för Grefve Oxenstierna af Cronoberg
46. C. G. Piper.
54. C. G. Spens.
58. Tessin fullm. Frih. Fr. Sparre.
63. A. W. Sparre.
70. Gust. Linroth fulm.
73. C. W. Leijonstedt.
83. Carl Cronstedt.
86. Gust. D. Hamilton.
26. A. G. Leijonhufvud Carlsson.
59. H. G. Rålamb.
105. C. H. Strömfelt.
133. von Schwerin fullmächtig Carl Reinh. von Strokirck.
137. Bildstein fullm. Joh. Fred. Flach.
146. von Psilander fullmägtig Carl Bunge.
166. Stjerncrona fullm. F. Silfverstolpe.
220. Palmstierna fullm. F. Ul. Cronstedt.
56. Ulf af Horsnäs fullm. Lars Svedenstierna.
105. M. Falkenberg.
107. And. Mags. Ulfsax.
160. H. J. Spåre.

186. J. H. Sabelhierta.
273. Fullmäcktig G. Modée.
478. E. Ad. Printzensköld.
498. Hufwudschiöld fullm. Carl Ephr, Carpelan.
522. Bordon fullmächtig von Schantz, Joh. Gabriel.
563. Wolfrath full. Fredric Lagercrantz.
645. Carl Adolph Möller.
778. F. W. Leionancker.
839. Reenberg fullm. J. W. Lode.
945. Carl Pfeiff.
1149. Carl Hiärne.
1181. Kirstein fullm. Anders Bäck.
1227. G. Fried. Tigerstedt.
1404. Cederstedt fullmächtig Joh. Diedr. Duvall.
1412. M. G. Danckwardt.
1502. von Utfall fullmäktig Carl Joh. Gyllenborg.
1632. Adlerheim fullm. Sparrschiöld.
1644. P. A. Örnsköld.
1683. Carl Fr. Lostierna.
1720. And. Gyllenswerd.
1796. A. G. Munsterhielm.
1802. J. C. Hasenkampff.
1901. Joh. Olivecreutz.
1907. B. Ad. Mannerhierta.
1924. L. M. Uggla.
1952. And. von Plomgren.
1968. R. Finlay.

203 Adam M. Langman.
408. Ollonberg fullm. Georg W. Fock.
496. Carl L. Stålhammar.
504. Edward Gyldenstolpe.
548. G. A. Torwigge.
584. Joh. Cas. de la Chapelle.
718. A. J. Modée.
787. Carl von Schönfeldt.
943. Carl Fried. Franc.
1092. G. A. Leijonmarck.
1169. J. J. von Bilang.
1210. Reutersverd fulmägtig Fredrik Horn.
1330. Rosentwist fullm. J. J. Bergenstråhle.
1411. C. Lagerflycht.
1474. Schenfeldt fullm. H. E. Benzelstierna.
1593. Pet. Abr. Voltemat.
1638. von Strömborg fulmägtig Johan von Engeström.
1648. von Bahr fullmächtig Jacob Ludvig von Schantz.
1709. Sandelhielm fullm. Fred. Cronstedt.
1736. C. A. Hallenborg.
1800. Ad. Fredenstierna.
1883. Joh. Linderstedt.
1906. O. F. Engelcrantz.
1920. Carl Joh. v. Fieandt.
1940. Carl Tersmeden.
1954. Joh. Frid. de Bruce.

36.

Brukspatronen Claes de Frietzckys diktamen om konungens gäld.

Protokollet sid. 375.

Ad protocollum.[1]

För en svensk man, som vördar och älskar sin öfverhet, kan ej gifvas något mera bekymmersamt tilfälle at yttra sina tankar än vid det öfverläggningsämne, som Höglofl. Secreta Utskottet i anledning af den underrättelse, det om Hans Kongl. Maj:ts privata gäld ärhållit, til Riksens Höglofl. Ständer upgifvit.

Å ena sidan styres mina tankar af undersåtelig nit och vördnad för Hans Kongl. Maj:t, vår allernådigste Konung, at uti alt enligit våra lagar söka at upfylla Dess nådiga åstundan och bidraga til Dess höga nöje.

Å andra sidan nödgas jag hafva afseende på rikets iråkade vanmagt, hvars beklageliga tilstånd ock allmänna nöd Hans Kongl. Maj:t sjelf i Dess nådiga dictamen af d. 12 Dec. 1768 på et så rörande sätt tecknadt.

Intet hjärta kan vara så hårdt, som ej på det innersta blifvit rördt af denna målning; men hvartil skulle den ömma käntsla tjena, som i början af denne riksdag upväktes hos Riksens Höglofl. Ständer, om de ej tillika behjärtade landets tilstånd och i möjeligaste måtto bidrogo til medborgares lisa och understöd.

Det är i synnerhet uti bevillningar och pålagors förminskande, som en sådan lisa skal sökas, och detta ändamål var den egenteliga anledning, som Hans Kongl. Maj:t i nåder behagat upgifva til denna urtima riksdag.

Visserligen är det olyckligt, at rikets tilstånd skal vara sådant, at trogne undersåtare nödgas neka til det nu åstundade bevis af deras vördnadsfulla tilgifvenhet; men öfvertygade om Hans Kongl. Maj:ts landsfaderliga hjärta och upmuntrade af den nådiga förklaring, Hans Kongl. Maj:t behagat gifva, at ej vilja regera öfver et olyckligt folk, hvars förmögenhet igenom executionstvång för dryga pålagor blifvit medtagen, kunna de göra sig i underdånighet därom för-

[1] Originalet saknas. Återgivet efter år 1770 tryckt exemplar.

vissade, at Hans Kongl. Maj:t med nåd och ömhet lärer anse den nöd, som hindrar Riksens Ständer at vid detta tilfälle kunna upfylla deras underdåniga önskan.

Höglofl. Secreta Utskottet har i dess betänkande om statsverket så ömt beskrifvit dess svaga tilstånd och det bekymmer, Secreta Utskottet är stadd uti, at kunna utse tilgånger at afhjelpa 104 tunnor gulds statsbrist inom nästa riksdag, så at ock indragningar uppå requisitioner til rikets försvarsverck och andre grenar af rikets hushåldning måste göras i anseende til rikets inbyggares iråkade oförmögenheter at contribuera, at detta bör upväcka Riksens Ständers yttersta omtanka at ej gravera staten med ytterligare utgifter.

Höglofl. Secreta Utskottet har vidare anfördt statsverkets värkeliga beskaffenhet sådant, at detsamma utan den föreslagne bevillningens fulla utgörande omöjeligen kan bestrida dess aldraoundgängeligaste behof. Hvad tilgång skal då finnas til desse sedermera föreslagne utgifter, så framt ej igenom flera bevillningar, om ej nu dock i en framtid, när en förökad statsbrist gör det til en oemotsägelig nödvändighet.

Ehuru Höglofl. Secreta Utskottet föreslagit at transportera denna skuld in på riksgäldsfonden, hvarigenom dock privatorum fordringar blifva i samma mån tilbaka satte, och at ej årligen afbetala mera än 1 och en half tunna guld, så blir dock känningen för landet lika svår, och sluteligen utgör 20 tunnor guld, som blir en tredubbel större utgift än den lindring i bevillningarne, Höglofl. Secreta Utskottet vid denna urtima riksdag kunnat til landets och näringarnes lisa föreslå.

När landets nöd är så stor. När statsverckets tilstånd är så svagt. När Riksens Ständer redan år 1756 uti 7 § af deras riksdagsbeslut fastställt, at riket med andre än oumgängelige utgifter ej må belastas, i hvilket afseende de jämväl gjordt den författning, at riket icke må, som i et ock annat tilfälle skedt, framdeles med någon enskilt konungagälds betalning besväras.

När denna författning, såsom i riksdagsbeslutet intagen, är helgad lika med grundlagen til obrottslig efterlefnad, så vågar jag i underdånig förtröstan på Hans Kongl. Maj:ts nådiga och ömma tankesätt, af ömhet för et kärt fosterland och dess inbyggares oförmögna tilstånd, af omtanka at ej öka regeringens bekymmer vid et bristande statsverk och af

egen samvetspligt at i all sin vidd upfylla min riksdagsmanna- och medborgerliga skyldighet at neka mitt bifall til detta betänkande, hvars antagande ej torde svara emot den upgifne anledning til denna urtima riksdag och landets därpå grundade hopp.

Stockholm d. 29 Jan. 1770.

Clas Frietzcky.

37.

Ridderskapet och adelns extraktprotokoll om arméns pensionskassa.

(Prästeståndets arkiv. F. 89. Adelns extraktprotokoll nr 21.)

Protokoll sid. 375.

Ridderskapet och Adelens yttrande öfver projectet til en förnyad förordning och reglemente angående armeens pensionscassa, gifvit d. 29 Januarii 1770.

§ 12. Förändras orden *mögeligaste* säkerhet til *full* säkerhet.

§ 26. Förändras således: Slutligen som Krigsbefälet efter sitt underdåniga yttrande vid denne riksdag öfversedt så noga pensionscassan, at den nu giorde förbättring uti 1757 åhrs pensionsreglemente synes vara det säkresta och at följagteligen den ingen annan ändring behöfver, än at, ehuru de indelte corpserne blifvit til högre pension upflyttade, dock möijeligen hända kunnat, det de dervid intet niutit den fulla förhöjning, som den efter deras til cassan giorde afgifter med rätta tilkomma bordt, äfven som bäst och nyttigast är, at alla pensioner i hvarje class varda lika, så tillåtes Krigsbefälet at i desse omständigheter vid nästa riksdag vidare undersökning anställa och sådant då rätta; hvarjämte vij härmed försäkre, at vij emellan riksdagarne uti detta reglemente icke vela någon rubbning giöra.

Äfven som Vij etc. til ψ men vid voteringar utgiör pluralitetens röster altid Krigsbefälets beslut.

Utom all föregående öfverensstemmelse etc.

Uti den projecterade särskilte förordning hvad som tils vidare kommer at iagttagas vid Kongl. Maj:ts förnyade pensionsreglemente för dess armee:

1 §. Bifalles.

2 §. Bifalles.

3 §. Bifalles.

4 §. Går ut och kommer i stället följande:

Som för en del beställningar pensionssummorne vid framdeles afskedstagande blifva större, än de hittils varit, så komma de, hvilka inom åhr 1774 taga afskied, at til pensionscassan på en gång ärlägga 6 procent af tilökningen emot förra pensionssumman för den tid, som af ofvannämde åhratal återstår, hvilka tillika med 10 procentsafgiften böra cassan genast tilställas.

De öfrige paragrapherne bifallas. Ut supra.

Ex protocollo.

Joh. Gust. Psilanderhielm

Bihang

Förteckning å hos ridderskapet och adeln föredragna eller anmälda, här ej avtryckta memorial.

Appelbom, Harald, kansliråd, med anhållan att bliva tullråd. (Sid. 372. Prästest. arkiv, F. 94, nr 238. Tryckt.)

Bilang, Jakob Johan von, löjtnant:
om ackorder i armén vid rena vakanser. (Sid. 43, 92. Prästest. arkiv, F. 94, nr 110 a.)
om befordran. (Sid. 367. Prästest. arkiv, F. 94, nr 231.)

Bilberg, Fredrik Otto, kapten:
om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 88. Tryckt.)
om utrikes krigsförtjänster. (Sid. 357. Prästest. arkiv, F. 94, nr 210.)

Blomstedt, Johan Magnus, löjtnant, om löneförhöjning för militära penninglöntagare. (Sid. 340, 347, Prästest. arkiv, F. 94, nr 175.)

Boije af Gennäs, Otto Ernst, krigsråd, om Carlskölds vapenbok. (Sid. 391, 412. Protokoll, vol. 2, fol. 786.)

Böhnen, Johan von, major, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 1003.)

Caméen, Carl, kaptenlöjtnant, om galärflottan. (Sid. 224, 241. Allegater II, fol. 133.)

Carlsson, Johan Gustaf von, kanslist, om kanslirådet C. Horns lön. (Sid. 355.)[1]

Carpelan, Carl Efraim, kapten, om officerarnas vinterdusörer. (Sid. 363. Allegater III.)

Cederström, Anders, friherre, kapten:
om bankofullmäktige. (Sid. 44. Allegater I, fol. 740. Tryckt.)
om bankofullmäktige. (Sid. 313. Allegater II, fol. 185. Tryckt.)

Christiersson, Erik Vilhelm von, kammarherre, om Carlskölds vapenbok. (Sid. 391, 412. Protokoll, vol. 2, fol. 788.)

Coyet, Johan Gustaf, ryttmästare, om befordringsföreskrifter. (Sid. 202. Allegater II, fol. 39.)

---

[1] Detta memorial har icke återfunnits.

de Carnall, Carl Constantin, överste, om generallöjtnant Carpelan. (Sid. 264. Allegater II, fol. 167.)
de Frese, Otto Henrik, assessor:
om schäferier. (Sid. 345. Prästest. arkiv, F. 94, nr 187.)
om Ellinge frälsehemman. (Sid. 348. Prästest. arkiv, F. 94, nr 184.)
de Frietzcky, Claes, direktör:
om bankofullmäktige. (Sid. 44. Allegater I, fol. 749. Tryckt.)
om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 865. Tryckt.)
om tullverket. (Sid. 218. Utskottshandlingar 1769—1770, vol. 84, nr 271—272.)
Dücker, Gustaf Vilhelm, greve, fänrik, om överste Johan Sparre. (Sid. 219. Prästest. arkiv, F. 94, nr 144.)
Durietz, Anders Rudolf, överste:
om finansverket. (Sid. 2. Allegater I, fol. 607. Tryckt.)
om Ellinge frälsehemman. (Sid. 327, 348. Prästest. arkiv, F. 94, nr 169.)
Duse, Samuel Johan, löjtnant, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 837. Tryckt.)
Duvall, Johan Didrik, friherre, överste, om växelassocierades skuld. (Sid. 239, 275. Allegater II, fol. 159.)
Döbeln, Adolf Fredrik von, fänrik, om mångslöjd i fabrikshanteringen. (Sid. 43. Prästest. arkiv, F. 94, nr 105.)
Eckstedt, Carl Ulrik von, kapten, om sin placering. (Sid. 328. Allegater II, fol. 240.)
Eckstedt, Johan von, korpral, om livdrabanterna. (Sid. 340. Prästest. arkiv, F. 94, nr 173.)
Ehrenbill, Ulrik Gottlieb, kapten, om galärflottan. (Sid. 224, 241. Allegater II, fol. 135. Tryckt.)
Ehrenmalm, Samuel Magnus, hovrättsråd:
om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 932. Tryckt.)
om sin tur. (Sid. 327. Prästest. arkiv, F. 94, nr 178. Tryckt.)
Ehrenpreus, Johan, kapten, om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 53.)
Ehrensvärd, Augustin, general, om galärflottan. (Sid. 224, 240. Allegater II, fol. 119. Tryckt.)
Eneskjöld, Carl Fredrik, kaptenlöjtnant, om sjöartillerioffi-cerares tur. (Sid. 269. Prästest. arkiv, F. 94, nr 160.)

Essen, Carl Johan von, kapten, om tvisten mellan Strängnäs stad och familjen Bilberg. (Sid. 252, 270.)[1]

Essen af Zellie, Alexander Magnus von, major, om generalkrigsrätt i Finland. (Sid. 360. Utskottshandlingar 1769—1770, vol. 84, nr 266.)

Falkengréen, Christoffer, vice amiral, om galärflottan. (Sid. 212, 240. Allegater II, fol. 111. Tryckt.)

Fersen, Carl Reinhold von, greve, överhovjägmästare, om boställsinnehavare på Djurgården. (Sid. 353. Prästest. arkiv, F. 94, nr 189.)

Finlaij, Robert, kommerseråd:
om Mennais bruk. (Sid. 220. Prästest. arkiv, F. 94, nr 151.)
om Mennais bruk. (Sid. 354. Prästest. arkiv, F. 94, nr 200.)

Franckenheim, Carl Natanael, löjtnant, om riksdagstidningarna. (Sid. 122. Prästest. arkiv, F. 94, nr 88.)

Gardemein, Arvid Reinhold von, ryttmästare, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 946.)

Gertten, Carl Mauritz von, kapten:
om lindring i bevillningen. (Sid. 96. Allegater I, fol. 1031.)
förklaring över ovannämnda memorial. (Sid. 96. Allegater I, fol. 1037.)

Gertten, Johan Vilhelm von, kommendörkapten:
om galärflottan. (Sid. 212, 240. Allegater II, fol. 99. Tryckt.)
om utrikes krigsförtjänster. (Sid. 366. Prästest. arkiv, F. 94, nr 211.)

Gertten,[2] *von,* kapten, om riksrådens pensioner. (Sid. 368).[1]

Gripenberg, Jakob Carl, major, om arméns pensionskassa. (Sid. 375.)[1]

Gripenstierna, Fredrik, hovjägmästare, om flemingska kronofordran. (Sid. 195. Allegater II, fol. 32.)

Grönhagen, Claes Vilhelm, friherre, tullråd:
om ny bibelversion. (Sid. 219, 350. Utskottshandlingar 1769—1770, vol. 88. Tryckt.)
om adlig prästs rätt till säte på Riddarhuset. (Sid. 221. Riddarhusdeputationens protokoll och handlingar, fol. 492.)

Gyllenhaal, Hans Reinhold, kornett, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 814. Tryckt.)

---

[1] Detta memorial har icke återfunnits.
[2] Bernt Johan eller Carl Mauritz.

Gyllenhaal, Lorentz Herman, kammarherre, om franska subsidiemedlen. (Sid. 149. Allegater I, fol. 1076.)

Gyllenpalm, Johan Ulrik, vice häradshövding, om lantbrukets upphjälpande. (Sid. 265. Prästest. arkiv, F. 94, nr 158. Tryckt.)

Haij, Vollrat Vilhelm, major, om vederlagssaken. (Sid. 358. Prästest. arkiv, F. 94, nr 203.)

Hastfer, Bernt Johan, friherre, major:
om arrendet av Kastelholms kungsgård. (Sid. 200, 261. Prästest. arkiv, F. 94, nr 117.)
om generalkrigsrätt i Finland. (Sid. 360. Utskottshandlingar 1769—1770, vol. 84, nr 266.)

Hederhielm, Gustaf Otto, kommissarie, om kassör G. Stiernhoff, (Sid. 369. Prästest. arkiv, F. 94, nr 179.)

Heldenhielm, Johan Adam, kommendör:
om skatteköp av kronojord. (Sid. 35. Prästest. arkiv, F. 94, nr 89.)
om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 958. Tryckt.)

Hierta, Carl, överste:
om finansverket. (Sid. 2. Allegater I, fol. 605.)
om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 1010. Tryckt.)

Hirscheidt, Otto von, vice korpral, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 938.)

Horn af Rantzien, Baltzar Filip, greve, kaptenlöjtnant, om utrikes krigsförtjänster. (Sid. 366.)[1]

Horn af Åminne, Christer, friherre, kansliråd, om en svensk bibelversion. (Sid. 259, 350. Utskottshandlingar 1769—1770, vol. 88.)

Hummerhielm, Per, friherre, överstelöjtnant, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 965. Tryckt.)

Hägerflycht, Nils Henrik, ryttmästare, om överste Johan Sparre. (Sid. 190. Prästest. arkiv, F. 94, nr 127.)

Höpken, Carl Fredrik von, president, om säterifriheten. (Sid. 365.)[1]

Jerlström, Carl Fredrik, kaptenlöjtnant, om amiralitetet. (Sid. 141. Prästest. arkiv, F. 94, nr 119.)

Jägerhorn af Spurila, Reinhold Johan, major, om upprättelse för major Palmstruch. (Sid. 341. Prästest. arkiv, F. 94, nr 197.)

---

[1] Detta memorial har icke återfunnits.

Kagg, Lars, friherre, löjtnant:
om P. von Christiersson. (Sid. 304, 356. Prästest. arkiv, F. 94, nr 164.)
om tullrådsförslaget. (Sid. 366, 372. Prästest. arkiv, F. 94, nr 232.)

Kruse af Elghammar, Johan Gideon, kommendant, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 1006. Tryckt.)

Kruuse af Verschou, Carl Magnus, friherre, ryttmästare, om herr Reuter. (Sid. 455.)[1]

Kurck, Axel Johan, friherre, kammarherre, om jus patronatus. (Sid. 349. Riddarhusdeputationens protokoll och handlingar, fol. 625.)

Köhler, Fredrik von, friherre, major, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 980. Tryckt.)

König, Jakob Leonard, kapten, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 925. Tryckt.)

Lagerberg, Lars Herman, kvartermästare, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 901, Tryckt.)

Lagerbielke, Frans, kaptenlöjtnant, om galärflottan. (Sid. 224, 241. Allegater II, fol. 141. Tryckt.)

Leijonancker, Fredrik Vilhelm, kaptenlöjtnant:
om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 930. Tryckt.)
om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 94. Tryckt.)
om utrikes krigsförtjänster. (Sid. 366. Tryckt.)

Leijonmark, Gustaf Adolf, sekreterare:
om Garphytte alunverk. (Sid. 341.)[2]
om Deras Maj:ters gäld. (Sid. 374.)[1]
om ätten von Vicken. (Sid. 442. Protokoll, vol. 2, fol. 799. Tryckt.)

Leijonmarck, Per, ryttmästare, om generalkrigsrätt i Finland. (Sid. 360. Prästest. arkiv, F. 94, nr 176.)

Lewenhaupt, Charles Emil, greve, överstelöjtnant, om T. G. Rudbecks memorial om bevillningen. (Sid. 355. Prästest. arkiv, F. 94, nr 201. Tryckt.)

Lilliehorn, Per, kaptenlöjtnant:
om provinsialläkare på Öland. (Sid. 95. Allegater I, fol. 1026.)
om pensionskassa vid amiralitetet. (Sid. 238. Prästest. arkiv, F. 94, nr 154.)

---

[1] Detta memorial har icke återfunnits.
[2] Då memorialet icke återfunnits, är identifieringen icke säker.

om utrikes krigsförtjänster. (Sid. 366. Prästest. arkiv, F. 94, nr 219.)

Lindelöf, Carl Adolf, vice häradshövding, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 976. Tryckt.)

Linderstedt, Erik, kapten, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 995. Tryckt.)

Linnerhielm, Jonas, hovrättsråd, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 893. Tryckt.)

Linroth, Claes Gustaf, kammarherre:
om konstitutionen. (Sid. 63. Tryckt.)
om bevillningen. (Sid. 96. Allegater I, fol. 1034.)

Ljungfelt, Abraham, kapten, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 912. Tryckt.)

Lode från Livland, Göran Vilhelm, vice landssekreterare, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 854. Tryckt.)

Lostierna, Carl Fredrik, landskamrerare, om J. L. Lostierna. (Sid. 309. Prästest. arkiv, F. 94, nr 168.)

Malmerfelt, Carl Fredrik, löjtnant, om lindring i bevillningen. (Sid. 96. Allegater I, fol. 1027.)

Mannerhierta, Bengt Adolf, kapten, om konstitutionen. (Sid. 63, Allegater I, fol. 873. Tryckt.)

Mannerstedt, Erik, kaptenlöjtnant:
om dykerikompanierna. (Sid. 190. Allegater II, fol. 35.)
om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 50.)

Matérn, Carl Gustaf von, löjtnant, om val av justitiekansler. (Sid. 91. Allegater I, fol. 1025.)

Matérn, Johan Fredrik von, löjtnant, om officerarnas vinterdusörer. (Sid. 348. Prästest. arkiv, F. 94, nr 180.)

Meldercreutz, Jonas, professor, om Hagby och Ramsta församlingar. (Sid. 313. Allegater II, fol. 184.)

Montgomery, Robert, kapten, om befordran av officerare, som ej kunna betala ackord. (Sid. 92. Prästest. arkiv, F. 94, nr 110 b.)

Munsterhielm, Anders Gustaf, fänrik, om lätta trupper i Finland. (Sid. 365. Prästest. arkiv, F. 94, nr 222.)

Möllerstierna, Johan Daniel, major, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 832. Tryckt.)

Netherwood, Anders, kontorsskrivare, om riksrådens pensioner. (Sid. 328. Utskottshandlingar 1769-1770, vol. 84, nr 182—183.)

Odelstierna, Erik, bergmästare, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 973. Tryckt.)

Olivecreutz, Johan, lagman, om ett spannmålsmagasin för fattiga barn. (Sid. 322. Borgarst. arkiv 1769—1770, vol. 17, fol. 185.)

Pereswetoff-Morath, Alexander, advokatfiskal, om dagsverken vid Smedstorp. (Sid. 255. Prästest. arkiv, F. 94, nr 157.)

Pfeiff, Fredrik, kapten:
om växelkursförordningen och bevillningen. (Sid. 110. Allegater I, fol. 1049. Tryckt.)
om tullverket. (Sid. 218. Utskottshandlingar 1769—1770, vol. 84, nr 271—272.)
om associerade i växelkontoren. (Sid. 275. Allegater II, fol. 174. Tryckt.)

Pfeiff, Per Gustaf, kapten:
om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 826. Tryckt.)
om hemmanet Konungssund. (Sid. 350.)[1]

Piper, Carl Gustaf, greve, kammarherre, om Andrarums alunbruk. (Sid. 367. Prästest. arkiv, F. 94, nr 234.)

Post, Johan Arnt von, kommissarie, om lönerna för riksens ständers kontors betjäning. (Sid. 340. Prästest. arkiv, F. 94, nr 174.)

Psilanderhielm, Gustaf, kaptenlöjtnant, om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 43.)

Ramsay, Anders Henrik, friherre, landshövding, om modellör C. F. Inlander. (Sid. 194, 269. Prästest. arkiv, F. 94, nr 125.)

Reeth, Alexander Magnus, kornett, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 949.)

Rehbinder, Bernt Otto, friherre, kapten, om konstitutionen. (Sid. 63. Tryckt.)

Reuterholm, Gustaf Gottfrid, friherre, lagman, om bankokommissarielön. (Sid. 364. Prästest. arkiv, F. 94, nr 221. Tryckt.)

Ridderstolpe, Fredrik Vilhelm, friherre, överkammarherre, om riksrådens pensioner. (Sid. 298, 328. Prästest. arkiv, F. 94, nr 166.)

Rotkirch, Wenzel Fredrik, kapten, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 849. Tryckt.)

---

[1] Detta memorial har icke återfunnits.

Rudbeck, Ture Gustaf, generalmajor:
om finansverket. (Sid. 44. Allegater I, fol. 767. Tryckt.)
om bevillningen. (Sid. 348. Prästest. arkiv, F. 94, nr 177. Tryckt.)
Ruuth, Simon Gustaf, kapten, om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 47.)
Sabelhierta, Johan Henrik, kapten, om brännvinsbränningen. (Sid. 348. Prästest. arkiv, F. 94, nr 185.)
Schantz, Christian Georg von, kaptenlöjtnant, om utrikes krigsförtjänster. (Sid. 357. Prästest. arkiv, F. 94, nr 215.)
Schantz, Johan Gabriel von, kapten, om artilleriofficerarnas tur (Sid. 271, 304. Bondest. arkiv 1769—1770, vol. 18, nr 219 1/2.)
Schildt, Per Göran, kornett, om betänkandet ang. föreskrifter till befordringar. (Sid. 202. Prästest. arkiv, F. 94, nr 124. Tryckt.)
Schönberg, Anders, rikshistoriograf:
om bokbindareämbetet. (Sid. 141. Prästest. arkiv, F. 94, nr 118.)
om pension för riksrådet v. Friesendorff. (Sid. 328.)[1]
Segebaden, Carl Otto von, landshövding, om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 851. Tryckt.)
Silfverskiöld, Fredrik, ryttmästare, om betänkandet ang. föreskrifter till befordringar. (Sid. 202. Allegater II, fol. 37.)
Sparrsköld, Carl Magnus, kapten, om galärflottan. (Sid. 224, 241. Allegater II, fol. 128. Tryckt.)
Starck, Carl Magnus, kapten, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 921. Tryckt.)
Stauden, Abraham von, kapten, om galärflottan. (Sid. 212, 241. Allegater II, fol. 83. Tryckt.)
Stenfelt, Carl Rikard, fänrik, om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 956. Tryckt.)
Stierneld, Samuel Gustaf, friherre, generallöjtnant:
om de militära riksrådens avsked med ackord och pension. (Sid. 362. Prästest. arkiv, F. 94, nr 224.)
om arméns pensionskassa. (Sid. 371.)[1]
Strömfelt, Carl Harald, friherre, president, om hemmanet Konungssund. (Sid. 350.)[1]
Stålhammar, Carl Leonard, löjtnant:
om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 839. Tryckt.)

[1] Detta memorial har icke återfunnits.

om kammarherre L. H. Gyllenhaal. (Sid. 184. Allegater II, fol. 5.)

Svedenstierna, Lars, assessor, med anhållan att bliva tullråd. (Sid. 372. Prästest. arkiv, F. 94, nr 223.)

Tranefelt, Johan Verner, major, om ryttmästarna C. D. Svedenheims och C. D. Löth-Örnskölds tur. (Sid. 369. Tryckt.)

Törne, Peter von, hovrättsråd:

om konstitutionen. (Sid. 64. Allegater I, fol. 951.)

om lönerna för Åbo hovrätts ledamöter. (Sid. 365. Prästest. arkiv, F. 94, nr 227.)

Uggla, Leonard Magnus, brukspatron:

om konstitutionen. (Sid. 63. Allegater I, fol. 808. Tryckt.)

om associerade i växelkontoren. (Sid. 275. Allegater II, fol. 172.)

om fiskerierna. (Sid. 369.)[1]

om Deras Maj:ters gäld. (Sid. 374.)[1]

Ulfsparre af Broxvik, Anders, friherre, löjtnant, om vinterdusörer och vakanslöner. (Sid. 93. Prästest. arkiv, F. 94, nr 100.)

Unge, Gustaf Vilhelm von, fänrik, om galärflottan. (Sid. 224, 241. Prästest. arkiv, F. 94, nr 141. Tryckt.)

Wagenfelt, Fredrik, kommendörkapten, om kommandosaker. (Sid. 193. Prästest. arkiv, F. 94, nr 122.)

Vicken, Johan Edvard von, överstelöjtnant:

om ättens säte och stämma. (Sid. 389, 442. Protokoll, vol. 2, fol. 795. Tryckt.)

om ätten von Vicken. (Sid. 442. Protokoll, vol. 2, fol. 802.)

Wrangel af Adinal, Henning Reinhold, friherre, major, om Torsebro krutbruk. (Sid. 272. Prästest. arkiv, F. 94, nr 161.)

---

[1] Detta memorial har icke återfunnits.

PERSONREGISTER

till ridderskapet och adelns protokoll vid 1769—1770 års riksdag.

Vid upprättandet av detta register ha samma principer tillämpats som i registret till adelns protokoll vid 1760—1762 års riksdag (del 23, bilagor sid. 129).

Identifieringen har av samma skäl som vid de tidigare delarna av protokollsserien ofta mött stora svårigheter, varför tidskrävande undersökningar i riksdagsarkivens olika serier måst verkställas. Vid identifieringen av talarna har Daniel Tilas Dagbok vid riksdagen 1769—1770 (om denna se Förord) utnyttjats. För fastställande av vederbörandes slutliga titel ha olika samlingar i riksarkivet använts. Uppgifter ha också måst sökas i krigsarkivet, landsarkiven i Lund och Visby samt Stockholms stadsarkiv.

I förordet nämnda personer ha icke medtagits i registret.

Adelcrantz (Adler-), Carl Fredrik, överintendent, slutl. friherre, **27:** 17; bil.: 9; **28:** 380—381, 411—412.

Adelcrantz, Emanuel, hovrättsråd, slutl. friherre, vice president, **27:** bil.: 13.

Adelheim, Erik Adolf, hovjunkare, slutl. gränskommissarie, **27:** 256.

Adelswärd, Johan, krigsråd, slutl. friherre, landshövding, **27:** 7, 19; bil.: 9.

Adlerberg, Göran, statskommissarie, **27:** 255.

Adlerberg, Virginia Sofia, se **Carlsköld,** P.

Adlercreutz, Henrik Tomas, assessor, **27:** bil.: 8.

Adlerfelt, Carl, friherre, landshövding, **27:** 403, 455—457; **28:** 222.

Adlerklo, Johan, häradshövding, **27:** 177, 446.

Adler Salvius, Johan, (friherre), riksråd, **27:** 407; **28:** 370, 377.

Adlerstolpe, fru, **28:** 438.

Adolf Fredrik, konung av Sverige, **27:** 4—6, 8—10, 21—22, 31—34, 36—37, 42, 66, 80—86, 88—95, 97—99, 103, 105, 108—109, 111—115, 117—118, 121, 124—126, 129—130, 133, 141—142, 145, 148—156, 158, 162—163, 167, 169—170, 175—176, 184—185, 187, 211, 245, 266—269, 289—290, 293—294, 321, 392, 425, 428, 432, 504; bil.: 4, 6—7, 15, 17—21, 25—32, 34, 36, 140, 142; **28:** 82—83, 91, 346, 357, 371—375, 377, 444; bil.: 59, 140—141.

Agorell, Johan Ottosson, bergsman, Saxhyttan, Grythyttan, Ör., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 69, 133; **28:** 344.

Ahlander, Mårten, rådman i Köping, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 191, 202.

Ahlberg, Rudolf Hodder, överstelöjtnant, slutl. adlad **Stiernswärd,** överste, **28:** 205.

Alströmer, Claes, schäferikommissarie, slutl. friherre, kansliråd, **27:** 13, 44, 46, 181; bil.: 14; **28:** 37—40, 127, 268.

Alströmer, Johan, direktör, **28:** 121.

Alströmer, Patrik, överdirektör, slutl. friherre, kommerseråd, **27:** 5, 20, 171, 189, 224—225; **28:** 345.

Ambjörnsson, Ambjörn, karduansmakareålderman i Stockholm, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 300, 350.

Aminoff, Carl Fredrik, major, **27:** 76.

Aminoff, Carl Mauritz, kapten, slutl. generallöjtnant, **27:** 309.

Aminoff, Fredrik, livdrabant, ryttmästare, **27:** 13.

Aminoff 27: 187, 360.

Amnæus, Anders, auditör vid livgardet, slutl. lagman, **27:** 449—450.

Ananler, Abraham, tullinspektor i Arboga, **28:** 96—97.

Andersson, Jakob, rusthållare, Kieronpärä, Perno, Åbo och Björneborgs län, **28:** 95.

Andersson, Johan, nämndeman, Åskarby, Tierp, Upps., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 492; **28:** 44, 274, 344.

Andersson, Torbjörn, krigsråd, **27:** 492.

Annerstedt, Magnus, vice häradshövding, **28:** 374.

Anrep, Johan Gabriel, hovrättsråd, **28:** 180.

Anrep, Reinhold, major, slutl. generalmajor, **27:** 15, 177.

Antonsson, Bengt, lektor i Karlstad, prost, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 475.

Apiarie, Hans Reinhold, fabrikör i Stockholm, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 163, 197.

Appelbom, Harald, kansliråd, **27:** 537; **28:** 372; bil.: 77.

Arnell, Jonas, generalauditör, **28:** 373.

Arnell, Lars, kyrkoherde i Stockholm, **27:** 89.

Bach rus (sedermera **Bachér**), Johan, rådman i Visby, slutl. vice borgmästare, **28:** 347, 357, 360.

Bake (Back), Justus, köpman i Amsterdam, **28:** 107.

Baltzar, Augustin Wolfgang, överste, slutl. generalmajor, **28:** 121.

Banér, Claes, friherre, landshövding, riksjägmästare, **27:** bil.: 55.

Banér, Johan, friherre, riksråd, fältma skalk, **28:** 59

Barchman, Olof, överkrigskommissarie, **28:** 333.

Barck, Ulrik, greve, överste, slutl. riksråd, **27:** 6, 53, 186, 189; bil.: 8; **28:** bil.: 138.

Beck-Friis, Joakim, landshövding, slutl. greve, riksråd, **27:** 15, 53, 145, 152; bil.: 9; **28:** 347; bil.: 138.

Beck-Friis, Johan, kapten, slutl. friherre, generalmajor, landshövding, **27:** 189; **28:** 365; bil.: 128—131.

Bengtsson, Lars, bonde, Laggartorp, Stenkvista, Söd., 146—147.

Benzelstierna, Carl, advokatfiskal, **28:** 181, 290.

Benzelstierna, Hans Emanuel, notarie, slutl. sekreterare, **27:** 7; **28:** bil.: 139.

Benzelstierna, Johan Jakob, lagman, kammarråd, **27:** 19, 189; **28:** 366.

Benzelstierna, Lars, biskop i Västerås, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 130, 174, 418; **28:** 185, 214.

Benzelstierna, Lars, landshövding, **27:** 166.

Benzelstierna, Mattias, statssekreterare, **27:** 56; bil.: 9.

Benzelstierna, ätten, **27:** 166.

Berch, Carl Reinhold, kansliråd, **28:** 370—371.

Berch, Christer, vice aktuarie i kommerskollegium, slutl. professor i Uppsala, **28:** 354.

Bercker (Berchner?), fru, **28:** 438.

Berg, Anders Petter, kamrerare i riksens ständers bank, **28:** 360, 368.

Bergenskjöld, Carl Henrik, hovrättsråd, slutl. vice president, **28:** 371.

Bergenstråhle, Johan Jakob, landssekreterare, **27:** 7, 201, 458; **28:** 290; bil.: 139.

Bergenstråhle, Rudman, kammarherre, assessor, slutl. hovrättsråd, **27:** 169, 252, 278, 297—298, 446, 462, 477—478; bil.: 13; **28:** 42, 181, 294, 367, 374.

Bergenstråhle 27: 187, 357, 488: **28:** 433.

Bergquist, Carl Erik, kopparstickare i Stockholm, **28:** 388—389.

Bergström, Johan Erik, borgmästare i Örebro, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 65, 197, 526; **28:** 217.

Beronius, Magnus, ärkebiskop, **28:** 141.

Bertolon (Bar-), Jean, sidenfabrikör i Stockholm, **28:** 352.

Bielke, Nils Adam, greve, landshövding, slutl. riksråd, president, **27:** 6, 8, 28, 53, 55, 66; bil.: 8; **28:** 146—147; bil.: 138.

Bilang, Jakob Johan von, löjtnant, slutl. kapten, **27:** 356, 537; **28:** 43, 92—93, 353, 367, 374; bil.: 139.

Bilberg, Carl Gustaf, kammarrevisionsråd. — Hans arvingar **28:** 252—253, 270—271, 308.

Bilberg, Fredrik Otto, kapten, slutl. major, **27:** 120, 130, 134, 143—144, 184, 190—191, 212—213, 240, 243, 294, 308, 344—345, 379, 395—396, 406, 423, 455, 461—462, 499—500; bil.: 36—37; **28:** 59—60, 87—88, 212, 235, 241, 244—245, 351, 357, 366, 375, 383—385, 388—389, 410, 421—422, 427—428, 436—437, 440—441, 445.

Bildensköld, Johan Gabriel, hovrättsråd, **27:** 117—118, 137, 160—161, 222—223, 255, 262, 336; bil.: 98—108.

Billmarck, Johan, professor vid Åbo akademi, **27:** 477—478; **28:** 214.

Björck, Carl Elias, kronofogde, Sunnanå, Skellefteå, Vb., **28:** 305.

Björkman, Anders Jonasson, gästgivare, Marbäck, Älvsb., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 77.

Björkman, Brita, änka, Stockholm, **28:** 439.

Björkman, Sven, politiborgmästare i Norrköping, **27:** 22; **28:** 352.

Björling, Gustaf, justitiarie i generalkrigsrätten, **28:** 279.

Björnsson, Jonas, nämndeman, Romsås, Södra Ving, Älvsb., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 76, 129.

Blix, Magnus, auditör, slutl. häradshövding, **27:** 177; **28:** 237—238.

Blomcreutz, Didrik, major, slutl. överste, **27:** 19, 180.

Blomstedt, Gustaf Carl, auditör, slutl. justitiarie, **27:** 179.

Blomstedt, Johan Magnus, löjtnant, slutl. kapten, **28:** 340, 347.

Boije af Gennäs, Adam Ludvig, vice korpral, slutl. överste, **27:** 179, 202, 400, 469—470; bil.: 37—39.

Boije af Gennäs, Anders, kapten, **27:** 7.

Boije af Gennäs, Bengt Axel, fänrik, slutl. friherre, kapten, **28:** 297.

Boije af Gennäs, Casper Johan, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 538.

Boije af Gennäs, Hans Henrik, landshövding, slutl. friherre, **27:** 13, 505—506, 537; bil.: 3, 9; **28:** 36, 126, 341, 352.

Boije af Gennäs, Otto Ernst, krigsråd, slutl. landshövding, **27:** 14, 256; bil.: 14; **28:** 340, 391.

Boije af Gennäs 28: 319, 387.

Boisman, Reinhold Gabriel, löjtnant, **27:** 203; bil.: 42—46.

Boman, Göran, riddarhusvaktmästare, **28:** 441.

Bonde af Björnö, Tord Bernhard, greve, kammarherre, slutl. hovmarskalk, **27:** 181.

Borgstedt, Jonas, kornett, **28:** 230, 234. — Hans änka Anna Maria **Borgstedt 28:** 188—189, 230—232, 234—237.

Botin, Anders af, kammarråd, **27:** bil.: 108; **28:** 377.

Brahe, Per, greve, löjtnant, slutl. kapten, **27:** 197—198.

Brakel, ätten, **28:** 446, 448.

Brandkula, Amund, major vid artilleriet på Gotland. — Hans dotter **28:** 439.

Brandt, Samuel Törnesson, häradshövding, **27:** 534—535.

Brandtberg, Arvid, ryttmästare vid livregementet till häst. — Hans änka Anna Catharina **Isopedia 28:** 438.

Bratt, Carl Gustaf, kornett, **28:** 447.
Bremer, Per, direktör vid Huskvarna krutbruk, **28:** 361.
Brocman, Nils Reinhold, assessor i antikvitetsarkivet, bibliotekarie, **28:** 370—371.
Bromell, Lars von, kapten, **27:** 19, 22, 30, 39—40, 43, 46—47, 53—54, 56, 58, 63, 71—72, 123, 126, 130, 133, 137, 153, 163, 335, 448; bil.: 93—97.
Brummer, Carl Magnus, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 470, 474.
Brunow, Magnus, underlöjtnant, slutl. överste, **28:** 121.
Brömssen, Magnus Johan von, kapten, slutl. major, **27:** 7.
Bunge, Carl, friherre, kungl. sekreterare, slutl. landshövding, **27:** 178; **28:** bil.: 76, 138.
Bunge, Sven, friherre, kansliråd, slutl. greve, riksråd, **27:** 12, 61, 125, 139, 166, 205—207, 224, 292—293, 299, 432—433, 487, 522; bil.: 9; **28:** 14—15, 30—31, 43, 45, 159, 162, 177, 186, 236, 283—284, 307, 363, 381, 384—385, 417.
Bunge, Carl eller Sven, **27:** 195, 258, 264, 319; **28:** 358, 366, 374.
Burman, Abraham Vilhelm, bergmästare, **28:** 189, 350.
Buttlar (-ler), Otto Reinhold von, kapten vid Björneborgs regemente. — Hans änka Eleonora Charlotta **Pahl 28:** 439.
Bång, Jonas, hessisk assessor, genealog, **27:** 49, 166.
Bäck i Finland, Anders Johan, advokatfiskal **27:** 181; **28:** bil.: 139.
Bævert, Jakob Fredrik, löjtnant i fransk tjänst, **28:** 96.
Böhnen, Carl Gustaf von, kapten, slutl. major, **28:** 91.
Böhnen, Carl Ludvig von, kapten, **27:** 454 (ej Casper Ludvig), 455, 472, 531—532; **28:** 90, 199, 265, 329—330, 358, 375.
Böhnen, Casper Ludvig von, assessor, slutl. ledamot av högsta domstolen, **27:** 178, 240, 264—265, 333, 467; **28:** 181.
Böhnen, Carl Ludvig eller Casper Ludvig, **27:** 71, 128, 364—365, 479(?), 492(?), 495(?), 524; **28:** 260(?), 291, 403, 419(?), 436(?).
Böhnen, Johan von, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 90—93, 179, 265, 423—424, 474; bil.: 14; **28:** 64, 354.
Böhnen, von, **27:** 167, 193, 248, 260, 318; **28:** 64, 263, 304, 320.

Cahman, Johan, handelsman och brukspatron i Göteborg, slutl. polsk friherre, **28:** 363, 367.
Cajander, Zacharias, kyrkoherde i Borgå stift, slutl. kontraktsprost, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 193, 202.
Cameen, Carl, kaptenlöjtnant, **28:** 224, 241.
Carl, Fredrik Vilhelm, löjtnant vid gula husarregementet, slutl. ryttmästare vid Mörners husarregemente, **28:** 340.
Carlborg, Jacob Henrik, hovpredikant, slutl. kyrkoherde i Åbo stift, **28:** 227—228.
Carlborg, Olof Petter, fabrikör i Karlskrona, **28:** 346.
Carlheim-Gyllensköld, Håkan Gustaf, ryttmästare, **27:** 18.
Carlsköld, Per, kansliråd, **28:** 390, 412—420, 422—423, 426, 453. — Hans änka Virginia Sofia **Adlerberg** och barn (arvingar) **28:** 390—391, 412—426, 428, 452.
Carlsson, Johan Gustaf von, kanslist, slutl. hovrättspresident, **27:** 182; **28:** 355.
Carlstein se **Karlsten.**
Carpelan, Carl Efraim, kapten, regementskvartermästare, slutl. friherre, vice landshövding, **27:** 124, 311, 365—366, 470—471, 506; **28:** 190, 210, 264, 305, 307, 348, 363, 426; bil.: 139.

Carpelan, Carl Efraim eller Carl Niklas, kapten, **28:** 123, 228.
Carpelan, Vilhelm, generallöjtnant, slutl. friherre, **28:** 264—265.
Cedercrona, Daniel Gustaf, assessor, **28:** 413, 415—416, 418.
Cedercrona, Johan Anton, kornett, slutl. ryttmästare, **27:** 449.
Cederfelt, Johan, kammarskrivare, **28:** 359.
Cederhielm, Josias Carl, friherre, kammarherre, slutl. kommersråd, **28:** 151.
Cedersparre, Per Johan, löjtnant, slutl. kronobrännmästare, **27:** 490.
Cederström, Anders, friherre, kapten, **28:** 29, 44, 313—315.
Cederström, Carl, friherre, landshövding, **27:** 6.
Cederström, Claes, friherre, överstelöjtnant, slutl. överste, **27:** 28, 41, 203—205, 268, 298, 334, 351—352, 364 (trol.), 390, 443; **28:** 6, 92, 120, 212—213, 290, 317, 422.
Cederström, Jakob, friherre, major, slutl. vice amiral, **27:** 516.
Cederström, friherre, **27:** 267; **28:** 123.
Cederström, Tomas, kammarherre, slutl. hovmarskalk, **27:** 7, 201; bil.: 14.
Celsing, Fredrik, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **28:** 224, 241; bil.: 100—101.
Celsius, Olof, kyrkoherde i Stockholm, slutl. biskop i Lund, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 396, 495; **28:** 62, 188.
Cervin, Nils, borgmästare i Hälsingborg, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 288, 403, 455—458.
Charpentier, Claes Robert, överste, slutl. (friherre), generallöjtnant, **28:** 121.
Christiersson, Erik Vilhelm von, kammarherre, **27:** 256; **28:** 23, 63, 374, 391; bil.: 60—66.
Christiersson, Per von, justitieombudsman, slutl. krigsfiskal, kommendantsekreterare, **28:** 304, 356.
Christiersson, Robert von, ryttmästare, slutl. överstelöjtnant, **27:** 13, 456, 458; **28:** bil.: 77.
Christiersson, Erik Vilhelm eller Robert von, **28:** 10.
Clason, Isak, grosshandlare i Stockholm, **27:** 55, 69, 138—140, 454, 467—469; **28:** 277.
Clerck, Jakob, löjtnant, slutl. livdrabant, **27:** 470.
Clodt, Bernt Johan, friherre, kapten, **27:** 181.
Clodt, Gustaf Nils, friherre, överintendent, **28:** 301.
Cneiff se **Kneiff.**
Corin, Samuel, borgmästare i Laholm, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 188, 231.
Coyet, Johan Gustaf, ryttmästare, slutl. generallöjtnant, **28:** 202, 349.
Coyet, Vilhelm Julius, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 14.
Creutz, Ernst, greve, kapten, **27:** 179.
Creutz, Jakob Ernst, greve, kapten, slutl. överste, **27:** 179.
Creutz, Lorens Vilhelm, greve, överste, **27:** 20, 38, 82—85, 119, 145—146, 153, 166—167, 215—216, 223; bil.: 8; **28:** 102, 155 (trol.), 279—280, 351, 353 (trol.), 358 (trol.), 363; bil.: 77.
Creutz, greve, **27:** 260, 349—350; **28:** 18, 31—32, 132.
Cromwell, Oliver, lordprotektor av England, **27:** 87, 306.
Cronacker, Carl Niklas, ryttmästare, **27:** 67, 75, 87, 105; **28:** 368.
Cronhielm, Carl Gustaf, friherre, kornett, slutl. ryttmästare, **27:** 2.
Cronhielm, ätten, **28:** 401.
Cronhielm af Flosta, Johan, greve, generalmajor, landshövding, slutl. generallöjtnant, **27:** 14, 163, 256.
Cronhielm af Flosta, Salomon, greve, e. o. kanslist, slutl. kansliråd, **28:** 297.
Cronhielm af Hakunge, Axel Fredrik, greve, major, slutl. överste, **27:** bil.: 13.

Cronhjort, Carl Gustaf, friherre, president, **28:** 356.

Cronlandh, Carl Gustaf, notarie vid kontrollverket, slutl. föreståndare för riksgäldskontorets sedeltryckeri, **28:** 367.

Cronstedt, Carl Johan, greve, president, **27:** 11, 66, 145; **28:** 359, 362; bil.: 138.

Cronstedt, Fredrik, friherre, hovrättsråd, **27:** 19; bil.: 8; **28:** 180; bil.: 77, 139.

Cronstedt, Fredrik Adolf Ulrik, greve, hovintendent, slutl. landshövding, **28:** bil.: 138.

Cruus. Arvingarna **28:** 349.

Cruus af Gudhem, Anna, se **Fleming af Liebelitz,** C. H.

Cruus af Gudhem, Lars, friherre, överste. — Hans arvingar **27:** 532—533.

Crælius, Magnus Gabriel, kronofogde, Lockebo, Målilla, Kalm., **28:** 354.

Cumenius, Erik Johan, bokhållare, Aimontappo, Perno, Åbo och Björneborgs län, **28:** 95.

Cygnell, Josef, notarie, slutl. notarie i kommerskollegium, **27:** 159; **28:** 364, 373.

Cöster, Fredrik Vilhelm, handlande i Hälsingborg, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 288.

Dahlberg, Jakob Johan, löjtnant vid artilleriet, **28:** 439. — Hans änka Beata Johanna **Schaeij 28:** 439.

Dahlcrona, Nils Gabriel, fänrik, slutl. kapten, **27:** 339—340.

Dahlmansson, Anders, sidenfabrikör i Stockholm. — Hans änka Katarina **Dubois 28:** 367.

Dalberg, Nils, med. dr, livmedikus, slutl. bergsråd, **28:** 349.

Dalman, Fredrik, häradshövding, slutl. kammarherre, **27:** 52.

Danckwardt, Anna Catharina, se **Rosentwist,** J.

Danckwardt, Bengt Gabriel von, friherre, överstelöjtnant, **27:** 12, 177.

Danckwardt, Magnus Gustaf, auditör, slutl. lagman, **28:** bil.: 139.

Danckwardt-Lilliesträm, Carl Johan, löjtnant, slutl. major, **27:** 516; **28:** 120.

Darelius, Per Emanuel, aktuarie i kammarrevisionen, slutl. kamrerare, **27:** 459—460.

Dassau, Christofer Conrad, grosshandlare i Stockholm, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 327.

Davert, Johan Gottfrid, överskärare, **27:** 447.

de Besche, Johan Jakob, bankokommissarie, **27:** 15.

de Besche, Vilhelm, f. d. kassör i riksens ständers bank, **28:** 266.

de Bruce, Anders, kapten, slutl. landshövding, **27:** 255.

de Bruce, Johan Fredrik, hovrättsråd, slutl. vice president, **27:** 256, 403, 456, bil.: 13; **28:** 181; bil.: 139.

de Carnall, Carl Constantin, överste, slutl. (friherre), generalmajor, **27:** 20, 190, 247—248, 393; bil.: 4; **28:** 122, 264.

de Frese, Otto Henrik, häradshövding, assessor, slutl. regementsauditör, **27:** 13, 57, 88—90, 152, 188, 213—214, 255, 279—280, 340, 353—354, 362 (trol.), 466, 517, 520—522; bil.: 13; **28:** 36, 79—87, 115, 126—127, 178, 222—223, 234, 277—278, 283, 295—296, 339, 345—346, 348, 358, 374, 390—391; bil.: 77.

de Frese, Paul Joakim, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 20, 56, 180, 313, 399, 451—452, 469, 472; **28:** 203, 327, 353, 356.

de Frese 28: 17, 317, 325, 342—343.

de Frietzcky, Claes, direktör, **27:** 11, 76, 78, 97, 103, 114, 119, 126, 141, 147, 149, 153, 334, 455, 467, 483—488; bil.: 138—141, 144, 146; **28:** 40, 44, 57, 63, 120, 169—170, 218,

354, 358, 363, 375, 454; bil.: 43, 109—118, 140—142.

De Geer, Charles, hovmarskalk, slutl. friherre **De Geer af Leufsta, 28:** 327, 348, 362.

de la Chapelle, Johan Casimir, häradshövding, slutl. hovrättsråd, **27:** 177; **28:** bil.: 139.

De la Gardie, Carl Julius, greve, kammarherre, slutl. överkammarherre, **27:** 21.

De la Gardie, Pontus Fredrik, greve, överste, slutl. generallöjtnant och en av rikets herrar, **27:** 186, 256; bil.: 3, 8, 10, 13—14.

De la Gardie, Ulrik Gustaf, greve, hovmarskalk, slutl. landshövding och en av rikets herrar, **27:** 13, 201, 293—294.

de la Grange, Erik Johan, löjtnant, slutl. landshövding, **27:** 179.

de Laval, Jean, överstelöjtnant. — Hans änka Charlotta Sofia **Widemeijer 28:** 438.

de Laval, Patrik Jakob, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 182.

Denham, Sir James Steuart, engelsk politisk-ekonomisk skriftställare, **27:** 287, 407.

Didron, Carl Johan, fänrik, slutl. major, **27:** 316—317, 330, 332—333.

Dohna, Fredrik Carl, greve, överstelöjtnant, slutl. generallöjtnant, **27:** 181, 255.

Douglas, Johan Vilhelm, greve, överstelöjtnant, **27:** 178, 446.

Drakenhielm, Johan Jakob, löjtnant, slutl. major, **27:** 182.

Drufva, Carl Johan, kammarherre, **28:** 290.

Dubois, Katarina, se **Dahlmansson,** A.

Du Rietz, Anders Rudolf, överste, slutl. friherre **Du Rietz af Hedensberg,** landshövding, generallöjtnant, **27:** 41, 56, 59—60, 118—119, 258, 263—264, 275, 291, 354, 431—432, 472, 481—483, 510—511, 537; **28:** 2, 16—17, 58, 98—99, 105, 170—171, 245, 287—290, 306, 327—328, 338, 343, 348, 358, 366, 447—448.

Duse, Samuel Johan, löjtnant, **28:** 63.

Duwall, Adam Carl, friherre, löjtnant, slutl. kapten, **27:** 335, 339; bil.: 97—98; **28:** 212, 241; bil.: 98.

Duwall, Johan Didrik, friherre, överste, slutl. generallöjtnant, förste stallmästare, **27:** 186, 339, 468; bil.: 3, 9; **28:** 62, 239, 275, 278—282, 284—290, 374; bil.: 139.

Duwall, friherre, **28:** 351.

Düben, Carl Vilhelm von, greve, hovkansler, slutl. riksråd, ledamot av högsta domstolen, **27:** 181; **28:** 371.

Düben, Joakim von, greve, hovjunkare, **27:** 531—532.

Düben, Joakim von, friherre, riksråd, slutl. kanslipresident, **27:** 67—69, 75, 138; **28:** bil.: 134.

Dücker, Carl Fredrik, greve, överstelöjtnant, **28:** 375.

Dücker, Gustaf Vilhelm, greve, fänrik, slutl. rysk generalmajor, **27:** 446, 516; **28:** 122, 219, 375.

Dücker, Teodora Beata, se **Rosen,** G. F. von.

Döbeln, Adolf Fredrik von, fänrik, slutl. kapten, **27:** 182; **28:** 43.

Eberhard, Johan Hartman, vice notarie i Stockholms konsistorium, slutl. lektor i Härnösand, sekreterare i bibelkommissionen, **28:** 368.

Eckstedt, Carl Ulrik von, kapten, slutl. major, **28:** 327—328.

Eckstedt, Johan von, korpral, slutl. överstelöjtnant, **27:** 334; bil.: 71—72; **28:** 340.

Ehrenberg, Lorentz Anders, jur. doktor, vice häradshövding, **28:** 215.

Ehrenbill, Erik Mikael, överstelöjtnant, **28:** bil.: 99.

Ehrenbill, Ulrik Gottlieb, kapten, slutl. landshövding, generalmajor, **27:** 16; **28:** 224, 241.

Ehrenhielm, Erik, häradshövding, **27:** 317, 332.

Ehrenhielm, Jonas, kapten, **27:** 316—317, 330—332.

Ehrenhielm **27:** 520.

Ehrenhoff, Carl Gustaf, assessor, slutl. vice president, **27:** 17, 76, 141, 147, 269, 289, 309, 335, 392; bil.: 57—58, 76—80; **28:** 44; bil.: 3—11.

Ehrenmalm, Georg, major, slutl. hovrättsråd, **27:** 76.

Ehrenmalm, Josias, kapten, slutl. överstelöjtnant, **28:** 219.

Ehrenmalm, Samuel Magnus, hovrättsråd, **27:** 95—97, 377—379, 397, 400, 409—410, 470, 485—486, 496—497; **28:** 41—42, 64, 105, 186, 200, 261—263, 278—279, 327, 341—343, 348, 362 (trol.), 363; bil.: 123—125.

Ehrenmalm **27:** 41, 350—351, 491, 493; **28:** 18.

Ehrenpohl, Adolf Jakob, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 7.

Ehrenpreus, Carl Didrik, (greve), riksråd, **28:** 381.

Ehrenpreus, Fredrik, överdirektör, **27:** 11, 124, 177, 251—252, 366, 453—454, 477, 521; bil.: 12; **28:** 107—108, 117, 180, 231—234, 367, 374; bil.: 138.

Ehrenpreus, Johan, kapten, slutl. överstelöjtnant, **28:** 212, 241.

Ehrenstolpe, Gustaf Fredrik, major, **28:** 125—126.

Ehrenström, Anders, överjägmästare, **27:** 13.

Ehrenström, Johan, e. o. bankokommissarie, **27:** 16; **28:** 360, 368.

Ehrensvärd, Augustin, general, slutl. greve, fältmarskalk, **27:** 18, 155—156, 234—238; bil.: 3, 9; **28:** 14, 121, 224, 240, 246—248; bil.: 11, 24, 28—32, 83.

Ehrensvärd, Fredrik, överste, slutl. friherre, generalmajor, **27:** 18; **28:** 223, 448.

Ekeblad, Claes, greve, riksråd, kanslipresident, **27:** 128, 130, 133, 184, 286; **28:** 91, 368; bil.: 138.

Ekeblad, Claes Fredrik, greve, fänrik, slutl. överstelöjtnant, **27:** 181.

Ekenstierna, Arvid Johan Fredrik, hovjunkare, **28:** 373.

Ekerman, Olof, politiborgmästare i Norrköping, assessor, **28:** 119.

Ekestubbe, Johan Leonard, kansliråd, **27:** 446, 537; **28:** bil.: 76.

Enberg, Markus, kammarråd, **28:** 194.

Eneskjöld, Bernt Johan, kapten, slutl. major, **27:** 255.

Eneskjöld, Carl Fredrik, kaptenlöjtnant, slutl. konteramiral, **27:** 309; **28:** 269.

Eneskjöld, Bernt Johan eller Carl Fredrik, **28:** 223, 252.

Engelcrantz, Claes, hovjunkare, assessor, slutl. lagman, **27:** 446; **28:** 181.

Engelcrantz, Otto Fredrik, hovsekreterare, riddarhuskanslist, slutl. assessor, **27:** 158; **28:** 393, 441; bil.: 139.

Engellau, Johan, borgmästare i Norrtälje, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 308.

Engeström, Jakob von, presidentsekreterare, slutl. kansliråd, vice landshövding, **28:** 370.

Engeström, Johan von, kanslist, slutl. protonotarie, **27:** 181, 275—276, 289, 309, 508—509; bil.: 59—61; **28:** 204—205; bil.: 139.

Engeström, Jonas von, häradshövding, slutl. lagman, **27:** 180, 523—524; bil.: 3; **28:** 36, 42, 99, 103, 130—131, 165, 375.

Engeström, von, **28:** 127.

Eriksson, Henrik, nämndeman, Rasåsen, Selånger, Vrnl., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 249; **28:** 218.

Essen, Carl Johan von, kapten, **27:** 180, 451; **28:** 64, 77, 87, 90, 252—253, 270; bil.: 74.

Essen, Fredrik Ulrik von, friherre, kammarherre, **27:** 22—23, 26—27, 31—32, 39—42, 50—51, 57, 70, 72, 78, 126—129, 133—134, 139—141, 152—153, 155, 160—161, 333—334, 342—343, 358, 360, 364, 376—377, 379, 389, 397, 412—413, 419—420, 452, 464, 486—488, 494, 506—507, 516, 525; **28:** 7—8, 13—14, 30—31, 44, 50—51, 57, 156—157, 176, 192, 210—213, 251—252, 260, 262—263, 267, 275—276, 287, 289, 314, 319, 322, 325, 333, 339, 342, 349, 350 (trol.), 351, 354, 356, 358, 363, 369, 372, 373 (trol.), 375, 380, 384, 408, 443, 445; bil.: 35—43, 135—138.

Essen af Zellie, Alexander Magnus von, major, slutl. överste, **27:** 15; **28:** 120, 272, 360; bil.: 77.

Estenberg, Carl, hovjunkare, slutl. hovrättsråd, **28:** 450.

Fabritius, Alexander Rudolf, f. d. inspektor vid Avesta kopparbruk, **28:** 109.

Fabritius, Nils, lanträntmästare i Östergötland, **28:** 350.

Fahlgren, Erik Ad., handlande och faktor i Vänersborg, **27:** 312.

Fahnehielm, Per Georg, landskamrerare, **27:** 182.

Falkenberg af Bålby, Melker, lagman, slutl. greve, riksråd, **27:** 13; bil.: 9; **28:** bil.: 138.

Falkenberg af Trystorp, Gabriel, friherre, landshövding, **27:** 12.

Falkengréen, Christoffer, vice amiral, slutl. friherre, riksråd, **27:** 1—3, 197, 446, 496, 498, 503, 510, 512—513; **28:** 23, 212, 240; bil.: 90.

Falkengréen, Germund Abraham, vice president, slutl. friherre, landshövding, **27:** 14; bil.: 9; **28:** 304.

Falker, Carl, hovmarskalk, **27:** 18, 178; **28:** 121.

Faltzburg, Carl Gustaf von, friherre, generaladjutant, landshövding, **28:** 430.

Feif, Carl Fredrik, kommendörkapten, slutl. vice amiral, **27:** 17.

Feilitzen, von, familjen, **28:** 454.

Feltstierna, Jonas, kapten, slutl. överste, **27:** 16, 181.

Ferner, Bengt, kansliråd, **28:** 369, 371.

Fersen, Carl Reinhold von, greve, överhovjägmästare, slutl. riksråd, **28:** 353.

Fersen, Fredrik Axel von, greve, general, lantmarskalk, slutl. riksråd, fältmarskalk, **27:** 2—3; **28:** 361, 377, 435—438; bil.: 138.

Fieandt, Carl Johan von, major, **28:** bil.: 139.

Filenius, Petrus, biskop i Linköping, riksdagsman och talman i prästeståndet, **28:** 377.

Finlaij, Robert, kommerseråd, **27:** 20; **28:** 220—221, 354; bil.: 139.

Fitinghoff, Carl Otto, löjtnant, slutl. kaptenlöjtnant, **27:** 180.

Fitinghoff, Carl Otto eller Gustaf Fredrik, fältväbel, **28:** 61, 224.

Flach, Hans Filip, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 18, 177, 536; bil.: 4.

Flach, Johan Fredrik, auditör, slutl. lagman, **27:** bil.: 8; **28:** bil.: 138.

Fleming, Jakob, landshövding, **28:** 195—197. — Hans arvingar **28:** 195—198, 347.

Fleming af Lais, Fredrik Magnus, friherre, major, **28:** 421.

Fleming af Liebelitz, Claes Hermansson, friherre, kungl. råd, president, **28:** 147. — Hans hustru Anna **Cruus af Gudhem,** grevinna, **28:** 147. — Arvingarna **28:** 147—148.

Fleming af Liebelitz, Fredrik, friherre, kapten, slutl. överste, **27:**

6, 182, 255, 265, 458; bil.: 13; **28:** 374.

Fleming af Liebelitz, Herman, friherre, riksråd, generalguvernör, **28:** 147.

Fleming af Liebelitz, Johan Casimir, friherre, hovmarskalk, **27:** 19; **28:** bil.: 77.

Fleming af Liebelitz, Otto, friherre, riksråd, **27:** 128, 131, 175; **28:** 330—331, 333, 430, 433—434.

Floding, Per Gustaf, hovgravör, slutl. professor vid målar- och bildhuggarakademien, **28:** 367.

Fock, Georg Vilhelm, major, slutl. generallöjtnant **27:** 7, 14, 64; **28:** bil.: 139.

Fock, Reinhold Vilhelm, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 19; **28:** 121.

Forsberg, Olof, rådman i Stockholm, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 25, 55, 459.

Fougel (Vogel), Börje, bryggareålderman i Stockholm, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 402, 451—452; **28:** 348, 353.

Franc, Carl Fredrik, krigsråd, **28:** bil.: 139.

Franc, Gustaf Gabriel, häradshövding, slutl. lagman, **27:** 255, 446, 475, 529.

Franc, Per Christian, riddarhussekreterare, kansliråd, **27:** 54; **28:** 200.

Franckenheim, Carl Natanael, löjtnant, slutl. kapten, **27:** 275, 289—290, 309, 321—322; bil.: 61—63; **28:** 121—122.

Fredenstierna, Adam, hovrättsråd, slutl. vice president, **27:** 19; **28:** bil.: 139.

Fredrik I, konung av Sverige, **27:** 32, 432; **28:** 407, 409.

Freidenfelt, Carl Gustaf, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 178.

Freidenfelt (-eud-), Georg Johan, löjtnant, **27:** 16; bil.: 13; **28:** 191.

Freijtag, ätten, **28:** 446, 448.

Fries, Carl Gustaf, bokhållare i förmyndarekammaren i Stockholm, **28:** 273.

Fries, Elias, rådman i Jönköping, **28:** 108.

Friesendorff, Fredrik von, friherre, riksråd, **27:** 67—69, 75, 407, 506; **28:** 328, 331, 371, 430, 433—434; bil.: 134.

Frietz (Fritz), Isak, advokatfiskal i kommerskollegium. — Hans änka Elisabet **Lindström 28:** 118.

Frölich, Bengt Gustaf, greve, överste, slutl. landshövding, **28:** 240, 242, 244—247, 249, 251; bil.: 90—91.

Funck, Carl, friherre, riksråd, **27:** 67—69; **28:** 430, 433—434; bil.: 134.

Funck, Fredrik Ulrik, löjtnant, slutl. adjutant (överste), **27:** 7.

Funck, Gustaf, friherre, hovjunkare, **27:** 178.

Furtenbach, Johan Fredrik, sekreterare i Svea hovrätt, **28:** 184.

Furumarck, Carl Henrik, kapten, slutl. överste, **27:** 179.

Gaezan, Nicola, italiensk musikant, **28:** 110.

Gardemein, Arvid Reinhold von, ryttmästare, slutl. major, **28:** 64.

Geete, Sten Ulrik, löjtnant, slutl. major, **28:** 364.

Georgii, Johan Hubert, rådman i Stockholm, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 9, 403, 456—457; **28:** 308, 345.

Gerdessköld, ätten, **28:** 385, 400—401.

Gerdtson, Jost, amiralitetskapten, **27:** 312, 453.

Gerner, Jakob, överstelöjtnant, slutl. överste, **27:** 7, 15, 29; bil.: 9.

Gertten, Bernt Johan von, kapten, slutl. major, eller Carl Mauritz von, **28:** 368.

Gertten, Carl Mauritz von, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 7, 15, 163, 336, 412, 489; bil.: 13, 119—120, 141—143, 146—148; **28:** 23, 96, 110—111.

Gertten, Johan Vilhelm von, kommendörkapten, slutl. konteramiral, **28:** 212, 240, 366.

Gertten, von, **27:** 459, 479—481.

Giertta (Gerta), fru, (troligen Christina Charlotta, gift **Silfverskiöld**), **28:** 438.

Giese, Joakim Ulrik von, kammarråd i Pommern, **28:** 376.

Gisler, Per Henrik von, löjtnant, slutl. ryttmästare, **28:** 340.

Gjörwell, Karl Kristofer, vice bibliotekarie, publicist, **27:** 270.

Godenhielm, Bernt Johan, rustmästare. — Hans hustru Elisabet **Lagman 28:** 219.

Goës, Adam Reinhold, löjtnant, slutl. major, **28:** 454.

Gother, Engelbert, handelsborgmästare i Stockholm, talman i borgarståndet, **27:** 56.

Gottsman, Bernhard Henrik, kassör i riksens ständers bank, **28:** 216; bil.: 41.

Graaner, Petter, auditör vid livgardet, generalauditör, **27:** 449.

Granfelt, Gabriel Gustaf, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **27:** 7.

Grill, Claes, grosshandlare i Stockholm, direktör, brukspatron, **28:** 282.

Grill, Johan Abraham, grosshandlare i Stockholm, brukspatron, **28:** 239.

Gripenberg, Jakob Carl, major, slutl. generalmajor, **28:** 375.

Gripenberg, Magnus Vilhelm, hovrättsråd, slutl. lagman, **27:** 325; **28:** 121.

Gripenberg, Jakob Carl eller Magnus Vilhelm, **28:** 416—417.

Gripenstedt, Jakob, hovjunkare, **27:** 182.

Gripenstierna, Carl, slutl. friherre, protokollssekreterare, **28:** 381—383.

Gripenstierna, Fredrik, hovjägmästare, slutl. friherre, **27:** 44, 76, 180, 282, 395, 529—532; **28:** 36, 195—196, 200, 229, 298, 381—384.

Gripenstierna, Joel, kammarråd. — Hans arvingar **28:** 374, 377, 382.

Gripenstierna, Joel, kommissionssekreterare, slutl. (friherre), **28:** 383.

Gripenstierna, ätten, **28:** 381, 383—386.

Grissbach, Carl Gustaf, överste. — Hans hustru Beata **Rosensköld.** — Hennes arvingar **28:** 353.

Groth, Kristofer, kapten vid brandvakten i Stockholm, **28:** 114—115.

Grubbe, Carl Gustaf, kapten, slutl. konteramiral, **28:** 240; bil.: 82—84.

Grundel, fru, **28:** 438.

Grunnerus, Johan, överhovpredikant, prost i Åbo stift, riksdagsman i prästeståndet, **28:** 227—228.

Grönhagen, Claes Vilhelm, friherre, hovjunkare, tullråd, slutl. kammarherre, **27:** 60, 63, 65, 69—70, 74, 77—78, 128, 134—135, 140, 157—158, 172, 194, 209—210, 251—252, 258—260, 282—284, 286, 292, 308, 313, 318, 337, 340—341, 359, 380—381, 400, 403, 405, 424—425, 451, 455, 457, 461, 471, 498—499, 527; bil.: 22—35; **28:** 6, 17—18, 24, 32, 78—79, 91, 97—98, 106, 108—109, 123, 167—168, 177, 219, 221, 230, 263—265, 289, 350, 353 (trol.), 358, 365, 368, 375, 381, 387, 403, 406, 408—410, 434, 439—440, 442; bil.: 125—131.

Grönhagen, Johan Vilhelm, överstelöjtnant, slutl. generalmajor, **27:** 15.

Gustaf I, konung av Sverige, **27:** 529—530, 532; **28:** 129, 394.

Gustaf, kronprins av Sverige, sedermera konung **Gustaf III, 27:** 94—95, 125, 129, 267—268, 478; bil.: 19, 26; **28:** 91, 129, 353—354.

Gustaf II Adolf, konung av Sverige, **27:** 97, 216, 530, 532; bil.: 93.

Gyldenstolpe, Carl Edvard, underlöjtnant, slutl. major, **28:** 121, 297.

Gyldenstolpe, Gabriel Evert (Edvard), greve, kapten, slutl. överste, **27:** 469; **28:** 63, 303; bil.: 58—60, 139.

Gyldenstolpe, Nils Filip, greve, hovmarskalk, slutl. en av rikets herrar, **27:** 176, 182.

Gyllenadler, Claes Jakob, lagman, **28:** 374.

Gyllenberg, Carl Fromhold, löjtnant, slutl. major, **28:** 241; bil.: 91—93.

Gyllenborg, Carl David, greve, kammarherre, slutl. kommerseråd, **27:** 141.

Gyllenborg, Carl Johan, greve, kammarherre, slutl. president, **27:** 184, 256; **28:** bil.: 139.

Gyllenborg, Gustaf Adolf, greve, e. o. notarie, slutl. assessor, **27:** 35—38, 142—143, 231—232.

Gyllenborg, Gustaf Fredrik, greve, kammarråd, slutl. kansliråd, **27:** 189; bil.: 3, 13.

Gyllenborg, Henning Adolf, greve, riksråd, **27:** 194, 478; **28:** 328, 332.

Gyllenborg, Jakob Johan, greve, landshövding, **27:** 5, 11, 180—181; bil.: 4, 8; **28:** bil.: 77.

Gyllenbååt, Carl Casper, lagman, **27:** 18, 177, 446.

Gyllencreutz, Carl Gustaf, lagman, landshövding, **28:** 394.

Gyllenflycht, Christina Maria, fröken, **28:** 438.

Gyllengranat, Hans Gustaf, friherre, överste, slutl. generalmajor, **27:** 12; bil.: 9; **28:** bil.: 77.

Gyllenhaal, Hans Reinhold, kornett, **28:** 63.

Gyllenhaal, Lorentz (Lars) Herman, kammarherre, **28:** 148—155, 157—158, 160—163, 165—177, 179, 184; bil.: 77.

Gyllenhammar, Johan Gustaf, kommendörkapten, **27:** 274, 364; **28:** 121, 250, 308, 316.

Gyllenhielm, Carl Carlsson, friherre, riksråd, riksamiral, **28:** 395.

Gyllenpalm, Johan Ulrik, vice häradshövding, slutl. lagman, **28:** 265—266.

Gyllenram, Daniel Bernhard, ryttmästare, slutl. major, **27:** 14.

Gyllenram, Henrik, löjtnant, **28:** 121.

Gyllenspetz, Bengt Gustaf, sergeant, eller Ture, kapten, **28:** 13.

Gyllenstierna af Björksund och Helgö, Göran, greve, riksråd, slutl. riksmarskalk, **27:** 67—69, 75; **28:** bil.: 134.

Gyllensvaan, Fredrik, överstelöjtnant slutl. överste, **27:** 25, 38—41, 64, 119, 132, 136, 146—147, 232—234, 240, 243—244, 246, 248, 253, 261, 302—304, 312, 319, 328, 333, 347, 359—360, 402—403, 521—522, 527—528; **28:** 6, 19, 32—33, 36—37, 42, 49, 92—93, 103—104, 127, 143, 160, 177, 186, 192—193, 205, 209, 226, 235—236, 239, 241, 351, 353—354, 358, 364, 366, 372, 375, 387.

Gyllensvärd, Johan Anders, överjägmästare, **27:** 182, 247 (trol.); **28:** 60 (trol.), 63 (trol.), 259, 327, 353, 358, 422 (trol.); bil.: 139.

Göhle, Israel, garnisonsfältskär i Lovisa, **28:** 125.

Göthenstierna, Carl Ulrik, **27:** 516.

Haartman, Jakob, professor vid Åbo akademi, slutl. biskop i Åbo, **27:** 477—478; **28:** 214.

Hagendorn, Alexander Mauritz von, löjtnant, slutl. ryttmästare, **27:** 15.

Hagtorn, Lars Jakobsson, sekreterare i borgarståndet, assessor, slutl. kanslidirektör, **28:** 372, 376.

Haij, Henrik Herman, kapten, slutl. major, **27:** 16.

Haij, Vollrat Vilhelm, major, slutl. överste, **27:** 13, 177, 446; bil.: 14; **28:** 358—359.

Hallenborg, Carl Arvid, auditör, slutl. hovrättspresident, **27:** 7, 490; bil.: 13; **28:** bil.: 139.

Hallman, Johan Gustaf, andre livmedicus, slutl. assessor i collegium medicum, **28:** 351, 361.

Hallonquist, Jakob Magnus, ryttmästare, **27:** 516.

Hamilton, Gustaf David, greve, fältmarskalk, **27:** 6, 8, 11, 22, 43—45, 53, 271, 366, 473—474; bil.: 8; **28:** 33, 115—116, 168—169, 187, 205, 283, 292, 373—374, 417; bil.: 138.

Hamilton af Hageby, Carl Otto, friherre, riksråd, **27:** 128, 131, 184; **28:** bil.: 138.

Hamilton af Hageby, Fredrik Ulrik, friherre, hovmarskalk, slutl. landshövding, **27:** 14, 180.

Hamilton af Hageby, Johan Abraham, friherre, landshövding, slutl. generalmajor, **27:** 5, 11, 131—132, 137, 182—183, 345, 537; bil.: 3, 8; **28:** 22, 152, 414.

Hamilton af Hageby, Fredrik Ulrik eller Johan Abraham, **27:** 488; **28:** 358.

Hamrén, Lars, sekreterare i kommerskollegium, slutl. assessor, notarie i bondeståndet, **27:** 159, 188; **28:** 364, 373.

Hanck, Carl Gottfrid, kronofogde, Södra Gersbo, Västerfärnebo, Västm., **27:** 317.

Hanquist, Johan, rådman i Västervik, slutl. borgmästare, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 77, 439.

Haring, Henrik, Torstilla, Jorois, S:t Michels län, **28:** 219.

Hasenkampff, Johan Christoffer, lagman, **27:** 23, 27, 154—155, 170—172, 242, 305—306, 312, 420—421, 491—492; **28:** 163, 316, 330—331, 353, 358, 365, 373, 403, 405—407, 413—414, 419, 432, 436, 439; bil.: 139.

Hassel, Henrik, professor vid Åbo akademi, **28:** 215.

Hasselquist, Olof, guldsmed i Jönköping, **27:** 477.

Hastfer, Arvid Adam, friherre, major, **28:** 199—200, 260—263.

Hastfer, Bernt Johan, friherre, major, slutl. rysk brigadgeneral, **27:** 179, 489; **28:** 200, 261, 263, 360.

Hastfer, Gustaf Bernt, friherre, kammarherre, **28:** 200.

Hauswolff, Carl Johan von, räntmästare, **27:** 18; **28:** bil.: 77.

Hauswolff, Hans Reinhold von, kapten, slutl. major, **27:** 538.

Hecht, Johann Julius von, geheimerat, preussisk minister vid förhandlingarna i Hamburg, **28:** 164.

Hedenström, Peter, häradsfogde, Kumla, Stenkvista, Söd., **28:** 146—147.

Hederhielm, Gustaf Otto, kommissarie, slutl. kammarrevisionsråd, **28:** 369.

Hederstierna, Carl Magnus, kaptenlöjtnant, slutl. major, **28:** 212, 241; bil.: 94—95.

Hederstierna, Salomon, major, slutl. landshövding, generalmajor, **27:** 18, 180.

Hegardt, Peter Fredrik von, statssekreterare, slutl. friherre, **27:** 5, 53, 145, 538; bil.: 3.

Heland, Johan von, kansliråd, slutl. statssekreterare, **28:** 121.

Heldenhielm, Johan Adam, kommendör, **27:** 335, 494, 520; bil.: 82—92; **28:** 35—36, 64, 98, 106.

Hellberg, Samuel, rådman i Västerås, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 366.

Helleday, Johan Henrik, kommissarie i riksens ständers bank, **28:** 368.

Hellman, Per, vice amanuens vid antikvitetsarkivet, slutl. förste amanuens, **28:** 370—371.

Herkepæus, Christian, advokatfiskal i kommerskollegium. — Hans sterbhus, **28:** 118.

Hermansson, Johan von, överste, slutl. generalkvartermästare, **27:** 13.

Hermansson, Mattias von, (friherre), president, slutl. greve, riksråd, **27:** 29, 43, 55—56, 145, 152; bil.: 9; **28:** bil.: 138.

Hermelin, Carl, friherre, riksråd, **27:** 67—69, 97; **28:** 330; bil.: 134.

Hermelin, Samuel Gustaf, friherre,

vice notarie, slutl. bergsråd, **28:** 357.

Herweghr, Daniel, domprost i Västerås, slutl. biskop i Karlstad, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 526.

Hesselberg, Peter, boktryckare och bokhandlare i Stockholm, **27:** 320.

Hierta, Carl, överste, slutl. friherre, general, **27:** 11, 186, 189, 199, 254, 270—271, 302, 396—398, 408—409, 454, 478, 486, 495, 537; bil.: 12, 148—152; **28:** 2, 21, 24, 64—65.

Hierta, Lars, överste, slutl. friherre, generalmajor, **27:** 20, 179, 194—195; **28:** 455.

Hildebrand, David Henrik, ryttmästare, **28:** 116, 236.

Hildebrand, Gotthard, Henrik. — Hans änka Magdalena Sofia de **Walle 28:** 116, 236.

Hintze, Johan Peter, skogsförvaltare i Albo härad, Krist., sederm. hejderidare, **28:** 222, 292.

Hirscheidt, Otto von, vice korpral, **28:** 64.

Hjärne, Carl, kungl. sekreterare, slutl. assessor, **27:** 16; bil.: 8; **28:** bil.: 139.

Hjärne, Erland Fredrik, e. o. bergsråd, **27:** 450.

Hjärne, Gustaf Adolf, (friherre), riksråd, slutl. (greve), **27:** 98, 100, 125—127, 133, 142, 156; **28:** bil.: 138.

Hoffmeister, Anton, häradshövding, **27:** 518.

Hofman, Sven Svensson, rusthållare, Butorp, Torpa, Älvsb., **27:** 313; **28:** 185.

Hofving, Carl Gustaf, färgare i Stockholm, **28:** 374.

Holmbeck, Truls, f. d. gästgivare, Anderslöv, Malm., **27:** 534.

Holmström, Anders Fredrik, f. d. aktuarie i manufakturkontoret, slutl. kanslist i kommerskollegium, **28:** 352.

Horn af Björneborg, Gustaf, greve, riksråd, fältmarskalk, **27:** 532.

Horn af Ekebyholm, Adam, greve, riksråd, överstemarskalk, **27:** 67—69; **28:** 331; bil.: 134.

Horn af Ekebyholm, Arvid Bernhard, greve, riksråd, kanslipresident, **28:** 381.

Horn af Rantzien, Baltzar Filip, greve, kaptenlöjtnant, slutl. överstelöjtnant, **28:** 355, 366.

Horn af Åminne, Christer, friherre, kansliråd, **27:** 6, 201; **28:** 35—36, 151—152, 155, 165, 189—190, 259, 314—315, 350, 355.

Horn af Åminne, Fredrik, friherre, överste, slutl. greve, general, **27:** 16, 35, 198, 271, 295—297, 401, 421—423; bil.: 9; **28:** 59, 171—173, 373, 375, 421; bil.: 139.

Horn af Åminne, Gustaf Adolf, friherre, överste, slutl. greve, president, **27:** 13, 177.

Horrn, Laurentius, gymnasieboktryckare i Västerås, **28:** 141.

Hummerhielm, Per, friherre, överstelöjtnant, **27:** 15, 124, 180, 446; **28:** 64, 120, 188—189, 230—238.

Hülphers, Nils, rådman i Hedemora, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 273.

Hyphoff, Joakim, överkrigskommissarie, lanträntmästare i Kristianstads län, **27:** 518—519.

Håkansson, Olof, nämndeman, Lösens by, Lösen, Blek., bondeståndets talman, **27:** 188; **28:** 110, 114.

Håkansson, Sven, bonde, Smedjebo, Byarum, Jönk., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 176, 220, 311, 365, 524; **28:** 113, 136, 162, 240, 259, 304, 313, 323.

Hård af Segerstad, Alexander Magnus, kapten, **27:** 516.

Hägerflycht, Johan Axel, löjtnant, slutl. överste, **27:** 7, 182.

Hägerflycht, Nils Henrik, ryttmästare, slutl. överstelöjtnant, **27:** 404—406, 470—471, 518; **28:** 190, 402—403.

Hägerflycht 27: 131, 239, 403.
Hägg, Torsten Torstensson, rusthållare, Torstilla, Jorois, S:t Michels län, **28:** 219—220. — Hans hustru Maria Elisabet **Mahlman 28:** 219, 259.
Hökeflycht, kornett(!). — Hans änka **28:** 438.
Höpken, Anders Johan von, greve, riksråd, **27:** 194, 478; **28:** 328, 332.
Höpken, Carl Fredrik von, friherre, president, **27:** 12, 409—413, 415, 418, 421—426, 428, 433, 435—436, 439—441, 443—444, 446; bil.: 9; **28:** 62, 365; bil.: 28.
Höpken, Carl Otto von, statssekreterare, slutl. friherre, president, **27:** 145, 186; bil.: 9.

Ignatius, Johan, hovrättsråd, slutl. vice president i Åbo hovrätt, **28:** 219, 327, 341—343.
Inlander, Carl Fredrik, modellörgesäll vid Rörstrands porslinsfabrik, Stockholm, **28:** 145—146, 195, 269.
Insenstierna, Maria Elisabet, se **Jernfeltz,** G. C.
Iserhielm, Carl Vilhelm, hovjunkare, **27:** 7, 255; **28:** 266.
Iskanius, Anders, Torstilla, Jorois, S:t Michels län, **28:** 219.
Isopedia, Anna Catharina, se **Brandtberg,** A.
Israelsdotter, Anna, se **Olsson,** Å.

Jansson, Erik, häradsdomare, Eneby, Skå, Sthlm, riksdagsman i bondeståndet, **27:** 137.
Jennings, John, kammarherre, bruksägare, slutl. hovmarskalk, **27:** 20, 26—27, 39, 61, 64, 70—71, 119—120, 157, 254, 263, 304—305, 343—344, 384—385, 435—436, 465—466, 488; bil.: 4, 9; **28:** 29—30, 33—34, 46—49, 166—168, 178, 237, 286—287, 317, 333, 358, 365, 375—376.
Jerlström, Carl Fredrik, kaptenlöjtnant, slutl. major, **27:** 18, 177, 473, 491, 536, **28:** 115, 141, 206, 209, 241—242, 251—252, 297, 330, 350, 366, 393, 402, 424, 428.
Jernfeltz, Gustaf Crispin, överste, **28:** 223—224. — Hans hustru Maria Elisabet **Insenstierna 28:** 223—224.
Jernsköld, Vilhelm, ryttmästare, **27:** 490.
Johansson, Anders, Södra Gersbo, Västerfärnebo, Västm., **27:** 317.
Jonsson, Håkan, bonde, Överby, Svanhals, Österg., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 536.
Jonsson, Mårten, bonde, Repetuaröd, Hörröd, Krist., **28:** bil.: 132.
Jungmarker, Daniel, murmästare i Göteborg, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 536; **28:** 22, 79.
Jägerhorn af Spurila, Carl Fredrik, kapten, **27:** 179.
Jägerhorn af Spurila, Reinhold Johan, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 6(?); **28:** 341.
Jägerhorn af Storby, Gustaf Henrik, löjtnant, slutl. major, **27:** 6(?).
Jägerskiöld, Carl Johan, underlöjtnant, slutl. överstelöjtnant, **27:** 7, 16; **28:** 219.
Jönsson, Anders, bonde, Repetuaröd, Hörröd, Krist., **28:** bil.: 132.
Jöransson, Anders, bergsman, Åsen, Ovansjö, Gävl., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 450.

Kagg, Lars, friherre, löjtnant, **27:** 22, 24—26, 30—32, 34—35, 38—39, 41—42, 141, 179, 183—184, 191, 209, 212, 219, 264, 299, 352—353, 411—412, 465, 489; bil.: 4—5, 10—12, 35—36, 38; **28:** 19—20, 53—54, 93, 120, 157, 177—178, 216, 296, 304, 331, 356, 366, 368, 372—373, 399; bil.: 76, 133—134.
Kahl, Gustaf Adolf, sekreterare, slutl. i kommerskollegium, **27:** 527—528; **28:** 37—40.

Kalling, Per, friherre, riksråd, slutl. greve, **27:** 67—69, 120; **28:** bil.: 134.

Kanterberg, Nils Carl, kammarherre, **27:** 182.

Karl I, konung av England, **27:** 306.

Karl XI, konung av Sverige, **27:** 529, 531—532; bil.: 95; **28:** 148, 197, 389.

Karl XII, konung av Sverige, **27:** 373, 402; bil.: 123; **28:** bil.: 5.

Karl, prins av Sverige, sedermera konung **Karl XIII, 27:** 22, 30, 43, 48; **28:** 354.

Karl X Gustaf, konung av Sverige, **28:** bil.: 4.

Karlsten (Carlstein), Charlotta Justina, fröken, **28:** 438.

Kellman, Axel, överdirektör vid generallanttullverket, **28:** 374.

Kempensköld, Daniel, löjtnant, slutl. major, **27:** 179.

Kepplerus, Alexander, borgmästare i Lovisa, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 333.

Kierman, Gustaf, politiborgmästare i Stockholm, **28:** 275, 278.

Kijk, Johan Jakob, brukspatron, bergsråd, Kuhmis, Perno, Åbo och Björneborgs län, **28:** 95.

Kirstein, Valdemar Anton, riddarhuskamrerare, kammarrevisionsråd, **27:** 158; **28:** 396—397, 441.

Kiörning, Mattias, borgmästare i Härnösand, slutl. lagman, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 144, 273, 318, 384, 521; **28:** 135, 187, 217.

Kjellberg, Adam Ludvig Andersson, kvartermästare. — Hans änka Charlotta von **Segerberg 28:** 438.

Klinckowström, Ture Leonard, kammarherre, slutl. friherre, president, överstemarskalk, **27:** 180.

Klingenstierna, Erik Gustaf, löjtnant, slutl. generalfälttygmästare, **28:** 121, 297.

Klingfelt, Claes Göran, major, slutl. överste, **27:** 182.

Klingfelt, Nils, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 19.

Klingspor, Christian Fredrik, hovrättsråd, slutl. friherre, vice president, **27:** 172, 179, 318; **28:** bil.: 76.

Klingspor 27: 73, 134, 140.

Klint, Georg Fredrik, auditör vid Kronobergs regemente, **28:** 377.

Kneiff (Cneiff), Johan David, ekonomidirektör, Kaskö by, Nerpes, Vasa län, **28:** 227—228.

Knorring, Anna Sofia von, se **Skogh,** V.

Knorring, von, ätten, **28:** 446.

Knutberg, Carl, kapten mechanices, **28:** 361.

Kock, Johan, handelsman i Stockholm, **28:** 356.

Kolthoff, Herman Henriksson, assessor i kommerskollegium, **28:** 119.

Korff, Johan Albrecht von, baron, rysk minister i Stockholm, sederm. ambassadör, **28:** 175.

Kothen, Fredrik Gustaf von, major, **27:** 15, 176.

Krabbe, Patrik, f. d. t. f. landskamrerare på Gotland, **28:** 447.

Kristian II, konung av Danmark, **27:** bil.: 135.

Kristina, drottning av Sverige, **28:** 353, 387.

Krok, landsfiskal, **27:** 455.

Krook, Jonas, handelsman i Karlskrona, riksdagsman i borgarståndet, slutl. kommerseråd, **28:** 315.

Kruse af Elghammar, Johan Gideon, kommendant, **27:** 181; **28:** 64.

Krusenstierna, Mauritz, Adolf von, vice amiral, slutl. amiral, **27:** 402.

Kruskopf, Anders, borgmästare i Karlstad, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 115, 188, 231.

Kruuse af Verchou, Carl Magnus, friherre, ryttmästare, slutl. generalmajor, **28:** 455.

Kurck, Arvid Fredrik, friherre, assessor, slutl. (greve), president, **28:** 180, 366, 373.

Kurck, Axel Johan, friherre, kammarherre, **27:** 76, 78, 103, 114, 119; **28:** 349.

Kuylenstierna, Carl Vilhelm, kaptenlöjtnant, slutl. överste, **27:** 189; bil.: 3.

Küsel, Carl Gottfrid, grosshandlare i Stockholm, direktör, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 242, 308.

Kåse, Anders, löjtnant, slutl. ryttmästare, **28:** 297.

Köhler, Fredrik von, friherre, major, slutl. generalmajor, **27:** 163—164, 179; **28:** 64.

Köhler, Samuel, handelsman i Stockholm, **27:** 517.

Köhnnigstedt, Edvard Gregorius von, överstelöjtnant, **27:** 17, 181.

König, Henrik, superkargör, **27:** 468.

König, Jakob Leonard, kapten, slutl. överste, **27:** 16, 179; **28:** 64.

Ladau, Fredrik Vilhelm, kapten, slutl. major, **28:** 426.

Lagerberg, Adam Otto, greve, landshövding, **27:** 5, 177, 181, 201.

Lagerberg, Lars Herman, kvartermästare, **28:** 63, 353, 358.

Lagerberg, Lars Herman eller Per, ryttmästare, **28:** 12, 420.

Lagerbielke, Axel, friherre, riksråd, **27:** 67—69; **28:** 191, 330; bil.: 134.

Lagerbielke, Frans, kaptenlöjtnant, slutl. överstelöjtnant, **27:** 179, 260; **28:** 224, 240—241, 249—250, 405.

Lagercrantz, Bengt, ryttmästare, slutl. major, **28:** 92.

Lagercrantz, Fredrik, kapten, slutl. hovjägmästare, **27:** 180, 309; **28:** 23, 356; bil.: 139.

Lagercrantz, Fredrik eller Jakob, kaptenlöjtnant, **28:** 151, 412.

Lagerfelt, Carl Gustaf, friherre, kammarherre, **28:** 385—386.

Lagerfelt, Gustaf Adolf, (friherre), landshövding, president, **28:** 385—386, 454.

Lagerfelt, Israel, friherre, kvartermästare, slutl. överstelöjtnant, **28:** 385—386.

Lagerfelt, ätten, **28:** 385.

Lagerflycht, Carl Bartold, kansliråd, slutl. (friherre), **28:** bil.: 77, 139.

Lagerhjelm, Axel Alexander, kammarherre, häradshövding, slutl. kanslist, **27:** 345—346, 385—386.

Lagersvärd, Fredrik, kapten, **27:** 6, 52, 78—82, 267, 299, 308, 318, 356, 399, 444—445, 474, 487—488, 494, 507—508; **28:** 11, 14, 20, 22, 122, 125, 163, 238, 331, 358, 363, 373, 375, 402, 404, 406, 409, 427, 432, 436—438, 446, 451, 455.

Lagervall, Magnus, vice borgmästare i Östhammar, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 356.

Lagman, Elisabet, se **Godenhielm,** B. J.

Landgren, Per Gustaf, borgmästare i Simrishamn, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 318; **28:** 193.

Lange, Johan Georg, boktryckare i Stockholm, **28:** 361.

Langelot, Elias, överstelöjtnant vid holsteinska livregementet till fot, **28:** 356.

Langman, Adam Magnus, kapten, slutl. vice landshövding, **27:** 13, 180; **28:** bil.: 139.

Langman, Hedvig Vilhelmina, fröken, **28:** 438.

Lannerstierna, Magnus Vilhelm, major, **27:** 179, 254, 258—259, 413.

Lantingshausen, Jakob Albrekt von, friherre, överståthållare, **27:** 12, 126, 133, 141, 156; bil.: 3, 9; **28:** 183, 215.

Lantingshausen, friherrliga ätten, **28:** 385.

Lantmarskalken se **Fersen,** F. A. von.

L'Archeveque, Pierre Hubert, fransksvensk bildhuggare, **28:** 394.

Larsson, Anders, nämndeman, Torseröd, Hjärtum, Göteb., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 77, 141.

Larsson, Erik, bonde, Laggartorp, Stenkvista, Söd., **28:** 146—147.

Larsson, Nils, sockenskräddare, Torsberga, Stenkvista, Söd., **28:** 146—147.

Larsson, Olof, bonde, Kumla, Stenkvista, Söd., **28:** 146.

Larsson, Per, nämndeman, Almhult, Seglora, Älvsb., riksdagsman i bondeståndet, **28:** 94.

Lauriers, Jean Raymond, manufakturist i Stockholm, **28:** 353.

Le Febure, Jean Henry, brukspatron, direktör, **28:** 239.

Leijonancker, Fredrik Vilhelm, kaptenlöjtnant, slutl. konteramiral, **27:** 28, 71, 119, 160, 164, 208—209, 497; **28:** 64, 121, 212, 241, 245—246, 362, 366, 374, 399, 404, 414—415; bil.: 95—97, 102, 139.

Leijonancker, Johanna (Juliana) Sofia, fröken, sedermera gift **Lefrén, 28:** 439.

Leijonancker, Lovisa Ulrika (Ulrika C.), fröken, **28:** 439.

Leijonhielm, Carl Fredrik, friherre, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 14, 182.

Leijonhielm, David Henrik, friherre, major, **27:** 176; bil.: 14.

Leijonhielm, Vilhelm, friherre, korpral, slutl. överste, **27:** 178.

Leijonhufvud, Axel Gabriel, friherre, hovmarskalk, slutl. hovrättspresident, **27:** 537; bil.: 8; **28:** 120; bil.: 138.

Leijonhufvud, Knut Henrik, friherre, kammarherre, **27:** 180.

Leijonhufvud, Sebastian, friherre, löjtnant, slutl. överste, **27:** 358, 360, 362.

Leijonmarck, Gustaf Adolf, sekreterare, slutl. vice president, **27:** 178, 191, 202, 413—418, 483—484; **28:** 236—237, 290, 341(?), 374, 442, 444; bil.: 139.

Leijonmarck, Per, ryttmästare, **27:** 76, 265; **28:** 360.

Leijonstedt, Carl Vilhelm, greve, hovmarskalk, slutl. landshövding, **27:** 6, 44, 179; bil.: 7; **28:** bil.: 138.

Leijonsten, Georg Vilhelm, kommendörkapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 243, 266, 274—275, 352, 360, 492; **28:** 126, 128, 191, 212, 240, 251—252; bil.: 84—89.

Lemvik, Hans Karl, kammarförvant i amiralitetskollegium, slutl. kamrerare, **28:** 93, 182—183.

Lerström, Mattias, korpral, **27:** 317.

Lewenhaupt, Charles Emil, greve, överstelöjtnant, slutl. generalmajor och en av rikets herrar, **27:** 2, 6, 11, 178; bil.: 8; **28:** 65—66, 137, 149—151, 328, 355, 361, 376; bil.: 76, 138.

Lewenhaupt, Mauritz Casimir, greve, överste, slutl. generallöjtnant, **27:** 178.

Lilius, Anders Henrik, prost i Åbo stift, slutl. kontraktsprost, **28:** 227—228.

Lilliecreutz, Anna Margareta, se **Seth,** G. von.

Lilliecreutz, Carl Axel Christoffer, friherre, ryttmästare, **27:** 256.

Lilliehorn, Per, kaptenlöjtnant, slutl. konteramiral, **27:** 23, 28, 48, 50—51 (trol.), 187—188 (trol.), 199—200, 207—209, 214, 240, 255, 412; **28:** 23, 95, 100—101, 105, 134 (trol.), 136 (trol.), 138 (trol.), 173, 202—203, 205—207, 238—240, 246—247, 251 (trol.), 289, 294, 366, 374.

Lilliehorn, Per eller Gert Julius, kapten, **27:** 7—8, 43, 45, 61—62, 65, 73—74, 172, 193—194, 198, 360, 536; **28:** 116, 129, 193, 217, 224, 238, 307, 346, 353, 438, 451.

Lilliehöök af Fårdala, Bleckert, överstelöjtnant, **27:** 182.

Lillienberg, Erik Gustaf, generalmajor, slutl. (friherre), generallöjtnant, **27:** 16.

Lillienberg, Johan Georg, president, slutl. greve, **27:** 17, 53; bil.: 9; **28:** 365.

Lilliesvärd, Carl Julius, vice korpral (ryttmästare), **27:** 76.

Lilliesvärd, Johan Magnus, friherre, löjtnant, slutl. överste, **28:** 40.

Lindelöf, Carl Adolf, vice häradshövding, **28:** 64, 363, 375, 421.

Lindencrona, Erik Gustaf, häradshövding, slutl. landshövding, **27:** bil.: 8.

Linderstedt, Erik, kapten, **27:** 33, 61, 63, 73, 136, 139—140, 149—151, 156, 163—165, 167, 185, 193, 195, 220—221, 248, 253, 254 (trol.), 258, 262, 264, 278—279, 311—312, 317—318, 334, 348, 357, 372—376, 406, 436—437, 457—458, 461, 463, 467—468, 471—472, 474, 481—482, 495, 503—506, 528; bil.: 10—12, 46—52; **28:** 8, 13, 16, 45, 64, 102, 123, 157—159, 203—204, 208, 290, 305, 348, 362—363, 365, 380—381, 385, 401—402, 404—405, 411, 415—416, 419, 424, 436, 442, 450—451; bil.: 43—49.

Linderstedt, Johan, hovrättsråd, **27:** 20, 177; **28:** 232, 259, 374, 378; bil.: 77, 139.

Linderstedt, Erik eller Johan, **28:** 177, 343, 356, 358.

Lindskoug, Isak, stadssekreterare i Kristianstad, slutl. rådman, **28:** 352, 360.

Lindström, Elisabet, se **Fritz,** I.

Lindt (Lind), Henrik von, assessor, **28:** 107.

Lingen, Reinhold Johan von, friherre, landshövding, **28:** 107.

Linnerhielm, Jonas, hovrättsråd, **27:** 18, 335—336, 399, 407—408, 418—420, 429, 431, 436, 444; bil.: 8; **28:** 62—63, 124.

Linroth, Claes Gustaf, kammarherre, **28:** 63, 96; bil.: 138.

Ljungberger, Gustaf, medaljgravör, professor vid målare- och bildhuggarakademien, **28:** 354, 368.

Ljungfelt, Abraham, kapten, **28:** 63.

Ljungfelt, Magnus, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **28:** 92.

Lode från Livland, Göran Vilhelm, vice landssekreterare, slutl. hovrättspresident, **27:** 76, 269, 289—290, 309; **28:** 63; bil.: 139.

Lode från Livland, Johan Herman, fänrik, slutl. landshövding, **27:** 182, 490.

Lode från Livland, Reinhold Johan, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 14, 189.

Lode från Finland, 27: 439.

Loffman, Hektor Johan, löjtnant, slutl. fabrikör, **28:** 114—115.

Lostierna, Carl Fredrik, landskamrerare, **27:** 182; **28:** 309—310; bil.: 139.

Lostierna, Johan Lennart, f. d. underlöjtnant, **28:** 309—310.

Lovisa Ulrika, drottning av Sverige, **27:** 162, 167, 266—267, 293—294; **28:** 91, 346, 371, 373—374, 377.

Lovisin, Gustaf Adolf, friherre, löjtnant, **27:** 189; bil.: 3.

Lundborg, Anders, häradshövding i Södertörns domsaga. — Hans barn **27:** 402, 451.

Lundroth, Anders, justitieborgmästare i Norrköping, **28:** 352.

Lübecker, Georg Reinhold, friherre, kornett, slutl. kapten, **28:** 122.

Lütkeman, Gabriel Timoteus, superintendent i Visby, slutl. biskop, **27:** 24, 69, 77; **28:** 181, 254.

Löfling, Johan Gustaf, kapten, **27:** 13.

Löfving, Henrik, kapten vid Tavastehus regemente, **27:** 522—523; **28:** 349. — Hans änka Gertrud Eleonora **Löfving 28:** 374. — Hans arvingar **28:** 373.

Löth-Örnsköld, Carl Daniel, ryttmästare, slutl. friherre **Örnsköld,** överstelöjtnant, **27:** 17; bil.: 8; **28:** 369.

Löth-Örnsköld, Mårten Ludvig, överstelöjtnant, slutl. friherre **Örnsköld, 27:** 19, 93—95, 178, 219—220, 336; bil.: 109—118; **28:** 54—55, 162.

Löth-Örnsköld, Per Abraham, landshövding, slutl. friherre **Örnsköld, 27:** 18, 250; bil.: 9; **28:** 51—52, 99—100, 170, 336; bil.: 139.

Löth-Örnsköld 27: 5, 125.

Löwen, Fabian, generalmajor, slutl. friherre, **27:** bil.: 9; **28:** 169.

Löwenhielm, Carl Gustaf, kapten, slutl. överste, **27:** 19.

Löwenhielm, Carl Gustaf, greve, riksråd, kanslipresident, **27:** 128.

Löwenhielm, Fredrik Adolf, greve, kammarherre, legationssekreterare, slutl. hovkansler, **27:** 124.

Löwenhielm, grevliga ätten, **28:** 384.

Mahlman, Maria Elisabet, se **Hägg,** T. T:son.

Maleberg, Stefan, regementshovslagare, **28:** 387—388.

Maléen, Irsael Jakob, fänrik vid Västgöta-Dals regemente, hejderidare på Åland **28:** 41—42.

Malmerfelt, Carl Fredrik, löjtnant, slutl. ryttmästare, **27:** 463, 489; bil.: 148; **28:** 96.

Malmerfelt, Erik, överstelöjtnant, slutl. överste, **27:** 11; **28:** 120.

Malmerfelt, Olof, landshövding, **28:** 358.

Mannerheim, Johan August, överste, slutl. friherre, **27:** 17.

Mannerhierta, Bengt Adolf, kapten, slutl. major, **27:** 256; **28:** 63, 355; bil.: 139.

Mannerhierta, Esaias Immanuel, vice häradshövding, notarie, slutl. häradshövding, assessor, **27:** 518.

Mannerstedt, Erik, kaptenlöjtnant, **27:** 181; **28:** 190, 212, 241.

Matérn, Carl Gustaf von, löjtnant, slutl. major, **27:** 76; bil.: 14—17; **28:** 91.

Matérn, Johan Fredrik von, löjtnant, slutl. generalkvartermästarelöjtnant, **28:** 348.

Meck, Nils Vilhelm, kapten, slutl. major, **27:** 17, 163.

Meijerfeldt, Johan August, greve, överste, slutl. fältmarskalk, en av rikets herrar, **27:** 6.

Meldercreutz, Jonas, professor, **28:** 313.

Mellin, Gustaf Adolf, friherre, löjtnant, slutl. major, **27:** 181.

Menander, Carl Fredrik, biskop i Åbo, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 9.

Mildahn, Johan Georg, yllefabrikör i Landskrona, **28:** 318, 372.

Modée, Axel Julius, kapten, **27:** 265; **28:** 120—121; bil.: 77, 139.

Modée, Gustaf, löjtnant, slutl. överste, **27:** 13, 214—215, 393, 490; **28:** 63, 305—307; bil.: 66—73, 139.

Modée, Axel Julius eller Gustaf, **27:** 396; **28:** 15, 135, 373, 400, 447.

Modéer, Adolf, kommissionslantmätare, **28:** 363—364.

Momma, Peter, direktör vid kungl. boktryckeriet, **27:** 320.

Montesquieu, Charles de Secondat de, baron, fransk filosof, **27:** bil.: 68.

Montgomery, Robert, kapten slutl. överste, **27:** 251, 253, 255; **28:** 92.

Morman, Johan Holger, kapten **27:** 7.

Munktell, Anders, kapten, fabrikör i Leksand, **28:** 362.

Munsterhielm, Anders Gustaf, fänrik, slutl. kapten, **28:** 122, 365; bil.: 139.

Månsson, Johan, bonde, Torsfall, Gladhammar, Kalm., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 57—58.

Möller, Carl Adolf, fänrik, slutl. landshövding, **28:** 297; bil.: 139.

Möllerstierna, Johan Daniel, major, **27:** 136, 155, 356, 366; **28:** 63, 143, 449.

Mörck, Isak Persson, handlande och brukspatron i Jönköping, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 520—521; **28:** 94, 107.

Mörck, Carl Gustaf, klädesfabrikör i Stockholm, **28:** 349.

Mörner af Morlanda, Adolf, greve, landshövding, **27:** 89.

Mörner af Morlanda, Carl Gustaf, greve, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **27:** 6, 138, 179.

Mörner af Morlanda, Hampus Stellan, friherre, överste, slutl. general, **27:** 11, 66.

Mörner af Morlanda, Hans Didrik, friherre, kapten, slutl. major, **27:** 5.

Nackreij, Olof von, generalauditör, slutl. landshövding, **27:** 114—117, 125, 129—130, 161, 305, 354—355, 361, 509—510, 528; **28:** 102, 107, 109, 134—135, 139—140, 165—166, 280—281, 295, 316—317, 326, 336, 338, 343, 351, 353, 363, 375, 385, 432—433, 440—441, 449.

Neander, Håkan, borgmästare i Ystad, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 320—321.

Netherwood, Anders, kontorsskrivare, slutl. bankokommissarie, **28:** 328.

Nilsson, Jöns, arbetsbonde, Smedstorp, Krist., **28:** 255, 257.

Nolcken, Johan Fredrik von, friherre, kammarherre, slutl. envoyé, **27:** 184.

Norberg, Carl Axel, fabrikör i Stockholm, **28:** 367, 374.

Norberg, Jon Olofsson, häradsdomare, Risnäs, Stigsjö, Vrnl., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 285.

Nordencrantz, Anders, kommerseråd, **27:** 109, 298, 303; **28:** 111.

Nordencreutz, Fredrik Jakob, överste, **27:** 246.

Nordenheim, Samuel, kapten. — Hans hustru Ulrika Emerentia **Prytz 28:** 439.

Nordenhielm, Vilhelm, assessor, **27:** 56; **28:** 184.

Noreen, Erik, borgmästare i Vimmerby, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 191, 202.

Numers, Fredrik Magnus von, major, slutl. överste, **27:** 6, 14.

Nyman, Hans, direktör vid stycke- och järnbruken, **28:** 128—129.

Nääf, Vilhelm Robert, professor vid Åbo akademi, **27:** 477; **28:** 214.

Odel, Anders, direktör vid hall- och manufakturrätten i Stockholm, vitter författare, **27:** 313—314.

Odelstierna, Erik, bergmästare, **27:** 7, 17; **28:** 64.

Oelreich, Niklas von, president, **27:** 76, 329—330, 448; **28:** 44, 64; bil.: 11—35.

Oldenskiöld, Erik, kapten, slutl. major, **27:** 182; **28:** 122, 207, 348.

Olivecreutz, Johan, lagman, **27:** 180; **28:** 320, 322—326; bil.: 139.

Olivecrona, Johan Adolf Hansson, hovjunkare, **28:** 454.

Ollonberg, Ture, friherre, lagman. — Hans hustru Christina Maria **Silfverskiöld 28:** 334, 340.

Olofsdotter, Kerstin, se **Olsson,** Anders.

Olofsson, Olof, nämndeman, Huseryd, Kimstad, Östg., riksdagsman i bondeståndet, **28:** 94, 184.

Olsson, Anders, åbo, Horstboda, Lövestad, Malm., **28:** 221—222, 292. — Hans hustru Kerstin **Olofsdotter 28:** 221—222, 274, 292.

Olsson, Per, bonde, Repetuaröd, Hörröd, Krist., **28:** bil.: 132.

Olsson, Åke, bonde, Greggemåla by, Rödby, Blek., **27:** 517. — Hans hustru Anna **Israelsdotter 27:** 517.

Olthoff, Adolf Fredrik von, regeringsråd i Pommern, **28:** 164, 376—377.

Otter, Salomon von, friherre, häradshövding, slutl. landshövding, **27:** 177, 255, 537; bil.: 13; **28:** 309.

Ottosson, Johan, se **Agorell,** J. O:son.

Oxehufvud, Christer Anders, löjtnant, **27:** 473.

Oxenstierna af Croneborg, ätten, **27:** 251.

Oxenstierna af Eka och Lindö, Axel, friherre, kammarherre, slutl. en av rikets herrar, **27:** 138.

Oxenstierna af Eka och Lindö, Carl, friherre, kammarherre, slutl. överhovstallmästare, **27:** 2, 6, 179; bil.: 13.

Oxenstierna af Eka och Lindö, Axel eller Carl, **28:** 371, 375.

Oxenstierna af Södermöre, Axel, greve, rikskansler, **28:** bil.: 2.

Pahl, Eleonora Charlotta, se **Buttlar,** O. R. von.

Palbitzki, Alexander Israel, friherre, kammarherre, slutl. hovmarskalk, **27:** 11; bil.: 13.

Paléen, Erik Johan, lagman, sekreterare i bondeståndet, slutl. adlad **af Palén, 28:** 364, 373.

Palm, Salomon, kontrollör vid kontrollverket, slutl. packhusinspektor i Stockholm, **28:** 367.

Palmfelt, Gustaf Helmer, kapten, **27:** 490.

Palmstierna, Magnus, lagman. — Hans arvingar **28:** 216.

Palmstierna, Nils, friherre, riksråd, **28:** 434—435.

Palmstruch, Carl Magnus, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 180, 195, 479; **28:** 341.

Pape, Ludvig Ferdinand, assessor, sekreterare i generaltullarrendesocieteten, **27:** 512—513.

Pauli, Johan Ulrik, doktor, förläggare i Hamburg, **27:** 286—287, 407; **28:** 91.

Pauli, Vilhelm, Maurits, kapten, slutl. general, **27:** 2, 5—6, 182, 249, 251, 285.

Paykull, ätten, **28:** 446.

Pechlin, Carl Fredrik, (tysk riksfriherre von Löwenbach), överste, slutl. generalmajor, **27:** 20, 26—27, 74, 155, 157, 183, 193, 197, 202, 250, 259, 268—269, 280, 289—290, 295, 304, 309, 326, 356, 362, 389—390, 433—435, 485, 536; bil.: 4, 10; **28:** 18, 62, 78, 173—175, 295, 348, 354, 357—358, 366, 375—376, 406—407, 418, 423.

Peres, Severino, italiensk musikant, **28:** 110.

Pereswetoff-Morath, Alexander, advokatfiskal, slutl. hovrättsråd, **27:** bil.: 13; **28:** 255—256.

Pereswetoff-Morath, Carl Gustaf, överstelöjtnant, **27:** 76.

Perman, Magnus, rådman i Vänersborg, slutl. borgmästare, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 312.

Persson, Erik, nämndeman, Vik, Idenor, Gävl., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 249, 285.

Persson, Isak, Södra Gersbo, Västerfärnebo, Västm., **27:** 317.

Persson, Lars, bonde, Truggesta, Räpplinge, Kalm., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 198.

Pettersson, Jakob, stadskamrerare i Göteborg, slutl. rådman, **28:** 356.

Pfeiff, Carl, kapten, slutl. friherre, överste, **27:** 7, 15; bil.: 14; **28:** bil.: 139.

Pfeiff, Fredrik, kapten, slutl. friherre, överstelöjtnant, **28:** 110—111, 151, 218, 275—277, 279, 288—289, 371.

Pfeiff, Johan, fänrik, slutl. friherre, överstelöjtnant, **28:** 224, 241; bil.: 95—97.

Pfeiff, Per Gustaf, kapten, slutl. major, **27:** 15, 334; **28:** 63, 121, 350.

Pfeiff, Carl, Fredrik eller Per Gustaf, **28:** 362.

Pfeiff 27: 195; **28:** 429.

Piper, Carl Fredrik, greve, president, **28:** bil.: 132.

Piper, Carl Gustaf, greve, kammarherre, slutl. överkammarherre, **27:** 178; **28:** 367, 371, 375; bil.: 132, 138.

Piper, Fredrik, kapten, slutl. direktör, **27:** 20, 181.

Piper, Gustaf Abraham, generalmajor, landshövding, **28:** 119, 389.

Pistolekors, Abraham, överstelöjtnant, kommendant, **28:** 387—388.
Pistolekors, Adam, löjtnant, slutl. kapten, **28:** 387—388.
Pistolekors, Adam Johan, fänrik, **28:** 387.
Pistolekors, Gustaf Adolf, sergeant, slutl. styckjunkare, **28:** 388.
Pistolekors, Göran, överste, **28:** 387—388.
Pistolekors, Göran Gustaf, fältväbel, **28:** 388.
Pistolekors, Johan, kapten, **28:** 387—388.
Pistolekors, Otto Vilhelm, fänrik, slutl. major, **28:** 387.
Pistolekors, ätten, **28:** 387—388.
Plaan, Edvard, major, slutl. överste, **27:** 182.
Plaan, Gustaf, lagman, **27:** 15; **28:** bil.: 77.
Planman, Anders, professor vid Åbo akademi, **28:** 214.
Platen, Baltzar Achates von, överste, **28:** 122.
Plomgren, Anders von, kommerseråd, **27:** 20, 190; **28:** 360; bil.: 139.
Pontelius, Julius, kapten, slutl. adlad **Sköldarm,** major, **28:** 371.
Posse, Knut Carlsson, greve, överstelöjtnant, **27:** 177.
Posse, Knut Knutsson, greve, major, **27:** 180.
Posse af Säby, Gustaf Mauritz, friherre, sekreterare, slutl. ledamot av högsta domstolen, **27:** 124, 177; **28:** 303; bil.: 77.
Posse af Säby, Mauritz, friherre, landshövding, generalmajor, slutl. (greve), riksråd, **27:** 5, 15, 53, 186, 189, 312—313; bil.: 9; **28:** bil.: 138.
Posse af Säby, Mauritz, friherre, major, **27:** 14, 176, 201; bil.: 3.
Post, Fredrik von, hovrättsråd, slutl. hovrättspresident, **27:** 20, 28, 243, 274—275 (trol.), 299—300, 355—356 (trol.), 461—462, 497, 507; bil.: 9; **28:** 65, 77, 87, 89, 181, 324—325, 342—343 (trol.), 358—359, 362, 363 (trol.), 420, 446; bil.: 75—76.
Post, Johan Arnt von, kommissarie, slutl. statskommissarie, **27:** 180; **28:** 340.
Post, von, **27:** 25, 281; **28:** 143, 351.
Preis, Fredrik, kungl. sekreterare, **27:** 256.
Printzell, Gustaf, advokatfiskal, slutl. adlad **von Stockenström,** kammarråd, **28:** 366.
Printzensköld, Erik Adolf, ryttmästare, **27:** 14, 124, 189; **28:** 366; bil.: 139.
Prytz, Carl Gustaf, löjtnant, **28:** 121.
Prytz, Ulrika Emerentia, se **Nordenheim,** S.
Psilanderhielm, Gustaf, kaptenlöjtnant, slutl. konteramiral, **28:** 212, 241.
Psilanderhielm, Jakobina Sofia, se **Wadenstierna,** C. E.
Psilanderhielm, Johan Gustaf, riddarhussekreterare, slutl. kansliråd, **27:** 54, 158, 461; **28:** 310, 441.
Psilanderhielm, Peter, kammarråd, **28:** 118.
Psilanderskjöld, Nils, amiral, slutl. (friherre), **27:** bil.: 9.

Queckfeldt, Samuel Gustaf, assessor, **27:** 197, 276, 481; bil.: 64—66; **28:** 181.
Quiding, Per, hovsekreterare, extra stadsfiskal i Stockholm, **27:** 56—57, 62—64; **28:** 367, 376.

Rabenius, Olof, professor vid Uppsala universitet, **28:** 129.
Rajalin, Johan von, vice amiral, slutl. friherre, landshövding, **27:** 186, 402.
Ramdin, Anna, piga, Norrköping, **27:** 517.
Ramdin, Peter, hattmakare, Lidköping, **27:** 517.
Ramel, Hans, överste, slutl. friherre, **27:** 6, 12; bil.: 3, 8—10, 13—14; **28:** 360.

Ramsay, Anders Henrik, (friherre), landshövding, slutl. generallöjtnant, **27:** 11, 179; **28:** 194—195, 269, 356, 373.

Ramsay, Fredrik Adolf, major, **27:** 13.

Ramsay, Otto Vilhelm, fänrik, slutl. landshövding, **27:** 7, 265, 490.

Ramsay 28: 135.

Rappe, Christoffer Johan, hovrättsråd, slutl. friherre, landshövding, **27:** 17, 24, 41, 253; bil.: 9; **28:** 13—14, 186; bil.: 20, 58.

Rappe, Johan Gustaf, ryttmästare, slutl. major, **27:** 19, 180; **28:** 121.

Rappe, Tomas Carl, överstelöjtnant, slutl. friherre, landshövding, generallöjtnant, **27:** 12, 189, 395, 495; bil.: 3—4, 8, 10, 13—14; **28:** 346, 352, 395; bil.: 77.

Rappe 28: 6.

Reenstierna, Fredrik Ulrik, greve, landshövding, **27:** 11, 27, 59, 125, 168—169, 174—176, 180, 265, 309, 484, 488—490, 537; **28:** 365; bil.: 76.

Reeth, Alexander Magnus, kornett, **28:** 64.

Rehbinder, Bernt Otto, friherre, kapten, **27:** 177, 187 (trol.), 309, 472—473, 481—482; bil.: 3, 8, 10, 13—14; **28:** 63, 297.

Rehbinder, Reinhold Johan, friherre, kornett, slutl. major, **27:** 182, 265.

Rehbinder, Bernt Otto eller Reinhold Johan, **28:** 358, 400.

Rehbinder, Rutger Reinhold, friherre, ryttmästare, **28:** 356.

Rehn, Jean Erik, hovintendent, professor vid målar- och bildhuggarakademien, **28:** 371.

Rehn, Olof, mönsterritare vid siden- och gobelängmanufakturerna i Stockholm, **28:** 373.

Rehnberg, Carl Göran, major, slutl. överste, **27:** 19, 179.

Renhorn, Olof Bidenius, bankokommissarie. — Hans hustru Maria Kristina **Welamson 28:** 374.

Reuter, Svante Gustaf, löjtnant vid Västgöta kavalleriregemente, **28:** 455.

Reutercrona, Carl Gustaf, lagman, **27:** 19.

Reuterholm, Esbjörn Christian, friherre, riksråd, **27:** 67—69, 138; bil.: 15; **28:** 331, 367—368, 371; bil.: 134.

Reuterholm, Gustaf Gottfrid, friherre, lagman, slutl. landshövding, **27:** 24—25, 46, 76, 153—154, 170, 225—226, 249, 253, 257, 271, 277, 316, 334, 346—347, 354, 358, 437—439, 446, 488; **28:** 1—18, 20—21, 52—53, 139, 350, 358, 364, 420—421.

Reuterskiöld, Axel Didrik, ryttmästare, **28:** 266.

Ribbing, Lennart, guvernör, lagman, **28:** 347.

Ribbing af Koburg, Fredrik, friherre, riksråd, slutl. greve, överstemarskalk, **27:** 67—69; **28:** 371; bil.: 134.

Ribbing af Zernava, Per, friherre, landshövding, **28:** 394.

Ridderschantz, Sofia Elisabet, se **Staël von Holstein,** G. B.

Ridderstam, August Peter, major, slutl. överste, **27:** 251; **28:** 349.

Ridderstedt, Fredrik Atanasius, löjtnant, **28:** 290.

Ridderstolpe, Carl Johan, friherre, landshövding, slutl. riksråd, **27:** 26, 34—35, 39—40, 100—106, 132—133, 135—136, 172, 238—239, 272, 277—278, 282, 300—301, 312, 332, 348—349, 360—361, 364, 366, 383—384, 426—429, 452, 462, 494, 500—501, 503, 506, 523, 531, 536; **28:** 12, 20—21, 33, 55, 60, 66—74, 131—132, 135—136, 142—143, 152—154, 180, 246, 256—257, 267, 285—286, 294—296, 312, 316—320, 323, 325, 339—340, 363 (trol.), 375, 407—408, 425—426, 429, 443, 445, 450.

Ridderstolpe, Fredrik Vilhelm, friherre, överkammarherre, slutl. greve, riksråd, president, **27:** 17; **28:** 37, 269, 298, 328, 331—333, 423.

Ridderstolpe, Carl Johan eller Fredrik Vilhelm, **27:** 45—46, 71—72; **28:** 298, 301, 308, 341—343, 346, 348, 351, 353, 358, 361, 366.

Ridderstolpe, friherrliga ätten, **28:** 385.

Rinman, Gustaf, justitieborgmästare i Uppsala, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 476.

Roos af Hjelmsäter, Herman Julius, major, slutl. överste, **27:** 2, 179, 463—464.

Rosen, Axel Didrik von, major, **28:** 356.

Rosen, Fredrik Ulrik von, greve, hovmarskalk, slutl. riksråd, **27:** 11, 256, 388, 406; bil.: 3, 13; **28:** 358.

Rosen, Gustaf Fredrik von, greve, riksråd, **27:** 128, 131, 168—169, 174—175. — Hans hustru Teodora Beata **Dücker 27:** 169, 174—176.

Rosen, Otto Vilhelm von, överstelöjtnant, slutl. friherre, generalmajor, **27:** 20, 180; **28:** 345.

Rosen, von, **28:** 373.

Rosén, Gabriel, kyrkoherde i Uppsala ärkestift, överhovpredikant, **27:** bil.: 18.

Rosén von Rosenstein, Nils, professor, arkiater, bibliotekarie, **28:** 349.

Rosencrantz, Holger Anders, major, slutl. överste, **27:** 179.

Rosenhane, Fredrik Bengt, friherre, kammarherre, **27:** 11; bil.: 4.

Rosenquist af Åkershult, Leonard, kapten, slutl. major, **27:** 76; bil.: 17—22.

Rosensköld, Beata, se **Grissbach,** C. G.

Rosenstråle, Erik, assessor, brukspatron, **27:** 446.

Rosentwist, Johan, ryttmästare. — Hans änka Anna Catharina **Danckwardt 28:** 438.

Rosir, Johan, statssekreterare, justitiekansler, slutl. friherre, hovrättspresident, **27:** 20, 186, 201, 269—270, 295; **28:** 140, 453.

Rossicnol, Giuseppe, italiensk musikant, **28:** 110.

Rothman, Jakob Gabriel, politisk skriftställare, **27:** 224.

Rothof, Anders Leonard, brukspatron, Eskilstuna, **27:** 519, 537; **28:** 127.

Rothof, Isak, brukspatron, **27:** 519, 537; **28:** 127.

Rotkirch, Göran, löjtnant, eller Wenzel Fredrik, **28:** 133, 358.

Rotkirch, Wenzel Fredrik, kapten, slutl. major, **27:** 15; **28:** 63, 121, 351.

Rotlieb, Filip Fredrik, kammarråd, slutl. vice president, **27:** 14; **28:** 120.

Rudbeck, Adolf, kammarherre, slutl. friherre, hovmarskalk, **27:** 538.

Rudbeck, Johan Olof, bergsråd, slutl. vice president, **27:** 6, 12, 177; **28:** 433—434.

Rudbeck, Ture Gustaf, generalmajor, slutl. friherre, landshövding, **27:** 3, 27, 42, 60—61, 65—66, 72, 74, 121—123, 157, 273, 275, 308, 355, 365—372, 398, 406, 439—440, 497—498, 508, 512—513, 526—527; **28:** 8, 21—22, 28—30, 34—36, 44, 50, 52, 56—57, 60, 96, 102—103, 176—177 (trol.), 218—219, 226, 229 (trol.), 247, 268, 284—285, 288, 314, 348—349, 354—355, 363, 390, 395; bil.: 43, 106, 109—113, 116, 118—123.

Rudbeck 28: 230.

Rudenschöld, Carl, friherre, riksråd, slutl. (greve), **27:** 110, 128—129, 131, 184, 194—196, 479, 495; **28:** 328, 332; bil.: 138.

Ruth, Abraham, bonde, Jorois, S:t Michels län, **28:** 219.

Ruther, Johan, kamrerare i statskontoret, slutl. statskommissarie, **28:** 348.

Rutström, Anders Karl, kyrkoherde i Stockholm, **27:** 77, 141; **28:** 355, 376.

Ruuth, Bartold, kammarråd. — Hans arvingar **27:** 466.

Ruuth, Simon Gustaf, kapten, slutl. överste, **28:** 121, 212, 241.

Rålamb, Hans Gustaf, friherre, hovmarskalk, **27:** 182, 293—294; **28:** bil.: 138.

Sabelhierta, Johan Henrik, kapten, **28:** 348; bil.: 139.

Sadelin, Per, borgmästare i Enköping, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 318.

Saltza, Hugo Herman von, major, slutl. greve, generalmajor, **27:** 20, 201; bil.: 14.

Salvius, Lars, boktryckeridirektör i Stockholm, **27:** 320; bil.: 108.

Sandberg, Adolf, kungl. sekreterare, **27:** 516.

Schaeij, Beata Johanna, se **Dahlberg,** J. J.

Schaeij, Johan Petersson, häradshövding, **28:** 439.

Schantz, Anton Vilhelm von, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **27:** 13; **28:** 361.

Schantz, Christian Georg von, kaptenlöjtnant, slutl. kapten i fransk tjänst, **28:** 348, 352, 357.

Schantz, Fredrik Adam von, ryttmästare, **28:** 202.

Schantz, Jakob Ludvig von, lagman, slutl. landshövding, **27:** 18, 178; **28:** bil.: 77, 139.

Schantz, Johan Gabriel von, kapten, **28:** 271, 304; bil.: 139.

Schauw, Arvid, borgmästare i Landskrona, slutl. kommerseråd, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 129; **28:** 22.

Schedvin, Daniel von, löjtnant, **28:** 128.

Scheffer, Carl Fredrik, (greve), riksråd, **27:** 128, 131, 175, 194, 478; **28:** 328, 332.

Scheffer, Per, friherre, generalmajor, slutl. fältmarskalk, **27:** 11, 179.

Scheffer, Ulrik, friherre, överste, slutl. (greve), riksråd, **27:** 12, 41, 53, 55, 66; bil.: 9; **28:** bil.: 138.

Scheiding, Volmar von, friherre, major, **27:** 178.

Schenbeck, A. M., kompaniskrivare vid galärflottan, **27:** 394.

Schenbom, Anders, rådman i Norrköping, överdirektör, **28:** 357, 364.

Schening, Bengt von, riddarhusfiskal, **27:** 54, 158, 248, 461—463; **28:** 441.

Scheven, Ernst Fredrik von, stallmästare, **28:** 212.

Schildt, Johan Jakob, bokhandlare i Stockholm, **27:** 270.

Schildt, Per Göran, kornett, slutl. löjtnant, **28:** 202, 205, 208, 210—212, 401.

Schmiedefelt, Carl Johan, överstelöjtnant, slutl. friherre, generalmajor, **28:** 121.

Schmiterlöw, Gustaf Adolf, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 19, 399, 469.

Schoting, Adam Jakob von, kapten, **27:** 180.

Schoting, Carl Fredrik von, kapten, **27:** 255.

Schröder, Carl Gustaf, biskop i Kalmar, riksdagsman i prästeståndet, **28:** 227.

Schröder, Göran Claes, kyrkoherde i Stockholm, slutl. biskop i Karlstad, **28:** 371.

Schultén, Carl, borgmästare i Kristianstad, slutl. kommerseråd, **28:** 107, 366.

Schultz, Johan Christian, fabrikör i Stockholm, **28:** 349.

Schultz-Lorentzson, Henrik, apotekare i Stockholm, **27:** 451.

Schwartzer, Adam Gustaf von, kapten, slutl. överste, **28:** 91.

Schwartzer, Johan Christoffer von, major, slutl. överste, **27:** 399—400, 469—473.

Schwerin, Jakob Filip von, friherre, president, slutl. greve, riksråd, överstemarskalk, **27:** 19, 186, 189; bil.: 9; **28:** bil.: 138.

Schwerin af Spantekow, Otto Julius von, hovjunkare, slutl. friherre **von Schwerin,** hovjägmästare, **27:** 256.

Schützer, Herman, arkiater, överdirektör, slutl. adlad **Schützercrantz, 28:** 376.

Schützer, Salomon, assessor i kammarrevisionen, **27:** 392.

Schönfelt, Carl von, hovjunkare, riddarhuskanslist, slutl. riddarhussekreterare, **27:** 158; **28:** 311, 393—394, 441; bil.: 139.

Schönberg, Anders, rikshistoriograf, slutl. kansliråd, **27:** 7, 12, 32, 52, 106—110, 134, 139, 147—149, 189. 216—219, 258, 272, 291—292, 314, 339—340, 360, 366—367, 387—388, 392, 398, 404—405, 409—412, 421, 429—431, 433, 440, 475, 483—484, 487, 501—503, 529; bil.: 4, 66—71, 121—132, 143—146; **28:** 16, 49—50, 74—78, 116, 131, 141, 161—162, 168, 220, 235, 239, 263, 281—283, 295, 328, 333; bil.: 77—82.

Schönström, Abraham Daniel, överstelöjtnant, slutl. generalmajor, **27:** 177; **28:** 89, 306; bil.: 85.

Schönström, Johan Albrekt, major, slutl. konteramiral, **27:** 16, 151—152, 221—222, 306; **28:** 16 (trol.); bil.: 85.

Schönström 27: 359, 474, 485; **28:** 9, 203, 208, 251, 348, 358, 366, 442—443, 450.

Sebaldt, Carl Fredrik, byggningsborgmästare, slutl. adlad **Sebaldt,** justitieborgmästare, **28:** 314.

Segebaden, Carl Otto von, landshövding, slutl. friherre, generallöjtnant, **27:** 20; bil.: 9; **28:** 63.

Segerberg, Charlotta von, se **Kjellberg,** A. L.

Selgström, Anders, fabrikör i Stockholm, **28:** 430.

Serenius, Jakob, biskop i Strängnäs, riksdagsman i prästeståndet, **28:** 299.

Serne, Mattias, spetsvävare i Vadstena, **28:** 348.

Seth, Gabriel von, greve, riksråd, **27:** 128, 131, 175; **28:** 330—331, 333.— Hans hustru Anna Margareta **Lilliecreutz 28:** 108.

Seth, Tomas von, greve, tygmästare, slutl. överste, **27:** 178, 446.

Siegroth, Gustaf Adolf von, överste, slutl. general, **27:** 5, 14; bil.: 9.

Silent, kontorsskrivare. — Hans änka **28:** 439.

Silfverhielm, Adam Fredrik, fänrik, slutl. överjägmästare, **27:** 15, 180, 516.

Silfverhielm, Adam Fredrik eller Carl Johan, löjtnant, **28:** 401.

Silfverhielm, Claes Erik, friherre, landshövding, slutl. generallöjtnant, **27:** 12, 186, 255.

Silfverhielm, ätten, **28:** 401.

Silfverskiöld, Arvid, landshövding, slutl. friherre, president, **27:** 16, 145, 177, 452, 468—469; **28:** 237, 316—317.

Silfverskiöld, Christina Maria, se **Ollonberg,** T.

Silfverskiöld, Fredrik, ryttmästare, slutl. major, **28:** 202.

Silfverskiöld, Arvid eller Fredrik, **28:** 442.

Silfverskiöld, Jakob Tage, major, **27:** 251.

Silfverskiöld, Julius, kommerseråd, slutl. vice president, **28:** 118.

Silfversparre, Aron Gustaf, kammarherre, slutl. friherre, hovmarskalk, **27:** 174; **28:** 124.

Silfversparre, Daniel Georg, kapten, slutl. överste, **28:** 340.

Silfversparre, Erik Gustaf, major, slutl. överste, **27:** 174, 196; **28:** 205.

Silfversparre, Nils Harald, kapten, slutl. major, **27:** 174, 196.

Silfversparre, Volmar Johan, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 339; **28:** 356; bil.: 107—108.

Silfversparre, ätten, **27:** 196.

Silfverstolpe, Fredrik, bankokommissarie, **28:** 290; bil.: 138.

Silfverström, Per Ludvig, löjtnant, **27:** 7.

Sinclair, Fredrik Carl, friherre, överste, slutl. greve, riksråd, **27:** 5, 186—187, 189; bil.: 3, 9; **28:** 431; bil.: 138.

Siöblad, Per, friherre, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **27:** 6, 189.

Siöstierna, Göran Adlersten, kommendörkapten, **27:** 256.

Skogh, Vilhelm, kapten. — Hans hustru Anna Sofia **von Knorring** **28:** 438.

Skytte af Sätra, Bengt Johan, kapten, slutl. överste, **27:** 181.

Sneckenberg, Gustaf Mauritz, fänrik, slutl. kapten, **27:** 317, 331.

Sneckenberg, Gustaf Reinhold, löjtnant, slutl. kaptenlöjtnant, **27:** 182; **28:** 224, 241; bil.: 102—103.

Snoilsky, Johan von, schoutbynacht, slutl. (greve), riksråd, **27:** 6, 14, 145, 186, 402, 404; **28:** 191.

Sofia Magdalena, kronprinsessa, slutl. drottning av Sverige, **28:** 369.

Soop, Carl, regementskvartermästare, slutl. krigsråd, **27:** 6, 76, 182.

Sparfvenfeldt, Henrik Vilhelm, kapten, slutl. överste, **27:** 176.

Sparre, Bleckert Casimir, friherre, major, **27:** 180, 328.

Sparre, Carl, friherre, landshövding, slutl. riksråd, universitetskansler, **27:** 12, 240, 249—251, 283, 285, 291, 341—342, 361—362, 366, 388—389, 400, 444; bil.: 9, 53—57; **28:** 4, 8—10, 57—58, 95, 101—105, 133—134, 163—165, 177, 226, 245, 265, 284—285, 288—289, 291, 314, 325 (trol.), 351, 358, 375, 400, 405, 409; bil.: 76.

Sparre, Fredrik, friherre, hovintendent, slutl. greve, rikskansler, **27:** 179, 446, 489; bil.: 7; **28:** 359, 362; bil.: 138.

Sparre, friherre, **27:** 28, 164—165; **28:** 207, 418—420.

Sparre af Rossvik, Fredrik Ulrik, överste, slutl. riksråd, **27:** 73; **28:** 365, 430.

Sparre af Sundby, A., se **Wrede-Sparre,** A.

Sparre af Söfdeborg, Carl Hans, greve, president, **27:** 145, 175.

Sparre af Söfdeborg, Erik Arvid, greve, amiral, slutl. president, **27:** 145, 152, 186, 189, 392.

Sparre af Söfdeborg, Johan, greve, överste, slutl. generallöjtnant, **27:** 17, 286; **28:** 190, 218.

Sparrsköld, Carl Magnus, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 33—34, 41—42 (trol.), 110—114, 182—183, 202, 382, 410—411, 446, 518; bil.: 133—137; **28:** 224, 241, 289, 444—445; bil.: 139.

Sparrsköld, Erik Daniel, överjägmästare, slutl. hovjägmästare, **27:** 22, 270, 272, 290, 309; bil.: 5—7.

Sparrsköld, Carl Magnus eller Erik Daniel, **28:** 19, 22, 206—207, 351, 373.

Sparrsköld, Margareta Elisabet, se **Utter,** A. F,

Spens, Carl Gustaf, greve, ceremonimästare, slutl. lagman, **28:** 290; bil.: 76, 138.

Sprengtport, Georg Magnus, kapten, slutl. greve **Sprengtporten,** rysk generalguvernör, **28:** 371.

Sprengtport, Jakob Magnus, överstelöjtnant, slutl. friherre **Sprengtporten,** generallöjtnant, **27:** bil.: 9.

Sprengtport, Johan Vilhelm, överste, envoyé, slutl. friherre **Sprengtporten,** ambassadör, general, **27:** 186—187.

Spåre, Henrik Johan, bataljonsadjutant, slutl. löjtnant, **28:** bil.: 138.

Stackelberg, Bernt Fredrik Johan, friherre, kapten, slutl. generallöjtnant, **27:** 12, 180.

Stackelberg, Volter (Volmar) Reinhold, friherre, generallöjtnant, slutl. greve, general, **28:** 121.

Staël von Holstein, Carl Jakob, friherre, överstelöjtnant, slutl. överste, **27:** 178.

Staël von Holstein, Georg Bogislaus, friherre, landshövding, fältmarskalk. — Hans hustru Sofia Elisabet **Ridderschantz 28:** 272, 361.

Staël von Holstein, Georg Gustaf, major, **27:** 15.

Starchell, Lars, adjutant, slutl. överstelöjtnant vid artilleriet, **28:** 40.

Starck, Carl Magnus, kapten, **28:** 64.

Stare, Georg Albrekt, aktuarie i kammarrevisionen **27:** 460.

Stauden, Abraham von, kapten, slutl. kommendör, **28:** 212, 241.

Stechau, Johan Adolf, fil. mag., slutl. vice amanuens i antikvitetsarkivet, **28:** 370—371.

Stedt, Clas Henrik, kammarherre, **27:** 17, 176, 178; bil.: 14.

Stefan Batori, konung av Polen, **28:** 444.

Stenbeck, Johan, kyrkoherde i Stockholm, riksdagsman i prästeståndet, **27:** 62, 290.

Stenbock, Arvid Nils, greve, kammarherre, kapten, slutl. överste, **27:** 402; bil.: 3, 13.

Stenfelt, Carl Rikard, fänrik, slutl. kapten, **27:** 335; bil.: 73—76; **28:** 64.

Steuart (Stevart), James, se **Denham.**

Stierneld, Lars, lagman, slutl. vice president, **27:** bil.: 13.

Stierneld, Samuel Gustaf, friherre, generallöjtnant, slutl. fältmarskalk, **27:** 12, 331; bil.: 9; **28:** 362, 371, 375.

Stierngranat, Carl Johan, kammarråd, slutl. vice president, **27:** 55; **28:** 365.

Stierngranat, Mauritz Botvid, kaptenlöjtnant, slutl. överstelöjtnant, lotsdirektör, **27:** 18.

Stiernhoff, Georg (Jöran), kassör, slutl. kammarrevisionsråd, **27:** 16, 181; **28:** 369.

Stiernsparre, Erik Peter, kapten, slutl. överste, **27:** 182, 316.

Stiernsparre, Margareta Ulrika, stiftsfröken, **28:** 430.

Stockenström, Erik von, justitiekansler, slutl. (greve), riksråd, **27:** 20, 53, 55, 66, 126, 133, 141, 148, 156, 247, 335, 393, 408, 413; bil.: 4, 10, 33—34; **28:** 42, 185, 303, 380, 411; bil.: 138.

Stolpe, Carl, boktryckare i Stockholm, **27:** 320.

Stricker, Johan Kristoffer, e. o. hovpredikant, kyrkoherde i Lunds stift, slutl. häradsprost, **27:** 87.

Strokirch, Carl Reinhold von, hovrättsråd, **28:** bil.: 138.

Stromberg, Claes, greve, riksråd, **27:** 194, 478—479; **28:** 328, 332.

Strussenfelt, Alexander Mikael von, överste, slutl. generalmajor, **27:** 10.

Ström, Erik Eriksson, stadsfiskal i Stockholm, slutl. rådman, **28:** 367.

Strömfelt, Carl Harald, friherre, landshövding, slutl. president, **27:** 6, 11, 53; bil.: 8; **28:** 350; bil.: 138.

Strömfelt, Fredrik Georg, friherre, löjtnant, slutl. konteramiral, landshövding, **27:** 17; bil.: 14; **28:** 350, 366 (trol.).

Strömfelt, friherre, **27:** 490.

Strömsköld, Carl Gustaf, överstelöjtnant, slutl. överste, **27:** 14, 179.

Sture, ätten, **27:** 532.

Stålborg, Erik, kamrerare vid generalsjötullkontoret, **28:** 370.

Stålhammar, Adam, löjtnant, slutl. kapten, bankofullmäktig, **27:** 18, 178; bil.: 14; **28:** 121.

Stålhammar, Carl Leonard, löjtnant, **27:** 309, 425—426; **28:** 55—56, 63, 184, 374; bil.: 139.
Stålhammar, Jon Ottosson, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 16, 490.
Stålhammar 28: 18.
Stålhandske, Carl, kommendörkapten, slutl. överstelöjtnant, **28:** 387.
Stålhandske, Erik Gustaf, notarie, slutl. lagman **27:** 182, 309.
Stålhandske, ätten, **28:** 387.
Sundblad, Andreas Abraham, kontrollör, Räkarve, Dalhem, Gotl., **28:** 347—348, 357, 360.
Sundblad, Johan, borgmästare i Sigtuna, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 536; **28:** 62, 155, 358—359, 366.
Sundblad, Per, handelsman i Eskilstuna, slutl. rådman, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 519; **28:** 352.
Svab, Anton von, överdirektör, e. o. bergsråd, **28:** 367.
Svahn, Johan Fredrik, rusthållare, Lemarp, Bringetofta, Jönk., riksdagsman i bondeståndet, **28:** 24.
Svedenheim, Carl Didrik, ryttmästare, slutl. överstelöjtnant, **27:** 18, 178; bil.: 14; **28:** 369.
Svedenhielm, Hans Leonard, kapten, slutl. överste, **28:** 92.
Svedenstierna, Johan Niklas, kapten, **27:** 181.
Svedenstierna, Lars, assessor, slutl. lagman, **27:** 13, 248, 446, 461—463; bil.: 8; **28:** 181, 372; bil.: 138.
Svedenstierna 28: 146.
Svensson, Sven, bonde, Konungssund, Östg., **28:** 350.
Svinhufvud i Västergötland, Fredrik Adolf, fänrik, **27:** 335; bil.: 80—81.
Söderhielm, Erik, assessor, **27:** 16; **28:** bil.: 77.
Söderhielm, Lorentz Peter, bergsråd, **27:** 17, 176, 538; bil.: 14.
Söderhielm, ätten, **28:** 401.
Söderling, Samuel, bankokommissarie, slutl. adlad **af Söderling,** kommerseråd, **28:** 29, 44, 369, 372.
Söderström, Nils, orgelbyggare i Nora, **28:** 354.

Tallberg, Carl Fromhold, kapten, **27:** 315, 403—406; **28:** 200, 327.
Tallberg, Georg Fromhold, livdrabant, slutl. löjtnant, **27:** 202, 516; bil.: 39—42.
Talman, bondeståndets, se **Håkansson,** O,, och **Torbjörnsson,** L.,
Talman, borgarståndets, se **Gother,** E.
Talman, prästeståndets, se **Filenius,** P.
Tandefelt, Adam Otto, styckjunkare, slutl. löjtnant, eller Johan, löjtnant, slutl. major, **28:** 422.
Taube af Odenkat, Fredrik Elias, friherre, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 481; **28:** 202, 204, 206.
Tellerstedt, Didrik, möbelhandlare i Stockholm, **28:** 216, 268.
Tersmeden, Carl, kommendörkapten, slutl. vice amiral, **27:** 97—100, 181, 228—231, 284, 400, 422—423, 486 (trol.); **28:** 288, 374, 402, 436, 439; bil.: 139.
Tersmeden, Herman, hovråd, **27:** 19, 189.
Tersmeden, Carl eller Herman, **27:** 44, 260; **28:** 341.
Tessin, Carl Gustaf, greve, riksråd, **27:** 194, 478; **28:** 174, 328, 332, 434—435.
Teutscher, Johan Bernhard, kapten vid holsteinska dragonregementet, **28:** 356.
Tham, Per, hovintendent, slutl. överintendent, **27:** 256; **28:** 361, 373; bil.: 77.
Thornton, Maccabeus, rådman i Vänersborg, **27:** 312.
Tigerhielm, Seved Gustaf, hovjägmästare, **28:** 353.
Tigerklou, Albrekt, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 15.
Tigerstedt, Georg Fredrik, löjtnant, slutl. överstelöjtnant, **28:** 219—220, 259; bil.: 139.

Tilas, Daniel, landshövding, riksheraldiker, slutl. friherre, **27:** 18; bil.: 9; **28:** 375, 378, 392, 399, 407, 438.

Tilas, Samuel Olof, kanslist, slutl. friherre, kommissionssekreterare, **27:** 7.

Tollstorp, Georg, borgmästare i Borås, slutl. assessor, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 303, 495, 536.

Torbjörnsson, Lars, nämndeman, Ingetorp, Solberga, Göteb., riksdagsman i bondeståndet, sedermera talman, **27:** 9; **28:** 110, 114.

Torcken, Johan Bernt von, löjtnant, slutl. kapten vid artilleriet, **28:** 350.

Tornérhielm, Abraham, major, slutl. överstelöjtnant, **28:** 205.

Torwigge, Gustaf Adolf, major, slutl. överste, **27:** 14; bil.: 14; **28:** 120; bil.: 139.

Tott, ätten, **28:** 446, 448.

Trafvenfelt, fru, (troligen Anna Helena, gift **Sollenberg**), **28:** 438.

Tranefelt, Johan Verner, major, slutl. överste, **27:** 177, 286; **28:** 190, 369.

Troilius, Jakob, protokollssekreterare, **27:** 89.

Trane, Nils Arvid, extra fiskal, slutl. vice stadsfiskal i Stockholm, **28:** 352.

Turenne, Henri de La Tour d'Auvergne, vicomte, fransk generalmarskalk, **28:** 59.

Törne, Mikael von, korpral, slutl. landshövding, **27:** 20.

Törne, Peter von, hovrättsråd, **27:** 177; **28:** 64, 327, 341—343, 365.

Törnsten, Jon Ersson, bonde, Bredånger, Nätra, Vrnl., riksdagsman i bondeståndet, **27:** 249.

Ubbman, Nils, assessor i kammarrevisionen, slutl. kammarrevisionsråd, **27:** 392.

Uggla, Carl Fredrik Hildebrandsson, kammarherre, **27:** 16.

Uggla, Carl Gustaf, löjtnant, slutl. ryttmästare, **28:** 387.

Uggla, Carl Ulrik, brukspatron, **27:** 178.

Uggla, Claes Claesson, underamiral, **28:** 386.

Uggla, Georg, löjtnant, **27:** 196; **28:** 386.

Uggla, Göran Claesson, kammarråd, **28:** 386.

Uggla, Hildebrand Claesson, kommendant, **28:** 386.

Uggla, Isak Johan, kapten, **28:** 386.

Uggla, Jakob Claesson, landshövding, **28:** 386.

Uggla, Johan Claesson, överste, **28:** 386.

Uggla, Johan Gustaf, friherre, kammarherre, slutl. landshövding, **27:** 6.

Uggla, Knut, vice lantjägare (ej hovjägmästare), **27:** 196; **28:** 386.

Uggla, Leonard Magnus, brukspatron, **27:** 49, 51, 85—88, 126—127, 143, 181, 196, 210—212, 268, 279, 284—285, 308, 329, 335, 337—338, 381, 396, 410, 499; **28:** 63, 122, 130, 213, 234, 275, 296—297, 351, 358, 363, 368—369, 373—375, 419, 423, 448—449; bil.: 139.

Uggla 28: 103, 140, 144, 306.

Uggla, ätten, **27:** 196; **28:** 386.

Uhr, David, brukspatron, Uhrfors, Ovansjö, Gävl., **28:** 370, 374.

Uhr, Gudmund, överskäraregesäll, **27:** 447.

Ulfsax, Anders Magnus, löjtnant, slutl. kapten, **27:** 182, 405; **28:** 6, 373; bil.: 138.

Ulfsparre, Erik Månsson d. y., assessor, **27:** 49.

Ulfsparre, Johan Månsson, ståthållare, **27:** 49.

Ulfsparre, Peder Månsson, ståthållare, **27:** 49.

Ulfsparre af Broxvik, Anders, friherre, löjtnant, **28:** 93.

Ulfsparre af Broxvik, Gustaf Johansson, löjtnant, slutl. ryttmästare, **27:** 49, 166—167.

Ulfsparre af Broxvik, Göran (Georg) Carl Johansson, kapten, slutl. överstelöjtnant, **27:** 49, 166—167.

Ulfsparre af Broxvik, friherrliga ätten, **27:** 49.

Ulrika Eleonora, drottning av Sverige, **27:** 32; **28:** 407, 409.

Unge, Gustaf Vilhelm von, fänrik, slutl. överstelöjtnant, **28:** 224, 241.

Unger, Hans, borgmästare i Halmstad, slutl. häradshövding, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 55, 139, 175, 339, 408; **28:** 316.

Utter, Aron Fromhold, kapten. — Hans hustru Margareta Elisabet **Sparrsköld 28:** 347.

Wachenfelt, Carl Fredrik, löjtnant, **27:** 516.

Wachschlager, Carl Henrik, kammarherre, **27:** 180, 199, 223, 340, 396, 531—532; **28:** 130, 199, 233—234, 364 (trol.), 373, 420.

Wachschlager, Gustaf, ceremonimästare, slutl. hovmarskalk, **27:** 332, 351, 364—365, 493, 503, 524—525, 536—537; **28:** 95, 134, 200, 210—211, 225—226, 229, 234—235, 253, 265, 276—277, 325—326, 330, 334, 338—339, 341, 344—347, 350, 353—354, 358, 363, 368, 373, 378—382, 386, 424, 427, 435, 439—440, 445—446, 452—453.

Wachschlager, Carl Henrik eller Gustaf, **27:** 64, 136, 328; **28:** 308, 371.

Wachtmeister af Björkö, Carl Adam, friherre, löjtnant, slutl. (greve), överstemarskalk, en av rikets herrar, **27:** 178; **28:** 120.

Wadenstierna, Carl Erik, krigsråd, slutl. statssekreterare, **27:** 14, 25—27, 46, 52, 127—130, 135 (trol.), 161—162, 165, 200, 226—228, 239, 261—262, 276—277, 280—281, 286, 301—302, 304, 347—348, 366, 379—380, 397—398, 440—443, 462, 464—465, 481 (trol.), 492, 511—512, 528; bil.: 9; **28:** 12—13, 58, 60—62, 109, 175—176, 186, 205—206, 208, 213, 242—243, 322, 332, 356, 358 (trol.), 361, 362 (trol.), 363 (trol.), 366 (trol.), 376, 418, 420, 446—447, 452, 454. — Hans hustru Jakobina Sofia **Psilanderhielm 28:** 376.

Wadenstierna, Tomas Adolf, major, slutl. överstelöjtnant, **27:** 7, 58, 64, 180, 282, 405—406; **28:** 42—43, 134, 317.

Wagenfelt, Fredrik, kommendörkapten, slutl. konteramiral, **27:** 181; **28:** 193—194.

Wahlberg, Olof, krigsråd, **27:** 402, 451—452.

Waldau, Georg Fredrik, underskeppsbyggmästare vid amiralitetet, **27:** 394.

Walle, Magdalena Sofia de, se **Hildebrand,** G. H.

Wallén, Jeremias, landshövding, **28:** 41—43.

Wallenstierna, Bernt, generalmajor, slutl. friherre, **27:** 16; bil.: 9.

Wallenstierna, Carl Bernhard, livdrabant, slutl. friherre, major, **27:** 138.

Wallenstein, Per, borgmästare i Sala, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 401; **28:** 324.

Wallman, Anders, lanträntmästare i Gävleborgs län, **28:** 182—183.

Wallvijk, Johan von, riksråd, slutl. (greve), **27:** 68—69, 87, 138; **28:** 431; bil.: 138.

Warg, Jonas, expeditionskassör i amiralitetskollegium, **27:** 402, 450—451. — Hans arvingar **27:** 402—403.

Vasa, ätten, **27:** 530, 532.

Wattrang, Carl Gustaf, kammarherre, **27:** 538.

Wegener, Johan Fredrik, yllestoffvävare i Stockholm, **28:** 348.

Weidenhielm, Lars Ernst, löjtnant, slutl. överste, **27:** 17, 181.
Welamson, Maria Kristina, se **Renhorn,** O. B.
Weltzin, Kristian Petter, kanslist i justitierevisionen, slutl. i inrikes civilexpeditionen, **28:** 195.
Westbeck, Sakarias, kontraktsprost i Uppsala ärkestift, **28:** 327. — Hans arvingar **28:** 348.
Westerman, Johan, kommerseråd, slutl. greve **Liljencrantz,** president, **28:** 360.
Wettergren, Magnus Gabriel, tullinspektor i Vänersborg, **27:** 312—313.
Wiberg, Per, grosshandlare i Norrköping, riksdagsman i borgarståndet, **27:** 131, 133—134; **28:** 28, 94.
Vicken, Hans Isak von, överste, **28:** 445.
Vicken, Henrik von, landshövding, **28:** 389, 442—444, 448—449, 451.
Vicken, Johan Edvard von, överstelöjtnant, slutl. överste, **28:** 389, 441—454.
Vicken, Johan Otto von, generalmajor, **28:** 445.
Vicken, Wolfgang Otto von, överste, **28:** 389, 451—452.
Vicken, von, ätten, **28:** 389, 441—448, 451.
Wickman, Botvid, kontrollör vid generaltullarrendesocieteten, **27:** 451.
Wickman, Mårten Gustaf, kammarskrivare i krigskollegii artillerikontor, **28:** 334.
Widemeijer, Charlotta Sofia, se **de Laval,** J.
Widmark, Konrad, borgmästare i Kristinehamn, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 315.
Wikman, Erik, borgmästare i Strängnäs, riksdagsman i borgarståndet, **28:** 253, 270—271.
Virgin, Arvid Bernhard, assessor, slutl. överinspektor, **27:** 181, 202, 297—298, 304, 335.
Wittfoth, Hans, grosshandlare i Stockholm, **27:** 55, 69, 138—140, 454, 467—469.
Woltemat, Johan Albrekt, krigsråd, slutl. friherre, landshövding, **27:** 17, 66, 492.
Woltemat, Peter Abraham, major, **27:** 2, 5, 18, 124; bil.: 3, 14; **28:** bil.: 139.
Wrangel 28: 121.
Wrangel af Adinal, Henning Reinhold, friherre, major, **27:** 12, 537; bil.: 13; **28:** 272.
Wrangel af Fall, Mikael Otto, kaptenlöjtnant, slutl. kapten, **28:** 212, 241; bil.: 99.
Wrangel af Ludenhof, Carl Gustaf, friherre, kammarherre, slutl. ceremonimästare, **27:** 182.
Wrangel af Sauss, Anders Reinhold, generalfälttygmästare, slutl. greve **Wrangel,** riksråd, **27:** 255.
Wrede af Elimä, Fabian Casimir, friherre, generalmajor, slutl. general, **27:** 186—187.
Wrede-Sparre, Axel, greve, generalmajor, president, slutl. överståthållare, **27:** 6, 11; bil.: 8; **28:** 436—438; bil.: 138.
Vult von Steijern, Otto Reinhod, korpral, slutl. major, **27:** 180.
Wåhlström, Carl, orgelbyggarei Stockholm, **28:** 354.

Yckenberg, Peter Lorens, vice auditör, slutl. överauditör, **28:** 309.
Yhlen, Justin von, major, **27:** 189; **28:** 179.

Zellén, Nils, advokatfiskal, slutl. adlad **af Zellén,** vice president, **27:** 269—270, 295.
Zidén, Jakob, bataljonspredikant vid Björneborgs infanteriregemente, slutl. kyrkoherde i Åbo stift, **28:** 227—228.
Ziervogel, Henrik, vice stadsfiskal, slutl. primariekämnär i Stockholm, **28:** 367.

Åkerstein, Johan Otto, assessor, **28:** 392.
Årre, Olof, f. d. förste lantmätare, modellör hos vetenskapsakademien, **28:** 372.

Ögnelood, Johan Anders, löjtnant, slutl. krigsråd, **27:** 6.

Örnfelt, Adolf, friherre, kammarherre, kornett, slutl. ryttmästare, **27:** 402.
Örnfelt, Fredrik Bengt, friherre, fänrik, slutl. överste, vice landshövding, **27:** 179; **28:** 23.
Örnflycht, fru, **28:** 438.

FÖRKORTNINGAR

I noterna till texten.

HSkH = Handlingar rörande Skandinaviens historia.
RAP = Ridderskapet och adelns riksdagsprotokoll.

I registren.

Blek. = Blekinge län.
Gotl. = Gotlands län.
Gävl. = Gävleborgs län.
Göteb. = Göteborgs och Bohus län.
Jönk. = Jönköpings län.
Kalm. = Kalmar län.
Krist. = Kristianstads län.
Malm. = Malmöhus län.
Sthlm. = Stockholms län.
Söd. = Södermanlands län.
Upps. = Uppsala län.
Vb. = Västerbottens län.
Vrnl. = Västernorrlands län.
Västm. = Västmanlands län.
Älvsb. = Älvsborgs län.
Ör. = Örebro län.
Östg. = Östergötlands län.